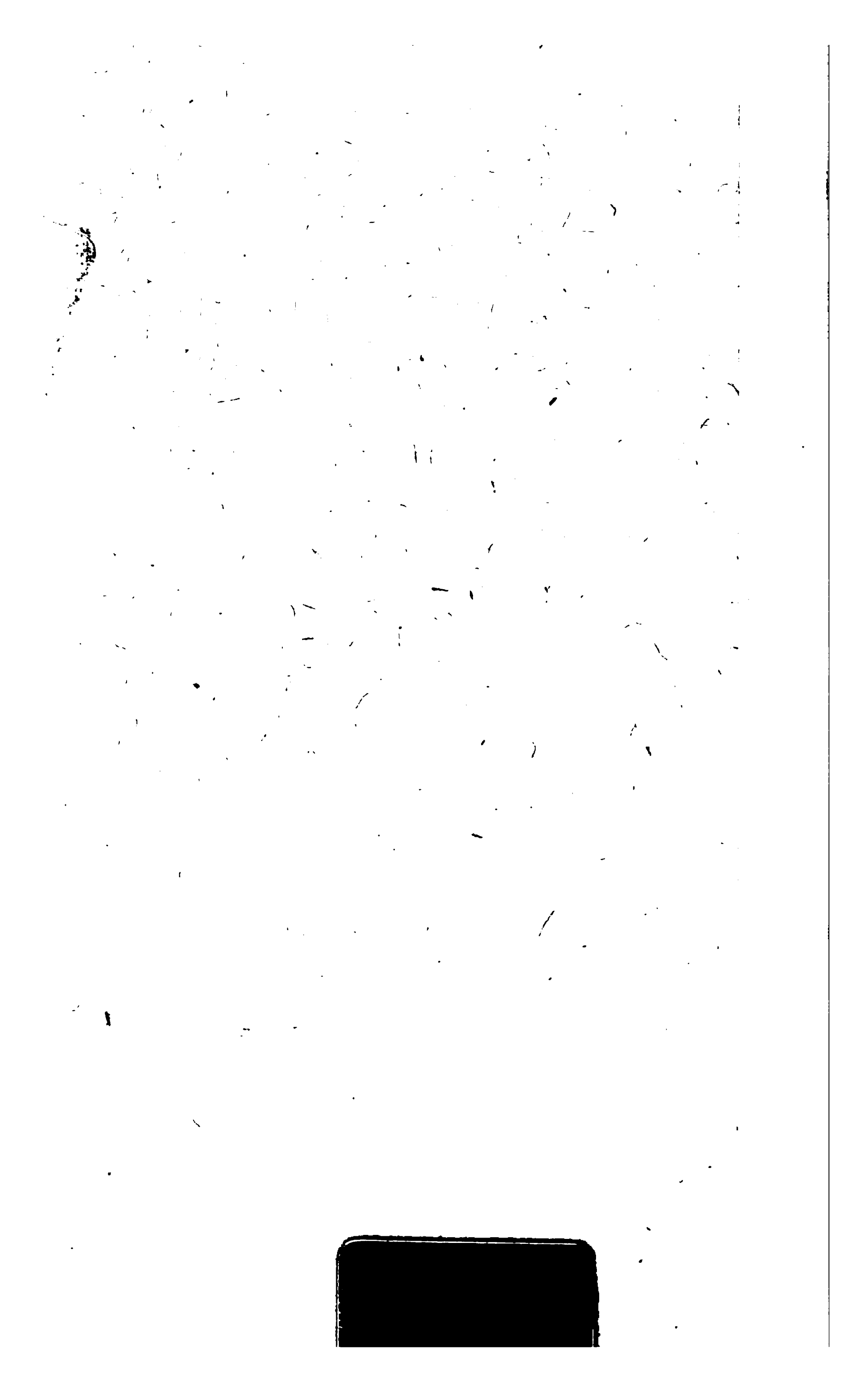

Akademiske Tidender,

eller

Samling af Efterretninger

vedkommende

Kjøbenhavns Universitet, Sorø Akademi
og de lærde Skoler,

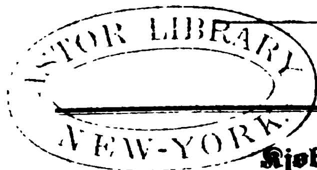
samt dermed forbundne Anstalter.

Udgivne af

Hannibal Peter Selmer,

Chef for Sekretariatet under den kongelige Direktion for
Universitetet og de lærde Skoler.

4de Bind, 1836—40.

Kjøbenhavn, 1841.

Trykt, paa den Gyldendalske Boghandels Forlag,
hos J. D. Qvist, Bog- og Nodetrykker.

Lund, hos C. W. K. Gleerup. Christiania, hos J. Dahl.

Indhold.

Side

Højtidelighed ved Universitetet.

Universitetet har paa sædvanlig Maade erindret Hans Majestæts allerhøjeste Fødselsdag ved en Højtidelighed, som holdtes Løverdagen den 30te Januar i Regentskirken, som det Interimslokale, der endnu benyttes til offentlige akademiske Handlinger. Til denne Solennitet var indbudet ved et latinsk Program af Professor Madvig: **de formarum qvarundam verbi Latini natura & usu.**

Universitetets Rektor, Hr. Etatsraad Professor L. Engelstoft, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmand, holdt i Dagens Anledning en latinsk Tale*), hvori han betragtede Videnskabernes høje Værd saavel i dem selv, som i deres velgjørende Indflydelse paa det borgerlige Selskab og alle menneskelige Forhold. Til Valget af dette Æmne fandt han en naturlig Anledning baade i Dagen og i Stedet. Dagen maatte erindre, som om de øvrige Hans Majestæt Kongens udødelige Fortjenester af Fædrelandet, saaledes ikke mindre

*) Det her anførte Udtog af denne Tale er velvilligen meddeelt af Forfatteren.

om dem, han i sin mangeaarige Regjering ikke har ophørt at erhverve sig af det med Hensyn til Videnskabs og høiere Culturs Fremme. Stedet, saasom i Høiskolens Midte og til videnskabelige Handlinger bestemt, alle Talerens Omgivelser, Synet, her af Mænd, som med lige Berømmelse og Gavn helligede deres Liv til Videnskabernes Tjeneste, der af Ynglinge, som under deres Anførsel fremstræbte til aandelig Dannelse og Dygtighed: Alt, hvad der mødte hans Øie, fremkaldte Tanken om Videnskab og mindede om, at det saa at sige var Lærdomsgudinden selv, der førte Forsædet ved denne glade Fest.

Saaledes omgivet af Alt, hvad der maatte erindre om Videnskab, og om denne ved Dagens egen glædelige Anledning paamindet, overlod Taleren sig nu til den nærmere Betragtning af en Gjenstand, hvis Navn ene indbefatter Alt, hvad der kan tænkes skjønt, herligt, den menneskelige Natur værdigt, i alle Livets Forhold tjenligt, velgjørende og gavnrigt.

Det blev her nødvendigt først at gaae tilbage til al Videnskabs første Kilde, det herlige Naturens Lys, den af Guddommen skjænkede Fornuft, ved hvilken Mennesket ene udmærker sig fra alle andre Dyr, Fornuften, som skjelner Aarsager, Fremgang og Virkninger og mærker deres Forbindelse og Sammenhæng; Fornuften, som forsker efter Grundlove, Regel, Hensigt og Endemaal; Fornuften, som driver os til at undersøge, kjende, lære, hvis skarpe Øie baner sig Veien til Sandhed ved Granskning og Eftertanke: med eet Ord, den Evne, hvilken Sandheds Undersøgelse og Udforskning ene tilhører. Men nu at forske efter Sandhed ved Fornuftens Kraft, hvad er dette andet end at dyrke Videnskab? Thi Videnskab, hvori bestaaer den uden just i at granske efter Sandhed, i at undersøge og udforske Tingenes Natur, Bevægelse og Sammenhæng? Videnskab, hvilken større Frugt og Løn kan den høste af sit Arbeide end Sand-

heds Erkjendelse, som, naar den tænkes i sit Fuldendte, er det Samme som Viisdom, hvorfor Cicero siger saa rigtigt som kort: „Fornuften i sin høieste Modenhed og Fuldkommenhed kaldes rettelig Viisdom.“

Men er Sandheds Erkjendelse Videnskabens Maal og det Eneste, som dens Bestræbelser sigte til, hvorledes søger den da at naae dette Maal? Paa hvilken Vei? Ved at iagttage, forsøge, betragte, med eet Ord, ved at undersøge. Og dertil — hvor mangfoldigt, hvor uudtømmeligt det Stof, Forsynet har forelagt den! hvor viid den Mark, det har aabnet dens forskende Blik!

Med Oldtidens ypperste Viisdomslærere og alle Tidsalderes meest udmærkede Videnskabsmænd for Øie, viste Taleren først og fornemmelig hen til de to store Jagttagelseskredse, Naturen og Historien.

Paa den ene Side Naturen med al dens Kunst, Mangfoldighed, Skjønhed, Orden og Harmonie. Forsynet har stillet Mennesket midt paa dens Skueplads, ligesom for at opfordre det til at betragte den, hist læggende dens Værker aabne for det opmærksomme Blik, her skjulende dem i Mørke eller under hemmelighedsfuldt Dække. Men idet Aanden udforsker Tingenes Aarsager, Væsen, Forbindelse, Sammenhæng og Love, fremdrager den saa at sige Guddommen af dens Værker, hæver sig paa Beundringens Vinge til selve disse Værkers store Ophav — sit eget Udspring — og hæfter, for at tale med Oldtidens Digtere, Kjædens sidste Led til Foden af Jupiters Throne.

Paa den anden Side Historien, selv i Naturen indbegreben og udgjørende en Deel af den samme store guddommelige Huusholdning. Ogsaa her, i Menneskehedens Erfaringer og Skjæbner, i Løbet og Sammenhængen af de Begivenheder, som angaae Menneskeslægten, en lige Mangfoldighed, Plan, Orden,

Sammenhæng, lige Opfordring og Indbydelse, lige Udbytte for Sandhed, Videnskab og Philosophie. Kun den overfladiske eller letsindige Jagttager kan det være tilladt, her ikke at øine andet end Tilfældighed, Uorden, Forvirring og Ufrugtbarhed; ja neppe tør i vor Tid en saa indskrænket og uphilosophisk Anskuelse mere lade sig høre. Historien som Naturen (eller, om man hellere vil, den øvrige Deel af Naturen) udfolder sin lærerige Skueplads for Jagttagelse og Erfaring, for Undersøgelse og Granskning, for Eftertanke og Slutning, med eet Ord, for Videnskab og Philosophie. Ogsaa i denne Sphære af sandselige Phænomener, ogsaa i denne Kreds af Jagttagelser og Erfaringer, finder Fornuften det, som tilfredsstiller dens Trang til Sandheds Erkjendelse; ogsaa her lærer den at beundre Plan, Hensigt, Forbindelse og Udvikling; ja dette endog i en høiere Tingenes Orden, forsaavidt Kræfternes Virksomhed her ei, saaledes som hist, allene beroer paa uforanderlige og villieløse Naturlove, men tildeels og meest paa Menneskets frie Villie, uden at alligevel den grundlagte Plan, hvis Opgave er Menneskehedens Opdragelse og Udvikling, forfeiles eller forrykkes; ogsaa her fylder Sjelen sig med Ærefrygt for et høieste Forsyn, ja, hvad mere er, for en moralsk Verdensregjering, der fuldbyrder Retfærdighedens Love og, paa eengang styrende, advarende og trøstende, fremleder Menneskeheden til den fuldkomnere Retstilstand, som er Hovedbetingelsen for dens Diemeds Opnaaelse paa Jorden; ogsaa her seer den Gud aabenbaret i hans Værker og hæver tilbedende sit Blik til den evige Styrer.

Dette er Naturens, dette Historiens Philosophie, i Grunden kun een Videnskab: Naturphilosophie (i fuldstændig Mening indbefattende dem begge), uudtømmelig Kilde til Kundskab og Sandhed, ufeilbar Vei til Erkjendelse, Indsigt og Gudsfrygt. Inderlige og skjønne Baand mellem Fornuft og

Videnskab, mellem Videnskab og Philosophie, mellem Philosophie og Religion!

Videnskabernes vidtudstrakte Sphære og Tidens Korthed tillod Taleren blot exempelviis at oplyse sin første Hovedsætning. Ikkun troede han dog endnu at burde tøve et Øieblik ved den Fornuftens Granskning og Virksomhed, som undersøger Principet for Ret, som adskiller det Tilladelige fra det Utilladelige, grundlægger Stater, giver Love og ordner Forfatninger, affondrer det Offentlige fra det Private, forener Borger med Borger, Stat med Stat, og tilsidst omslynger den hele Menneskehed med eet fælleds Retsbaand. Dette er Retsvidenskaben, hvilken, efter de Gamles ophøiede Anskuelse, først da fuldkommen svarer til sin Bestemmelse, naar den med speciel Kundskab i Retslæren forbinder alle de Indsigter, som udfordres til Bedømmelse og Befordring af Menneskehedens intellectuelle, moralske og physiske Interesser: med eet Ord, al Philosophie.*)

Fra Betragtningen af Videnskab som Kilde til Sandheds Erkjendelse og som eneste Grundvold for al sand Philosophie gik Taleren, efter at have tilføiet nogle Vink om den grundige Forskings nødvendige Betingelse, over til at fremstille Videnskabernes Værd fra en anden Side: Fornøielsens, den aandelige Nydelses og den indre Tilfredsstillelses, en ikke mindre viid Mark, hvorpaa her dog kun enkelte Blomster kunde samles. Hvad er saa indbydende, tillokkende, tiltrækkende som Kundskab? Hvad yder en mere levende Fornøielse, en sandere Nydelse, renere Glæder? Saa dybt er Kjærlighed til, saa dybt Attraa efter Kundskab indplantet os af Naturen, at Ingen kan tvivle om, at Mennesket jo af Naturen drives og henrives til at søge den for dens

*) Justinian. Institut. I. 1. 1. og Digest. I. 1. 1. sammenholdt med Plato, Cicero og Qvintilian.

Højtidelighed ved Universitetet.

Universitetet har paa sædvanlig Maade erindret Hans Majestæts allerhøjeste Fødselsdag ved en Højtidelighed, som holdtes Løverdagen den 30te Januar i Regentskirken, som det Interimslokale, der endnu benyttes til offentlige akademiske Handlinger. Til denne Solennitet var indbudet ved et latinsk Program af Professor Madvig: **de formarum qvarundam verbi Latini natura & usu.**

Universitetets Rektor, Hr. Etatsraad Professor L. Engelstoft, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmand, holdt i Dagens Anledning en latinsk Tale*), hvori han betragtede Videnskabernes høje Værd saavel i dem selv, som i deres velgjørende Indflydelse paa det borgerlige Selskab og alle menneskelige Forhold. Til Valget af dette Emne fandt han en naturlig Anledning baade i Dagen og i Stedet. Dagen maatte erindre, som om de øvrige Hans Majestæt Kongens udødelige Fortjenester af Fædrelandet, saaledes ikke mindre

*) Det her anførte Udtog af denne Tale er velvilligen meddelt af Forfatteren.

om dem, han i sin mangeaarige Regjering ikke har ophørt at erhverve sig af det med Hensyn til Videnskabs- og høiere Culturs Fremme. Stedet, saasom i Høiskolens Midte og til videnskabelige Handlinger bestemt, alle Talerens Omgivelser, Synet, her af Mænd, som med lige Berømmelse og Gavn helligede deres Liv til Videnskabernes Tjeneste, der af Ynglinge, som under deres Anførsel fremstræbte til aandelig Dannelse og Dygtighed: Alt, hvad der mødte hans Øie, fremkaldte Tanken om Videnskab og mindede om, at det saa at sige var Lærdomsgudinden selv, der førte Forsædet ved denne glade Fest.

Saaledes omgivet af Alt, hvad der maatte erindre om Videnskab, og om denne ved Dagens egen glædelige Anledning paamindet, overlod Taleren sig nu til den nærmere Betragtning af en Gjenstand, hvis Navn ene indbefatter Alt, hvad der kan tænkes skjønt, herligt, den menneskelige Natur værdigt, i alle Livets Forhold tjenligt, velgjørende og gavnrigt.

Det blev her nødvendigt først at gaae tilbage til al Videnskabs første Kilde, det herlige Naturens Lys, den af Guddommen skjænkede Fornuft, ved hvilken Mennesket ene udmærker sig fra alle andre Dyr, Fornuften, som skjelner Aarsager, Fremgang og Virkninger og mærker deres Forbindelse og Sammenhæng; Fornuften, som forsker efter Grundlove, Regel, Hensigt og Endemaal; Fornuften, som driver os til at undersøge, kjende, lære, hvis skarpe Øie baner sig Veien til Sandhed ved Granskning og Eftertanke: med eet Ord, den Evne, hvilken Sandheds Undersøgelse og Udforskning ene tilhører. Men nu at forske efter Sandhed ved Fornuftens Kraft, hvad er dette andet end at dyrke Videnskab? Thi Videnskab, hvori bestaaer den uden just i at granske efter Sandhed, i at undersøge og udforske Tingenes Natur, Bevægelse og Sammenhæng? Videnskab, hvilken større Frugt og Løn kan den høste af sit Arbeide end Sand-

heds Erkjendelse, som, naar den tænkes i sit Fuldendte, er det Samme som Viisdom, hvorfor Cicero siger saa rigtigt som kort: „Fornuften i sin høieste Modenhed og Fuldkommenhed kaldes rettelig Viisdom."

Men er Sandheds Erkjendelse Videnskabens Maal og det Eneste, som dens Bestræbelser sigte til, hvorledes søger den da at naae dette Maal? Paa hvilken Vei? Ved at iagttage, forsøge, betragte, med eet Ord, ved at undersøge. Og dertil — hvor mangfoldigt, hvor uudtømmeligt det Stof, Forsynet har forelagt den! hvor viid den Mark, det har aabnet dens forskende Blik!

Med Oldtidens ypperste Viisdomslærere og alle Tidsalderes meest udmærkede Videnskabsmænd for Øie, viste Taleren først og fornemmelig hen til de to store Iagttagelseskredse, Naturen og Historien.

Paa den ene Side Naturen med al dens Kunst, Mangfoldighed, Skjønhed, Orden og Harmonie. Forsynet har stillet Mennesket midt paa dens Skueplads, ligesom for at opfordre det til at betragte den, hist læggende dens Værker aabne for det opmærksomme Blik, her skjulende dem i Mørke eller under hemmelighedsfuldt Dække. Men idet Aanden udforsker Tingenes Aarsager, Væsen, Forbindelse, Sammenhæng og Love, fremtrænger den saa at sige Guddommen af dens Værker, hæver sig paa Beundringens Vinge til selve disse Værkers store Ophav — sit eget Udspring — og hæfter, for at tale med Oldtidens Digtere, Kjædens sidste Led til Foden af Jupiters Throne.

Paa den anden Side Historien, selv i Naturen indbefattet og udgjørende en Deel af den samme store guddommelige Husholdning. Ogsaa her, i Menneskehedens Erfaringer og Skjæbner, i Løbet og Sammenhængen af de Begivenheder, som angaae Menneskeslægten, en lige Mangfoldighed, Plan, Orden,

egen Skyld uden Hensyn paa Fordeel, Belønning eller Nytte. Ja end ikke Børn kan man hindre fra at følge deres naturlige Videlyst, saa at de altid ville lære og høre, saalænge denne naturlige Videlyst ikke ved en unaturlig Opdragelsesmaade tilbagevises eller qvæles. Og hvor er Grændsen for Attraa efter Kundskab, for de Anstrængelser og Opoffrelser, hvormed den søges? For dens Skyld, og ene af Begjærlighed efter at lære, saae man Hine at glemme Hensyn paa Kræfter, Sundhed, Alder, ligegyldige for Hvile, Forfriskelser og Adspredelser, Disse at underkaste sig de største Besværligheder, Opoffrelser og Farer, sparende Intet, ikke engang sig selv, for at komme til Kundskaber, Indsigter og videnskabelige Resultater, hvorved Sandhedens Erkjendelse vandt for dem og Verden. Med eet Ord, sluttede Taleren: at være besjelet af én levende Kjærlighed til Videnskab, at søge og finde sin største Glæde i at granske og i at erhverve sig Kundskaber, har altid characteriseret de største Aander, og man kan med Cicero paastaae, at de, som ikke kjendte denne Følelse, aldrig have elsket Noget, som var en stor Tanke værdigt.

Med disse Betragtninger af Videnskabernes Høihed og Værd forener sig en anden, ikke mindre vigtig: deres Nytte, deres velgjørende Indflydelse paa Livet i enhver dets Sphære, Tragten og Virken. Taleren gjorde opmærksom paa, at og hvorledes der Intet gives i det Offentlige og Private, som jo drager Nytte, Hjelp og Bistand fra Videnskab, Intet, som jo fremmes, trives, lykkes i samme Forhold, som det af denne understøttes; at Videnskab, saa at sige, er den levende Aande, som gjennemtrænger og befrugter alle det offentlige og private Livs Dele, og at, naar Alt ret overveies, det tilsidst er Videnskaben, som Nationerne og Menneskeslægten have at takke og fremdeles ville faae at takke for alle de Fordele og Goder, som

Civilisationen skjænker, og det i alle dens Grene og Udviklinger, med Hensyn til alle borgerlige og menneskelige Interesser. Alle Syssler og Næringsveie, alle mechaniske Kunster, som Livet bruger, og ei nok hermed: Statsforfatning og Statsstyrelse, Opdragelse og Forædling, den hele indre politiske Styrke beroer paa Videnskab og bestaaer ved den. Man behøver kun et Øieblik at tænke sig dens Fraværelse med alle sammes nødvendige Følger: Vankundighed, Fordomme og Overtroe, for at begribe og føle, hvor velgjørende det Lys er, som den medfører; det var, som om Solen forsvandt fra Firmamentet. Og endnu eet: Videnskabernes moralske og psychiske Indflydelse paa deres Dyrkere selv. Ikke at tale om den Tilfredsstillelse, som Fremgang i Kundskaber og Indsigt skjænker, som Bevidstheden af at indsee det Sande og ei at være hildet i Vildfarelser, Fordomme og Skuffelser medfører: hvilken Virkning have ikke videnskabelige Studier paa at afdrage Sindet fra det Gemene, Lave og Smaalige, paa at oprykke med Rode Lastens og Udydens Spire; paa at hæve Sjelen over Mængdens Tilbøieligheder, over Egennyttens, Ærgjerrighedens, Forfængelighedens og andre uædle eller snæverhjertede Lidenskabers Indflydelse; paa at indgyde den Beskedenhed, Velvillie, Taalsomhed og Humanitet; med eet Ord — efter Plato — paa at gjøre retviis og from! hvilken Virkning have de ikke paa Gemyttets Stemning og Sindets Tilstand! hvor velgjørende og blid! Trængte det sorrigfulde Hjerte til Trøst, det bekymrede til Lindring, det saarede til at glemme smertelige Indtryk, her, i Videnskabernes Skjød, i Musernes Samqvem, i troe Venners Omgang, fandt det Vederqvægelse, Lise, Adspredelse, Tilflugt og Roe.

Fra disse almindelige Betragtninger over Videnskabs uskatteerlige Værd gjorde Taleren Overgangen til Fædrelandet,

egen Skyld uden Hensyn paa Fordeel, Belønning eller Nytte. Ja end ikke Børn kan man hindre fra at følge deres naturlige Videlyst, saa at de altid ville lære og høre, saalænge denne naturlige Videlyst ikke ved en unaturlig Opdragelsesmaade tilbagevises eller qvæles. Og hvor er Grændsen for Attraa efter Kundskab, for de Anstrængelser og Opoffrelser, hvormed den søges? For dens Skyld, og ene af Begjærlighed efter at lære, saae man Hine at glemme Hensyn paa Kræfter, Sundhed, Alder, ligegyldige for Hvile, Forfriskelser og Adspredelser, Disse at underkaste sig de største Besværligheder, Opoffrelser og Farer, sparende Intet, ikke engang sig selv, for at komme til Kundskaber, Indsigter og videnskabelige Resultater, hvorved Sandhedens Erkjendelse vandt for dem og Verden. Med eet Ord, sluttede Taleren: at være besjelet af en levende Kjærlighed til Videnskab, at søge og finde sin største Glæde i at granske og i at erhverve sig Kundskaber, har altid characteriseret de største Aander, og man kan med Cicero paastaae, at de, som ikke kjendte denne Følelse, aldrig have elsket Noget, som var en stor Tanke værdigt.

Med disse Betragtninger af Videnskabernes Høihed og Værd forener sig en anden, ikke mindre vigtig: deres Nytte, deres velgjørende Indflydelse paa Livet i enhver dets Sphære, Tragten og Virken. Taleren gjorde opmærksom paa, at og hvorledes der Intet gives i det Offentlige og Private, som jo drager Nytte, Hjelp og Bistand fra Videnskab, Intet, som jo fremmes, trives, lykkes i samme Forhold, som det af denne understøttes; at Videnskab, saa at sige, er den levende Aande, som gjennemtrænger og befrugter alle det offentlige og private Livs Dele, og at, naar Alt ret overveies, det tilsidst er Videnskaben, som Nationerne og Menneskeslægten have at takke og fremdeles ville faae at takke for alle de Fordele og Goder, som

Civilisationen skjænker, og det i alle dens Grene og Udviklinger, med Hensyn til alle borgerlige og menneskelige Interesser. Alle Sysler og Næringsveie, alle mechaniske Kunster, som Livet bruger, og ei nok hermed: Statsforfatning og Statsstyrelse, Opdragelse og Forædling, den hele indre politiske Styrke beroer paa Videnskab og bestaaer ved den. Man behøver kun et Øieblik at tænke sig dens Fraværelse med alle sammes nødvendige Følger: Bankundighed, Fordomme og Overtroe, for at begribe og føle, hvor velgjørende det Lys er, som den medfører; det var, som om Solen forsvandt fra Firmamentet. Og endnu eet: Videnskabernes moralske og psychiske Indflydelse paa deres Dyrkere selv. Ikke at tale om den Tilfredsstillelse, som Fremgang i Kundskaber og Indsigt skjænker, som Bevidstheden af at indsee det Sande og ei at være hildet i Vildfarelser, Fordomme og Skuffelser medfører: hvilken Virkning have ikke videnskabelige Studier paa at afdrage Sindet fra det Gemene, Lave og Smaalige, paa at oprykke med Rode Lastens og Udydens Spire; paa at hæve Sjelen over Mængdens Tilbøieligheder, over Egennyttens, Ærgjerrighedens, Forfængelighedens og andre uædle eller sneverhjertede Lidenskabers Indflydelse; paa at indgyde den Beskedenhed, Velvillie, Taalsomhed og Humanitet; med eet Ord — efter Plato — paa at gjøre retviis og from! hvilken Virkning have de ikke paa Gemyttets Stemning og Sindets Tilstand! hvor velgjørende og blid! Trængte det sorrigfulde Hjerte til Trøst, det bekymrede til Lindring, det saarede til at glemme smertelige Indtryk, her, i Videnskabernes Skjød, i Musernes Samqvem, i troe Venners Omgang, fandt det Vederqvægelse, Lise, Adspredelse, Tilflugt og Roe.

Fra disse almindelige Betragtninger over Videnskabs ufskatteerlige Værd gjorde Taleren Overgangen til Fædrelandet,

idet han bemærkede, hvor megen Aarsag dette havde til at glæde sig over, at her Videnskaberne aldrig have savnet Paaskjønnelse, Opmuntring, Omhu og Pleie. Han kastede et flygtigt Blik tilbage paa de forgangne Tider og viste i nogle Hovedmomenter, hvad de fremfarne Konger af det Oldenborgske Huus, fra Dynastiets første Stifter af, alle efter Tidernes Trang, Tarv og Leilighed, med ædel Velvillie have gjort og virket til Videnskabernes Fremme, og banede sig saaledes Veien til i Særdeleshed at omtale de mange og store Fortjenester, vor nuværende allernaadigste Konge i sin lange Regjeringstid har erhvervet sig af den videnskabelige Culturs Beforbring i enhver Henseende. Med Samtiden til Vidne behøvede han her kun at antyde, hvad noksom var Alle bekjendt og ingen Forklaring behøvede: ældre videnskabelige Institutter forbedrede og udvidede, nye oprettede og udstyrede; det Ubrugelige afskaffet og ombannet, det Ufuldstændige udfyldt, nye Hjelpekilder aabnede, ældre hensigtsmæssigere benyttede, den høiere Culturs Interesser i alle Retninger varetagne og befordrede. Som et af de sidste Led i denne Kjæde berørte Taleren den ved Hans Majestæts Forsorg af sin Aske opstaaende, nu snart fuldendte, Universitetsbygning, og sammenfattende Alt under een taknemmelig Erkjendelse, sluttede han med Yttringer af de Følelser, som denne Erkjendelse ikke mindre end Festens egen glædelige Anledning fremkaldte.

Derpaa oplæste han Censorernes Domme over de 9 Prisafhandlinger, som vare indleverede til Besvarelse af Universitetets i forrige Aar udsatte Prisspørgsmaale, og nævnede de Forfattere, hvilke Prisen var tilkjendt. Efter at have opmuntret de Studerende til at besvare de ny udsatte Prisopgaver, sluttede han med Bønner og Ønsker for Fædrelandet, Kongen, Kongehuset og Universitetet.

Censuren over de indleverede Prisafhandlinger lød saaledes:

I Theologien.

(2 Besvarelser indkomne, den ene tilkjendt Accessit.)

De themate anno superiore Theologis proposito — hoc scilicet ut, instituta disqvisitione historico-critica de apparitionibus et revelationibus divinis, qvæ in libris Hebræorum præsertim antiqvissimis commemorantur; ostenderetur, qvomodo apud eos orta et exculta fuerit notio revelationis divinæ, & qvomodo recte eadem sit instituenda — commentationes latine scriptas duo nobis auctores obtulerunt.

Suam alter his verbis inscripsit: "Sacra Scriptura cum ratione consentit humana, utpote ambæ sunt revelationes a Deo profectæ." Quum ipse profiteatur, se ab urbe remotum, subsidiis litterariis ad tale opus necessariis fere prorsus destitutum fuisse, laudari certe meretur ille litterarum amor, qvi eorum defectu se a labore absterreri non passus est, sed solis propriis viribus et scientiarum ope, qvas suppeditaverant studia academica, eum perficere conatus est. At eo magis dolendum, qvod hoc auctori parum successerit. Plures enim qvæstiones gravissimas ad rem pertinentes aut leviter nimis tractavit, vel ita ut fere substiterit in notissimis rebus tradendis, aut prorsus omisit. Notionem scilicet revelationis divinæ, quæ definienda esset respectu habito tum ad naturam entis divini ejusqve relationem ad mundum tum ad psychologicam indolem et judicium hominum, qvibus revelationes contigisse narrantur, explicare neglexit; disqvisitioni criticæ de appa-

ritionibus, qvæ in libris Hebræorum commemorantur, recte instituendæ non par fuisse videtur; biblicam deniqve revelationis notionem, qvam reqvirebat thema propositum, non exposuit.

In altero auctore, qvi hanc sibi tesseram sumsit "Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas", certe non voluntatem modo laude dignam reperimus; nam et animi dotes ei inesse, qvæ ad litteras feliciter versandas reqviruntur, commentatio ejus testatur, et studii simul in re recte adgredienda, in argumento bene disponendo & ad certos fines perducendo adhibiti perspicua documenta continet. At qvo minus aureum præmium ei adjudicandum esse censeamus, impedit et nimia qva usus est brevitas, talis scilicet ut plures qvæstionis partes non tam tractasse nedum exhausisse qvam potius tetigisse modo dicendus sit; et hoc maxime, qvod in ipsis fontibus adeundis et indagandis minus sedulus fuerit, neqve eam adhibuerit crisin, qva ad sententias vulgo receptas examinandas et dijudicandas opus est. Ob virtutes vero jam laudatas judicandus est ad palmam reportandam non sine successu accessisse; et spem profiteri licet, fore ut studia ejus continuata litteris theologis earumqve cultoribus afferant utilitatem.

Dabamus Hafniæ d. 29 Jan. 1836.

H. N. Clausen. M. H. Hohlenberg. C. E. Scharling.
C. T. Engelstoft.

I Lovkyndigheden.

(1 Besvarelse indkommen.)

Ad qvæstionem juridicam anno proxime elapso propositam, cujus hæc sunt verba: "exponantur et comparentur regulæ juris universalis et patrii de natura et vi possessionis in jure privato", solvendam una nobis oblata est commentatio cui hæc ex opere Hugonis Grotii de jure belli et pacis petita tessera: "Maxime qvidem in re controversa judicium sibi privatus sumere non debet, sed possessionem seqvi." In hac commentatione bonam qvidem dispositionem et solidam cogitandi rationem laudare possumus; sed circumspectionem qvæstioni congruam et doctrinam cum in jure universali, tum in jure patrio, ad eam solvendam necessariam desideramus. Auctor nimirum, cum essentialem possessionis ad legem juris relatæ indolem, qvæ in eo ponenda esset, ut status juris sit, non observaverit, nec relationem naturalem possessionis ad jus dominii disqvirere, nec jura possessionis sensu stricto, qvam civilem vocant, exponere conatus est. Unde in tractatione juris patrii, qvæ longe majorem commentationis partem efficit, neqve hæc jura possessionis, ut fieri debuisset, accurate consideravit, nec vim possessionis in materia de usucapione sufficienter explicavit, totum vero præscriptionis immemorialis argumentum, qvod tamen gravissimi est momenti, intactum reliqvit. Pauca deniqve, qvæ ex jure patrio antiqvo proposuit, errorum haud immunia reperimus.

Hisce rationibus adducti, auctori præmium adjudicari non posse censemus.

Schlegel. M. H. Bornemann. Kolderup-Rosenvinge.

J. E. Larsen.

I Medicinen.

(2 Besvarelser. 1 Præmie. 1 Accessit.)

Qvæstionem in medicina anno proximo propositam: "Qvid de vagitu uterino in qvæstionibus forensibus de vita aut morte foetus ante partum judicandum est?" duo solvere conati sunt, qvorum alterius commentatio lingva latina scripta symbolum habet: "ut desint vires, tamen haud spernenda voluntas", alterius lingva vernacula composita: "Qvid tentare nocebit?" Uterqve auctor tantam laudem ob diligentiam in observationibus ad rem pertinentibus colligendis exhibitam atqve ob judicium in iisdem æstimandis manifestatum meretur, ut hæsitare qvidem potuerimus, cui palma deferenda esset. Quum autem prima commentatio ordine emineat et lingva conscripta sit, qvæ operam majorem reqvirat, auctori hujus præmium et alteri "Accessit" adjudicandum esse censemus.

Saxtorph. Herholdt. O. Bang. Eschricht. C. Otto.

I Philologien.

(1 Besvarelse.)

Qvæstio philologica superiore anno proposita de C. Taciti fide et diligentia in rebus investigandis et ordinandis unum tantum ad scribendum excitavit, qvem dolemus ad eam rem non satis præparatum accessisse et a recta via aberrasse, qvanqvam Taciti scripta studiose legit. Quum enim ad id, qvod qvæsitum erat, explicandum et partes qvædam majores scriptorum Taciti præter singulos aliqvot locos ad examen vocandæ essent et inqvirendum, qvam vim in Tacitum eæ res habuissent, qvæ illa ætate, rhetoricis studiis omnia occupantibus, veri-

tatis investigationi officere possent, hoc negotio levissime defunctus est, excerptis nonnullis ex commentariis interpretum ad primos annalium libros; multus contra fuit in Taciti arte et scribendi genere explicandis, qvod nec postulatum erat et ab aliis nuper tractatum. Nec iis, qvæ de Tacito ejusqve ætatis condicione ipse protulit, severam judicii limam ubiqve adhibuit, qvanqvam unum et alterum fortasse satis bene excogitavit, de qvo difficile est judicare, qvod adeo non scribendi artifex fuit, ut cogitata ob eam rem minus eluceant. Oratio deniqve latina horrida est et interdum barbara quum toto colore tum mendis non paucis, qvæ scientiarum conformationem et verba inqvinant. Itaqve huic commentationi Goethii verbis "Ein ächtes Kunstwerk" etc. notatæ præmium tribuere non possumus.

F. C. Petersen. J. N. Madvig.

J. Philosophien.

(1 Besvarelse, tilkjendt Accessit.)

De qvæstione anno priore proposita: "Qværitur, utrum aliqva philosophiæ Kantianæ capita maioris momenti ita sint demonstrata, ut immota maneant an minus?" unus commentariolum scripsit, qvi symbolum habet: "Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas." In hac opella etiam eorum, qvæ ad summam rei pertinent, haud pauca desiderantur. Manifestum est, autorem plura de rivulis compendiorum qvam de fontibus ipsis hausisse. Qvapropter præmium qvidem ei haud dandum esse censemus; sed cum magis doctrina qvam studio et ingenio carere videatur, et cum hac

ipsa commentatione ostendatur, autorem non invita Minerva philosophiæ operam dare, secundo eum honore dignum judicamus.

Hafniæ, d. 23 Jan. 1836.

Sibbern. Poul Möller.

I Historien.

(1 Besvarelse.)

De qvæstione in historia anno superiore his verbis proposita: "Cum ex historia constet, maris occidentalis ac balthici aqvas et oras a piratis, qvorum pleriqve nomine Vitalianorum veniebant, seculis XIVto et XVto varie infestatas fuisse, investigetur, unde initium ceperint hæc latrocinia maritima, a qvibus gentibus maxime patrata sint, qvid ad ea coërcenda tam transactionibus qvam armis tentatum sit, et universe qvam in commercia et in publicum rerum septentrionalium statum illo tempore vim habuerint", una tantum nobis tradita est commentatio, lingva vernacula scripta, et verbis Ovidianis: "Clio fave, novus ingreditur tua templa sacerdos" insignita.

Auctor præcipuis fontibus historiæ Scandinavicæ et Hanseaticæ non sine diligentia usus est, et eorum, qvæ rei illustrandæ proxime serviunt, haud pauca qvidem congessit. Sed quum nec omnia, qvæ inde hauriri possent, in usum suum converterit, nec fontes historiæ cæterarum gentium septentrionalium adierit, multa haud dubie intacta reliqvit. Qvæ vero ad illa supplenda et interpretanda relationibus illius temporis politicis continentur, tantum non omnino neglexit. Accedit, qvod non

magis justam collocavit diligentiam in singulis disentiendis et connectendis. Itaqve ad historiam illarum prædationum accuratius, qvam hactenus factum est, illustrandam parum aut nihil profecit. Qvæ quum ita sint, præmii propositi honorem ei decernere non possumus.

Dabanus Hafniæ, d. 25 Jan. 1836.

L. Engelstoft. Werlauff. Velschow.

I Experimentalphysiken.

(1 Besvarelse.)

Ad qvæstionem physicam de ratione ventorum absolvendam unica nobis oblata est dissertatio verbis inscripta Spinozæ: "Videmus enim omnes rationes, qvibus natura explicari solet, modos esse tantummodo imaginandi" etc. Auctor hujus dissertationis rerum physicarum haud ignarus qvidem videtur, sed fontibus neglectis omnem fere operis materiam e libro meteorologico Kämtzii sumsit, nec eandem vel acumine vel concinnitate tractationis ita adornavit, ut præmium propositum ei jure conferri possit.

Hafniæ, d. 26 Jan. 1836.

H. C. Örsted. V. C. Zeise.

Over Opgaverne i den orientalske Philologi, Æsthetiken, Mathematiken og Naturhistorien vare ingen Besvarelser indkomne.

Ved de lukte Sedlers Aabning fandtes de med Præmie eller Accessit hædrede Forfattere at være følgende:

I Theologien: Christian Peter Jakobsen, Kand. Theol., tilkjendt Accessit.

I Medicinen: Morten Mortensen Hassing, Stud. Med. & Kir. tilkjendt Præmien. Accessit fik Jens Blicher, Stud. Med. & Kir.

I Philosophien: Andreas Ferdinand Schiødte, Stud. Theol. tilkjendt Accessit.

De ny for indeværende Aar udsatte Opgaver ere følgende:

I Theologien.

Qværitur expositio dæmonologiæ, qvalis in libris patrum ecclesiæ per duo secula prima expressa reperitur, instituta inter varietates singulas comparatione critica.

At vise, hvorledes Læren om Dæmoner findes fremsat i Kirkefædrenes Skrifter i de 2 første Aarhundreder, og anstille en kritisk Sammenligning mellem de enkelte forskjellige Lærdomme.

I Lovkyndigheden.

Exponantur et comparentur præcepta juris universalis, Romani & patrii de errore in conventionibus a contrahentibus admisso.

At fremsætte og sammenligne den almindelige Rets, den romerske og den danske Rets Forskrifter om Vildfarelse i Kontraktsforhold.

I Medicinen.

Exponatur structura gangliorum systematis nervosi, adjuncta epicrisi de variis, qvæ de usu eorum propositæ sunt, sententiis.

At forklare Bygningen af Ganglierne i Nervesystemet samt kritisk at bedømme de forskjellige fremsatte Meninger om deres Bestemmelse.

I Philosophien.

Controversiæ, qvam inter se habuere Nominalistæ & Realistæ, ratio historice explicanda est et philosophice dijudicanda.

En historisk Udvikling og philosophisk Bedømmelse af den Strid, som har fundet Sted mellem Nominalister og Realister.

I Mathematiken.

Theoriam motus cometarum in orbitis parabolicis vel, si placet, in ellipsibus plus minusve excentricis solem ambientium ita exponere, ut inprimis ostendatur, qvomodo ope observationum geocentricarum elementa orbitæ in diversis casibus commode et exacte determinari qveant.

At fremsætte Theorien af Kometernes Bevægelse omkring Solen i paraboliske Baner eller endog i elliptiske af større eller mindre Excentricitet, saaledes at det i Særdeleshed bliver viist, hvorledes man ved Hjælp af de geocentriske Observationer kan i de forskjellige Tilfælde bekvemt og nøjagtigt bestemme Banens Elementer.

I Historien.

Expositis causis, qvibus factum est, ut populi Gallici in Asiam minorem immigraverint ibiqve in regione, qvæ ab iis nomen traxit, sedes fixerint, describatur hujus regionis natura atqve illustrentur horum colonorum res qvales erant usqve ad annum 25 p. C. n. qvo terra eorum in provinciæ Romanæ formam redacta est.

Efter at have fortalt, hvad der foranledigede galliske Folkestammer til at indvandre i Lilleasien og der at bosætte sig i det

Landskab, som fik Navn efter dem, beskrive man dette Landskabs naturlige Beskaffenhed og oplyse de omtalte Nybyggeres Historie indtil Aaret 25 efter K. F., da deres Land blev gjort til en romersk Provinds.

I Philologien.

Oratio Demosthenis adversus Aristocratem ita illustretur ut res ad historiam & antiqvitates Atticas pertinentes exponantur accommodate quum ad totius orationis intellectum, tum ad singulos gravioris momenti locos explicandos.

Demosthenes's Tale mod Aristokrates oplyses saaledes, at man fremsætter hvad der af Historien og de attiske Oldsager tjener deels til at forstaae hele Talen, deels til at forklare enkelte vigtigere Steder.

I Æsthetiken.

Med Exempler at oplyse, om den Retning, Poesi og Æsthetik i senere Tider have taget i Tydskland og Frankerig, er god eller slet; om den befordrer eller fordærver Smagen for det Skjønne og Ædle.

I Naturhistorien.

Ostendatur documentisqve experientia comprobatis inprimis ex Fauna Europæa declaretur, qvibus in rebus avium migrationes et itinera piscium differant, sive qvis causas cursuum certis intervallis redeuntium utriusqve animalium classis, sive rationem eos conficiendi, sive tempora qvibus fiant, regionesve versus qvas dirigantur, respiciat.

Hvilken Forskjel viser der sig mellem Fuglenes Træk og Fiskenes Vandringer, saavel i Henseende til Aarsagerne til disse

periodiske Bevægelser i begge Dyreklasser, som i Henseende til Maaden, paa hvilken de udføres, og til Tiden og Retningerne, hvori de skee? Hvilket alt bliver at oplyse ved Erfaringer hentede især fra den europæiske Fauna.*)

I Experimentalphysiken.

Desideratur recensio critica investigationum e qvibus notio qvædam de ratione consociationis elementorum in ætheribus, in alcohole aliisqve corporibus his similibus deduci posset.

Der forlanges en kritisk Sammenstilling af de Undersøgelser, hvoraf noget lader sig udlede angaaende Grundstoffernes Foreningsmaade i Ætherarterne, Viinaanden og dermed beslægtede Stoffer.

I den orientalske Philologi.

Instituatur disqvisitio comparativa de formis verbalibus lingvarum Indicæ, Græcæ Latinæqve, aliis ejusdem familiæ lingvis haud plane neglectis.

At anstille en sammenlignende Undersøgelse angaaende det indiske, græske og latinske Sprogs Verbalformer, idet man tillige forteligen berører andre Sprog af samme Familie.

*) Besvarelserne af denne Opgave blive først at indlevere til 1ste Decbr. 1837, hvorimod Besvarelserne af den i forrige Aar udsatte Opgave indleveres inden 1ste Decbr. 1836.

Trende kongelige Resolutioner,

indeholde Dispensationer fra Bestemmelser i Forordningen af 9de Januar 1824.

I.

Fra den ved Forord. af 9de Januar 1824 fastsatte Regel, der ogsaa tidligere stedse havde været iagttaget, at enhver Disputats skulde være affattet og forsvares i det latinske Sprog, anholdt i Slutningen af forrige Aar Kand. Theol. Martin Hammerich om at dispenseres, idet han androg paa, at det maatte tillades ham at erhverve Magistergraden ved offentligen at forsvare en af ham i det danske Sprog udarbejdet og til det philosophiske Fakultet indleveret Afhandling om Ragnaroksmythen og dens Betydning i den oldnordiske Religion. Som Grund til at han ikke havde forfattet Afhandlingen paa Latin, angav han, at dens Gjenstand ikke er skikket til at behandles i dette Sprog, ikke blot fordi den Del af Afhandlingen, der angaaer det Mythiske i Almindelighed, maa bevæge sig i en Kreds af Ideer, der tilhøre Nutiden og ikke have fundet Udtryk i det gamle latinske Sprog, men ogsaa forbi Kilderne til Nordens Mythologi, de udførlige Fortællinger om Gudernes Tilstand, Skjæbne og Bedrifter ere udelukkende forfattede i det oldnordiske Sprog, og fordi man, hvormeget man end vil gjøre Vold paa det klassiske Latin, dog aldrig bliver istand til at gjengive dem i deres nordiske Ejendommelighed. I en liden, senere trykt Afhandling, hvilken han sendte tilligemed sit Andragende, udviklede han sine Anskuelser herom mere almindeligt, og yttrede den For:

mening, at da det latinske Sprog ikke længere, som tilforn, er det eneste Kommunikationsmiddel mellem de Lærde, ligesom baade Forelæsninger holdes og betydelige Værker skrives af de største Videnskabsmænd i deres Modersmaal, burde den latinske Indklædning heller ikke længere fordres ved Disputatser, hvor den allermest lægger Hindringer i Vejen.

Efter igjennem Konsistorium at have hørt Universitetets Professorers Betænkninger over dette Andragende, nedlagde Direktionen desangaaende allerunderdanigst Forestilling. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Afhandlingen kunde antages som Inauguraldisputats, skjøndt skreven i det danske Sprog, fandt man, at om det end maa ansees betænkeligt at gjøre Undtagelse fra Lovgivningens Bud angaaende det Sprog, hvori saadanne Skrifter skulde være affattede, kunde det dog paa den anden Side ikke nægtes, at der kan gives videnskabelige Emner, hvis Behandling i trykte Skrifter er af megen Interesse, men hvis Bearbejdelse i det latinske Sprog vilde medføre betydelige, undertiden endog uoverstigelige Vanskeligheder og tillige gjøre Skriftet mindre brugbart. I saadanne Tilfælde antog Direktionen, at Undtagelse kunde gjøres og troede derfor at burde anbefale den omspurgte Disputatses Antagelse, idet Den tillige bemærkede, at Hr. Hammerich ved flere Lejligheder, og navnligen ved Besvarelsen af en akademisk Prisafhandling, havde lagt sin Kundskab og Færdighed i det latinske Sprog for Dagen.

Med Hensyn til det andet Spørgsmaal, der var opstaaet, om det kunde tillades Forfatteren at forsvare sin Afhandling i Modersmaalet, var Direktionen med Pluraliteten af Konsistoriums Medlemmer af den Formening, at ingen Afvigelse fra den Regel, at den mundtlige Disputation skeer paa Latin, bør tilstedes, da denne Akt fornemmelig gaaer ud paa, at Forfatterens videnskabelige Dygtighed i det Hele skal bevises. Da

imidlertid Emnet for Kand. Hammerichs Afhandling naturligvis vilde være ligesaa ubekvemt for mundtlig som skriftlig Behandling i det latinske Sprog, ansaae Direktionen det med Konsistorium for mest passende, at den mundtlige Disputation blev holdt paa Latin over nogle Afhandlingen tilføjede, i samme Sprog affattede Theses, hvoriblandt nogle burde være uddragne af Afhandlingen selv.

Efterat Direktionen, i Overensstemmelse hermed, havde gjort Indstilling, behagede det Hans Majestæt Kongen under 15de Januar 1836 allernaadigst at resolvere saaledes:

„Vi tillade allernaadigst, at Kand. Theol. Martin Hammerich maa disputere for Magistergraden ved Kjøbenhavns Universitet over den af ham til det philosophiske Fakultet indleverede og i det danske Sprog affattede Afhandling om Ragnaroksmythen og dens Betydning i den oldnordiske Religion, saafremt Afhandlingen iøvrigt af Fakultetet befindes ved sit Indhold at kvalificere Forfatteren til akademisk Grads Erholdelse; dog at den mundtlige Disputats holdes paa Latin over Theses, som, affattede i samme Sprog, i passende Antal tilføjes Afhandlingen, og af hvilke 3 eller 4 bør være uddragne af dennes Indhold."

Angaaende Disputatsens Afholdelse see S. 28.

II.

I Anledning af Universitetets forestaaende Reformations-Jubelfest*) er fra Universitetets Rektor, efter dertil meddelt allerhøjeste Bemyndigelse, udgaaet en almindelig Indbydelse til at erhverve akademiske Grader her ved Universitetet. Foranlediget heraf har Adjunkt ved Sorø Akademi's Skole, Overlærer Kaspar Frederik Wegener indgivet Ansøgning om, at det i Betragtning af hans Alder og fleraarige Embedsvirksomhed maatte tillades ham ved denne Lejlighed at disputere for den philosophiske Doktorgrad. Hertil er han nemlig efter den nugjældende Lovgivning ikke berettiget, eftersom Adgangen til denne Grad ved Forord. af 9de Jan. 1824 § 4 er forbeholdt „Mænd af bekjendt Lærdom, der ere i anselige Embeder eller have udmærket sig ved videnskabelige Skrifter", og Overlærer Wegener hverken har udgivet videnskabelige Arbejder eller kan siges at staae i anselig Embedsstilling, som Exempel paa hvilken Forordningens 11te § udtrykkeligen nævner Professorat eller Rektorat.

Direktionen fandt sig derfor foranlediget til angaaende denne Sag at nedlægge allerunderdanigst Forestilling, og ligesom samtlige det philosophiske Fakultets Professorer have været enige i, paa Grund af Overlærer Wegeners bekjendte udbredte Kundskaber i de historiske Videnskaber, at understøtte hans Begjæring, saaledes troede Direktionen ogsaa, at der i nærværende Tilfælde var Anledning til at bevilge en Undtagelse fra nysnævnte Bestem-

*) Angaaende dennes Højtideligholdelse ved Universitetet, Sorø Akademi og de lærde Skoler, vil i sin Tid i dette Tidsskrift blive meddelt nærmere Beretning.

melse i Forord. af 9 Jan. 1824. Overlærer Wegener har nemlig siden 1826 været ansat som Lærer ved Sorø Akademi's Skole, og har siden Begyndelsen af 1832 alene haft den daglige Inspektion i Akademiets Opdragelsesanstalt, som tilforn var delt mellem samtlige i Akademiets Hovedbygning boende Adjunkter. Han har endvidere i Aaret 1828, medens nuværende Direktor Estrup var fraværende paa en Reise i Udlandet, været konstitueret til at fungere i dennes Sted som Lektor i Historie og Geographi, og da han senere ved allerhøjeste Resolution af 11te September 1830 erholdt Prædikat af Overlærer, blev det ham tillige paalagt at undervise i Historie og Geographi i Skolens øverste Klasse, hvor ellers alene undervises af Lektorerne, og det er ham i Forbindelse hermed overdraget at examinere i samme Fag ved Examen artium i Sorø. Ligesom hans Embedsstilling ved sidstnævnte Foranstaltning har erholdt en højere Betydning, saaledes maatte det paa den anden Side antages, at de mange ham paaliggende tildels meget byrdefulde Forretninger ikke levnede ham det Otium, der vilde være fornødent til i Trykken at udgive Frugter af hans videnskabelige Studier.

Efterat Direktionen derfor, paa Grund af det Anførte, havde indstillet ham til at forundes den attraaede Dispensation, behagede det Hans Majestæt under 20de Mai d. A. allernaadigst at resolvere saaledes:

„Vi tillade allernaadigst, at Adjunkt ved Sorø Akademi's Skole, Overlærer Kaspar Frederik Wegener, uagtet han ikke er i anselig Embedsstilling eller har udmærket sig ved videnskabelige Skrifter, maa erhverve den philosophiske Doktorgrad ved Universitetets Højtidelighed i Anledning af den forestaaende Reformations-Jubelfest, saa-

fremt den Afhandling, som han til den Ende vil have at indlevere til det philosophiske Fakultet, findes antagelig."

III.

Senere er det ved allerhøieste Resolution af 12te August ligeledes tilladt Magister Artium Ernst Frederik Bojesen at disputere for den philosophiske Doktorgrad i samme Anledning, efterat han dertil af Fakultetets fleste Medlemmer og af Direktionen var anbefalet. Vel manglede han ganske den ene af de Kvalifikationer, som Forordningen fordrer hos Doktorandi, idet han nemlig aldrig har beklædet noget kongeligt Embede, men kun er ansat som Lærer ved Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn, og han maatte derfor, ved Sammenligning med Vegener, isaahenseende staae tilbage for denne. Og om man end maa regne den nævnte Skole, ved hvilken han i 16 Aar har været Lærer, blandt Landets største og fortrinligste Undervisningsanstalter; om man end maa indrømme, at den Mand, der i denne Stilling har vidst at erhverve sig en Professor Nielsens Agtelse i den Grad, at denne udmærkede Skolemand erklærer ikke at kjende Nogen, som kunde erstatte ham, sikkert maa antages at stifte ligesaa megen Nytte, som om han havde været ansat ved en lærd Skole, saa er hans Stilling dog altid privat. Derimod havde Bojesen et andet Fortrin for Vegener, nemlig at han tidligere ved sin Magisterdisputats*) har offentligen aflagt hæderligt Vidnesbyrd om sin Dygtighed til videnskabelig Granskning. Det var ogsaa fornemmelig denne Omstændighed, det var den al=

*) Hvilken han forsvarede i 1833.

mindelige Agtelse, Magister Bojesen nyder som udmærket Skolemand og lærd Philolog paa Grund af hans almen erkjendte særdeles grundige og udbredte Indsigter især i den græske og romerske Philologi, der, i Forbindelse med selve den festlige Anledning, kom og maatte komme i fortrinlig Betragtning til at bevilge ham den ansøgte Dispensation.

Promotioner.

1. Onsdagen den 20de Januar 1836 forsvarede Kand. Theol. Frederik Nielsen*) sin for den theologiske Licentiatgrad skrevne Dissertation de vi & effectibus baptismo a patribus ecclesiæ tributis, part. 1ma. (204 S. 8.) Respondens var Kand. Theol. Schurmann. Opponenterne vare Professorerne Clausen og C. T. Engelstoft. (Om nogen af Tilhørerne har opponeret, er ikke blevet opgivet.) Handlingen, som foregik i Regentskirken, varede fra Kl. 10 til 2.

2. Fredagen den 29de s. M. forsvarede Kand. Theol. og Dr. philos. P. C. Kjerkegaard**) sin ligeledes for den theologiske Licentiatgrad skrevne Dissertation de theologia vere christiana, præsertim philosophica ejus parte, (122 S. 8.). Respondens var Kand. Theol. Hermansen. Ex officio opponerede Professorerne Scharling og Engelstoft, ex auditorio Prof. Johansen, Lic. Theol. Kolthoff, Studd. Theol. Bornemann og Monrad samt Stud. Philol. Trojel. Akten foregik i Regentskirken og varede fra Kl. 10 til 2 og fra 4 til 9.

*) Tog Examen i Oktober 1831.

**) Tog i 1826 theologisk Embedsexamen her og blev senere i 1828 paa en Udenlandsreise Dr. philos. i Gøttingen, hvorefter ham ved allerh. Resol. af 11te Jan. 1833 meddeltes Tilladelse til at holde philosophiske Forelæsninger her ved Universitetet. Cfr. Akad. Tid. 1834 S. 89.

Graden blev derefter ifølge Kongl. Resol. af 8de Marts 1836 næstefter konfereret d. Hrr. Nielsen og Kjerkegaaard.

3. Mandagen den 28de Marts næstefter disputerede Reservemedikus Ove Christopher Høegh-Guldberg*) i Regentskirken over en af ham for den medicinske Licentiatgrad skreven Afhandling de delirio trementi, part. prior (84 S. 8.). Akten varede fra Kl. 10—3. Respondens var Kand. Med. & Kir. Ahrensen, Opponenter ex officio Professorerne O. Bang og Otto, ex auditorio Dr. Med. Sommer, Kandd. Med. & Kir. Hornemann og Keyser, Kand. Kir. Bricka og Dr. Med. Hvasser fra Sverrig.

Graden blev ham derpaa, efter allerhøjest Bemyndigelse af 19de April, konfereret.

4. Tirsdagen den 5te April disputerede Kand. Theol. M. J. Hammerich**), der ved Kongl. Resol. af 15de Januar d. A. — see foran S. 22 — havde erholdt Tilladelse til at erhverve Magistergraden for en paa Dansk skreven Afhandling „om Ragnaroksmythen og dens Betydning i den oldnordiske Religion“ (167 S. 8.), hvilken Afhandling senere af det philosophiske Fakultet var antagen, over de samme tilføjede 16 Theses paa Latin. Respondens var Kand. Kir. C. E. Fenger, Opponentes ex officio Professorerne Velschow og Johansen, ex auditorio Prof. Madvig, Kandd. Theol. Boesen og Laurent, Kand. Med. & Kir. Keyser, Kand. Kir. Buntzen, Stud. Theol. Binzer, Kandd. Philos. Neukirch og Vestergaard. Akten foregik i Regentskirken og varede fra Kl. 9½ til 1½ og fra 4 til 7.

*) Kir. Examen 1829, med. 1830.

**) Tog Examen i Sommeren 1833.

Graden blev ham derpaa, ifølge Kongl. Resol. 10de Mai s. A. konfereret.

5. Onsdagen den 18de Mai forsvarede Reservemedikus Mads Christensen*) i Regentskirken sin for den medicinske Licentiatgrad skrevne Dissertation de exploratione veneficii chemica arsenico facti part. prior (100 S. 8.). Respondens var Kand. Kir. Bataillonskirurg Bricka. Ex officio opponerede Professorerne O. Bang og Otto, ex auditorio Dr. Med. Wendt, Lic. Med. Ballin, Kandd. Med. & Kir. Dahlerup og Hasse, samt Kand. Kir. Neukirch. Akten varede fra Kl. 10 til 2.

Graden blev ham konfereret ifølge Kgl. Resol. 4 Juni s. A.

6. Løverdagen den 11te Juni disputerede Kand. Med. & Kir. og karakteriseret Bataillonskirurg Andreas Frederik Bremer**) over sin for samme Grad skrevne Dissertation de vita & opinionibus Theophrasti Paracelsi part. prior (72 S. 8.). Respondens var Kand. Med. & Kir. Dahlerup, Opponenterne ex officio Professorerne Etatsraad Saxtorph og Eschricht, ex auditorio Dr. Med. Sommer, Kand. Theol. Melbye og Stud. Med. Fränckel. Akten i Regentskirken varede fra Kl. 10 til 1¼.

Graden blev ham derpaa konfereret ifølge allerhøjeste Resol. af 5te Juli næstefter.

7. Torsdagen den 30te Juni forsvarede Kand. Med. & Kir. Arnold Andreas Bull Ahrensen***) sin for samme

*) Tog med. Examen 1829.

**) Tog kir. Examen 1831, med. 1832.

***) Tog kir. Examen 1830, med. 1831.

Grad skrevne Dissertation de methodo endermatica, part. prior (96 S. 8.). Akten foregik i Regentskirken og varede fra Kl. 10 til 2. Respondens var Kand. Med. & Kir. D. Withusen, de ordentlige Opponenter Professorerne Eschricht og Otto. Af Auditoriet Prof. O. Bang, Kand. Med. & Kir. Dahlerup og Licent. Med. Reservemedikus Høegh-Guldberg. Graden blev ham dernæst konfereret ifølge allerhøjeste Resol. af 2den August næstefter.

Dødsfald.

Universitetet og Videnskaberne lede et uopretteligt Tab, da Johan Daniel Herholdt, Etatsraad, Dr. med. Professor medicinæ ordinarius, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmand, efter et kort Sygeleje, indgik til den evige Hvile den 18de Februar 1836, i sit 72de Aar. Hvad han som udmærket indsigtsfuld Læge og utrættelig Videnskabsdyrker har virket, lærte ej blot Danmark, men den hele lærde Verden at kjende og vurdere. Det kan saameget mindre være vor Hensigt her at berøre hans litterære Færd, som denne allerede flere Steder er omtalt med fortjent Berømmelse. Men ogsaa som Menneske maatte man skatte ham højt. For sine unge Medstuderende var han den kjærligste Fader, stedse hjælpsom med Raad og Daad, og mangen ung Videnskabsdyrker vilde uden hans Bistand aldrig have naaet Maalet; den Trængende søgte ikke forgjeves hans Hjælp; thi Hjertensgodhed og Uegennyttighed vare Hovedtrækkene i hans Karakter; for sine Venner var han alt. Gjennemtrængende Forstand og spillende Vittighed gjorde ham til Sjælen i enhver Kreds, og neppe vil Nogen, der har haft Lejlighed til at komme i Berøring med ham, saa snart glemme den kraftfulde, livsglade elskværdige Olding, hvem Munterheden end ikke forlod i hans sidste Øjeblikke. Derfor var ogsaa Sorgen ved hans Død almindelig, og viste sig ved det talrige Følge af Studerende, der ledsagede den elskede Lærer til hans sidste Hvilested.

Beforbringer og Afgang, Æresbevisninger, m. m.

I Anledning af Etatsraad Herholdts Død og derved opstaaede Vakance i Konsistorium er ved allerhøjeste Resolution af 19de April d. A. hidtilværende Professor extraordinarius Dr. Med. Daniel Frederik Eschricht udnævnt til Professor ordinarius ved Kjøbenhavns Universitet samt Assessor i Konsistorium.

Den 10 April vare 50 Aar forløbne, siden Kgl. Livmedikus Konferentsraad Brandis erhvervede den medicinske Doctorgrad ved Universitetet i Gøttingen. Vort Universitet greb derfor med Glæde denne Lejlighed til at give den lærde, almenagtede Olding Beviser paa dets Erkjendelse af hans videnskabelige Fortjenester, og efterat Direktionen, i Anledning af indkomne Forslag fra vedkommende Fakulteter havde dertil erhvervet allerhøjeste Bemyndigelse, blev ham paa den omtalte Dag overrakt Jubeldiplom som Doctor medicinæ og Æresdiplom som Doctor philosophiæ, begge ved Kjøbenhavns Universitet.

I Anledning af, at Efterslægtsselskabets Realskole her i Staden den 4 Marts fejrede sit 50aarige Jubilæum, er Skolens

nuværende Inspektør, Kandidatus Theologiæ D. W. Friedenreich, ved allerhøjeste Reskript af 2den Marts til Direktionen forundt Titel af Professor med Rang med Nr. 8 i 5te Klasse efter Rangforordningen af 14de Oktober 1746, og den fornødne Bestalling for ham udfærdiget aldeles gratis.

I forrige Aargang S. 467 er allerede anført, at hidtilværende Professor i Statsøkonomien C. G. David er under 24de Marts 1836 allernaadigst entlediget i Naade og med Pension fra bemeldte Post. Ved samme Lejlighed blev tillige bestemt, at denne Lærerplads indtil videre ikke skal besættes.

Ved en igjennem det Kongelige Rentekammer Direktionen kommunicceret Kongl. Resol. af 4de Juni d. A. er Magister Artium Ludvig Sophus Fallesen udnævnt til Docent i Forstvidenskaben med Forpligtelse til at holde Forelæsninger over den egentlige Forstvidenskab saavelsom over Læren om Jagtvæsenet, Forst- og Jagtlovgivningen samt den rene Mathematik for dem, der agte at underkaste sig Forstexamen, og iøvrigt at give disse den fornødne Anvisning og Vejledning i deres Studier, naar saadant begjæres, alt i Overensstemmelse med hvad af Rentekammeret derom nærmere fastsættes. Ligeledes er ham tillagt Ordre at indtræde som Medlem i den ved allerhøjeste Resolution af 9de November 1833 anordnede Forst-Examinations-Kommission. Endelig er ham ved samme Resolution forundt Prædikat af Professor med Rang efter Rangforordningens 5te Klasse Nr.

8, og den fornødne Bestalling for ham er derefter gjennem Directionen udfærdiget.

Under 21de Mai har Directionen stadfæstet det af Konsistorium indberettede anordningsmæssige Valg af Overbibliothekar Professor Werlauff til at være Universitetets Rektor for Aaret fra Juni 1836 til Juni 1837.

Blandede Efterretninger.

Foranlediget ved en igjennem det Kongelige danske Kancelli meddelt Forestilling fra den Kongelige vestindiske Regjering tilskrev Direktionen under 1ste Februar 1834 bemeldte Kancelli, efter desangaaende at have indhentet Betænkning fra Konsistorium og Professor astronomiæ, at Den maatte dele Kollegiets Mening, at Plakaten af 5te August 1831 for Danmark angaaende Indgreb i det Kjøbenhavns Universitet forundte udelukkende Privilegium paa Almanakkens Udgivelse ikke kan ansees gjældende for Vestindien, og at den ikke heller har troet, at der var tilstrækkelig Anledning til at andrage paa en Udvidelse af dette Privilegium. Saadant vilde nemlig medføre Nødvendigheden af at udarbejde en særegen for disse Øer passende Almanak, hvilket Foretagende neppe vilde svare Regning for Universitetet, især da det ikke vilde være let i Vestindien at forebygge Indførelse af fremmede Almanakker, ligesom det heller ikke blev fundet nødvendigt at publicere noget Forbud imod danske Almanakkers Trykning i Kolonierne til Afsætning i Danmark.

Senere opstod, under Forhandlingerne angaaende Udvidelse af adskillige Anordninger til Island, ogsaa Spørgsmaal om, hvorvidt den nævnte Plakat af 5te August 1831 burde udvides til denne Ø, hvorom Kancelliet udbad sig Direktionens Betænkning. Her fandt man i Landets Beliggenhed og øvrige Ejendommeligheder Grund til at antage en særegen Almanak for nødvendig. Dette Savn maatte det nærmest paaligge Universitetet at afhjælpe, og Direktionen har derfor ved Professor Olufsen

ladet forfatte en Almanak for dette Land for Aaret 1837, hvis Udgivelse er besørget af Almanakforpagteren, Direktør Schultz. Da imidlertid kun det islandske Sprog forstaaes af Menigmand paa Island, er Almanakken af Professor Finn Magnussen oversat i dette Sprog og indrettet efter Landets Lokalitet. Og for at værne om Universitetets derved erhvervede Ret til Udgivelsen af denne Almanak, fandt Direktionen det passende hos Kancelliet at andrage paa, at den tilnævnte Plakat maatte udvides til Island. Derefter har bemeldte Kollegium under 12te Marts d. A. tilmeldt Direktionen, at Hans Majestæt blandt andet allernaadigst har bifaldet, at Pl. 5te Aug. 1831 herefter skal være gjældende paa Island paa følgende Maade:

1. Naar Nogen gjør Indgreb i det Kjøbenhavns Universitet tillagte Privilegium paa Almanakkens Udgivelse, være sig ved i Island at indføre eller forhandle fremmede Almanakker eller ved uden Universitetets Tilladelse at trykke nogen Almanak, skal han, i Lighed med hvad ved bemeldte Plakat er bestemt for Kongeriget Danmark, udrede en Mulkt af 20—200 Rbd. Sølv, hvorhos de Exemplarer, hvormed den Paagjældende antræffes, blive at konfiskere, og han endvidere at ansee med en Tillægsmulkt af $\frac{1}{4}$ Rbd. Sølv for hvert saadant Exemplar. Halvdelen af Bøderne saavelsom af de konfiskerede Exemplarer tilfalder den, til hvem Universitetet har bortforpagtet Almanakkens Udgivelse, og den anden Halvdel det astronomiske Observatorium i Kjøbenhavn.

2. Det skal paaligge Øvrigheden at have nøje Tilsyn med at der ej gjøres Indgreb i foromtalte Universitetets Privilegium, og

3. alle Sager angaaende Indgreb i det titnævnte Privilegium blive at behandle som offentlige Politisager.

I Anledning af en indkommen Ansøgning fra en Kand. Kir. & Med. om Rejseunderstøttelse af **Legatum Buchvaldinum** har den nuværende Eforus for dette Legat indberettet, at der i Regnskabsbogen findes en Optegnelse af hans Formand, afgangne Etatsraad Bang, „at, naar af de oplagte Renter en Summa af 600 Rbd. er samlet, kan samme nydes af en rejsende Studiosus Medicinæ, saa at ham tilstaaes 300 Rbd. aarlig i 2 Aar", hvorhos Eforus har bemærket, at Ingen har meldt sig til at nyde dette Rejsestipendium siden afdøde Lektor Anatomiæ Bruun nød det i Aarene 1816 og 1817, saa at 1871 Rbd. 27 Sk. Sølv og 281 Rbd. Repr. efterhaanden ere indbetalte i Kvæsturen. Efter hin Optegnelse er i Mangel af Fundationen*), som var indført i den gamle Regnskabsbog, der brændte i Bombardementet 1807, Legatet hidtil blevet administreret, og ved at sammenligne Optegnelsen med Fundationen af 3 Juni 1785, har det viist sig, at hin er et kortfattet Udtog af dennes væsentlige Indhold. Ifølge den 1ste og 2den § ere nemlig Legatets Renter deels bestemte til haabefulde Studerendes Hjælp og Underholdning her ved Akademiet og deels til Understøttelse paa Udenlandsrejser, og dette er i den 5te § nøjere udviklet i følgende nærmere Bestemmelser: „De aarlige Renter blive til lige Deling tillagte 2de Kandidater, som for den Tid forbindes at opholde sig her ved Akademiet, og beholde de det i 3 paafølgende Aar, men ej længere. Dog overlades det til Ephoris (som efter den 3die § ere de tvende **seniores facultatis me-**

---

*) Denne findes aftrykt i Engelstofts Annaler for 1812, S. 57—63.

dicæ og Rector magnificus), efter Grund og Anledning af Subjekter og Omstændigheder alene at tildele de halve Renter i 3 Aar til en Kandidat og lade de andre halve Renter henstaae og opvoxe indtil 600 Rbd. for at kunne gives som en præmium diligentiæ for en haabefuld Kandidat til et Reisestipendium for 2 Aar. — Da der saaledes med Hensyn til Fundatsen intet kunde være at erindre imod, at nu et Reisestipendium uddeltes af Legatet, og Eforus havde indberettet, at desangaaende var indkommen en Ansøgning fra en medicinsk Kandidat, har Direktionen under 10de Mai givet sit Samtykke til, at af de opsparede Renter nu maa anvendes 600 Rbd. til en Understøttelse af 300 Rbd. aarlig i to Aar for en medicinsk Kandidat under hans Ophold i Udlandet.

Ved allerhøieste Resolution af 3die Maj er Professor juris ordinarius Etatsraad Bornemann, paa Grund af hans svækkede Helbredstilstand og tillige for derved at erholde nogen Tids Otium til Fuldførelsen af et videnskabeligt Værk, fritaget for i Sommerhalvaaret 1836 at holde Forelæsninger ved Universitetet.

Professor Zeise, som i de sidste Aar har lidt af en meget svækket Helbredstilstand, der endog nødsagede ham til at afbryde en med Kongelig Understøttelse foretagen Udenlandsreise, blev ved allerhøieste Resolution af 21de Marts d. A. fritaget for at deltage i Examinationen ved den polytekniske Læreanstalt ved Foraars-Examen, hvilken Examination det ved samme Resolution blev tilladt at maatte overdrages Lektor Kemiæ ved det kirurgiske Akademi Scharling, forsaavidt den ei kunde besørges af Professor Forchhammer. Ved megen Anstrengelse lykkedes det imidlertid

Professor Zeise at blive istand til selv at bestride den ham tilfaldne Del af bemeldte Examen; men senere har hans tiltagende Svaghed nødsaget ham til at anholde om en Dispensation af større Omfang, og det er derpaa, efter allerunderdanigst Forestilling fra Direktionen, under 4de Juni d. A. af Hans Majestæt allernaadigst tilladt, at han maa fritages for i Sommeren 1836 og, saafremt hans Helbredstilstand maatte gjøre det tilraadeligt, tillige for næste Vinter at holde Forelæsninger ved den polytekniske Anstalt*) og Øvelser i det under hans Bestyrelse staaende kemiske Laboratorium, samt at det maa overdrages Lektor Scharling, Inspektør ved Anstalten, under Professorens Dispensation, at besørge ovennævnte Forretninger imod en Godtgjørelse af 200 Rbd. Sølv halvaarlig, at udredes af de til Lønninger ved Læreanstalten henlagte Indtægter, ligesom Lektor Scharling skal deltage i Examinationen ved den polytekniske Examen i de af ham foredragne Læregjenstande.

Ved samme Resolution er det ligeledes tilladt Etatsraad Ørsted at udsætte de physiske experimentale Øvelser ved Læreanstalten indtil næste Sommer.

Fra Direktøren ved den botaniske Have ved Calcutta, Dr. Wallich, har Direktionen erholdt tilsendt et af Ostindianeren Bobao Ram Comul Sen udgivet Værk i 2 store Qvartbind: **"Dictionary in English and Bengalee, translated from Johnsons English Dictionary"**, hvilket Udgiveren har bestemt til en Gave for Universitetsbibliotheket. For denne Gave

*) Forelæsningerne ved Universitetet haaber han derimod at være istand til at fortsætte.

har Direktionen ved Dr. Wallich ladet Giveren bevidne Universitetets Tak.

Ligeledes har Direktionen fra en Anden af vore Landsmænd i Bengalen, Dr. Theodor Ed. Cantor, modtaget som Gave til Universitetets Bibliothek 5 Dele af **Transactions of the Medical and Physical Society of Calcutta**, samt til dets naturhistoriske Samlinger 2 hinduiske Hjerneskaller, 1 Kranium af en **albatross**, 3 i mineralogisk Henseende interessante Prøver af den Klippeart, hvori Tempelgrotten **Elephanta** i Ostindien er udhugget, og et fossilt Elefantben, Fragment af et Skelet, fundet ved Subbalpore, for hvilken betydelige Gave Direktionen har bevidnet Giveren sin Tak.

I Anledning af et indkommet Andragende med Hensyn til den forestaaende Reformations-Jubelfest har det theologiske Fakultets nuværende Dekanus foreslaaet, at Fakulteterne maatte bemyndiges til, naar Disputationer anmeldes i Mellemtiden mellem den offentlige Indbydelse til Erhvervelse af akademiske Værdigheder ved en akademisk Fest og Festen selv, da at udsætte Promotionen efter afholdt Disputation til den forestaaende Fest-Promotion. Han har derhos forment, at der er tilstrækkelig Grund til Meddelelse af en saadan Bemyndigelse i den Omstændighed, at det meget betydelige Arbejde, der paaligger Dekanus ved en akademisk Højtidelighed, som den nu forestaaende, i en ganske overordentlig Grad vilde forøges, dersom Promovendi kunde gjøre Fordring paa at promoveres enhver for sig i de Festen foranganende Maaneder, hvortil endnu kommer, at Festens Højtide-

lighed, forsaavidt Universitetet skal bidrage dertil, formindskes ved enhver Promotion, som ved Anticipation løsrives fra Festpromotionen. Da Direktionen, med Hensyn til de anførte Omstændigheder, fandt dette Forslag hensigtsmæssigt og grundet i Billighed, har den igjennem Konsistorium ladet de forskjellige Fakulteter tildele saadan Bemyndigelse.

Frederiksborg ny Skolebygning.

I forrige Aargang S. 323 ff. er anført, at det ved Kongelig Resolution af 27de Maj f. A. — l. c. staaer ved en Trykfeil 19de Maj — blev tilladt, at en ny Hovedbygning for Frederiksborg lærde Skole maatte opføres istedetfor den i 1834 afbrændte, samt at dertil maatte, foruden 314 Rbd. 48 Sk. til Grundstykkers Indkjøb, anvendes en Sum af 21,600 Rbd. Sølv, saaledes at det Beløb, hvormed denne Bekostning oversteg Assurancesummen — lidt over 11000 Rbd. — for den afbrændte Bygning, blev, i Henhold til Fundationen for Skolen, at udrede extraordinært af Hans Majestæts Kasse. Denne Foranstaltning havde imidlertid blot Hensyn til den egentlige Hovedbygning. Efter Forslag fra Etatsraad Koch androg derfor Direktionen hos Rentekammeret paa, at der tillige maatte opføres en ny Lokumsbygning, et nyt Brændehus og den fornødne Plankeværks-Indhegning om Bygningen, at Skolens Gaardsrum maatte brolægges samt de gamle Udhuse istandsættes, hvortil var anslaaet at ville medgaae et Beløb af 2,201 Rbd. 82 Sk. S. og T. Tillige formente Direktionen, at, da Gymnastikunderviisning er befalet indført i alle Skoler og dertil, tildels med betydelig Bekostning, indrettet særskilt Lokale ved de fleste Skoler, burde denne, der er den eneste, hvis Bygninger ere opførte og vedligeholdes for Kongelig Regning, heller ikke savne et saadant Lokale. Den indstillede derfor, at et Gymnastikhus af Bindingsværk maatte opføres i Overensstemmelse med en Tegning af Etatsraad Koch, hvorefter det skulde være 21 Al. langt, 10½ Al. dybt og 6 Al.

højt til Taget. Omkostningerne ansloges til 1,918 Rbd. 76 Sk. S. og T., derunder indbefattet et Beløb af 200 Rbd. til Anskaffelsen af en Klattremaskine med tilhørende Stænger, Stiger, Touge m. v.

Efterat Rentekammeret desangaaende havde nedlagt allerunderdanigst Forestilling, behagede det Hans Majestæt under 2den Marts d. A. allernaadigst at resolvere saaledes:

„Vi tillade allernaadigst, at et Beløb af indtil 2,201 82 Sk. S. og T. maa udredes extraordinært af Vor Kasse til ved Frederiksborg lærde Skole at indrette et nyt Brændehus m. v., til at anbringe den fornødne Plankeværks Indhegning ved Skolens Bygninger, til at brolægge Gaardsrummet samt til at istandsætte de gamle Udhuse, alt i Overensstemmelse med indbemeldte af Medlem af Administrationen for Bygningsvæsenet under Vort Rentekammer, Hofbygmester og Bygningsinspektør Etatsraad Koch forfattede Overslag. Derhos bevilge Vi, at til Opførelsen af en Gymnastikbygning ved fornævnte Skole maa paa samme Maade udredes et Beløb af indtil 1,718 Rbd. 76 Sk. S. og T., hvorimod Udgifterne til de fornødne Gymnastikapparaters Anskaffelse ikke bør falde Vor Kasse til Last."

De manglende 200 Rbd. til Apparatets Anskaffelse maatte saaledes Skolen selv udrede. Ligeledes blev det ved allerhøjeste Resolution af 15de Januar d. A. allernaadigst tilladt, at af Skolens Kasse maatte udredes et Beløb af 1,139 Rbd. Sedler til Bibliothekindretninger samt til de nødvendige Kathedre, Borde og Bænke m. v. Bekostningerne hertil saavelsom til Gymnastikapparaterne beløb imidlertid ialt kun = 1,336 Rbd. 80 Sk., uagtet der herfor tillige blev anskaffet nogle flere Gjenstande, om hvilke senere var blevet Spørgsmaal.

Beforderinger og Afgang, Æresbevisninger, m. m.

I Anledning af Etatsraad Herholdts Død og derved opstaaede Vakance i Konsistorium er ved allerhøjeste Resolution af 19de April d. A. hidtilværende Professor extraordinarius Dr. Med. Daniel Frederik Eschricht udnævnt til Professor ordinarius ved Kjøbenhavns Universitet samt Assessor i Konsistorium.

Den 10 April vare 50 Aar forløbne, siden Kgl. Livmedikus Konferentsraad Brandis erhvervede den medicinske Doctorgrad ved Universitetet i Gøttingen. Vort Universitet greb derfor med Glæde denne Lejlighed til at give den lærde, almenagtede Olding Beviser paa dets Erkjendelse af hans videnskabelige Fortjenester, og efterat Direktionen, i Anledning af indkomne Forslag fra vedkommende Fakulteter havde dertil erhvervet allerhøjeste Bemyndigelse, blev ham paa den omtalte Dag overrakt Jubeldiplom som Doctor medicinæ og Æresdiplom som Doctor philosophiæ, begge ved Kjøbenhavns Universitet.

I Anledning af, at Efterslægtsselskabets Realskole her i Staden den 4 Marts fejrede sit 50aarige Jubilæum, er Skolens

Herren sender Agren Høst og Vaar,
Aandens Sæd af ham faaer Frugt og Grøde;
Hvad her spired frem to hundred Aar,
Høstes i vort Mindes Aftenrøde.
Skjøn var denne lange Dag; — med Hviin
Natten kommer, under Skræk og Jammer,
Skaaner Intet, Templet staaer i Flammer, —
Englen sad og græd paa en Ruin.

Ak! selv Mandddoms Værk er Tidens Arv;
Ej for Evighed vi skabe kunne;
Det har Brøst selv i sin Styrkes Marv,
Staaer i Sekler, men skal gaae tilgrunde.
O, men Aanden, Himlens Ejendom,
Den fornyer sig, den Altidunge,
Den har hjemme, hvor Cheruber sjunge,
Kun til os i Støvets Dragt den kom.

Efter Talen.

Kjærlighed gjenfødtes, den ej gik
I en Rædselsnat fra Danmarks Dale;
Ved et Kongebud af Frederik
Aabnes atter Børn de lyse Sale.
Mindet samler helligt Før og Nu,
Og hvor Kundskabsfyldens rige Bæger
Barndomstidens Vaardag vederkvæger,
Dobbelt Gave kommer den ihu.

Han, som læser aabenbart i Løn,
Er tilstede, hvor sig Hænder folde,
Hører Løfter og opfylder Bøn,
Mildt sin Varetægt om Templet holde!
Han beskjerme, hvad med Haab vi saae,
Lønne dem, der kongeligt har givet,
Styrke dem, der lede gjennem Livet,
Signe dem, der trygt ved Haanden gaae!

I Talen selv — der senere er udkommen i Trykken, og af hvilken vi her tillade os at fremsætte et Udtog — gik Taleren, efter at have viist, at de højere Undervisningsanstalter maae anvende en større, stadigere, længere fortsat Omhu paa Disciplenes Dannelse, end de lavere Skoler, over til at undersøge, *hvortil Ungdommens videnskabelige Dannelse skal sigte*. Den skal da, mener han, først sigte til *Grundighed*; Videnskaben skal søge at trænge ind til Grunden og at samle Kundskabens enkelte Bestanddele ved en Forbindelse, der holder dem fast til Grundvolden og derved fastere til hverandre indbyrdes. Hovedsagen er, at den Unge der lærer at lære, at han fra sine tidlige Aar af er gaaet gjennem den strengere Tænknings Skole, at han tidligen er bleven nødt til at anspænde sine aandelige Evner, at man har vænnet ham til at trænge ind i Gjenstanden og aldrig at nøjes med det Halve, Løse, Uklare. Man bør stræbe at danne ham saaledes at han kan gjøre sig brugbar, hvor endog hans Tjeneste skal kræves. Fremdeles skal Ungdommens videnskabelige Dannelse sigte til, at den efterhaanden vinder et *omfattende Blik paa Livet*, idet de aandelige Sysler drage den Unges Sjæl hen til højere Forestillinger, tidligen føre ham ind i ædlere Kredse, hvor hans Blik paa Livet kan udvides og

hvorved han tidligen kan vinde en Lethed til siden atter at hæve sig derop fra det daglige Livs trange Begrændsning. Og ikke kunne vi her negte os den Fornøjelse at meddele den højærværdige Talers egne skjønne, med høj Begejstring udtalte Ord. „Eller mener maaskee Nogen" siger han, „at det allermindst kan skee inden Skolens skumle Mure, som de kalde dem, at det just er der, at Aandsmunterhed og Aandsfrihed døer? Vel nødes vi til at indrømme, at Skolelivet mangen Gang har været, endnu kan være saadant, at Aanden udslukkes deri, istedetfor at finde Næring. Men hvo vilde forkaste Middelet, fordi det ej altid anvendes, ej altid benyttes saaledes, at Hensigten derved opnaaes? Og lader os ikke dømme efter det udvortes Skin! Hvor Mangen, som selv under det slebne Ydre gjemte et koldt, egennyttigt, fordærvet Hjerte, har ikke ladet haant om dem, som vare dømte til selv at fortære deres Aar i Skolestøvet, og deri at indspærre Ungdommen med sig; men sandelig, naar Hines forfængelige Væsen længesiden er opløst i dets Intet, da mindes endnu i Lærlingers taknemmelige Hjerter mangen Hædersmand, som stod paa disse Læresstole; Aar og Møje have maaskee furet hans Aasyn, Livets Byrder og Sorger maaskee nedbøjet hans Skikkelse; men i hans trofaste, samvittighedsfulde Bryst slog endnu et Hjerte, der blev levende, naar han førte de ham betroede Unge hen i sine Heroers Kreds, hen, hvor Aristides vejede Fordel mod Ret, og hin Skaal hævede sig let som Fjeren, hvor Sokrates med fast Haand tog Giftbægeret, rolig skuende tilbage paa det Liv, som svandt, og hen mod det, som skulde oprinde, hvor Timoleon kjøbte Fædrelandets Frelse for sin egen bittreste Smerte; hen, hvor Fabius havde Mod til at taale Beskyldningen for Fejghed, medens han just ved sin Dvælen frelste dem, som vilde haste mod Undergangen, hvor Scipio, med Sejerens svært tilkæmpede Krands om sin Tinding, stod i Taarer paa

Karthagos Ruiner, hvor Brutus i den skjebnesvangre Nats mørke Syner mente at skue sin onde Genius, der sagde ham: „imorgen besøger jeg dig atter paa Slagets Mark", og svarede: „jeg skal see dig uforfærdet"; eller naar han opslog sine gamle kjære Bøger, naar han lod Digteren vække Fortørnelse i de Unges Sjele over de Borgere, som fyldte Torvet fra dets øverste Ende til den nederste med det Raab: „først søger Penge, og efter Penge Dyd; for alle Ting maa Formuen forøges, kan du med Retten, desto bedre, men hvis ikke, da paa hvilken Maade du kan, kun Formue!" indtil han da atter ved Digterens Ord lod dem føle, at „dette er det fasteste Værn, intet Ondt at være sig bevidst, ikke at maatte blegne ved nogen Brøde." Lad endog disse store Billeder igjen trænges tilbage, disse alvorlige Paamindelser igjen henklinge, lad dem overdøves af de tusinde Stemmer, der endnu, som fordum, anprise de lave personlige Hensyn som det Allervigtigste; de forsvinde dog ikke ganske af den Unges Sjel; thi, som atter den gamle Digter siger, „den Duft, som eengang fyldte Karret, da det var nyt, bliver længe deri." Hvo kan tvivle om, at det Ædle og Høimodige endnu langt mere vilde have tabt sin Hæder, dersom ikke Grækerne endnu stedse vedbleve at fylde de Unges Sjele med Forestillinger om det Skjønne og Gode, Romerne med dem om det Anstændige og Ærefulde, derved at udvide deres Blik ud over det daglige Livs snevre Kreds, og dersom ikke saadanne Forestillinger fra disse vore Skoler gjennem saa mange Veje trængte ud i Folket?" Endvidere skal denne Dannelse give Ynglingens Karakter Fasthed, Kraft til at staae fast i Bevægelsernes Strømme, hvortil den alvorligere Sysselsættelse, den strengere Tænksomhed, den skarpere Agtpaagivenhed, hvortil han tidligen vænnes, nødvendigen maa bidrage, medens han opmuntres ved Fortidens store Forbilleder og de mange gyldne Læresætninger, de Gamles Skrifter inde-

holde. Efter endeligen at have — idet han blandt Andet anfører Bacos Ord: „det er aldeles vist og stadfæstet af Erfaringen, at det løse Bekjendtskab med Videnskaberne maaskee frister til at forlade Troen, men at hvo der øser dybere af dens Kilder, føres tilbage til Religionen" — viist, at den videnskabelige Dannelse ogsaa skal gaae ud paa at fremme en klar og levende Kristendoms Kundskab, slutter Taleren med Tak til Kongen, til Enhver, som ved Omhu, Raad og Kunst har bidraget til, at Dagen er blevet en Glædens og en Haabets Dag, med kjærlige Ønsker for Skolens Vel og for dens Lærere, ved hvilken Lejlighed han tillige med Berømmelse omtaler nogle af dens afdøde Bestyrere, fornemmelig den højstfortjente Bendt Bendtsen, samt med Formaninger til Skolens Disciple.

I Anledning af Dagen var foranstaltet en Diner for Direktionen, Eforatet, Forstanderne og Lærerne samt adskillige med Skolen i Forbindelse staaende Embedsmænd, og Festen sluttedes med et Bal for Disciplene, hvortil saavelsom til Middagsmaaltidet det fornødne Lokale var med Hans Majestæts allerhøjeste Tilladelse indrømmet paa Frederiksborg Slot.

Til Festen var indbudet ved et Program af Overlærer Dahl, indeholdende Begyndelsen til de af ham samlede historiske Efterretninger om Frederiksborg Skole, om hvilket vi nærmere skulle udvikle os i et følgende Hefte, naar de øvrige Skoleprogrammer omtales, ved hvilken Lejlighed vi tillige haabe at kunne meddele en fuldstændig Beskrivelse af den ny Bygning, over hvilken, saavelsom over de tvende ældre, Tegninger ere vedhæftede hint Program.

Udenlandske Efterretninger.

Da Etatsraad Engelstoft i sin Tid udgav sine Universitets- og Skoleannaler, meddelte han deri meget ofte Efterretninger om Undervisningsanstalternes Tilstand i fremmede Lande. Saadanne Efterretninger maatte i høj Grad interessere Enhver, der gjorde det videnskabelige Livs Udvikling og Fremgang til Gjenstand for sin Opmærksomhed og sine Betragtninger, idet de deels gave Oplysning om Undervisningens Indretning andensteds, de Formaal, der vare satte for samme, de Kræfter, hvormed man havde at virke til Formaalet, samt det Resultat, der tilvejebragtes, deels gave Lejlighed til Sammenligning med de Indretninger, der fandtes, og de Foranstaltninger, der bleve trufne i vort Fædreland. Det har derfor længe været paatænkt ogsaa i dette Tidsskrift, der paa en Maade udgjør en Fortsættelse af de ovennævnte Annaler, at meddele lignende Notitser; men deels maatte der hengaae længere Tid, inden det fornødne Stof kunde indsamles, deels mødte en anden Vanskelighed i den Omstændighed, at det Tidsrum, der forløb mellem Annalernes Ophør og dette Tidsskrifts Begyndelse, først og fremmest burde oparbejdes. Ved at have fulgt denne Plan og efterhaanden optaget de mærkeligste saavel ældre som nyere Beretninger om vort Universitets- og Skolevæsen, seer Redaktionen sig nu istand til at begynde Meddelelsen af endel Oplysninger om Undervisningsvæsenets Tilstand i Udlandet, og den troer, at især Skoleefterretningerne neppe ville kunne finde en belejligere Tid end denne, da der fra saa mange Sider trænges paa, at vore lærde Skoler enten tildels

skulle ophæves eller undergaae en væsentlig Reform. Maaskee dog en Sammenligning mellem disse og lignende Læreanstalter ej saa ganske vil falde ud til de fremmedes, selv de mest ansetes, Fordel, som Mange nu ere saa villige til at troe, maaskee man vil finde, at om end vore Skoler have endel Mangler, have de dog saa meget Godt, at der kan være Frygt for at man ved en indgribende Forandring af dem, kun endnu føjer nogle Mangler til.

Efterretningerne, der deels ville være mere udførlige og sammenhængende, deels fragmentariske, eftersom Stoffet frembyder sig, ere bestemte til at begynde med Norge og Preussen. Norge ville vi først vende os til, som det Land, hvis Historie endnu udgjør en Deel af vor Fædrelandshistorie; hvis Underviisningsanstalter have en fælles Oprindelse og Indretning med vore, hvis Typus de endnu for største Delen have bevaret, saa at vi her ganske befinde os paa en hjemlig Jordbund. Vi ere istand til herom at meddele desto nøjagtigere Efterretninger, da Nabolandet siden 1834 besidder et eget periodisk Skrift for disse Materier, nemlig „Norske Universitets- og Skole-annaler“ udgivne af Professor i de orientalske Sprog C. A. Holmboe. I dette Tidsskrift, af hvilket indtil denne Tid er kommet os tilhænde første Bind og andet Binds første og andet Hefte, indeholdes en udførlig Fremstilling af det norske Universitets Indretning, Virksomhed og Midler, hvilken vi her levere i sammentrængt Udtog, forbeholdende os, naar noget Fuldstændigere er givet om de lærde Skoler, om hvilke Meddelelser allerede ere paabegyndte i 2det Bind, da ligeledes at meddele en Oversigt over disse.

Om det norske Universitets- og Skolevæsen.

A. Om Frederiks-Universitetet.

Et nyt Liv syntes at bebudes Videnskabeligheden i Tvillingriget, Danmark og Norge, da H. M. Kongen ved allerhøjeste Reskript af 2den Sept. 1811 befalede Oprettelsen af et Universitet i Norge. Med Føje ansees det for et stort Gode, at et Land besidder flere Højskoler, mellem hvilke Valget kan staae den Studerende aabent; det kan ei være andet, end at denne herved maa vinde en større Frihed i sine Studier, ligesom at den hæderlige Æmulation, der vil opstaae mellem flere sideordnede videnskabelige Anstalter, maa have den mest velgjørende Indflydelse paa at frembringe et større Liv og Røre i Videnskabernes Rige. Et saadant Gode lovedes Danmark og Norge — men Forsynet vilde det anderledes: Det skulde vel være Frederik den Sjettes Hæder i de sidste Aar han styrede det norske Rige at skjænke det den saalænge attraaede Højskole; men Frugterne af denne Gave skulde ej udvikles under hans milde Scepter, Frederiks-Universitetet skulde kun ved sit Navn opbevare Mindet om den kongelige Velgjører.

Som det Sted, hvor det norske Universitet skulde anlægges, var i ovennævnte Reskript Staden Kongsberg udseet, men senere blev, efter Forslag fra en i Kjøbenhavn til Universitetets Anlæg og Indretning nedsat Kommission af 7 Medlemmer, ved Kongeligt aabent Brev af 10de April 1812, Kristiania bestemt til Sædet for det nye Universitet. En Bygningskommission blev derefter nedsat i Kristiania, og efter dennes Forslag blev Sædegaarden Tøjen paa Byens østre Side kjøbt i dette Øjemed for en Sum af 170,000 Rdl. D. K., der ifølge Kongl. Resol. 5te Sept. 1812 blev udbetalt af H. M. Kongens

egen Kasse, og Gaarden derhos skjænket som en kongelig Gave til det norske Universitet.*)

I. Om Universitetets Overbestyrelse.

Efter det Kongl. aabne Brev af 10 April 1812 var Overbestyrelsen af Kristianias Universitet, ligesom af Kjøbenhavns, henlagt under den kongelige Direktion for Universiteterne og de lærde Skoler, hvorhos bestemtes ved Kongl. Resol. 29de April 1813, at Etatsraad Treschow, der var bleven udnævnt til første Professor i det philosophiske Fakultet ved det norske Universitet, fremdeles skulde vedblive at være Medlem af Direktionen i alle de Sager, som angik dette Universitet og det lærde Skolevæsen i Norge. Efterat ved Norges Adskillelse fra Danmark Forholdet til Universitetsdirektionen var ophørt, blev der for Frederiks-Universitetet beskikket en Kantsler og en Prokantsler, men i hvad Forhold disse Embedsmænd, der ei oppebare nogen Gage eller Emolumenter, skulde staae til Universitetet, bestemtes først ved Universitetets Fundats af 28 Juli 1824. Ifølge denne staaer Universitetet umiddelbart under Kantsleren (og i dennes Forfald under Prokantsleren), saaledes at alle Indstillinger i Sager, som Universitetet ej selv kan afgjøre, skee af Kantsleren gjennem vedkommende Regjerings-Departement til Kongen. Prokantsleren derimod har, med mindre han fungerer i Kantslerens Sted (hvilket bestandigt har været Tilfældet, saalænge Kronprindsen har været Kantsler), Forsædet i det akademiske Kollegium og

*) I Engelstofts Annaler findes vel endel af de her anførte Notitser om det norske Universitets Oprettelse, men da Meddelelsen af et sammenhængende Heelt maatte antages passende, har man ej her villet udelade eller forbigaae Noget.

paaseer, at dets Beslutninger iværksættes. Det første af disse Embeder bestyredes af Rigets Statholdere i Aarene 1814 til 1824, i hvilket Aar Universitetet fik en ny Kantsler i Kronprinds Oskar, der endnu beklæder denne Post. Prokantsler-embedet beklædtes fra 1817 til 1823 af Biskop over Agerhus Stift, F. J. Bech, derefter af Statsraad Treschow til 1828, da Universitetets nuværende Prokantsler, Statsraad, Greve af Webel-Jarlsberg, blev udnævnt. Det bestemtes derhos ved en Kongl. Resol. 1ste Sept. 1828, at naar Kantsler og Prokantsler have lovligt Forfald, skal Biskoppen over Agerhus Stift fungere som Kantsler.

II. Om Universitetets Lærere.

Ved Reskript af 2den Sept. 1811 *) var Universitetslærernes Antal ansat til 19 Professorer og 2 Lektorer; ved aabent Brev af 10de April 1812 blev dette udvidet til 25 Professorer og 2 Lektorer, hvilke derhos skulde fordeles til 8 Videnskabsfag, nemlig det theologiske, det juridiske, det medicinske, det philosophiske, det mathematiske, det naturvidenskabelige, det philosophisk-historiske og det statsøkonomiske. Mangel paa tilstrækkelige Midler og de første Universitetslæreres ringe Antal forhindrede imidlertid Iværksættelsen af denne Bestemmelse. Ved Fundatsen af 1824 fik derefter Universitetets Lærerpersonale den ellers almindelige Inddeling, i 4 Fakulteter: det theologiske, det juridiske, det medicinske og det philosophiske. Hvert af disse Fakulteter vælger aarlig en af dets egne Professorer til Formand, under Navn af

*) Denne Dag ansees som Universitetets Stiftelsesdag, og skal som saadan, efter Bestemmelse i Fundatsen, højtideligholdes hvert 25de Aar.

Dekanus; de fire Dekani samt tvende af det philosophiske Fakultets Professorer, som dertil af Fakultetets Medlemmer udnævnes, udgjøre tilligemed den ovennævnte Prokantsler Universitetets Collegium academicum, der har den umiddelbare Bestyrelse af Universitetets Anliggender.

Ifølge det aabne Brev af 1812 skulde Universitetslærernes Antal først efterhaanden i 3 Perioder, i Aarene 1813, 1814 og 1815 kompletteres. Der blev derfor ved Kongl. Resol. 16de Januar 1813 først udnævnt 6 Lærere, nemlig i Philosophien, Etatsraad Treschow, i den græske Philologi, Prof. Sverdrup, i Zoologi, Prof. Rathke, i den theoretiske Mathematik, Prof. Rasmussen, tillige med Forpligtelse til at foredrage den experimentale Physik, i Historien, Prof. Platou og i Theologien samt det hebraiske Sprog, Lektor Hersleb. Under 24de Marts s. A. blev J. Krum (eller som han senere kaldte sig, Keyser) udnævnt til Professor i Physiken og C. Hansteen til Lektor i den anvendte Mathematik. Den under s. D. til Professor i Lovkyndigheden udnævnte Dr. Falck kom ikke til Norge, da han kort efter blev ansat ved Universitetet i Kiel. Endeligen blev den 5te Juni s. A. Professor i Medicinen ved Kjøbenhavns Universitet, Skjelderup forflyttet til Universitetet i Kristiania. Af disse 9 før Adskillelsen ansatte Universitetslærere har Universitetet mistet tre, nemlig Etatsraad Treschow, der blev udnævnt til Statsraad 1814 (død 1833), Prof. Rasmussen, der 1825 blev udnævnt til Zahlkasserer og Prof. Platou, der vel fratraadte Professoratet i Historie og Geografi i 1825, da han blev udnævnt til Statssekretær, men dog blev beordret til at vedblive at læse over Statistik (død 1833).

Samtlige Universitetets nuværende eller forhenværende Lærere ere fakultetsvis følgende:

1. **Theologisk Fakultet.** Nuværende: Prof. Hersleb, og Lektor Dietrichson.

Første Professors Post var ved Resol. af 3die Juni 1814 forbeholdt Prof. ved Kjøbenhavns Universitet, Krogh Meier, dengang Lærer for Hertugen af Augustenborgs Børn, men han modtog ej Vokationen. Stenersen Lektor 1814, Prof. 1818, død 1835.

2. **Juridisk Fakultet** Prof. Steenbuch, Prof. C. V. Hjelm (først Docent i Philosophi — er dispenseret som beskjæftiget med Lovarbejde), Lektor Motzfeldt og Lektor Schweigaard.

Ved Resol. af 3die Juni 1814 blev Overrets-Assessor Krogh udnævnt til Professor i Lovkyndigheden, men modtog ej Vokationen — blev senere Statsraad — døde 1828. Ved samme Resolution udnævntes Justitsraad Diriks til Professor i Lovkyndigheden, men fratraadte endnu i samme Aar, da han blev udnævnt til Statsraad. I 1815 blev Højesteretsadvokat J. A. Hjelm udnævnt til Docent, men fratraadte 1816. I sidstnævnte Aar blev Overrets-Assessor Lange udnævnt til Professor — fratraadte 1825, da han blev Højesterets-Assessor. 1826 blev Kand. Jur. Arntzen konstitueret som Docent — fratraadte 1827, da han blev Overretsprokurator. 1829 til 1835 var nuværende Højesteretsadvokat Stang*) Docent og Lektor.

3. **Medicinsk Fakultet.** Nuværende: Prof. Skjelderup, Prof. Sørensen, Prof. Thulstrup (tillige Generalkirurg), Prof. Holst, Lektor Heiberg.

---

*) Bekjendt som Forfatter til et omfattende Værk om Norges offentlige Ret.

4. **Philosophisk Fakultet.** Nuværende: Prof. Sverdrup, først Prof. i græsk Philologi, siden 1831 Prof. i Philosophi; Prof. Rathke i Naturhistorie, Prof. Keyser i Physik og Kemi, Prof. Esmark i Bergværksvidenskab, Prof. Hansteen i anvendt Mathematik, Prof. Steenbloch i Historie, Prof. Fougner Lundh i Landhusholdningslære, Statsøkonomi og Teknologi*) Prof. C. A. Holmboe i orientalske Sprog, Prof. Messell i Engelsk, Italiensk og Fransk, Prof. B. M. Holmboe i den rene Mathematik, Prof. Keilhau i Bergværksvidenskab, Lektor Blyt i Botanik, Lektor Keyser i Historie og Statistik, Lektor Vibe i Græsk, Lektor Aubert i latinsk Philologi.

Desuden have været ansatte: Treschow, Platou, Rasmussen (s. ovenfor), Smith som Prof. i Botanik og Statsøkonomi, (død 1816 ved Kysten af Kongo), Orry som Prof. i Fransk, Dahl som Docent i Philosophi fra 6te Januar 1816 til 12te August 1817 (nu Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole), Flor som Lektor ved botanisk Have, død 1817, Poul Møller som Prof. i Philosophi fra 11te Aug. 1826 til 29de Nov. 1830 (nu ved Kjøbenhavns Universitet), Abel, Docent i Naturvidenskaberne, død 1829, Bugge, Prof. i latinsk Philologi, 1833 udnævnt til Rektor ved Kristiania lærde Skole.

III. Om de Studerende.

For at blive akademisk Borger, skal man underkaste sig Examen artium ved Universitetet, hvilken Bestemmelse dog ej gjælder Udlændinger, der allerede ere akademiske Borgere ved et fremmed Universitet**) (om Bestemmelser i Danmark i sidst-

*) Død i indeværende Sommer ved en sørgelig Hændelse.

**) Dog ere disse neppe fritagne for 2den Examen.

1. **Theologisk Fakultet.** Nuværende: Prof. Hersleb, og Lektor Dietrichson.

Første Professors Post var ved Resol. af 3die Juni 1814 forbeholdt Prof. ved Kjøbenhavns Universitet, Krogh Meier, dengang Lærer for Hertugen af Augustenborgs Børn, men han modtog ej Vokationen. Stenersen Lektor 1814, Prof. 1818, død 1835.

2. **Juridisk Fakultet** Prof. Steenbuch, Prof. C. W. Hjelm (først Docent i Philosophi — er dispenseret som beskjæftiget med Lovarbejde), Lektor Motzfeldt og Lektor Schweigaard.

Ved Resol. af 3die Juni 1814 blev Overrets-Assessor Krogh udnævnt til Professor i Lovkyndigheden, men modtog ej Vokationen — blev senere Statsraad — døde 1828. Ved samme Resolution udnævntes Justitsraad Diriks til Professor i Lovkyndigheden, men fratraadte endnu i samme Aar, da han blev udnævnt til Statsraad. I 1815 blev Højesteretsadvokat J. A. Hjelm udnævnt til Docent, men fratraadte 1816. I sidstnævnte Aar blev Overrets-Assessor Lange udnævnt til Professor — fratraadte 1825, da han blev Højesterets-Assessor. 1826 blev Kand. Jur. Arntzen konstitueret som Docent — fratraadte 1827, da han blev Overretsprokurator. 1829 til 1835 var nuværende Højesteretsadvokat Stang*) Docent og Lektor.

3. **Medicinsk Fakultet.** Nuværende: Prof. Skjelderup, Prof. Sørensen, Prof. Thulstrup (tillige Generalkirurg), Prof. Holst, Lektor Heiberg.

*) Bekjendt som Forfatter til et omfattende Værk om Norges offentlige Ret.

4. **Philosophisk Fakultet.** Nuværende: Prof. Sverdrup, først Prof. i græsk Philologi, siden 1831 Prof. i Philosophi; Prof. Rathke i Naturhistorie, Prof. Keyser i Physik og Kemi, Prof. Esmark i Bergværksvidenskab, Prof. Hansteen i anvendt Mathematik, Prof. Steenbloch i Historie, Prof. Fougner Lundh i Landhusholdningslære, Statsøkonomi og Teknologi*) Prof. C. A. Holmboe i orientalske Sprog, Prof. Messell i Engelsk, Italiensk og Fransk, Prof. B. M. Holmboe i den rene Mathematik, Prof. Keilhau i Bergværksvidenskab, Lektor Blyt i Botanik, Lektor Keyser i Historie og Statistik, Lektor Vibe i Græsk, Lektor Aubert i latinsk Philologi.

Desuden have været ansatte: Treschow, Platou, Rasmussen (s. ovenfor), Smith som Prof. i Botanik og Statsøkonomi, (død 1816 ved Kysten af Kongo), Orry som Prof. i Fransk, Dahl som Docent i Philosophi fra 6te Januar 1816 til 12te August 1817 (nu Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole), Flor som Lektor ved botanisk Have, død 1817, Poul Møller som Prof. i Philosophi fra 11te Aug. 1826 til 29de Nov. 1830 (nu ved Kjøbenhavns Universitet), Abel, Docent i Naturvidenskaberne, død 1829, Bugge, Prof. i latinsk Philologi, 1833 udnævnt til Rektor ved Kristiania lærde Skole.

III. Om de Studerende.

For at blive akademisk Borger, skal man underkaste sig **Examen artium** ved Universitetet, hvilken Bestemmelse dog ej gjælder Udlændinger, der allerede ere akademiske Borgere ved et fremmed Universitet**) (om Bestemmelser i Danmark i sidst-

*) Død i indeværende Sommer ved en sørgelig Hændelse.

**) Dog ere disse neppe fritagne for 2den Examen.

nævnte Henseende se Bekjendtgjørelse 20 Decbr. 1833 og dette Tidsskrifts 1ste Aarg. S. 396—403). Dog ere ogsaa de, der have bestaaet Præliminærexamen, berettigede til at optages som Studerende ved Universitetet, uden at blive akademiske Borgere. De Studerendes Forum med Hensyn til Disciplinarforseelser er det akademiske Kollegium, der kan anvende Straf af Irettesættelse, deels ved Dekanus i vedkommende Fakultet, deels ved Prokantsleren i Overværelse af Kollegiets øvrige Medlemmer (hvorved tillige tabes Adgang til akademiske Beneficier enten for en Tid eller for stedse), deels ved Prokantsleren i Overværelse af alle Universitetslærerne og 12 for Flid og Sædelighed bekjendte akademiske Borgere, hvormed Indberetning til Kantsleren er forbunden. For grovere Forseelse kan Kollegiet relegere den Skyldige, hvilken Straf medfører Tab af den akademiske Borgerret og Forvisning fra Kristiania Stads Jurisdiktion. (Efter Resol. af 24de Marts 1812 kunde tillige som en mindre Straf anvendes Suspension af den akademiske Borgerret fra en til tre Maaneder). Antallet af alle ved Universitetet indskriberede akademiske Borgere vil findes paa en nedenfor under Examen Artium meddelt Tabel. Underretning om, hvilke Fag de forskjellige Studerende have lagt sig efter, vil for de 11 Aar fra 1824—1834 erholdes af følgende Tabel:

Oversigt over de Studerendes Antal og Fordeling til forskjellige Fag fra 1824—1834.

Aar	Som ei have valgt Embeds Stud.	Theologer	Jurister		Mediciner		Philologer	Bergstuderende	Tilsammen
			lat.	norske	lat.	norske			
1824	145	85	20	70	10	16	4	2	340
1825	180	116	26	80	18	20	4	2	450
1826	158	116	34	78	20	20	7	1	434
1827	197	116	48	78	20	20	8	0	477
1828	165	150	68	83	25	25	8	0	530
1829	139	200	80	90	28	32	8	1	500
1830	138	200	80	90	34	39	8	1	600
1831	144	230	100	90	34	39	8	3	550
1832	139	200	115	85	40	40	8	3	630
1833	127	200	120	80	45	39	16	3	630
1834	130	200	180	40	61	42	10	4	667

IV. Om Examina.

Examina ere de samme, som ved Kjøbenhavns Universitet, alene med Forøgelse af een, nemlig Bergexamen (at kirurgisk Examen ej finder Sted i Norge, vedkommer os ei her, da denne Examen i Kjøbenhavn ei er forbunden med Universitetet), samt med den Afvigelse, at Præliminærexamen ved Kristianias Universitet tildels har en anden Indretning og større Udstrækning.

Examina kunne deles i tvende Klasser, nemlig forberedende Examina, hvortil høre Examen artium, Examen philologico-philosophicum og Præliminærexamen, samt Embedsexamina, hvilke ere theologisk, juridisk, medicinsk, philologisk og theoretisk Bergexamen.

A. Forberedende Examina.

1. Examen artium.

Indtil 1829 vedbleve Bestemmelserne i Frd. 22de Marts 1805 at gjælde; i førstnævnte Aar bestemte en Kongl. Resol. 11te Januar nærmere Omfanget af de Pensa, der skulde angives at være gjennemgaaede; disse ere ei meget afvigende fra de ved Bekjendtgjørelsen af 10de Aug. 1818 for Kjøbenhavns Universitet bestemte. Under 3die Juli s. A. udkom dernæst et Reglement for Examen Artium, der bestemmer, at samme skal afholdes aarlig i August Maaned (dette var allerede skeet tilforn med Undtagelse af Aarene 1813, 1814 og 1815, da den afholdtes i Juni Maaned — enkelte Gange er bevilget Afholdelse af extraordinær Examen Artium i December Maaned, ligesom hyppig skeer ved Kjøbenhavns Universitet). De skriftlige Udarbejdelser ere kun tre, nemlig en Udarbejdelse i Modersmaalet, en Oversættelse af et latinsk Pensum og en latinsk Stilprøve; deres Antal er altsaa endnu mindre, end de tilsvarende Prøvers ved Kjøbenhavns Universitet, selv efter disses seneste Indskrænkning ved Bekjendtgjørelse af 8 Septbr. 1832 (s. dette Skrifts 1ste Aarg. S. 171—179), ifølge hvilken en Udarbejdelse i Religionslæren og en i Verdenshistorien træde istedetfor den ovennævnte Udarbejdelse i Modersmaalet ved det norske Universitet. Karaktererne ere for de specielle Fag vore forhen gjældende danske Karakterer, Hovedkaraktererne de nugjældende latinske, og disse bestemmes efter Middeltallet af Special-Karaktererne, udtrykte ved Tallene 1 til 6. For at erholde **laudabilis præ ceteris** maa man derhos i intet Fag have ringere end Meget godt, og er Middeltallet af Karaktererne over $4\frac{1}{2}$, erklæres Examinanden for umoden. Ligesaa ansees Enhver for umoden, der ved skriftlig Examen for noget Fag erholder Maadelig eller Slet, hvorimod Karakteren Slet ved den mundtlige Prøve

forhindrer Borgerrets Erhvervelse, indtil Examinanden ved senere Prøve har erhvervet sig bedre Karakter — en saadan vistnok ej anbefalelig Omexamineren i et enkelt Fag kjendes ej ved Kjøbenhavns Universitet. — Endvidere udkom under 20de Nov. s. A. et Tillæg til fornæavnte Reglement, hvori bestemmes, at Ingen maa antages til Examen Artium paa den ham til et foregaaende Aars Examen meddelte Dimission; samt at de, der udeblive fra den mundtlige Examination i enkelte Fag, skulle underkaste sig den hele Examen paa ny, med mindre de kunne godtgjøre Sygdoms- eller andet lovligt Forfald.

A. Forberedende Examina.

1. Examen artium.

Indtil 1829 vedbleve Bestemmelserne i Frd. 22de Marts 1805 at gjælde; i førstnævnte Aar bestemte en Kongl. Resol. 11te Januar nærmere Omfanget af de Pensa, der skulde angives at være gjennemgaaede; disse ere ei meget afvigende fra de ved Bekjendtgjørelsen af 10de Aug. 1818 for Kjøbenhavns Universitet bestemte. Under 3die Juli s. A. udkom dernæst et Reglement for Examen Artium, der bestemmer, at samme skal afholdes aarlig i August Maaned (dette var allerede skeet tilforn med Undtagelse af Aarene 1813, 1814 og 1815, da den afholdtes i Juni Maaned — enkelte Gange er bevilget Afholdelse af extraordinær Examen Artium i December Maaned, ligesom hyppig skeer ved Kjøbenhavns Universitet). De skriftlige Udarbejdelser ere kun tre, nemlig en Udarbejdelse i Modersmaalet, en Oversættelse af et latinsk Pensum og en latinsk Stilprøve; deres Antal er altsaa endnu mindre, end de tilsvarende Prøvers ved Kjøbenhavns Universitet, selv efter disses seneste Indskrænkning ved Bekjendtgjørelse af 8 Septbr. 1832 (s. dette Skrifts 1ste Aarg. S. 171—179), ifølge hvilken en Udarbejdelse i Religionslæren og en i Verdenshistorien træde istedetfor den ovennævnte Udarbejdelse i Modersmaalet ved det norske Universitet. Karaktererne ere for de specielle Fag vore forhen gjældende danske Karakterer, Hovedkaraktererne de nugjældende latinske, og disse bestemmes efter Middeltallet af Special-Karaktererne, udtrykte ved Tallene 1 til 6. For at erholde laudabilis præ ceteris maa man derhos i intet Fag have ringere end Meget godt, og er Middeltallet af Karaktererne over 4½, erklæres Examinanden for umoden. Ligesaa ansees Enhver for umoden, der ved skriftlig Examen for noget Fag erholder Maadelig eller Slet, hvorimod Karakteren Slet ved den mundtlige Prøve

forhindrer Borgerrets Erhvervelse, indtil Examinanden ved senere Prøve har erhvervet sig bedre Karakter — en saadan vistnok ej anbefalelig Omexamineren i et enkelt Fag kjendes ej ved Kjøbenhavns Universitet. — Endvidere udkom under 20de Nov. s. A. et Tillæg til fornævnte Reglement, hvori bestemmes, at Ingen maa antages til Examen Artium paa den ham til et foregaaende Aars Examen meddelte Dimission; samt at de, der udeblive fra den mundtlige Examination i enkelte Fag, skulle underkaste sig den hele Examen paa ny, med mindre de kunne godtgjøre Sygdoms- eller andet lovligt Forfald.

Oversigt over Examen

	Anmeldte til Examen fra									
	Kristiania Sk.	Trondhjems Sk.	Bergens Sk.	Krsands Sk.	Drammens Sk.	Fdhalds Sk.	Skiens Sk.	Stavanger Sk.	Privatister	I Alt
1813	8	5	0	5						
1814	10	3	3	3						
1815	2	1	3	2	Disse senere oprettede Skoler have ikke dimitteret, førend i de nedenanførte Aar.					
1816	7	5	6	2						
1817	10	0	2	5						
1818	3	2	6	4						
1819	7	3	0	4						
1820	9	3	3	4						
1821	12	3	5	6						
1822	16	4	5	6	5					
1823	8	2	9	8	8					
1824	13	2	5	8	5				29	62
1825	19	9	7	9	18				35	97
1826	15	1	6	8	1				46	77
1827	18	3	4	0	5	2			94	126
1828	9	6	5	7	4	0	4	2	79	116
1829	9	3	0	3	6	6	1	0	97	125
1830	12	9	1	7	7	0	4	0	77	117
1831	14	6	4	4	6	8	2	0	92	136
1832	2	3	7	4	8	0	5	0	109	138
1833	3*	2	5	8	3	7	2	4	96	131
1834	7**	4	2***	1	4†	2	3	0	103	126
	203	79	88	108	80	25	21	6	857	1467

*) Desuden efter foregaaende Tentamen 3.

) Desuden efter Tentamen 3. *) Tentamen 1. †) Tentamen 1.

Artium fra 1813—1834.

Tilbagekaldte eller udeblevne	Til skriftlig Pr. mødte	Forladt denne	Rejicerede	Bestaaet med Hovedkarakter				
				laud p. c.	laud.	haud. ill.	non cont.	I Alt
Nøjagtig Angivelse for disse Aar mangle.				0	9	8	1	18
				1	10	8	2	21
				0	4	3	2	9
				0	3	16	3	22
				0	2	19	1	22
				0	7	10	4	21
				0	2	16	3	21
				0	3	22	4	29
				0	8	22	10	40
				0	16	28	9	52
				0	12	30	10	52
0	62	0	2	0	17	38	4	59
4	93	0	2	0	14	60	14	91
4	73	2	17	0	21	23	10	52
14	112	0	3	1	43	52	11	107
1	115	7	32	1	26	37	12	76
5	120	0	10	0	33	58	18	109
0	117	3	4	2	39	52	17	110
3	133	3	12	0	41	53	23	117
3	135	1	24	0	34	49	25	108
1	130	3	34	0	24	51	18	93
1	125	4	14	2	28	50	27	107
36	1215	23	154	7	396	705	228	1336

Oversigt over Examen

	Anmeldte til Examen fra									
	Kristiania Sk.	Trondhjems Sk.	Bergens Sk.	Kr.sands Sk.	Drammens Sk.	Fr.halds Sk.	Skiens Sk.	Stavanger Sk.	Privatister	I Alt
1813	8	5	0	5						
1814	10	3	3	3						
1815	2	1	3	2						
1816	7	5	6	2						
1817	10	0	2	5						
1818	3	2	6	4						
1819	7	3	0	4						
1820	9	3	3	4						
1821	12	3	5	6						
1822	16	4	5	6	5					
1823	8	2	9	8	8					
1824	13	2	5	8	5				29	62
1825	19	9	7	9	18				35	97
1826	15	1	6	8	1				46	77
1827	18	3	4	0	5	2			94	126
1828	9	6	5	7	4	0	4	2	79	116
1829	9	3	0	3	6	6	1	0	97	125
1830	12	9	1	7	7	0	4	0	77	117
1831	14	6	4	4	6	8	2	0	92	136
1832	2	3	7	4	8	0	5	0	109	138
1833	3*	2	5	8	3	7	2	4	96	131
1834	7**	4	2***	1	4†	2	3	0	103	126
	203	79	88	108	80	25	21	6	857	1467

Disse senere oprettede Skoler have ikke dimitteret, førend i de nedenanførte Aar.

*) Desuden efter foregaaende Tentamen 3.

) Desuden efter Tentamen 3. *) Tentamen 1. †) Tentamen 1.

Artium fra 1813—1834.

Tilbagekaldte eller udeblevne	Til skriftlig Pr. mødte	Forladt denne	Rejicerede	Bestaaet med Hovedkarakter: laud p. c.	laud.	haud. ill.	non cont.	I Alt
				0	9	8	1	18
				1	10	8	2	21
Nøjagtig Angivelse for disse Aar mangle.				0	4	3	2	9
				0	3	16	3	22
				0	2	19	1	22
				0	7	10	4	21
				0	2	16	3	21
				0	3	22	4	29
				0	8	22	10	40
				0	16	28	9	52
				0	12	30	10	52
0	62	0	2	0	17	38	4	59
4	93	0	2	0	14	60	14	91
4	73	2	17	0	21	23	10	52
14	112	0	3	1	43	52	11	107
1	115	7	32	1	26	37	12	76
5	120	0	10	0	33	58	18	109
0	117	3	4	2	39	52	17	110
3	133	3	12	0	41	53	23	117
3	135	1	24	0	34	49	25	108
1	130	3	34	0	24	51	18	93
1	125	4	14	2	28	50	27	107
36	1215	23	154	7	396	705	228	1336

Af foranstaaende Tabel vil saaledes erfares, at de Privatdimitterede bestandigen have udgjort det langt overvejende Antal, idet der i de anførte 22 Aar have været anmeldte i det Hele til Examen artium 1467 Dimittender, af hvilke 857 Privatister og derimod kun 610 fra de lærde Skoler; og dog ere ingen Privatdimitterede opgivne for de første 11 Aar, i hvilken Tid deres Antal neppe kan antages at have været ringe, da Skolerne vare færre og de bestaaende i en maadelig Forfatning. Hvorledes iøvrigt Forholdet har været mellem disse to Klasser af Dimittender med Hensyn til Udfaldet af Examen, kan for hele det anførte Tidsrum ei sees af de meddelte Oplysninger. For de sidste 11 Aar er derimod saadan Oversigt meddelt, af hvilken erfares, at der i Aarene fra 1824—1834 ere dimitterede i Alt 1175, hvoraf 804 vare dimitterede af Private, og 371 fra de offentlige Skoler; af førstnævnte have 2 erholdt l. p. c., 150 laud., 352 h. ill., 163 non cont. og 137 ere rejicerede, hvorimod af de fra Skolerne dimitterede 4 have erholdt l. p. c., 166 laud., 170 h. ill., 14 non cont. og 17 ere rejicerede. Naar der altsaa tages Hensyn til de Privatdimitteredes større Antal, bliver Forholdet mellem de fra Skolerne dimitterede og hine omtrent følgende:

Laudabilis p. c.	9 : 2
Laud. . . .	5 : 2
Haud. ill. . .	1 : 1
Non contemn.	1 : 6
Rejicerede . .	1 : 5

Antallet af de fra Skolerne dimitterede, som have erholdt bedste Karakter, og af dem, som ej have opnaaet denne, er omtrent lige; medens af de Privatdimitterede neppe en Femtedel have naaet bedste Karakter.

Der haves saaledes ogsaa i Nabolandet fyldestgjørende Erfaring for Rigtigheden af den saavel andenstedes som i dette Tidsskrift oftere fremsatte Yttring, at de fra Skolerne dimitterede, hvor mange Anker der end fremsættes mod de lærde Skolers Indretning og Underviisningen i samme, dog ere langt bedre og grundigere underviiste end de Privatdimitterede.

Af den ovenfor anførte Tabel vil det endvidere sees, at af Skolerne har den i Kristiania sendt de fleste Studerende til Universitetet, i Gjennemsnit nemlig henimod en Fjerdedel af samtlige fra Skolerne dimitterede, og henimod dobbelt saa mange, som den Skole, der i Henseende til Dimittenders Antal kommer førstnævnte nærmest, nemlig Kristiansand Skole.

2. Examen philologico-philosophicum.

Denne Examen var i Begyndelsen indrettet ligesom ved Kjøbenhavns Universitet, dog med den Modifikation, at i nogen Tid Naturhistorie fordredes istedetfor Astronomi, men der senere aflagdes Prøve i begge disse Discipliner. En væsentlig forandret Indretning har denne Examen modtaget ved Reglement af 27de August 1825, der endnu er den gjældende Regel for samme. Ifølge dette Reglement afholdes denne Examen, som de akademiske Borgere skulle bestaae, forinden de kunde stedes til theologisk, latinsk-juridisk, latinsk-medicinsk og Skolelærer-Embedsexamen, i Løbet af de sidste 14 Dage i ethvert Semester. Den bestaaer af 3 Afdelinger, til den første hører Latin, Græsk og Mathematik — til den anden Astronomi, Historie og for vordende Theologer Hebraisk*) — til den tredie Naturlære.

*) Særskilt Examen i Hebraisk kan af Kollegiet bevilges den, som efter absolveret Examen philologico-philosophicum, bestemmer sig for det theologiske Studium.

Examen i de forskjellige Afdelinger maa vel tages i den anførte Orden, men det staaer dog Kandidaten frit for at underkaste sig Examen i mere end een Afdeling ad Gangen, og han kan i de philologiske Disciplinær, Historie og Naturhistorie vælge at examineres i hvilketsomhelst af de Pensa, der ere foredragne i de næstforegaaende Semestre, hvilket imidlertid har medført, at de fleste Studerende i det første Semester pleje at underkaste sig Examen i begge de to første Afdelinger. Karaktererne ere de samme som hos os, og Omexamination tilstedes ei i noget enkelt Fag, saaledes som ved Examen Artium, formedelst slet Karakter, Sygdom o. s. v., men kan af Kollegiet bevilges for en hel Afdeling. Totalsummen af Studerende, der have underkastet sig denne Examen i Aarene 1813—1834, udgjør 1189, af hvilke 88 erholdt laud. p. c., 563 laud., 510 h. ill. og 28 non cont. Ved at sammenligne dette Antal med Tallet paa de indtil 1833 Inskriberede, til hvilke foruden dem, der have underkastet sig Examen Artium ved Frederiks-Universitetet, efter den S. 62—63 meddelte Tabel, 1229, endvidere høre noget over 70, der allerede havde været inskriberede ved et fremmed Universitet, altsaa i det Hele omtrent 1300, vil det findes, at i de anførte 21 Aar meget faa Studerende have forladt Universitetet, uden at underkaste sig 2den Examen. Naar man endvidere sammenligner de til begge Examener tildelte Karakterer, da har **Examen philologico-philosophicum** haft et langt heldigere Udfald end **Examen artium**, idet ved sidstnævnte Examen ikke engang en Trediedel har opnaaet bedste Karakter, deriblandt kun 7 med Udmærkelse, medens ved førstnævnte over Halvparten har erholdt denne Karakter, og deriblandt 88 med Udmærkelse.

3. Præliminær-Examen.

Ved det Kongelige aabne Brev af 24de Marts 1812 var allerede bestemt, at saadanne unge Mennesker, som uden at henhøre til de egentlige Studerende, ønskede Adgang til at høre Forelæsninger, skulde underkaste sig en af tvende Professorer anstillet Prøve. Dennes Indretning ordnedes ved en provisorisk Anordning af 9de Februar 1815, der gjorde en saadan Prøve nødvendig for Enhver, som uden at være akademisk Borger, vilde danne sig til Jurist, Læge eller Pharmaceut. Denne Anordning havde kun kort Gyldighed, da der allerede i det følgende Aar udkom en Lov af 6te Juni 1816 om Præliminærexamen for Jurister og Læger*), ifølge hvilken disse skulle prøves 1) i Modersmaalet, 2) i den latinske Grammatiks væsentligste Dele, saaledes at der forelægges Kandidaten til Oversættelse og grammatikalsk Udvikling et Stykke af en af ham selv opgiven latinsk Skribent; fra denne Prøve kunne dog Juristerne paa Forlangende fritages af det akademiske Senat — 3) i Regnekunst, 4) i Verdenshistorie, 5) i Geografi, især Fædrelandets, 6) i Religion **) Karaktererne ved denne Examen, der afholdes i Januar og August Maaneder, ere: Rosværdigt, Antageligt og Uantageligt (Istedetfor denne sidste høist modsigende Karakter er i den senere Tid foreslaaet: Ej uantageligt). Fra 1815—1834 have i det Hele 572 absolveret denne Examen, men upaatvivlelig et langt større Antal indstillet sig, da det t. Ex. i

---

*) Pharmaceuter omtales ikke, og Præliminærexamen for disse er altsaa formodentlig bortfalden, ligesom saadan heller aldrig har existeret i Danmark. Om pharmaceutisk Examen er iøvrigt aldeles ingen Efterretning meddelt.

**) Disse Fordringer ere i det Hele strengere end de, der efter Frd. 26 Jan. 1821 § 13 gjøres til de danske Jurister.

Efteraaret 1834 blandt 30 Kandidater kun lykkedes 14 at bestaae i denne Examen, der vist neppe kan kaldes rigorosum.

Endvidere afholdes efter Reglement af 1ste Marts 1819 en Præliminærexamen for Bergstuderende.

At den ved et fremmed Universitet immatrikulerede Udlænding, der ønsker at fortsætte sine Studier ved det norske Universitet, ej har at underkaste sig nogen Præliminærexamen, saaledes som ved Kjøbenhavns Universitet, er allerede ovenfor S. 58 bemærket.

B. Embedsexamina.

I Bekjendtgjørelsen af 24 Marts 1812 var det betænkt, at Embedsexamina ej skulde afholdes ved Universitetet, men saavel i Danmark som i Norge ved Examens-Deputationer, bestaaende af lærde og praktiske Embedsmænd udenfor Universitetet samt af 2 Professorer i vedkommende Fag. Denne Plan blev imidlertid ej iværksat paa noget af Stederne, og Embedsexamina henlagdes derfor ogsaa i Norge til Universitetet, hvor de dog ej afholdtes før i Aaret 1815, hvorhos dog en Kongelig Resolution af 2den Marts 1815 bestemte, at de Normænd, som opholdt sig ved Kjøbenhavns Universitet, da Rigerne adskiltes, og siden havde erholdt eller inden 1ste Aug. s. A. havde underkastet sig Embedsexamen, skulle have samme Adgang til Embeder, som om de havde erholdt samme Examen ved det Norske Universitet; dog skulde de juridiske Studerende godtgjøre at være examinerede i den norske Lovkyndighed, eller i modsat Fald ved Frederiks-Universitetet underkaste sig Prøve i de Dele deraf, hvori den er forskjellig fra den danske.

For alle Examina bruges efter Kongl. Resol. af 7 Maj 1828 de samme Karakterer, nemlig: **laudabilis**, **haud illaudabilis** og **non contemnendus**; med førstnævnte Karakter kan, naar Kan-

didaten viser ualmindelige Kundskaber, forbindes Indberetning til Kongen. (Tillægget et qvidem egregie eller deslige er altsaa herved afskaffet.) For de enkelte Fag ere Studieplaner udarbejdede af vedkommende Fakulteter og derefter approberede af det akademiske Kollegium. Efter disse Planer beregnes der for Theologien et Kursus af 7 og for Lovkyndigheden af 8 Semestre.

1. Theologisk Embedsexamen.

Ved denne Examen skal efter en Kongl. Resol. 3die Maj 1825 af det gamle Testament angives: Genesis, 2 Bøger af Psalmerne eller 50 udvalgte Psalmer, 2 eller 3 smaae Profeter, eller et Æqvivalent af de store Profeter.

Examen afholdes i det latinske Sprog (hvilket tildels er forandret ved Kjøbenhavns Universitet, se dette Tidsskrifts 3die Aargang S. 496 o. f.) tre Gange om Aaret. 6 skriftlige Prøver besvares i 3 Dage. (Censorer ere ej angivne at være tilstede ved den mundtlige Examen.) Homiletisk Prøve afholdes ved Universitetet, men kan ogsaa efter meddelt Kongelig Tilladelse aflægges for en af Biskopperne.

I Aarene 1815 til 1834 have 390 bestaaet i theologisk Embedsexamen, blandt hvilke kun 4 have tvende Gange underkastet sig Examen. Det Nærmere sees af følgende Tabel.

Efteraaret 1834 blandt 30 Kandidater kun lykkedes 14 at bestaae i denne Examen, der vist neppe kan kaldes **rigorosum**.

Endvidere afholdes efter Reglement af 1ste Marts 1819 en Præliminærexamen for Bergstuderende.

At den ved et fremmed Universitet immatrikulerede Udlænding, der ønsker at fortsætte sine Studier ved det norske Universitet, ej har at underkaste sig nogen Præliminærexamen, saaledes som ved Kjøbenhavns Universitet, er allerede ovenfor S. 58 bemærket.

B. Embedsexamina.

I Bekjendtgjørelsen af 24 Marts 1812 var det betænkt, at Embedsexamina ej skulde afholdes ved Universitetet, men saavel i Danmark som i Norge ved Examens-Deputationer, bestaaende af lærde og praktiske Embedsmænd udenfor Universitetet samt af 2 Professorer i vedkommende Fag. Denne Plan blev imidlertid ej iværksat paa noget af Stederne, og Embedsexamina henlagdes derfor ogsaa i Norge til Universitetet, hvor de dog ej afholdtes før i Aaret 1815, hvorhos dog en Kongelig Resolution af 2den Marts 1815 bestemte, at de Normænd, som opholdt sig ved Kjøbenhavns Universitet, da Rigerne adskiltes, og siden havde erholdt eller inden 1ste Aug. s. A. havde underkastet sig Embedsexamen, skulle have samme Adgang til Embeder, som om de havde erholdt samme Examen ved det Norske Universitet; dog skulde de juridiske Studerende godtgjøre at være examinerede i den norske Lovkyndighed, eller i modsat Fald ved Frederiks-Universitetet underkaste sig Prøve i de Dele deraf, hvori den er forskjellig fra den danske.

For alle Examina bruges efter Kongl. Resol. af 7 Maj 1828 de samme Karakterer, nemlig: **laudabilis**, **haud illaudabilis** og **non contemnendus**; med førstnævnte Karakter kan, naar Kan-

didaten viser ualmindelige Kundskaber, forbindes Indberetning til Kongen. (Tillægget et qvidem egregie eller deslige er altsaa herved afskaffet.) For de enkelte Fag ere Studieplaner udarbejdede af vedkommende Fakulteter og derefter approberede af det akademiske Kollegium. Efter disse Planer beregnes der for Theologien et Kursus af 7 og for Lovkyndigheden af 8 Semestre.

1. Theologisk Embedsexamen.

Ved denne Examen skal efter en Kongl. Resol. 3die Maj 1825 af det gamle Testament angives: Genesis, 2 Bøger af Psalmerne eller 50 udvalgte Psalmer, 2 eller 3 smaae Profeter, eller et Aeqvivalent af de store Profeter.

Examen afholdes i det latinske Sprog (hvilket tildels er forandret ved Kjøbenhavns Universitet, se dette Tidsskrifts 3die Aargang S. 496 o. f.) tre Gange om Aaret. 6 skriftlige Prøver besvares i 3 Dage. (Censorer ere ej angivne at være tilstede ved den mundtlige Examen.) Homiletisk Prøve afholdes ved Universitetet, men kan ogsaa efter meddelt Kongelig Tilladelse aflægges for en af Biskopperne.

I Aarene 1815 til 1834 have 390 bestaaet i theologisk Embedsexamen, blandt hvilke kun 4 have tvende Gange underkastet sig Examen. Det Nærmere sees af følgende Tabel.

Efteraaret 1834 blandt 30 Kandidater kun lykkedes 14 at bestaae i denne Examen, der vist neppe kan kaldes **rigorosum**.

Endvidere afholdes efter Reglement af 1ste Marts 1819 en Præliminærexamen for Bergstuderende.

At den ved et fremmed Universitet immatrikulerede Udlænding, der ønsker at fortsætte sine Studier ved det norske Universitet, ej har at underkaste sig nogen Præliminærexamen, saaledes som ved Kjøbenhavns Universitet, er allerede ovenfor S. 58 bemærket.

B. Embedsexamina.

I Bekjendtgjørelsen af 24 Marts 1812 var det betænkt, at Embedsexamina ej skulde afholdes ved Universitetet, men saavel i Danmark som i Norge ved Examens-Deputationer, bestaaende af lærde og praktiske Embedsmænd udenfor Universitetet samt af 2 Professorer i vedkommende Fag. Denne Plan blev imidlertid ej iværksat paa noget af Stederne, og Embedsexamina henlagdes derfor ogsaa i Norge til Universitetet, hvor de dog ej afholdtes før i Aaret 1815, hvorhos dog en Kongelig Resolution af 2den Marts 1815 bestemte, at de Normænd, som opholdt sig ved Kjøbenhavns Universitet, da Rigerne adskiltes, og siden havde erholdt eller inden 1ste Aug. s. A. havde underkastet sig Embedsexamen, skulle have samme Adgang til Embeder, som om de havde erholdt samme Examen ved det Norske Universitet; dog skulde de juridiske Studerende godtgjøre at være examinerede i den norske Lovkyndighed, eller i modsat Fald ved Frederiks-Universitetet underkaste sig Prøve i de Dele deraf, hvori den er forskjellig fra den danske.

For alle Examina bruges efter Kongl. Resol. af 7 Maj 1828 de samme Karakterer, nemlig: **laudabilis**, **haud illaudabilis** og **non contemnendus**; med førstnævnte Karakter kan, naar Kan-

didaten viser ualmindelige Kundskaber, forbindes Indberetning til Kongen. (Tillægget et qvidem egregie eller deslige er altsaa herved afskaffet.) For de enkelte Fag ere Studieplaner udarbejdede af vedkommende Fakulteter og derefter approberede af det akademiske Kollegium. Efter disse Planer beregnes der for Theologien et Kursus af 7 og for Lovkyndigheden af 8 Semestre.

1. Theologisk Embedsexamen.

Ved denne Examen skal efter en Kongl. Resol. 3die Maj 1825 af det gamle Testament angives: Genesis, 2 Bøger af Psalmerne eller 50 udvalgte Psalmer, 2 eller 3 smaae Profeter, eller et Æqvivalent af de store Profeter.

Examen afholdes i det latinske Sprog (hvilket tildels er forandret ved Kjøbenhavns Universitet, se dette Tidsskrifts 3die Aargang S. 496 o. f.) tre Gange om Aaret. 6 skriftlige Prøver besvares i 3 Dage. (Censorer ere ej angivne at være tilstede ved den mundtlige Examen.) Homiletisk Prøve afholdes ved Universitetet, men kan ogsaa efter meddelt Kongelig Tilladelse aflægges for en af Biskopperne.

I Aarene 1815 til 1834 have 390 bestaaet i theologisk Embedsexamen, blandt hvilke kun 4 have tvende Gange underkastet sig Examen. Det Nærmere sees af følgende Tabel.

	Udmærkelse	Laudab.	Haud ill.	Vix haud ill.	Non cont.	I Alt
1815	0	1	2	0	0	3
1816	0	1	1	0	0	2
1817	0	1	0	0	0	1
1818	4	3	6	0	0	13
1819	0	7	3	0	2	12
1820	1	1	1	1	1	5
1821	0	0	3	0	0	3
1822	1	1	4	0	1	7
1823	1	11	3	0	1	16
1824	0	11	7	1	1	20
1825	0	8	6	3	2	19
1826	1	10	10	3	2	26
1827	0	16	7	9	6	38
1828	0	11	13	0	6	30
1829	0	7	17	0	7	31
1830	0	11	18	0	8	37
1831	0	4	10	0	10	24
1832	0	13	20	0	3	36
1833	0	7	23	0	10	40
1834	1	3	14	0	9	27
Summa	9	127	168	17	69	390

2. Juridisk Embedsexamen.

Denne er enten latinsk-juridisk eller i Modersmaalet. Begge afholdes 2 Gange aarlig, i Juni og December, og bestaae af en theoretisk og en praktisk Del. Den skriftlige Prøve afholdes i 4 Dage, i hvilke 10 Spørgsmaal forelægges de latinske og 9 de norske Jurister til Besvarelse. Til Censorer ved den mundtlige Examen for Studerede beskikkes, foruden Høiesterets Medlemmer, 6 Mænd af juridiske Indsigter og passende Embedsstilling.

I Aarene 1815—1834 have 164 Kandidater bestaaet i latinsk-juridisk Examen. Blandt disse er Udmærkelse kun tildelt tvende, nemlig C. W. Hjelm og A. M. Schweigaard, den første Professor, den sidste Lektor i det juridiske Fakultet, begge agtede og dygtige Videnskabsmænd.

Det nærmere sees af følgende Tabel.

	Udmærkelse	Laudab.	Haud ill.	Non cont.	I Alt
1815	0	3	2	0	5
1816	0	1	0	0	1
1817	0	4	1	0	5
1818	0	2	7	2	11
1819	0	1	2	2	5
1820	0	1	0	1	2
1821	0	3	3	0	6
1822	0	2	2	1	5
1823	1	2	1	0	4
1824	0	4	2	0	6
1825	0	1	0	1	2
1826	0	4	4	0	8
1827	0	4	1	1	6
1828	0	2	2	0	4
1829	0	2	5	0	7
1830	0	7	9	2	18
1831	1	6	5	2	14
1832	0	8	9	1	18
1833	0	8	3	2	13
1834	0	9	13	2	24
Summa	2	74	71	17	164

Den juridiske Examen i Modersmaalet*), til hvilken der gjøres Rede for de samme Discipliner, som til den latinske, med Undtagelse af Lovhistorie og Romerret, er i det samme Tidsrum blevet taget af et langt større Antal, end den foregaaende, nemlig ialt af 286. Karaktererne ere de samme, som ved vor dansk-juridiske Examen, dog med den Særegenhed, at Udmærkelse kan forbindes med bedste Karakter; en saadan er i dette Tidsrum tildelt 2 Personer for den theoretiske Prøve og 1 for den praktiske Prøve, for hvilken denne Karakter ej kjendes ved Kjøbenhavns Universitet i de sidste 20 Aar.

Nærmere Oversigt giver følgende Tabel.

---

*) Tvende Gange, nemlig paa Stortingene i 1816 og 1818 ere Kongelige Propositioner forgjæves fremsatte om Ophævelse af denne Examen.

	Udmærkelse	Bedvem	Ej ubedvem	I Alt
1815	0	0	0	0
1816	0	7	2	9
1817	0	3	0	3
1818	0	10	2	12
1819	1	13	4	18
1820	0	6	2	8
1821	0	9	4	13
1822	1	21	12	34
1823	0	16	7	23
1824	0	21	8	29
1825	0	11	1	12
1826	0	26	13	39
1827	0	8	4	12
1828	0	6	5	11
1829	0	7	4	11
1830	0	8	6	14
1831	0	7	3	10
1832	0	8	4	12
1833	0	4	2	6
1834	0	9	1	10
Summa	2	200	84	286

Ved at sammenligne de tvende anførte Examenstabeller for norske og latinske Jurister, samt den ovenfor S. 59 meddelte Tabel over de Studerende i de forskjellige Fakulteter, vil Man finde, at de førstes Antal, der i nogen Tid var 7 til 8 Gange større end de sidstes, i de seneste 10 Aar mærkelig er aftaget, saaledes at de enten ere blevne lige, eller de latinske Kandidater endogsaa siden 1831 have haft Overvægten i Antallet, ja i 1834 endog have udgjort over 4 Gange saa mange som hine, hvorimod

Fordelen med Hensyn til den opnaaede Examenskarakter mærkelig er paa de Ustuderedes Side.

3. Medicinsk Embedsexamen

afholdes tvende Gange om Aaret enten i det latinske Sprog eller i Modersmaalet, eftersom Vedkommende ere Studenter eller Præliminarister, og de erholde da Benævnelse enten af Kandidati eller Examinati Medicinæ — Karaktererne for sidstnævnte ere 1ste, 2den eller 3die Karakter. Examen bestaaer for begge i en mundtlig Prøve, samt i en praktisk i Anatomien og i en klinisk Prøve. Professorerne i Naturhistorie samt i Physik og Kemi ere Medexaminatorer.

Følgende Tabel giver en Oversigt over Udfaldet af disse Examina i 1817—1834.

	Latinsk-medicinsk Examen				Norsk medic. Examen				Tilsammen
	Laud.	H. ill.	Non. c.	i Alt	1Kar.	2Kar.	3Kar.	i Alt	
1817	0	0	0	0	1	6	0	7	7
1818	0	0	0	0	0	1	0	1	1
1819	0	0	0	0	1	4	0	5	5
1820	1	0	0	1	1	2	0	3	4
1821	0	2	0	2	1	3	0	4	6
1822	3	0	0	3	0	1	1	2	5
1823	0	1	0	1	0	2	0	2	3
1824	0	2	0	2	0	0	0	0	2
1825	0	1	0	1	0	2	0	2	3
1826	0	2	0	2	1	2	1	4	6
1827	2	1	0	3	0	1	0	1	4
1828	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1829	1	1	0	2	1	2	0	3	5
1830	0	0	0	0	0	1	1	2	2
1831	5	0	1	6	0	4	0	4	10
1832	5	2	0	7	1	0	1	2	9
1833	1	3	0	4	1	5	0	6	10
1834	2	4	1	7	0	5	0	5	12
	20	19	2	41	8	41	4	53	94

Heraf sees, at 41 akademiske Borgere og 53 Præliminarister have underkastet sig denne Examen i anførte Tidsrum, men tillige at Udfaldet af Examen har været langt fordelagtigere for de første, af hvilke omtrent Halvparten have erholdt Laudabilis (Udmærkelse har Ingen erholdt), hvorimod den sædvanlige Karakter for de norske Medicinere er den anden og kun meget faa, ikke engang en fjette Part, have drevet det til første Karakter. Man har saaledes i Norge gjort den samme Erfaring, som i Danmark ved den kirurgiske Examen, at foregaaende videnskabelig Dannelse i Almindelighed maa ansees som en nødvendig Betingelse for at kunne blive en dulig Læge. Der er derfor i

Fordelen med Hensyn til den opnaaede Examenskarakter mærkelig er paa de Ustuderedes Side.

3. Medicinsk Embedsexamen

afholdes tvende Gange om Aaret enten i det latinske Sprog eller i Modersmaalet, eftersom Vedkommende ere Studenter eller Præliminarister, og de erholde da Benævnelse enten af Kandidati eller Examinati Medicinæ — Karaktererne for sidstnævnte ere 1ste, 2den eller 3die Karakter. Examen bestaaer for begge i en mundtlig Prøve, samt i en praktisk i Anatomien og i en klinisk Prøve. Professorerne i Naturhistorie samt i Physik og Kemi ere Medexaminatorer.

Følgende Tabel giver en Oversigt over Udfaldet af disse Examina i 1817—1834.

	Latinsk-medicinsk Examen				Norsk medic. Examen				
	Laud.	H. ill.	Non. c.	i Alt	1Kar.	2Kar.	3Kar.	i Alt	Tilsammen
1817	0	0	0	0	1	6	0	7	7
1818	0	0	0	0	0	1	0	1	1
1819	0	0	0	0	1	4	0	5	5
1820	1	0	0	1	1	2	0	3	4
1821	0	2	0	2	1	3	0	4	6
1822	3	0	0	3	0	1	1	2	5
1823	0	1	0	1	0	2	0	2	3
1824	0	2	0	2	0	0	0	0	2
1825	0	1	0	1	0	2	0	2	3
1826	0	2	0	2	1	2	1	4	6
1827	2	1	0	3	0	1	0	1	4
1828	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1829	1	1	0	2	1	2	0	3	5
1830	0	0	0	0	0	1	1	2	2
1831	5	0	1	6	0	4	0	4	10
1832	5	2	0	7	1	0	1	2	9
1833	1	3	0	4	1	5	0	6	10
1834	2	4	1	7	0	5	0	5	12
	20	19	2	41	8	41	4	53	94

Heraf sees, at 41 akademiske Borgere og 53 Præliminarister have underkastet sig denne Examen i anførte Tidsrum, men tillige at Udfaldet af Examen har været langt fordelagtigere for de første, af hvilke omtrent Halvparten have erholdt Laudabilis (Udmærkelse har Ingen erholdt), hvorimod den sædvanlige Karakter for de norske Medicinere er den anden og kun meget faa, ikke engang en fjette Part, have drevet det til første Karakter. Man har saaledes i Norge gjort den samme Erfaring, som i Danmark ved den kirurgiske Examen, at foregaaende videnskabelig Dannelse i Almindelighed maa ansees som en nødvendig Betingelse for at kunne blive en dulig Læge. Der er derfor i

den senere Tid blevet forsøgt paa at afskaffe den medicinske Examen i Modersmaalet og at formene Andre end akademiske Borgere Adgang til Lægekunsten, men man har ej været heldigere i denne Henseende i Norge — hvor dog Overbestyrelsen af det samtlige højere Undervisningsvæsen sorterer under eet Departement — , end her i Danmark, hvor denne Sag, ihvormeget der end for nogle Aar siden fra alle Sider blev rørt ved samme, nu synes aldeles at være lagt til Hvile. Da imidlertid saavel de Omstændigheder, der medførte det ovennævnte Forsøg, som de Grunde, der bleve anførte i denne Sag, omtrent ganske passe paa Forholdene her i Danmark, har Redaktionen forment, at en nøjere Underretning om det i denne Henseende i Norge Passerede muligen kunde medføre Interesse.

Under 23de Aug. 1832 indsendte det medicinske Fakultet til det akademiske Kollegium en motiveret Forestilling om, at Foranstaltning maatte træffes til, at Kongen vilde for det 7de ordentlige Storting fremsætte en Proposition til en Lov, hvorved Præliminærexamen for Læger hævedes fra Udgangen af September Maaned 1834, saa at den medicinske Examen paa Norsk efter den Tid kun skulde kunne tages af dem, der forinden denne Termin havde bestaaet i Præliminærexamen. Denne Forestilling blev anbefalet saavel af det akademiske Kollegium, Universitetets Prokantsler, Kirke- og Undervisnings-Departementet som endelig af den Norske Regjering og derefter den 15de Febr. 1833 forelagt Odelstinget som Kongeligt Lovforslag og af dette henvist til den af Stortinget for Kirke- og Undervisningsvæsenet nedsatte Kommittee, hvilken sidste derefter med en Pluralitet af 7 Stemmer mod 4 anbefalede Lovforslaget. Den 18de Febr. blev Forslaget foretaget i Odelstinget, hvor det imidlertid efter 5 Timers Debatter blev forkastet med 49 Stemmer mod 21.

Til Anbefaling for Forslaget var saavel af Kollegiet som af Kommitteen anført, at de ubetydelige Kundskaber, der fordres til Præliminærexamen (se ovenfor S. 67), ej kunne ansees tilstrækkelige til Lægevidenskabens grundige Studium. Det blev saaledes bemærket, at Præliminaristen i det latinske Sprog kun skulde oversætte og grammatikalsk udvikle et Stykke af en af ham selv opgiven Skribent, sædvanligen kun nogle faa Blade af Cornelius Nepos, men at der ej fordredes, at han skulde kunne skrive det latinske Sprog. Heraf fulgte imidlertid, at de Recepter, han siden som Læge er pligtig at skrive, sjelden ere sprogrigtige, stundom endog vildledende, og at han ikke ved Rigshospitalet, hvor Sygejournalerne maae føres i det latinske Sprog, har den fortrinlige Adgang til at dannes til praktisk Læge, som egen Deltagelse i de Syges Behandling der frembyder. Der fordres endvidere hos Præliminaristen ej nogen Kundskab i det græske Sprog, og han er derfor ude af Stand til at gjøre sig Rede for Etymologien af de mange fra dette Sprog tagne lægevidenskabelige Kunstudtryk, ligesom hans Mangel paa Indsigt i fremmede levende Sprog, især Tydsk, Fransk og Engelsk, berøver ham Adgang til, naar han er bleven Læge, gjennem de mange ypperlige medicinske Værker i disse Sprog at gjøre de fornødne Fremskridt i sin Videnskab, hvorhos han endeligen er aldeles uvidende i Philosophi, Mathematik og Physik, Videnskaber, der samtlige ere uundværlige for den vordende Læge. De ringe Forkundskaber, som Præliminaristerne have været i Besiddelse af, havde derfor gjort det nødvendigt for de medicinske Lærere at bruge en Vidtløftighed i Foredraget, som har foraarsaget, at den hele Cyclus af Forelæsninger over Lægevidenskaben optager en meget længere Tid ved det norske Universitet end ved andre Universiteter. Denne Mangel paa Forkundskaber har ogsaa vist sig at have en betydelig Indflydelse paa Udfaldet af Examen, ved hvilken, paa meget

faa Undtagelser nær, Præliminaristerne have staaet meget langt tilbage for de Studerende (se ovenfor S. 75), ligesom ogsaa førstnævnte i de specielle Prøver have været mindre heldige end sidstnævnte, især deleshed i de Prøver, der ere byggede paa Videnskaber, for hvilke der ikke gjøres Rede ved Præliminærexamen, eller til hvilke der udfordres nogen særdeles Tænkning, eller som gaae ud paa Lægevidenskabens praktiske Anvendelse, hvorhos det endvidere er befundet, at de responsa medica, Præliminaristerne siden som Læger have afgivet, stedse, forsaavidt det medicinske Fakultets Betænkning derover er indhentet, have i Orden, Tydelighed og Grundighed staaet tilbage for de af candidati medicinæ meddelte.

For at gaae den Frygt imøde, der muligen kunde opstaae for, at Norge, naar medicinsk Examen i Modersmaalet blev afskaffet, ej vilde kunne blive forsynet med det fornødne Antal af Læger, blev det bemærket, at samtlige offentlige og private Lægeposter kunde anslaaes til 96, hvortil endnu maatte føjes 30 Kompagni-, Eskadrons- og Batteri-Kirurgikater. Af de førstnævnte Poster bleve efter en paa 6½ Aars Erfaring grundet Beregning 3 ledige hvert Aar, af de sidste derimod kun 1, altsaa i det Hele kun 4 Lægeposter hvert Aar. Til disses fremtidige Besættelse havdes ved Udgangen af 1831 76 medicinske Studerende, og det var at vente, at ved Ophævelsen af Examen i Modersmaalet til Udgangen af September 1834 vilde Antallet til denne Tid være steget til 90 à 100, iberegnet de uexaminerede Kompagni-Kirurger, der ej garnisonere i Kristiania. Dette Antal maatte altsaa ansees mere end tilstrækkeligt til at besætte de ledigblivende Poster, og naar der hvert Aar endnu tilkomme 5 à 6 medicinske Studerende, vilde disses Stamme saaledes forøges, at man endog maatte befrygte, at Antallet af Læger snarere maatte blive for stort end for lidet. Vel vilde der i

Krigstider behøves et større Antal Kompagnikirurger; men deels vilde Statens Indtægter ei tillade, at der af denne Grund i Fredstider ansattes et dobbelt saa stort Antal Læger som der behøvedes, deels vilde man ikke komme i Forlegenhed for militære Underlæger, saalænge der var et saa stort Antal af medicinske Studerende, ligesom det ogsaa, efter Generalkirurgens Erklæring, ikke vilde være vanskeligt at finde unge Mennesker, som hastigt kunde dannes til at gaae tilhaande ved Sygeplejen under Andres Opsigt.

Man havde fremdeles overveiet, om ikke Forandringen kunde ansees uretfærdig mod dem*), der havde Lyst og Anlæg til at dyrke Lægevidenskaben, men kun Evne til paa en mindre vidtløftig og tidspildende Maade, end det lærde Studium udkræver, at danne sig til Læger. Det blev i denne Henseende bemærket, at Staten vistnok bør give Enhver den frieste Anledning til at danne sig til den Virksomhed, han føler mest Kald til, men at denne Regel dog kun kan gjælde der, hvor Dannelsen skeer paa Vedkommendes egen Bekostning, ej der, hvor Staten maa bekoste de Indretninger, hvorved Dannelsen skal fremmes, hvilket er Tilfældet med det medicinske Studium. I saadant Tilfælde nemlig maatte Staten være berettiget til at bestemme de Fordringer i Henseende til Uddannelse, som den anseer fornødne, for at Vedkommende kunne ansees tilstrækkelig dygtige i deres Kald. Naar der nu tages Hensyn til det ovenfor Udviklede om, hvor aldeles utilstrækkelige de Forkundskaber ere, som der gjøres Rede for ved Præliminærexamen, og om hvad der i saa Henseende maatte ansees fornødent, saa maatte heraf følge, at der til den tilstrækkelige Forberedelse, for med

*) Herfra naturligviis de undtagne, der før September 1834 havde begyndt paa det medicinske Studium.

Held at kunne dyrke det medicinske Studium, ikke vilde kunne gjøres noget væsentligt Afslag i hvad der nu fordres af den Studbent, der begynder det medicinske Studium, og at i alt Fald Afslaget vilde blive saa ringe, at det hverken vilde være hensigtsmæssigt med Hensyn til denne Forskjel i Forkundskaber at danne 2 forskjellige Klasser af Studerende, eller umuligt for dem, der kunde ønske gjennem Examen i Modersmaalet at blive Læger, ogsaa at bane sig denne Levevej ved Hjælp af det mere omfattende Studium.

Som de vigtigste Fordele, Afskaffelsen af medicinsk Examen i Modersmaalet saaledes vilde medføre, fremhævede slutteligt Kommiteen: at i Fremtiden ethvert Distrikt vilde erholde videnskabelig dannede Læger, at den praktiske Kyndighed, som de medicinske Studenters Besøg paa Rigshospitalet give disse fremfor Præliminaristerne Adgang til at erhverve, fordi de forstaae det latinske Sprog, hvori Sygejournalerne føres og bør føres, da vilde blive alle medicinske Studerende til Del, og endeligen, at den hele Cyklus af Forelæsninger over Lægevidenskaben meget kunde forkortes til Fordel for de medicinske Studenter, naar der ej længere gives en anden Klasse af Tilhørere, hvis ringe Forkundskaber gjøre en større Vidtløftighed i Foredraget nødvendig.

Da denne Deduktion maa forekomme Enhver, der ei har nogen forudfattet Mening i denne Sag, fuldkommen fyldestgjørende og overbevisende, er det meget at beklage, at den ej har kunnet finde tilbørlig Indgang hos Storthinget, men dog er det at haabe, at Udfaldet, hvis denne Proposition maatte senere blive gjentaget og det imidlertid forøgede Antal af Læger maatte have hævet endel af Betænkelighederne mod Forslaget, bedre vil svare til deres Forventning, der maae antages at have den bedste Indsigt i Forandringens Gavnlighed og der derhos ej, saaledes

som i Danmark, have haft nogen delt Mening eller Interesse i denne Sag.

4. Philologisk Embedsexamen.

Til de philologiske Studiers Fremme blev i 1818 oprettet et philologisk Seminarium, og bestemt, at Ingen kunde befordres til Rektor, Konrektor eller Overlærer, uden at have underkastet sig Skolelærer-Embedsexamen. Seminaristernes Antal fastsattes til 8, og dem tillagdes i første Aar 80 Spd. og i andet Aar 100 Spd. hver i Stipendium, hvorhos de desuden have lige Adgang med andre Studerende til de sædvanlige Stipendier. Læretiden bestemtes til 2 Aar, der dog kunne forkortes eller forlænges med 1 Aar efter Omstændighederne. Alumnernes Antal har næsten bestandig været fuldtalligt, uagtet Udsigterne for Skoleembedsmændene langtfra ere tillokkende. Philologisk Examen blev første Gang afholdt i Aaret 1820, og iagttoges derved Bestemmelserne i Fundatsen for Kjøbenhavns Universitet; ved de senere Examener fulgtes Normen i § 35 i Fundatsen for Norges Universitet af 28 Juli 1824, der i Almindelighed bestemmer, „at Kandidaten baade ved skriftlig og mundtlig Prøve skal gjøre Rede for, at han besidder grundige og udstrakte Indsigter i den græske og romerske Philologi, i det hebraiske Sprog, i Historie og Philosophi, samt Kundskab i Mathematik." Som det mindste Pensum i Hebraisk er i 1825 bestemt: Genesis, 2 andre historiske Bøger, 2 Bøger af Psalmerne og 2 smaa Profeter. Examen afholdes, saa ofte Nogen dertil melder sig; ved den skriftlige Prøve, som varer i 6 Dage, forelægges 2 Spørgsmaale i græsk, 2 i romersk og 1 i hebraisk Philologi, samt 1 i Historie*);

*) Ved Kjøbenhavns Universitet ere 2 Udarbejdelser i Historie foreskrevne, se Anordn. 24 Okt. 1818 § 7.

naar denne Prøve er bestaaet, examineres derefter Kandidaten mundtlig i alle ovennævnte Sprog og Videnskaber i en Tid af 4 til 6 Timer. (En praktisk Prøve, saaledes som ved Kjøbenhavns Universitet, sees ej at være foreskreven.)

Følgende Tabel giver Oversigt over denne Examen.

	Udmærkelse	Laud.	haud ill.	Tilsammen
1820	0	1	0	1
1826	1 *)	0	0	1
1827	1 *)	1	0	2
1829	1†)	1	1	3
1830	0	1	1	2
1832	0	1	0	1
1833	0	1	0	1
1834	0	1	0	1
	3	7	2	12

*) Laudabilis omnium consensu (efter den ældre Benævnelse.)
†) Laudabilis cum litteris commendatitiis (efter den nyere Bestemmelse i Resol. 7 Maj 1828.)

5. Theoretisk Bergexamen.

Denne Examen afholdes ved Universitetet 2 Gange aarlig, i Overværelse af 1 eller 2 Bergmestere som Medcensorer; skriftlig Prøve finder kun Sted i de mathematiske Videnskaber. Den praktiske Dannelse erhverves senere ved Kongsberg Sølv- og Jernværk.

Oversigt over denne Examen meddeler følgende Tabel.

	Laud.	Haud ill.	I Alt
1821	1	0	1
1822	2	0	2
1824	2	1	3
1826	1	0	1
1827	1	0	1
1830	1	0	1
	8	1	9

Ligesom Udfaldet af denne Examen synes at vise, at Bergværksstudiet (ligesom det philologiske) har haft fortrinlige Dyrkere, saaledes er det paa den anden Side paafaldende, at disses Antal (kun 9 i over et Decennium) har været saa særdeles indskrænket i et Land, hvor der dog maa være saa megen Lejlighed til en passende Anbringelse i Bergfaget.

En Oversigt over, hvilke Klasser af Borgersamfundet der i Norge afgiver de fleste Studerende, hvilket Forholdet i det Hele har været for disses Fordeling paa de forskjellige Fag, samt for Kandidaternes Ansættelse i forskjellig Embedsstilling, forventer Red. at kunne meddele i et følgende Hefte, samt da tillige at forbinde hermed en Sammenligning med vore egne Forhold, især deleshed Beregning af den Tid, der i Gjennemsnit anvendes til Forberedelse til Embedsexamen, samt hvor lang Tid der i Almindelighed medgaaer, inden de forskjellige Slags Kandidater kunne vente Beforbring i Kongelig Tjeneste.

V. Universitets-Højtideligheder.

Foruden at Universitetets Stiftelsesdag, den 2den Septbr. 1811, som ovenfor anført, højtideligholdes hvert 25de Aar (første Gang netop i disse Dage), haves ved Frederiks-Universitetet de samme Højtidsdage, som ved Kjøbenhavns, nemlig Kongens Fødselsdag og Reformationsfesten samt i Anledning af Promotioner, ved hvilke ligeledes efter Indbydelse ved et Program afholdes Taler. Desuden ere særskilte Højtideligheder anstillede ved Reformations-Jubelfesten i 1817, samt ved glædelige og sørgelige Begivenheder i Kongefamilien. Promotionernes Antal har i det forløbne Tidsrum været særdeles ringe, og de ere derhos kun indtrufne i det medicinske Fakultet, ved hvilket i 1817 et Individ, og i 1830 to Individer have erholdt Doktorgraden. De akademiske Værdigheder ere de samme som ved Kjøbenhavns

Universitet. Med Hensyn til Betingelserne for at opnaae disse er der den Forskjel, at der i Norge foruden bedste Karakter til Embedsexamen tillige fordres bedste Karakter til anden Examen, samt at Promovendi Kundskaber i græsk og romersk Philologi, Historie og Philosophi skulle prøves i et lærd Colloqvium, saafremt han ej har udholdt den philologiske Embedsexamen. For at erholde Doktorgraden udfordres derhos, at Doktoranden maa, foruden at forsvare sin Dissertation, tillige have afholdt 3 offentlige Forelæsninger; og kun denne Grad giver Ret til at holde Forelæsninger, hvortil **magistri artium** og Licentiater derimod behøve Bevilling af Kollegiet.

VI. Universitetets Bygninger og øvrige faste Ejendomme.

Det var først paatænkt, at den ny Universitetsbygning skulde opføres paa den tæt udenfor Kristiania liggende, og, som ovenfor anført, som kongelig Gave Universitetet skjænkede adelige Sædegaard Tøjen, og at denne derefter skulde sættes i Forbindelse med Byen ved mellemliggende Professorgaarde, forsynede med Haver og den fornødne Jord til tvende Køer m. m. De indtraadte politiske Begivenheder og Mangel paa fornødne Ressourcer forhindrede imidlertid denne Plans Udførelse, og Universitetet har hidtil maattet hjælpe sig med kjøbte eller lejede Lokaler i selve Staden. Disse bestaae i 1) den egentlige Universitetsgaard, indeholdende et Forsamlingsværelse for **Collegium academicum**, 6 Auditorier til Forelæsninger, et større Auditorium til Examina med tvende Sideværelser, 8 Værelser til zoologiske og mineralogiske Museer samt Myntsamlingen, 10 Værelser til Boliger for 20 Studenter, 2 Værelser til Universitetets Sekretær og 2 til Portneren; 2) Anatomikammergaarden, med et Auditorium, en Dissektionsstue, et Værelse til Præparater

m. v., et Værelse til Prosektor; 3) det kemiske Laboratorium og physiske Kabinets Bygning; 4) Bibliothekbygningen; 5) det astronomiske Observatorium og 6) Tøjen Gaard med Bolig for den botaniske Gartner, den botaniske Samling og de til Haven hørende tvende Drivhuse.

Af alle disse Lokaler bleve i en Forestilling af det akademiske Kollegium af 1829 kun det kemiske Laboratorium og physiske Kabinets Bygning samt de 2 Drivhuse i den botaniske Have, som de eneste af nyt opførte Bygninger, erklærede for brugbare og hensigtsmæssige, hvorimod de øvrige Bygninger, der tilforn havde været Privatmænds Boliger, og kun kunde betragtes som interimistiske Lokaler, alle bleve befundne mere eller mindre utilstrækkelige. Kollegiet androg derfor, at der for den vedføjede Bekostning burde opføres følgende Bygninger:

Domus academica*)	63,000	Spd.
Bibliotheca	27,000	—
Museum naturale	36,000	—
Domus medica	21,000	—
Domus chemica	23,000	—
Observatorium astrononicum	13,838	—
hvortil kom disse Bygningers Indhegning, Beplantning m. v.	5,000	—
for Tilkjøb af et Nabohus med Have . . .	6,000	—
Bygmesters Honorar, med øvrige Administrationsomkostninger	9,162	—
Summa	203,000	Spd.,

under hvilke Overslag dog Inventarier, til Beløb 7,171 Spd., vare indbefattede. Da Universitetet til at udføre disse Arbejder, hvortil et Tidsrum af 15 Aar antoges at ville medgaae, kun ejede

*) Den egentlige Universitetsbygning.

en Bygningsfond af 70,000 Spd., vilde det saaledes i disse 15 Aar endvidere behøve et aarligt Tilskud af Statskassen af 8,866 Spd. 80 Sk., hvorimod denne sidste dog ved Salget af de nuværende Bygninger kunde vente en Godtgjørelse af omtrent 20,000 Spd. Dette Overslag blev saavel af Prokantsleren som af Kirkedepartementet fundet at være for højt, idet begge disse Autoriteter troede, at Udgiften med passende Indskrænkninger kunde nedsættes til 140,000 Spd. Med Hensyn til Landets pekuniære Tilstand vilde imidlertid 1830 Aars Storting ej indlade sig paa noget Tilskud af Statskassen for de 3 nærmeste Skatteaar til Opførelse af nye Bygninger, dog herfra undtaget det astronomiske Observatorium, hvis yderst slette Forfatning gjorde det saa godt som ubrugbart. Til Opførelsen af et nyt Observatorium bevilgedes der derfor 2000 Spd. aarlig af Statens Kasse, samt at der ligeledes hertil af Universitetets Byggefond maatte anvendes 2,666⅔ Spd. aarlig i de samme Skatteaar, altsaa i det Hele 14,000 Spd. Bygningen, der tillige afgiver Familiebolig for Professor Astronomiæ og 2 Værelser for hans Amanuensis, blev fuldført i 1833, men kostede 1,641 Spd. mere end efter Overslaget, hvilken forøgede Udgift Universitetet alene maatte bære.

Den ovennævnte, Universitetet tilhørende Sædegaard Tøjen med underliggende Gaard, Kjølberg, hvis Areal udgjør omtrent 1,370 Maal, (henimod 255 Tdr. Land,) var af Universitetets Stifter bestemt at anvendes deels til Byggetomter, hvortil imidlertid Grunden som sid og ujevn ej er funden bekvem, deels til botanisk Have, deels til Professorløkker. Vel skulde denne sidstnævnte Bestemmelse have været forandret ved en Kongl. Resolution af 1815, der bestemte, at Professorerne skulde renuncere paa deres Ret til Andel i Tøjen, hvilken, for at dække de Udgifter, som en paa samme Tid bevilget Gageforhøjelse vilde medføre, skulde sælges til Fordel for Universitetets

Kasse, med Undtagelse af hvad der var udlagt til botanisk Anlæg. Men da denne Del af Tøjens Jorder ej vare skjænkede til Universitetet som en Del af dettes Revenuer, men tillagte Professorerne som et Beneficium, og disse ej ansaae dem berettigede til at renuncere paa deres Eftermænds Ret hertil, foretrak de at give Slip paa den desuden i og for sig problematiske Sageforhøjelse. Salget fandt derfor ej Sted, men det bestemtes ved en følgende Kongl. Resol. af 1816, at Løkkerne maatte anvendes til deres oprindelige Bestemmelse, imod at det akademiske Kollegium tilsvarede Universitetskassen 1200 Rbd. Sølv (600 Spd.) aarlig. Da imidlertid ogsaa denne Resolution syntes at stride mod Donators Hensigt, have fra Universitetets Side senere Ventilationer fundet Sted, der gaae ud paa, at vedkommende Professorer alene skulle tilsvare de paa Løkkerne hvilende offentlige onera, men en Endelighed herpaa er endnu ikke opnaaet.

Om den botaniske Have paa Tøjen skal nedenfor meddeles nærmere Efterretninger.

VII. Om Universitetets videnskabelige Apparater.

A. Bibliotheket.

Grunden til dette lagdes ved afgivne Dubletter fra det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn, omtrent 29,000 Bind, hvoriblandt dog vare mange Dubletter, Tripletter o. s. v.; ved det Colbjørnsenske Bibliothek, 2 til 3000 Bind (tilforn tilhørende Konferentsraad J. E. Colbjørnsen, men i 1810 af Kongen afkjøbt dennes Søn); ved Andelen i det Rumohrske Bibliothek, 2,138 Bind, ligeledes skjænket af Kongen; ved det Andersenske Bibliothek, skjænket ved Testament af 1786 og Codicil af 1807 af Revisor i danske Kan=

celli, Kancelliraad Andersen, omtrent 15,000 Bind; ved den fra det Kongsbergske Bergseminarium afgivne Bogsamling, omtrent 1000 Bind. Denne Grundvold for Bibliotheket har bestandig senere faaet Tilvæxt, deels ved samme Lovbestemmelse, som haves i Danmark, at af hvert i Riget trykt Værk et Exemplar skal til Bibliotheket afleveres, deels ved senere Gaver og Kjøb, saaledes at i 1817 havdes 63,000 Bind, i 1823 90,000 Bind og i de følgende Aar Tilvæxten omtrent har været 2000 Bind aarlig, og Samlingen derfor i 1834 kunde anslaaes til omtrent 112,000 Bind.

I flere af de første Aar havdes aldeles intet Lokale til Bibliotheket, saa at de fra Kjøbenhavn ankomne Bøger maatte henstaae uoppakkede. De senere erholdte Lokaler findes paa tvende Steder, hvilket har medvirket til, at Katalogen og Opstillingen først bleve fuldkommen færdige i 1825 og 1828.

Værkerne udlaanes efter omtrent samme Regler, som ved Kjøbenhavns Universitetsbibliothek*), dog ogsaa til de i Stadens nærmeste Omegn Boende, og til at erholde Laan udfordres Kaution af en i Staden bosat Mand. Udlaaningstiden er fra 12—2 de 5 første Søgnedage. Antallet paa de udlaante Bøger har i de senere Aar været fra 12—15,000 Bind aarlig, Antallet af de paa Læsesalen benyttede Værker omtrent 3000 aarlig.

Som Bibliothekar har Prof. Sverdrup bestandig fungeret; han har til Medhjælp en Underbibliothekar og 2 Amanuenses.

B. Myntsamlingen.

Denne stiftedes i 1817 ved et efter Kongelig Resolution afsluttet Kjøb af Dubletterne af den kongelige danske Mynt- og Medaillesamling, idet der for en Sum af 1600 Sølvspecies er-

*) Se dette Tidsskr. 2den Aarg. S. 298.

holdtes 6300 Stykker gamle græske og romerske Mynter. Denne Samling henstod ligeledes i endel Aar af Mangel paa Lokale, indtil i 1826 et Værelse anvistes samme i Universitetsgaarden. Den forøgedes i 1830 ved Kjøbet af en betydelig Samling af danske og norske Mynter og Medailler i Bergen for 1000 Spd., samt i 1834 ved en afdøde Konferentsraad Monrads Bo i Kjøbenhavn afkjøbt Samling af 1011 Stkr. Mynter for 250 Sølvspecies, hvorhos den erholder et Exemplar af alt hvad der myntes paa Kongsberg. Samlingen udgjorde ved Slutningen af 1834, 13,908 Stkr.

C. Diplomsamlingen.

Denne grundedes ved en Gave af 504 Stkr. Diplomer fra det kongelige Selskab for Norges Vel, og har siden faaet Tilvæxt ved at Diplomer fra nogle Arkiver under samme ere inddragne, ved Gaver fra Private og ved de fra det Bayerske Rigsarkiv i München udleverede Diplomer, der have hørt til Kong Kristian den Andens og den trondhjemske Erkebiskop, Oluf Engelbrektsen Lunges Arkiver*). Samlingen udgjorde ved Udgangen af 1834: 1,084 Stkr. Membran-Diplomer og 4,110 Stkr. Papir-Diplomer, ialt altsaa 5,194 Stkr., men er senere bleven endog meget betydelig forøget.

*) Hele Antallet af de fra München afgivne Diplomer beløb sig til: 115 Membran- og 4,305 Papirdiplomer. Disse deltes saaledes, at Norge fik 30 Membran- og 589 Papirdiplomer, Danmark 13 af førstnævnte og 328 af sidstnævnte, Sverrig 17 af førstnævnte og 261 af sidstnævnte.

D. Samlingen af physiske og kemiske Instrumenter og Apparater, samt det kemiske Laboratorium.

Herfor blev i 1829 opført af nyt en toetages Bygning med kemisk Laboratorium og Auditorier til Forelæsninger over Kemi og Physik foruden de fornødne Værelser til Instrumenter, Samlinger o. s. v. Grundvolden til Samlingen blev lagt derved, at det forrige Kongsbergske Bergseminariums Samling af physisk-kemiske Instrumenter blev afgiven til Universitetet, men da denne var højst ufuldkommen, blev en Sum af 1000 Pd. Sterling bevilget til at kjøbe Instrumenter paa Auktionen efter Etatsraad Prof. Bugge i Kjøbenhavn. Her kjøbtes imidlertid kun for noget over Halvparten af denne Sum, og det øvrige anvendtes derfor til Indkjøb af Instrumenter i Kjøbenhavn, Wien, London og Paris. Efterat Universitetet i 1824 havde faaet sin Fundats, er af Stortinget bevilget en aarlig Sum for denne, som for de øvrige Samlinger. Da den militære højere Undervisningsanstalt blev oprettet i 1817, blev den den militære Skole af Kammerherre Bernt Anker testamenterede Instrumentsamling overdragen Universitetet til Afbenyttelse, imod at Eleverne ved den militære Højskole ved Undervisningen i Naturlæren kunne benytte Universitetets Samling. Efter denne Forøgelse og efter endel betydelige Indkjøb i 1833 og 1834 udgjør Samlingen nu et temmelig fuldstændigt Helt.

E. Det astronomiske Observatorium med Instrumentsamling.

Om Bygningen er talt ovenfor, se S. 86. Instrumentsamlingen er i det Hele velforsynet.

F. Modelsamlingen.

Denne blev ogsaa begrundet ved Afleveringen af det Kongsbergske Bergseminariums Modeller, for største Delen henhørende til Bergværksdriften. Først i 1833 fik Samlingen et eget Lokale, idet tvende Værelser i Universitetsbygningen, der hidtil vare blevne benyttede som fri Bolig for trængende Studerende, bleve hin overladte. Ved Udgangen af 1834 bestod Samlingen af 164 Stkr.

G. Samlingen af nordiske Oldsager.

Denne begrundedes ved et Antal af 236 Stkr. Oldsager, skjænkede i 1823 af det Kongl. Selskab for Norges Vel; den er senere blevet forøget deels ved Kjøb, deels især ved Gaver. Først i 1828 blev den opstillet i Universitetsgaarden, hvor den forevises ugentligen 2 Timer. I 1833 udgjorde den 606 Nummere, men blev i dette Aar derhos forøget ved 2 betydelige Fund, der alene i Guld bestod af henimod 24 Lod, samt i 1834 ved de paa Eger fundne Kostbarheder, der bleve beskrevne i Programmet til Kongens Fødselsdag 1835, og hvis Værdi beløb sig til 2,030 Spd.

H. Samlingen af anatomiske og pathologiske Præparater.

Denne stiftedes derved, at Universitetet afkjøbte Professor Skjelderup 330 Præparater for 1000 Spd.*), og har senere modtaget saadan Forøgelse, at den ved Udgangen af 1834 udgjorde 827 Præparater samt 64 Gibsaftryk.

*) Denne Sum bestemtes af Sælgeren til et Sygelegat for en medicinsk Student.

D. Samlingen af physiske og kemiske Instrumenter og Apparater, samt det kemiske Laboratorium.

Herfor blev i 1829 opført af nyt en toetages Bygning med kemisk Laboratorium og Auditorier til Forelæsninger over Kemi og Physik foruden de fornødne Værelser til Instrumenter, Samlinger o. s. v. Grundvolden til Samlingen blev lagt derved, at det forrige Kongsbergske Bergseminariums Samling af physisk-kemiske Instrumenter blev afgiven til Universitetet, men da denne var høist ufuldkommen, blev en Sum af 1000 Pd. Sterling bevilget til at kjøbe Instrumenter paa Auktionen efter Etatsraad Prof. Bugge i Kjøbenhavn. Der kjøbtes imidlertid kun for noget over Halvparten af denne Sum, og det øvrige anvendtes derfor til Indkjøb af Instrumenter i Kjøbenhavn, Wien, London og Paris. Efterat Universitetet i 1824 havde faaet sin Fundats, er af Storthinget bevilget en aarlig Sum for denne, som for de øvrige Samlinger. Da den militære høiere Underviisningsanstalt blev oprettet i 1817, blev den den militære Skole af Kammerherre Bernt Anker testamenterede Instrumentsamling overdragen Universitetet til Afbenyttelse, imod at Eleverne ved den militære Høiskole ved Underviisningen i Naturlæren kunne benytte Universitetets Samling. Efter denne Forøgelse og efter endel betydelige Indkjøb i 1833 og 1834 udgjør Samlingen nu et temmelig fuldstændigt Heelt.

E. Det astronomiske Observatorium med Instrumentsamling.

Om Bygningen er talt ovenfor, se S. 86. Instrumentsamlingen er i det Hele velforsynet.

arterne, med omtrent 1000 Planter, 3) og 4) det enaarige og toaarige System, med omtrent 1300 Planter, 5) Drivhus-Kvarteret med 2 Drivhuse, af det første, en 60 Alen lang og 18 Alen bred grundmuret Bygning, udgjør den ene Halvdel Bolig for Gartneren m. v., den anden derimod det egentlige Drivhus, der er delt i 3 Rum: et Konserverhus eller Frigidarium, et Kapshus eller Tepidarium og et Varmehus eller Calidarium. Det mindre Drivhus, 24 Alen langt og 9 Alen bredt, er opført af Træ og delt i 2 Afdelinger, et Calidarium og et Frigidarium; 6) Frugttræ-Kvarteret, med omtrent 200 forædlede Frugttræer foruden Buskvæxter, 7) Arboretum eller Træsystemet, 8) Træskolen og 9) det økonomiske Kvarter.

I de senere Aar har Haven erholdt endel Frøsorter og Planter ved de Studerende, der ved Stortingets Stipendier have foretaget naturvidenskabelige Rejser i Norge. Saaledes er den største Del af den norske Flora og den alpinske Flora fra Dovre indbragt i Haven. Antallet af de Planter, der nu dyrkes i Haven, er over 7000, og Hovedkatalogen over disse udgjør en af Professor Rathke i 1823 i Trykken udgiven Katalog. Haven har ogsaa et botanisk Bibliothek.

IX. Universitetets økonomiske Forfatning.

Forretningerne ved Universitetets hele økonomiske Væsen besørges af en egen Embedsmand, der har Navn af Kvæstor, og i sin Person forener en Kasserers, en Bogholders og en Økonoms Funktioner. Denne vistnok uheldige Amalgamation har det akademiske Kollegium flere Gange bestræbt sig for at faae hævet, enten saaledes at der ansattes en særegen Bogholder, eller at der beskikkedes, under Navn af Inspector Quæsturæ, en Embedsmand, der skulde føre den Kontrol med Kvæstor, som Kollegiet

I. Samlingen af kirurgiske Instrumenter, Bandager og Maskiner.

Denne udgjorde 378 Nummere ved Udgangen af 1834.

K. Den pharmakologiske Samling.

Denne er begrundet deels ved Gaver fra Apothekerne i Kristiania deels ved Kjøb fra Hamborg; den bestod i 1834 af 649 Specimina, blandt hvilke imidlertid mange vare forbærvede og ubrugbare.

L. Naturalmusæet

er stiftet deels ved Overdragelse af det Kongsbergske Bergseminariums Samlinger, deels ved Gaver og Kjøb. Det bestaaer af 3 Afdelinger, nemlig den zoologiske, den botaniske og Mineralsamlingen, hvilken sidste især er betydelig, efterat tvende Baron Hermelins Bo i Sverrig, en Prof. Esmark og en Prof. Keyser tilhørende Samlinger ere kjøbte af Universitetet for i det Hele 2,750 Spd. Alle Samlingerne forøges derhos bestandig ved Aflevering af de Specimina, der indsamles af de Universitetslærere og Studerende, som med Understøttelse af de af Storthingene bevilgede Stipendier have foretaget naturvidenskabelige Reiser i Fædrelandet.

M. Botanisk Have.

Denne er, som ovenfor anført, anlagt paa endeel af Gaarden Tøjens Jorder og har et Areal af 187,500 Qvadrataalen (ɔ: 75 Maal Jord); Anlægget begyndte 1814 og fuldendtes 1818. Haven, der bestandig har været forestaaet af den samme botaniske Gartner, Siebke, er nu inddeelt i følgende 9 Hovedafdelinger: 1) Zirplantekvarteret, 2) det perennerende System, eller Kvarteret for de fleraarige Planter, som ej høre til Træ-

arterne, med omtrent 1000 Planter, 3) og 4) det enaarige og toaarige System, med omtrent 1300 Planter, 5) Drivhus-Kvarteret med 2 Drivhuse, af det første, en 60 Alen lang og 18 Alen bred grundmuret Bygning, udgjør den ene Halvdel Bolig for Gartneren m. v., den anden derimod det egentlige Drivhus, der er delt i 3 Rum: et Konserverhus eller Frigidarium, et Kapshus eller Tepidarium og et Varmehus eller Calidarium. Det mindre Drivhus, 24 Alen langt og 9 Alen bredt, er opført af Træ og delt i 2 Afdelinger, et Calidarium og et Frigidarium; 6) Frugttræ-Kvarteret, med omtrent 200 forædlede Frugttræer foruden Buskvæxter, 7) Arboretum eller Træsystemet, 8) Træskolen og 9) det økonomiske Kvarter.

I de senere Aar har Haven erholdt endel Frøsorter og Planter ved de Studerende, der ved Stortingets Stipendier have foretaget naturvidenskabelige Rejser i Norge. Saaledes er den største Del af den norske Flora og den alpinske Flora fra Dovre indbragt i Haven. Antallet af de Planter, der nu dyrkes i Haven, er over 7000, og Hovedkatalogen over disse udgjør en af Professor Rathke i 1823 i Trykken udgiven Katalog. Haven har ogsaa et botanisk Bibliothek.

IX. Universitetets økonomiske Forfatning.

Forretningerne ved Universitetets hele økonomiske Væsen besørges af en egen Embedsmand, der har Navn af Kvæstor, og i sin Person forener en Kasserers, en Bogholders og en Økonoms Funktioner. Denne visstnok uhelbige Amalgamation har det akademiske Kollegium flere Gange bestræbt sig for at faae hævet, enten saaledes at der ansattes en særegen Bogholder, eller at der beskikkedes, under Navn af Inspector Quæsturæ, en Embedsmand, der skulde føre den Kontrol med Kvæstor, som Kollegiet

efter sin Beskaffenhed umulig kan overkomme; men Stortinget har ej villet indlade sig paa de i den Henseende fremsatte Propositioner.

Universitetets Formue og Indtægter kunne passende henføres til tre Klasser, nemlig: dets aarlige Indtægter, dets Kapitaler og faste Ejendomme, dets saavel nuværende Legater og Stipendier, som de Legater, hvortil det har eventuel Ret.

A. Aarlige Indtægter.

1. Studiiskatten, der ydes af Landets Kirker og Præster. Denne overdroges ved Kongl. Resol. 2 Sept. 1811 fra Kjøbenhavns*) til Kristiania Universitet, og udgjør nu:

af Aggershus Stift	582	Spd.	59	Sk.
— Kristiansands Stift	248	—	20	—
— Bergens Stift	305	—	96	—
— Trondhjems Stift	271	—	62	—
— Nordlandene og Finmarken . .	11	—	88	—
	1,419	Spd.	85	Sk.

2. De 3 Kongetiender af Leuthen, Stange og Rommedals Præstegjæld, der fra 1732 havde været henlagt til et juridisk Professorat ved Kjøbenhavns Universitet, bleve ved samme Resolution ligeledes overdragne Norges Universitet. Deres Nettobeløb udgjør omtrent 1,680 Spd. aarlig.

3. Aarlige Pengebidrag, af hvilke i Aarene 1811 og 1812 var subskriberet et Beløb af 13,352 Rdl. D. K., og af hvilke indtil Udgangen af 1832 var indkommet 10,804 Spd.

*) Dette fik af Kommunitetets Midler Erstatning for det herved lidte Tab.

Denne Indtægtspost synes dog endel prekær, da adskillige Bidragydere, som det synes ej ganske uden Grund, have fundet det ubilligt, at Universitetet fremdeles fordrede Bidrag, som vare subskriberede under Forhold, der ganske ere forandrede ved Norges Adskillelse fra Danmark, eftersom Universitetet til dets Vedligeholdelse saavel af Statskassen som af Oplysningsvæsenets Fond modtager betydelige Summer, i hvis Udredelse Subskribenterne deltage lige med andre skatteydende Borgere. Det akademiske Kollegium har i denne Anledning i Aaret 1830 udstedt et Cirkulære, hvori det søger at godtgjøre, at de forandrede Forhold ej kunne antages at medføre Ophævelsen af en Forpligtelse, der var paatagen uden nogen Indskrænkning eller Betingelse; og man maa tilstaae, at Kollegiet i denne Sag befinder sig i en ubehagelig Stilling, idet det paa den ene Side ej er beføjet til at renuncere paa en Universitetet tillagt Indtægt, og paa den anden Side, da det dog vel neppe kan aldeles nægte hine Grunde Medhold, maa krympe sig ved mod Restanterne at anvende Lovens Magt.

3. Aarlige Kornbidrag, af hvilke ved Udgangen af 1812 var tegnet til et Beløb af 750 Tdr. Byg og 235⅞ Tdr. Havre, for største Delen som Hæftelse paa Ejendomme. Da imidlertid senere nogle Subskribenter ved Dom ere frifundne for at udrede aarligt Bidrag, mod at erlægge de tegnede Bidrag for et Aar, er Indtægten formindsket til omtrent 600 Tdr. Byg og 30 Tdr. Havre.

5. Kornafgift af Embedsgaarde, der vare udlagte af det beneficerede Gods, istedetfor at dette skulde have været solgt til Fordel for Universitetet. Den udgjorde ved Udgangen af 1832 kun omtrent 24 Tdr. Byg og 22 Tdr. Havre aarlig.

6. Almanakforlaget. Den Kjøbenhavns Universitet tilkommende Eneret til at udgive og sælge Almanakker blev for Norges Vedkommende overdragen til det norske Universitet ved Aabent Brev af 10 April 1812 § 10. Forlaget, hvis Størrelse er 50,000 Exemplarer for Kristianias Polhøjde og 10,000 Exemplarer for Trondhjems Polhøjde, har bestandig været bortforpagtet, senest for Aarene 1831 til 1835 mod en Afgift af 1,225 Spd. 1 Sk. aarlig, og med Forpligtelse at sælge hvert Exemplar af Almanakken for 6 Sk.

7. Inskriptionspenge, der erlægges med 5 Spd. af Enhver, der ved Universitetet indskrives som Studerende, hvad enten han er akademisk Borger eller Præliminarist.

8. En Trediedel af Oplysningsvæsenets Fonds vedvarende Indtægter. Ifølge Bestemmelserne i Bekjendtgjørelsen af 24 Marts 1812 skulde Universitetet erholde $\frac{2}{3}$ af den Kapital, Korn- og Pengerente, som udkom af det beneficerede Gods i Norge. Dette blev imidlertid ved en Lov af 1821 forandret saaledes, at Universitetet erholder $\frac{1}{3}$ af Oplysningsvæsenets Fonds vedvarende Indtægter, der bestaae i Korn- og Pengerenter, tilvejebragte ved Salget af det Gejstligheden beneficerede Gods, hvorimod Intet af Kapitalen tilfalder Universitetet. Indtægten, der stiger efterhaanden som mere Gods sælges, har i de sidste Aar været imellem 2000 og 3000 Spd.

9. Indtægterne af Tøjen Gaard og den botaniske Have udgjøre omtrent 800 Spd. aarlig, hvorimod Udgifterne, som en Følge af Sagens Natur, overstige Indtægterne.

10. Bidrag af Statskassen. Da Universitetets Indtægter langtfra have været istand til at dække dets Udgifter, have de hidtil afholdte 7 ordentlige Storting bevilget det Tilskud af Statskassen af ialt for Aarene 1815 til 1836 : 559,600 Spd., eller i Gjennemsnit omtrent 25,432 Spd. aarlig.

Til de aarlige Indtægter henhøre fremdeles:

11. Et Exemplar til Universitetsbibliotheket af alle Kobberstik og Alt, hvad der i Norge trykkes.

12. Et Exemplar til Myntsamlingen af de Mynter og Medailler, som udpræges ved Mynten i Kongsberg.

Som Besparelse i Udgift kan endnu tilføjes:

13. Portofrihed, og

14. Godtgjørelse for de Afgifter, som Universitetet maatte have erlagt ved Indførelsen fra udenrigsk Sted af Sager, der til videnskabeligt Brug ere anskaffede.

B. Kapitaler og faste Ejendomme.

1. Frivillige Bidrag engang for alle. Disses oprindelige Beløb var 800,000 Rdl. D. K., hvoraf kun en ringe Del henstaaer ubetalt. De til Udgangen af 1832 indbetalte Summer udgjøre efter Omskrivning 75,773 Spd.

2. Det Ankerske Fideikommis's Bidrag engang for alle. Dette, der oprindelig var bestemt til 100,000 Rdl. D. K., blev senere omskrevet til 15,000 Spd., hvilken Summa

Universitetet, da Fideikommisset gjorde Opbud, dog kun erholdt udbetalt med 8,835 Spd. 45 Sk. Af Fideikommisset var tillige bestemt at skulle udredes et aarligt Bidrag af 1000 Tdr. Byg, for hvilket der efter Opbudet erholdtes en Erstatning af 10,309 Spd. 86 Sk. engang for alle; denne Sum bliver saaledes ogsaa at henføre til Universitetets Kapitaler.

3. Et Bidrag af Sorø Akademi efter Kongl. Resol. 2den Septbr. 1811, udbetalt med 100,000 Rbd. S. V. eller 50,000 Spd.

4. Pastor Findes Legat, bestaaende af 2 Brug i en Gaard og 10 Løb Jordegods, taxerede for 2,560 Spd.

5. Pastor Barnholdts Legat, i virkelig Værdi omtrent 2,300 Spd.

6. Professor Smiths Arvingers Legat, 2000 Spd.

7. Gaarden Tøjen.

8. Universitetets Bygninger.

C. Stipendier og dertil bestemte Legater.

Til aarlig Pengeuddeling til de Studerende haves Renterne af 12 Legater, hvoraf 4 havde været tillagte Kjøbenhavns Universitet, 7 senere ere stiftede, hvoraf 3 ved Sammenskud af Flere, endelig er et Legat stiftet af Kong Karl Johan i Aaret 1832. Disse Understøttelser suppleres endvidere ved et aarligt Tilskud, der udredes af Universitetets almindelige Indtægter. Beløbet af disse Uddelinger udgjorde i 1834 henimod 3000 Spd.

Nogle trængende Studerende have desuden haft fri Bolig i nogle Universitetet tilhørende Gaarde, men dette Beneficium vil efterhaanden ophøre, da Mangel paa Lokale til Universitetets Samlinger har gjort det nødvendigt til disse at benytte de Lejligheder, der havde været indrømmede de Studerende.

Desuden har Universitetet eventuel Ret til at arve Stamhuset Rosendal i Bergens Stift, samt det Hvidtfeldtske Fideikommis, saafremt de hertil Arveberettigede uddøe.

Hvad Universitetets Udgifter angaaer, da vil Underretning herom lettest erholdes ved den nedenfor anførte Oversigt over Regnskabsaaret 1834. Vi ville alene med Hensyn til Gageringen bemærke, at Gagerne oprindelig vare fastsatte i Tønder Byg, men senest ⅔ i Penge (3 Spd. pr. Td.) og ⅓ i Byg, der betales med Penge efter Middeltallet af 10 Aars Kapitelstaxter. Universitetslærerne ere med Hensyn til Gagerne inddelte i 5 Klasser, af hvilke Lektorerne henføres til den sidste, og Professorerne efter deres Alder til de 4 første, uden at noget Hensyn tages til, af hvilket Fakultet vedkommende ældste Professorer ere; dog ere de senest beskikkede Lektorer ansatte med fast Pengeløn alene, nemlig 750 Spd. hver. Samtlige Læreres Antal udgjør 25, men 2 Poster ere ved Dødsfald ledige, saa at der altsaa i det Hele ere 27 Lærerposter. Af disse henregnes 2 til første Klasse, hvis Lønning er 600 Tdr. Byg, 5 til anden med en Lønning af 450 Tdr. Byg, 5 til tredie med 400 Tdr. Bygs Løn, 4 til fjerde med 350 Tdr. Byg, den femte Klasse udgjøre Lektorerne med en Løn af 250 Tdr. Byg. Desuden ere ved Universitetet ansatte 9 andre Embedsmænd, nemlig en Underbibliothekar, en Kvæstor, en

Universitetssekretær*), en Notarius ved det juridiske Fakultet (der ansættes ved kongelig Resolution), en botanisk Gartner, en Prosektor, samt 3 Amanuenses ved Bibliotheket, Laboratoriet og Observatoriet. Endvidere lønner Universitetet en Gartnersvend, 3 Gartnerdrenge, en Universitetsportner, et Universitetsbud, et Bud ved Bibliotheket, en Karl ved Laboratoriet og en Opvarterske ved Anatomikammeret.

Oversigt over Universitetets Indtægter og Udgifter i Aaret 1834.

Indtægter.

Kontant Beholdning d. 31 Decbr. 1833	4,374	Spd.	15½	Sk.
Aarlige Pengebidrag	194	—	s	—
Bidrag engang for alle	272	—	9	—
Aarlige Kornbidrag	1,346	—	9	—
Renter af Panteobligationer for udlaante Kapitaler	4,473	—	116	—
Dito af de Barnholdtske Obligationer .	91	—	111½	—
Dito af de Bernt-Ankerske Dito . .	358	—	7	—
Kapitalafdrag af Panteobligationer for udlaante Kapitaler	3,175	—	s	—
Dito af de Barnholdtske Obligationer .	51	—	s	—
Dito af de Bernt-Ankerske Dito . .	3,259	—	48	—
Andel af Kristianias Brandkasses Fond	128	—	s	—

*) Denne besørger alle Expeditioner under Collegium academicum, fører alle Universitetets Protokoller, deriblandt Immatrikulations- og Karakter-Protokollerne m. v. Han samler altsaa i sin Person en stor Del af de Forretninger, hvormed vore Dekaner ere bebyrdede.

Annotationsberigtigelser	73	Spd.	14	Sk.
Decisionsberigtigelser	35	—	31	—
Af Oplysningsvæsenets Fond	10,000	—	=	—
Af Statskassen	30,500	—	=	—
Kongetiende	1,035	—	101	—
Kong Karl Johans Stipendium . .	450	—	=	—
Husleje	48	—	=	—
Det ny astronomiske Observatorium .	1	—	24	—
Tilbagebetalte Stipendielaan	32	—	=	—
Trondernes Legat	35	—	66	—
Almanakforlaget	2,231	—	33	—
Studiiskat	1,502	—	24	—
Tøjen Gaard	854	—	33	—
Tilfældige Indtægter	174	—	96	—
Inskriptionspenge	641	—	=	—
Tilbagebetalte Forskud	53	—	=	—
	65,391	Spd.	22	Sk.

Udgifter.

Bibliotheket	4,772	Spd.	89	Sk.
Tøjen Gaard	792	—	31	—
Botanisk Have	868	—	83	—
Leje af Lokale til medicinske Forelæsninger	96	—	=	—
Naturvidenskabelige Rejser i Norge .	450	—	60	—
Modelsamlingen	219	—	=	—
Antikvitetssamlingen	269	—	102	—
Philologisk Seminarium	300	—	=	—
Natural-Musæet	303	—	19	—
Pensioner	147	—	=	—
Kongens Stipendium for 1833 . .	300	—	=	—
Annotationsberigtigelser	3	—	47	—

Universitetssekretær*), en Notarius ved det juridiske Fakultet (der ansættes ved kongelig Resolution), en botanisk Gartner, en Prosektor, samt 3 Amanuenses ved Bibliotheket, Laboratoriet og Observatoriet. Endvidere lønner Universitetet en Gartnersvend, 3 Gartnerdrenge, en Universitetsportner, et Universitetsbud, et Bud ved Bibliotheket, en Karl ved Laboratoriet og en Opvarterske ved Anatomikammeret.

Oversigt over Universitetets Indtægter og Udgifter i Aaret 1834.

Indtægter.

Kontant Beholdning d. 31 Decbr. 1833	4,374	Spd.	15½	Sk.
Aarlige Pengebidrag	194	—	ꞅ	—
Bidrag engang for alle	272	—	9	—
Aarlige Kornbidrag	1,346	—	9	—
Renter af Panteobligationer for udlaante Kapitaler	4,473	—	116	—
Dito af de Barnholdtske Obligationer .	91	—	111½	—
Dito af de Bernt-Ankerske Dito . .	358	—	7	—
Kapitalafdrag af Panteobligationer for udlaante Kapitaler	3,175	—	ꞅ	—
Dito af de Barnholdtske Obligationer .	51	—	ꞅ	—
Dito af de Bernt-Ankerske Dito . .	3,259	—	48	—
Andel af Kristianias Brandkasses Fond	128	—	ꞅ	—

*) Denne besørger alle Expeditioner under Collegium academicum, fører alle Universitetets Protokoller, deriblandt Immatrikulations- og Karakter-Protokollerne m. v. Han samler altsaa i sin Person en stor Del af de Forretninger, hvormed vore Dekaner ere bebyrdede.

Annotationsberigtigelser	73	Spd.	14	Sk.
Decisionsberigtigelser	36	—	31	—
Af Oplysningsvæsenets Fond	10,000	—	꞉	—
Af Statskassen	30,500	—	꞉	—
Kongetiende	1,036	—	101	—
Kong Karl Johans Stipendium . .	450	—	꞉	—
Husleje	48	—	꞉	—
Det ny astronomiske Observatorium .	1	—	24	—
Tilbagebetalte Stipendielaan	32	—	꞉	—
Tronhjemernes Legat	36	—	66	—
Almanakforlaget	2,231	—	33	—
Studiiskat	1,502	—	24	—
Tøjen Gaard	854	—	33	—
Tilfældige Indtægter	174	—	96	—
Inskriptionspenge	641	—	꞉	—
Tilbagebetalte Forskud	53	—	꞉	—
	65,391	Spd.	22	Sk.

Udgifter.

Bibliotheket	4,772	Spd.	89	Sk.
Tøjen Gaard	792	—	31	—
Botanisk Have	868	—	83	—
Leje af Lokale til medicinske Forelæsninger	96	—	꞉	—
Naturvidenskabelige Rejser i Norge .	450	—	60	—
Modelsamlingen	219	—	꞉	—
Antikvitetssamlingen	269	—	102	—
Philologisk Seminarium	300	—	꞉	—
Natural-Musæet	303	—	19	—
Pensioner	147	—	꞉	—
Kongens Stipendium for 1833 . .	300	—	꞉	—
Annotationsberigtigelser	3	—	47	—

Decisionsberigtigelser	:	Spd.	22	Sk.
2 pCt. til Kassereren af frivillige Bidrag	26	—	48	—
Anatomisk-pathologisk Samling . .	100	—	:	—
Trondernes Legat	35	—	66	—
Dedekamske Legat	60	—	:	—
Universitetets voxende Stipendiefond .	32	—	:	—
Kemisk Laboratorium	465	—	38	—
Lønninger til Embedsmænd og Betjente	33,935	—	115	—
Myntkabinettet	1,436	—	37	—
Anatomikammeret	564	—	91	—
Inskriptionspenge	98	—	:	—
Observatoriet	112	—	113	—
De tre Kjøbenhavnske Legater . . .	46	—	94	—
Stipendier	1,654	—	100	—
Udlaante Kapitaler	4,400	—	:	—
Blandede Udgifter	4,056	—	43½	—
Summa Udgift	55,547	—	118½	—
Kontant Beholdning	9,843	—	23½	—
Balance	65,391	Spd.	22	Sk.

Universitetets Kapitaler bestode d. 31 Decbr. 1834 i:

Pante- og andre Obligationer	94,229	Spd.	88	Sk.
Statsobligationer	54,293	—	11	—
Beroende i Sparebanken	1,542	—	12	—
Ovenanførte kontante Beholdning . .	9,843	—	23½	—
Summa	159,908	Spd.	14½	Sk.

Tillæg.

Det ved Professor Stenersens Død ledigblevne Professorat i Theologien har henstaaet ubesat indtil Begyndelsen af September Maaned d. A., paa hvilken Tid Pastor Keyser blev udnævnt til Professor i Theologien. Men i de samme Dage led Universitetet atter et smerteligt Tab, idet en af dets ældste Lærere, den almenagtede, S. B. Hersleb, afgik ved Døden den 12te s. M. Saaledes er nu atter en Lærepost i det theologiske Fakultet vakant.

(Efterretninger om de lærde Skoler i Norge skulle i sin Tid følge.)

Højtideligheder ved Universitetet.

I.

Løverdagen den 4de Juni 1836 afholdtes i Regenskirken den aarlige Fest i Anledning af Rektorskiftet ved Kjøbenhavns Universitet, da Rektoratet fratraadtes af Etatsraad Professor **Laurits Engelstoft**, R. af D. og D. M., og overdroges til Professor i Historie og Overbibliothekar ved det store kongelige Bibliothek **Erik Christian Werlauff**, R. af D. og D. M. Den fratrædende Rektor holdt en latinsk Tale, hvori han, efter at have udviklet Universiteternes Ide og med historisk Blik forfulgt dens Udvikling og Skjebne i Tidens Løb, fremstillede Hovedbetingelserne for dens Realisation, med særdeles Hensyn til de nærværende Tider; derefter aflagde Taleren Beretning om det Vigtigste som i det forløbne Aar var forefaldet eller foranstaltet ved Universitetet, og overrakte tilsidst Universitetets Guldmedallie til Studiosus Medicinæ & Kirurgiæ Morten Mortensen Hassing, hvem denne af det medicinske Fakultet var tilkjendt som Præmie for Besvarelsen af den i det forrige Aar udsatte Prisopgave i Medicinen. Handlingen sluttedes med glade Udsigter som knyttede sig til Talens Indhold, med varme Bønner for Konge og Kongehuset, samt med patriotiske Ønsker for Fædrelandets Vel, Fremgang og Lykke, og for Universitetets stedsevoxende Held, Hæder og Glands.

Til Festen var indbudet ved et latinsk Program af Professor Dr. **Madvig**, der indeholder en Række af kritiske Bemærkninger og Textforbedringer til Ciceros Skrift de legibus (disputatio

de emendandis Ciceronis libris de legibus, 30 pag. 4to.). Forfatteren havde allerede i sin Afhandling for Magistergraden 1826 leveret Bidrag til dette Skrifts Kritik, der siden i Orellis Bearbejdelse ere meget benyttede. Han bemærker imidlertid, at en nøjere Indsigt i Beskaffenheden af det kritiske Apparat til Cicero i det Hele, og til disse Bøger isærdeleshed, ved fortsat Studium har sat ham istand til nu at give betydeligere Forbedringer af endel dybt forvanskede Steder, dem han saameget mere just nu vil meddele, som en udførlig Bearbejdelse af dette Skrift er bebudet af en med betydeligt Apparat forsynet hollandsk Lærd (Professor Bake i Leyden). Det Enkelte af Programmet egner sig ikke til Udtog*).

*) Som Tillæg til den i forrige Hefte S. 1—19 indførte Beretning om Festen ved H. M. Kongens Fødselsdag, meddeles her et Udtog af samme Forfatters Program til bemeldte Fest. Det indeholdt anden Afdeling af hans Afhandling om nogle latinske Verbalformers Væsen og Brug (de formarum quarundam verbi Latini natura et usu disputationis pars posterior, 39 pagg. 4to. foruden Prisspørgsmaalene). Efterat Forfatteren i den første Afdeling især havde adskilt fra de almindelige og virkelige Former af Futurum exaktum og Perfektum i Konjunktiv Levningerne af en ældgammel Dannelse af det enkelte Futurum paa *so* og hvad dermed staaer i Forbindelse, gaaer han i denne Afdeling over til at undersøge den Bevægelse og Udvikling i Sprogbrugen der har fundet Sted med det virkelige Futurum exaktum og de deraf udsprungne Former. Futurum exaktum (*amavero*) er tydelig dannet ved en Sammensmeltning af Verbets Stamme i Perfektets Skikkelse med Futurum af Verbum sum (amav-ero, fec-ero, divis-ero), og indeholder altsaa etymologisk Betegnelsen saavel af den forbigangne som tilkommende Tid. Sproget har uddannet denne Form for Betegnelsen af en Handling der fremtræder som tilkommende, men tillige som forbigangen i Forhold til andre Punkter af den tilkommende Tid, en Betegnelse der finder Anvendelse deels ved

II. Tvende extraordinære Universitetsfester i 1836.

Uagtet allerede mere end et Aar er hengaaet siden Højtideligholdelsen af de tvende Universitetsfester hvorom her fremlægges

en tilkommende Handling der skal være fuldført før en anden tilkommende (quum videro, dicam), deels hvor to tilkommende Handlinger betragtes som de der samtidig ville fuldendes, altsaa med Hensyn til en fjernere Tid være fuldendte (si illud effecero, simul hoc effecero), deels hvor Talen er om en tilkommende Tilsynekadelse af en allerede forbigangen Handlings Væsen (frustra dixero, jeg vil have talt forgjæves). Men Sproget er ikke blevet staaende inden disse (i de almindelige grammatikalske Skrifter ikke altid rigtigt og fuldstændigt betegnede) Grændser for Formens Anvendelse. Især det ældre Sprog, som det viser sig hos de latinske Komikere, har brugt denne Form i nogle Tilfælde, hvor Forestillingen om et fjernere tilkommende Tidsmoment med Hensyn til hvilket Handlingen opfattes, kun ganske dunkelt fremtræder; paa et ikke ganske ringe Antal af Steder hos Plautus og Terents taber en saadan Biforestilling sig aldeles, og Formen af Fut. exaktum staaer da her ganske for det enkelte Futurum. Spor af denne friere Brug, men dog kun i visse bestemte Tilfælde, have holdt sig i den senere Tids Sprog, og ere af Forfatteren oplyste, der iblandt Andet gjør opmærksom paa, hvor urigtigt nyere Grammatikere tillægge dette Fut. exakt., der nærmer sig til det enkelte, en Betegnelse af Il, da det meget mere bruges hvor Noget opsættes og afvises (post videro, deus viderit, hvor viderit ikke, som sædvanlig antages, er Konjunktiv). Forfatteren gaaer dernæst over til den af Fut. exakt. dannede Konjunktiv, der i alle Grammatiker udelukkende opstilles som Perfektum Konjunktiv, medens Fut. exakt. antages ingen Konjunktiv at have, uden at der i mindste Maade tænkes paa de Phænomener der deels i den ældre Sprogbrug i stor Mængde og meget tydeligt fordre en anden Forklaring, deels endog i den senere Tids almindelige Sprogbrug ikke kunne bringes i Overensstemmelse med Betragtningen af denne Form som blot Perfektum. Det efterviises da i Afhandlin-

en kortfattet Beretning, og uagtet denne saaledes neppe vil indeholde meget andet end hvad allerede forlængst er dette Tidsskrifts

---

gen, at det saakaldte Perfektum Konjunktiv etymologisk paa ingen Maade lader sig udlede af Perfektum Indikativ (**amaverim** af **amavi**), da en Dannelse af Konjunktiv ved erim er aldeles uden Analogi, men at **amaverim** er opstaaet af **amavero** som **faxim** af **faxo**, med den Konjunktivendelse **im** der ogsaa viser sig i **sim, velim** og det forældede **edim**. Dernæst paavises det udførlig, først at denne Form hos Komikerne hyppig, og ikke ganske sjelden hos andre Skribenter (f. Ex. i **Ciceros Academica II. § 81**: *ut inveneris*: sæt, at du faaer fundet eller finder), forekommer som bestemt Fut. exakt. i Konjunktiv, og derpaa især, at den hos Komikerne overmaade ofte, ved at tabe Præteritums Betydningen, træder istedetfor et simpelt Futurum eller Præsens Konjunktiv (hvilket er det Samme, da Latinen ellers ikke har noget fra Præsens adskilt Futurum i Konjunktiv), saa at det hedder: **rogo, ut feceris** for **facias**. Herved er da forklaret i sin Oprindelse den paafaldende og paa enhver anden Maade uforklarlige Brug af det saakaldte Perfektum Konjunktiv som Præsens i dubitativ Betydning i den almindelige Sprogbrug (**Non facile dixerim** o. s. v.) og i Forbud (**ne feceris**, hvorved Forfatteren bemærker, at den gode Tidsalders Prosaister aldrig sige, hvad alle Grammatiker angive som lige saa brugeligt, **ne facias**). Ved en af de Misforstaaelser hvori Sprogene i deres Udviklingsgang ikke sjelden komme, overførtes nu denne Brug af **ne feceris**, da man selv ansaae det for Perfektum, paa det som Perfektum tilsvarende Passiv **admiratus sis** (**ne admiratus sis**), skjønt dette ikke havde hin futuriske Oprindelse. Dette er altsaa Spor af en Bevægelse af den mellem Præteritum og Futurum staaende Konjunktivform **amaverim** henimod det rene Futurum; som bekjendt har den modsatte Bevægelse faaet overhaand i Sproget, og **amaverim** fungerer ialmindelighed udenfor hin dubitative og forbydende Brug som rent Perfektum Konjunktiv; men kun ved at betragte hvad det oprindelig var, bringes Sammenhæng i alle Phænomenerne.

Læsere* bekjendt, har Udgiveren dog anseet det deels nødvendigt for Værkets Plan, deels kjærkomment for Mange, at man paa et Sted kunde finde samlet det Væsentligste af hvad der henhører til og staaer i Forbindelse med tvende Festligheder som ved deres egen Betydning, og ved den almindelige Deltagelse de have vakt, kunne henregnes til de sjeldneste og skjønneste i Universitetets Historie.

A.

Følgende skitserede Oversigt over Universitetsbygningens Historie, hvilken det fandtes passende at forudskikke selve Beretningen

---

* Forfatteren har til Slutning undersøgt Beskaffenheden af en af mange Philologer antagen og oftere høist vilkaarlig til Fortolkning anvendt saakaldte aoristisk Brug af det latinske Perfektum, hvorved det skulde tabe sin Betydning af Præteritum, og eftervist, at hvad der her har nogen virkelig Grund, indskrænker sig til to enkelte Tilfælde, der ved den (hidtil aldeles upaaagtede) Omstændighed, at de aldeles ikke forekomme hos de ældre latinske Forfattere, men først hos den augusteiske Tids Digtere, vise sig som en virkelig Græcisme, det er, en udenfor den latinske Analogi af Efterligning opstaaet Sprogbrug. Det ene Tilfælde er Brugen af Perfektum i Indikativ til at betegne hvad der almindelig pleier at skee, idet dette opfattes som Noget der ofte er skeet, hvilken ogsaa forekommer i Senecas Prosa, det andet er den bekjendte Brug af Perfektum Infinitiv for Præsens, som amat fecisse, hos Digterne fra Horats og Virgil af. De hermed forverlede ægte latinske Udtryksmaader gjennemgaaes af Forfatteren, der tillige berigtiger og forklarer flere Steder af latinske Skribenter. Navnlig gjøres opmærksom paa en ægte latinsk, ogsaa i Lovsproget hyppig, Forbindelse af volo med Perfektum Infinitiv i forbydende Tale (ne quis velit fecisse), der just ophører at være gængs paa samme Tid som hin Græcisme (amat fecisse) indtrængte, medens den forekommer i de ældste Monumenter.

om den ny Bygnings Indvielse, er uddragen af det af vore grundlærde Historiegranskere, Konferentsraaderne Engelstoft og Werlauff, som Indbydelsesskrift til Festen udgivne Program, hvilket var ledsaget af en Afbildning, Plan og Grundtegning til hele Bygningen.

Den ældste Universitetsbygning var beliggende paa den søndre Side af Vor Frue Kirke og indrømmedes af Kapitlet, i Aaret 1478, Universitetets første Vicekantsler, Mag. Peter Albertsen, til Forelæsninger og akademiske Øvelser, indtil der kunde gjøres Udvej til mere bekvemme Auditorier. Næste Aar 1479, i hvilket Universitetets Indvielse og Statuternes Udfærdigelse fandt Sted, laante Christian I. til Universitetets Brug i ti Aar af Kjøbenhavns Magistrat en Del af Stadens nyere Raadhus vesten for Vor Frue Kirke beliggende, paa den Plads, hvor siden de lutherske Biskopper fik deres Residens. Magistraten synes ugjerne at have bekvemmet sig til denne Villighed, og efter de ti Aars Forløb satte den sig igjen, 1491, med Magt i Besiddelse af Stadens Raadhus, men foranledigede derved en Kongelig Befaling af 1492 hvorved det paalagdes Borgemester og Raad, som voldeligen havde taget det gamle Raadhus fra Doktorne og Mesterne, strax at lade disse bekomme det igjen, og forøvrigt opsætte deres Paastand indtil Kongen selv kom tilstede. Endelig indrettedes denne Bygning, i Aaret 1512, i hvilket Aar Lage Urne blev Biskop i Roeskilde og Universitetets Kantsler, til et eget Universitetslokale, eller rettere til egne akademiske Auditorier; og om denne Pladsens fordums Bestemmelse til et Universitet eller Studium vedligeholder Studiestrædets Navn endnu Erindringen.

Dette midlertidige Lokale blev dog snart ombyttet med et bedre og rummeligere, da i Anledning af Reformationens Indførelse de forrige katholske Biskoppers Residens blev indrømmet Højskolen. Denne Bygning, som laae ligeoverfor Vor Frue

Kirke, paa Kapitlets Grund, og indsluttede det hele Rum der nu omfattes af de til Universitetet og Kommunitetet henhørende Bygninger, blev derefter i Aarene 1537—39 indrettet til sin ny Bestemmelse. I den følgende Tid foretoges flere hensigtsmæssige Forandringer og Udvidelser herved, for en stor Del fuldkommen Ombygning af hele Partier. Forskjellige Auditorier til Forelæsninger oprettedes, et anatomisk Theater, et Naturalmusæum, en Bibliotheksbygning (dog blev Bibliotheket snart henflyttet til dets nuværende Lokale over Trinitatis Kirke, der i 1657 indviedes og aabnedes til offentlig Brug), den gamle Konsistoriumsbygning, bestemt til akademiske Forsamlinger, til Tamperrettens Holdelse og til offentlige Examina, og særdeles interessant herved, at den er den eneste af alle de ældre Bygninger som har trodset Tidens og ulykkelige Hændelsers ødelæggende Kraft, og derfor ogsaa endnu udgjør en Del af den nuværende Universitetsbygning. Disse Bygninger bestode af forskjellige Partier med dertil hørende Gaardspladser, Haver o. s. v., og frembøde de end ikke noget prægtigt Skue eller udmærkede sig ved noget i arkitektonisk Henseende enten Smagfuldt eller Imposant, vare de dog, efter alt hvad man kan dømme, anstændige, solide, tilstrækkelige, rummelige, og til deres Øjemed, efter den Tids Fordringer, bekvemt indrettede; de indsluttede derhos et betydeligt Forraad af videnskabelige Apparater, og ikke faa vigtige og mærkværdige Samlinger.

Men alt dette skulde ved en pludselig Ulykke paa engang tilintetgjøres, og paa en Dag — Torsdagen den 21de Oktober 1728 —, under den ulykkelige Ildsvaade som ødelagde Størstedelen af Kjøbenhavn, lagdes, med Undtagelse af Konsistoriumsbygningen og det deri værende Arkiv, hele Universitetet med alle dets Bygninger, Inventarier, Apparater og Samlinger, i Aske. Imidlertid varede det ikke længe inden der, ved de kraftige

om den ny Bygnings Indvielse, er uddragen af det af vore grundlærde Historiegranskere, Konferentsraaderne Engelstoft og Werlauff, som Indbydelsesskrift til Festen udgivne Program, hvilket var ledsaget af en Afbildning, Plan og Grundtegning til hele Bygningen.

Den ældste Universitetsbygning var beliggende paa den søndre Side af Vor Frue Kirke og indrømmedes af Kapitlet, i Aaret 1478, Universitetets første Vicekantsler, Mag. Peter Albertsen, til Forelæsninger og akademiske Øvelser, indtil der kunde gjøres Udvej til mere bekvemme Auditorier. Næste Aar 1479, i hvilket Universitetets Indvielse og Statuternes Udfærdigelse fandt Sted, laante Christian I. til Universitetets Brug i ti Aar af Kjøbenhavns Magistrat en Del af Stadens nyere Raadhus vesten for Vor Frue Kirke beliggende, paa den Plads, hvor siden de lutherske Biskopper fik deres Residens. Magistraten synes ugjerne at have bekvemmet sig til denne Villighed, og efter de ti Aars Forløb satte den sig igjen, 1491, med Magt i Besiddelse af Stadens Raadhus, men foranledigede derved en Kongelig Befaling af 1492 hvorved det paalagdes Borgemester og Raad, som voldeligen havde taget det gamle Raadhus fra Doktorne og Mesterne, strax at lade disse bekomme det igjen, og forøvrigt opsætte deres Paastand indtil Kongen selv kom tilstede. Endelig indrettedes denne Bygning, i Aaret 1512, i hvilket Aar Lago Urne blev Biskop i Roeskilde og Universitetets Kantsler, til et eget Universitetslokale, eller rettere til egne akademiske Auditorier; og om denne Pladsens forbums Bestemmelse til et Universitet eller Studium vedligeholder Studiestrædets Navn endnu Erindringen.

Dette midlertidige Lokale blev dog snart ombyttet med et bedre og rummeligere, da i Anledning af Reformationens Indførelse de forrige katholske Biskoppers Residens blev indrømmet Højskolen. Denne Bygning, som laae ligeoverfor Vor Frue

Kirke, paa Kapitlets Grund, og indsluttede det hele Rum der nu omfattes af de til Universitetet og Kommunitetet henhørende Bygninger, blev derefter i Aarene 1537—39 indrettet til sin ny Bestemmelse. I den følgende Tid foretoges flere hensigtsmæssige Forandringer og Udvidelser herved, for en stor Del fuldkommen Ombygning af hele Partier. Forskjellige Auditorier til Forelæsninger oprettedes, et anatomisk Theater, et Naturalmusæum, en Bibliotheksbygning (dog blev Bibliotheket snart henflyttet til dets nuværende Lokale over Trinitatis Kirke, der i 1657 indviedes og aabnedes til offentlig Brug), den gamle Konsistoriumsbygning, bestemt til akademiske Forsamlinger, til Tamperrettens Holdelse og til offentlige Examina, og særdeles interessant herved, at den er den eneste af alle de ældre Bygninger som har trodset Tidens og ulykkelige Hændelsers ødelæggende Kraft, og derfor ogsaa endnu udgjør en Del af den nuværende Universitetsbygning. Disse Bygninger bestode af forskjellige Partier med dertil hørende Gaardspladser, Haver o. s. v., og frembøde de end ikke noget prægtigt Skue eller udmærkede sig ved noget i arkitektonisk Henseende enten Smagfuldt eller Imposant, vare de dog, efter alt hvad man kan dømme, anstændige, solide, tilstrækkelige, rummelige, og til deres Øjemed, efter den Tids Fordringer, bekvemt indrettede; de indsluttede derhos et betydeligt Forraad af videnskabelige Apparater, og ikke faa vigtige og mærkværdige Samlinger.

Men alt dette skulde ved en pludselig Ulykke paa engang tilintetgjøres, og paa en Dag — Torsdagen den 21de Oktober 1728 —, under den ulykkelige Ildsvaade som ødelagde Størstedelen af Kjøbenhavn, lagdes, med Undtagelse af Konsistoriumsbygningen og det deri værende Arkiv, hele Universitetet med alle dets Bygninger, Inventarier, Apparater og Samlinger, i Aske. Imidlertid varede det ikke længe inden der, ved de kraftige

Forholdsregler der bleve tagne, blev saa godt som muligt sørget for Erstatning af det Tabte. Medens Kommunitetet, som selv dertil havde Evne, besørgede sine Bygningers Gjenopførelse, gik Universitetet ind under den almindelige Kategori af publike Bygninger, for hvis Gjenopførelse en strax oprettet Bygningskommission, hvori tvende Medlemmer af Konsistorium deltoge, skulde drage Omsorg, og hvortil Brandstyrskassen, efter Omstændighederne, skulde yde Hjælp. Mangel paa Pengemidler synes at have været Anledning til, at det kun var den østlige Længde, eller den saakaldte Auditoriumsbygning, der blev restaureret og ombygget omtrent i samme Stil som den ældre, i tvende Stokværk, hvilket Arbejde fuldførtes allerede i Aaret 1732. Paa samme Tid fuldførtes den ny Kommunitetsbygning, ligeledes efter samme Plan som den gamle, men smukkere og anseligere. Med ingen af Bygningerne foretoges nogen ydre Forandring i de 75 Aar de bleve staaende, hvorimod der med Hensyn til Anvendelsen af Værelserne efterhaanden foretoges flere Forandringer, idet der i det øverste Auditorium blev truffet Foranstaltning til Anbringelse af et Naturaliekabinet og et anatomisk Theater, hvilket sidste i Aaret 1805 modtog en betydelig Udvidelse, der dog kun i kort Tid gavnede det. I Kommunitetets vidtløftige Bygning anbragtes den mineralogiske Samling, og en Bolig indrettedes for Professoren i Mineralogi. Ligeledes fik det pædagogiske Seminarium Lokale i samme Bygning, hvori ogsaa indrettedes et Universitetskontor, en Pedelbolig, og endelig Residens for den ny Prokantsler Pontoppidan, hvis Enke senere beholdt den indtil sin Død 1809.

Vort Universitetet havde saaledes efterhaanden faaet en ny, vel ikke prægtig eller fra Arkitekturens Side mærkelig, ej heller mere fuldstændig, men dog altid anseligere og forbedret Skikkelse, og den ny Organisation som dets Bestyrelse havde faaet ved

Universitetsdirektionens Oprettelse, i Aaret 1805, lovede de heldigste Udsigter, da Bombardementet den 2den—4de Sept. 1807 atter anrettede en sørgelig Ødelæggelse, dog ikke af saa stort Omfang som den tidligere Ildsvaade. Dennegang blev blot Universitetshuset eller den store Auditoriumsbygning aldeles ødelagt, hvorimod Kommunitetsbygningen med dens Appertinentier ikkun mer eller mindre beskadigedes, ligesom Konsistoriihuset ogsaa dennegang undgik den truende Fare.

At gjenoprette det Tabte var nu vel et almindeligt Ønske; men mange Omstændigheder bevirkede, at det maatte vare meget længe inden de fornødne Foranstaltninger dertil kunde træffes; hertil maa fornemmelig henregnes Krigsurolighederne, det Vaklende og Usikkre i Pengevæsenet og deraf opstaaende Misforhold i Varepriser og Arbejdsløn, samt Vanskeligheden i, til et saa vidtløftigt og vigtigt Forehavende at skaffe de fornødne Pengemidler tilveje.

Det var saaledes først ved Aaret 1831 at Omstændighederne fandtes modnede nok til, at der for Alvor kunde tænkes paa en ny Universitetsbygnings Opførelse. Men inden vi nærmere omtale disse silbigere Forhandlinger, for derefter at betragte dem i deres Udvikling og endelige Resultat, skylde vi endnu, for den historiske Oversigts Skyld, her i Korthed at bemærke de Forandringer som imidlertid ere blevne gjorte, eller de Foranstaltninger som ere blevne føjede i de øvrige efter Bombardementet paa ny istandsatte Bygninger paa Studiigaarden. Efterat Universitetet nu havde mistet baade de Læseværelser som befandt sig i Auditoriibygningen, og tvende som havdes til Benyttelse i det nu ogsaa afbrændte Borchs Kollegium, var der bleven stor Trang paa Auditorier. Man erholdt da i Aaret 1808 hos den endnu levende Prokantslerinde Pontoppidan, der beboede en rigelig Lejlighed i Kommunitetsbygningen, to Værelser til dette Brug mod aarlig

Godtgjørelse. Da hun Aaret derpaa døde, efter at have som Enke været i Besiddelse af denne Bolig i 45 Aar, beholdtes disse to Værelser for den samme Bestemmelse, medens det Øvrige for det Første blev indrømmet en af de Professorer hvis Residenser vare brændte, til fri Bolig. Paa et andet Sted i Kommunitetsbygningen anvistes i Aaret 1810 et Par Værelser til midlertidigt Lokale for den zoologiske Afdeling af det til Universitetet nu skjænkede Moltkeske Naturaliekabinet. Det Kommunitetshus der i de sidste Decennier havde været Embedsbolig for Økonomus, blev efter den sidste Økonomi Konferentsraad Holtermanns Død i Aaret 1815, og da en ny Indretning i Henseende til Kommunitetets Regnskabssager allerede iforvejen var truffet, ligeledes for det Første overladt en Professor til fri Beboelse. Men kort efter blev ved kongelig Resolution af 18de April 1817 bestemt, at begge disse Boliger skulde for Fremtiden vedblive at være Embedsboliger for Professorer, istedetfor tvende af de afbrændte Professorresidenser, hvis Pladser man da kunde afhænde, og saaledes nu ogsaa inddrages under de med Hensyn til disse Residenser gjeldende Optionsregler.

Vi vende nu tilbage til de endelige Forhandlinger om Universitetsbygningens Opførelse, og disses Resultat. Allerede i Aaret 1819, da der nu var Udsigt til, at Omstændighederne snart vilde tillade den i saa lang Tid udsatte og med saa megen Længsel imødesete Opbygning af Universitetet, var af Stadsbygmester Prof. Malling, efter dertil given Anledning og under Overlæg med daværende Bygningskommitte, bleven udarbejdet et udførligt Projekt, hvis Plan omfattede den hele Karre eller Firkant der udgjør Universitetets egentlige Grund, og ifølge hvilket Fasadebygningen, i græsk Stil, skulde have indtaget den hele Længde fra Nørregade til Fiolstrædet. Men dette Projekt, som, hvis det var bleven bragt i Udførelse, vilde have forskaffet det Kjøben-

havnske Universitet en Bygning hvortil neppe noget andet Universitet skulde have kunnet fremvise Mage i Skjønhed, Fuldstændighed og de enkelte Partiers hensigtsmæssige Forbindelse, maatte formedelst dets tilsvarende større Bekostelighed, og de til Disposition staaende pekuniære Hjælpemidlers Utilstrækkelighed, lægges til Side. Det blev da nødvendigt, at være betænkt paa Bygningens Opførelse efter en anden, mere indskrænket, Plan, og saaledes overdroges det nu Prof. **Malling** at udarbejde et nyt, med strængere Hensyn paa Besparelse og paa det aldeles Nødvendige beregnet, Projekt, i hvilken Anledning ved Universitetet selv i Aaret 1831 udnævntes en af flere Konsistorii og Kommunitetsdirektionens Medlemmer bestaaende Bygningskommission, for med Arkitekten at overlægge angaaende Fornødenheder, Plan, Omkostninger m. v., og derom nærmere i Forening med ham at foreslaae og indstille. Resultatet deraf var et i samme Aar indsendt, af Professor Malling affattet, med Plan og Tegninger ledsaget, Forslag, ifølge hvilket nu paa den lige for Frue Kirke beliggende Tomt skulde, i en sammensat gothisk Stil, opføres en af tvende Etager bestaaende Hoved- eller Fasadebygning, dog saaledes at denne ikke — som efter den første Plan — skulde indtage den hele Længde, der udgjør 160 Alen, men kun den midterste og større Del af samme, og i Forbindelse dermed ind til Gaarden, paa den Plads hvor den gamle Auditoriibygning havde staaet, en fornemmelig til Solennitetssal indrettet Tverbygning. Efterat dette Projekt, hvis Detallier her maae forbigaaes, men af hvilket det mest Væsentlige nedenfor vil blive angivet, i enkelte Punkter var bleven nærmere drøftet, og Overbygningsdirektørens Betænkning derover indhentet; efterat alle de nødvendige Bekostninger vare bragte i Overslag, og Midlerne til at bestride Udgiften, der for det Hele beregnedes til 180,000 Rbd., vare saaledes forberedte at de havdes til

Raadighed; og efterat Forslaget i alle dets Dele gjennem den Kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skoler var bleven Hans Majestæt Kongen foredraget, vandt dette saaledes allerhøjeste Approbation*). Det bemærkes her, at ifølge en senere Bestemmelse, udsættes den i Planen liggende Dekoration saavel af Solennitetssalen, som af den til samme førende Vestibyle i Hovedbygningen, indtil Omstændighederne maatte tillade dens samtidige Udførelse.

De Hjælpemidler der nu med allernaadigst Approbation anvistes til bemeldte Universitetsbygnings Opførelse, vare følgende:

1) Af den til de ny Universitetsbygningers Opførelse bestemte, saakaldte Bygningsfond . . .	120,000	Rbd. S.
2) Tilskud fra Kommunitetets Kasse . . .	40,000	— —
3) Fra Universitetets Kasse	20,000	— —
	180,000	Rbd. S.

Ved disse Hjælpemidler er da den ny Universitetsbygning, efter den forommeldte af Stadsbygmester Professor Malling udarbejdede, af Hans Majestæt allernaadigst approberede, Plan, i de fem Aar fra 1831—36 bleven bragt til Ende**). Vi skulle her i Korthed angive dens mest væsentlige Bestanddele.

Fasadebygningen ud til Frue Kirke er delt i tre Hovedpartier, et midterste Parti, hvori Hovedindgangen og Vestibylen ere anbragte, og to Sidepartier, som indeholde Auditorierne. Dens Længde er 110 Al. Midterpartiet har fra Foden til den øverste Spidse en Højde af 36½ Al. Sidepartierne til det Øverste af Gesimsen ere 21 Al. høje. Over Portalen ved Indgangen er anbragt en opadseende Ørn, og under samme den In-

*) Kongelige Resolutioner af 31te Maj 1832 og 10de Maj 1833.

**) Mere nøjagtigt har Universitetsbygningens Opførelse, alt iberegnet, kostet noget over 200,000 Rbd.

skription: **Coelestem adspicit lucem**; i den øverste Frise: **Fredericus Sextus instauravit MDCCCXXXVI.** Til Bygningen slutter sig ved hver af Enderne et Indkjørselsparti, af hvilke det ene, til venstre Side, forbinder den med Kommunitetsbygningen, det andet, til højre, med en lavere Mur som indhegner det Øvrige af Pladsen indtil Hjørnet af Fiolstræde. Igjennem Porten til venstre Side er den sædvanlige Indkjørsel, og i samme tillige Opgang til Korridoren m. v. Indkjørselen til højre Side fører alene til Aftrædelsen ved den kongelige Tribyne.

Den første Afdeling ved Indgangen bestaaer af Vestibylen eller Forhallen til Solennitetssalen, der har en Længde af 24 Al., en Bredde af 22½ og en Højde af 20½ A. Denne Forhalle staaer i umiddelbar Forbindelse med Korridorerne i første Etage, hvorfra Indgangen er til Auditorierne, og ved tvende Trappeløb med Korridorerne i anden Etage, hvorfra ligeledes er Indgang til Auditorier. Paa dens Vægge og Loft ere anbragte passende arkitektoniske Sirater; imidlertid vil dens Dekoration efter den lagte Plan først da kunne ansees fuldendt, naar i Tiden de forskjellige Halvcirkler og Fyldninger ere blevne prydede med sindbilledlige Fremstillinger i Maleri og Basrelief. I Hovedbygningens nederste Etage ere indrettede fem, og i den øverste ligeledes fem, større eller mindre, alle rummelige, Auditorier.

Fra Forhallen, i fem Trins Højde ligefor Hovedingangen, træder man ind i Solennitetssalen, som er 34½ Al. lang, 22 Al. bred og 21½ Al. høj, og indtager den største Del af Rummet i den forommeldte Tverbygning. Den er i en Afstand fra Gulvet af 17 Al. omgivet af et Galleri. Væggenes arkitektoniske Dekoration frembyder to Rækker af Feldter, af hvilke den øverste er bestemt til Malerier. For det Første, og saalænge indtil Salens og Forhallens Dekoration med Malerier osv. paa-

engang kan blive foretaget, ere alle Væggene anstrøgne med en ensformig lys Farve. Til højre Side i Salen er i 1½ Alens Højde anbragt en Tribyne for de kongelige Herskaber, hvortil Indgangen er fra et dertil indrettet Parti i den østlige Gaard; til venstre Side i lige Højde Talerstolen. I den nordre Del af Galleriet er indrettet Plads til et Orkester. Ved den nordlige Del af Salen er en Udbygning, hvori et Forsamlingsværelse for Professorerne, til Brug ved akademiske Højtideligheder, er anbragt. Dette staaer i Forbindelse med det gamle Konsistoriihus ved en, udvendig med gothisk Portal forsynet, Vestibyle, der saaledes tjener til Kommunikation mellem den ny Universitetsbygning og Konsistorium.

Alle Auditorierne og Solennitetssalen blive opvarmede ved dertil i Kjelder-Etagen indrettede Ovne, hvorfra Varmen udbreder sig gjennem de overalt anbragte Varmerør. I denne Kjelder-Etage er under Solennitetssalen og i samme Størrelse, til en Højde af 5¼ Al., et med særskilt Indgang fra den vestlige Gaard forsynet Lokale, om hvis og tilstødende Lokalers mest hensigtssvarende Anvendelse endnu ikke er endelig bestemt *).

I Forbindelse med den ny Universitetsbygnings Fuldførelse og forestaaende Indvielsesfest har man fundet det passende at lade foretage en Istandsættelse og Oppudsning af den gamle Konsistoriisal, som denne længe har kunnet behøve. Til den Ende er nu samme Sal, eller Konsistorii Forsamlingsværelse, bleven helt forsynet med ny malet Panelbeklædning og Vinduesgardiner, og adskilligt nyt Inventarium, ligesom ogsaa de i samme hængende Malerier af flere Universitetets Patroner og Velgjørere ere, saavidt behøvedes, blevne restaurerede.

---

*) Det er nu indrømmet Universitetets anatomisk-anthropologiske Samling.

Efterat saaledes den hele Bygning var fuldført, stod endnu blot tilbage paa en passende og værdig Maade at **indvie** den til sin vigtige Bestemmelse. Dagen til denne Højtidelighed blev med allerhøjeste Tilladelse fastsat til den 13de Oktbr. 1836, og der blev i den Anledning indbudet ved det ovenciterede af Konferentsraaderne Engelstoft og Werlauff udarbejdede Program (betitlet: Udsigt over Kjøbenhavns Universitetsbygnings Historie fra Universitetets Stiftelse indtil 1836, 82 Sider **in folio**), som det, med Hensyn til dets almindelige og fædrelandske Interesse, var bleven tilladt at maatte udgives paa Dansk, ligesom det ogsaa fandtes mest passende, at Talen ved denne Lejlighed holdtes i Modersmaalet.

Arrangementet af Festlighederne blev overdraget til Universitetets ny Rektor, Overbibliothekar Professor Dr. Werlauff, som, i Forbindelse med Fakultetsdekanerne og nogle andre Professorer, ordnede Alt paa den hensigtsmæssigste Maade, og navnligen besørgede det vanskelige Hverv at fordele Adgangsbilletterne efter et passende Forhold, hvorved blev taget Hensyn til, at denne Fest ikke blot interesserede den lærde Stand, men at den, som vedkommende en Institution af saa vigtig Betydning for det hele Samfund, burde, saavidt muligt, bivaanes af Medborgere af Samfundets forskjellige Klasser. Til Invitation af de højere Embedsmænd og til Overholdelse af den indre Orden paa selve Festdagen, udnævntes blandt de yngre **Professores extraordinarii** tvende Marschaller, Professorerne Otto og Velschov, hvilke igjen antoge nogle blandt de ældre og agtede Kandidater som Medhjælpere til at dele Opsynet. Da Hans Majestæt havde tilkjendegivet Sin Villie at ville hædre Festen med Sin Nærværelse, tilligemed Prindserne af det Kongelige Hus og Hoffets Kavalerer, blev af **Rector universitatis** Programmet overbragt til Hans Majestæt Kongen, Prindserne samt til deres Excellencer Uni-

versitetsdirektionens første og bestyrende Medlem Gehejmekonferentsraad Rothe og Overkammerherre Hauch. Ved Marschallerne blev Programmet og Indbydelsen ombragt til Statsministrene, til Universitetsdirektionens øvrige Medlemmer, til Herrerne af Rangforordningens første Klasse, til Kammerdirektørerne, Stiftamtmanden, Bisskoppen, Overpræsidenten og Generalprokurøren. De øvrige Indbydelser, saasom til de Deputerede og Kommitterede i de Kongelige Kollegier, Assessorer i alle Retter, nogle Højesterets Advokater og Hof- og Stadsrets Prokuratorer, Stadens Magistrat, Nationalbankens Direktører, Direktionen for Fattigvæsenet, alle Regimentschefer, og den hele Gejstlighed indtil ordinerede Kateketer inklusive, besørgedes af Pedellerne.

Af Professor Ridder Øhlenschlæger var forfattet en Kantate, hvortil Musiken var komponeret af den blinde Organist Jensen ved St. Petri Kirke. Instrumentalmusiken udførtes af det Kongelige Kapel og nogle Dilettanter, Sangen af Studerende og andre Dilettanter.

Paa Dagen selv ankom Hans Majestæt i et festligt Optog, ledsaget af Deres Kongelige Højheder, Prindserne Christian Frederik og Frederik Ferdinand samt Hans Durchlauchtighed Prinds Wilhelm til Hessen og Allerhøjstsammes Følge. Han blev ved Hovedportalen modtaget af Universitetets Rektor og de 4 Fakulteters Dekaner, og af disse ledsaget op til den Kongelige Tribyne, hvorpaa Kantatens første Afdeling blev udført. Derpaa besteg Rektor Talerstolen og holdt Indvielsestalen, af hvilken vi med den ærede Forfatters Tilladelse her tillade os at meddele Hovedindholdet.

I en passende Indledning, hvori det blandt andet ogsaa blev berørt, at det var første Gang at Modersmaalet hørtes fra den akademiske Talerstol, udviklede Taleren først, hvorledes Historien har vist os, at ingen selvstændig, kraftfuld Virksomhed

kan tænkes ved nogen af Samfundets betydende Institutioner, ældre eller nyere, uden i Forening med Bygninger og Anlæg, hvortil Yttringen af hin Virksomhed knytter sig. Saaledes fik Stæderne Raadhuse, de kristne Menigheder Kirker, de geistlige Ordener Klostere, Høiskolerne Kollegier, og en nærmere Undersøgelse vil lære os, at disse Bygningers Omfang, Pragt og Fasthed, deres mere eller mindre hensigtsvarende Indretning, næsten altid stod i Forhold til det Standpunkt hvorpaa selve Institutionen befandt sig. Saalænge denne blomstrede i fuld Kraft, vedligeholdtes med uafbrudt Omhu de Anlæg der vare at ansee som dens ydre Betingelser; men naar denne Omhu svækkedes, da bleve ogsaa de forfaldne Mure stumme Vidner om, at Principet de skyldte deres Tilværelse havde overlevet sig selv. Og ligesom det navnligen gjælder om Universiteterne ialmindelighed, at enhver ny Epoke i deres Historie, ethvert Fremskridt mod høiere Fuldkommenhed, ikke sjelden betegnedes ved Opførelse, ved Udvidelse eller ved Forbedring af samtlige eller nogle akademiske Bygninger, saaledes ere vort Universitets Bygninger tre Gange reiste eller fornyede, og tre Perioder betegne til samme Tid dets videnskabelige Udvikling.

Christian III's Regjeringstiltrædelse — siger Taleren — betegner et Vendepunkt i vor Historie. En politisk og en kirkelig Reform greb ind i hinanden; begge fremkaldte og befordrede de tillige Universitetes Gjenfødelse. Men paa Grund af de Omvæltninger som den nærmest foregaaende Periode havde medført, kunde her ei længere være Tale om en forandret Form, men om en aldeles ny Skabelse, hvortil neppe Elementerne vare forhaanden. Kongen skjænkede da til Universitetet de Roeskildske Bisskoppers fordums Residens, og dermed den Grund vor Høiskoles Bygninger indtil denne Dag have indtaget. Hertil knyttedes en ny Organisation; ny Lærere beskikkedes, ny Lærefag optoges, ny Regler bestemte Lærernes og de

Studerendes gjensidige Forhold, Rettigheder og Pligter, og, hvad der maa ansees for at være af største Vigtighed, den gode økonomiske Grundvold hvorpaa Universitetet siden har hvilet, blev da lagt. Alt dette bekræftedes ved Fundatsen af 10de Juni 1539, i hvis Affattelse Bugenhagens erfarne Indsigt er umiskjendelig.

Den skjænkede Bygning maatte imidlertid, for at opfylde sin Bestemmelse, aldeles ombannes, og det var derfor, efterat Frederik II. havde stiftet Kommunitetet, Christian IV's første selvstændige Regjeringshandling, at skjænke os en egen Universitetsbygning paa den dertil bestemte Grund. Her reiste sig da under ham og hans Efterfølgere efterhaanden Auditorier og Bogsale, et anatomisk Theater og et Naturalmusæum; selv en botanisk Have fik Plads indenfor Studiegaardens Grændser. Med disse Foranstaltninger forenedes tillige en omfattende Reform, som indeholdtes i de fornyede Statuter af 1621, der tillige satte Gymnasiers Stiftelse og en almindelig Skolereform i Forbindelse med Universitetets Virksomhed.

Ved den store Ildebrand i 1728 bleve Universitetets samtlige Bygninger og det hele lærde Apparat Luernes Rov; men ved den Interesse som Konge og Medborgere nærede for en saa vigtig Stiftelse, ved de Bidrag der fra Statens Side bleve ydede, blev allerede i Christian VI's andet Regjeringsaar den ny Kommunitetsbygning, og Aaret efter Universitetets gjenopførte Hovedbygning, indviet. Paa samme Tid havde en dertil nedsat Kommission blandt hvis Medlemmer fortrinligen bør nævnes Ivar Rosenkrands og Gram, arbejdet paa en gjennemgribende Reorganisation af det hele Universitetsvæsen, og Resultatet af deres Undersøgelser blev Fundatsen af 1732, ved hvilken flere Misbrug afskaffedes, flere længe ønskede Forbedringer indførtes. Nu først ophørte den Nødvendighed for en akademisk Lærer, ved Er-

holdelsen af en forøget Lønning ogsaa at overtage det hermed forbundne Lærefag, hvor fjernt fra hans egentlige Studium og Tilbøjelighed et saadant end maatte være. Nu først begyndte fædrelandsk Lovkyndighed at foredrages fra Kathedret af Mænd som Højer, Kofod-Ancher og Stampe, og en offentlig juridisk Prøve indførtes 1736. Ogsaa for andre Videnskabsfag, navnligen for Naturvidenskaberne og for de historiske Disciplinær, opgik en lysere Stjerne. Kort, Christian VI's Navn fortjener, med Hensyn til Universitetets Gjenfødelse, saavel i materiel som i videnskabelig Betydning, at bevares ved Siden af Christian III's og Christian IV's. Omtrent samtidig, ved Forordningen af 1739, blev ogsaa denne Gang de lærde Skolers Reform forbunden med Universitetets.

Fem og halvfjerdsindstyve fredelige og Fredens Sysler helligede Aar svandt hen, da sank ogsaa hin Bygning i Grus; men denne Gang var det ikke Vaadeild, det var fjendtlige Luer der fremkaldte Ødelæggelsen. Forstyrrelsens Spor kunde derfor ej saa hastigen udslettes, og da her saameget gjorde Krav paa Statens Medvirkning, fordrede Hensyn til det Heles Tarv, at Stiftelsen indskrænkedes til sine egne Kræfter. Men ligesom Tiden og Videnskaberne nu gjorde større Fordringer til en Bygning af denne Natur og Bestemmelse, end i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede, saaledes maatte Hjælpemidlerne ogsaa efterhaanden opspares, og det var derfor først i December 1832, netop 100 Aar efterat den forrige Universitetsbygning var bleven indviet, at Krandsen rejstes paa den nuværende. Ingen væsentlig Hindring standsede nu det begyndte Arbejde, og den Bygning, hvis Fuldførelse Enhver der var eller havde været akademisk Borger, enhver Videnskabs- og Fædrelandsven, med varm Deltagelse saae imøde, stod endelig færdig til at akademisk Liv og akademisk Virksomhed der kunde begynde.

Taleren viser derefter, hvorledes vi nu langt bedre end før kunne fejre det Gjenopstandne med Glæde og Haab, hvorledes Forholdene nu vise sig i en langt mere opmuntrende og trøstende Skikkelse, at Fredens Velsignelser have gjengivet Fædrelandet en Del af dets tabte Kraft, at ingen mørk Udsigt i Fremtiden fordunkler Tilfredsheden med det Nærværende, at vort Land indtager en hæderlig, en betrygget Stilling blandt Nationerne, Konge og Folk staae hinanden nærmere end nogensinde før, Sands og Agtelse for Videnskabelighed udmærker alle Stænder i stedse videre Kreds; og endelig, hvad der især bør paaskjønnes, vi trænge ikke nu, som ved de tidligere Lejligheder, til nogen Reform af Universitetets indre Væsen, idet vort Universitet længe har i sin hele Udvikling stræbt at holde Skridt med Tiden, og faa eller intet af de Lærefag som det dannede Europa har tilegnet sig, staaer aldeles tilbage hos os.

Med Glæde, med Haab modtage vi derfor Gaven, som den her er os buden. Vi haabe, at det indtryksfulde Syn af et arkitektonisk Kunstværk, der her møder Ynglingen ved Indtrædelsen paa den akademiske Bane, vil virke velgjørende, maaske afgjørende paa hans hele akademiske Vandel. Han søger nu ei længer forgjæves et Foreningspunkt for det Borgerskab i hvis Kreds han er optagen. Studenten fra Sjællands Sletter og det fjerne Islands Jøkler, fra Bornholms Klippegrund og Vesterhavets Strand, møder her i et nyt Hjem Brødre og Landsmænd. Med ældre Kommilitoner samles han ved et Alter, til et Maal. Naar da de Yngre af de Ældre og Modnere ville lære at agte dette Tempels Helligdom, vil det af Alle erkjendes, at den ægte akademiske Aand, som udgaaer af den Studerendes Bevidsthed om sin Stands og sin Bestemmelses Værdighed, er den herskende blandt vor Højskoles Sønner. Glad er Udsigten i den kommende Tid, naar Læreren og Lærlingen med forenede Kræfter

stræbe derhen, at Lyset der udgaaer fra dette Tempel maa kjendes og virke, selv naar dets Mure engang ere blevne Ruiner.

Ogsaa for de akademiske Festdage, hvad enten vi mindes Landsfaderens Fødselsdag, eller de akademiske Højtider som ældgammel Vedtægt har gjort os vante og kjære, er ved den ny Bygning meget vundet; i denne Hal vil Aar efter Aar Kongen og det kongelige Hus stundum glæde den gamle Højskole med deres opmuntrende Nærværelse.

Endeligen, efter at have frembaaret Tak til hver den som med Raad eller Kunst har bidraget til at fremkalde denne Glædens og Haabets festlige Dag, til Bygmesteren, til Universitetets Embedsmænd, til Universitetsdirektionen, slutter Taleren med en skjøn, hjertelig og hjertegribende Bøn til den Almægtige for Kongen og Kongehuset, Fædrelandet og Universitetet.

Efter Talens Slutning udførtes Kantatens anden Afdeling. De tilstedeværende Tilhørere, som havde ventet at Festen dermed skulde have været endt, bleve nu paa en særdeles behagelig Maade overraskede ved at en Deputation af Studenter traadte ind i Salen og overrakte Kongen og Prindserne Exemplarer af en af den bekjendte Pseudonym Dr. Balfungo forfattet saare skjøn Sang, med Musik af den yndede Komponist Krøyer, hvilken blev uden Akkompagnement afsunget af 12 Studenter. Hans Majestæt steg ned af Tribynen og takkede, synligen bevæget, de Studerende i de huldrigste Udtryk, hvorpaa de Kongelige Herskaber, efter at have beseet samtlige Indretninger i Bygningen, og efterat Hans Majestæt havde tilkjendegivet Sin allerhøjeste Tilfredshed saavel med samme som med Festens Arrangement, kjørte bort, og Forsamlingen adskiltes, idet sikkert Enhver medtog et behageligt Indtryk af den bivaanede Højtidelighed, og de bedste Ønsker for vor Højskoles bestandige Held og Flor.

B.

Under Forberedelserne til den Fest vi nylig have skildret, havde Universitetets Bestyrelse ogsaa den behagelige Pligt at gjøre Forslag og træffe hensigtsmæssige Foranstaltninger til Høitideligholdelsen af en anden Fest, der for det hele Land havde en dybere og mere almindelig Betydning, nemlig den Jubelfest som var paabuden i Anledning af at trehundrede Aar vare henrundne siden Reformationens Indførelse i Danmark. For det Kjøbenhavnske Universitet maatte denne den danske protestantiske Kirkes Jubelfest have dobbelt Interesse, da den ikke blot tilbagekaldte Mindet om hine uforglemmelige Begivenheder hvorved den danske Kirke blev udrevet fra Papismens Mørke og Lænker, og ført til Evangeliets Lys og Frihed, men tillige fornyede Erindringen om Kjøbenhavns Universitets Gjenfødelse, og det Tidspunkt hvorfra dette begyndte sin egentlige Virksomhed til Videnskabernes og det danske Folks Gavn og Ære.

Da det nu ved allerhøieste Resolution af 21de November 1835 var fastsat, at Festen skulde omfatte trende Dage, den 30te og 31te Oktober samt 1ste November 1836, af hvilke den første og den sidste skulde helligholdes som almindelig Kirkefest, den anden ved Høitideligholdelse ved Universitetet og ved Sorø Akademi, saavelsom ved de lærde Skoler og Almueskolerne overalt i Landet, og efterat de fornødne Forslag vare indhentede, blev det senere ved allerhøieste Resolution af 19de Februar 1836 bestemt, hvori disse Festligheder skulde bestaae, og navnligen, hvad Universitetet angaaer, at der maatte indbydes til Festen ved et Program i det danske Sprog*), at Talen skulde holdes af den

*) Dette er forfattet af Universitetets daværende Rektor, Konferentsraad Berlauff, og indeholder Bidrag til det Kjøbenhavnske Universitets Historie i Tidsrummet fra dets Stiftelse indtil Reformationens Indførelse, 22 Sider in folio.

første Professor i Theologien paa Dansk, at der før og efter samme skulde opføres Musik, og at Promotioner til akademiske Værdigheder, efter forudgaaet Indbydelse til sammes Erhvervelse, skulde forbindes med Festen. Det blev derhos allernaadigst tilladt

1) at det medicinske Fakultet maatte specielt indbyde de agtede Videnskabsmænd, Professorerne J. C. J. H. Gundelach-Møller og R. S. Thal, samt Regimentskirurgerne J. C. Müller, M. Djørup og J. C. Bendz, til i denne Anledning at erhverve den medicinske Doktorgrad, skjønt de ikke have underkastet sig Embedsexamen ved Fakultetet *);

2) at den ved Forordn. 9de Jan. 1824 § 3 befalede allerunderdanigste Indberetning om Udfaldet af de afholdte Disputatser, forinden den akademiske Grad meddeltes, for denne Gang maatte bortfalde.

3) at Direktionen, forsaavidt speciel Indbydelse til ved denne Lejlighed at erhverve Doktorgrad maatte udgaae til Videnskabsmænd hvis Alder, Levested eller andre Forhold gjorde det vanskeligt for dem mundtligen at forsvare de indleverede Dissertationer, maatte fritage dem for det mundtlige Forsvar.

I Forbindelse hermed troer Udg. at burde her, som paa det mest passende Sted, anføre en netop i denne Anledning truffen Foranstaltning. Professor Theologiæ Hohlenberg havde nemlig gjort opmærksom paa, at blandt de fra Fortiden nedarvede Skikke, der, som en Følge af Tidernes forandrede Indretninger, have

*) Det vil af det Efterfølgende sees, at ikkun de trende Sidstnævnte benyttede denne Indbydelse.

tabt deres Betydning, ogsaa kunde henregnes Brugen af en saakaldet Respondens ved akademiske Disputationer. Professoren bemærkede at, hvad enten man vilde betragte denne Person (som efter akademisk Skik altid er en yngre, ikke selv promoveret, Mand) som en Medhjælper ved Disputatsens Forsvar, eller som en Slags Mellemmand mellem de Disputerende, der skulde søge at holde Striden indenfor de rette Grændser, og hvis Funktion egentlig ikke angik Materien, men kun den logiske Form, eller som den der skulde afløse Præses naar han blev træt, eller overtage hans Partes naar han selv af en eller anden Grund ikke kjøttede om at fortsætte Striden, saa maatte hans Nærværelse antages at være enten overflødig eller endog upassende, ligesom det heller ikke syntes oprindeligen at have været Meningen, at Forfatteren skulde have En til at assistere sig ved det mundtlige Forsvar, hvorimod det antoges, at denne Skik hidrørte derfra, at i gamle Dage den der nu hedder Respondens var den egentlige Promovendus, som for Opnaaelsen af en akademisk Grad forsvarede en Afhandling under en Professors Præsidium, der da ofte tillige var Afhandlingens Forfatter. Men som det i hine Dage ansaaes for et Bevis paa Dygtighed, der gav akademisk Hæder, at forsvare sig ved egne Kræfter alene og disputere absque præsidio, saaledes syntes ogsaa nu Respondentens intetbetydende Rolle godt at kunne undværes; ligesom ogsaa Brugen af Respondens ikke omtales i Forordn. af 9de Januar 1824. Efter Professorens Forslag blev det derfor, med Direktionens dertil under 10de Sept. 1836 meddelte Bemyndigelse, af Konsistorium bekjendtgjort, at det ikke er nødvendigt at benytte en Respondens ved Disputationer for akademiske Grader (hvorimod det naturligvis staaer Enhver frit for, naar han ønsker det, at benytte en Saadan).

Forsaavidt noget af Fakulteterne maatte ønske at hædre udmærkede Videnskabsmænd, som enten paa Grund af deres Ophold i Udlandet, eller formedelst deres Alder og Stilling burde fritages for Udarbejdelse af Disputats, med Æresdiplom som Doktorer, var det nødvendigt, ifølge Forordn. 9de Jan. 1824 § 5, dertil at indhente allerhøjeste Bemyndigelse. Saadant Æresdiplom blev da, efter allernaadigst meddelt Tilladelse, af det theologiske Fakultet tildelt følgende udenlandske Lærde, dels af luthersk, dels af reformert Tro'sbekjendelse, nemlig: Carl Christian Vilhelm Felix Bähr, Præst i Eichstetten i Storhertugdømmet Baden, Georg Heinrich August Evald, Professor ordinarius lingvarum orientalium ved Universitetet i Gøttingen, Paul Henry, Præst ved den reformerte Menighed i Berlin, L. J. Rückert, Rektor i Zittau, og Johan Henrik Thomander, Professor theologiæ ordinarius ved Universitetet i Lund, og af det philosophiske Fakultet følgende indenlandske Lærde: Etatsraad og Professor ord. i Botaniken Jens Vilken Hornemann, Professor ord. i Zoologien Johan Christopher Hagemann Reinhardt, og Professor Laurits Scheby Vedel-Simonsen.

Foruden den almindelige Indbydelse som hvert Fakultet for sit Vedkommende havde udstedt til de Mænd der, enten paa Grund af deres literære Virksomhed, eller formedelst deres Embedsstilling, maatte være kvalificerede til at attraae akademiske Grader, om de vilde benytte den forestaaende Lejlighed til at erhverve sig disse ved at udarbejde videnskabelige Afhandlinger, som skulde underkastes Fakultetets Bedømmelse og derefter paa sædvanlig Maade offentlig forsvares, vare ogsaa specielle Indbydelser sendte til enkelte Mænd som ved deres offentlige Virksomhed havde gjort sig fortrinligen fortjente af Stat, Kirke eller Skole, og hvem man derfor vilde bevidne sin Højagtelse, nemlig fra det

theologiske Fakultet til Biskop Ollgaard*), Stiftsprovst Frost, Provsterne Birch og Tryde, og Direktor ved Sorø Akademi Etatsraad Estrup, fra det juridiske Fakultet til Kammerherre, Stiftamtmand Lic. jur. Grev Ahlefeldt-Laurvig, Højesterets-assessorerne Konferentsraad Engelhart, Konferentsraad Schønning, Stellwagen og Generalauditør Koefoed, Generalauditør Aagesen, Etatsraad Generalfiskal Treschow, Etatsraad, Medlem af Universitetsdirektionen og Kommitteret i Rentekammeret Hansen, Justitsraad og Højesteretsadvokat Sporon, Lands-Overrets-Assessorerne Justitsraad Spandet, Brunn, Dreier og Scheel, samt Kancellisekret. (senere Landsoverretsass.) Ussing, af hvilke de 7 Forstnævnte tilmeldtes, at de kunde fritages for det mundtlige Forsvar; fra det medicinske Fakultet til ovennævnte 5 Embedsmænd, og fra det philosophiske til Professorerne Nielsen, Bestyrer af Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, Tauber, Rektor for Aalborg, og Thorup, Rektor for Ribe Kathedralskole, hvilke 3 lærde Skolemænd det tillige blev betydet, at de fritoges for det mundtlige Forsvar. Indbydelsen benyttedes imidlertid blot af Grev Ahlefeldt-Laurvig, Assessor Scheel, som imidlertid var bleven Professor juris ordinarius ved Universitetet, Assessor Dreier og Professor Thorup. Derimod indfandt Adskillige sig efter den almindelige Indbydelse, og vor Literatur er saaledes bleven beriget med en kostbar Skat af lærde og grundige Afhandlinger.

Ved nu at nævne alle dem som ved denne Lejlighed have erhvervet akademiske Grader ifølge indsendte Dissertationer, vilde det være os kjært at kunne meddele et kortfattet Udtog af Afhandlingernes Indhold, saaledes som Professorerne Scharling og

*) De øvrige Biskopper som ikke ere Doctores theologiæ, vare allerede forhen ved andre Lejligheder indbudne, men havde ikke benyttet Indbydelsen.

Engelstoft have gjort med Hensyn til Theologernes i det af dem udgivne theologiske Tidsskrifts første Binds første Hæfte. Men da dette deels vilde blive altfor vidtløftigt, deels vilde udfordre en Medvirkning af alle de Promoverede selv, om hvilken vi neppe turde gjøre os Haab, saa ville vi her indskrænke os til at angive Afhandlingernes Titler, og Tiden paa hvilken de bleve holdte, samt Opponenterne, i Lighed med hvad ellers i dette Tidsskrift pleier at anføres, hvorhos vi tillade os at tilføie det Vigtigste af de Promoveredes Leivnetsomstændigheder, uddragne af deres egne Beretninger i de efter Festen udgivne Acta solennia.

Theologer.

1) **Carl Emil Scharling**, fød d. 28de Juli 1803. Dimitteret 1820 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, blev han ved Examen artium befunden Laudabilis, til anden Examen i 1821 indkaldt; theologisk Attestats tog han i 1825 med Laud. et quidem egregie, hvilken Karakter ogsaa tilkjendtes ham for de praktiske Prøver; tiltraadte en Udenlandsreise i 1829 til Frankrig og England, blev efter sin Hjemkomst i 1830 Lektor i Moral og Religion ved Sorø Akademi, og i 1834 Prof. theologiæ ordinarius og Assessor Consistorii ved Kjøbenhavns Universitet. I 1828 blev han Magister artium ved at forsvare en Afhandling de Stedingis, se dette Tidsskr. 1ste Aarg. S. 25. Hans Doktordisputats, som han forsvarede d. 1ste Oktober 1836 uden Respondens, handlede de Paulo apostolo ejusqve adversariis. Opponenterne vare, ex officio Proff. Clausen og Hohlenberg, ex auditorio Prof. Engelstoft og Kand. Theol. C. Hermansen.

2) **Balthasar Münter**, fød d. 14de Febr. 1794. Efter at have gaaet nogle Aar i Metropolitanskolen, dimitteredes han i 1811 privat af sin Fader, Biskop Münter. Tog theolo-

gift Embedsexamen i Sommeren 1817 med **Laudabilis et qvidem egregie.** Blev 1823 beskikket til anden, og 1835 til første residerende Kapellan ved Bremerholms Menighed i Kjøbenhavn, 1828 tillige Hofprædikant; samme Aar tillige Ridder af Dannebrog. Hans Disputats, forsvaret d. 17de Oktober, er betitlet: **Symbolæ ad illustrandum Bugenhagii in Dania commorationem.** Respondens var Kand. Theol. C. Hermansen, Opponenter ex officio Proff. Scharling og Engelstoft, af Auditoriet Prof. Med. Bang, og Kandd. Theol. J. A. Bornemann og A. K. Damgaard.

3) **Christian Andreas Herman Kalkar**, fød i Stokholm d. 27de November 1802 af israelitiske Forældre, opdragen indtil sit 10de Aar i Kassel, kom da til Kjøbenhavn, hvor han i 1819 dimitteredes fra Borgerdydskolen med **Laud.**; tog anden Examen ligeledes med bedste Karakter, og studerede derpaa først i nogle Aar Jura samt Philologi og Philosophi; men da han i 1823 var bleven døbt, valgte han strax Theologien til Hovedstudium, og tog i Sommeren 1826 theologisk Examen med bedste Karakter, senere de praktiske Prøver med Udmærkelse. Blev 1827 Adjunkt og 1834 Overlærer ved Odense Kathedralskole, efterat han i 1833 havde erhvervet den philosophiske Doktorgrad ved Universitetet i Kiel for en Afhandling **de cantico Deboræ.** Hans theologiske Doktordisputats, **Lamentationes critice & exegetice illustratæ, præmissis disputationibus historico-criticis tribus**, forsvaredes den 20de Oktb. Respondens var Studios. Philol. L. H. F. Oppermann, Opponenterne ex officio Proff. Hohlenberg og Engelstoft, af Auditoriet Studios. Theol. A. F. Bech.

4) **Peter Tetens Hald**, fød d. 9de Marts 1802, dimitteredes 1821 fra Aalborg Kathedralskole med Laud.; indkaldtes til anden Examen; tog i Foraaret 1826 theologisk Attestats med Karakteren Laudabilis, specimen scriptum egregia laude dignum, og blev i 1828 Licentiat ved at forsvare en Afhandling de summa animi perfectione (se dette Tidsskr. 1ste Aarg. S. 27), hvorpaa han i 5 Semestre holdt private Forelæsninger over Kirkehistorie, naturlig Theologi og Apologetik. Efter at være kaldet til residerende Kapellan ved Budolphi Kirke og Hospitalspræst i Aalborg i 1833, indstillede han sig kort efter som Konkurrent til det ledige theologiske Professorat (anf. Skr. 1. A. S. 147), hvilket han ikke opnaaede, hvorpaa han tiltraadte sit Prædikeembede, og blev i Sommeren s. A. forfremmet til Sognepræst for Frue Menighed i Aalborg og Annexet Nørre Tranders. Hans Doktordisputats, betitlet Donatio Caroli Magni ex codice Carolino illustrata, forsvaredes d. 22de Oktober. Respondens var Lic. Theol. A. F. Silfverberg. Ex officio opponerede Proff. Scharling og Engelstoft, af Auditoriet Ingen.

5. **Gerhard Peter Brammer**, fød 5te Maj 1801. Dimitteret 1818 fra Frederiksborg lærde Skole, erholdt han baade ved Examen artium og philosophicum, saavelsom i Sommeren 1822 ved theologisk Attestats, bedste Karakter, og ved de praktiske Prøver Laudabilis et quidem egregie. I 1826 blev han ordineret Kateket i Rakskov, i hvilken Stilling han erhvervede Licentiatgraden for en Afhandling de Christianis S. Johannis Baptistæ, i Aaret 1829 — se dette Tidsskr. 1ste Aarg. S. 27. Aaret efter udnævntes han til Sognepræst for Snedsted og Nørhaa Menigheder samt Forstander og første Lærer ved det konge-

lige Skolelærer=Seminarium i Snedsted. Hans Doktor=disputats, forsvaret d. 24de Oktb., handlede **de notione amicitiæ religione christiana emendanda.** Respondens var Kand. Theol. E. F. Boesen, Opponenterne **ex officio** Proff. Hohlenberg og Scharling, af Auditoriet **Dr.** Kalkar og Kandd. Theol. J. C. Schurmann og J. A. Bornemann.

6) **Georg Holger Paage**, fød 1793, dimitteredes 1811 fra det Schouboeske Institut, tog 1812 anden Examen med Udmærkelse, og i Oktb. 1815 Attestats med **Laudabilis & quidem egregie**, hvorpaa han ansattes som Adjunkt ved Herlufsholms Skole; blev 1822 Sognepræst til Vetterslev og Høm Menigheder i Sjællands Stift, halvandet Aar efter Sognepræst til St. Mortens Menighed i Nestved og tillige Lærer ved Herlufsholms Skole. 1828 første residerende Kapellan ved Frue Kirke i Kjøbenhavn, 1834 Medlem af Direktionen for Pastoralseminariet samt Lærer i Homiletik og Kateketik ved samme. 1836 fik han Titel af Professor. (Er senere, i 1837, beskikket til Direktor ved Sorø Akademi.) Hans Doktordisputats, forsvaret d. 25de Oktb., handler **de ætate articuli qvo in symbolo apostolico traditur Jesu Christi ad inferos descensus.** Respondens var Kand. Theol. D. G. Monrad, Opponenter **ex officio** Proff. Clausen og Engelstoft, **ex aud.** Lic. Theol. Kolthoff og Kandd. Theol. J. A. Bornemann og H. L. Martensen.

7) **Valdemar Henrik Rothe**, fød 1777, blev dimitteret 1794 fra Aarhus Kathedralskole, og erholdt Udmærkelse til alle Examina. Tidlig anfaldet af en høj Grad af Hypokondri, troede han at finde det bedste Middel derimod ved Rejser, og tiltraadte derfor med privat Understøttelse i 1801 en langvarig Udenlandsrejse, paa hvilken han fornemmeligen opholdt sig i Tyskland, Sveits og Italien, og kom først

tilbage 1807. I Aaret 1809 blev han Sognepræst i Helsinge, 1818 Præst ved Hellig-Aands Hospital i Kiøbenhavn, 1822 Kapellan og 1830 Sognepræst ved Trinitatis Kirke. Hans Disputats, **de trinitate & reconciliatione** (senere udgiven paa Dansk under Titel: Læren om Treenighed og Forsoning), forsvaredes d. 28de Oktb. Respondens var hans Søn Kand. Theol. P. C. Rothe, Opponenter **ex officio** Proff. Clausen og Scharling, af Auditoriet Pastor Grundtvig, Kandd. Theol. J. C. Schurmann og T. Thygesen, Studd. Theol. J. F. G. Wiberg og O. C. L. Gad, samt Stud. Philol. Winzer.

8. **Christian Thorning Engelstoft**, født d. 8de August 1805. Efter Faderens, Sognepræst Thornings, Død, blev han antagen i Søns Sted af sin Morbroder, Konferentsraad og Professor i Historien L. Engelstoft. Privat dimitteret i Aaret 1822, blev han indkaldt baade til første og anden Examen, og erholdt ved Examen i Januar 1827 Karakteren **Laudabilis & qvidem egregie**. Efter at have vundet Universitetets Guldmedallie for en theologisk Afhandling over det kaldæiske Folk, disputerede han i 1832 for Licentiatgraden over en Afhandling betitlet **historia populi Judaici biblica usque ad occupationem Palæstinæ, ad relationes peregrinas examinata et digesta** — se dette Tidsskr. I. S. 28. Nu havde han isinde at tiltræde en Udenlandsreise, hvortil han havde Haab om Understøttelse, men troede først at burde indstille sig som Konkurrent til det i 1833 ledige theologiske Professorat. Efter at have holdt Prøveforelæsninger, blev han beskikket til Lektor, og i Januar 1834 til Professor extraordinarius i Theologien. Den 29de Oktb. forsvarede han uden Respondens sin Doktordisputats, der er betitlet: **Reformantes &**

Catholici, tempore qvo sacra emendata sunt in Dania concertantes. Opponenter vare ex officio Proff. Hohlenberg og Scharling, af Auditoriet Prof. Kofter fra Kiel og Dr. med. A. G. Sommer.

9. **Carl Ludvig Müller**, fød i Juni 1809. Hans Fader, vor afdøde lærde Biskop Peter Erasmus Müller, satte ham først i Efterslægtselskabets Realskole, derpaa i Metropolitanskolen, hvorfra han dimitteredes i 1826. Indkaldt til første og anden Examen, tog han i Sommeren 1832 Embedsexamen med Karakteren Laudabilis & qvidem egregie, vandt i 1833 Guldmedallien for Prisspørgsmaalet i den orientalske Philologi, der gik ud paa en kritisk Historie af de Forandringer det hebraiske Sprog havde undergaaet i det Tidsrum det G. T.'s Skrifter omfatte. Hans Licentiatdisputats, de resurrectione Jesu Christi, vita eam excipiente, et ascensu in coelum, forsvaredes d. 15de September 1836. Opponenterne ex officio vare Proff. Clausen og Engelstoft, af Auditoriet Prof. Med. Otto og Kand. Theol. J. C. Schurmann. Respondens, Kand Theol. A. K. Damgaard, hindredes ved Sygdom fra at være tilstede. (Forfatteren har siidigere med offentlig Understøttelse tiltraadt en Udenlandsreise.)

Jurister.

1. **Frans Vilhelm Ferdinand Greve af Ahlefeldt-Laurvig**, fød i Altona d. 7de Novbr. 1790. Efter at have studeret ved Universiteterne i Leipsig, Kiel, Heidelberg og Göttingen, kom han til Kjøbenhavn, hørte Forelæsninger, og underkastede sig, efter først at have bestaaet i en Præliminærexamen, juridisk Embedsexamen i Oktb. 1813, ved hvilken han, ligesom senere ved den praktiske Prøve, erholdt Karakteren Laudabilis. 1816 blev han Volontør, 1820

konstitueret Underkancellist i Kancelliet, 1821 surnumerær Assessor i Landsoverretten i Viborg, 1825 extraordinær og 1826 virkelig Assessor i Højesteret. 1828 Kammerherre. 1831 Stiftamtmand i Viborg. I 1821 havde han, ved at forsvare en Dissertation: **de præscriptione immemoriali**, erhvervet Licentiatgraden. Hans Doktordisputats er betitlet: **de cambii trassati indole et vi.** Han var fritaget for at forsvare den.

2) Anton Vilhelm Scheel, født i Norge d. 28de December 1799. Kom efter sine Forældres Død til Danmark og blev Elev paa Landkadetakademiet. Mod Slutningen af 1814 tog han Officersexamen med Udmærkelse og fik Æressablen, hvorefter han i et Aar forrettede Pagetjeneste, og hørte imidlertid Forelæsninger over de højere militære Videnskaber, og blev, da han ved Udgangen af 1815 underkastede sig Prøve deri, atter udmærket. Derpaa ansattes han som Løjtnant ved første Livregiment, og kom med Armékontingentet i 1818 til Frankrig. Ved sin Hjemkomst i Oktober 1819 begyndte han at forberede sig til **Examen artium**, hvilken han efter to Aars Forløb underkastede sig, og blev den Første af de Indkaldte. Anden Examen tog han ligeledes med Udmærkelse. Delende sin Tid mellem de militære Embedsforretninger og sine Studier, forberedede han sig nu til den juridiske Examen, hvilken han ikke destomindre underkastede sig allerede i April 1825, og var da den Første hvem Karakteren **Laudabilis & qvidem egregie** tilkjendtes. Hans praktiske Specimen erkjendtes **laudabile.** Aaret efter blev han Garnisonsauditør, skrev i 1828 en Afhandling **de limitibus inter civilem jurisdictionem et militarem**, ved hvilken han erhvervede Licentiatgraden — se dette Tidsskr. 1. S. 26, og blev 1829 Assessor i den

kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret. Efter Konferentsraad Schlegels Død og Professor Bangs Udtrædelse af Fakultetet (i Anledning af hans Udnævnelse til Bankdirektør) opfordredes Assessor Scheel til at indtræde som Professor i Fakultetet, hvori han samtykkede, og blev da under 2den Aug. 1836 udnævnt til **Professor juris ordinarius** og **Assessor Consistorii.** Hans Doktordisputats, **de publicis actionibus et inqvisitionibus in causis poenalibus**, forsvaredes d. 10de Oktober uden Respondens. Opponenterne vare ex officio Etatsraaderne Bornemann og Kolderup-Rosenvinge, af Auditoriet Bankdirektør Bang, Prof. Larsen, Landsoverretsassessor Dr. Normann og Kand. Jur. C. C. Hall.

3) Vilhelm Henrik Dreier, fød d. 21de April 1798. Blev i 1814 dimitteret fra Metropolitanskolen og erholdt ved **Examen artium**, som udmærket i alle Discipliner, Universitetets Sølvmedallie. Aaret efter blev han den Første blandt de Indkaldte ved anden Examen. Hans juridiske Studier afbrødes i nogle Aar ved en voldsom Nervesvækkelse, der ogsaa senere hyppigen har hjemsøgt ham; efter at være helbredet, underkastede han sig Embedsexamens theoretiske Del i Oktober 1820 og den praktiske Del i April 1822, begge med **Laud.** Blev først Volontør i Kancelliet, senere, i Sommeren 1823, Notarius ved det juridiske Fakultet, efter foregaaende Konkurrence og efter at have forsvaret sin Licentiatdisputats: **de injuriis realibus secundum leges romanas patriasqve tam veteres qvam hodiernas.** I 1827 blev han Assessor i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten. Hans Doktordisputats, **de arresto civili ante latam definitivam judicis sententiam efficiendo, nec non de inhibitione atqve obstagio ex jure pa-**

trio tam antiqvo qvam hodierno, subnexis legum peregrinarum præcipuarum præceptis de inhibitione atqve de arresto civili, forsvaredes d. 25de Oktober uden Respondens. Opponenterne vare ex officio Etatsraad Kolderup-Rosenvinge og Professor Larsen, ex auditorio Etatsraad Bornemann, Professor Scheel, Overretsassessorerne Tetens og Dr. Jur. Normann, og Kand. Jur. F. C. Bornemann.

Læger.

1. Johan Conrad Müller, fød 22de April 1789, dimitteredes 1804 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn og erholdt saavel til Examen artium som til anden Examen Karakteren Laudabilis & publico encomio ornatus. Tog i Foraaret 1810 kirurgisk Examen med første Karakter, og blev strax efter Interims-Reservekirurg ved det kirurgiske Akademi, i hvilken Stilling han holdt Forelæsninger, og blev tillige kirurgisk Underlæge paa Almindeligt Hospital. 1812 udnævntes han til Regimentskirurg ved slesvigske Kyrasserregiment, som siden forflyttedes til Horsens, i hvilken Stilling han forblev indtil 1832, da han i samme Stilling forflyttedes til andet Livregiment til Fods (senere er han tillige bleven Stabskirurg og har faaet Titel af Professor). Hans Doktordisputats er betitlet: Meditationes nonnullæ de cephalotomia seu perforatione cranii, og forsvaredes d. 13de September. Respondens var Lic. Med. Ballin, Opponenter ex officio Etatsraad Saxtorph og Prof. Bang, af Auditoriet Prof. Otto, Regimentskirurg Bendz, samt Drr. med. Sommer, Levy, Trier og Hansen.

2. Samuel Jakob Ballin, fød d. 21de Oktober 1802. Dimitteredes 1820 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, og erholdt til første og anden Examen saavelsom til medicinsk

Embedsexamen, hvilken han underkastede sig i Maj 1826, Karakteren **Laudabilis**, blev først Kandidat paa Frederiks Hospital, i 1830 Reservemedikus, og foretog efter allerhøjeste Befaling og med kongelig Understøttelse fra Juni 1831 til Maj 1832 en Rejse til nogle af Kolera hjemsøgte Lande, for at gjøre sig bekjendt med denne Sygdom. Sine Erfaringer om denne Sygdom bekjendtgjorde han i Slutningen af 1832 i en Afhandling: **observationes de Cholera asiatica, Cracoviæ, Viennæ, Pragæ aliisqve in locis institutæ**, ved hvis Forsvar han erhvervede Licentiatgraden — se dette Tidsskr. I. S. 29. I 1833 blev han Distriktslæge under Fattigvæsenet. Den 17de September forsvarede han sin Doktordisputats: **de febri puerperali maligna.** Respondens var Kand. Kir. D. Strøm, Opponenter **ex officio** Etatsraad Saxtorph og Prof. Bang, af Auditoriet Doktorerne Sommer, Levy og Trier, og Kandd. Kir. C. J. E. Hornemann, L. L. J. Reumert og S. S. Neukirch.

3. **Mads Christensen**, føb d. 16de August 1805, blev efter sin Konfirmation ansat paa et Apothek her i Staden, hvor han var i 5 Aar, og, examineret af Stadsphysikus, erklæredes for særdeles duelig. Privat underviist, tog han i Aaret 1825 **Examen artium** med Karakteren **Haud illaudabilis**, Aaret efter anden Examen med **Laud.**, og i Efteraaret 1829 medicinsk Examen ligeledes med bedste Karakter. Blev først Distriktslæge ved Fattigvæsenet, og siden, i 1834, Reservemedikus ved Almindeligt Hospital. Hans Doktordisputats var Fortsættelse af hans Licentiatdisputats — se dette Tidsskr. IV. S. 29 — **de exploratione veneficii chemica arsenico facti**, og forsvaredes d. 24de Sept. Respondens var Kand. Kir. S. S. Neukirch, Opponenter

ex officio Proff. Otto og Eschricht, af Auditoriet Kand. Kir. & Med. E. A. Dahlerup og Bataillonskirurg Whitte.

4. Jakob Christian Bendz, fød d. 20de Marts 1802. Dimitteredes i 1819 fra Odense Kathedralskole og fik bedste Karakter ved første og anden Examen. I Foraaret 1825 tog han kirurgisk Examen med Karakteren: Første med Udmærkelse, og blev i 1826 Interims-Reservekirurg ved kirurgisk Akademi, i hvilken Stilling han holdt Forelæsninger over den mineralske Del af Pharmakologien. Tiltraadte med offentlig Understøttelse i Efteraaret 1827 en toaarig Udenlandsreise, paa hvilken han studerede ved Universiteterne i Berlin, Breslau, Wien, Mynchen, Heidelberg, Bonn, Pavia, Montpellier og fornemmeligen Paris. Ved sin Hjemkomst blev han virkelig Reservekirurg og Underkirurg ved Frederiks Hospital; blev tillige Kirurg ved den militære Højskole, og udnævntes til Overlæge ved Lasarettet som skulde have fulgt med det Arméekontingent der i 1831 bestemtes til at marschere, for i Forening med en Afdeling af den tyske Forbundshær at besætte Luxemburg. Som Reservekirurg holdt han Forelæsninger over Frakturer og Luxationer samt over Hudsygdommene, indtil han i November 1833 udnævntes til Regimentskirurg ved Husarregimentet (hvorfra han senere er forflyttet til Randers og har faaet Titel af Professor). Hans Doktordisputats, der handler de fistula urethro- & vesico-vaginali, forsvaredes d. 27de September. Respondens var Kand. Med. og Reservekirurg Dollner, Opponenter ex officio Etatsraad Saxtorph og Prof. Eschricht, af Auditoriet Proff. Bang og Otto, Regimentskirurg Müller, Distriktskirurg Mürer, Doktorerne Levy, Hansen og Sommer, samt Kand. Med. & Kir. A. B. Schytz.

5. **Mikael Djørup**, fød d. 28de April 1803. Dimitteret fra Viborg Kathedralskole i 1820, fik han til Examen artium Laudabilis, til anden Examen Laudabilis et publico encomio ornatus (med Udmærkelse i alle Disciplinér). Ved kirurgisk Examen i Foraaret 1825 fik han Karakteren Første med Udmærkelse, ansattes derpaa i 1826 som Interims-Reservekirurg ved kirurgisk Akademi og kirurgisk Kandidat ved Frederiks Hospital. I 1827 blev han virkelig Reservekirurg og i samme Aar Underkirurg ved bemeldte Hospital, i hvilke Stillinger han holdt Forelæsninger over pludselige Livsfarer, Bandagelæren og den organiske Pharmakologi, samt vejledede de Studerende i Operationer paa Kadavera. I 1831 deltog han i den aabnede Konkurrence om det ledige Professorat i Pharmakologi tilligemed Lic. Med. Haugsted, og Kandd. Kir. & Med. Sommer og Mourier — alle 3 nu Drr. med. —, ved hvilken Ingen af Konkurrenterne sejrede — se dette Tidsskr. I. S. 141—44. I 1834 fik han Prædikat af Regimentskirurg og i Jan. 1836 blev han virkelig Regimentskirurg ved Artillerikorpset. Hans Doktordisputats, de fungo articulari, forsvaredes d. 30te Sept. Respondens var Kand. Med. C. J. E. Hornemann, Opponenter ex officio Etatsraad Saxtorph og Prof. Eschricht, af Auditoriet Prof. Otto, Regimentskirurg Bendz, Doktorerne Hansen og Ballin, Læge ved Fattigvæsenet Schytz, Bataillonskirurg Whitte, Kandd. Kir. S. S. Neukirch og J. Abraham, samt Studd. Med. J. W. Saxild, A. W. Thornam og F. C. Djørup.

6. **Henrik Carl Bang Bendz**, Broder til den ovenfor under Nr. 4 nævnte J. C. Bendz, er fød d. 15de Februar 1806. Dimitteret 1824 fra Odense Kathedralskole, erholdt

han til første og anden Examen bedste Karakter. Blev i Januar 1829 Kompagnikirurg ved andet Livregiment til Fods, tog i Foraaret 1830 kirurgisk Examen med Karakteren: Første med Føie, og samme Aars Efteraar medicinsk Examen med Laud. Vandt Videnskabernes Selskabs Medallie for en anatomisk Monografi, og blev i Januar 1832 Reservelæge paa Vidstrupgaards Hospital, i hvilken Stilling han forsvarede sin Licentiatdisputats: de anastomosi Jacobsonii et ganglio Arnoldi — se dette Tidsskr. I. S. 384. I Efteraaret 1833 tiltraadte han med offentlig Understøttelse en Udenlandsreise til Tyskland, Italien og Frankrig, hvor han deels studerede Affindighedssygdommene, deels Anatomi og Physiologi. Efter sin Hjemkomst tiltraadte han atter sin Post som Reservemedikus paa Bidstrupgaard (er senere ansat som Docent ved Veterinærskolen). Hans Doktordisputats, de connexu inter nervum vagum et accessorium Villisii, forsvaredes d. 11te Oktober. Respondens var Kand. Med. & Kir. L. L. J. J. A. Reumert, Opponenter ex officio Proff. Eschricht og Otto, af Auditoriet Reservemedikus Ditzel og Dr. med. Levy.

7. Andreas Frederik Bremer, fød d. 2den April 1810. Dimitteret 1826 fra Metropolitanskolen, erholdt han baade til første og anden Examen Karakteren Laudabilis. Ved kirurgisk Examen i Efteraaret 1831 fik han anden Karakter, ved medicinsk Examen i Foraaret 1832 Laudabilis. Ansat som Underlæge ved Garnisonshospitalet, fik han i 1835 Batallionskirurgs Karakter. Hans Doktordisputats, Fortsættelse af hans Licentiatdisputats — se dette Tidsskr. IV. S. 29 — de vita et opinionibus Theophrasti Paracelsi, forsvaredes d. 15de Oktbr. Respondens var Kand.

Med. C. A. Dahlerup, Opponenter ex officio Professorerne Bang og Otto, af Auditoriet Dr. med. A. G. Sommer, Kand. Kir. S. S. Neukirch og Studiosf. Theol. J. B. Sorterup.

8. Hans Olfert Christian Sommerfeldt, fød d. 5te Marts 1804. Dimitteredes 1821 fra Metropolitanskolen, fik Laud. til første og anden Examen. I Efteraaret 1826 tog han kirurgisk Examen med første Karakter, og i Foraaret 1828 medicinsk Examen med Laud., hvorefter han gjorde en Reise med Orlogsbriggen St. Croix til Vestindien som Skibskirurg, og blev efter sin Hjemkomst første Underkirurg, siden Reservekirurg i Søetaten. Han har i denne Stilling udarbejdet en Disputats i tvende Dele: de hydrocephalo acuto. Den første Del forsvarede han d. 14de Juli for Licentiatgraden. Respondens var Lic. Med. Ahrensen, Opponenterne ex officio Proff. Bang og Otto, af Auditoriet Reservekirurg Kand. Med. Ditzel og Stud. Med. M. G. Frænkel. Anden Del forsvarede han d. 18de Oktober for Doktorgraden. Respondens var Lic. Med. Ahrensen, Opponenterne ex officio Etatsraad Saxtorph og Prof. Eschricht, af Auditoriet Batallionskirurg Hahn og Drr. med. Levy, Hansen, Sommer og Christensen.

9. Ove Christopher Høegh-Guldberg, fød d. 13de Juni 1805. Dimitteret 1823 fra Aarhus Kathedralskole, erholdt han til begge de første Examina Laudabilis. I Foraaret 1829 tog han kirurgisk Examen med Karakteren: Første med Føie, og i Foraaret 1830 medicinsk Examen med Laud., hvorpaa han gjorde Tjeneste som Kandidat paa Frederiks Hospital og Fødselsstiftelsen, indtil han i Foraaret 1833

med offentlig og privat Understøttelse tiltraadte en Udenlandsreise, paa hvilken han fornemmeligen opholdt sig i Berlin, Wien, Paris, og nogle Maaneder i England, hvorfra han over Holland tog hjem. Her blev han strax ansat som Reservemedikus ved Frederiks Hospital. Hans Doktordisputats er en Fortsættelse af den i dette Tidsskrift IV. S. 28 omtalte Licentiatdisputats de delirio tremente, og forsvaredes d. 25de Oktober. Respondens var Kand. Med. & Kir. C. J. E. Hornemann; Opponenterne ex officio Proff. Bang og Otto, ex auditorio Drr. med. Trier, Levy, Ballin, Lic. Med. Ahrensen, Kandd. Med. & Kir. J. F. C. Stützer og E. A. Dahlerup, Kand. Kir. S. S. Neukirch, og Studiosf. Med. A. Hannover.

10. Arnold Andreas Bull Ahrensen, fød d. 9de Oktober 1807. Dimitteredes 1824 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, og fik Laud. baade til Examen artium og anden Examen. Ved kirurgisk Examen i 1830 fik han Karakteren: Første med Føie, og ved medicinsk Examen et halvt Aar efter Laudabilis unanimi consensu, hvorefter han i 4 Aar var Kandidat ved Frederiks Hospital. Hans Doktordisputats udgjør anden Del af den Afhandling: de methodo endermatica hvis første Del erhvervede ham Licentiatgraden — se dette Tidsskr. IV. S. 29 —, og forsvaredes d. 26de Oktober. Respondens var Kand. Med. & Kir. D. Withusen, Opponenter ex officio Professorerne Bang og Otto, af Auditoriet Regimentskirurg Dr. Djørup, Dr. Sommer, Reservekirurg Dr. Sommerfeldt, Bataillonskirurg Whitte, Kand. Med. & Kir. E. A. Dahlerup, Kand. Kir. S. S. Neukirch, og Stud. Med. C. J. Fürst.

Philosopher.

1. **Jens Vilken Hornemann**; fødtes paa Ærø d. 6te Marts 1770. Privat dimitteret i 1788, erholdt han bedste Karakter baade ved første og anden Examen. Han begyndte først at studere Medicin, men forlod senere dette Studium for ganske at hellige sig Naturhistoriens, og navnligen Botanikens, hvortil hans Omgang med Professor Vahl, med Abildgaard, Tønder Lund, Thyge Rothe og Flere mægtigen tilskyndede ham. Efter at have vundet den første Pris for en dansk økonomisk Plantelære, tiltraadte han med offentlig Understøttelse i 1798 en videnskabelig Reise gjennem Tydskland, Frankrig, Holland og England. Efter sin Hjemkomst i 1800 blev han Lektor ved botanisk Have, og i 1807 blev han Professor i Botaniken ved Universitetet. I 1815 blev han Ridder af Dannebrog og i 1829 Etatsraad.

2. **Johan Christoffer Hagemann Reinhardt**, fød i Norge 1777. Efter at være dimitteret til Kjøbenhavns Universitet i 1792, og efter der at have taget de 2 første Examina, reiste han atter til Norge, hvor han opholdt sig i to Aar og fik megen Lyst til Naturhistoriens Studium, hvorfor han ogsaa snart opgav den Plan at studere Theologi, men lagde sig fornemmelig efter Botanik og Mineralogi. I 1801 tiltraadte han en Udenlandsreise, som varede næsten uafbrudt til Efteraaret 1806, og hvor han opholdt sig mest ved Bergakademiet i Freiberg, siden i Gøttingen og Paris. Ved sin Hjemkomst blev han ansat som Opsynsmand ved en Del af det kongelige naturhistoriske Musæum, begyndte 1809 at holde zoologiske Forelæsninger, og blev ved Professor Rathes Forflyttelse Lektor og kort efter Prof. extraordinarius i Zoologien ved Universitetet. I 1829 blev han Inspektør over alle det naturhistoriske Musæums

Samlinger, og Sekretær ved dets Direktion. Samme Aar Ridder af Dannebrog. 1830 Prof. ordinarius i Naturhistorien og Assessor Consistorii.

3. **Laurits Schebye Vedel-Simonsen**, fød d. 20de Decbr. 1780, deponerede 1798, tog 1799 Præliminærexamen og 1803 medicinsk Examen, alle 3 med bedste Karakter, blev Dr. med. 1804, og vandt samme Aar Universitetets Guldmedallie for en Afhandling over Eudiometrien. 1805 og 6 studerede han ved tydske Universiteter. Ansat senere ved Universitetsbibliotheket, vandt han Videnskabernes Selskabs Guldmedallie for en Prisafhandling over Østgotherne, og Sølvmedallien for en Afhandling om Nordens ældste Beboere. Fik 1811 Prædikat af Professor og var fra 1816—26 ansat som Medhjælper ved Ordenernes Historiograf og Udarbejdelsen af de ældre Ridderes Biografier. 1826 blev han Ridder af Dannebrog. Siden den Tid har han privatiseret, navnligen efterat han i 1832 havde tiltraadt Besiddelsen af sin Fædrenegaard Elvedgaard i Fyen, og har i den Tid saavel ved Skrifter som paa mange andre Maader gavnet sit Fædreland og sine Medborgere.

De 3 sidstnævnte Lærde erholdt, som ovenbemærket, Æresdiplomer som Doctores philosophiæ.

4. **Johan Mathias Schultz**, fød d. 27de Marts 1771 i det Slesvigske. Blev, efter at have gjennemgaaet den akademiske Bane, i 1793 beskikket til Konrektor ved Kathedralskole i Slesvig, i hvilken Stilling han underkastede sig den theologiske Examen rigorosum med første Karakter. Blev i 1802 kaldet til overordentlig Professor i Philosophien og den gamle Literatur ved Universitetet i Kiel, hvilket Embede han, efter at have gjennemrejst en stor Del af Tydskland, tiltraadte næste Efteraar. I 24 Aar holdt han Forelæsnin-

ninger over romerske Oldsager, enkelte af Oldtidens klassiske Skribenter, samt Philosophiens og Videnskabernes Historie, men er bestandig bleven paa den samme Post. Da han efter den almindelige Indbydelse havde meldt sig med en Dissertation, betitlet: **Apparatus ad annales criticos rerum Græcarum collecti**, hvilken det philosophiske Fakultet fandt værdig til Antagelse, blev det, efter derom nedlagt allerunderdanigst Forestilling, ved allerhøjeste Resolution af 30te September 1836 bestemt, at Doktorgraden maatte konfereres ham, saaledes at han, paa Grund af sin Alder, og den lange Rejse han ellers vilde være nødt til at gjøre i en ublid Aarstid, fritoges for det mundtlige Forsvar.

5. **Peter Nicolaj Holmbo Thorup**, fød d. 3die April 1780. Dimitteredes 1796 fra Ribe Kathedralskole og erholdt Karakteren **Laudabilis** saavel ved første og anden Examen, som i Oktober 1799 til theologisk Attestats. Som Alumnus i det pædagogiske Seminarium erhvervede han i 1803 Guldmedaillen for et historisk Prisskrift. I 1804 blev han **Vicarius Conrectoris** og i 1814 Rektor ved Ribe Kathedralskole, i 1828 titulær Professor. Som ovenfor bemærket, fritoges han for Forsvaret af sin Doktordisputats; den er betitlet: **Loci aliqvot in Ciceronis libris de finibus bonorum et malorum partim explicati, partim a suspicionibus emendandiqve conatibus non necessariis vindicati.**

6. **Hans Morten Flemmer**, fød d. 26de November 1797. Dimitteredes fra Horsens lærde Skole med Hovedkarakter Udmærket godt og fik ved anden Examen Hovedkarakteren **Laudabilis præ ceteris**. Skjønt han strax bestemte sig for Skolefaget, tog han dog foreløbig theologisk Attestats i

1819 med **Laudabilis et qvidem egregie**, og derefter, i 1823, philologisk Embedsexamen med **Laudabilis** baade til den theoretiske og den praktiske Prøve. Efter at have været Lærer ved Borgerdydskolen paa Kristianshavn og dimitteret Adskillige privat, beskikkedes han i Septbr. 1826 til Overlærer ved Slagelse lærde Skole, og i Nov. 1830 til Rektor for Randers lærde Skole (hvorfra han i 1837 er forflyttet i samme Egenskab til Frederiksborg). Hans Doktordisputats: **de itineribus et rebus gestis Hadriani imperatoris, secundum numorum et inscriptionum testimonia**, forsvaredes d. 13de Juli. Respondens var Stud. Philol. S. L. Povelsen, Opponenter **ex officio** Proff. Velschov og Madvig, af Auditoriet Prof. Theol. Scharling og Stud. Philol. K. D. Nøsted.

7. **Carl Adolf Thortsen**, fød d. 22de December 1798. Dimitteredes 1817 fra Metropolitanskolen med Hovedkarakter Meget godt, og erholdt næste Aar Udmærkelse i alle Fag ved anden Examen, begyndte derpaa at studere Theologi, men lagde sig tillige efter Humaniora, og vandt i 1821 Guldmedaillen for en æsthetisk Afhandling. Efter at have undervist her i Byen i flere Aar i de gamle Sprog, blev han 1826 Adjunkt ved Helsingørs lærde Skole. 1827 disputerede han for Magistergraden — se dette Tidsskr. I. S. 24 — over en Afhandling **de conjunctivo modo ejusqve usu in lingva Latina**. (Han er senere bleven Overlærer i Roeskilde). Hans Doktordisputats, **de physiognomia Homeri**, forsvaredes d. 24de Oktober. Respondens var Overlærer Olsen, Opponenterne **ex officio** Proff. Geheimelegationsraad Brøndsted og Petersen, af Auditoriet Studd. Philol. P. H. Tregder og G. S. Jørgensen, og Stud. Theol. K. F. Viborg.

8. **Frederik Olaus Lange**, fød d. 21de Oktober 1798, dimitteredes 1815 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn med bedste Karakter, og blev Aaret efter indkaldt ved anden Examen. Da han delte sin Tid mellem Theologien, Studiet af de gamle Sprog og Underviisningsfaget, tog han først i Jan. 1825 theologisk Embedsexamen med bedste Karakter, og udgav Aaret efter sin fortrinlige græske Grammatik, der senere er tvende Gange oplagt. En Øjenbetændelse, der efterlod sig en til fuldkommen Blindhed grændsende Svækkelse i hans Syn, angreb ham nu, og han fik derfor kongelig Understøttelse til at foretage en Reise i Aarene 1828—29 for at konsulere Udlandets Læger og bruge Badene. Kuren hjalp kun lidet; men han saae sig dog efter sin Hjemkomst atter istand til at fortsætte Underviisningsvæsenet, og erholdt i 1831 Tilladelse til at søge overordnede Skoleembeder — se dette Tidsskr. I. S. 315 —, hvorefter han i 1833 ansattes som Overlærer ved Vordingborg lærde Skole. Hans Doktordisputats, **de casuum universis causis atqve rationibus**, forsvaredes d. 25de Oktober. Respondens var Kand. Theol. H. C. N. Rask, Opponenterne ex officio Proff. Poul Møller og Madvig, af Auditoriet Ingen.

9. **Ernst Frederik Christian Bojesen**, fød 1803; dimitteredes i 1820 fra Borgerdydskolen i Kjøbenhavn med bedste Karakter, og erholdt til anden Examen Udmærkelse i alle Discipliner. I 1824 tog han theologisk Attestats med **Laudabilis**, og fik i 1830 **Laudabilis et qvidem egregie** for Dimisprædiken. Imidlertid var han bleven en virksom Lærer ved Borgerdydskolen, og er bestandig forbleven i denne private Stilling. I 1833 erhvervede han Magistergraden for en Afhandling **de harmonica scientia Græcorum** — se dette Tidsskr. I. S. 385 —, og fik — se

samme Tidsskr. IV. S. 25 — Tilladelse til at disputere for Doktorgraden. Hans Disputats **de problematis Aristotelis**, forsvaredes d. 26de Oktober. Respondens var Stud. Philol. G. S. Jørgensen, Opponenter ex **officio** Proff. Petersen og Gehejmelegationsraad Brøndsted, af Auditoriet Prof. Madvig, Kand. Theol. Bindesbøll og Studd. Philol. J. A. Østermann og P. H. Tregder.

10. **Caspar Frederik Wegener**, fød d. 13de Decb. 1802. Dimitteredes 1821 fra Roeskilde Kathedralskole med bedste Karakter og erholdt Udmærkelse ved anden Examen, hvorpaa han vel begyndte at studere Theologi, men ved Siden af samme Historie og Philosophi. Endnu inden han tog theologisk Embedsexamen, som han i Januar 1828 underkastede sig med bedste Karakter, var han ansat som Adjunkt i Sorø i 1826, fik siden Titel af Overlærer, og overtog Inspektionen med Eleverne udenfor Skolen. I denne Stilling fortsatte han ivrigt sine egne Studier, og erholdt — se dette Tidsskr. IV. S. 23 — Tilladelse til at disputere umiddelbart for Doktorgraden. Hans Disputats, **de aula Attalica, literarum artiumqve fautrice**, forsvaredes d. 27de Oktober. Respondens var Stud. Philol. J. P. C. Sick, Opponenter ex **officio** Proff. Velschow og Konferentsraad Engelstoft, af Auditoriet Kand. Philol. F. C. C. Birch, Studd. Philol. S. L. Povelsen, E. T. J. Schjern og K. D. Nøsted. (Han er i 1837 udnævnt til Lektor i Historie, Geografi og Statistik ved Akademiet.)

Foruden disse akademiske Udmærkelser, vare ogsaa forinden Festen adskillige af Embedsmændene ved Universitetet og de lærde Skoler af Hans Majestæt Kongen under 28de Oktober benaadede med Udmærkelsestegn, bestaaende i Rang, Titler eller Ordener.

Saaledes bleve Professorerne Etatsraad Sartorph, Etatsraad Bornemann, L. Engelstoft (som under s. D. udnævntes til Historiograf ved Ordenskapitelet), og Overbibliothekar Werlauff udnævnte til Konferentsraader, og Professor Dr. Med. O. L. Bang til virkelig Etatsraad.

Med Kommandørkorset af Dannebrog benaadedes Etatsraad Professor H. C. Ørsted, R. og D. M., og Etatsraad Professor H. C. Schumacher, R. og D. M.

Med Ridderkorset af Dannebrog benaadedes Etatsraad, Medlem af Universitetsdirektionen samt Kommitteret i Rentekammeret, J. D. Hansen, Professorerne H. N. Clausen, F. C. Sibbern, J. F. Schouw, W. C. Zeise, Justitsraad C. Molbech, J. G. Forchhammer og Bankdirektør Bang, samt Rektorerne Professorerne J. Tauber og P. N. H. Thorup, samt J. E. Suhr og H. M. Flemmer.

Med Dannebrogsmændenes Hæderstegn Etatsraad Prof. J. W. Hornemann, R. af D., Geheimelegationsraad Prof. Brøndsted, R. af D., og Prof. J. C. H. Reinhardt, R. af D.

Endnu staaer blot tilbage at omtale en af de Festen foran- gaaende Handlinger, og denne vistnok ikke den mindst betydnings- fulde, hvorfor det ogsaa i Indledningen til **Acta solennia**, hvor samme omtales, hedder, at vi til de skjønneste Erindringer om vor Fest kunne henregne denne: hvorledes Kirkens Fest har skullet give Anledning til at knytte Samfundsbaandet med Høj- skoler i fremmede Lande end fastere — et Baand som kun kan være til Gavn for Videnskaberne og deres Dyrkere. Under For- beredelserne fra Universitetets Side til denne minderige Fest, maatte nemlig det Ønske naturligen opstaae, at see dens Højtid forøget ved Deltagelse af saadanne Mænd som ved kirkelig og videnskabelig Interesse ere forbundne med os. Det første For-

slag i denne Henseende udgik fra det theologiske Fakultet, som henvendte Opmærksomheden paa de fremmede Universiteter hvis Beliggenhed, med Hensyn til den ugunstige Aarstid, ikke lagde altfor store Hindringer i Veien, i den nordlige Del af Tydskland, i Sverrig og Norge. Da Direktionen havde billiget dette Forslag, blev af Rector universitatis i Konsistoriums Navn følgende Indbydelsesskrivelse tilstillet Universiteterne i Kiel, Kristiania, Lund, Upsala, Gøttingen, Berlin, Halle, Gripswalde, Leipsig, Jena og Rostock.

Universitatis Regiæ *Hauniensis* Rector
Universitatis Clarissimæ . . . Rectori et Professoribus
S.

Quum omnis lætitia socios libenter admittit aut etiam anqvirit, tum, si insignium beneficiorum memoria memorabili aliqvo tempore recolitur, natura eo ferimur, ut et pii gaudii participes et grati animi testes eos habere velimus, qvi magnitudinem beneficiorum ipsi experti cognorint. Hoc impulsa sensu Academia nostra suum me apud vos, viri clarissimi, interpretem constituit.

Tria hoc auctumno sæcula implentur, ex qvo in patria nostra sacra auctoribus Luthero eiusqve sociis generosis emendata sunt, eodemqve tempore, ut restitutæ libertatis et fructum literæ caperent et præsidium pararent, Universitas nostra instaurata est. Eius rei memoriam Rex Augustissimus festis sæcularibus renovari iussit, eaqve die 30. et 31. Octobris et die 1. Novembris quum ab omnibus civibus per ædes sacras pio et festivo ritu tum in Universitate nostra celebrari voluit, qvæ inter

Saaledes bleve Professorerne Etatsraad Sartorph, Etatsraad Bornemann, L. Engelstoft (som under s. D. udnævntes til Historiograf ved Ordenskapitelet), og Overbibliothekar Werlauff udnævnte til Konferentsraader, og Professor Dr. Med. O. L. Bang til virkelig Etatsraad.

Med Kommandorkorset af Dannebrog benaaadedes Etatsraad Professor H. C. Ørsted, R. og D. M., og Etatsraad Professor H. C. Schumacher, R. og D. M.

Med Ridderkorset af Dannebrog benaadedes Etatsraad, Medlem af Universitetsdirektionen samt Kommitteret i Rentekammeret, J. O. Hansen, Professorerne H. N. Clausen, F. C. Sibbern, J. F. Schouw, W. C. Zeise, Justitsraad C. Molbech, J. G. Forchhammer og Bankdirektør Bang, samt Rektorerne Professorerne J. Tauber og P. N. H. Thorup, samt J. E. Suhr og H. M. Flemmer.

Med Dannebrogsmændenes Hæderstegn Etatsraad Prof. J. W. Hornemann, R. af D., Geheimelegationsraad Prof. Brøndsted, R. af D., og Prof. J. C. H. Reinhardt, R. af D.

Endnu staaer blot tilbage at omtale en af de Festen foransgaaende Handlinger, og denne vistnok ikke den mindst betydningsfulde, hvorfor det ogsaa i Indledningen til **Acta solennia**, hvor samme omtales, hedder, at vi til de skjønneste Erindringer om vor Fest kunne henregne denne: hvorledes Kirkens Fest har skullet give Anledning til at knytte Samfundsbaandet med Høiskoler i fremmede Lande end fastere — et Baand som kun kan være til Gavn for Videnskaberne og deres Dyrkere. Under Forberedelserne fra Universitetets Side til denne minderige Fest, maatte nemlig det Ønske naturligen opstaae, at see dens Høitid forøget ved Deltagelse af saadanne Mænd som ved kirkelig og videnskabelig Interesse ere forbundne med os. Det første For-

slag i denne Henseende udgik fra det theologiske Fakultet, som henvendte Opmærksomheden paa de fremmede Universiteter hvis Beliggenhed, med Hensyn til den ugunstige Aarstid, ikke lagde altfor store Hindringer i Vejen, i den nordlige Del af Tydskland, i Sverrig og Norge. Da Direktionen havde billiget dette Forslag, blev af Rector universitatis i Konsistoriums Navn følgende Indbydelsesskrivelse tilstillet Universiteterne i Kiel, Kristiania, Lund, Upsala, Gøttingen, Berlin, Halle, Gripsvalde, Leipsig, Jena og Rostock.

Universitatis Regiæ *Hauniensis* Rector
Universitatis Clarissimæ . . . Rectori et Professoribus
S.

Quum omnis lætitia socios libenter admittit aut etiam anqvirit, tum, si insignium beneficiorum memoria memorabili aliqvo tempore recolitur, natura eo ferimur, ut et pii gaudii participes et grati animi testes eos habere velimus, qvi magnitudinem beneficiorum ipsi experti cognorint. Hoc impulsa sensu Academia nostra suum me apud vos, viri clarissimi, interpretem constituit.

Tria hoc auctumno sæcula implentur, ex qvo in patria nostra sacra auctoribus Luthero eiusqve sociis generosis emendata sunt, eodemqve tempore, ut restitutæ libertatis et fructum literæ caperent et præsidium pararent, Universitas nostra instaurata est. Eius rei memoriam Rex Augustissimus festis sæcularibus renovari iussit, eaqve die 30. et 31. Octobris et die 1. Novembris quum ab omnibus civibus per ædes sacras pio et festivo ritu tum in Universitate nostra celebrari voluit, qvæ inter

hæc sollemnia complures viros, qvorum doctrina et industria scriptis et disputando comprobata erit, honoribus suis ornare decrevit.

Persvademus nobis, ne exteros qvidem, qvi eorundem sacrorum societate nobiscum coniuncti sunt, hæc festa, qvamqvam eorum causa ad nos proprie pertinet, a se prorsus aliena judicaturos: eo qvidem magis, qvod constat, eo tempore, cuius memoriam celebraturi sumus, qvoties nova gens sacrorum emendationem accepisset, non ei soli id lætum fuisse, sed magno omnium, qvi renascenti luci faverent, gaudio exceptum, qvod latius propagata veritas et novum robur nacta videretur. Communiter igitur posteris memoria eorum repetenda videtur, qvibus, quum primum fiebant, communiter maiores lætati sunt. Maxime autem hæc communio gaudii et memoriæ elucebit, si qvi exterorum præsentes nobiscum preces votaqve coniungere voluerint. Nec aliter illi viri iudicaverunt, qvi rebus Academiæ nostræ moderandis præfecti sunt. Dolemus autem, id fore anni tempus, ut omnis huiusmodi spes de iis Academiis abiicienda sit, qvæ longinqviores sunt, et in iis subsistendum, qvæ, quum iam antea a patriæ nostræ finibus non longe dissitæ esse viderentur, nunc iis itinerum celeriter conficiendorum præsidiis, qvæ his annis inventa et usu celebrata sunt, etiam propius admotæ videntur. In earum numero vestram esse lætamur.

Iubente igitur Senatu academico et accedente auctoritate eorum, qvos Rex Clementissimus nobis præposuit rerum nostrarum curatores, ego, qvi hoc anno Universitatis Rector sum, vos, viri clarissimi et doctis-

simi, Universitatis . . . Professores, certiores facio, gratissimum nobis futurum honorificentissimumqve visum iri, si qvi vestrum, qvod eorum commodo fiat, festa, qvæ acturi sumus, præsentia sua ornare voluerint.

Qvod si rerum vestrarum ratio nos præsentiæ vestræ fructu fraudarit, non dubitamus tamen, qvin eodem has literas, qvo scriptæ sunt, animo accepturi sitis et memores communium sacrorum vel absentes in partem precum earum venturi, qvibus Deo Optimo Maximo ecclesiæ salutem literarumqve florem commendaturi sumus et omnia animorum bona ab eo efflagitaturi.

Valete!

Dat. Haun. d. 31. Aug. a. MDCCCXXXVI.

Verlauff.

De Svarskrivelser som derefter indkom fra samtlige her nævnte Universiteter, med Undtagelse af det norske — der af os uforklarlige Grunde ikke fandt sig foranlediget til at besvare Indbydelsen —, indeholde alle saa glædelige Beviser paa hjertelig Velvillie for vort Universitet og vort Land, paa inderlig Deltagelse i vor Fest, at Udg. troer at imødekomme Manges Ønske ved her at lade dem aftrykke, hvortil han ved beredvillig Meddelelse fra den nuværende Rektor er bleven sat istand. De vare følgende.

I.

Ew. Magnificenz

verfehle ich nicht hiedurch pflichtschuldigst anzuzeigen, daß das akademische Consistorium auf Veranlassung Ihres gefälligen Schreibens vom 31sten Aug. d. J. den Beschluß gefaßt hat, seine in-

nige Theilnahme an der bevorstehenden Festfeier der Kopenhagener Universität durch Absendung einer Deputation zu erkennen zu geben. Die Deputation wird aus den Decanen der theologischen und philosophischen Facultät, Hrrn. Professor Dr. Köster und Scherck, bestehen, und aller Wahrscheinlichkeit nach schon am 23sten d. M. mit dem Dampfschiffe in Kopenhagen eintreffen. Indem ich unsre Deputirte dem Wohlwollen Ew. Magnificenz und Ihrer hochgeehrten Hrrn. Collegen auf das Angelegentlichste zu empfehlen mir erlaube, habe ich die Ehre zu verharren

Kiel, d. 11ten Oktbr. 1836.

Ew. Magnificenz
etc.
Dr. J. Olshausen,
d. Z. Rektor der Universität.

II.

Universitatis clarissimæ Havniensis
Rectori & Professoribus
Universitatis Regiæ *Lundensis* Rector & Professores
S. P.

Cum nihil nobis gratius contingere potuerit, qvam ut literarum humanitate ad Festum Vestrum concelebrandum invitaremur, tum nihil sane antiqvius erit, qvam ut, si non præsentes, certe absentes devinctissimum nostrum sensum sociumqve gaudium declaremus.

Fuit tempus, cum res nostra, sive civitatem sive religionem spectaret, cum Vestra tam arcto conjuncta esset vinculo, ut qvidqvid Vobis salutare & jucundum esset, idem nobis eandem utilitatem & voluptatem adferret. In qva cogitatione non possumus non recordari,

Festum, qvod Vos propediem celebraturi estis, etiam ad nos qvodammodo pertinere, siqvidem qvæ in cetera Dania religionis reformandæ facta sunt pericula, eadem simul in Scania suscepta sunt, nec minima certamina in hac ipsa urbe inita videntur.

Vicissitudine rerum alia & diversa fortuna nobis proposita fuit, & cum nova patria, nova etiam historia data. Ipsi termini rerum moti, ordinesqve annorum perturbati. Hinc factum est, ut, qvam memoriam Vos celebratum itis, eadem jam decem fere abhinc annis apud nos incideret. Nihil vero impedit, qvominus hanc tantam tamqve sanctam rem, cujus lætissimi & ad libertatem & ad pietatem fructus communes sunt, si non publice, certe privatim, Vobiscum communiter religiosa memoria recolamus; nec, qvæ Regis nostri Augustissimi vera est liberalitas, ullam liberalem Vobiscum animi studiiqve societatem non probat amatqve. Ex qva qvidem societate qvanta nobis contingant commoda, grato animo agnoscimus. Vobis ut antiqvissima, ita ditissima artium & literarum silva, ad qvam, assiduo cultu conformatam, aditum concedere, omnesqve, qvicunqve se edoceri volent, admittere, ita humanitatis Vestræ est, ut nemo ad Vos adeat, qvin Vestro singulari studio doctior qvodammodo & melior revertatur. Nihil igitur vehementius optamus, qvam ut Universitas Vestra, cujus instauratæ solemnia conjuncte, ut decet, cum religionis emendatæ triumpho agentur, perpetuo fruatur flore, atqve felicissima hæc consvetudo, qva cum clarissimis illius Doctoribus jam diu conjuncti sumus, magis magisqve firmetur. Cujus firmandæ occasionem nullam, nisi ne-

cessitate qvadam cogente, deserere fas erit. Hæc vero nunc fere cogit necessitas. Fervent enim jam maxime studia nostra Academica, marisqve & tempestatis ratio minus commoda est. Qvæ singula si efficiant, ut pauciores nostrum ad Vos transeant, omnes certe animis, votis & precibus Vobis Vestroqve Festo aderimus.

Datum Lundæ d. XXI Octob. MDCCCXXXVI.

Jac. Sönnerberg.
A. J. Helstenius. M. E. Ahlmann. J. H. Thomander.
J. Holmbergson. A. H. Florman. J. B. Pramberg.
J. A. Engeström. J. Brag. A. O. Lindfors. Ebbe Bring.
S. Nilsson. C. G. Brunius.
B. M. Bolmeer. L. Westman. C. J. D. Hill.

III.

Universitatis Clarissimæ Havniensis
Rectori Magnifico
Rector & Senatus
Universitatis Regiæ *Upsaliensis*
S. P. D.

Allatæ sunt a Te, Magnifice Vir, litteræ perqvam honorificæ, benignitatisqve plenæ, qvibus magnam indicis Festorum Sæcularium sollemnitatem, in Universitate Havniensi pariter cum Dania cuncta propediem celebrandam, & liberalissimam invitationem adjungis, qva nostri qvoqve corporis homines in partem ejus hilaritatis vocantur. Qvæ res eo gratior nobis & acceptior venit, qvod, cum Vestræ initia salutis læta memoria recolitis, nostram qvodammodo vicem iidem lætamini. Neqve

solum, qvod nulla gens est vel cognationis, vel ingeniorum similitudine Vobis conjunctior, ideo nos commodis Vestris ita commovemur, tanqvam ad nos pertinere videantur. Major etiam & sanctior gaudii societas intercedit, qvia ista ipsa beneficia, qvorum publicam recordationem nunc renovatis, pari sortis felicitate nos qvoqve attingunt. Ab sacra enim Doctrina per Lutherum emendata, eodem temporis articulo, uterqve populus nova rerum auspicia cepit. Hinc pariter sumus duro cæcitatis servitio emancipati; hinc ad spem certam firmioris in republica valetudinis erecti, hinc amoeniori vitæ cultu expoliri coepimus. Academia vero Upsaliensis, qvæ germana ac pæne gemina Vestræ est, utpote intra ejusdem ferme anni spatium nata, & institutorum similitudine proxime ad Havniensem accedens, ea præcipuam habet & propriam gratulationis Vestræ participandæ causam. Qvæ cum de redintegrato olim Istius Academiæ honore admonetur, non potest non in memoriam redire eorum, qvæ ipsi qvondam similiter bene evenerunt. Jacebat & hæc, dum res Christiana jacebat: eadem, emendata Ecclesiæ forma & mente, respiravit. Et qvamqvam aliqvanto serius, qvam Istic, harum rerum status certo recreatus est, tamen sanctissimum Doctrinæ Evangelicæ lumen sua claritate vicit. Hæc nimirum Regem omnium maxime evangelicum excitavit, Immortalem Illum Gustavum Adolphum, qvi, magnæ animæ pro omni veritate prodigus, sic nostræ Universitati & vivus, & moriens prospexit, ut non precaria jam, sed solida & perennia liberalium apud nos studiorum fundamenta poneret.

Qvocirca nihil nostrum unicuiqve magis exoptandum erat, qvam ut præsentibus liceret ad Vestras preces gratiarumqve actiones addere suas, & aut veterum amicorum vultus denuo adspicere, junctasqve prius hospitio privato dextras arctius in communibus ac publicis gaudiis jungere, aut ab integro novas parare familiaritates, & sic, dum altiora spirant animi, jura sanctioris commercii, qvæ inter doctos nationum consangvinearum viros prope unus & idem sermo conciliat, & latius extendere, & constringere fortius. Atqve utinam vel alio tempore anni ista copia nobis fuisset, cum feriæ æstivæ secessionem liberam plerisqve nostrum permittebat, vel nunc per locorum vicinitatem sine multorum dierum dispendio ad Vestras oras evolare daretur. Verum non licet, ingressis præsertim nuper studiorum auctumnalium curriculum, cum suorum qvisqve munerum severitate prævinctus teneatur, ne dignissima qvidem & honestissima otia seqvi.

Sed aderit e longinqvo grata animorum voluntas; favebunt pia vota omnium nostrum pro summa Finitimorum dilectissimorum fortuna; prosequuntur dierum istorum celebritatem fraterna studia, cum ceteram Vobis prosperitatem congratulantium, tum præcipue, qvod, præter instaurationem illam magnam & antiqvam, cujus memoriæ causa hæc sollemnia apparantur, recenti insuper instauratione rerum suarum Musis Havniensibus lætari contigit, restitutis tandem in pristinas ac proprias sedes, unde dira exturbatœ hostilium flammarum improbitate jam diu exsularunt. Faxit Deus O. M., ut priorum calamitatum vestigia alma pax & faustitas obli-

teret, novaqve hæc cum veteribus bonis omnibus tuta & aucta ad seros posteros perveniant.

Dabamus Upsaliæ d. XXVI Octobris a MDCCCXXXVI.

E. G. Geyer,
h. t. Rector Acad. Ups.

Joh. Thorsander. *A. E. Knös.* *J. A. Bütsch.*
L. G. Rabenius. *J. E. Boëthius.* *P. v. Afzelius.*
G. Wahlenberg. *H. W. Romanson.* *Isr. Hwasser.*
O. Kolmodin. *Jöns Swanberg.* *J. Bredman.*
S. Grubbe. *L. P. Walmstedt.* *J. H. Schröder.*
P. D. A. Atterbom. *Fr. Rudberg.* *P. Siöbring.*
P. W. Afzelius. *A. Törneros.* *E. Fries.*
V. F. Palmblad. *Er. Aug. Schröder.*

J. H. Haak.

IV.

Universitatis *Göttingensis* Prorector
et Senatus
Universitatis Clarissimæ Havniensis Rectori
et Professoribus
S.

Sacrorum Christianorum in vestris terris emendatio qvantum contulerit ad eam hujus rei condicionem, qva impræsentiarum fruimur, etiam in Germania septentrionali firmandam, non ignoramus, gratoqve animo recordamur, in arduis illis certaminibus, qvibus purior fides defensa est, Daniam in prima acie stetisse. Vestram

autem universitatem, qvæ tum instaurata est, in earum numero colimus, qvæ vindicata iusta de rebus divinis sentiendi libertate iuniorum academiarum studiis dulcissimum suppeditaverunt otium. Qvocirca tertia sæcularia huius sacrorum emendationis et universitatis vestræ instaurationis etiam ad nos pertinere rati, faventibus ea lingvis et pio animo excipimus, et vestræ lætitiæ inter socios censeri gestimus. Nec desunt inter nos, qvi ipsa præsentia sua vestræ hilaritatis participes fieri et inclitæ vestræ urbis, cuius gratissima memoria apud omnes est, qvi eam viderunt, illustres cives et præclara monimenta revisere vellent, modo Studiorum nostrorum ratio concederet. At iis diebus, qvibus hæc solennia a vobis celebrabuntur, iam Scholæ hibernæ apud nos apertæ erunt. Qvapropter, corpore absentes, animo et voluntate præsentes, solennia vestra faustis votis prosequemur, atqve a Deo O. M. vobiscum coniuncti, et pervicacibus precibus et literarum colendarum ratione, obtinere studebimus, ut lux illis temporibus accensa, mitis illa et salutaris, non urens qvædam et perniciosa flamma, apud vos et nos in dies clarioribus radiis effulgeat omnesqve animorum sensus impleat et emendet.

Valete!

Dat. Göttingæ d. XIII m. Octobris A. MDCCCXXXVI.

F. C. Dahlmann,
h. t. Prorector.

V.

Universitatis Fridericæ Guilelmæ
Berolinensis
Rector cum Senatu
Rectori & Professoribus clarissimæ Universitatis
regiæ Havniensis
S. D. P.

Nec paucæ nec leves mutuæ caritatis causæ inter nostram Vestramqve litterarum Universitatem intercedunt, Viri doctissimi & celeberrimi, qvamqvam terrarum marisqve spatiis non exiguis disiuncti videmur, et vulgo utriqve exterorum nomine afficimur. Nam præter eam coniunctionem, qvam litterarum communium tractatio, similibus institutis temperata efficit, eadem qvasi stirpe veterum Germanorum intemerata utriqve orti, eam linguæ morumqve similitudinem ac propinqvitatem servamus, ut et nostratium complures apud Vos tamqvam in altera patria libenter considant, & Vestri homines apud nos non qvasi apud exteros, sed tamqvam inter suos versari sibi videantur. Itaqve factum est, ut emendatio sacrorum Christianorum, e media Germania profecta, mature certam indubitatamqve sedem in Dania ceperit. Qvæ religionis arta communio veterem coniunctionem, quæ inter Daniam & Germaniæ septemtrionalis populos nunqvam non intercesserat, magis etiam adstrinxit: gratiqve meminimus, postqvam semel emendatio sacrorum in Dania magno populi consensu instituta est, qvanta adiumenta inde et res publica libertasqve Germaniæ, & doctrina pietasqve evangelica ceperit.

Qvocirca nolite dubitare, Viri doctissimi, nobisqve & litterarum & originis & religionis vinculis coniunctissimi, qvin magno nos gaudio affecerint litteræ Vestræ, qvibus certiores nos fecistis fore, ut extremo hoc mense Octobri tertia Sæcularia lucis evangelicæ in Daniam publice receptæ instauratæqve Universitatis Vestræ a Vobis totaqve civitate Vestra sollemniter celebrarentur. Neqve minus nos movit illa honoris caritatisqve significatio, qvod petistis, ut nostræ Universitatis legati nonnulli festis Vestris adsisterent, communiterqve Vobiscum lætos illos dies concelebrarent. Itaqve nihil antiqvius habuimus, qvam ut honestissimæ voluntatis Vestræ ea, qva decet, observantia illustrissimum Virum, qvi per regnum Borussicum rebus ad institutionem religionemqve publicam pertinentibus præpositus est, certiorem faceremus. Atqve annuit non is solum precibus nostris, sed per eum rogatus etiam *Rex* noster, humanitatis & litterarum & religionis, qvod non Borussia solum, sed orbis terrarum testatur, cultor studiosissimus. Delecti sunt duo collegæ nostri, Viri & doctissimi & de Universitate nostra meritissimi, *Aug. Guil. Heffter*, Juris utriusqve Dr., Universitatis Rector designatus, & *Phil. Marheineke*, Sacr. Theol. Dr., ordinis theologici Senior, qvi ardentissima vota nostra ad Vos deferant, suasqve nostro omnium nomine preces & gratulationes Deo Optimo Maximo debitas Vobiscum coniungant.

Faxit numen divinum, ut et hæc sollemnitas & qvidqvid pie a Vobis suscipitur, eos qvos expetitis meritoqve exspectatis, fructus ferat, ut veritas pie-

tasqve Christiana latius propagetur, regnum coeleste in animis hominum constituatur ac firmetur.

Valete!

Dat. Berolini d. XVIII mensis Octobr. a MDCCCXXXVI.

Busch. F. Krause. Twesten. Rudorff. J. Müller. Böckh Steffens. Toelken. Gans. Mitscherlich.

VI.

Universitatis regiæ Fridericianæ *Halensis cum Vitebergensi* consociatæ
Prorector, Director & Professores
inclitæ Universitatis Havniensis
Rectori & Professoribus
Salutem.

Qvas ad nos litteras dedistis, viri clarissimi & doctissimi, humanitatis & officii plenas, qvibus qvidem et instantia vobis rara sollemnia sæcularium ludorum nunciavistis, & pii vestri gaudii votorumqve vestrorum in partem nos qvoqve vocavistis, libentissimis oculis legimus. Nam si pietatis justæ veræqve est, ut nemo, nisi si qvi tardior ingenio & hebetior natura sit, sed præterea nemo temere sine magna lætitia propagari ad alios videat eandem divini numinis curam cæremoniamqve, eandem divinarum rerum persuasionem, unde sibi ipsi aeternae salutis unicum manare fontem qvasi qvendam intellexerit; si optimarum artium ea est necessitudo, ut studiorum palæstræ, qvidqvid earum uni aut bene evenerit aut secus acciderit, id reliqvæ qvoqve omnes ad se qvodammodo pertinere persentiscant; illud profecto futurum non est, ut aut eorum, qvi-

eumqve Lutheri non tantum nomen profitentur, sed emendata per divinum virum eiusqve socios sacra ex animi sententia sequuntur, ecclesiæ Danicæ ante hæc tria saecula publice in comitiis Havniensibus ad restitutæ fidei formulam descriptæ, aut eorum, qvicumqve humanitatis studiis ducuntur, qvisqvam Havniensis universitatis temporibus fere iisdem instauratæ & evangelicam libertatem defendendo consecratæ memoriam vel per socordiam deponat vel sine pio qvodam gaudio renovet. Verum si horum habent utriqve, qvod sibi gratulentur conservatam eam ecclesiam per tria sæcula in eadem sacrorum communione, collocatam eam academiam in hoc qvo nunc est fastigio; si habent qvod eorum beneficiorum caussa summo numini supplicent; qvid eam universitatem sentire par est, cui præter rationes qvas cum reliqvis habet communes, vetus qvædam est & peculiaris vobiscum necessitudo? eam qvacum communicata est cum nomine etiam laudis gloriæqve hereditas qvædam eius scholæ, qvæ Lutherum & Melanthonem doctores habuit? An oblivisci licet hinc, tacebimus alios, hinc igitur profectos esse M. Reinhardum & Carlstadtium, qvos iam Christianus II. in Daniam arcessiverat, ut recens in Saxonia ortam lucem suo qvoqve regno adferret? hic Joannem Tausanum Danum origine per biennium studiorum caussa latuisse, qvi Frederico primo regnante quam hic imbiberat persuasionem publice professus est et ad propagationem emendatæ fidei in Dania plurimum fecit? Deniqve hic vixisse, hic docuisse magni nominis meritis suis parti virum, Joannem Bugenhagium, Pomeranum, qvi cum ab Christiano tertio rogatus Viteberga in Daniam venisset & ecclesiæ Danicæ ordinationem et

universitatis Havniensis instaurationem illius regis iussu perfecit? Ad hanc autem veterem necessitudinem qvot utriqve Fridericianæ tum Vitebergensi tum Halensi per tantum temporis spatium accesserunt & cum ecclesia & cum universitate Daniæ rationes! Verum qvo plura sunt, qvæ nos potissimum iubeant in hac opportunitate redire vobiscum in illorum temporum memoriam, qvo gratior nobis potissumum vestra est invitatio, eo magis dolemus, per munerum rationem nemini nostrum licere sollemnibus vestris testi qvasi & theoro interesse. Sed illud dabitur absentibus qvoqve, ut piis precibus ab deo immortali petamus, qvod hucusqve in ecclesia Danica communibus sacris præsidium, in academia Havniensi optimis artibus ornamentum voluit esse, idem utrisqve in perpetuum conservet, & qvem regibus dedit exemplo, populis deliciis, honestissimis studiis patrocinio, evangelicæ libertati defensioni & auxilio, augustissimum Daniæ regem cum omni domo Augusta tutum incolumemqve præstet. Valete, viri clarissimi & doctissimi, & ita de nobis existimate, nobis neqve ista vestra in nos significata voluntate qvidqvam acceptius accidisse, et qvæcumqve ad laudem dignitatemqve vestram augendam pertinebunt, nos semper plurimi esse facturos.

D. Halis Saxonicis a. d. XII Calendas Novbr. MDCCCXXXVI.

D. Gerlach,
h. t. Prorector.

Schmelzer,
Director.

D. Fritzsche,
ord. Theol. h. t. Decanus.

Dr. *W. H. Niemeyer,*
Facultat. medic. Decanus.

D. Ludovicus Pernice,
Ord. ICtorum h. t. Decanus.

Tieftrunk,
facultatis philosoph. Decan.

Leonhardi,
Senatui acad. a secretis.

VII.

Universitatis Hafniensis
Rectori et Professoribus
S. P. D.
Rector et Senatus Universitatis
Gryphiswaldensis.

Qvod de festis sæcularibus ad renovandam sacrorum in Dania emendatorum instauratæqve inclytæ universitatis Vestræ memoriam propediem apud Vos celebrandis certiores nos fecistis, per nobis gratum fuit, promptissimoqve ac libentissimo animo, etiamsi præsentes interesse solemnibus non possimus, lætitiæ tamen Vestræ et gratulationis sociam se et participem universitas nostra profitetur. Verissime enim illud a Vobis dictum est, qvæ ante hoc tria saecula Dei O. M. beneficio maiorumqve Vestrorum virtute et consilio bona Vobis parta sunt, hæc aliena nobis videri nullo modo posse: qvandoqvidem qvæ ubiqve ecclesiæ aut scholæ recte constitutæ sunt, harum fructus atqve utilitas non intra unius populi aut terræ fines continetur, sed latius diffunditur et ad exteros qvoqve et locorum longinqvitate remotos facile et celeriter propagatur. Est enim ea veræ religionis et humanitatis vis, ut amore sui vehementer omnium, qvi qvidem digni sint humano nomine, animos incendat, et sicubi sedem ceperint locumqve nactæ sint, in qvo conspici ab hominibus et cognosci possint, eo celeriter omnium oculi mentesqve convertantur, et vel suscipiantur animis studia honestissima, vel suscepta confirmentur magis et alacriora fiant. Qvamobrem ubicunqve vel purum Dei cultum vel sanam bonarum artium disciplinam institutam viderimus, com-

mune hoc generis humani bonum existimandum est. Vos autem nunc, quum purgatam apud Vos et emendatam sacrorum rationem instauratamqve litterarum universitatem gratulationibus festisqve solemnibus celebratis, nihil aliud celebratis, qvam victas luce tenebras, veritate errorem, sana religione superstitionem, humanitate inscitiam: qvalem victoriam una Vobiscum concelebrare omnes profecto decet, qvi illa bona qvanta sint et qvalia recte æstimare possint. Nos vero ut in huius lætitiæ Vestræ et gratulationis partem veniamus, præter eas causas, qvæ communes nobis cum ceteris sunt, alias etiam nobis proprias easqve plurimas et gravissimas esse videmus, propter antiqvam et multiplicem inter Pomeraniam nostram Vestramqve Daniam necessitudinem, cuius recordatione fieri profecto non potest, qvin Danorum et Pomeranorum animi firmissimo qvodam gratiæ atqve caritatis vinculo inter se concilientur. Reputamus enim olim quum non exigua patriæ nostræ pars barbaræ etiamtum superstitioni et idolorum cultui addicta esset, hunc veram religionem et euangelium a Vobis Vestroqve *Absalone*, Roeskildiæ episcopo, allatum esse; a qvo institutus *Jaromarus*, Rugianorum princeps, posteaqvam christiana sacra cum populo suo universo amplexus erat, præclaro pietatis studio quum alia multa fecit tum invitatis ad se religiosis e Dania viris locum ad Hildam in nostræ urbis vicinia assignavit, in qvo ecclesiam conventumqve conderent et sparsa nuper veræ religionis semina in rudis populi animis tuerentur ac foverent. Ex hoc autem Hildensi coenobio brevi post tempore urbs hæc Gryphiswaldensis ac dein universitas nostra ortum habuit: ut non immerito originum nostra-

rum initia a Danis, maioribus Vestris, repetenda esse dicamus. Reputamus autem porro etiam Vestræ universitatis originum aliqvam partem ad nostras pertinuisse maiores: siqvidem condendæ Hafniensis academiæ consilia primum omnium *Ericum* agitasse comperimus Pomeraniæ ducem, ad qvem post *Margarethæ* illius magnæ obitum Scandinaviæ imperium hereditatis jure pervenerat. Is enim, ut est apud unum e Vestris scriptoribus, "spectato universitatum in suis regnis alias satis inclytis defectu, rerum gestarum gloriam sine litterarum lumine obscuram et fere nullam esse verissime credidit, magnumqve regnis suis dedecus fore, si bonæ artes, qvæ tum apud alios populos felicissime colebantur, in sola Dania socordia atqve incultu torpescerent, in fastidium irent et plane sorderent. Hinc non tantum regni regumqve Daniæ chronicon contexuit ipse rex sapientissimus, omnesqve in patria litteratos sollicitavit, ut si qvid de rebus Daniæ tenerent, in commune referrent, sed et litteris et litteratis faventissimus a Romano pontifice *Martino* V litteras anno MCCCCXVIII a. d. VII Cal. Jun. Florentiæ ad Lundensem archiepiscopum et Roeskildensis ecclesiæ episcopum scriptas impetravit, qvibus *Erico* Daniæ regi universalis studii in facultatibus omnibus, excepta theologica, cum omnibus privilegiis et immunitatibus, qvibus Parisiensis universitas illo tempore fruebatur, erigendi potestas data est." Huius autem *Erici* in Dania aliqvando cancellarium et amicum fuisse accepimus *Henricum* nostrum *Rubenovium*, qvi qvod a rege tum propter temporum difficultates in Dania ad effectum adduci non potuerat, paullo post in Pomerania perfecit. Nam *Rubenovii* potissimum in-

stinctu a Wartislao IX universitatem nostram conditam esse satis constat. Vestra autem Hafniensis universitas quum paucis post nostram annis a *Christiano* I fundata esset, statim eam Pomerani nostri vix minus qvam suam celebrare coeperunt: neqve indignum est memoratu, — qvod signum sit arctissimæ tunc temporis inter Daniam et Pomeraniam conjunctionis — ipso statim inaugurationis anno inter primos academiæ Vestræ cives etiam Pomeranum fuisse, *Petrum Petri* Gryphiswaldensem, decretorum baccalaureum. Postea vero *Christianus* III, rex non uno nomine magnus, quum foedatam turpi superstitione ecclesiam emendare ad *Lutheri* formulam constituisset, moxqve etiam universitatem Hafniensem instauraret et qvasi denuo fundaret, in utroqve negotio non medioeriter ab *Joanne Bugenhagio* Pomerano se adiutum ipse professus est. Hunc enim simul atqve res imperii ex diutinis discordiis pacatæ et in statum qvietum restitutæ sunt, Witeberga ad se evocavit inaugurarique ipse et ad regnum capessendum solemni ritu consecrari ab eo voluit: qva re anno MDXXXVII dominica post festum S. *Laurentii* peracta primum *ordinationem ecclesiasticam regnorum Daniæ et Norvegiæ et ducatuum Slesvicensis, Holsatiæ* etc., ac deinde anno MDXXXIX *fundationem et ordinationem universalis scholæ Hafniensis* promulgavit, utramqve *Bugenhagii* potissimum consilio et auctoritate compositam. Neqve illud silentio prætermittendum videtur, ex Daniæ regni senatoribus, qvorum consensu a. MDXXXVI pontificia superstitio et episcoporum potestas abrogata, et post triennium universitas Hafniensis instaurata est, qvorum nomina in tabulis publicis perscripta exstant, duos fuisse Rugianæ

stirpis gentisqve apud nos illustrissimæ, *Pridebiörnum* et *Nicolaum Putbus* vel, ut tunc vocabantur, *Podebusch*, regis amicos et consiliarios, eiusqve qvem hodie academia nostra Cancellarium veneratur, Celsissimi Principis *Malte de Putbus* maiores: itemqve ex Pomerania virum nobilissimum, *Petrum Suavenium*, a *Frederico* I ad informandum filium *Joannem*, *Christiani* fratrem, in Daniam accitum, ipsiqve mox Christiano propter prudentiam et fidem in maximis sæpe negotiis probatam insigniter carum, unum fuisse inter primos instauratæ academiæ Hafniensis professores. Ita quum et instituendæ apud Vos primum universitatis et eiusdem postmodo instaurandæ aliqvas etiam nostrorum maiorum partes fuisse videamus, non sine causa etiam huius Vestræ lætitiæ festorumqve sæcularium aliqvanto maiorem ad nos qvam ad alios qvosvis extraneos partem pertinere censemus. Qvod autem per hos qvi instant dies non ecclesiæ solum, cuius emendatio apud Vos ante hos trecentos annos stabiliri publico decreto coepit, sed simul etiam universitatis, qvæ post triennium instaurata est, sæcularia sacra celebrare statuistis, qvemadmodum etiam ante hos centum annos a maioribus Vestris factum esse comperimus, verissime nobis iudicare videmini, has duas res, etiamsi temporibus nonnihil disiunctas, re tamen ipsa et natura sua adeo inter se coniunctas esse, ut divelli alteram ab altera et separari vix liceat. Atqve fuit hæc, illo imprimis tempore *Lutheri*, *Melanchtonis*, *Bugenhagii*, omnium deniqve, qvi prudentia et doctrina excellerent, animis infixa persuasio, nullam esse litterarum laudem, nullum eruditionis fructum, nisi cum pietate et religione: ne-

minem vere doctum haberi posse, nisi qvi esset idem vere sapiens: sapientiæ autem omnis principium et fontem Deum esse et verbum divinum. Hanc ob causam discidium inter ecclesiam et scholam nec volebant unqvam fieri, et ne posse qvidem fieri judicabant, alteram semper alterius ope et auxilio egere nec solam per se constare posse rati. Vestra autem universitas qvantum omni tempore ecclesiæ pariter ac litteris profuerit, qvid opus est a nobis commemorari? De ecclesia qvidem sufficit ipsius *Christiani*, regis sapientissimi, testimonium laudare, qvi Hafniensi academia sæpe ita gloriari solebat, ut vix ullum maius se regni sui ornamentum habere profiteretur: cuius præsidio veram religionem puramqve de Deo doctrinam in istis regionibus non solum ab omni labe incorruptam mansisse, sed auctam etiam non mediocriter et confirmatam esse latiusqve propagatam videret. De litteris autem qvalia et qvanta in omni genere academiæ Vestræ merita sint, qvis est qvin agnoscat, si vel nomina virorum clarissimorum recordetur, qvi splendore suo Daniam plurimi semper illustrarunt, *Pontani*, *Pontoppidani*, *Wormii*, *Junii*, *Meibomii*, *Stephanii*, *Cragii*, *Borrichii*, *Laurenbergii*, *Vindingii*, *Bircherodii*, *Grammii*, aliiqve qvos memorare longum et apud Vos commemorare supervacaneum est: qvorum Vos laudis heredes, virtutum æmulos traditam ab illis gloriam meritis in omni litterarum genere summis augere qvotidie et amplificare videmus. Nos autem in huius festi solemnibus gratulantes Vobis et Vobiscum lætantes Deum O. M. invocabimus, ut qvemadmodum usqve ad hunc diem universitati Vestræ propitio semper numine adfuit, ita etiam in posterum bonis eam omni-

bus largiter augeat omniqve laudum genere florentissimam tueatur et conservet.

Dat. Gryphiswaldiæ d. XXVII mens. Octobr. a. MDCCCXXXVI.

VIII.

Universitatis *Lipsiensis* Rector
Clarissimæ Universitatis Havniensis Rectori
& Professoribus
S.

Qvod rogavistis ut mitteremus, qvi vobiscum memoriam celebrarent illius temporis, qvo recepta apud vos sunt sacra a. M. Luthero ejusqve sociis emendata, non potuit nobis non esse gratissimum. Nam quum vel propter ipsa illa sacra, qvorum communione vobiscum sumus conjuncti, acceptissima nobis esse debeat invitatio vestra, tum maximi facimus hoc vestræ erga nos benevolentiæ atqve amicitiæ documentum ob gloriam Universitatis Havniensis, qvæ tot egregios viros & olim habuit & nunc habet, tamqve eximia est veræ doctrinæ atqve eruditionis columna, ut qvidqvid ei faustum atqve optatum contingat, merito ad omnem censendum sit orbem litterarum pertinere. Accedit ad hæc, ut ii simus, qvos omnium maxime gaudere vobiscum & læta gratulatione festos illos dies concelebrare oporteat, qvod nostra in patria primum exorta est illa purior religionis lux, popularesqve nostri & M. Lutherus & alii fuerunt insignes viri, qvorum fortitudine & studiis perfecta est saluberrima illa & æqve ad animos vera pietate imbuendos atqve ad litteras omnemqve liberaliorem cultum

fructuosissima sacrorum mutatio. Sed qvo magis intelligimus totoqve pectore sentimus, qvantopere hæc nos excitare debeant ut invitationi vestræ obseqvamur, eo magis dolemus, qvod ea est rerum nostrarum conditio, ut qvamvis cupientibus non liceat nunc legatos, qvi voluntatis apud vos nostræ interpretes sint, mittere. Incidit enim vestrum illud festum in id tempus, qvo non solum ægre deseri per complures dies coeptus lectionum cursus potest, sed etiam ipsi in annua emendatorum ab Luthero sacrorum celebratione maximam agimus solemnitatem Academicam, qva Rector congregata tota Universitate magistratu se abdicat, aliusqve ei succedit. Qvare ignoscite nobis, si non per legatos amicitiam nostram atqve animorum consensionem, qvæ maxima est atqve intima, vobis facimus testatam. Cogitate vero, qvod præsentibus apud vos facere non est concessum, absentes facere, in iisqve, qvæ pridie Cal. Novembr. apud nos in rectoratus abdicatione ac traditione publice habebuntur orationibus, Vestrum Vestræque solemnitatis ita mentionem factum iri, ut et communiter Vobiscum de restituta puriore fide lætemur, & piissima pro vestra vestræqve Universitatis salute ac prosperitate vota nuncupemus. Valete. D. Lipsiæ d. XIV Septemb. a. MDCCCXXXVI.

Dr. *Carolus Fridericus Günther,*
Prof. Jur. Primar.
Acad. Lips. h. t. Rector.

hanc sententiam comprobassent: placuit, ut duo legati in tempore Havniam mitterentur, qvi et ædes sacras Vobiscum adirent, et disputationibus Vestris interessent, et nomine nostro tantam tamqve raram felicitatem Vobis ex animo gratularentur. Verum enim vero re iterum ad consilium relata, postqvam magnus ille ardor et qvasi impetus paullatim consedit, primis sententiis secundæ, ut fit, dissimiles evaserunt et cum animorum habitu res ipsa nobis mutari nescio qvo modo visa est. Certum erat deliberatumqve in itinere suscipiendo neqve sumtibus ullis parcere, neqve ipso anni tempore minus ad navigandum commodo a re tam honesta tamqve eximia deterreri, in qvo consilio magna constantia perseveravimus. Sed quum vidissemus, sacra a Vobis obeunda in eos dies incidere, qvibus feriarum tempore jam elapso scholæ in hac Academia habendæ essent: vereri coepimus, ut Professores a nobis legandi officii amicitiæque causa tali tempore præsentiori officio satis recte deessent, in eaqve opinione a Principis nostri Clementissimi amicis, qvos literæ Vestræ cæteroqvi mirifice delectarunt, qvodammodo confirmati sumus. Ita præclarum illud consilium magno qvodam ardore susceptum ac diu varie agitatum hoc uno qvasi scrupulo injecto ad irritum cecidit. Nunc, qvod unum possumus, spondeo nos omnes, qvamvis multorum dierum itinere disjunctos, voluntate tamen, amicitia, animis deniqve Vobiscum una futuros esse. Tam arcto enim et communium sacrorum et vero etiam literarum vinculo inter nos copulati sumus, ut et propter munus collegæ et ob literas amici et religione consangvinei Vestri esse videamur. Qvo magis autem lætitia Vestra ad nos qvoqve

pertinet, eo vehementius lætor, me potissimum ad literas Vestras, Viri summe Venerabiles atqve Amplissimi, qvam possem amicissime rescribere jussum esse. Ergo gratulamur Vobis non solum ipsos dies festos, qvibus nihil fieri potest sublimius, verum etiam Academiæ Vestræ splendorem, qvi tantus est, ut jam dudum malevolorum invidiam moveritis, bonorum verò omnium maximam laudem admirationemqve consequuti sitis.

Valete nobisqve favete, ut facitis.

Dabamus Rostochii d. XI Calendas Novembres a. MDCCCXXXVI.

Fransiscus Volcmarus Fritzsche,
Academiæ h. t. Rector.

Heller ikke fattedes det paa kjærkomne og højtagtede Gjæster, hidsendte fra 3 Universiteter. Fra Universitetet i Kiel de tvende Dekani for det theologiske og philosophiske Fakultet, Dr. Køster, ord. Professor i Theologien, og Dr. Scherck, ord. Professor i Mathematiken; paa det Berlinske Universitets Vegne indfandt sig sammes Rektor, Gehejme-Overrevisionsraad Dr. Heffter, ord. Professor i Lovkyndigheden, Ridder af den hessiske Løveorden, og Overkonsistorialraad Dr. Marheinecke, første Professor i Theologien, Ridder af den røde Ørn; fra Universitetet i Gripswalde indfandt sig Dr. Schømann, ord. Professor i Philosophien.

Ligesom disse hædrede Mænds Nærværelse bidrog ikke lidet til at forskjønne Festen, saaledes forhøjedes endnu Betydningen af deres Nærværelse ved den Maade hvorpaa de fremstode som Ordførere i deres Universiteters Navn. Ved en højtidelig Akt paa den akademiske Festdag, i en Forsamling af samtlige Pro-

hanc sententiam comprobassent: placuit, ut duo legati in tempore Havniam mitterentur, qvi et ædes sacras Vobiscum adirent, et disputationibus Vestris interessent, et nomine nostro tantam tamqve raram felicitatem Vobis ex animo gratularentur. Verum enim vero re iterum ad consilium relata, postqvam magnus ille ardor et qvasi impetus paullatim consedit, primis sententiis secundæ, ut fit, dissimiles evaserunt et cum animorum habitu res ipsa nobis mutari nescio qvo modo visa est. Certum erat deliberatumqve in itinere suscipiendo neqve sumtibus ullis parcere, neqve ipso anni tempore minus ad navigandum commodo a re tam honesta tamqve eximia deterreri, in qvo consilio magna constantia perseveravimus. Sed quum vidissemus, sacra a Vobis obeunda in eos dies incidere, qvibus feriarum tempore jam elapso scholæ in hac Academia habendæ essent: vereri coepimus, ut Professores a nobis legandi officii amicitiæque causa tali tempore præsentiori officio satis recte deessent, in eaqve opinione a Principis nostri Clementissimi amicis, qvos literæ Vestræ cæteroqvi mirifice delectarunt, qvodammodo confirmati sumus. Ita præclarum illud consilium magno qvodam ardore susceptum ac diu varie agitatum hoc uno qvasi scrupulo injecto ad irritum cecidit. Nunc, qvod unum possumus, spondeo nos omnes, qvamvis multorum dierum itinere disjunctos, voluntate tamen, amicitia, animis deniqve Vobiscum una futuros esse. Tam arcte enim et communium sacrorum et vero etiam literarum vinculo inter nos copulati sumus, ut et propter munus collegæ et ob literas amici et religione consangvinei Vestri esse videamur. Qvo magis autem lætitia Vestra ad nos qvoqve

pertinet, eo vehementius lætor, me potissimum ad literas Vestras, Viri summe Venerabiles atqve Amplissimi, qvam possem amicissime rescribere jussum esse. Ergo gratulamur Vobis non solum ipsos dies festos, qvibus nihil fieri potest sublimius, verum etiam Academiæ Vestræ splendorem, qvi tantus est, ut jam dudum malevolorum invidiam moveritis, bonorum verò omnium maximam laudem admirationemqve consequuti sitis.

Valete nobisqve favete, ut facitis.

Dabamus Rostochii d. XI Calendas Novembres
a. MDCCCXXXVI.

Fransiscus Volcmarus Fritzsche,
Academiæ h. t. Rector.

Heller ikke fattedes det paa kjærkomne og højtagtede Gjæster, hidsendte fra 3 Universiteter. Fra Universitetet i **Kiel** de tvende Dekani for det theologiske og philosophiske Fakultet, Dr. **Köster**, ord. Professor i Theologien, og Dr. **Scherck**, ord. Professor i Mathematiken; paa det **Berlinske** Universitets Vegne indfandt sig sammes Rektor, Geheime-Overrevisionsraad Dr. **Heffter**, ord. Professor i Lovkyndigheden, Ridder af den hessiske Løveorden, og Overkonsistorialraad Dr. **Marheinecke**, første Professor i Theologien, Ridder af den røde Ørn; fra Universitetet i **Gripswalde** indfandt sig Dr. **Schømann**, ord. Professor i Philosophien.

Ligesom disse hædrede Mænds Nærværelse bidrog ikke lidet til at forskjønne Festen, saaledes forhøjedes endnu Betydningen af deres Nærværelse ved den Maade hvorpaa de fremstode som Ordførere i deres Universiteters Navn. Ved en højtidelig Akt paa den akademiske Festdag, i en Forsamling af samtlige Pro-

fessorer i Konsistoriets Sal, overrakte det Berlinske Universitets Rektor, ved en Tiltale i det latinske Sprog, det derværende akademiske Senats Lykønskningsskrivelse. En lignende, hvori Erindringen om Fortidens Forbindelser mellem Danmark og Pommern vare fornyede, overrakte Dr. Schømann fra Gripsvalde, samt tilføjede endnu et af ham forfattet Program, ved hvilket det akademiske Senat havde opfordret til Deltagelse i den danske Kirkes og Højskoles Fest, og som er betitlet: **Dissertatio de ecclesiis Lacedæmoniorum.** Med ikke ringere Varme bragtes den festlige Hilsen fra Søster-Universitetet i Kiel ved den theologiske Dekanus. Denne Tiltale af fremmede Universiteters værdige Repræsentanter besvaredes af Universitetets Rektor. Hans Ord udtrykte det Sindelag med hvilket vi have modtaget disse Yttringer af broderlig Velvillie og ville bevare dem i Erindringen.

Samtlige Professorer tilligemed de fremmede Lærde begave sig derpaa i Procession til Solennitetssalen i den ny Universitetsbygning, hvor lignende Foranstaltninger som ved Indvielsesfesten vare trufne. En Kommando af Livgarden til Fods paraderede udenfor Bygningen, og Underofficerer af Garden vare posterede ved Indgangen til Bygningen og til Solennitetssalen. Da Hans Majestæt **Kongen** tilligemed Prindserne **Christian Frederik** og **Frederik Ferdinand** samt **Vilhelm af Hessen**, og ledsaget af et anseligt Følge, ankom Kl. 12, blev Allerhøjstsamme modtaget ved Hovedindgangen af Rektor og de 4 Dekani, i Solennitetssalen af Universitetsdirektionens Medlemmer, som ledsagede Kongen og Prindserne til Tribynen. Derpaa begyndte Opførelsen af den af Professor Øhlenschlæger forfattede og af Organist Jensen komponerede Kantate, som udførtes paa samme Maade som Kantaten ved Indvielsesfesten. Efter Udførelsen af sammes første Del besteg Hans Højærværdighed Dr. og Professor Theologiæ Clausen, R. af D., Talerstolen, og udviklede i

en dansk Tale Forbindelsen mellem Kirke og Skole. Efter en kort og skjøn Indledningsbøn, i hvilken han alluderede til Indskriften paa Talerstolen (εν πνευματι και αληϑεια) ved at bemærke, at Stedet, om end ingen synlig Helligdom hæver sig indenfor dets Mure, dog er helligt, helliget et Ords Forkyndelse i Aand og Sandhed, viste Taleren først, at det sande Gudfrygtigheds Liv ikke kan have sin Betryggelse i Samfundet uden Videnskab, idet Videnskaben leder den hemmelighedsfulde Magt med hvilken Religionen hersker over Mennesket, og allerede ved Reformationen har beviist sig som den Magt der forberedede Kirkens Opvaagnen til Liv, og rystede den paa Aandsfrihedens og Yttringsfrihedens Ruiner opreiste Pavethrone, og som den Kraft der siden Reformationen, efter en Uvirksomhedstid da den blev holdt i Lænker, nu har brudt Overtroens værste Magt, bragt Fred og gjensidig Anerkjendelse i Kristi Kirke, udjevnet Modsætninger og hævdet Frihed og Sandhed, saa at de ej længere kunne miskjendes. Dernæst viste Taleren, i hvilket Forhold Videnskaben bør stilles til Kirken, og hvad Frugt og Fordel Videnskaben tør love sig af hin Forbindelse med Kirken; at nemlig Videnskaben intet naturstridigt Baand har at befrygte af Forbindelse med Kirken, saasandt denne fastholder Kristendommens Grundlov, at Evangeliet er den aandelige Friheds evige Lov; men at en kristelig Aand, modsat den der finder Behag i Ord og Kløgt og misbruger Videnskaben som Redskab til timelig Fordel, skal besjæle Videnskabens Dyrkere; thi den lærer at see Aabenbarelse af den Eviges Herlighed i alle Gjenstande for menneskelig Forskning, og skaber det rene og ubesmittede, fra Livets Forfængelighed frigjorte, til det Høiere henvendte, af Kjærlighed til Sandhed gjennemtrængte Sind. Dette er den Hellige Aand, som fører til Sandhed — til Sandheden, som gjør Mennesket fri. Han bemærkede endelig, at Reformationens Tids-

alder just har sin Betydning i den Hyldning den ydede disse tvende, de ædleste Magter i Livet. (Denne Tale, som findes fuldstændig i de i Anledning af Festen udgivne Acta solennia, er tillige udgivet i Forbindelse med en Række af offentlige Forelæsninger over Reformationshistorien, hvilke Prof. Clausen i de nærmeste Dage før Festen holdt for et overordentlig talrigt Auditorium, bestaaende af et dannet Publikum af begge Kjøn, i den reformerte Kirke, som velvilligen var overladt ham til dette Øjemed. Det her anførte Udtog har man tilladt sig at aftrykke efter dHr. Professorer Scharlings og Engelstofts theologiske Tidsskrift.)

Efter Talen foretoges Promotionerne, som deels bestode i Kreation med de sædvanlige Højtideligheder (dog saaledes, at Løftet beseglede med et Haandtryk, istedetfor, som tidligere har været Brug, med et Kys) af dem som havde indsendt og forsvaret Dissertationer, deels i Proklamation af dem som uden mundtligt Forsvar, efter indsendte Disputatser, havde erholdt Graden, og af dem hvem Æresdiplomer tildeltes. Promotionsakten forrettedes paa Latin af Fakulteternes daværende Dekani: for det theologiske Fakultet af Prof. Dr. Clausen, R. af D., for det juridiske af Konferentsraad Dr. og Professor Bornemann, for det medicinske af Etatsraad Dr. og Prof. Bang, R. af D., og for det philosophiske, i Etatsraad Hornemanns Sygdom, af Prodekanus Professor Dr. Sibbern, R. af D. Førend Promotionsakten for de særskilte Fakulteter blev afsunget det dertil svarende Vers af Kantaten.

Efterat Promotionsakten var endt, besteg Dr. og Professor i Theologien Scharling Kathedret, og holdt paa samtlige Promoveredes Vegne en Taksigelsestale paa Latin, der sluttedes med Bønner for Kongen, Dronningen, Kongehuset, Fædrelandet, Kirken og Universitetet. Derpaa blev afsunget Slutningssangen og Koret af Kantaten, og det gjorde et øjensynligt dybt Indtryk

paa den alderstegne, almeneelskede Monark, da den hele talrige Forsamling, ved en fælles Impuls, rejste sig og istemmede med Sangerne følgende sidste Strofe i Kantatens næstsidste Numer.

Sjette Frederik, vor Fader!
Du har Hjertet varmt som Hin; (Christian III.)
Ondskab Du og Vantro hader,
Jesu sande Tro er din.
Ja, hver ægte Kristen véd:
Livets Væld er Kjærlighed!
Dyrker den da fromt tilsammen!
Gode Kristne, sjunger Amen!

I Anledning af denne skjønne, minderige Fest vare, ifølge allerhøjeste Befaling, slagne 2 Medallier, af hvilke Exemplarer i Sølv skjænkedes alle dem som ved denne Lejlighed vare indbudne til Hans Majestæts Taffel. Den første, forfærdiget af Medallier Christensen, har paa Aversen Kong Christian III's Portræt, Reversen forestiller Danmark som modtager Reformationen, fremstillet i tvende kvindelige Figurer — Reformationen betegnet ved Bibelen og Svanen, Danmark ved Axekronen, Septeret og Vaabenskjoldet — som staaende række hinanden Haanden over et Alter, hvorpaa den hellige Kalk staaer. Omskriften er: Evangelii veritas restituta, og ved Foden staaer: Solemn. sæcul. tert. d. XXX Octbr. MDCCCXXXVI. Den anden Medallie, hvis Avers har Kong Frederik VI's Portræt, viser paa Reversen den thronende Reformation, støttende sin Arm paa den hellige Skrift, medens Danmark — en foran staaende kvindelig Figur — ophænger det danske Jubilæums Mindekrands, hvori Aarstallet 1836 findes, ved Siden af de to foregaaende Aarhundreders Krandse, i hvilke sees Aarstallene 1636 og 1736; Omskriften er: Pie memor, og ved Foden staaer: Post tria sæcula d. XXX Octobris MDCCCXXXVI. Stemplerne til denne Medallie ere af Medallier F. Krohn.

alder just har sin Betydning i den Hylding den ydede disse tvende, de ædleste Magter i Livet. (Denne Tale, som findes fuldstændig i de i Anledning af Festen udgivne Acta solennia, er tillige udgivet i Forbindelse med en Række af offentlige Forelæsninger over Reformationshistorien, hvilke Prof. Clausen i de nærmeste Dage før Festen holdt for et overordentlig talrigt Auditorium, bestaaende af et dannet Publikum af begge Kjøn, i den reformerte Kirke, som velvilligen var overladt ham til dette Øjemed. Det her anførte Udtog har man tilladt sig at aftrykke efter d. Hr. Professorer Scharlings og Engelstofts theologiske Tidsskrift.)

Efter Talen foretoges Promotionerne, som deels bestode i Kreation med de sædvanlige Højtideligheder (dog saaledes, at Løftet beseglede med et Haandtryk, istedetfor, som tidligere har været Brug, med et Kys) af dem som havde indsendt og forsvaret Dissertationer, deels i Proklamation af dem som uden mundtligt Forsvar, efter indsendte Disputatser, havde erholdt Graden, og af dem hvem Æresdiplomer tildeltes. Promotionsakten forrettedes paa Latin af Fakulteternes daværende Dekani: for det theologiske Fakultet af Prof. Dr. Clausen, R. af D., for det juridiske af Konferentsraad Dr. og Professor Bornemann, for det medicinske af Etatsraad Dr. og Prof. Bang, R. af D., og for det philosophiske, i Etatsraad Hornemanns Sygdom, af Prodekanus Professor Dr. Sibbern, R. af D. Førend Promotionsakten for de særskilte Fakulteter blev afsunget det dertil svarende Vers af Kantaten.

Efterat Promotionsakten var endt, besteg Dr. og Professor i Theologien Scharling Kathedret, og holdt paa samtlige Promoveredes Vegne en Takſigelsestale paa Latin, der sluttedes med Bønner for Kongen, Dronningen, Kongehuset, Fædrelandet, Kirken og Universitetet. Derpaa blev afsunget Slutningssangen og Koret af Kantaten, og det gjorde et øjensynligt dybt Indtryk

paa den alderstegne, almenelskede Monark, da den hele talrige Forsamling, ved en fælles Impuls, rejste sig og istemmede med Sangerne følgende sidste Strofe i Kantatens næstsidste Numer.

Sjette Frederik, vor Fader!
Du har Hjertet varmt som Hin; (Christian III.)
Ondskab Du og Vantro hader,
Jesu sande Tro er din.
Ja, hver ægte Kristen réd:
Livets Væld er Kjærlighed!
Dyrker den da fromt tilsammen!
Gode Kristne, sjunger Amen!

I Anledning af denne skjønne, minderige Fest vare, ifølge allerhøjeste Befaling, slagne 2 Medallier, af hvilke Exemplarer i Sølv skjænkedes alle dem som ved denne Lejlighed vare indbudne til Hans Majestæts Taffel. Den første, forfærdiget af Medalliør Christensen, har paa Aversen Kong **Christian III's** Portræt, Reversen forestiller **Danmark som modtager Reformationen**, fremstillet i tvende kvindelige Figurer — Reformationen betegnet ved Bibelen og Svanen, Danmark ved Arekronen, Septeret og Vaabenskjoldet — som staaende række hinanden Haanden over et Alter, hvorpaa den hellige Kalk staaer. Omskriften er: **Evangelii veritas restituta**, og ved Foden staaer: **Solemn. sæcul. tert. d. XXX Octbr. MDCCCXXXVI.** Den anden Medallie, hvis Avers har Kong **Frederik VI's** Portræt, viser paa Reversen **den thronende Reformation**, støttende sin Arm paa den hellige Skrift, **medens Danmark** — en foran staaende kvindelig Figur — **ophænger det danske Jubilæums Mindekrands**, hvori Aarstallet 1836 findes, ved Siden af de to foregaaende Aarhundreders Krandse, i hvilke sees Aarstallene 1636 og 1736; Omskriften er: **Pie memor**, og ved Foden staaer: **Post tria sæcula d. XXX Octobris MDCCCXXXVI.** Stemplerne til denne Medallie ere af Medalliør F. Krohn.

Examina ved Universitetet i 1836.

1. Theologisk Embedsexamen.

A. Theoretisk Examen.

Til Examen i Decbr. og Januar havde 17 Studerende meldt sig, af hvilke dog 2 udebleve fra den mundtlige Prøve. De øvrige 15, som absolverede Examen, vare følgende:

Jan.	12.	Allen, C. Fdn., (1830)	Laudabilis.
—	—	Cramer, H. Billeskou Jansen, (1828)	Laudabilis.
—	—	Jensen, Steen Ch. Fr., (1828) .	Haud illaud.
—	14.	Thygesen, Thyge, (1830) . . .	Laudabilis.
—	—	Bagtmann, N. Jh., (1829) . .	Laudabilis.
—	—	Ipsen, H. Steenstrup, (1830) .	Haud illaud.
—	15.	Heiberg, Søren Johan, (1827). .	Haud illaud.
—	—	Jürgensen, Lr., (1830) (se 21 Nov.)	Haud illaud.
—	—	Ove, N. Andr., (1828) . . .	Non cont.
—	18.	Glahn, Hn. Chf., (1828) . . .	Laudabilis.
—	—	Boetmann, Mk. C., (1828) . .	Haud illaud.
—	—	Luplau, Jhn. Hieron., (1830) . .	Non cont.
—	19.	Gottlob, Niels, (1829) . . .	Laudabilis.
—	—	Pedersen, Peder, (1830) . . .	Laudabilis.
—	—	Hansen, Greg. Lindemann, (1830) (se 6 Maj 1837)	Non cont.

Til Examen i andet Kvartal indstillede sig 37 Studerende, af hvilke 1 forlod den skriftlige Prøve, 1 erklæredes efter dennes

Udfaldt immaturus, og 3 udebleve fra den mundtlige Prøve. De øvrige 32 absolverede Examen med følgende Udfald:

April	25.	Pedersen, Fr. Ch., (1831) . . .	Laudabilis.
—	—	Knudsen, K. Pt., (se 23 Okt. 1835)	Haud illaud.
—	—	Jansen, C. Ad. Em., (1829) . .	Haud illaud.
—	26.	Jensen, Ove Ch., (1829) . . .	Laudabilis.
—	—	Hofmann, Ove Malling, (1827) .	Haud illaud.
—	27.	Bornemann, Jh. Alf., (1830) . .	Adm. laud.*)
—	—	Pontoppidan, Andr. Ch., (1830) (se 29 Nov.)	Haud illaud.
—	—	Feddersen, Carsten Hansen, (1828)	Haud illaud.
—	30.	Knudsen, Hans, (1830) . . .	Laudabilis.
—	—	Schmidt, Ch. Fr., (1825) . . .	Haud illaud.
—	—	Lund, C. Ch., (1827)	Haud illaud.
Maj	2.	Brandt, J. Sph., (1829) . . .	Laudabilis.
—	—	Jørgensen, Nk. Hn., (1828) . .	Haud illaud.
—	—	Baggesen, R. Jhn., (1829) . .	N. contemn.
—	3.	Worm, Mogens Nielsen, (1831) .	Laudabilis.
—	—	Mehl, Ditlev, (1828)	Haud illaud.
—	4.	Adler, Ad. Pt., (1832)	Laudabilis.
—	—	Bøhmer, H. Aug., (1830) . . .	Haud illaud.
—	—	Secher, Anker Jr., (1828) . . .	N. contemn.
—	5.	Hoskjer, Dt. C., (1831) (se 18 Nov.)	Haud illaud.
—	—	Wulff, Ed. G., (1830) . . .	Haud illaud.
—	—	Lund, Fr. W., (1831)	Haud illaud.
—	6.	Bendz, Cl. Fr. W., (1830) . .	Haud illaud.
—	—	Tram, Hn. Pt. Ch., (1829) . .	Haud illaud.
—	—	Briand, Fr. Jr., (se 13 Juli 1835)	Haud illaud.
—	7.	Dyrhauge, Hm. Ch. Jensen, (1831)	Laudabilis.

*) Denne Karakter, som ikke forhen har været given, staaer imellem Laud. og Egregie.

Maj	7.	Knudsen, Ch. W. Hn., (1829). .	Haud illaud.
—	—	Lafjer, W. Ch., (1827)	Haud illaud.
—	9.	Kabell, Petrus, (1830) (se 15 Nov.)	Haud illaud.
—	—	Asmussen, Pt. Ch., (1829) . .	Haud illaud.
—	10.	Kaae, H. Gundorph, (1831) (se 25 Nov.)	Haud illaud.
—	—	Blach, N. Mollerup, (1826) . .	N. contemn.

I tredie Kvartal havde 28 Studerende indgivet Begjeringer om at stedes til Examen, men 1 indfandt sig ikke til den skriftlige Prøve, 4 forlode denne ufuldendt, 1 udeblev fra den mundtlige Prøve, og 1 blev ved denne erklæret immaturus. De 21 der absolverede Examen vare følgende:

Juli	6.	Thomsen, Andr. Evald Meinert, (1830) (se 1 Maj 1837)	Haud illaud.
—	—	Krarup, Christian, (1829) . . .	Haud illaud.
—	—	Mohr, Jh. Fr., (1829)	Haud illaud.
—	7.	Mønster, Gomme C., (1831) . .	Laudabilis.
—	—	Billmann, Ch. Ld., (1828) . . .	Haud illaud.
—	—	Boesen, G. Fdn., (1831) . . .	Haud illaud.
—	8.	Karstensen, Christen, (1831) . .	Laudabilis.
—	—	Hasle, S. Nk. Pt., (1831) . .	Laudabilis.
—	—	Hoegh, C. Mgn. Ch., (1830) . .	Haud illaud.
—	9.	Lassen, H. Ch., (1831)	Laud. impr. ob sp. scr.
—	—	Smidth, Andr. B., (1831) . . .	Haud illaud.
—	—	Olivarius, Matth. Ch., (se 24 April 1835)	Non cont.
—	11.	Rosing, Ludvig, (1830)	Laud. impr. ob sp. scr.

Juli 11.	Schou, Carst. Mtth., (se 27 Apr. 1835)	Laudabilis.
— —	Jørgensen, Lr. Pt., (1830) . . .	Haud illaud.
— 12.	Hald, Lor. Matthæus Em., (1825)	Laudabilis.
— —	Frølund, Esp. Fr. Sph., (1830) .	Haud illaud.
— —	Nr. 3 immaturus.	
— 13.	Monrad, Dt. Gotth., (1830) . .	Laudabilis et qv. egr.
— —	Gloerfeldt, C. Ld. Ch. G., (1831) (se 2 Maj 1837)	Haud illaud.
— —	Aagaard, Lor. Jt., (se 23 Okt. 1834)	N. contemn.

I sidste Kvartal vare Petita indkomne fra 45 Studiosi Theologiæ, af hvilke dog 1 udeblev fra og 3 forlode den skriftlige Prøve, 3 udebleve fra og 1 forlod den mundtlige Prøve ufuldendt. De tilbageblevne 37 vare følgende:

Nov. 15.	Bessengaard, Ch. Ed. Dt., (1830)	Laudabilis.
— —	Kabell, Petrus, (se 9de Maj) . .	Laudabilis.
— —	Flindt, Sigv. Th. Decimus, (1826)	Haud illaud.
— 16.	Engelsted, Gu. Chf., (1831) . .	Laudabilis.
— —	Schwensen, Ch. C. Aug., (1830)	Laudabilis.
— —	Ulrich, R. Dt. Fr., (Sorø 1831)	Haud illaud.
— 17.	Belding, Fr. Pt., (1830) . . .	Laudabilis.
— —	Nr. 2 forlod Prøven.	
— —	Graae, Gumme Ch., (1829) . .	Haud illaud.
— 18.	Hoskjer, Dt. C., (se 5 Maj) . .	Laud. impr. ob sp. scr.
— —	Schmidt, Jhn. Sigism., (1832) .	Laudabilis.
— —	Holm, Jt. Ld. Fdn., (1831) . .	Haud illaud.
— 19.	Hansen, Jh. Fdn. Jr., (1831) .	Laudabilis.
— —	Halvorsen, Ch. Fr. Bartholin, (1829)	Haud illaud.
— —	Gruusberg, N. Pt., (1829) . .	N. contemn.

Nov. 21. Jürgensen, Laurits, (se 15 Jan.) . . . Haud illaud. sp. scr. l. dgn.
— — Taarning, Mt. Ch. Aug., (1831) Haud illaud.
— 22. Borup, Jl. Td., (1831) . . . Laud. impr. ob sp. scr.
— — Thestrup, Pt. Mtth. Ottonius Gosmel, (1832) . . . . Haud illaud.
— — Ostrup, Jakob, (1827) . . . . N. contemn.
— 23. Kyhnel, Td. Sextus, (1832) . Haud illaud. sp. scr. l. dgn.
— — Fogh, Cn. Blts. Td., (1831) . . Laudabilis.
— — Falkenskjold, Eli Sph., (1831) . Haud illaud.
— 24. Olivarius, C. Aug., (1831) . . Laudabilis.
— — Bagger, J. Ld. Fr., (se 23 Apr. 1836) N. contemn.
— — Budtz, P. Jh., (1828) . . . N. contemn.
— 25. Buchholtz, Cn. Gtf., (1831) . . Laudabilis.
— — Kaae, H. Gundorph, (se 10 Maj) Laudabilis.
— — Berg, Ch. Antonin, (1829) . . Haud illaud.
— 26. Trojel, C. Jk., (1831) . . . . . Laud. impr. ob sp. scr.
— — Blicher, S. Bedege, (1828) . . Haud illaud.
— — Møller, Joak. Ch., (1830) . . Haud illaud.
— 28. Fog, C. D., (1830) . . . . . Laudabilis.
— — Gundorph, H. Ch., (1831) . . Haud illaud.
— 29. Møller, Ch. Jensenius, (1827) . Laudabilis.
— — Pontoppidan, Andr. Ch., (se 27 Apr.) Laudabilis.
— 30. Koefoed, Jk. Pt., (1832) (se 9 Maj 1837) . . . . Haud illaud.
— — Barfoed, Pt. Marius, (1830) . Laudabilis.

B. Homiletisk-kateketiske Prøver.

a. I Kjøbenhavn.

Begge Prøverne:

Esmarch, H. Haagen, (10 Juli 1829 H. ill.)
hom. Pr. 8 Juni, Text 1 Joh. 5, 14—16, H. illaud.
Kat. Pr. 19 Juni i Garnisons Kirke . . . H. illaud.

Schlotfeldt, Ph. Mk., (17 Jan. 1832 Laud.) hom.
Pr. 23 Jan., Text Eph. 2, 10, ... H. illaud.
Kat. Pr. 21 Februar i Frue Kirke . . . . Laudab.

Smith, J. Paludan, (23 Oktober 1832 H. ill.)
hom. Pr. 24 August, Text Rom. 7, 7—11, Laudab.
Kat. Pr. 4 December i Trinitatis Kirke . . H. illaud.

Teisen, Mrk. Pt., (26 Oktbr. 1832 Laud.) hom.
Pr. 19 Aug., Text 2 Kor. 4, 16—18, . . H. illaud.
Kat. Pr. 28 August i Trinitatis Kirke . . H. illaud.

Rask, H. Ch. Mk., (11 Jan. 1833 Laud.) hom.
Pr. 28 Febr., Text Galat. 6, 3—6, . . . Laudab.
Kat. Pr. 27 Marts i Holmens Kirke . . . Laudab.

Bloch, Fr. Vict., Licent., (17 Jan. 1833 Laud.)
hom. Pr. 7 Apr., Text Joh. 13, 12—17, . Laudab.
Kat. Pr. 4 April i Garnisons Kirke . . . Laudab.

Laurent, Hr. Ant., (23 April 1833 Laud.) hom.
Pr. 7 Oktbr., Text 1 Petr. 1, 1, 22—25, . Laudab.
Kat. Pr. 20 November i Helligaands Kirke . Laudab.

Kieler, H. Fr. Fædder, (29 April 1833 H. ill.)
hom. Pr. 17 Maj, Text Joh. 14, 25—27, . Laudab.
Kat. Pr. 15 Maj Trinitatis Kirke . . . . Laudab.

Best, Ed., (16 Juli 1833 Laud.) hom. Pr. 22
Juni, Text Rom. 7, 7—8 . . . . . . Laudab.
Kat. Pr. 19 Juni i Garnisons Kirke . . . Laudab.

Bagger, H. C. Ed., (16 Januar 1834 H. ill.)
hom. Pr. 20 Nov., Text Apoc. 2, 10, . . . Laudab.
Kat. Pr. 16 Oktober Holmens Kirke . . . Laudab.

Jørgensen, N. Pt., (17 Jan. 1834 Laud.) hom.
Pr. 22 April, Text 1 Kor. 6, 12, . . . Laudab.
Kat. Pr. 24 April i Frue Kirke . . . . Laudab.

Hansen, Pt. Ch., (16 April 1834 H. ill.) hom.
Pr. 25 Marts, Text 1 Petr. 1, 13—16, . Adm. Ld.
Kat. Pr. 27 Marts i Holmens Kirke . . . H. illaud.

Jørgensen, Ot. Fr. Ch., (21 April 1334 H. ill.)
hom. Pr. 26 Jan., Text 1 Kor. 4, 6—7, . Laudab.
Kat. Pr. 27 Marts i Holmens Kirke . . . Laudab.

Koefoed, Ed. Snedorff, (7 Juli 1834 H. ill.)
hom. Pr. 22 Febr., Text Matth. 6, 19—23, H. illaud.
Kat. Pr. 8 Januar 1837 i Frue Kirke . . Laudab.

Jørgensen, Td. Regius Lerche, (20 Oktober 1834
Laud.) hom. Pr. 26 Marts, T. Kol. 1, 13—14, Vix Ld.
Kat. Pr. 27 Marts i Holmens Kirke . . . Laudab.

Bentzen, H. Ch., (20 Oktober 1834 H. ill.) hom.
Pr. 7 Marts, Text Petr. 2, 11—14, . . H. illaud.
Kat. Pr. 24 April i Frue Kirke . . . . H. illaud.

Schack, Mrk. Andr. Tage, (20 Okt. 1834 H. ill.)
hom. Pr. 17 Nov., Text Luc. 6, 45, . . Laudab.
Kat. Pr. 20 November i Helligaands Kirke . H. illaud.

Køster, Jens, (21 Oktober 1834 H. ill.) hom.
Pr. 12 April, Text Eph. 4, 22—24, . . Laudab.
Kat. Pr. 12 Juni i Holmens Kirke . . . H. illaud.

Schmidt-Phiselbeck, C. Ot., (21 Apr. 1835 Laud.)
hom. Pr. 26 Juni, Text Eph. 2, 8—10, . Laudab.
Kat. Pr. 20 November i Helligaands Kirke . Laudab.

Balle, H. Ph. Ovesen, (23 April 1835 Laud.)
hom. Pr. 16 Juni, Text Matth. 25, 31—46, Laudab.
Kat. Pr. 19 Juni i Garnisons Kirke . . . Laudab.
Brunn, Th. Hm., (28 April 1835 H. ill.) hom.
Pr. 13 Maj, Text 1 Petr. 4, 1—2, . . Laudab.
Kat. Pr. 8 Maj i Helligaands Kirke, . . H. illaud.
Voigt, C. Fr., (29 April 1835 H. ill.) hom. Pr.
16 September, Text Act. 28, 35, . . . H. illaud.
Kat. Pr. 28 August i Trinitatis Kirke . . Laudab.
Møller, Ch. Fr. Ebh., (30 April 1835 H. ill.)
hom. Pr. 30 Septemb., Text Rom. 1, 16, 17, Adm.Ld.
Kat. Pr. 16 Oktober i Holmens Kirke . . Laudab.
Vedel, Nissenius Cl., (30 April 1835, H. ill.)
hom. Pr. 29 Marts, Text Act. 17, 30—31, H. illaud.
Kat. Prøve 8 Januar 1837 i Frue Kirke . Laudab.
Andresen, H. Pt., (7 Juli 1835 H. ill.) hom.
Pr. 9 April, Text Rom. 6, 1—4, . . . Laudab.
Kat. Pr. 24 April i Frue Kirke . . . . Laudab.
Bøttiger, H. Pt., (9 Juli 1835 H. ill.) hom.
Pr. 18 Maj, Text Act. 10, 34—35, . . Laudab.
Kat. Pr. 8 Maj i Helligaands Kirke . . . Laudab.
Ehrenreich, W. Aug., (13 Juli 1835 Laud.) hom.
Pr. 30 Juni, Text Matth. 20, 1—17 . . H. illaud.
Kat. Pr. 12 Juni i Holmens Kirke . . . H. illaud.
Wittrup, C. Ch., (23 Oktober 1835 H. ill.) hom.
Pr. 7 November, Text Matth. 7, 24—28, . Laudab.
Kat. Pr. 28 August i Trinitatis Kirke . . Laudab.
Knudsen, Hans, (30 April 1836 Laud.) hom. Pr.
20 April, Text Matth. 12, 22—30, . . . H. illaud.
Kat. Pr. 21 Aug. i Frue Kirke . . . . Laudab.

Tram, Hn. Pt. Ch., (6 Maj 1836 H. ill.) hom.
Pr. 4 Nov., Text Marc. 10, 13—17 . . Laudab.
Kat. Pr. 6 November i Garnisons Kirke . . H. illaud.
Aagaard, Lr. Jk., (13 Juli 1836 N. cont.) hom.
Pr. 28 Oktober, Text Joh. 14, 1—4, . . Vix H. ill.
Kat. Pr. 6 November i Garnisons Kirke . . H. illaud.

Homiletisk Prøve alene.

Hansen, C. Aug., Adjunkt i Sorø, (1 Nov. 1831 Laud.) 30 December, Text Luc. 17, 6—10, H. illaud.
Friis, Jens, (10 Juli 1832 H. ill.) 8 Januar, Text Joh. 3, 17—19, ... Laudab.
Harboe, Fr. C. Ch., (11 Jan. 1833 H. ill.) 28 April, Text Joh. 7, 17, ... Laudab.
(Kat. Pr. 11 Jan. 1835 Laud.)
Münter, Fr., (18 Jan. 1833 Laud.) 2 Januar, Text Matth. 7, 13, 14 . . . . Laudab.
Baggesen, R. Jhn., (2 Maj 1836 N. cont.) 31 December, Text Ebr. 9, 11—15, . . . H. illaud.
(Kat. Pr. 5 Oktb. 1837 for Fyens Biskop Laud.)

Katekektisk Prøve alene.

Silfverberg, Ant. Fr., Lic. Theol., (13 Januar 1830 Laud.) 15 Maj, Trinitatis Kirke . . H. illaud.
(hom. Pr. 21 Sept. 1835 Ld. e. q. egr.)
Camradt, Jr. Ch. Ld., (27 Oktb. 1831 H. ill.) 4 Decbr. f. K., (hom. Pr. 21 Aug. 1835 H. ill.) H. illaud.
Kjerumgaard, C., (25 April 1832 H. ill.) 15 Maj Trinitatis Kirke . . . . Laudab.
Holst, Jh. Pt., (10 Juli 1832 H. ill.) 21 August, Frue Kirke . . . . Laudab.

Nyrop, Chf., (9 Juli 1833 H. ill.) 21 Febr., f. K., (hom. Pr. 22 Decbr. 1836 H. ill.) . . Laudab.

Haven, Fr. Ch., Adjunkt i Frederiksberg, (25 Okt. 1833 Laud.) 16 Okt., Holmens Kirke . . Laudab.

Trybe, Hlg. Kongslev, (25 Okt. 1833 H. ill.) 13 Marts, Frue Kirke, (hom. Pr. 11 Dec. 1836 Ld.) Laudab.

Matzen, Aug., (23 Okt. 1835 H. ill.) (hom. Pr. 25 Jan. 1837 Laud.) 4 Dec., Trinitatis Kirke Laudab.

b. For Bisopperne i Provindserne.

Rasmussen, Ld. Aug. Fr., (29 April 1830 Laud.) 26 Juni for Fyens Bisop, hom. Pr., Text Rom. 8, 18—24, ... Laudab.
Kat. Pr. . . . . Laudab.

Viberg, Sph. W., (29 Okt. 1832 Laud.) 24 Januar for samme Bisop, hom. Pr., Text Rom. 12, 16—fin. . . . . Laudab.
Kat. Pr. . . . . Laudab.

Streenfeldt, H. Ejl., (25 April 1833 N. cont.) 16 Nov. for Laalands Bisop, hom. Pr., Text Jac. 2, 14—20 . . . . H. illaud.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Blicher, Pt. Dn., (11 Juli 1833 N. cont.) 6 August for Aarhus Bisop, hom. Pr., Text Rom. 14, 17—18, ... H. illaud.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Blædel, Ld., (28 Okt. 1833 Laud.) 4 Sept. for Fyens Bisop, hom. Pr., T. 1 Kor. 12, 2—11, Laudab.
Kat. Pr. . . . . Laudab.

Warming, H. Ch., (19 April 1834 Laud.) 8 August for samme Biskop, hom. Pr., Text Philipp. 1, 21—23, ... Laudab.
Kat. Pr. . . . . Laudab.

Schmidt, D. Fr., (8 Juli 1834 H. ill.) 7 Sept. f. Viborg B., hom. Pr., T. 1 Thessal. 5, 8—10 H. illaud.
Kat. Pr. . . . . Laudab.

Wolff, H. Jt. Fr. Ch., (8 Juli 1834 N. cont.) 6 Nov. f. Fyens B., hom. Pr., T. Philipp. 3, 17, H. illaud.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Thomsen, C., (12 Juli 1834 Laud.) 15 August for Viborg Biskop, hom. Pr., Text 1 Joh. 15, 19—20, ... Laudab.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Paludan-Müller, B., (23 Okt. 1834 H. ill.) f. s. B., hom. Pr. 24 Sept., T. Rom. 14, 17—18, Laudab.
Kat. Pr. 11 Nov. . . . . Ld.e.q.eg.

Braae, C. Em., (24 Okt. 1834 H. ill.) 30 Juni for Laalands B., hom. Pr., T. Joh. XI, 25—26, Laudab.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Viborg, H. Andr., (29 April 1835 H. ill.) 24 Juni f. Fyens B., hom. Pr., T. Jac. 1, 22—fin. H. illaud.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Løve, Andr. Ld., (8 Juli 1835 H. ill.) f. Ribe B., hom. Pr. 10 Jan., T. Rom. 12, 4—5, H. illaud.
Kat. Pr. 19 Januar . . . . H. illaud.

Prytz, Pt. Ch., (13 Juli 1835 Laud.) f. Aalborg Biskop, hom. Pr. 23 Maj, Text Joh. 3, 16—21, ... Laudab.
Kat. Pr. 24 Juni . . . . Laudab.

Wulff, Sal., (22 Okt. 1835 Laud.) 30 Juni f.
Laalands B., hom. Pr., Text 1 Kor. 8, 1, . Adm. Ld.
Kat. Pr. . . . . Laudab.
Wilhjelm, Fr., (22 Okt. 1835 H. ill.) 27 Sept.
f. Fyens B., hom. Pr., Text Luc. 14, 1—11, H. illaud.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Ove, N. Andr., (15 Jan. 1836 N. cont.) 22 Aug.
f. Viborg B., hom. Pr., T. 1 Petr. 1, 24—25, H. illaud.
Kat. Pr. . . . . H. illaud.

Homiletisk Prøve alene.

Theilade, Pt. Andr., (12 Juli 1832 Laud.) 28
Aug. f. Ribe B., T. Luc. 10, 26—28, . . Laudab.

Ifølge foreslaaende Lister have i Løbet af 1836 99 Studerende underkastet sig den theologiske Examens theoretiske Prøve, af hvilke 5 indstillede to Gange, og 6 tidligere vare examinerede. Det tilsyneladende Antal bliver saaledes 104, medens Antallet af de ny tilkomne Kandidater ikkun bliver 93. Af de 99 Kandidater, af hvilke iøvrigt 4 i 1837 have taget Examen om, tilkjendtes

1 Laudabilis et qvidem egregie,
40 Laudabilis,
46 Haud illaudabilis,
12 Non contemnendus.

Samme Examens praktiske Prøver underkastede sig:

a. i Kjøbenhavn 31, af hvilke
15 tilkjendtes Laudabilis for begge Prøverne,
11 — Laud. for den ene, H. ill. for den anden,
5 — H. ill. for dem begge,

hvorhos 5 toge den homiletiske Prøve alene, (3 Laud., 2 H. ill.) og 8 den kateketiske Prøve alene (6 Laud., 2 H. ill.);

b. for Bispperne i Provindserne 17, hvoraf

7 tilkjendtes Laudabilis (eller Udmærkelse) for begge Prøver,

4 — Laud. for den ene, H. ill. for den anden,

6 — H. ill. for dem begge.

En underkastede sig desuden den homiletiske Prøve alene, med Laud.

2. Juridiske Examina.

I Foraaret havde 25 Studerende meldt sig til den fuldstændige juridiske Examens theoretiske Prøve, af hvilke imidlertid 2 forlode den skriftlige, og 5 af uanmeldte Aarsager udebleve fra den mundtlige Prøve; de øvrige 18 absolverede Examen med det Udfald som nedenstaaende Fortegnelse viser. Til den praktiske Prøve indstillede sig 15, som alle bestode samme.

Af 34 Personer der meldte sig til den juridiske Examen for Ustuderede, forlod 1 den skriftlige Prøve, 6 bestode ikke denne, 2 udebleve fra den mundtlige Prøve, og 2 fandtes ved denne umodne; de øvrige 23 absolverede Examen. Til den praktiske Prøve indstillede sig 24, af hvilke dog 1 forlod og 1 ikke bestod Prøven.

I Efteraaret indstillede 36 sig til den fuldstændige Examens theoretiske Del, men da en Trediedel af dem, efter at have fuldendt den skriftlige udebleve fra den mundtlige Prøve, absolverede ikkun 24 Examen. Til den praktiske Prøve meldte sig 22 studerede Jurister, af hvilke dog 2 forlode Prøven uden at indlevere Specimina.

Den theoretiske Prøve af juridisk Examen for Ustuderede underkastede 36 sig, hvilke alle absolverede Prøverne, men 1 befandtes umoden. Til den praktiske Prøve indstillede sig 31,

hvoraf 2 ingen Specimina indleverede, tvende Andres Specimina kunde ikke antages.

Til Præliminær-Examen for ustuderede Jurister indstillede sig i Foraaret 24 og i Efteraaret ligeledes 24 Personer; af førstnævnte afvistes 3, af sidstnævnte 2, de øvrige 43 erholdt alle Karakteren: antaget.

Følgende ere Listerne over de juridiske Examina:

Fuldstændig juridisk Examen.

A. Theoretisk Prøve.

April	18.	Trampe, Aug. Sph. Fdn., Greve, (se 14 April 1834)	Laudabilis.
—	—	Rosenørn, Mtth. H., (Sorø 1831)	Laud. Pr. Ld.
—	19.	Lunn, Peter Ivar Julius, (1832)	Laud. - Ld.
—	—	Dahlerup, Carl Emil, (1831) . .	Laud. - Ld.
—	22.	Kierulf, Andr. Ch. Ant., (se 19 Apr. 1834)	H. illaudabilis
—	—	Drechsel, Georg Wilhelm Louis, (1831), (se 8 November) . .	H. illaudabilis
—	23.	Brun, Peter Frederik Constantin, (1830), (se 27 Oktober) . .	H.ill. Pr. H.ill.
—	25.	Secher, Niels, (se 12 April 1834 og 22 April 1837)	H. illaudabilis
—	—	Randropp, Knud, (1829) . . .	H.ill. Pr. H.ill.
—	26.	Svendsen, Dn. Andr. Beneb., (1828)	H. ill. - H. ill.
—	—	Heckscher, Ed., (1831) (se 26 Okt. 1837)	H. ill. - Ld.
—	27.	Hastrup, Severin, (se 4 Nov. 1835)	Laud. - Laud.
—	—	Winther, Frederik Wilhelm, (1829)	Non contemn.
—	28.	Rosenkrantz, Ivar Ch., Bar., (1828)	H.ill. Pr. H.ill.
—	30.	Qvaade, Georg, (1831) . . .	Laud. - H.ill.
		de Coninck, Adolf Louis Chrl., (1831)	Laud. - Laud.

Maj	2.	Kramer, Ludvig August, (se 26 April 1833)	Laud Pr. H.ill.
		Øhlenschlæger, Johannes Wolfgang, (se 30 Apr. 1835 og 2 Maj 1837)	H. ill. - H. ill.
Okt.	21.	Schmidt, Jørgen Ludvig, (se 31 Oktober 1835)	Laudabilis.
—	—	Buch, Pt. Ch. Nouvel, (1833) .	Laud. Pr. H.ill.
—	22.	Tillisch, Georg Flemming, (Sorø 1828), (se 9 Maj 1837) . .	H.ill. Pr. H.ill.
—	—	Malling, Carl Otto, (1831) . .	Haud illaud.
—	24.	Bahneberg, Niels Anton, (se 26 Oktober 1835)	Haud illaud.
—	—	Beilbach, Frederik, (1832) . .	Laud. Pr. Ld.
—	26.	Zingelmann, Wilhelm Julius, (1830) (se 27 April 1837)	Haud illaud.
—	—	Skrike, Julius, (1832), se Foraaret 1838)	H.ill. Pr. H.ill.
—	27.	Brun, Pt. Fr. Enst., (se 23 Apr.)	Laud - Laud.
—	—	Schack, Carl August Restorff, (1832) (se 21 Oktober 1837) . . .	H. ill. - H. ill.
Nov.	4.	Hoff, Malthe Christian, (1829) .	N. cont. - H. ill.
—	—	Bilsted, Ernst Fr. Aug., (1828) .	Haud illaud.
—	5.	Sponeck, W. C. Eppingen, Greve, (Sorø 1832)	Laud. Pr. H. ill.
—	—	Trojel, Lor. Fribert, (1832) . .	Laud. - H. ill.
—	7.	Levinsen, Niels, (1832) . . .	Laud. - H. ill.
—	—	Arnesen, Arnor, (1832) . . .	Laud. - H. ill.
—	8.	Drechsel, G. W. Ld., (se 22 April d. A. og 20 April 1837) . .	H. ill. - Laud.

Nov.	8.	Løve, J. Fr., (se 2 Maj 1835 og 2 Maj 1838)	H.illaudabilis
—	10.	Willemoes, Christen, (1830) . .	H.ill.Pr.H.ill.
—	—	Jacobsen, Valdemar, (1831) . . .	Laud. - H.ill.
—	11.	Pontoppidan, C. Ld. Fdn., (1832)	Laud. - Laud.
—	—	Lund, Ole, (se 24 Oktober 1835)	Laud. - Laud.
—	14.	Krarup, Nk. Edinger, (1831) .	Laudabilis.
—	—	Smith, Ludvig August, (1829) .	Laud.Pr.H.ill.

B. Praktisk Prøve.

Den 13de Maj.

Hornbech, Pt. Christian Hr., (th. Ex. 27 Oktober 1834 H. ill.) . . . . Laudab.

Berg, H. Ch. Westen, (th. Ex. 28 Oktober 1834 Laud.) . . . . H.illaud.

Den 30te November.

Gudmundsen, Thordur, (th. Ex. 25 April 1835 H. ill.) . . . . H.illaud.

Aagaard, Fr. Wld., (th. Ex. 5 Maj 1835 Laud.) Laudab.

Qvaade, Jørgen, (th. Ex. 30 April 1836 Laud.) Laudab.

Juridisk Examen for Ustuderede.

A. Theoretisk Prøve.

Maj	3.	Geipel, Peter Petersen, . .	Bekvem. Pr. Vel.
—	—	Hansen, Stephan Peter, . .	Bekvem. - Vel.
—	—	Marzetta, Christian Carl, . .	Bekvem. - Vel.
—	—	Walsøe, Christian, ...	Bekv. Pr. Tml.vel.
—	4.	Deichmann, Carl Antonius Frits Lavard, ...	Bekvem.

Maj	4.	Lassen, From, ...	Ej ubekv.	Pr. Tml. vel.
—	—	Bech, Hans Frandsen, (se 25 November)	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	—	Mathiasen, Anders Leerbech,	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	5.	Brandstrup, Lr. Ch. Fr. Mk., (se 16 November) .	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	—	Heilbuth, Falk Fr. Carl, .	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	—	Beedstrup, And., (se 16 Nov.)	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	—	Nyholm, Georg Ludvig, .	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	6.	Ottesen, Ot. Erst. Ld., (se 9 Nov. 1835)	Bekvem	- Tml. vel.
—	—	Mantzius, Wilhelm Ernst,	Bekvem	- Tml. vel.
—	—	Müller, Christian Henrik Edvard, (se 17 Nov.) . . .	Ej ubekv.	- Tml. vel.
—	—	Tutein, Thierry Peter, .	Ej ubekv.	- Vel.
—	7.	Drassau, Just Magnus B.,	Bekvem	- Tml. vel.
—	—	Amitzbøll, Niels, . . .	Bekvem	- Vel.
—	—	Nielsen, Carl Christian, .	Bekvem	- Tml. vel.
		Nr. 4 blev afviist.		
—	9.	Reess, Anton Waldemar, (se 12 Nov. 1835) . .	Ej ubekvem.	
—	—	Larsen, Hans Fr. Laurits,	Ej ubekv.	Pr. Tml. vel.
—	—	Kraglund, Hans Jørgen Hm.,	Bekvem	- Tml. vel.
—	—	Lindorff, Carl Emil, . .	Ej ubekvem.	
		Nr. 5 afviist.		
Nov.	15.	Thomsen, Johan Wilhelm,	Bekvem	Pr. Vel.
—	—	Dorn, C. Ph. Christoffer,	Bekvem	- Vel.
—	—	Busch, Carl Reinholt, . .	Bekvem	- Vel.
—	—	Fog, Herman Matthias, .	Bekvem	- Vel.

Nov. 16.	Brandstrup, Lr. Ch. Fr. Mk, (se 5 Maj)	Bekvem.	
— —	Bredstrup, Andr., (se 5 Maj)	Bekvem	Pr. Bel.
— —	Biehé, Jacques Emil, . .	Bekvem	- Bel.
— —	Knutzen, Johan Magnus, .	Ej ubekvem.	
— 17.	Müller, Ch. Henry Ed., (se 6 Maj 1836, og 13 Maj 1837)	Ej ubekvem.	
— —	Resch, Erasmus Sigismund,	Ej ubekvem.	
— —	Rasmussen, Jørgen, . .	Ej ubekv.	Pr. Tml. vel.
— —	Brøndum, Jens Nikolaj, .	Bekvem.	
— 18.	Nissen, Peter, (se 2 Maj 1833 og 13 Maj 1837) .	Ej ubekv.	Pr. Bel.
— —	Evers, Christian Laurits, .	Bekvem	- Tml. vel.
— —	Jørgensen, Jørgen Conrad,	Bekvem	- Bel.
— —	Jensen, Henrik Julius, . .	Ej ubekv.	- Tml. vel.
— 19.	Thomsen, Johan B. Fdn.,	Bekvem	- Bel.
— —	Lundby, Peder Kold, . .	Bekvem	- Tml. vel.
— —	Truelsen, Peter Otto Julius,	Bekvem	- Tml. vel.
— —	Svanekjær, Thomas Julius,	Bekvem	- Tml. vel.
— 21.	Cloos, Edvard Gustav, . .	Bekvem	- Bel.
— —	Basse, Andreas, ...	Bekvem	- Bel.
— —	Rothe, Christian Ludvig, .	Ej ubekv.	- Tml. vel.
— —	Andersen, Ch. Engelbrecht,	Bekvem	- Tml. vel.
— 22.	Hartmann, Mck. Billefeldt,	Ej ubekv.	- Tml. vel.
— —	Graae, Ferdinand Rasmussen,	Ej ubevem.	
	Nr. 3 afviist.		
— —	Jensen, Jens Olavius, . .	Ej ubekvem.	
— 24.	Holm, Andreas, (se 12 Maj 1837)	Ej ubekv.	Pr. Tml. vel.
— —	Schütte, Hans Holst, . .	Ej ubekvem.	
— —	Hertel, Niels Theodor, .	Ej ubekv.	Pr. Tml. vel.

Nov.	24.	Creagh, Alfred, ...	Ej ubekvem.
—	25.	Bech, Hans Frandsen, (se 4 Maj)	Bekvem. Pr. Tml. vel.
—	—	Møller, Jens Gotfred, . .	Ej ubekvem.
—	—	Rostrup, Carl Andreas, .	Ej ubekv. Pr. Tml. vel.
—	—	Kjerumgaard, Hans Theobald,	Ej ubekvem.

B. Praktisk Prøve.

Den 14de Maj.

Budtz, Hans, (th. Ex. 12 Maj 1835 Ej ubekv.) Temmelig vel.
Bendtzen, Anders, (th. Ex. 6 Nov. 1835 Bekv.) Temmelig vel.

Den 1ste December.

Boesgaard, Frederik, (th. Ex. 6 Maj 1834 Bekv.) Temmelig vel.
Deichmann, Carl Anton Frits Lavard, (th. Ex. 4 Maj 1836 Bekv.) . . . . Temmelig vel.
Lindorff, Carl Emil, (th. Ex. 9 Maj 1836 Ej ubekv.) . . . . Temmelig vel.

I 1836 have saaledes 40 Studerende underkastet sig den fuldstændige juridiske Examens theoretiske Prøve, af hvilke
21 tilkjendtes Karakteren Laudabilis,
17 — — Haud illaudabilis,
2 — — Non contemnendus;
da Tvende i Aarets Løb indstillede sig to Gange, er det tilsyneladende Antal af Kandidater 42, og da 10 Kandidater tidligere vare examinerede, er Antallet af de ny Tilkomne ikkun 30; 8 have senere taget Examen om, de 7 af dem med heldigere Udfald. Samme Examens praktiske Prøve underkastede sig 33, af hvilke 14 tilkjendtes Laud., 19 Haud. illaud.

Den juridiske Examen for Ustuderede absolverede i 1836 54 Individer, af hvilke dog 4 vare oppe baade Foraar og Efteraar; af bemeldte 54 fandtes

29 bekvemme,

25 ej ubekvemme;

tre vare tidligere examinerede, altsaa ny tilkomne 51; 3 have senere underkastet sig Examen paa ny. Denne Examens praktiske Prøve absolverede 47, nemlig 16 med Karakteren: Vel, 31 med Temmelig Vel; tvende underkastede sig Prøven to Gange.

Tentamen for Kandidater fra Hertugdømmene som aspirere til Auditoriater, har i 1836 ikke fundet Sted.

3. Medicinsk, kirurgisk og pharmaceutisk Examen.

A. Medicinsk Examen

absolverede i dette Aar ikkun nedenstaaende 6 Kandidater, alle Kandidati Kirurgiæ, nemlig:

Foraaret.

Reumert, Lb. Lor. Iss. Jk. Aug., (Kir. Ex. Efteraaret 1835)	Laud. unan. cons.
Steenbuch, Jh. Tm. Mt., (Kir. Ex. Foraar 1835)	Laudabilis.
Zahrtmann, C. B., (Kir. Ex. Efteraar 1834)	Laudabilis.
Møller, Pt. Ch., (Kir. Ex. Foraar 1835) .	Laudabilis.
Regenburg, Carl, (Kir. Ex. Foraar 1835) .	Haud illaud.

Efteraaret.

Saxtorph, H. Ch., (Kir. Ex. Foraar 1836) .	Laudabilis.

En anden som havde indstillet sig til den skriftlige Prøve, traf sig tilbage fra den mundtlige.

B. Kirurgisk Examen.

Antallet af de Studerende, som underkastede sig denne Examen var i Foraaret 15 (af hvilke dog 1 tidligere var examineret), i Efteraaret 6. Af disse 21 erholdt 13 første Karakter, 4 anden Karakter med Fortrin og 4 anden Karakter. Foruden disse examineredes ialt 13 Ustuderede.

Listen følger:

Foraaret.

Lang, Mt. Ch. Pt. Ot., (se Foraaret 1835)	1ste Kar.	
Holm, C. Em., (1830)	1ste —	m. Føje.
Saxtorph, H. Ch., (1830)	1ste —	
Winther, Laurentius Nb., (1829) . . .	2den —	m. Fortr.
Helveg, Hn. Ch., (1830)	1ste —	
Bonnichsen, C. Alb. Cordt Preen, (1829)	1ste —	
Hansen, J. Pt., (1830)	1ste —	
Hecquet, Fr. F., (1828)	2den —	m. Fortr.
Carøe, Nk. Ch., (1830)	1ste —	m. Føje.
Brandt, Nk. Wll., (1830)	2den —	m. Fortr.
Abraham, Josef, (1829)	1ste —	
Bramsen, Lor. Bertelsen, (1827) . . .	2den —	
Lund, Fr. W., (1830)	1ste —	
Møller, Jv. Hn. Wld., (1829)	1ste —	
Aagaard, Jh. Ch., (1827)	2den —	

Efteraaret.

Bock, Ch. Fr., (1829)	1ste —
Blicher, J. Pt., (1830)	1ste —

Meyer, Fr. Scheel, (1830) . . . . . 1ste Kar.
Ørsted, S. Ch., (1831) . . . . 2den —
Friese, C. Hugo, (1828) . . . . 2den — m. Fortr.
Vedel, William, (1830) . . . . 2den —

C. Pharmacevtisk Examen

underkastede sig i Foraaret 13, i Efteraaret 6 Personer, ialt 19, af hvilke 11 tilkjendtes Laudabilis, 7 H. illaudabilis, 1 N. contemnendus. Ved Examen i Foraaret blev derhos 1 erklæret umoden. De vare følgende:

Foraaret.

Bonnichsen, Andreas Peter, ... Laudabilis.
Curlænder, Sigismund Meyer, ... H. illaud.
Ellermann, Christian, ... H. illaud.
Fabritius-Tengnagel, Søren, ... H. illaud.
Fleischer, Knud Johan Frederik, ... Laudabilis.
Hansen, Hans Peter Lillelund, ... Laudabilis.
Helms, Christian August, ... Laudabilis.
Knap, (H. J. N. C.) . . . . Laudabilis.
Mehl, (C. C. B.) . . . . Laudabilis.
Ortmann, Carl Georg Ferdinand, ... Laudabilis.
Sønderup, Carl Theodor Brochdorff, ... Laudabilis.
Thjørnelund, Hans, ... H. illaud.
Thune, Carl Emil, ... H. illaud.

Efteraaret.

Bagge, Peter Frederik, ... H. illaud.
Buch, Carl Emil, ... Laudabilis.
Steinmann, Christian Albert Theodor, ... H. illaud.
Rye, Wilhelm August, ... N.contemn.

Mygdal, Oluf, ... Laudabilis.
Wolf, Nikolaj Jakob Theodor, ... Laudabilis.

4. Philologisk Embedsexamen.

3 Kandidater, af hvilke den Ene var tidligere examineret, underkastede sig Examens theoretiske Prøve, og 1 sammes praktiske Prøve, nemlig:

Theoretisk Prøve.

9de Juli	Birch, Fr. Ch. C., (1829) . . .	Laudabilis.
11te —	Hundrop, Fdn. Em., (1827) . . .	II. illaud.
10de Dec.	Johnsen, Bjarne, (se 11te Juli 1835)	II. illaud.

Praktisk Prøve.

10de Maj	Whitte, H. Kofod, (th. Pr. 24 April 1835 Laud.)	Laudabilis.

5. Polyteknisk Examen.

Til begge de polytekniske Examina indstillede sig i Foraaret 1836 ialt 7 Kandidater, nemlig 4 til den naturvidenskabelige, 3 til den mekaniske Examen, af hvilke sidste dog 1, efter at have gjennemgaaet den skriftlige Prøve, trak sig tilbage fra den mundtlige. De øvrige 6, hvoraf 2 vare Studenter, fuldendte Examen med følgende Udfald:

A. Examen i anvendt Naturvidenskab.

Hagen, D., som desuden lod sig examinere i samme Dele af Mathematiken som forebrages for Kandidaterne i Mekanik, ... Laudabilis.

Boye, H. Mrt., Kand. Philos., (1831) . . .		Laudabilis.
Glahn, J. C., ...		Laudabilis.
Rothe, Viggo, Kand. Philos., (Sorø 1832) .		Laudabilis.

B. Examen i Mekanik.

Jørgensen, Bertel, ...	H. illaud.
Fogtmann, J., ...	H. illaud.

6. Anden Examen.

Anden Examens første eller philologiske Prøve afholdtes i Foraaret fra 6te til 25de April, begge Dage iberegnede, samt desuden for Nogle (7) som til sædvanlig Tid havde været lovlig forhindrede, d. 2den September. Examens anden Prøve holdtes deels d. 26de April, deels i Efteraaret fra 24de Oktober til 19de November.

Begge Examens Prøver absolverede 135, alle, paa En nær, Studenter fra 1835. Af disse tilkjendtes nedenstaaende 10 Laudabilis med Udmærkelse, 73 Laudabilis, 49 Haud illaud., 2 Non contemnendus. 11 erklæredes immaturi. De 10 Indkaldte vare:

C. E. Münster, A. P. Lunddahl, F. V. Viehe, B. O. Vestesen, E. O. Briem, J. P. Havsteen, J. J. F. V. Ronge, P. C. A. Dybdahl, F. T. J. Gram og M. Vad.

Desuden toge 25 Studerende Examens første Prøve alene, af hvilke de 8 tidligere havde taget sammes anden Del, og saaledes absolverede Examen; af disse blev En, B. C. K. Høeg, Laud. publ. euc. ornatus, 6 tilkjendtes Laudabilis, 1 Haud illaud.

Ligeledes underkastede 26 sig Examens anden Prøve alene, hvoraf 11 vare ældre Studerende, som, forhen examinerede i de til den første Prøve henhørende Discipliner, nu absolverede Examen, 4 med **Laudabilis**, 6 med **Haud illaud.**, 1 med **Non contemnendus.**

Særskilt Prøve i Hebraisk underkastede sig 12, og særskilt Prøve i Mathematik, for derefter, i Henhold til den kongelige Resolution af 4de Maj 1832 § 4, at kunne først indstille sig til den philosophiske Prøve, d. 2den og 6te September 17 Studerende.

Nedenfor følge Listerne over dem der have underkastet sig enten begge Examens Prøver, eller den ene af dem, samt særskilt Prøve i Hebraisk, tilligemed den sædvanlige Tabel over Antallet af Specialkarakterer i de enkelte Rubriker.

1. **Antallet af Specialkarakterer i de enkelte Rubriker.**

(Med Indbegreb af dem der kun have indstillet sig i enkelte Fag.)

Karaktererne.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Naturhistorie.	Historie.	Mathematik.	Psykologi og Logik.	Propædeutik og Etik.	Physik.	Astronomi.
Ld. p. c.	20	25	13	11	30	24	19	40	29	20
Laudabilis.	86	81	49	25	73	52	62	53	76	67
H. ill.	49	47	38	24	46	59	63	54	50	61
N. cont.	18	18	11	3	13	29	18	14	11	19
0	:	:	:	:	:	6	3	:	2*)	:

*) fere nihil.

2. De Studerende som i 1836 have ab:

Studenter fra 1835.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Naturhist.	Historie.
Adler, Johan, . .	laud.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
Arenstorff, Jhn. Fr.,	laud.	h. ill.		h. ill.	h. ill.
Bache, Theodor, .	laud.	h. ill.	h. ill.		laud.
Bahnson, Ch. Fr. Ad.,	laud.	laud.	h. ill.		laud.
Bech, Ch. Fr. V.,	laud.	laud.	ld. p. c.		laud.
Bentzen, Lr. Ch., .	h. ill.	h. ill.	n. cont.		h. ill.
Bernth, C. Fr. V.,	laud.	laud.	h. ill.		laud.
Bernth, Td. Aug., .	laud.	h. ill.	laud.		h. ill.
Biltzing, Em. Aug.,	n. cont.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
Binzer, Fdn. Em., .	h. ill.	h. ill.		ld. p. c.	ld. p. c.
Birch, V. Ld., . .	laud.	laud.	h. ill.		laud.
Bjering, Edvard, .	h. ill.	n. cont.	n. cont.		n. cont.
Bjerring, Carl, . .	laud.	laud.	laud.		h. ill.
Bjørnsen, Gtf. Fr. Fdn.,	laud.	laud.	h. ill.		laud.
Blauenfeldt, Wichmann,	laud.	ld. p. c.	laud.		laud.
Boisen, Ot. Hr. Bened.,	laud.	h. ill.	ld. p. c.		laud.
Bohse, Elis Ch., .	laud.	laud.		h. ill.	h. ill.
Bolbroe, H. Egede Saaby,	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
Bramsen, Pt. Ad. Feilb.,	laud.	laud.		ld. p. c.	laud.
Brandt, C. Joak., .	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.
Breinholm, Andr. Lyman,	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.
Briem, Egg. Olavus,	laud.	ld. p. c.		laud.	laud.
Brücker, Ch. On. Gtl.,	laud.	laud.	laud.		laud.
Bøggild, Baltf. Chf.,	laud.	laud.	h. ill.		h. ill.
Bøtcher, Pt. Jhn., .	ld. p. c.	laud.	laud.		laud.
Bøving, J. Mt. Jh. Prb.,	h. ill.	laud.		h. ill.	h. ill.
Callisen, Heinrich, .	h. ill.	n. cont.	h. ill.		n. cont.
Cederfeld de Simonsen, H. Ch. Joak.,	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.		ld. p. c.
Christens, Ch. Fenger,	laud.	laud.	laud.		laud.
Christiani, Ant. C. Em.,	h. ill.	laud.	laud.		h. ill.
Claudi, Sph. V., .	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.
Curdts, Fr. Stender,	h. ill.	laud.		laud.	laud.
Dahl, Johannes, .	laud.	laud.		laud.	ld. p. c.
Dahl, Thorvald, . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
Dohn, C. Pt. Ld., .	laud.	laud.	laud.		h. ill.

solveret begge anden Examens Prøver.

Mathematik.	Psychologi og Logik.	Propædeutik og Ethik.	Physik.	Astronomi.	Hovedkarakter.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
n. cont.	ld. p. c.	laud.	laud.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	ld. p. c.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	Laudabilis.
h. ill.	n. cont.	h. ill.	n. cont.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
n. cont.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
n. cont.	h. ill.	h. ill.	n. cont.	h. ill.	Haud illaudabilis.
ld. p. c.	laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Haud illaudabilis.
h. ill.	n. cont.	h. ill.	n. cont.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	laud.	ld. p. c.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
ld. p. c.	laud.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	Laudabilis.
n. cont.	h. ill.	h. ill.	laud.	n. cont.	Haud illaudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Laudabilis.
ld. p. c.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
ld. p. c.	ld. p c.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laud. pbl. enc. rou.
h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
n. cont.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	Haud illaudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
n. cont.	n. cont.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	n. cont.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
ld. p. c.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.

Studenter fra 1833.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Naturhist.	Historie.
Kruse, Fr. Hm., .	laud.	laud.	laud.		laud.
Lange, N. Fr, . .	laud.	laud.	laud.		h. ill.
Larsen, Lars, . . .	laud.	laud.	laud.		laud.
Lehn, Cn. Fr. C., .	h. ill.	laud.	h. ill.		laud.
Levin, Simon, . .	h. ill.	h. ill.	laud.		laud.
Linnemann, Ingv. Hn.,	laud.	ld. p. c.	laud.		ld. p. c.
Listoe, Søren, . .	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.		laud.
Lorentzen, C. Ch., .	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.
Lund, N Andr., .	h. ill.	laud.	h. ill.		h. ill.
Lunddahl, Andr. Pt.,	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.		ld. p. c.
Lüttichau, H. Helm,	n. cont.	h. ill.	h. ill.		laud.
Madvig, P. Ant., .	ld. p. c.	laud.		laud.	ld. p. c.
Meelbye, Mads, . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.
Meldal, Ambr. Jhn.,	laud	h. ill.	h. ill.		laud.
Meyer, Jk. Ch. Jl.,	laud.	ld. p. c.	laud.		ld. p. c.
Michelsen, F. Jhn.,	h. ill.	n. cont.		ld. p. c.	ld. p. c.
Morville, N. G. Ch.,	h. ill.	laud.		h. ill.	h. ill.
Münster, C. Emil, .	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.		ld. p. c.
Nielsen, Mog. C., .	laud.	laud.		laud.	ld. p. c.
Offersen, Jl. Aug., .	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
Paludan, Julius, .	h. ill.	laud.	h. ill.		h. ill.
Pedersen, Rudolf, .	laud.	h. ill.		laud.	ld. p. c.
Perch, Pt. Hn. Albr.,	laud.	ld. p. c.	laud.		laud.
Petersen, John, . .	laud.	laud.	ld. p. c.		laud.
Piper, G. Fr. Ld., .	laud.	ld. p. c.	h. ill.		laud.
Plesner, H. Ph., .	laud.	laud.	ld. p. c.		laud.
Plesner, Bern. Ch.,	n. cont.	laud.	h. ill.		laud.
Pontoppidan, Otto Reinholdt Emil, .	laud.	h. ill.	h. ill.		laud.
Rehling, Gh. Sigv.,	h. ill.	laud.		laud.	n. cont.
Reinhardt, Jh. Clm. Tode,	laud.	laud.	laud.		laud.
Reumert, Alex. Baltſ. C.,	laud.	laud.	h. ill.		h. ill.
Richter, Jhn. Ch., .	h. ill.	laud.	laud.		h. ill.
Riis, N. Edv., . . .	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.		laud.
Ronge, Jh. Iff. F. Benc.,	ld. p. c.	ld. p. c.		laud.	laud.
Roth, Henrik, . .	laud.	laud.	laud.		laud.
Rømer, O. Hvalsøe, .	h. ill.	h. ill.		laud.	laud.
Rønne, Ld. Td., . .	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.

Mathematik.	Psychologi og Logik.	Propædeutik og Ethik.	Physik.	Astronomi.	Hovedkarakter.
laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	Laudabilis.
h. ill.	n. cont.	n. cont.	h. ill.	laud.	Haud illaudabilis.
ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laud. pbl. enc. orn.
h. ill.	n. cont.	h. ill.	h. ill.	laud.	Haud illaudabilis.
ld. p. c.	laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
n. cont.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Haud illaudabilis.
h. ill.	laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	n. cont.	laud.	laud.	Haud illaudabilis.
h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	n. cont.	Haud illaudabilis.
ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laud. pbl. enc. orn.
h. ill.	laud.	laud.	ld. p. c.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cont.	Haud illaudabilis.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
n. cont.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	laud.	n. cont.	laud.	Haud illaudabilis.
laud.	h. ill.	n. cont.	laud.	laud.	Haud illaudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud	ld. p. c.	Laudabilis.
ld. p. c.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	laud.	ld. p. c.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	ld. p. c.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
n. cont.	h. ill.	n. cont.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laud. pbl. enc. orn.
laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.

Studenter fra 1836.	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Naturhist.	Historie.
Schleisner, Pt. Ant.,	ld. p. c.	laud.	laud.		laud.
Schou, C. Td. Em.,	laud.	ld. p. c.		laud.	h. ill.
Schouboe, Ch. C. Erh.,	laud.	h. ill.		laud.	laud.
Seidelin, Imm. Hon.,	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.
Simonsen, Fr. Laurd. Kongslev, . . .	laud.	laud.	laud.		ld. p. c.
Sinding, P. Ch., .	h. ill.	laud.	ld. p. c.		laud.
Staun, Jk. Ch., .	laud.	laud.	n. cont.		laud.
Strøm, Gollich Fr. Pt.,	laud.	ld. p. c.	laud.		ld. p. c.
Synnestvedt, Ad. Td.,	h. ill.	h. ill.	n. cont.		h. ill.
Søbøtker, Er. Fr. Waltersdorf, . . .	h. ill.	n. cont.		h. ill.	n. cont.
Thaning, Jk. G., .	laud.	laud.	laud.		laud.
Thortsen, Ch. Lassen,	laud.	laud.		h. ill.	laud.
Tinghuus, H. Ed. Mt.,	laud.	h. ill.	n. cont.		h. ill.
Uldall, Pt. Ld. Ch.,	h. ill.	laud.		h. ill.	ld. p. c.
Ulrich, Fdn. Fr., .	laud.	laud.		laud.	laud.
Vad, Mathias, . .	ld. p. c.	laud.	laud.		ld. p. c.
Vahl, Ad. Td., . .	n. cont.	h. ill.	h. ill.		n. cont.
Varncke, Jhn. Dn. Fr.,	laud.	laud.	laud.		laud.
Vesenberg, Tm. Neerg.,	laud.	ld. p. c.	laud.		ld. p. c.
Vestesen, Børge Qvist,	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.		ld. p. c.
Viehe, Fr. V., . .	ld. p. c.	ld. p. c.		ld. p. c.	laud.
Worsaae, Petrus Marius,	laud.	laud.		laud.	ld. p. c.
Ørbek, H. Peder, . .	laud.	ld. p. c.	laud.		ld. p. c.
Ørsted, And. Sandøe,	laud.	laud.		ld. p. c.	laud.
Student fra 1833.					
Seydevitz, C. V., .	laud.	laud.		laud.	ld. p. c.

Mathematik.	Philologi og Logik.	Propædeutik og Ethik.	Physik.	Astronomi.	Hovedkarakter.
n. cont.	h. ill.	ld. p. c.	laud.	laud.	Haud illaudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	ld. p. c.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	Haud illaudabilis.
h. ill.	laud.	ld. p. c.	laud.	ld. p. c	Laudabilis.
h. ill.	laud.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	ld. p. c.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld. p. c.	h. ill.	ld. p. c.	Haud illaudabilis.
laud.	h. ill.	laud.	ld. p. c.	laud.	Laudabilis.
ld. p. c.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Haud illaudabilis.
h. ill.	n. cont.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	Haud illaudabilis.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	ld. p. c.	n. cont.	Haud illaudabilis.
n. cont.	n. cont	h. ill.	laud.	n. cont.	Non contemnendus.
laud.	laud.	h. ill.	ld. p. c.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	n. cont.	n. cont.	Haud illaudabilis.
laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	laud.	Laud. pbl. enc. orn.
n. cont.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Haud illaudabilis.
n. cont.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Haud illaudabilis.
laud.	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laudabilis.
ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c	laud.	Laud. pbl. enc. orn.
ld. p. c.	ld. p. c	ld. p. c.	ld. p. c.	ld. p. c.	Laud. pbl. enc. orn.
h. ill.	laud.	h. ill.	ld. p. c.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	ld. p. c.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.

3. De Studerende som i 1836 have taget anden Examens philologiske Prøve alene.

	Latin.	Græsk.	Hebraisk.	Naturhist.	Historie.	Mathematik.	Hovedkarakt.
A. De som tidligere havde taget Examens philosophiske Prøve. Foraaret. Alle fra 1834.							
Bartholin Jh. Ch.	laud.	laud.		ld.p.c.	laud.	*h. ill.	Laud.
Cöllstrop, Viggo,	laud.	laud.		laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laud.
Høeg Bodisl. Ch. Kjellerup, . .	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.		laud.	*l.p.c.	Ld.p. enc.
Krogh, Andr. Lr.,	laud.	laud.	laud.		h. ill.	ld.p.c.	Laud.
Lassen, Ed. Nyb.,	laud.	h. ill.		h. ill.	h. ill.	laud.	Laud.
Reinhard, Jh. Td.	laud.	laud.		ld.p.c.	laud.	*l.p.c.	Laud.
Schrøder, C. Vld.	laud.	ld.p.c.	laud.		h. ill.	*laud.	Laud.
Spur, Jh. Hn.,	laud.	laud.	laud.		h. ill.	laud.	H. ill.
B. Andre.							
Bodenhoff, C. Fr. V., . . .	n. cnt.	h. ill.		h. ill.	h. ill.	n. cnt.	
Bønnelykke, Pt.,	n. cnt.	h. ill.	h. ill.		n. cnt.	n. cnt.	
Clausson, J. Fr.,	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.		n. cnt.	h. ill.	
Friis, Od. Jhn. Frisenberg, . .	laud.	laud.	ld.p.c.		laud.	h. ill.	
Grønbech, Andr.,	n. cnt.	n. cnt.		h. ill.	h. ill.	n. cnt.	
Hirsch, Hartvig,	h. ill.	h. ill.		h. ill.	laud.	h. ill.	
Klüver, Rd. V.,	h. ill.	h. ill.	h. ill.		n. cnt.	n. cnt.	
Larsen, Jørgen,	h. ill.	h. ill.	n. cnt.		n. cnt.	n. cnt.	
Meyer, Herman,	h. ill.	n. cnt.		h. ill.	h. ill.	laud.	
Monrad, Pt. Jh.,	n. cnt.	h. ill.		h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	
Puggaard, Chf.,	ld.p.c.	laud.		ld.p.c.	laud.	h. ill.	
Rask, J. Ch., .	laud.	laud.	laud.		laud.	laud.	
Recke, Jh. Dt. Z.,	h. ill.	n. cnt.		laud.	h. ill.	h. ill.	
Reiersen, Andr.,	n. cnt.	n. cnt.		n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	
Richter, Frans,	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.		h. ill.	n. cnt.	
Rosenørn, Dtl. Ld. Pentz, . .	h. ill.	h. ill.		n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	
Schunck, Andr.,	h. ill.	laud.	h. ill.		h. ill.	0	

4. De Studerende som i 1836 have taget anden Examens philosophiske Prøve alene.

	Logik og Propædeutik.	Psychologi og Ethik.	Physik.	Astronomi.	Hoved-karakter.
A. De som tidligere havde taget den philologiske Prøve; examinerede i Foraaret:					
Heichelmann, Hr. Ld.,	h. ill.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laud.
Jürgensen, Fr. Hoffm.,	h. ill.	laud.	ld. p. c.	h. ill.	Laud.
Kruuse, Hans, . . .	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. ill.
Krogh, Frederik, . .	laud.	h. ill.	laud.	n. cont.	H. ill.
Lakjer, Ld. Ed., . .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	Laud.
Linde, Cn. Jl., . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cont.	H. ill.
Ochsner, Sal., . .	laud.	ld. p. c.	laud.	laud.	Laud.
Rasmussen, Chf. Kall,	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.
Alle fra 1834.					
Efteraaret.					
Bendixen, J. C. Anth.	h. ill.	n. cont.	n. cont.	h. ill.	H. ill.
	Psykl. og Propæd.	Logik og Ethik.			
Schlepegrell, Jl. C.,	laud.	n. cont.	h. ill.	h. ill.	H. ill.
Schütz, Mt. Td.,	h. ill.	h. ill.	laud.	n. cont.	N. cont.
(Første fra 1834; de to sidste vare fra 1832 og havde i Foraaret 1833 taget Examens første Del.)					
	Logik og Propæd.	Psykl. og Ethik.			
B. Andre.					
Bretteville, Nest. Chf.	n. cont.	h. ill.	n. cont.	h. ill.	
Arboe, Hm. Pt., .	h. ill.	n. cont.	laud.	h. ill.	
Buntzen, Camillo, .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Grønbech, Andr. Bjr.,	laud.	n. cont.	laud.	n. cont.	
Hertz, Hartvig, . .	h. ill.	n. cont.	h. ill.	n. cont.	
Hoffmann, Vibidor,	n. cont.	h. ill.	laud.	h. ill.	
Jespersen, Ld. Pt., .	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	

	Logik og Propædeutik.	Psychologi og Ethik.	Physik.	Astronomi.
Lassen, N. Vld., . .	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Moritz, Fr. Ld., . .	h. ill.	n. cont.	h. ill.	h. ill.
Petersen, N. Svr.,	n. cont.	n. cont.	h. ill.	ld. p. c.
Reiersen, Andr. Pt.,	n. cont	n. cont.	laud.	h. ill.
Schack, Ld. Marcussen,	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cont.
Skeel, E. V. Rd.,	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Svendsen, H. Fr. Mr.,	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.
Thorson, Edvin Mar.,	n. cont.	laud.	laud.	h. ill.

(Førstnævnte fra 1833, de øvrige fra 1835.)

5. De som have indstillet sig til særskilt Prøve i Hebraisk.

6 April.	Ovesen, Lars Gotfred, (1831) . . .	Admissus
12 —	Møller, Joakim Christian, (1830) .	Admissus
19 —	Boethe, Wilhelm Johan Jakob, (1831)	Admissus
20 —	Kynde, Otto Frederik, (1832) . . .	Adm. c. ld.
— —	Lindhardt, Magnus Anton, (1833) .	Adm. c. ld.
25 —	Schaarup, Andreas Gumme, (1830) .	Admissus
— —	Frølund, Esp. Frederik Sophus, (1830)	Admissus
2 Sept.	With, Carl Henrik, (1833)	Adm. c. ld.
— —	Salomon, Viktor Wulff, (1829) . .	Admissus
— —	Viborg, Karsten Friis, (1830) . . .	Admissus
— —	Suhr, Ole Bernt, (1832)	Admissus
— —	Gjøe, Jens Christoffer August, (1831)	Admissus

7. Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter.

3 November. Holstein, Ld. Hn. C. Hm., Greve, akad. Borger i Berlin, Stdf. Jur., H. illaud.

I November. Dal Borgó di Primo, Hm. Cr. C. Ch. Ld. Arth., akad. Borger i Berlin, Stdf. Juris, ... H. illaud.

8. Examen Artium.

Examens skriftlige Del afholdtes den 1ste, 3die, 4de og 5te Oktb., den mundtlige den 10de, 11te, 15de, 17de, 18de, 20de og 21de i samme Maaned.

Antallet af de Anmeldte var 186, af hvilke dog 5 aldeles udebleve og 1 forlod Prøven den første Dag. Af de 180 Depositurі som udarbejdede og afgave skriftlige Specimina, befandtes 10 ikke at kunne erholde Karakter for latinsk Stil, hvorefter kun 170 stededes til mundtlig Examen; af disse forlode 2 Examen før dens Fuldendelse, En erklæredes ved Censuren immaturus. 167 opnaaede altsaa akademisk Borgerret, hvortil senere kom en Islænder, der examineredes i December. Af det hele Antal af 168 bleve følgende 6 publico encomio ornati:

P. V. Boye, dimitt. fra Borgerdydsskolen i Kbhavn.,
C. J. L. Krarup-Hansen, — Borgerdydsk. paa Chhavn.,
H. P. Jensen, . . . — Borgerdydsk. i Kbhavn.
C. L. N. Mynster, . . — Metropolitanskolen.
J. C. Baron Bille-Brahe, af Kand. Theol. Rasmussen, og
S. V. Thrige, dim. fra Roeskilde Kathedralskole;

endvidere tilkjendtes

86 Karakteren Laudabilis,
69 — Haud illaudabilis,
7 — Non contemnendus.

Af disse 168 Studerende vare 91 dimitterede fra offentlige Skoler, 29 fra Privatinstituter og 48 af Privatlærere. Af de 11 rejicerede vare 9 dimitterede af Private, 1 fra Horsens Skole,

1 fra Institutet i Fredericia. 2 Skoler havde Ingen dimitteret, Nakskov og Nyborg. De sædvanlige Tabeller, saavel over Antallet af hver enkelt Skoles Dimissi og Dimissionens Udslag, som over det hele Antal af Specialkarakterer i hver enkelt Rubrik, ere tilføjede under A og B.

Med Hensyn til Forældrenes Stand vare af bemeldte 168:

Sønner af gejstlige Embedsmænd	27
— civile —	37
— medicinske —	5
— militære —	7
— Universitets-Lærere og Skolemænd	7
— underordnede Betjente	14
— Prokuratorer, Institutbestyrere, Kunstnere, osv.	7
— Proprietærer og andre Landmænd	11
— Bønder	2
— Handlende, Haandværkere og Næringsdrivende .	37
Uangivne (hvoriblandt 5 Islændere)	14
	168.

Tvende hørte til den mosaiske Tro'sbekjendelse, 1 var Examinatus Juris, 1 Seminarist, 1 Kirkesanger og Skolelærer, 1 forhen Bogtrykkersvend.

A. Antallet af Specialkarakterer i de enkelte Rubriker.

Karakterer.	Udarb. i Modm.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Gr. f. Hebr.	Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Tall.
Laud.p.c.	3	14	:	21	29	3	9	25	20	23	19	27	29	222
Laud. .	120	81	52	90	68	26	93	83	56	68	93	111	95	1036
Haud ill.	44	55	74	54	27	11	64	56	71	69	47	24	38	634
N. cont.	1	18	42	3	4	:	2	4	21	8	9	:	:	112
0	:	:	10	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	10

B. Oversigt over de fra enhver Skole dimitterede og Dimissionens Udfald.

	Skolernes Navne.	Dimittendernes Antal.	De specielle Karakterer. Ld. p. c.	Laud.	H. ill.	N. cont.	Rejicerede.	Brøk der viser Dimiss. Udslag.
1.	Borgerdydsskolen paa Chhvn.	7	1	6	:	:	:	9/0
2.	Randers Skole . . .	4	:	4	:	:	:	
	Vestenske Institut . .	4	:	4	:	:	:	4/0
	Roeskilde Skole . . .	2	1	1	:	:	:	
3.	Herlufsholm —	1	:	1	:	:	:	
	Kolding —	1	:	1	:	:	:	1/0
	Haderslev — . . .	1	:	1	:	:	:	
4.	Borgerdydsk. i Kjøbenhavn	17	2	12	3	:	:	6/1
5.	Aarhus Skole . . .	6	:	5	1	:	:	5/1
	Ribe — . . .	6	:	5	1	:	:	
6.	Rønne —	5	:	4	1	:	:	4/1
7.	Frederiksborg Skole . . .	4	:	3	1	:	:	3/1
8.	Metropolitanskolen . .	12	1	6	5	:	:	9/3
9.	Bessestad Skole . . .	5	:	3	2	:	:	3/2
10.	Odense —	14	:	8	6	:	:	4/3
11.	Viborg —	8	:	4	4	:	:	1/1
	Helsingør —	4	:	2	2	:	:	
12.	Aalborg —	3	:	1	2	:	:	1/2
	Vordingborg Skole . . .	3	:	1	2	:	:	
13.	Horsens . . — . .	8	:	2	5	:	1	1/7
14.	Privatister	57	1	13	28	6	9	16/127
15.	Nykjøbing Skole . . .	3	:	:	3	:	:	0/3
16.	Slagelse . — . .	2	:	:	1	1	:	0/4
17.	Fredericia Institut . .	2	:	:	1	:	1	0/10
	I alt	179	6	87	68	7	11	105/188
	Skoler og Privatinstituter . .	122	5	74	40	1	2	89/61
	Offentlige Skoler alene . .	92	1	52	36	1	1	55/48
	Instituter alene	30	3	22	4	:	1	31/13
	Kbhavnske Skoler og Instituter	40	4	28	8	:	:	5/1
	Skoler og Instituter udnf. Kbhvn.	82	1	46	32	1	2	49/53

Islændere: som Bessestad Skole.

1 fra Institutet i Fredericia. 2 Skoler havde Ingen dimitteret, Nakskov og Nyborg. De sædvanlige Tabeller, saavel over Antallet af hver enkelt Skoles Dimissi og Dimissionens Udslag, som over det hele Antal af Specialkarakterer i hver enkelt Rubrik, ere tilføiede under A og B.

Med Hensyn til Forældrenes Stand vare af bemeldte 168:

Sønner af geistlige Embedsmænd	. . . .	27
— civile —	. . . .	37
— medicinske —	. . . .	5
— militære —	. . . .	7
— Universitets-Lærere og Skolemænd	. . . .	7
— underordnede Betjente	. . . .	14
— Prokuratorer, Institutbestyrere, Kunstnere, osv.		7
— Proprietærer og andre Landmænd	. . . .	11
— Bønder	. . . .	2
— Handlende, Haandværkere og Næringsdrivende	.	37
Uangivne (hvoriblandt 5 Islændere)	. . . .	14
		168.

Tvende hørte til den mosaiske Tro'sbekjendelse, 1 var Examinatus Juris, 1 Seminarist, 1 Kirkesanger og Skolelærer, 1 forhen Bogtrykkersvend.

A. Antallet af Specialkarakterer i de enkelte Rubriker.

Karakterer.	Udarb. i Modm.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Gr. f. Hebr.	Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Ialt.
Laud.p.c.	3	14	:	21	29	3	9	25	20	23	19	27	29	222
Laud. .	120	81	52	90	68	26	93	83	56	68	93	111	95	1036
Haud ill.	44	55	74	54	27	11	64	56	71	69	47	24	38	634
N. cont.	1	18	42	3	4	:	2	4	21	8	9	:	:	112
0	:	:	10	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	10

B. Oversigt over de fra enhver Skole dimitterede og Dimissionens Udfald.

	Skolernes Navne.	Dimittendernes Antal.	De specielle Karakterer. Ld. p. c.	Laud.	H. ill.	N. cont.	Rejicerede.	Brøk der viser Dimiss. Udslag.
1.	Borgerdydsskolen paa Chhvn.	7	1	6	=	=	=	9/0
2.	Randers Skole . . .	4	=	4	=	=	=	4/0
	Vestenske Institut . .	4	=	4	=	=	=	
	Roeskilde Skole . . .	2	1	1	=	=	=	
3.	Herlufsholm — . . .	1	=	1	=	=	=	1/0
	Kolding — . . .	1	=	1	=	=	=	
	Haderslev — . . .	1	=	1	=	=	=	
4.	Borgerdydsk. i Kjøbenhavn	17	2	12	3	=	=	6/1
5.	Aarhus Skole . . .	6	=	5	1	=	=	5/1
	Ribe — . . .	6	=	5	1	=	=	
6.	Rønne —	5	=	4	1	=	=	4/1
7.	Frederiksborg Skole . .	4	=	3	1	=	=	3/1
8.	Metropolitanskolen . .	12	1	6	5	=	=	9/3
9.	Bessestad Skole . . .	5	=	3	2	=	=	3/2
10.	Odense —	14	=	8	6	=	=	4/3
11.	Viborg —	8	=	4	4	=	=	1/1
	Helsingør —	4	=	2	2	=	=	
12.	Aalborg —	3	=	1	2	=	=	1/2
	Vordingborg Skole . . .	3	=	1	2	=	=	
13.	Horsens . . — . .	8	=	2	5	=	1	1/7
14.	Privatister	57	1	13	28	6	9	16/127
15.	Nykjøbing Skole . . .	3	=	=	3	=	=	0/3
16.	Slagelse . — . .	2	=	=	1	1	=	0/4
17.	Fredericia Institut . .	2	=	=	1	=	1	0/10
	I alt	179	6	87	68	7	11	105/188
	Skoler og Privatinstituter . .	122	5	74	40	1	2	89/61
	Offentlige Skoler alene . .	92	1	52	36	1	1	55/48
	Instituter alene	30	3	22	4	=	1	31/13
	Kbhavnske Skoler og Instituter	40	4	28	8	=	=	5/1
	Skoler og Instituter udnf. Kbhvn.	82	1	46	32	1	2	49/53

Islændere: som Bessestad Skole.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbejdelse i Modersmål.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
A. Dimitterede fra Skoler og Institutter.						
Metropolitanskolen.						
Ussing, Jh. Louis, . .	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	
Borries, C. Hn. Td.,	laud.	ld.p.c	h.ill.	ld.p.c.		laud.
Mynster, Ch. Ld. Nk.,	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Berlauff, J. Stf. B.,	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.
Jessen, Pt., ...	laud.	laud	laud.	laud.	laud.	
Plenge, C. Jvar, . .	laud.	h.ill.	h.ill.	h.ill.	laud.	
Hoegh, Csp. Mrk. Fr.,	laud.	laud	laud.	laud.	h.ill.	
Bondesen, Jh. Hn. Taub.	laud.	h.ill.	h.ill.	laud.	laud.	
Schive, Ed. Em. Fr. Alb.,	laud.	h.ill.	n. cnt.	laud.	laud.	
Weber, J. Harald Wld.,	laud.	laud.	h.ill.	laud.	laud.	
Bock, H. Jhn. Gustav,	h.ill.	h.ill.	n. cnt.	h.ill.	laud.	
Schmidt, Hn. Oluf, .	laud.	h.ill.	n. cnt.	h.ill.		laud.
Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn.						
Bove, Pt. B., . . .	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Jensen, H. Pt., . . .	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Gammeltoft, J. Ch. Juulsgaard, ...	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Wolfhagen, Fr. Hm.,	laud.	laud.	h.ill.	laud.		laud.
Lange, C. Em., . . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Guldbrandsen, Andr. Fr.	laud.	ld.p.c.	h.ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Kahrs, Csp. Ch., . .	laud.	laud.	h.ill.	laud.		ld.p.c.
Lottrup, Jl. Aug. B.,	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Jensen, C. Hn. Jk., .	laud.	laud.	h.ill.	laud.	h.ill.	
Melchior, C., ...	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Mygdal, Jess, ...	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	
Bagge, Sv. Hn. Oluffsen,	laud.	h.ill.	h.ill.	laud.		laud.
Gede, C. Em., ...	laud.	laud.	h.ill.	h.ill.	laud.	
Jonqvieres, Stf. Ch., .	laud.	laud.	h.ill.	laud.	laud.	

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	Ld.p.enc.orn.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	h. ill.	H. illaud.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	H. illaud.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	Ld.p.enc.orn.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Ld.p.enc.orn.
laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c	Laudabilis.
h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	laub.	h. ill.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	n. cont.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbejdelse i Modersmål.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
Møller, Hn. B., . . .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.		laud.
Bull, Ch. Grønlund, .	laud.	laud.	n. cnt.	laud.		laud.
Læssøe, Axel Viggo, .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Borgerdydsskolen paa Chhavn.						
Krarup-Hansen, Ch. Jh. Lodberg, ...	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Heise, Fr. Jl., . . .	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Luxen, Pd. Mandrup,	laud.	h. ill.	laud.	laud.		laud.
Bregendahl, C. Albert,	laud.	laud.	laud.	laud.		ld.p.c.
Svane, Hn. G. Clausen,	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.
Petersen, Lr. B. . . .	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.
Høedt, Fr. Ld., . . .	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.		laud.
Vestenske Institut.						
Goldschmidt, Meyer Ar.,	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Brodersen, Wll. Otto, .	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	
Kern, C. Ch. Chff., .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	
Milo, Ant. Fr., . . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Roeskilde Kathedralskole.						
Thrige, Gr. Bloch, .	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	
Haar, H. Fr. Td., .	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	
Frederiksborg Sk.						
Erslev, Emil, ...	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	
Leth, Hn. Jl., . . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Løbner, Ld. Thomas,	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.
Molbech, Jhn. C. Hieron.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Helsingørs Skole.						
Arnholtz, Othar Fr., .	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	
Linstow, Ld., ...	laud.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	

i de enkelte Rubrikker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud	Laudabilis.
ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	Ld.p.enc.orn.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Ld.p.enc.orn.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersmål.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
Blædel, Aug. Ehlers,	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Bülow, Jl. Mrt. Stl.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Olsen, Alfr. Pt., . .	laud.	laud.	laud.	laud.		ld.p.c.
Steenbuch, E. Ch. Verlauff, ...	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Petersen, Ld. Rd., . .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	laud.	
Rasmussen, Rasmus,	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	
Andresen, Ch., ...	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Bay, Hn. Ant., . . .	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Friis, Jk. Jr. Fr., .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Aalborg Kathedralskole.						
Garben, H. Pt., . .	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Hoffmann, Mtth., .	h. ill.	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Eibe, Fr. Hn., . . .	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	
Viborg Kathedralskole.						
Vesenberg, C. Jh., .	laud.	laud	h. ill.	h. ill.	laud.	
Møller, E. Høyer, .	laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Hammer, Tm. Lr., .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	
Stabell, Jk. Abel, .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Stabell, Nk. Hn. Alb.,	laud	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Rosenstand, Theodor,	laud.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Andkjær, Steffan, . .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Møller, Andr., . . .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	
Aarhus Kathedralsk.						
Brix, Ch. C., ...	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	
Elmqvist, Alfr. Hjalmar,	laud.	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	
Fausbøll, Pt. Jl. Rosenstand, ...	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	
Fleischer, Ad. Fr. Hilarius, ...	h. ill.	laud.	n. cnt.	laud.		h. ill.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	H. illaud.
h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	N. contemn.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
ld.p.c.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersmaal.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
Meza, Ant. Fr. Td., .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	
Lundholm, Pt. Ed. Fdn.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Slagelse Skole.						
Dvre, Vilhelm, . . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	
Bentzon, Jh. C., . .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Vordingborg Skole.						
Djurhuus, Andr., . .	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	
Schrøder, Ant. Hn., .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Lund, Jh. Pt., . . .	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	
Herlufsholms Skole.						
Mühlensteth, Jr. Erh.,	laud.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	
Rønne Skole.						
Dick, C. Pt., ...	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Sonne, H. Ch., . .	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	
Rømer, H. Ch., . .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Hasselriis, Jl. Td. Em.,	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	ld.p.c.	
Jacobsen, Jl. Sm. Jcb.,	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Nykjøbing Kathedralskole.						
Blicher, Dd. Nk., . .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	
Colbjørnsen, Gerh., .	laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.	laud.	
Colbjørnsen, Bernt Fr.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	n. cnt.	
Odense Kathedralskole.						
Strøm, Vincens, . .	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Becher, Mort. Thomsen,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	
Øhlenschlæger, F. V. Lr.,	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	
Petersen, Jl. Tingberg,	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	
Blædel, Nk. Gtlb., .	laud.	laud.	n. cnt.	laud.	ld.p.c.	

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	H. illaud.
h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	N. contemn.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
ld.p.c.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer: Udarbeidelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
Blædel, Aug. Ehlers,	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Bülow, Jl. Mrt. Stl.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Olsen, Alfr. Pt., . .	laud.	laud.	laud.	laud.	.	ld.p.c.
Steenbuch, C. Ch. Verlauff, ...	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Petersen, Ld. Nd., . .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	laud.	
Rasmussen, Rasmus,	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	
Andresen, Ch., ...	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Bay, Hn. Ant., . . .	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Friis, Jk. Jr. Fr., .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Aalborg. Kathedralskole.						
Garben, H. Pt., . .	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Hoffmann, Mtth., .	h. ill.	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Eibe, Fr. Hn., . . .	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	
Viborg Kathedralskole.						
Wesenberg, C. Jh., .	laud.	laud	h. ill.	h. ill.	laud.	
Møller, C. Høyer, .	laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Hammer, Tm. Lr., .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	
Stabell, Jk. Abel, .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Stabell, Nk. Hn. Alb.,	laud	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Rosenstand, Theodor,	laud.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Andkjær, Steffan, . .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Møller, Andr., . . .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	
Aarhus Kathedralsk.						
Brix, Ch. C., ...	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	
Elmqvist, Alfr. Hjalmar,	laud.	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	
Fausbøll, Pt. Jl. Rosenstand, ...	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	
Fleischer, Ad. Fr. Hilarius, ...	h. ill.	laud.	n. cnt.	laud.		h. ill.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
ld p.c.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	h. ill.	n. cnt.	h ill.	laud.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	ld.p.c.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
Roussing, Christen, .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Bruun, Ernst Martin Calvinus Luther, . .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Ribe Kathedralskole.						
Thorup, C. Edv., . .	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Lewetzov, H. Chff. Didr. Victor, ...	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	
Kaae, Carl, ...	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	
Cohn, Jl Moses, . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Müller, Ch. Fr., . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Buch, Jh. Pt., . . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Randers Skole.						
Ammitzbøll, Niels Ant.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Levinsen, Carsten, . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	
Reiersen, Ch. Fr. Caj,	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	
Hørning, H. Jk., . .	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	
Horsens Skole.						
Jørgensen, Jens Fr.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Müller, Ch. Malta, .	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	
Bechmann, N. Qvotrup,	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	laud.	
Krebs, Axel Andr. Gabr.,	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	
Brøchner, Jens Carl,	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud	
Hansen, Fr. Møller, .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
Hersleb, C. Fr., . . .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.		laud.
Kolding Skole.						
Baupell, Fr. Ld., . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Fredericia Institut.						
Diechmann, H. Anton Sevr. Lobedantz, . .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	

i de enkelte Rubrikker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	ld.p.c.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer: Udarbeidelse i Modersmål.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
Haderslev Skole.	(Tydsk)					
Bertelsen, Niss, . . .	l d.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Besseſtad Skole.						
Paulsen, Steffen, . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Johnsen, Hallgrim, .	h. ill.	laud	laud.	laud.	laud.	
Sivertsen, Bjarni, . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
Sigfussen, Haldor, .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
Examineret i Decbr.:						
Krøyer, Haldor, . . .	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.		laud.
B. Privatdimitterede.						
(Med Angivelse af vedkommende Dimissorer).						
C. J. Anger, Kand. Theol.						
Rhein, Andr. Mitchell,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
Th. R. Asch, Sognepræst.						
Murtfeldt, Ch. Ld., .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
D. L. Blechingberg, Sognepræst.						
Trap, C. Ant., . . .	laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.		h. ill.
F. C. Bloch, Sognepr.						
Schou, Jens Jørgen,	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	
H. C. Bloch, Sognepr.						
Mohr, Jh. Emil. . .	laud.	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	(Dansk) ld.p.c.	h. ill.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	n. cnt.	h. ill.	laud.	frit.	frit.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	frit.	frit.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	frit.	frit.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.	frit.	frit.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	frit.	frit.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	laud.	N. contemn.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	N. contemn.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbejdelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
F. E. Boisen, Kateket.						
Otto, C. Ch., ...	laud.	h. ill.	laud.	laud.	n. cnt.	
Mortensen, Niels Pt.,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
A. J. Boysen, Sognepræst.						
Krüger, R. Lauritsen,	(Tydsk) laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	
C. H. Bredsdorff, Sognepræst.						
Lange, Jh. Mrt. Ch.,	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
C. Diørup, Sognepr.						
Sinding, Peder, . . .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	
Gundelach, Cn. Fr. W.,	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Ch. Friis, Kand. Theol.						
Haase, Brh. Ld. Ch.,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld. p. c.	
C. R. Friis, Kand. Jur. og kgl. Fuldmægtig.						
Christensen, Fr. W., .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	
C. G. C. Funch, Kand. Theol.						
Lorentz, C. Diderik, .	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	laud.	(Danſk) laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	h. ill.	N. contemn.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	ld. p. c.	Laudabilis.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer: Udarbejdelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
F. E. Boisen, Kateket.						
Otto, C. Ch., ...	laud.	h. ill.	laud.	laud.	n. cnt.	
Mortensen, Niels Pt.,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
A. J. Boysen, Sognepræst.						
Krüger, R. Lauritsen,	(Tysk) laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	
C. H. Bredsdorff, Sognepræst.						
Lange, Jh. Mrt. Ch.,	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
C. Diørup, Sognepr.						
Sinding, Peder, . . .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	
Gundelach, Cn. Fr. B.,	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
Ch. Friis, Kand. Theol.						
Haase, Brh. Ld. Ch.,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld. p. c.	
C. R. Friis, Kand. Jur. og kgl. Fuldmægtig.						
Christensen, Fr. B., .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	
C. G. C. Funch, Kand. Theol.						
Lorentz, C. Diderik, .	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	laud.	(Dansk) laud.	h. ill.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	h. ill.	N. contemn.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudabilis.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersmål.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
H. Gundorph, Stdf. Theol. Caroe, Ch. Fl. C., .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.		laud.
J. L. V. Hansen, Kand. Theol. Simonsen, C. Ld., .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.
Helgesen, Provst. Johnsen, Thorstein, .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.		h. ill.
J. A. C. Holbech, Stdf. Theol. Klemp, Fl. Gu. Berger,	laud.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	
D. Holm, Stdf. Theol. Holm, Frederik . . .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
S. Holmstedt, Kand. Polytn. Hanssen, Frederik . .	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.		h. ill.
J. P. G. Jensen, Kand. Theol. Worsøe, S. Fr. H. Ch. Em., ...	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	
Wedege, Ulr. Ch., . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		h. ill.
C. B. Lund, Stdf. Thl. Winther, Fr. Em. Td.,	laud.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.		h. ill.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	frit.	frit.	H. illaud.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	H. illaud.
h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
S. B. Lundt, Stdſ. Theol.						
Muxoll, J. Louisianus,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.
C. A. Lyngbye, Stdſ. Philol.						
Reeberg, Pt. Nk., .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
V. C. Melbye, Kand. Theol.						
Winther, Pt. Jl., . .	laud.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	
J. A. Mølsted, Kand. Theol.						
Petersen, Ch. Fr., . .	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	laud.	
J. Nielsen, Std. Theol.						
Schiødte, Immanuel,	laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.		laud.
Meisling, Pt. Ld., . .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	laud.	
J. A. Ostermann, Stdſ. Philol.						
Koefoed, H. Jk. Hansen,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.
S. L. Povelsen, Stdſ. Philol.						
Reck, Ch. Fr. David,	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.		laud.
L. A. F. Rasmussen, Kand. Theol.						
Bille-Brahe Jh. Ch. Bar.	laud.	ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	
J. P. E. Rohde, Stdſ. Theol.						
Roie, Jens Aug., . .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.

i de enkelte Rubriker.							
Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	N. contemn.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
n. cnt.	h. ill.	n. cnt	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	N. contemn.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	H. illaud.
ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	Ld.p.enc.orn.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
S. B. Lundt, Stdf. Theol.						
Muxoll, J. Louisianus,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.
C. A. Lyngbye, Stdf. Philol.						
Reeberg, Pt. Nk., .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	
V. C. Melbye, Kand. Theol.						
Winther, Pt. Jl., . .	laud.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	
J. A. Mølsted, Kand. Theol.						
Petersen, Ch. Fr., . .	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	laud.	laud.	
J. Nielsen, Std. Theol.						
Schiødte, Immanuel,	laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.		laud.
Meisling, Pt. Ld., . .	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	laud.	
J. A. Ostermann, Stdf. Philol.						
Koefoed, H. Jf. Hansen,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.
S. L. Povelsen, Stdf. Philol.						
Reck, Ch. Fr. David,	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.		laud.
L. A. F. Rasmussen, Kand. Theol.						
Bille-Brahe Jh. Ch. Bar.	laud.	ld. p. c.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	
J. P. E. Rohde, Stdf. Theol.						
Koie, Jens Aug., . .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.		laud.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudabilis.
n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	N. contemn.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud. n. cnt.	h. ill. h. ill.	h. ill. n. cnt	laud. h. ill.	laud. h. ill.	laud. h. ill.	laud. h. ill.	H. illaud. N. contemn.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	H. illaud.
ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	Ld.p.euc.orn.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersml.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
E. P. Rosendahl, Institutbestyrer. Brechner, Hans, . .	h. ill.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	
C. F. Salling, Stdf. Theol. Salling, Jhn. Ld. Elieser	laud.	n. cnt.	n. cnt.	laud.	laud.	
J. Sartorph, Prof., Rektor ved Odense Sk. Faber, Hr. Scp. Camill.,	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	laud.	
M. R. Schmidt, Stdf. Theol. Jensen, Hans, ...	laud.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	
J. Schurmann, Kand. Theol. Engelsted, Ot. Arild Fdn.	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.	laud.	
R. Sick, Stdf. Philol. Hiort, Lars Hess, . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	
C. C. V. Silfverberg, Stdf. Philol. Schlegel, F. Loth. Adr.	laud.	laud.	laud.	laud.		laud.

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudabilis.
h.ill.	h.ill.	n. cnt.	h.ill.	laud.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	H. illaud.
h.ill.	laud.	h.ill.	h.ill.	laud.	h.ill.	h.ill.	H. illaud.
h.ill.	h.ill.	h.ill.	h.ill.	h.ill.	h.ill.	laud.	H. illaud.
h.ill.	laud.	h.ill.	h.ill.	n. cnt.	laud.	laud.	H. illaud.
h.ill.	laud.	ld.p.c.	h.ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.

Dimittendernes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeidelse i Modersmaal.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Hebraisk.	Græsk f. Hebraisk.
T. F. P. Smith, Stdſ. Theol.						
Smith, Esp. Nk., . .	laud.	laud.	n. cnt.	laud.		laud.
F. C. L. Trojel, Stdſ. Philol.						
Knudsen, Pt. Adolf, .	laud.	laud.	h. ill.	laud.		laud.
Uttenreiter, Jens Ld.,	laud.	h. ill.	n. cnt.	laud.		laud.
C. Veiſs, Kand. Jur.						
Rosenkilde, Ad. Marius,	h. ill.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.		h. ill.
Vhitte, H. K. Knd. Phil.						
Weilbach, Jhn., . . .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.		h. ill.
K. F. Viborg, Stdſ. Theol.						
Viborg, Pt. Hersleb Graah, ...	n. cnt.	n. cnt.	n. cnt.	h. ill.		h. ill.
G. H. Vinther, Stdſ. Theol.						
Reck, Mt. Fr. Boye,	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	ld. p. c.	
P. V. van Vylich, Sognepræst.						
Møller, Jørgen, . . .	h. ill.	laud.	laud.	ld. p. c.	ld. p. c.	

i de enkelte Rubriker.

Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Tydsk.	Fransk.	Hovedkarakter.
h. ill.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. illaud.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	H. illaud.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	N. contemn.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudabilis.

Alfabetisk Fortegnelse.

Ammitzbøll, N. A., . .	Randers Skole	Laudabilis.
Andkjær, S., . . .	Viborg Skole	Laudabilis.
Andresen, C., . . .	Odense Skole	II. illaud.
Arnholtz, D. F., . .	Helsingør Skole	II. illaud.
Bagge, S. H. D., .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Bay, H. A., . . .	Odense Skole	II. illaud.
Becher, M. T., . .	Samme Skole	Laudabilis.
Bechmann, R. O., .	Horsens Skole	II. illaud.
Bentzon, J. C., . .	Slagelse Skole	N. contemn.
Bertelsen, N., . . .	Haderslev Skole	Laudabilis.
Bille-Brahe, J. C., Bar.,	Privatist fra Fyen	Enc. pbl.
Blicher, D. N., . .	Nykjøbing Skole	II. illaud.
Blædel, A. E., . .	Odense Skole	II. illaud.
Blædel, N. G., . .	Samme Skole	H. illaud.
Bock, H. J. G. . .	Metropolitanskolen	H. illaud.
Bondesen, J. H. T.,	Samme Skole	II. illaud.
Borries, C. H. T., .	Samme Skole	Laudabilis.
Boye, P. W., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Enc. pbl.
Bregendahl, C. A., .	Borgerd. Sk. paa Chhvn.	Laudabilis.
Brix, C. C., . . .	Aarhus Skole.	Laudabilis.
Brodersen, W. D., .	Westenske Institut	Laudabilis.
Bruun, E. M. C. L.,	Aarhus Skole	Laudabilis.
Brøchner, H., . . .	Privatist fra Jylland.	Laudabilis.
Brøchner, J. C., . .	Horsens Skole	II. illaud.
Buch, J. P., . . .	Ribe Skole	Laudabilis.
Bull, C. G., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	II. illaud.
Bülow, J. M. G., .	Odense Skole	Laudabilis.
Caroc, C. J. C., . . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Christensen, F. W., .	ligeledes	Laudabilis.
Cohn, J. M., . .	Ribe Skole	II. illaud.
Colbjørnsen, W. F., .	Nykjøbing Skole	H. illaud.
Colbjornsen, G., . .	Samme Skole	H. illaud.
Dick, C. P., . . .	Rønne Skole	Laudabilis.
Diechmann, H. A. S. L.,	Fredericia Institut	H. illaud.
Djurhuus, A., ...	Vordingborg Skole.	Laudabilis.
Eibe, F. H., . . .	Aalborg Skole	II. illaud.
Elmquist, A. H., . .	Aarhus Skole	Laudabilis.
Engelsted, D. A. F.,	Privatist fra Kbhvn.	II. illaud.
Ersløv, E., . . .	Frederiksborg Skole	Laudabilis.
Faber, H. S. C., .	Privatist fra Odense	II. illaud.
Fausbøll, P. J. R.,	Aarhus Skole	Laudabilis.

Fleischer, A. F. H., .	Aarhus Skole	II. illaud.
Friis, J. J. F., . .	Odense Skole	Laudabilis.
Gammeltoft, J. C. J.,	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Garben, H. P., . .	Aalborg Skole	Laudabilis.
Gede, C. E., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	II. illaud.
Goldschmidt, M. A., .	Vestenske Institut	Laudabilis.
Guldbrandsen, A. F.,	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Gundelach, C. F. B.,	Privatist fra Jolland	N. contemn.
Haar, H. J. T., . .	Roeskilde Skole	Laudabilis.
Haase, B. L. C., .	Privatist fra Kbhvn.	Laudabilis.
Hammer, T. L., . .	Viborg Skole	Laudabilis.
Hanssen, F., . . .	Privatist fra Kbhvn.	II. illaud.
Hansen, J. M., . .	Horsens Skole	II. illaud.
Hasselriis, J. T. E.,	Rønne Skole	II. illaud.
Heise, F. J., . . .	Borgerd Sk. paa Chhvn.	Laudabilis.
Hersleb, C. F., . .	Horsens Skole	Laudabilis.
Hiort, L. H., . . .	Privatist fra Kbhvn.	II. illaud.
Hoffmann, M., . .	Aalborg Skole	II. illaud.
Holm, F., ...	Privatist fra Kbhvn.	II. illaud.
Høedt, F. L, . . .	Borgerd. Sk. paa Chhvn.	Laudabilis.
Høegh, C. M. F., .	Metropolitanskolen	Laudabilis.
Hørning, H. J., . .	Randers Skole	Laudabilis.
Jacobsen, J. S. J.,	Rønne Skole	Laudabilis.
Jensen, C. H. J., .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Jensen, H., . . .	Privatist fra Kbhvn.	II. illaud.
Jensen, H. P., . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Enc. pbl.
Jessen, P., . . .	Metropolitanskolen	Laudabilis.
Johnsen, H., . . .	Bessestad Skole	Laudabilis.
Johnsen, T., . . .	Privatist fra Island	II. illaud.
Jonquieres, G. C., .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Jørgensen, J. J., .	Horsens Skole	II. illaud.
Kaae, C., ...	Ribe Skole	Laudabilis.
Kahrs, C. C., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Kerrn, C. C. C., . .	Vestenske Institut	Laudabilis.
Klemp, J. G. B., .	Privatist fra Kbhvn.	II. illaud.
Knudsen, P. A., . .	ligeledes	Laudabilis.
Koefod, H. J. H., .	ligeledes	Laudabilis.
Køie, J. A., . . .	ligeledes	II. illaud.
Kracup-Hansen, C. J. L.,	Borgerd. Sk. paa Chhvn.	Enc. pbl.
Krebs, A. A. G., .	Horsens Skole	II. illaud.
Krüger, R. L., . .	Privatist fra Slesvig.	II. illaud.
Krøyer, H., . . .	Bessestad Skole	II. illaud.
Lange, C. E., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.

Lange, J. M. C., .	Privatist fra Fyen.	Laudabilis.
Leth, H. J., . . .	Frederiksborg Skole	Laudabilis.
Levetzow, H. C. D. V.,	Ribe Skole	Laudabilis.
Levinsen, C., . . .	Randers Skole	Laudabilis.
Linstow, L., . . .	Helsingør Skole	Laudabilis.
Lorentz, C. D., . .	Privatist fra Kbhvn.	Laudabilis.
Lottrup, J. A. V., .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Lund, J. P., . . .	Vordingborg Skole	H. illaud.
Lundholm, P. E. F.,	Helsingør Skole	H. illaud.
Læssøe, A. V., . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Løbner, L. T., . .	Frederiksborg Skole	H. illaud.
Meisling, P. L., . .	Privatist fra Kbhvn.	N. contemn.
Melchior, C., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Meza, A. F. T., . .	Helsingør Skole	Laudabilis.
Milo, A. F., . . .	Vestenske Institut	Laudabilis.
Mohr, J. E., . . .	Privatist fra Lolland	N. contemn.
Molbech, J. C. H., .	Frederiksborg Skole	Laudabilis.
Mortensen, N. P., .	Privatist fra Sjælland.	H. illaud.
Murtfeldt, C. L., . .	Privatist fra Jylland.	N. contemn.
Muxoll, J. L., . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Mühlensteth, J. E., .	Herlufsholm Skole	Laudabilis.
Müller, C. F., . .	Ribe Skole	Laudabilis.
Müller, C. M., . .	Horsens Skole	Laudabilis.
Mygdal, J., . . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Mynster, C. L. N., .	Metropolitanskolen	Enc. pbl.
Møller, A., . . .	Viborg Skole	H. illaud.
Møller, E. H., . .	Samme Skole	H. illaud.
Møller, H. V., . .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	H. illaud.
Møller, J., . . .	Privatist fra Jylland	Laudabilis.
Olsen, A. P., . .	Odense Skole	Laudabilis.
Otto, C. C., . . .	Privatist fra Sjælland.	H. illaud.
Paulsen, S., . . .	Bessestad Skole	H. illaud.
Petersen, C. F., . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Petersen, J. T., . .	Odense Skole	Laudabilis.
Petersen, L. V., . .	Borgerd. Sk. paa Chhvn.	Laudabilis.
Petersen, L. R., . .	Odense Skole	H. illaud.
Plenge, C. J., . .	Metropolitanskolen	H. illaud.
Rasmussen, R., . .	Odense Skole	H. illaud.
Reck, C. F. D., . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Reck, M. F. V., .	ligeledes	Laudabilis.
Reeberg, P. N., . .	ligeledes	Laudabilis.
Reiersen, C. F. C, .	Randers Skole	Laudabilis.
Rhein, A. M., . .	Privatist fra Kbhvn.	Laudabilis.

Rosenkilde, A. M., .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Rosenstand, F. T. . .	Viborg Skole	Laudabilis.
Rousing, C., . . .	Aarhus Skole	Laudabilis.
Rømer, H. C., . .	Rønne Skole	Laudabilis.
Salling, J. L. E., .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Schiwe, E. E. F. A.,	Metropolitanskolen	H. illaud.
Schiødte, J., . . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Schmidt, H. D., . .	Metropolitanskolen	H. illaud.
Schlegel, F. L. P., .	Privatist fra Kbhvn.	Laudabilis.
Schou, J. J., . .	Privatist fra Jylland	Laudabilis.
Schrøder, A. H., . .	Vordingborg Skole	H. illaud.
Sigfussen, H., . .	Besséstad Skole	H. illaud.
Simonsen, C. L., .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Sinding, P., . . .	Privatist fra Jylland	H. illaud.
Sivertsen, B., . .	Besséstad Skole	Laudabilis.
Smith, C. N., . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Sonne, H. C., . .	Rønne Skole	Laudabilis.
Stabell, J. A., . .	Viborg Skole	H. illaud.
Stabell, N. H. A., .	Samme Skole	H. illaud.
Steenbuch, E. C. B.,	Odense Skole	Laudabilis.
Strøm, B., . . .	Samme Skole	Laudabilis.
Svane, H. G. C., .	Borgerd. Sk. paa Chhvn.	Laudabilis.
Thorup, C. E., . .	Ribe Skole	Laudabilis.
Thriege, S. B., . .	Roeskilde Skole	Enc. pbl.
Trap, C. A., . . .	Privatist fra Lolland	H. illaud.
Turen, P. M., . .	Borgerd. Sk. paa Chhvn.	Laudabilis.
Ussing, J. L., . . .	Metropolitanskolen	Laudabilis.
Uttenreiter, J. L., .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Vaupell, F. L., . .	Kolding Skole	Laudabilis.
Weber, J. H. B., .	Metropolitanskolen	Laudabilis.
Wedege, U. C., . .	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Weilbach, J., . . .	ligeledes	H. illaud.
Werlauff, J. S. B.,	Metropolitanskolen	Laudabilis.
Wesenberg, C. J., .	Viborg Skole	Laudabilis.
Viborg, P. H. G., .	Privatist fra Kbhvn.	N. contemn.
Winther, J. E. T., .	ligeledes	H. illaud.
Winther, P. J., . .	ligeledes	N. contemn.
Wolfhagen, F. H., .	Borgerd. Sk. i Kbhvn.	Laudabilis.
Worsøe, S. L. H. C. E.,	Privatist fra Kbhvn.	H. illaud.
Øhlenschlæger, F. W. L.,	Odense Skole	Laudabilis.
Øvre, B., ...	Slagelse Skole	H. illaud.

Følgende ere Opgaverne ved de forskjellige skriftlige Examina i Aarets Løb.

A. Theologisk Examen.

Januar Kvartal.

1. Hvorledes bliver Sakramentets Begreb udviklet i den evangeliske Kirkes symbolske Bøger, og hvilke ere Hovedforskjellighederne imellem deres og den katholske Kirkes Lære om Sakramentets Natur og Anvendelse?
2. Hvad er Aarsagen til, at uagtet hverken det G. eller det N. Testamente indeholder nogen udtrykkelig Misbilligelse af Selvmord, er denne Handling almindelig af de Kristne betragtet som en stor Synd, medens derimod Oldtidens Vise ofte ansaae den for tilladelig, under visse Omstændigheder endogsaa fortjenstlig.
3. At udvikle Begrebet af aabenbaret Religion, og at vise dens Forhold ialmindelighed til den naturlige Religion, med Hensyn til begges Oprindelse og Indhold.
4. **Exposita origine et adumbrata historia litis Arianæ, ostendatur, qvid detrimenti et qvid boni ex ea ad ecclesiam Christi redundaverit.**
5. **Epist. ad Rom. 8, 21—31.** 6. Psalm. 8.

April Kvartal.

1. Hvorledes kan det saakaldte **argumentum ex consensu gentium** bruges som Bevis for Guds Tilværelse og Sjælens Udødelighed?
2. Hvorledes findes Offerbegrebet anvendt i det N. T., og paa hvilke Maader er det senere udviklet i Kirken?
3. Der ønskes en historisk-genetisk Fremstilling af den græske og latinske Kirkes Adskillelse, saavel med Hensyn til sammes fjernere Aarsager, som til de Begivenheder der nærmest bidroge til at fremkalde og fuldende den.
4. Hvilken Forskjel bemærkes der imellem de jødiske og de kristelige Forestillinger om Sønnens Væsen og Kraft.
5. 1 Petr. 2, 1—12. 6. Psalm. 13 og 14.

Juli Kvartal.

1. Hvilken Indflydelse har det forskjellige Forhold hvori Protestanter og Katholiker sætte den hellige Skrift til Kirken, paa den bi-

delske Kritiks og Exegetiks Betragtning og Behandling blandt begge Partier? og hvorledes have Protestanterne stundum nærmet sig den katholske Betragtningsmaade?

2. Hvilke Grundsætninger med Hensyn til de asketiske Øvelsers Anvendelse og Værd kunne udledes af Matth. 9, 14—17? i hvilket Forhold staae disse til Apostlernes senere Prædiken? og hvorvidt kan den kristne Kirke siges at være bleven dem tro?

3. At give en Udsigt over Franciskanerordenens Historie, dens Virksomhed og Indflydelse.

4. At angive Hovedforskjellighederne i Begrebet af guddommelig Aabenbaring efter de af ældre og nyere Religionsphilosopher og Dogmatikere givne Udviklinger.

5. 2 Thess. 2, 1—14. 6. Gen. 49, 14—28.

Oktober Kvartal.

1. At bestemme Fornuftens Forhold til Religion og Aabenbaring ialmindelighed, og til den bibelske Forsoningslære isærdeleshed.

2. Hvorledes betegnes i det N. T. den sandselige Drift, og hvorledes betragtes dens Ytringer i Forhold til den sædelige?

3. Efter en kort Udsigt over de forskjellige Munkeordener, forlanges en Fremstilling af det Eiendommelige i Jesuiterordenens Organisation og dens Virksomhed.

4. Detur conspectus librorum symbolicorum, qvi in ecclesiis evangelicis usurpati sunt, additis observationibus de origine eorum et præcipua argumenti diversitate.

5. Luc. 11, 29—32. 6. Psalm. 16.

B. Juridiske Examina.

Foraaret.

a. Fuldstændig juridisk Embedsexamen.

Opgaver ved den theoretiske Prøve.

1. Exposita notione existimationis externæ, disquiratur, num ex lege juris universalis jus circa existimationem obtineat.

2. **Disquiratur num ex jure universali consvetudines in mutua gentium relatione vim obligandi habere possint.**

3. Hvorledes bør Lovens 5—8—13 fortolkes?

4. **Comparentur præcepta juris Romani et patrii de notione et vi moræ in contractibus?**

5. Hvad bør der efter den danske Lovgivning antages om Grændserne for Faderens Forpligtelse til at sørge for sit uægte Barn?

6. Hvorvidt medfører den danske Lovgivning en Begrændsning af Parternes Ret til at vedtage Saakdfæstets Forbrydelse som Følge af Misligholdelse af Fæsterens Forpligtelse udenfor de lovbestemte Tilfælde?

7. Kan en ved en underordnet Ret affagt exekveret Straffedom blive Gjenstand for Appel, naar der senere fremkomme Oplysninger hvorefter den Tiltaltes Strafskyld maa ansees større end der, efter de tidligere tilvejebragte Oplysninger, er antaget i den affagte Dom?

8. Hvilke Regler gjelde efter vor Lovgivning om **exceptio actoris et rei incompetentis?**

Thema ved den praktiske Prøve.

Kjøbmand Karstensen i Stege udsteder under 25de Febr. 1829 en Panteobligation til sin Svoger, Grosserer Simonsen i Kjøbenhavn, for 5000 Rbd. r. S. mod første Prioritet i hans Kjøbmandsgaard i bemeldte By med tilhørende Brændevinsværk og tilliggende Jorder. Under 6te Januar 1832 giver han Handelshuset Lübbers i Altona anden Prioritets Panteret i samme Ejendom næstefter 5000 Rbd. r. S. for 9000 Hamb. Mk. Bk. eller 6000 Rbd. r. S., som han efter opgjort Kontokurant er bleven Handelshuset skyldig. Den 5 Marts 1834 døer Kjøbmand Karstensen, og i hans Sterbbo, som er fallit, findes den til Grosserer Simonsen udstedte Panteobligation, samt en Deklaration af denne, dateret 16 Apr. 1833, hvori han erklærer, at han har eftergivet sin Svoger hans Gjeld til ham, i det Øjemed at han ved at op=

tage et nyt Pantelaan af 5000 Rbd. r. S. i sin Gaard skulde kunne gjenoprette sin Kredit og fortsætte sin Handel. Paa Skiftet lader Grosserer Simonsen erklære, at han erkjender, at han intet Krav kan gjøre gjeldende, uagtet den til ham udstedte Panteobligation ej endnu er udslettet af Pantebogen, og at han overlader det til Rettens Afgjørelse, hvem denne Eftergivelse fra hans Side skal komme tilgode. Den pantsatte Ejendom udbringes til 8000 Rbd. r. S., af hvilken Sum Handelshuset Lübbers lader paastaae forlods Betaling af deres Panteforbring, medens de øvrige Kreditorer paastaae, at de 5000 Rbd. af Kjøbesummen bør indgaae i den fælles Masse.

b. Juridisk Examen for Ustuderede.

Opgaver ved den theoretiske Prøve.

1. Hvorvidt medfører Mangel af et Forbunds Opfyldelse Ret for Medkontrahenten til dets Ophævelse?
2. Kan den mindreaarige Mandsperson legitimere sit Slegfredbarn ved Tinglysning?
3. Hvilke Rettigheder stiftes ved Udlæg til Forauktionering i en fast Ejendom?
4. Hvilke Regler gjelde med Hensyn til Kollision mellem den kongelige Kasses reelle Ret hos de kongelige Oppebørselsbetjente, og de af disse udstedte Skjøder og Pantebreve?
5. Hvorvidt ophæves Begrebet om Nødværge derved, at den som vil værge sig, selv ved et uretligt Angreb har givet Anledning til den Vold som nu udøves imod ham?
6. Kunne Parterne renoncere paa den Exception, at fatalia appellationis ere udløbne?

Thema ved den praktiske Prøve.

Odense Kommunitet, der efter et gammelt, af Kong Christian IV udstedt, Kongebrev har Ret til en aarlig Afgift af 16 Tdr. Rug af Hvedstrup Sognekald i Fyen, søger under 5te Febr. 1835 Sognepræ-

sten Hjorth til at betale den resterende Afgift for 25 Aar fra 1810 til 1835, begge inklusive, hvilken Afgift har været udredet af Formanden i Kaldet, men ved en Forsømmelse af vedkommende Regnskabsfører ej er bleven opkrævet siden Indstævnte i December 1809 beskikkedes til Sognepræst for bemeldte Kald. Denne formener, at Kommunitetets Fordring, idetmindste forsaavidt hans Embedstid vedkommer, maa ansees præskriberet, og nedlægger i Henhold hertil sin Paastand.

Efteraaret.

a. Fuldstændig juridisk Embedsexamen.

Opgaver ved den theoretiske Prøve.

1. Quid de collisione inter pacta de eadem re aut corporali aut incorporali, diverso tempore inita, statuendum est?
2. Quonam fundamento nititur, et quibus limitibus circumscribitur jus belli in subditos civitatis hostilis?
3. Hvorledes bør Lovens 5—2—25 fortolkes?
4. Quatenus ex præceptis juris Romani fructuum perceptio sit modus acquirendi? Conferatur hac de re jus Romanum cum jure patrio.
5. Hvilken Indflydelse bør der tillægges fremmede Love ved Bedømmelsen af de ægteskabelige Retsforhold, naar Ægteskabet er indgaaet i Udlandet og Ægtefællerne derefter nedsætte sig her i Landet?
6. Hvilke Rettigheder tilkomme ifølge vor Lovgivning Kautionisten, som har betalt for Debitor?
7. Hvilke Grundsætninger kunne udledes af vor Lovgivning med Hensyn til den Indflydelse som Lejligheden til at begaae en Forbrydelse bør have paa Straffens Grad?
8. Henhører Spørgsmaalet om Ejendomsretten til en i Boets Besiddelse værende Ting under Skifterettens Jurisdiktion?

Thema ved den praktiske Prøve.

Kjøbmand Jansen kjøbte i Jan. 1831 en paa Kjøbmand Jørgensen trukken og af denne i den samme Maaned accepteret Vexel stor 500 Rbd., som skulde betales i næstfølgende Februar Maaned. Da Betalingstiden var kommen, skrev Jørgensen et Brev til Jansen, hvori han underrettede ham om, at han for Øieblikket ikke saae sig i Stand til at betale Vexelen, men at dette ganske vist inden en kort Tid skulde skee, og han bad ham derfor om ikke at forspilde hans Kredit ved at forfølge Vexelforbringen. Jansen, der ansaae Jørgensen som en tilstrækkelig sikker Debitor for det omhandlede Beløb, lod sig herved ogsaa bestemme til for det første ikke at foretage noget med Hensyn til Vexelen, saa at han endog lod denne henligge uden at lade den protestere. Kort efter maatte Jansen i Handelsanliggender foretage en Reise til Udlandet, hvor han blev opholdt noget længere end han havde ventet, saa at han først i Sommeren 1836 er kommen tilbage til sit Hjem. Han har derefter i det ovenomhandlede Anliggende, hvori intet videre imidlertid imellem de nævnte Parter var passeret, henvendt sig til Jørgensen om Betaling, og da denne har nægtet at præstere samme, anlægger han nu Sag imod ham. Under denne Sag fremlægger Jansen en af Jørgensen d. 31te Decb. 1831 til Trassenten af den omhandlede Vexel, Grosserer Prom, udstedt Kontokurant, der oplyser, at Jørgensen har beregnet Prom Beløbet af denne Vexel til Last.

b. Juridisk Examen for Ustuderede.

Opgaver ved den theoretiske Prøve.

1. Hvorvidt er den for hvem et Forbunds Opfyldelse enten fra Begyndelsen af var physisk umulig, eller siden blev det, pligtig til Erstatning?
2. Hvorvidt kan en Jordegodsejer ansees som Øvrighed paa sit Gods?
3. Hvorvidt kan flere Personers Besiddelsestid sammenlægges for at udgjøre Hævdsterminen?
4. Hvad forstaaes ved Værksleje, og hvorvidt ere Retsreglerne om denne Kontrakt forskjellige fra de om Lejekontrakter ialmindelighed gjeldende?

5. Kan Straffen for Løsgængeri komme til Anvendelse, naar den Paagjeldende ikke har erholdt det i Forordn. 21de August 1829 § 1 omhandlede Tilhold?

6. I hvilke Tilfælde finder Regnskabs- eller Administrations-Værneting Sted, og kan Sagføreren have Valg imellem samme og noget andet Værneting?

Thema ved den praktiske Prøve.

Fuldmægtig Wilhelmsen har ved en i April 1836 indgaaet Fledføringskontrakt med forhenværende Murmester L. Petersen erhvervet dennes Gods og Midler, hvoriblandt findes et af Snedkermester Johansen d. 11te Juli 1835 til Petersen udstedt Gjeldsbrev for 300 Rbd., lydende paa Betaling i Juni Termin 1836. Men da Wilhelmsen i bemeldte Termin henvendte sig til Johansen for at erholde Betaling, erfarede han, at Petersen allerede i Februar og Marts Maaneder havde efterhaanden oppebaaret et Beløb af 150 Rbd. som Forskud paa Fordringen imod løse Qvitteringer uden Afskrivning paa Gjeldsbrevet. Johansen vil derfor blot udbetale Restbeløbet, men hermed er Wilhelmsen utilfreds og anlægger Sag imod ham.

C. Medicinsk Examen.

Foraaret.

Physiologisk Opgave. Quomodo Mors a strangulatione accidit? Quibus signis ab aliis mortis speciebus dignoscitur et qualis est explicatio phænomenorum?

Therapevtisk Opgave.*) Nauta, 47 annos natus, luxuriosam vitam quondam degens, sat robustus et plethoricus, optima hucusque valetudine gaudens, post contusionem pedis dextri dolorem et tumorem rubrum atque tensum percipit, hirudinibus applicatis vix minutum, demum post aliquot hebdoma-

*) Spørgsmaalet er dennegang mediko-forensisk, saaledes som Fakultetet har bestemt undertiden at skulde fremsættes.

des præterlapsos lente decrescentem. Anno insequente post lautas dapes, ingestaque semel solito largiori vini generosi copia, vertigine corripitur, antiphlogisticis partim levata, per mensem vero durante et tunc vesicantium ope evanida. Nunc anno denuo elapso post refrigerium pedum, per aliquot dies dolentium, corripitur vomitu omnium ingestorum, dolore regionis epigastricæ, minimam pressionem reformidantis, sitique inexplebili. Ad ægrotum, his symtomatibus affectum, vocatur medicus altera morbi die, postquam sola antispasmodica propinata fuerunt. Facies ægri jam est collapsa, cutis frigida, pulsus parvus celerrimus, lingua fere pura, alvus biduo clausa, urina parca rubra. Quinam morbus? quænam ejus ætiologia? Quæ diagnosis ab aliis similibus? qualis prognosis? Quæ therapia et prophylaxis?

Efteraaret.

Physiologisk Opgave. In oeconomia corporis vivi quænam partes liquori sanguinis et quænam potius globulis attribuenda sunt?

Therapeutisk Opgave. Foemina sat robusta, rite menstruata, 26 annos nata, quæ per biennium circiter sine ullis aliis sanitatis molestiis laboravit dolore vehementi cardiæ irregulariter semel vel bis in die recurrenti, per horam circiter durante, pressionem bene ferente, post motum et sæpe post ingesta sed etiam sponte sua recidivante, ante octiduum afficitur febrilibus vespertinis cum cephalalgia vertiginosa, sapore amaro et diarrhoea torminosa, adhuc continuante, frustra sistentibus tractata. Adsunt insomnia, sitis intensa, dedolatio, urina parca rubra, lingua parum alba, pulsus plenus, cutis sicca. Nec hujus nec morbi diuturnioris causa nota est ægræ, quæ ante biennium efflorescentia cutanea, cum vesiculis parvis discretis, præsertim manuum, summe prurientibus, contagio, ut credit, contractis, unguento mercuriali tractata laboravit. Parentes illi sani, duo vero sorores molestissima hemicrania vexantur. Quinam sunt morbi, et acutus et chronicus? Qualisque in-

dolis fuit efflorescentia? Quinam inter hos morbos nexus? Quæ ætiologia? Quænam prognosis utriusque affectionis? Quænam remedia notissima contra chronicam morbum numeranda et ex illis optimum primo eligendum? Regimen in utroque morbo?

D. Philologisk Embedsexamen.

For Kandidat B.

Opgaver i Philologien.

1. Exposita breviter descriptione argumenti libri primi Ciceroniani de natura deorum, vertatur danice et enarretur eius libri caput 24tum.

2. Adumbretur tribunatus plebis in republica Romana origo et historia usque ad interitum libertatis.

3. Origine et usu prooemiorum epicorum exposito, judicium feratur de prooemio Theogoniæ Hesiodeæ præmisso (a versu 1—115); deinde huius carminis vers. 24—46 (τόνδε δέ μεδατῆρες ἐάων) explicentur.

4. Exponatur, quem finem in civitate ordinanda Lycurgus sibi propositum habuerit, quibusque institutis hunc finem consequi studuerit; deinde quibus rebus hæc forma civitatis partim labefactata, partim sublata sit.

5. (Hebraisk). Exodi cap. 19, v. 1—10 latine vertatur, quæcunque ad grammaticam pertinent illustrentur; desideratur præterea candidatorum sententia de colloquio Dei cum Mose, v. 3 & 9 enarrato.

Historiske Opgaver.

6. At forklare og med Exempler at oplyse, hvor nyttig og vigtig Kundskab om Sprogene er for historisk Forskning.

7. Udsigt over de politiske Forhold imellem de tydske Keisere og de danske Konger og Fyrster i Tidsrummet fra 1125—1197.

For Kandidat H.

De under Nr. 2, 3, 4, 5 og 6 nævnte Opgaver fælles med den anden Kandidat, særskilt derimod

1. **Exposita breviter forma disputationis eius, quæ initio libri IVti Ciceronis de finibus instituitur usque ad caput 8vum, vertatur danice et enarretur eius libri caput quintum.**
7. Efter en forudskikket kritisk Udsigt over de vigtigste Kilder til Roms Historie i Perioden fra Begyndelsen af Gracher-Urolighederne indtil Slaget ved Actium, at fremstille i sine vigtigste Momenter Forholdet imellem Patricier og Plebejer, saaledes som dette var ved Tidsrummets Begyndelse.

E. Polytekniske Examina.

1. I anvendt Naturvidenskab.

Opgaver i teknisk Kemi. 1. Hvorved, hvorledes, og overensstemmende med hvilke Læresætninger forvandles Huder til Læder?

2. Der forlanges en Angivelse af Lerets vigtigste Egenskaber, og de forskjellige Varieteter der fremkomme i Naturen. En Beskrivelse af Anvendelsen af de forskjellige Lerarter, og en Opregning af de forskjellige brugbare danske Lerarter.

Opgaver i Physik. 3. Læren om Straalevarmen fremsættes og de nyeste deri skete Opdagelser angives.

4. Hvad udkræves til at faae Bestemmelsen af Lufttrykket ved Barometeret? der angives a. de Hensyn som ere at tage til Rørets Vidde, b. de Hensyn som ere at tage til Rørets Figur, f. Ex. om det er et Hævert- eller et Kapselbarometer, c. Berigtigelserne for Varmen.

Teknologi. 5. Der forlanges en Oversigt og Sammenstilling af de forskjellige mekaniske Operationer ved hvilke en Lokalfarvning eller Bemaling frembringes, samt en kort Oversigt over Theorien for enhver af disse Operationer og de derved anvendte Redskaber.

Mathematik. 6. At fremsætte under endelig Form Værdien af de to Integraler $\int \frac{\sin.2x\,dx}{1-\cos.^3 x}$ og $\int \frac{\cos.2x\,dx}{1-\sin.^3 x}$

2. Examen i Mekanik.

Mathematik. 1. At fremsætte den almindelige Theori af Massens Attraktion, og som speciel Anvendelse Theoremerne om et Punkts Attraktion til en homogen Masse indesluttet af koncentriske Kugleflader, idet Kraften virker omvendt som Kvadratet af Afstanden. 2. Ligesom oven under Nr. 6. 3. At fremstille den almindelige Theori af Krumningsradius for plane Kurver, baade med Hensyn til det retvinklede og det polære System af Koordinater. 4. At integrere under endelig Form Ligningerne $y \pm \frac{d^4 y}{dx^4} = 0$, samt at angive, til hvilken almindelig Klasse af integrale Ligninger de henhøre.

Physik. 5. Som ovenfor ved den kemiske Examen under Nr. 3.

Kemi. 6. En Fremstilling af Svovlets forskjellige Ilter.

Teknologi. 7. Som ovenfor under Nr. 5.

For Kandidat Hagen, der underkastede sig Examen i anvendt Naturvidenskab, men i Mathematik lod sig examinere som Mekaniker, vare de mathematiske Opgaver, foruden de oven under Nr. 2 og 4 anførte, følgende tvende:

1. At fremsætte de almindelige Formler for Hjullinien, og som specielle Tilfælde Formlerne for Cykloiden, Epicykloiden og Hypercykloiden.

2. Theorien af det sammensatte Pendul.

F. Examen Artium.

Opgave til latinsk Stil. I Videnskabernes Dyrkelse, som i det øvrige Liv og Omgang med Mennesker, er Intet elskværdigere end Beskedenhed, Intet som mere bør anbefales den Unge. Men paa den anden Side bør Alle gjøre sig Umag for at bevare deres Aands og Omdømmes Frihed og Ejendommelighed. Thi de fortjene sig kun liden Ære, og berøve sig selv deres Studeringers sande Frugt, som blot lære Andres Meninger, uden selv at undersøge Tingene, og som blindthen overgive sig til de Vejledere, som de ikke engang selv have valgt sig, men Tilfældet givet dem. Mange følge fremmed Autoritet af Magelighed; thi hvo kan tvivle paa, at det for den der ikke drives af Lyst til at finde Sandheden, er behageligst paa denne Maade at befries for eget Arbeide med at tænke? Men der ere ogsaa

de der, deels af Frygt og Mistillid til deres egne Evner ikke vove selv at forske, deels af en vis Overilelse og altfor stor Beundring for visse Mænd gribe deres Meninger, og iøvrigen forsvare dem, førend de selv have prøvet dem. Hine maae opmuntres og erindres om, at der ikke fordres at de skulle udfinde noget Nyt, eller forkaste Andres Hjelp, men blot, at de selv skulle prøve og forstaae det de lære af Andre, og saaledes bifalde det, ikke efter Autoritet, men fordi de erkjende dets Sandhed; disse derimod maa man paaminde om, at de kun have Skin af Indsigt istedetfor Indsigten selv, og at de af dem som de overgive sig til, ligesaa let kunne ledes paa Afveje som paa den rette Vej. Den sande Videnskabsdyrker er lige fjernet fra tom Egenkjærlighed og fra slavisk Ærbødighed for fremmede Meninger.

2. Opgave til Oversættelse fra Latin paa Dansk. *Seneca de Beneficiis* VI, 31. Quum Xerxes bellum Græciæ inferret, animum tumentem oblitumque, quam caducis confideret, nemo non impulit. Alius aiebat, non laturos nuntium belli et ad primam adventus famam terga versuros, alius, nihil esse dubii, quin illa mole non vinci solum Græcia, sed obrui posset; magis verendum, ne vacuas desertasque urbes profugis hostibus invenirent, non habituri, ubi tantas vires exercere possent; alius vix rerum naturam illi sufficere; angusta esse classibus maria, militi castra, explicandis equestribus copiis campos, vix coelum satis patere ad emittenda tela. Quum in hunc modum multa undique iactarentur, quæ hominem nimia æstimatione sui furentem incitarent, Demaratus Lacedæmonius solus dixit, ipsam illam, qua sibi placeret, multitudinem indigestam et gravem metuendam esse ducenti; non enim vires habere, sed tantum pondus; immodica numquam regi posse, nec diu durare, quod regi non posset. Verum est, inquit, quod dicitur, maiorem belli apparatum esse, quam qui recipi ab iis regionibus possit, quas oppugnare constituis; sed hæc res contra nos est, ob hoc ipsum Græcia te vincet, quia non capit; uti totis viribus non potes. Ceterum non est, quod exercitum tuum ob hoc sustineri non posse putes, quia

numerus eius duci quoque ignotus est. Nihil tam magnum est, quod perire non possit; ex ipsa magnitudine nascitur causa perniciei. Acciderunt, quæ Demaratus dixerat. Divina atque humana impellentem et mutantem, quidquid obstiterat, trecenti Lacones stare iusserunt, intellexitque Xerxes, quantum ab exercitu turba distaret.

Capere her: at rumme.

3. Religionsopgave. Hvad forstaaes ved Strid mellem Pligterne? hvorledes kan den opstaae, og hvad have Menneskene med Hensyn dertil at iagttage?

4. Opgave i Historien. Den preussisk-brandenborgske Statshistorie under Kurfyrste Frederik Vilhelm den Stores Regjering.

Nyeste Foranstaltninger vedkommende det højere Undervisningsvæsen.

Idet den fremskredne Tids tiltagende Fordringer have kaldt Undervisningsanstalter af en ganske ny Art til Live, og paa samme Tid med ikke mindre Styrke krævet, at de Forbedringer som allerede forlængst vare givne de fra gammel Tid bestaaende højere Skoler, ikke skulde blive staaende paa Halvvejen, men yderligere fortsættes og fuldendes, tør det forudsættes, at en Beretning om de første offentlige Foranstaltninger i førstnævnte Henseende — til Oprettelse af videnskabelige Realskoler — i ikke mindre Grad har Krav paa Læsernes Interesse, end Meddelelse af hvad der kan ansees som den vigtigste Forberedelse til ny Forbedringer ved de lærde Skoler. Vi skulle derfor her, i Forbindelse med en Beretning om den vigtige, just nu besluttede, Foranstaltning hvorved tre af de lærde Skoler nedlægges, til Indvindelse af Hjelpekilder til de øvriges fuldkomnere Indretning, give en samlet Oversigt over Forberedelserne til og Iværksættelsen af de tvende første offentlige Realskoleindretninger her i Landet.

I.

Nedlæggelse af tre lærde Skoler.

Da det lærde Skolevæsens økonomiske Forfatning, uagtet de samme for nogle Aar tilbage allernaadigst tilstaaede Lettelser og Understøttelser af det Offentlige, vedblev at være saa mislig,

at der ikke med Sikkerhed kunde regnes paa de fornødne Indtægter til i Længden at vedligeholde de lærde Skoler i deres nuværende Tilstand, end sige paa de Midler som vilde udfordres til forestaaende høist paatrængende Forbedringer, og da paa den anden Side Antallet af disse Skoler i Forhold til Landets Udstrækning og Folkemængde maatte antages at være større end der behøvedes, havde det allerede i længere Tid været paatænkt at nedlægge nogle af de nu bestaaende Skoler, for derved at bringe de øvriges Økonomi paa en desto fastere Fod. Til den Ende blev af Direktionen i Aaret 1835 Betænkning indhentet fra Stiftsøvrigheden over Laalands-Falsters Stift, med Hensyn til Nakskov Skole, og i 1837 fra Stiftsøvrighederne over Sjælland og Fyen med Hensyn til de lærde Skoler i Helsingør og Nyborg. De herved foranledigede Forhandlinger bleve ikke tilendebragte førend i Begyndelsen af 1838, og Direktionen maatte derefter ansee det for nødvendigt, endvidere at indhente det kongelige danske Kancelli's Betænkning i Henseende til de Grundsætninger som ved den paatænkte Foranstaltning maatte være at følge med Hensyn til Dispositionen over de nedlæggende Skolers Midler og disses eventuelle Deling mellem det lærde Skolevæsen og vedkommende Kommune. Efter at have i Begyndelsen af September Maaned modtaget bemeldte Betænkning, indgik Direktionen med allerunderdanigst Forestilling angaaende de tre ovennævnte Skolers Nedlæggelse og en Del af deres Midlers Inddragelse i den almindelige Skolefond, hvilken Foranstaltning af Hans Majestæt under 28de September blev allernaadigst bifaldet, saaledes som nedenfor nærmere skal angives.

Direktionen gjorde i sin allerunderdanigste Forestilling opmærksom paa, at det ikke alene er i Tilfælde af indskrænkede Pengemidler, at et stort Antal af lærde Skoler kan være til Skade for den lærde Skoleundervisning, derved nemlig at hine

Midler adsplittes paa saa mange Punkter, at de ikke kunne virke med fornøden Kraft, men at ogsaa i og for sig færre og altsaa stærkere frekventerede Skoler i flere Henseender frembyde overvejende Fordele fremfor et større Antal af mindre talrige Skoler. Paa disse sidste vil der saaledes, selv om Ressurserne dertil havdes, ikke kunne anvendes saameget som paa de større Skoler, uden at der fremkommer et Misforhold mellem de anvendte Bekostninger og det som derved udrettes. Som Følge heraf ville ialmindelighed baade færre og mindre vel lønnede Lærere, og altsaa som oftest mindre duelige Lærere, ved dem blive ansatte end ved de større, Skolerne ville forsynes mindre vel med Apparater og Hjelpemidler, og saaledes den der meddelte Undervisning blive langt mindre fortrinlig, maaske tillige indskrænket til færre Gjenstande, end i de større Skoler. Ikke mindre hvad Disciplene angaaer have de større Skoler Fortrinet, idet et større Antal af Meddisciple, blandt hvilke der er større Sandsynlighed for at opvakte og udmærkede Subjekter ville findes, giver langt mere Anledning til Kappelystens Opvækkelse og til Anstrængelse af Evner og Flid; i en stor Skole vil man stedse blandt en Mængde Konkurrenter kunne udsøge dem der ere bedst oplagte til Studeringer, medens det i en lidet talrig Skole let kan blive Tilfældet, at Vedkommende, for at ikke Discipelantallet skal synke altfor betydeligt, gjør sig Umag for at erholde selv maadelige Subjekter, til stor Skade saavel for disse selv som for Skolen; dette bliver saaledes en anden væsentlig Aarsag til at de som udgaae fra de mindre Skoler ikke sjelden ville findes mindre vel dannede, end de som have gjennemgaaet en talrig Skole. Naar det saaledes maa antages som afgjort, at de smaa og lidet talrige Skoler i mindre Grad end de større og stærkt besøgte ere istand til at vække, nære og udvikle det aandelige Liv i den Grad som det er at ønske, at de mindre end hine svare til deres Hensigt,

at der ikke med Sikkerhed kunde regnes paa de fornødne Indtægter til i Længden at vedligeholde de lærde Skoler i deres nuværende Tilstand, end sige paa de Midler som vilde udfordres til forestaaende høist paatrængende Forbedringer, og da paa den anden Side Antallet af disse Skoler i Forhold til Landets Udstrækning og Folkemængde maatte antages at være større end der behøvedes, havde det allerede i længere Tid været paatænkt at nedlægge nogle af de nu bestaaende Skoler, for derved at bringe de øvriges Økonomi paa en desto fastere Fod. Til den Ende blev af Direktionen i Aaret 1835 Betænkning indhentet fra Stiftsøvrigheden over Laalands-Falsters Stift, med Hensyn til Nakskov Skole, og i 1837 fra Stiftsøvrighederne over Sjælland og Fyen med Hensyn til de lærde Skoler i Helsingør og Nyborg. De herved foranledigede Forhandlinger bleve ikke tilendebragte førend i Begyndelsen af 1838, og Direktionen maatte derefter anse det for nødvendigt, endvidere at indhente det kongelige danske Kancelli's Betænkning i Henseende til de Grundsætninger som ved den paatænkte Foranstaltning maatte være at følge med Hensyn til Dispositionen over de nedlæggende Skolers Midler og disses eventuelle Deling mellem det lærde Skolevæsen og vedkommende Kommune. Efter at have i Begyndelsen af September Maaned modtaget bemeldte Betænkning, indgik Direktionen med allerunderdanigst Forestilling angaaende de tre ovennævnte Skolers Nedlæggelse og en Del af deres Midlers Inddragelse i den almindelige Skolefond, hvilken Foranstaltning af Hans Majestæt under 28de September blev allernaadigst bifaldet, saaledes som nedenfor nærmere skal angives.

Direktionen gjorde i sin allerunderdanigste Forestilling opmærksom paa, at det ikke alene er i Tilfælde af indskrænkede Pengemidler, at et stort Antal af lærde Skoler kan være til Skade for den lærde Skoleundervisning, derved nemlig at hine

Midler absplittes paa saa mange Punkter, at de ikke kunne virke med fornøden Kraft, men at ogsaa i og for sig færre og altsaa stærkere frekventerede Skoler i flere Henseender frembyde overvejende Fordele fremfor et større Antal af mindre talrige Skoler. Paa disse sidste vil der saaledes, selv om Ressurserne dertil havdes, ikke kunne anvendes saameget som paa de større Skoler, uden at der fremkommer et Misforhold mellem de anvendte Bekostninger og det som derved udrettes. Som Følge heraf ville ialmindelighed baade færre og mindre vel lønnede Lærere, og altsaa som oftest mindre duelige Lærere, ved dem blive ansatte end ved de større, Skolerne ville forsynes mindre vel med Apparater og Hjelpemidler, og saaledes den der meddelte Undervisning blive langt mindre fortrinlig, maaske tillige indskrænket til færre Gjenstande, end i de større Skoler. Ikke mindre hvad Disciplene angaaer have de større Skoler Fortrinet, idet et større Antal af Meddisciple, blandt hvilke der er større Sandsynlighed for at opvakte og udmærkede Subjekter ville findes, giver langt mere Anledning til Kappelystens Opvækkelse og til Anstrængelse af Evner og Flid; i en stor Skole vil man stedse blandt en Mængde Konkurrenter kunne udsøge dem der ere bedst oplagte til Embederinger, medens det i en lidet talrig Skole let kan blive Tilfældet, at Vedkommende, for at ikke Discipelantallet skal synke altfor betydeligt, gjør sig Umag for at erholde selv maadelige Subjekter, til stor Skade saavel for disse selv som for Skolen; dette bliver saaledes en anden væsentlig Aarsag til at de som udgaae fra de mindre Skoler ikke sjelden ville findes mindre vel dannede, end de som have gjennemgaaet en talrig Skole. Naar det saaledes maa antages som afgjort, at de smaa og lidet talrige Skoler i mindre Grad end de større og stærkt besøgte ere istand til at vække, nære og udvikle det aandelige Liv i den Grad som det er at ønske, at de mindre end hine svare til deres Hensigt,

og at en Skole, for at komme i en ret blomstrende Forfatning, bør være idetmindste til en vis Grad stærkt frekventeret, saa er det indlysende, at et uforholdsmæssig stort Antal af Skoler bliver til Skade for Landets Skolevæsen i det Hele, thi jo mere Skolernes Antal stiger, desto færre ville de Skoler blive i hvilke der kan samle sig et Antal af Disciple betydeligt nok for at Skolen kan naae den Flor og det Liv, som det maatte ansees som ønskeligt at alle Skolerne kunde opnaae. En anden skadelig Følge af et uforholdsmæssig stort Antal af lærde Skoler er den, at den lettere Adgang som derved aabnes Indvaanerne paa hvilketsomhelst Punkt i Landet til at sætte deres Børn i disse Skoler, vil lokke Mangen til at anbringe dem i denne Vej, som hverken selv dertil har den ønskelige pekuniære Evne, eller, hvad der er det værste, hvis Sønner ikke af Naturen ere tilstrækkelig begavede, hvorved det kan skee, at uagtet Frekvensen i de enkelte Skoler er mindre end man kunde ønske, kan ikkedestomindre paa den anden Side Frekvensen i alle Skoler tilsammentagne let blive større end det er ønskeligt, saa at, medens alle Skolerne eller de fleste af dem ikke meddele deres Disciple den Grad af intellektuel Udvikling som de burde, og som de under andre Omstændigheder vilde være istand til, bliver paa den anden Side Konkurrencen til Statens Embeder, og andre Stillinger hvortil udfordres videnskabelig Dannelse, stærkere end det er ønskeligt. Men naar det nu tillige indtræffer, at de Ressurser der haves til at fremme Skolevæsenet i det Hele, ere noget indskrænkede, blive de anførte Grunde som gjøre et stort Antal af Skoler mindre ønskeligt, endnu langt vægtigere. De mange Skoler bevirke da ikke alene, at Antallet af Disciple fordeles paa altfor mange Punkter, istedetfor at samles paa færre hvor det aandelige Liv da bedre vilde kunne vækkes og udvikles, og at Frekvensen af Disciple i det Hele paa den anden Side bliver for stor, saa at

der viser sig en for stærk Konkurrence af mindre vel dannede Subjekter, men det vil da derhos ikke blive muligt at udstyre selv de enkelte større Skoler, og endnu mindre samtlige Skoler, paa en saadan Maade, at det meste muligt ved dem kan udrettes. Det maa under saadanne Omstændigheder ansees som en gavnlig og velgjørende Foranstaltning, at nedlægge nogle af de overflødige Skoler, for at de øvrige derved kunne komme i større Flor og blive istand til at udrette desto mere, og det Tab som ved en saadan Foranstaltning kan synes at blive tilføiet enkelte Byer eller Egne, maa antages at vorde rigelig erstattet, selv for disses egne Indvaanere, derved at de øvrige Skoler kunne blive fuldkomnere organiserede, og sættes istand til at meddele deres Disciple en mere grundig og alsidig Udvikling.

Da Antallet af lærde Skoler i vort Fædreland i Forhold til Landets Udstrækning og Folkemængde er meget stort, og uden tvivl forholdsmæssigen større end i noget andet Land, og da derhos de til det lærde Skolevæsen henlagte Indtægtskilder ere temmelig indskrænkede, og langt fra ikke saa tilstrækkelige som det høiligen var at ønske, ere de oven paapegede uheldige Følger af begge Omstændigheder heller ikke udeblevne, idet det altfor udbredte Antal af Skoler har foranlediget, at meget faa eller slet ingen af Skolerne udenfor Hovedstaden have kunnet hæve sig til en betydelig Frekvens af Disciple; hvorimod de fleste Skoler hver for sig have haft et indskrænket, enkelte endog et særdeles ringe Discipel-Antal, medens saavel denne Omstændighed, som de med Hensyn til saa stort et Antal af Skoler altfor indskrænkede Pengemidler have foranlediget, at der ved meget faa Skoler have kunnet ansættes saa mange og saa duelige eller saa vellønnede Lærere, eller anvendes saamegen Bekostning paa videnskabelige Apparater og Hjelpemidler, eller paa andre Forbedringers Indførelse, som det var særdeles ønskeligt at der ved samtlige

Skoler kunde skee. Som umiddelbar Følge heraf maa det indrømmes, at Underviisningen i de fleste af vore Skoler ikke er saa fortrinlig som den burde være. Paa den anden Side er det en almindelig Klage, som upaatvivlelig for en stor Deel er bevirket ved det store Antal af Skoler, at de Studerendes Antal i vort Fædreland er større end det burde være, hvilket ogsaa tydeligen synes at vise sig ved Konkurrencen om de forskjellige Embedsposter i Landet, idet saavel theologiske, som juridiske og medicinske Kandidater først efter Forløbet af en Række af Aar, og langt silderigere end forhen, kunne vente Ansættelse i Embeder, saa at denne Konkurrence synes at være større end der kan ansees som tjenligt.

Under disse Omstændigheder kunde Direktionen derfor ikke andet end ansee det som aldeles rigtigt og hensigtsmæssigt, at nogle af de nuværende lærde Skoler nedlægges, for at derved kunde raades Bod paa de forklarede Mangler. Direktionen formente, at de umiddelbare Følger af en saadan Foranstaltning vilde blive særdeles velgjørende, idet derved vilde vindes den fornødne, hidtil høiligen savnede, Pengekraft til at give de øvrige Skoler en bestobedre Indretning, og at altsaa disse, om ikke alle, saa dog flere af dem, vilde hæve sig til større Fuldkommenhed end hidtil, ligesom ogsaa rimeligviis de Studerendes Antal derved vilde for en Deel aftage, hvorimod denne Forholdsregel turde forventes at ville bidrage til at de Studerende vilde erholde en bedre og grundigere Dannelse end hidtil. Direktionen bemærkede, at en lignende Forholdsregel engang tidligere er bleven iværksat med det heldigste Udfald, idet i Aarene 1739 og 40 en stor Deel af de daværende latinske Skoler, hvoraf tidligere befandtes en i hver Kjøbstad, bleve ophævede og de dem tillagte Indtægter inddragne til Forbedring af de vedblivende Skoler; men det tør udentvivl ansees som afgjort, og er almindelig er-

kjendt, at det netop var denne Ophævelse af endel Skoler der bevirkede, at de øvrige kom til at virke med større Kraft og Nytte, og at det var fra dette Tidspunkt at den lærde Skoleundervisnings bedre Forfatning her i Landet daterer sig. Senere ere endnu tvende lærde Skoler nedlagte, nemlig Kjøge Skole i Aaret 1776, og i 1817 den lærde Skole i Fredericia, ved hvilken sidstes Nedlæggelse dog kun lidet vandtes i økonomisk Henseende, da Skolens Indtægter vare ringe, og der senere blev tilstaaet det i Skolens Sted oprettede Privatinstitut et Tilskud af 800 Rbd. aarlig fra den almindelige Skolefond.

I Henseende til Spørgsmaalet om, hvormange og hvilke af de nuværende lærde Skoler der burde nedlægges, da formente Direktionen, at den paatænkte Foranstaltning, naar den skulde medføre den tilsigtede Nytte, ikke burde indskrænkes til en eller to Skoler alene, og at det paa den anden Side dog kunde være betænkeligt, paa engang at nedlægge et stort Antal af Skoler; men ligesom tidligere de lærde Skolers Antal var tre mindre end nu, idet tre af de nuværende Skoler, Nakskov, Vordingborg og Rønne, ved Plakaten af 12te Decbr. 1806 bleve reducerede til Middelskoler, og først senere, i Aarene 1816—19, igjen udvidede til fuldstændige Skoler, saaledes vare der nu netop tre af Landets Skoler som med Hensyn til Beliggenhed og flere andre Omstændigheder fremfor andre maatte drage Opmærksomheden paa sig, naar der blev Spørgsmaal om nogle Skolers Nedlæggelse. Disse vare Skolerne i Helsingør, Nakskov og Nyborg. Enhver af disse ligger i faa Miles Afstand fra en anden Skole, i en Egn hvor en Skole maatte ansees for aldeles tilstrækkelig til at optage de Disciple som ialmindelighed fra Egnen kunne antages at ville søge en lærd Skole, hvorfor ogsaa ialmindelighed Frekvensen i dem har været temmelig, tildels meget ringe, og aldrig i begge de nærliggende Skoler større, end at jo

begges Disciple meget vel havde kunnet faae Plads i en Skole; paa den senere Tid har endog Discipelantallet i dem alle været ganske ubetydeligt, idet samme i flere Aar neppe har oversteget 20 Disciple i Gjennemsnit for hver; ved dem alle var det derhos Tilfældet, at medens deels Stedet hvor de ere beliggende er mindre gunstigt for en saadan Anstalt, deels andre Omstændigheder have en mindre heldig Indflydelse paa deres Tilstand, er netop det modsatte Tilfældet med Naboskolen, saa at denne alene vilde mangle den Fordel som en større Frekvens af Disciple frembyder, i Forbindelse med forbedrede Hjelpekilder, for at være i Besiddelse af alle de Fordele som kunne hæve en lærd Skole til en blomstrende Forfatning.

Hvad saaledes Helsingør Skole angaaer, da er denne By beliggende i en Udkant af Landet, temmelig nær ved Hovedstaden og kun i tre Miles Afstand fra den lærde Skole i Frederiksborg. Da de Indvaanere i den omliggende Egn som kunde ønske at sætte deres Børn i en lærd Skole lige saa let om ikke lettere kunne søge sidstnævnte Skole, vilde Skolen i Helsingør for det meste alene kunne vente Tilgang fra selve Byens Indvaanere; men uagtet Byen har usædvanlig mange Embedsmænd, og derhos et større Indvaanerantal end de fleste andre Kjøbstæder udenfor Hovedstaden, turde der dog, formedelst det der herskende Handelsliv, forholdsvis ikke være mange af Indvaanerne der have Sands for eller Tilbøjelighed til at anbringe deres Børn til Studeringer, eftersom der i Byen haves den bedste Lejlighed til at anbringe dem i andre Stillinger, enten ved Handelen eller dermed i Forbindelse staaende Beskjæftigelser, og forsaavidt Nogen maatte ønske at lade sine Sønner studere, vilde det ikke være meget bekosteligt eller besværligt at sende dem til den ganske nær derved liggende Skole i Frederiksborg, eller og til selve Hovedstaden. Hertil kom, at de Forstyrrelser som ere Følger af

det ved Handelen foraarsagede Liv, og de Udsigter som disse Næringsveje aabne unge Mennesker til fordelagtige Anbringelser i en tidlig Alder, neppe kunde andet end have en mindre heldig Indflydelse paa den lærde Skoles Disciple og paa de videnskabelige Sysler som i Skolen skulle drives. Saaledes har den nuværende Rektor yttret, at det var vanskeligere i Helsingør end i andre Skoler at vedligeholde den fornødne Flid og den videnskabelige Tone som er af saa megen Vigtighed for en Skole; ja at endog de fra Skolen dimitterede Studerende selv længe efterat de have forladt Skolen, ikke have kunnet holde sig fri for de skadelige Indflydelser som de omtalte Omstændigheder udøve paa Skolens Disciple. Af 33 Disciple som i Professor Mejslings 12aarige Embedstid vare dimitterede fra Skolen, havde vel de 23 ved Examen artium opnaaet Karakteren Laudabilis, men i de samme 12 Aar havde alene 8 af de fra denne Skole Dimitterede underkastet sig Attestats, og af disse kun de tre med bedste Karakter. Men ligesom saaledes de lokale Omstændigheder i Helsingør maatte ansees som ikke heldige for en lærd Skole, saaledes var netop det Modsatte Tilfældet i Frederiksborg, hvis Beliggenhed omtrent i Midten af det hele nordlige Sjælland paa den ene Side vilde tilsikkre denne Skole en fast og stadig Frekvens, hvilken vilde blive endnu sikkrere naar tillige Kjøbstaden Helsingør blev indlemmet i den Kreds hvorfra Skolen kunde vente Tilgang, medens paa den anden Side Skolens Beliggenhed i en afsides, ikke meget befolket, Landstad, uforstyrret af Handelslivet og mange Fremmedes Tilstrømning, derimod omgivet af flere Minder fra Fædrelandets tidligere Historie, gjør dette Sted fremfor manget andet skikket til Sæde for en videnskabelig Dannelsesanstalt. Hertil kom tillige den Omstændighed, at Frederiksborg Skole nylig, ved Hans Majestæts særdeles Naade, havde erholdt et nyt, udmærket skjønt og hensigtsmæssig indrettet Lokale, der

netop er beregnet paa saa stort et Discipelantal som det ikke er urimeligt at denne Skole, hvis Helsingør Skole blev nedlagt, snart vilde opnaae.

Hvad angaaer den lærde Skole i Nakskov, da vare Omstændighederne her omtrent ligesom de i Helsingør. Byen er beliggende i en Udkant af de tvende mindre Øer Laaland og Falster, hvorfra Skolen alene vil kunne vente Tilgang; men da der nærmere ved Midten af begge Øerne ligger en anden Skole, i Nykjøbing, vil det for Flertallet af Indvaanerne være beqvemmere at søge denne end Nakskov Skole, og sidstnævntes Tilgang af Disciple vil altsaa være indskrænket til Byen alene og omtrent Halvdelen af Laaland; ogsaa har denne Skole stedse været særdeles lidet frekventeret, meget ofte af mindre end 20 Disciple; dog har ogsaa Skolen i Nykjøbing som oftest haft en ringe Frekvens, fordi de tvende Øer hvori disse Skoler ligge ere af saa liden Udstrækning, at en Skole for dem vilde være mere end tilstrækkelig, især deles hed saalænge der paa den tilgrændsende Kant af Sjælland, i Vordingborg, ligger en anden Skole, der altid maa formodes at ville trække nogle Disciple til sig. Det var derfor her næsten mere end ved nogen af de andre Skoler iøjnefaldende, at den ene af dem burde nedlægges, men det kunde neppe være tvivlsomt, at dette i saa Fald burde være den i Nakskov, deels paa Grund af dens mindre heldige Beliggenhed, der meget let kunde foranledige, at de Disciple der hidtil havde søgt Nykjøbing Skole, dersom denne blev nedlagt, ikke vilde tye til Nakskov men til Vordingborg, deels fordi Nykjøbing Skole har et langt bedre Lokale — en i Aaret 1808 indkjøbt, paa den Tid næsten ny, Gaard, der er særdeles rummelig og vel indrettet — og større Ejendomme, navnligen ogsaa en større Stipendiefond, end Skolen i Nakskov; thi endskjønt enhver af de lærde Skoler erholder de fornødne Tilskud fra den almindelige

Skolefond, og det saaledes nu i andre Henseender er af mindre Vigtighed, om en Skole er mere eller mindre vel doteret, bør der dog vistnok naar der bliver Tale om Skolers Nedlæggelse, blandt andre Omstændigheder tages Hensyn til, hvorvidt de i Fortiden have været rigt eller maadeligt doterede, fordi mindre betydelige Forandringer i de ældre Dotationer naturligvis bør foretrækkes for de mere betydelige, og man, naar den Skole der nedlægges har ikkun faa Ejendomme, mindre end i det modsatte Tilfælde kommer i Forlegenhed med den forandrede Disposition over disse.

Hvad endelig angaaer Skolen i Nyborg, da vare vel Forholdene her noget anderledes end ved de to andre Skoler; da nemlig Provindsen Fyen er omtrent halv saa stor og halv saa befolket som Sjælland, Kjøbenhavn fraregnet, vilde de derværende tvende Skoler omtrent staae i samme Forhold til Landets Udstrækning og Folkemængde, som Skolerne i Sjælland, hvor der, selv om Helsingør Skole blev nedlagt, dog vilde blive 4 lærde Skoler tilbage, endog uden at regne Stiftelserne i Sorø og Herlufsholm, og det kunde altsaa synes, at en Skole i Fyen, dersom Forholdet i Sjælland skulde antages for det rigtige, langt fra ikke vilde være tilstrækkelig, og at det saaledes maatte være betænkeligt at nedlægge den ene af de to fyenske Skoler. Det antoges imidlertid, at disse Betænkeligheder, naar hensees til de tvende fyenske Skolers Beliggenhed, vilde aldeles bortfalde. Dersom de tvende Skoler vare beliggende paa de to længstfraliggende Punkter i Landet, eller dog saaledes, at en omtrent ligestor Frekvens kunde formodes at ville samle sig i dem begge, vilde det maaskee være betænkeligt at nedlægge den ene af dem; men dette er nu langt fra at være Tilfældet, idet Skolen i Odense ligger omtrent midt i Landet, og endog nærmere ved det Punkt hvor Nyborg Skole er beliggende, end ved de andre

Udkanter af Øen; heraf følger, at det fra alle Punkter i Landet, ene med Undtagelse af nogle faa Mile nærmest omkring Nyborg, er bekvemmere for Indvaanerne at sende deres Børn til Odense end til Nyborg Skole, og denne har saaledes, foruden selve Kjøbstaden, ikkun et meget indskrænket Territorium hvorfra den kan vente Tilgang af Disciple; men Kjøbstaden selv er ikke saa betydelig, at der for dens Skyld alene burde vedligeholdes en lærd Skole. Det har derfor ogsaa altid været Tilfældet, at Skolen i Nyborg har haft et temmelig indskrænket Discipelantal, medens Odense Skole stedse har været talrig; Antallet har vel i Gjennemsnit været omtrent 20—30 i Nyborg, men 60—80 i Odense. Ligesom nu sidstnævnte Skole, om den endog ved Nyborg Skoles Ophævelse kunde vente en Tilvæxt af det hele i Nyborg værende Discipelantal — hvilket dog neppe vilde blive Tilfældet —, meget vel vilde kunde rumme dette, og ligesom en saadan Tilvæxt af Disciple formentes ingenlunde at ville være til Skade men snarere til Gavn for Skolen, saaledes skjønnedes ikke, at der mere paa den ene Udkant af den omtalte Provinds end paa nogen af de andre, vilde foruden Odense Skole behøves en mindre Skole, eller at der saaledes kunde være mindste Ulempe forbundet med at ophæve Skolen i Nyborg, og hvad angaaer Forholdet mellem Skolernes Antal og vedkommende Provindses Størrelse og Befolkning, da kunde det ingenlunde antages som afgjort, at det i Sjælland værende Forhold i og for sig burde ansees som det rigtige eller rigtigere end det i Fyen, men der kunde snarere være Anledning til at antage, at Antallet af de Sjællandske Skoler, selv om Helsingør Skole blev nedlagt, vilde være større end det burde være, og at det altsaa i Tiden kunde befindes hensigtsmæssigt endnu at nedlægge flere Skoler. Fremdeles lod det sig forvente, at Odense Skole, saafremt Nyborg Skole blev nedlagt, vilde hæve sig til en større Fremvæxt

end nogen af de andre Skoler udenfor Hovedstaden, og dette kunde ikke andet end ansees som en Fordel.

Til disse Grunde kom endnu, ikke mindre ved Nyborg end ved de to ovennævnte Skoler, Utilstrækkeligheden af de dem tillagte egne Indtægter, og den deraf følgende Nødvendighed, aarlig at udrede betydelige Tilskud til deres Vedligeholdelse af den almindelige Skolefond; disse Tilskud havde i de 5 Aar 1831—35 udgjort i Gjennemsnit aarlig:

for Nyborg Skole omtr. 3100 Rbd.
— Nakskov — — 1000 —
— Helsingør — — 2400 —

for dem alle tre altsaa 6500 Rbd., hvorfra dog burde regnes 800 Rbd. af den for Helsingør angivne Sum, der udbetales til en Pensionist, men som igjen refunderes den almindelige Skolefond af Finanskassen, saa at den rigtige Sum bliver 5700 Rbd. Et saa betydeligt aarligt Tilskud maatte paa det Stærkeste opfordre til at undersøge, om de Skoler til hvis Vedligeholdelse det udkræves virkelig medføre saamegen Nytte, at de fortjene saa betydelige Pengeunderstøttelser, hvilke — hvad ikke bør tabes af Sigte — ej alene blive unddragne de øvrige Skoler, til hvis Forbedring de haardt kunde behøves, men endog ligefrem udredes af nogle af de øvrige Skolers Midler — idet nemlig den almindelige Skolefond er dannet af de rigere Skolers Overskud —, som altsaa selv maae lide ved deres Savn; naar det under saadanne Omstændigheder befindes, at de Skoler hvortil disse Tilskud anvendes, medføre forholdsvis meget liden, eller snarere ikke nogen virkelig Nytte, ligger ogsaa heri et særdeles stærkt Motiv til ikke længere at vedligeholde dem.

Forsaavidt altsaa de omtalte tre Skoler maatte blive bestemte til at nedlægges, blev dernæst at overveje, hvorledes der maatte være at forholde med de dem tillagte Ejendomme og

Midler, og hvorvidt disse alle eller for endel kunde være at inddrage i den almindelige Skolefond, i hvilken Henseende Direktionen, som allerede berørt, havde brevvexlet saavel med Stiftsøvrighederne som med det danske Kancelli. Af vedkommende Autoriteter var vel yttret, at Nedlæggelsen af disse Skoler maatte ansees som en i det Hele hensigtsmæssig Foranstaltning, der ikke med Hensyn til den lærde Undervisning vilde for vedkommende By eller Egn medføre et saadant Tab der fortjente at komme i Betragtning; men tillige var dels yttret det Ønske, dels udtrykkelig insisteret paa, at vedkommende Skole ikke maatte vorde nedlagt, uden at der i samme By kunde i den lærde Skoles Sted oprettes en Skole for den højere Realundervisning, og i dette Øjemed Kommunen kommes til Hjelp derved at en Del af den lærde Skoles Indtægter og Ejendomme i dette Øjemed blev overladt til Byen. Fra tvende af Byerne var endog i denne Henseende paastaaet, at samtlige Skolen tilhørende Ejendomme, eller dog den allerstørste Del af dem, i det anførte Øjemed burde forblive i Byen, idet man havde forment, at denne, om ikke juridisk saa dog ialtfald med høj Grad af Billighed, kunde gjøre Fordring paa at den lærde Skoles Ejendomme, forsaavidt dens Nedlæggelse maatte vorde bestemt, ikke fratoges Kommunen, men vedblive at komme denne tilgode paa anden Maade, og da helst ved at benyttes til en Realskole, som den Anvendelse der vilde komme den hidtilværende nærmest, og bedst stemme overens med vedkommende Fundatorers og Giveres Villie. Det maatte imidlertid antages, at man herved var gaaet ud fra en urigtig Anskuelse, som om nemlig den i en Kjøbstad værende lærde Skole alene eller fornemmelig var indrettet for Byens eller Kommunens Skyld, da det visstnok tvertimod maatte antages, at den lærde Skole ligesaameget var anlagt for den hele Egns Skyld hvorfra den efter sin Beliggenhed kunde vente Tilgang af Disciple, og

for at Landet i det Hele kunde vorde forsynet med et passende Antal af lærde Skoler, og der burde derfor upaatvivleligen, naar der bliver Tale om Nedlæggelse af Skoler eller andre Forandringer af disse, ligesaa meget tages Hensyn til det lærde Skolevæsen ialmindelighed og til vedkommende Egns Tarv, som til selve Byerne hvori Skolerne ligge; men ligesom det lærde Skolevæsens Tarv i det Hele, efter hvad i det Foregaaende er udviklet, udfordrer nogle Skolers Nedlæggelse, og ligesom altsaa Unddragelsen af nogle af de Hjelpekilder som ved en saadan Foranstaltning kunde indvindes, fra de andre lærde Skoler, vilde for en stor Del berøve disse de Fordele som ved en saadan Foranstaltning især maatte haves for Øje, saaledes vilde tillige Anvendelsen af alle eller de fleste af de nedlagte Skolers Ejendomme til Realskolers Indretning være en utilbørlig Begunstigelse af vedkommende Byer paa Omegnens Bekostning, idet Realvidenskabernes Fremme vel kan være til stort Gavn for Kjøbstæderne, men i mindre Grad vil kunne interessere Landdistriktet, paa hvis Velværen disse Videnskaber ikkun mere indirekte kunne have Indflydelse, og hvis Indvaanere sjeldnere end Kjøbstædernes kunne antages at være tilbøjelige til at benytte saadanne Skoler for deres Sønner. Hertil kom at det maatte ansees saameget mindre betimeligt eller tilraadeligt, netop nu at indrømme vedkommende Byer en betydelig Del af de nedlagte Skolers Ejendomme til Anvendelse til Realskolers Oprettelse, som Realunderviisningen hidtil har været saa lidet bekjendt, at man endnu hverken ret véd hvorledes samme bør indrettes eller om den forhaabede Nytte deraf kan opnaaes, medens det nu er allernaadigst bestemt at en saadan Skole af det Offentlige skal anlægges, ligesom en Realskoleindretning allerede er sat i Forbindelse med Sorø Akademi, hvilke Foranstaltningers Resültat det maatte synes hensigtsmæssigst at oppebie, forinden man til et usikkert og tildels ubekjendt

Formaal anvendte Midler som sandsynligviis vilde befindes utilstrækkelige til Øjemedet og altsaa let kunde blive aldeles spildte. Den ene af de Byer som havde paastaaet, at den lærde Skole ikke maatte vorde nedlagt, uden at der i dens Sted og ved Hjelp af dens Midler blev oprettet en Realskole, havde saaledes forlangt, at der til sidstnævnte Skole, foruden samtlige Indtægter af den nedlagte Skole, skulde endvidere af den almindelige Skolefond udredes deels et Bidrag for engang af 3600 Rbd. og et rentefrit Laan af 1000 Rbd. mod Afdrag i 10 Aar, deels et aarligt Tilskud af 400 Rbd., foruden et større Tilskud i de tre første Aar hvis det beregnede Kontingent af Disciplene ikke skulde indkomme, hvorhos dette Kontingent var ansat til 40 Rbd. istedetfor de 30 Rbd. som betales i de lærde Skoler, og fra Kommunen var regnet paa et aarligt Bidrag af 300 Rbd. En saadan Fordring*) kunde naturligviis ikke opfyldes uden at man for den største Deel tabte det med Skolernes Nedlæggelse tilsigtede Øjemed af Sigte, men da Indvaanerne havde erkjendt, at en Realskole ikke uden en saadan Hjelp kunde komme istand, laae heri netop et nyt Motiv til ikke at tilstaae Byerne nogen

*) Foruden den heromtalte igjennem Stiftsøvrigheden indsendte Begjering fra Nyborg Kjøbstad, havde Direktionen desuden ved allerhøjeste Reskript af 1ste Juli 1837 modtaget en Petition fra endeel af samme By's Indvaanere om at den lærde Skole ikke maatte vorde nedlagt, og Den modtog senere et Andragende fra samme By af samme Indhold, der tillige gik ud paa, at den forehavende Plan ialtfald maatte udsættes indtil Erfaring havde godtgjort, hvorvidt Realskoler, især i de mindre Byer, maatte kunne trives og stifte sandt Gavn; ligesom en lignende Petition angaaende Helsingør Skoles Vedbliven, underskrevet af et Antal af denne By's Indvaanere, i Efteraaret 1837 til Direktionen blev indgivet, og i Foraaret 1838 en anden fra Borgerrepræsentanterne i samme By.

betydelig Andel af de nedlagte Skolers Midler til Realskolers Oprettelse. Et andet Motiv indeholdtes i Vigtigheden af at der ved den paatænkte Foranstaltning kunde baade opnaaes et Resultat i pekuniær Henseende der stod i et passende Forhold til en saa gjennemgribende Forandring, og dette Resultat derhos vise sig saa hurtigt som muligt; men naar der afstodes Byerne Betydeligt af de ophævede Skolers Midler, vilde det der indvandtes for største Delen indskrænke sig til Besparelsen af de hidtil udredede aarlige Tilskud; disse havde vel, som ovenanført, i de 5 Aar 1831—35 udgjort 5700 Rbd. aarlig, men naar man gik tilbage til det Tidsrum af 15 Aar 1821—35, befandtes Tilskudene ikkun at have beløbet i Gjennemsnit 4200 Rbd. aarlig, og mere end denne Sum kunde der altsaa ikke med Sikkerhed regnes paa. Og da det vilde blive nødvendigt, i længere Tid at udrede Vartpenge til de ved de tre Skoler ansatte faste Lærere, hvis Gager udgjorde henimod 7000 Rbd., kunde saaledes let, under nysnævnte Forudsætning, flere Aar hengaae inden der sporedes den mindste gavnlige Virkning af den hele Foranstaltning, hvilket vilde være særdeles beklageligt.

I Henseende til det juridiske Spørgsmaal, hvorvidt Byerne kunde, ved Skolernes Nedlæggelse, gjøre Paastand paa at beholde alle eller nogle af de dem tillagte Indtægter, da syntes meget at tale for, at forsaavidt angik de Skolerne af de tidligere Regjeringer tillagte Midler, kunde Byerne aldeles ikke gjøre nogen Ret gjeldende til disse, men at der, overensstemmende med den Bestemmelse der engang var disse Midler givet, derover med fuldkommen Føie maatte kunne disponeres til den lærde Undervisnings Fremme paa anden Maade, nemlig til Forbedring af de paa andre Steder værende lærde Skoler. Derimod kunde vel Billighed tilsige at tage noget Hensyn til Byernes Tarv, idet disse unægtelig mere end de øvrige Kjøbsteder og andre

Punkter i Landet have Fordel af at en lærd Skole i dem er beliggende, og det burde saaledes indrømmes, at det som af Kjøbstederne selv udredebes til Skolerne under Navn af Jordskyld, Husleje osv. burde bortfalde, og at maaske endvidere Skolebygningen med alle eller nogle af de for Skolen anskaffede Apparater burde forblive ved Byen. Hvad dernæst angik de Ejendomme som havde deres Oprindelse fra Privates Gavmildhed, indrømmedes endvidere, at Halvdelen af disse burde forblive ved Kommunen til Anlæggelse af Realskoler eller andre Øjemed; thi da det maa antages, at slige private Velgjørere altid have for en Del netop haft Byens Tarv for Øje, til hvilken de ialmindelighed ved Slægtskabs- eller andre Forbindelser have staaet i nærmere Forhold, men det er umuligt at vide, hvilket Formaal, enten Byens Bedste eller det lærde Skolevæsens Fremme, mest har ligget dem paa Hjertet, vil man utvivl i det Hele nærmest træffe vedkommende Fundatorers Villie ved at lade begge Momenter have lige Indflydelse, og bestemme, at alle saadanne Gaver, forsaavidt ikke af vedkommende Fundatser kan erholdes nogen Vished eller Sandsynlighed for, hvad der for det foreliggende Tilfælde maatte stemme med Givernes Ønske, skulle deles lige mellem Byen, for at anvendes til andre Skoler, og den nærmest beliggende lærde Skole; ved hvilken Delingsmaade der endog vil blive taget mere Hensyn til Byens Nytte end til det lærde Skolevæsen alene, idet hvad der henlægges til den lærde Skole dog for en Del ogsaa vil komme hin By's Disciple direkte tilgode. Det maatte nemlig ansees som en ligefrem Følge af Bestemmelserne i Forordningen af 7de Novbr. 1809, at hvad der fra de nedlagte Skolers Stipendiefonds gik over til den nærmeste Skole, maatte henlægges til dennes Stipendiefond for alene at anvendes til Stipendieuddeling til Disciplene.

Imidlertid talede ved alle tre Skoler de lokale Omstændigheder for nogen Afvigelse fra de her opstillede Principer, og der syntes saaledes at være Anledning til, af Hensyn til Billighed at indrømme Byerne noget mere end det Anførte, nemlig i Helsingør Halvdelen af den særdeles betydelige Indtægt af Hospitalet sammesteds, hvilken, skjønt i sin Tid henlagt til Skolen af Regjeringen, stod i den nøjeste Forbindelse med Kommunen, og i Nakskov og Nyborg ligeledes Halvdelen af nogle af disses betydeligste Indtægter, om hvilke det ikke med Bestemthed kunde paastaaes, skjønt saadant var det rimeligste, at de hidrørte fra Dispositioner fra Regjeringen, hvorimod den Mulighed, at de enten ganske eller tildels have deres Oprindelse fra Privates Gavmildhed dog var tilstede.

Imidlertid yttrede sig ved Sagens Behandling en anden fra det nylig Anførte forskjellig Anskuelse i Henseende til Dispositionen over de nedlæggende Skolers Ejendomme, den nemlig, at uagtet Regjeringen vel har friere Hænder over hvad der af en foregaaende Konge er givet til en eller anden offentlig Indretning, end over hvad der er skjænket af Private, taler dog saare meget for at det ovenanførte Princip for Behandlingen af de fra privat Gavmildhed hidrørende Midler, ogsaa anvendtes paa dem af Skolernes Ejendomme der hidrøre fra kongelige Donationer, at de nemlig burde deles halvt mellem det lærde Skolevæsen og Kommunen hvor den lærde Skole har været beliggende, eftersom der ved saabanne Donationer stedse maa antages, ved Siden af det Ojemed at fremme det lærde Skolevæsen, ogsaa af de kongelige Givere at være taget Hensyn til selve Byens Bedste i hvilken Skolen ligger. Det syntes saaledes ved en Skoles Ophævelse at komme Retfærdigheden nærmest, i ethvert Tilfælde hvor ikke bestemte Data tale enten til Fordel for Byen eller for Skolevæsenet, at den nedlagte Skoles Formue deles i to lige Dele mellem

det lærde Skolevæsen og Kommunen, der i den opløste Skole vare saaledes forenede, at det ikke kan afgjøres, hvilken af dem der havde den største Andel i Formuen. Det antoges endvidere, at Billighed talte for at dette Princip endog noget lempedes til Fordel for Byerne, saa at der ikke i den disse tilfaldende Halvdel afkortedes noget for den halve Værdi af Skolebygningen med tilhørende Inventarium og Apparater; og formentes endelig, at alle private Legater udelte burde tilfalde Byerne, da disse altid maae forudsættes at være givne den individuelle Kjøbstad til Fordel, naar ikke Fundationerne med klare Ord vise det Modsatte. Forsaavidt den Mening var yttret, at det ved Afstaaelsen af visse Anparter af de ophævede Skolers Midler burde gjøres til Betingelse, at ved disses Hjelp enten en højere Realskole eller et lærd Privatinstitut inden en vis nærmere bestemmende Tid skulde være oprettet, og at i modsat Tilfælde ogsaa disse Andele burde falde tilbage til det lærde Skolevæsen, da formentes, at en saadan Betingelse ikke retligen kunde foreskrives, da disse Andele maatte betragtes som med Rette tilkommende Kommunens Skolevæsen, men at det alene burde foreskrives, at de Byens Skolevæsen saaledes tilfaldende Indtægter skulle anvendes til at tilvejebringe en forbedret og udvidet Undervisning, og ikke til alene at skaffe Kommunen en Lettelse i de med det almindelige Kjøbstad-Skolevæsen forbundne Udgifter; men at den nærmere Anvendelse iøvrigt uden Indskrænkning burde overlades til de Autoriteter hvorunder Borger-Skolevæsenet henhører, uden nogen Kontrol fra det lærde Skolevæsens Side.

Vel syntes Meget at kunne indvendes imod de sidst fremsatte Anskuelser, da det ikke kunde indsees, under Forudsætning af at ingen tydelig Tilkjendegivelse i saa Henseende indeholdes i vedkommende Fundationer eller Gavebreve, hvad Grund der skulde være til at antage, at private Velgjørere, ved at skjænke deslige

Gaver til en lærd Skole, skulde have taget mere Hensyn til Kommunens Vel end til det lærde Skolevæsens Fremme, eller hvoraf man skulde kunne slutte, at Regjeringen, ved at fundere eller dotere en vis Skole, skulde have haft nogen anden Interesse for Øje, end det højere Undervisningsvæsen. Det bemærkedes, at hvor store Forandringer end Tiderne have medført, selv med Hensyn til den lærde Undervisning, er denne dog endnu i alle Henseender saa væsentlig forskjellig fra Undervisning i de saakaldte Realvidenskaber eller i hvilkesomhelst andre Gjenstande, at Anvendelsen af de Ressurser der engang ere bestemte til en vis lærd Skoles Bedste, til Gavn for en anden af disse, maa antages for langt mere at stemme overens med deres oprindelige Bestemmelse, end om de bleve anvendte til Realundervisnings eller anden Undervisnings Fremme paa samme Sted til hvis Skole de fra først af vare henlagte. Det skjønnedes saaledes ikke, at der kunde være Tale om nogen paa streng Ret grundet Fordring fra Byernes Side med Hensyn til nogen af de til Nedlæggelse bestemte Skolers Ejendomme, ene maaske med Undtagelse af Halvdelen af de af Private skjænkede Legater. Og naar det nu er vist at Skolevæsenet i det Hele er i høj Grad trængende til flere Ressurser, eller til at de forhaandenværende anvendes paa en mere hensigtsmæssig Maade end hidtil, og at derhos nogle Skolers Ophævelse i og for sig er tilraadelig, syntes det saaledes klart, at Staten maatte være ligesaa berettiget som forpligtet til baade at bestemme at denne Foranstaltning skal skee, og at give de Midler som hidtil have tilhørt disse Skoler en saadan forandret Disposition hvorved de vel vedblive at virke efter deres Hovedbestemmelse, nemlig at tjene til den lærde Undervisnings Fremme, men dog i Overensstemmelse med den forandrede Anordning af de for denne Undervisning bestemte Anstalter. Ligesom dette i og for sig var aldeles naturligt og en ligefrem Folge af enhver Re-

gjerings Ret til at foretage de Forandringer som i Tidens Løb befindes hensigtsmæssige med ældre Indretninger og Foranstaltninger, saaledes var det ogsaa overensstemmende med hvad hos os ved flere Lejligheder er skeet netop med Hensyn til de lærde Undervisningsanstalter og de for disse bestemte Fonds. Saaledes bleve ved en Mængde Skolers Nedlæggelse i Aarene 1739 og 40 de dem tilhørende Ejendomme, og det ikke alene de af Staten selv men ogsaa de af Private dertil givne, forstørstedelen henlagte til de vedblivende lærde Skoler, medens enkelte af deres Indtægter tilligemed Skolebygningerne overlodes Almueskolevæsenet paa Stedet. I Henseende til Dispositionen over de til de nedlagte Skoler henhørende Legater gik man endog ialmindelighed saa vidt at de, uden nogen Affortning til Fordel for Kjøbstaden, henlagdes til andre Skoler, blot med den Indskrænkning, at de Disciple der hørte hjemme i hin Kjøbstad skulde have nærmest Adgang til at nyde Godt af Legaterne. I endnu højere Grad er den omtalte Staten tilkommende Ret til at foretage forandrede Dispositioner over de Midler som tidligere, ikke af det Offentlige alene men tildels ogsaa af Private, vare henlagte til den lærde Undervisning bleven benyttet ved Oprettelsen af den almindelige Skolefond i Aaret 1807, hvorved blev bestemt, at alle de af de bedre doterede Skolers Indtægter som ikke behøves til deres løbende aarlige Fornødenheder, skulle indflyde i bemeldte Fond, for at dennes Indtægter derefter kunde tjene til at supplere de fattigere Skolers Underbalance, ved hvilken Forholdsregel en betydelig Del af de oprindeligvis bedre doterede Skolers overflødige Indtægter anvendes til ganske andre Skolers Subsistens, medens hine Skoler selv undertiden have maattet savne paatrængende Fordringer. Endelig blev ved Forordningen af 7de November 1809 ikke alene bemeldte Indretning af den almindelige Skolefond stadfæstet, men derhos aldeles ny Dispositioner selv over Privates Donationer

foretagne, nemlig med Hensyn til Maaden hvorpaa og Betingelserne hvorunder Stipendier skulle uddeles.

Imidlertid var den omtalte Forskjellighed af Anskuelser i Henseende til Principerne ikkun af liden Indflydelse paa Sagens Resultat, eftersom begge Kollegier vare enige i de specielle Forslag i den paatænkte allerunderdanigste Indstilling, med Undtagelse af et Par enkelte Punkter hvori Kancelliet havde yttret en afvigende Mening, og i et af disse fandt Direktionen sig foranlediget til at lempe Indstillingen efter hvad af Kancelliet var yttret.

De til enhver af de tre Skoler henhørende Ejendomme og Indtægter og den af Direktionen foreslaaede Fordeling af disse vare følgende:

A. Helsingør Skole.

1. Nogle Afgifter af Jordskyld, samt af Helsingør By og St. Olai Kirke, hvilke i Aaret 1837 udgjorde 116 Rbd. 13 Sk.
2. Andel i Indtægterne af Byens Hospital, der af Stifterne, Kongerne Christian III og Frederik II, var bestemt til Bedste saavel for Skolediscipler som for Fattige. Den gjeldende Regel for Indkomsternes Deling mellem Skolen og Hospitalet var et af Direktionen og Stiftsøvrigheden den 31te December 1819 affattet og under 31te Maj 1820 allernaadigst konfirmeret Regulativ, hvorefter de 4 Niendedele tilfaldt Skolen, de øvrige 5 Niendedele Hospitalet. Skolens Andel i disse Indtægter, som i de sidste 5 Aar havde udgjort i Gjennemsnit 2500 Rbd. aarlig, havde vel oprindelig været bestemt til Understøttelse for Skolens Disciple, men var ifølge Grundsætningerne i Forordningen af 7de November 1809, som hidrørende ikke fra Privates Donationer men fra Re-

gjeringens Forsorg, siden den Tid stedse bleven anseet som Skolen ialmindelighed og ikke Stipendiefonden tilhørende.

3. Lejeafgift af Hospitalet for det forrige Sko'elokale, 300 Rbd. Sølv aarlig.

4. Kongetienden af 4 Sogne, Fobby, Drøsselberg, Slangerup og Udesundby. Disse Tiender, der i 1837 afgave en Bruttoindtægt af ialt 1746 Rbd. 61 Sk., vare ikke skjænkede af Private, men af de fremfarne Konger, og de tre førstnævnte havde oprindelig tilhørt nogle af de i 1739 reducerede Latinskoler.

5. Degnepensioner af 15 af de nærmest liggende Sogne. Denne Indtægt — i 1837 78 Rbd. 4 Mk. —, som finder Sted ved næsten samtlige lærde Skoler, havde sin Oprindelse derfra, at i ældre Tider Degnetjenesten i de nærliggende Landsbysogne blev forrettet af de lærde Skolers Disciple, som i dette Øjemed maatte, saa ofte det behøvedes, begive sig ud til vedkommende Kirke — de saakaldte Løbedegne —, og Indtægten var saaledes at betragte som en Refusion for den Skolerne fordum tilkommende Rettighed til at besørge fornævnte Tjeneste og oppebære de derved faldende Indtægter.

6. En Kapitalmasse, som ved Udgangen af 1837 udgjorde omtrent 18500 Rbd. Hvorfra disse Kapitaler have deres Oprindelse, kunde nu ikke med Bestemthed oplyses; at noget deraf kunde hidrøre fra Privates Gaver, var vel ikke umuligt, skjønt ikke rimeligt, undtagen ialtfald for en ubetydelig Del, eftersom alt hvad af Private var givet til Disciples Understøttelse, var bleven affondret til en egen Stipendiefond. Sandsynligvis havde disse Indtægter deres Oprindelse fra Indtægten af Hospitalet eller

andre Indtægter; thi da i ældre Tider hele den førstnævnte meget rigelige Indtægt anvendtes til Disciplene, kunde let, naar disses Antal til enkelte Tider ikke var betydeligt, anselige Summer deraf efterhaanden gjøres frugtbringende, ligesom en Del af de nuværende Indtægter af Hospitalet bestaaer i indbetalte Kapitaler, der altsaa igjen kunne udsættes efterhaanden som de indkomme.

7. En Kapital af noget over 6000 Rbd. tilhørende Stipendiefonden, og for nogle Aar siden i dette Øjemed affondret fra den øvrige Kapitalmasse. Disse Kapitaler maatte antages at hidrøre fra Privates Donationer, dog havde det ikke kunnet oplyses, at mere end omtrent 4000 Rbd. i sin Tid vare skjænkede af Private til Disciples Understøttelse, men disse Gaver skulle, ifølge Hoffmanns Fundatser, i Aaret 1743 have været opvoxede til et Beløb af henimod 5000 Rbd. Da Direktionen for nogle Aar siden maatte finde det rigtigt, at Stipendiefonden, i Henhold til Forordningen af 7de November 1809 § 75, blev aldeles affondret fra Skolens øvrige Ejendomme, men det ikke kunde oplyses, hvor stort et Beløb de til Disciples Understøttelse i sin Tid skjænkede Privatlegater udgjorde, blev efter Skolens Forstanderskabs Forslag en rund Sum af 6000 Rbd. betragtet som henhørende til Stipendiefonden, og derefter udlagt som dennes særskilte Ejendom.

Af disse Indtægter skulde, efter de af Direktionen antagne Grundsætninger, Nr. 1 overlades til Byen i Forbindelse med Skolebygningen med tilhørende Inventarium, Bibliothek og Apparater, hvorimod Nr. 3, 4, 5 og 6 skulde udelte enten henlægges

til Frederiksborg lærde Skole eller inddrages i den almindelige Skolefond. Indtægten Nr. 2 antog Direktionen, saaledes som oven berørt, endskjønt den efter streng Ret maatte være udelt at henlægge til Frederiksborg Skole, at kunne af Hensyn til Billighed overlades Byen for den halve Del, ligesom den under Nr. 7 nævnte Kapitalmasse, som hidrørende fra Privatlegater, vilde være at dele halvt mellem Byen og Frederiksborg Skoles Stipendiefond. Imod denne Delingsmaade havde Kancelliet ikke haft andet at erindre, end at efter Sammes Formening ikke alene de aarlige Indtægter af Hospitalet, men ogsaa de derfra hidrørende saavelsom samtlige Skolens øvrige Kapitaler — Nr. 6 af de ovenanførte Ejendomme — burde deles halvt med Kjøbstaden, samt derhos et af de ældre Privatlegater, Herluf Trolles, hvis Fundats haves, udelt tilfalde denne. Hvad nu sidstnævnte Legat angaaer, da var dette den betydeligste af de Gaver der af Private have været skjænkede til Understøttelse for Disciple i Helsingør Skole, da det efter Hoffmanns Fundatser oprindelig udgjorde 3350 Rd., hvorimod samtlige øvrige Privatlegater, efter samme Forfatter, forsaavidt derom haves Kundskab, oprindelig kun have beløbet ialt 802 Rdd. Saafremt altsaa dette Legat skulde tilhøre Byen, vilde den hele fra Privatlegater hidrørende Stipendiekapital af omtrent 6000 Rdd. for den allerstørste Del forblive ved Byen, og meget lidet være vundet for Frederiksborg Skoles Stipendiefond, hvilken netop højligen kunde behøve den Forbedring Direktionen havde tiltænkt den, eftersom denne Skole just er den af alle Skoler som i denne Henseende er ringest doteret. Direktionen skjønnede heller ikke, at der kunde være tilstrækkelig Grund til for det her omhandlede Legat at gjøre nogen Undtagelse fra det for de øvrige Privatlegater etablerede Princip. Kancelliet havde troet, at det i Fundatsen for det Trollesk̄e Legat brugte Udtryk: „fattige Skolebørn udi Helsingør" skulde tyde

paa at Fundator havde taget særdeles Hensyn paa Byens Bedste; men det syntes klart, at der ligesaa vel burde tages Hensyn til det andet Moment i Fundatsens Bestemmelse, nemlig til Ordet: Skoleborn, d. e. Born i den latinske Skole; men naar begge Momenter skulde være tilstede, at nemlig de Legatet skal komme tilgode, baade skulde være Born i Latinskolen og Born i Helsingør — eller, hvad dog vel maatte være det samme, Born fra Helsingør —, saa syntes Fundatsens Bestemmelse endog paa ingen bedre Maade at kunne opfyldes, end ved at henlægge det hele Legat til Frederiksborg Skole, hvorved efter den Helsingørske Skoles Ophævelse alene begge de anførte Betingelser kunde fyldestgjøres, og Direktionen maatte altsaa fremdeles antage, at naar Legatet for den halve Del forblev ved Byen, vilde der snarere være indrømmet denne mere, end mindre, end hvad der efter Fundatsens Indhold kunne tilkomme den.

Forsaavidt Kancelliet havde paastaaet, at Skolens øvrige Kapitalmasse ogsaa burde deles halvt med Byen, da kunde vel denne Paastand, efter Direktionens Anskuelse, ligesaalidet gives Medhold i Billighed som i den strenge Ret; dog kunde det ikke nægtes, at disse Kapitalers Oprindelse, sandsynligvis for en stor Del fra Hospitalets Indtægt, og muligvis for nogen Del fra Privatlegater, kunde noget tale for en saadan Indrømmelse, der saaledes blev optaget i Direktionens allerunderdanigste Indstilling.

Paa denne Maade vilde altsaa ved Helsingør Skoles Nedlæggelse indvindes, foruden Besparelsen af Tilskudene, en aarlig Indtægt af omtrent 3750 Rbd., forsaavidt nemlig de ovenangivne Indtægter for 1837, og, hvad Hospitalsindtægten angaaer, de 5 sidste Aars Middelindtægt lagdes til Grund, men da Tiendeindtægterne i bemeldte Aar vare indbetalte efter en temme-

lig høj Kapitelstaxt, og Hospitalsindtægten, hvori i de anførte 5 Aar vare indbefattede ikke ubetydelige Kapitalafdrag, let senere kunde blive meget mindre betydelig, turde det være rigtigt, fra ovenanførte Sum af hvad der vilde indvindes at drage flere hundrede Rbd.

B. Nakskov Skole.

1. Nogle mindre Korn- og andre Indtægter fra Nakskov By og af nogle i dens Marker beliggende Jorder, tilsammen aarlig noget over 40 Rbd.

2. En Anpart af Herritskirke Sogns Kongetiende, der i de seneste Aar har indbragt omtrent 220 Rbd. aarlig.

3. Nogle Kornindtægter der udbetales fra Amtstuen med et Beløb af noget over 700 Rbd. aarlig; hvis Oprindelse iøvrigt ikke vides.

4. Degnepensioner af de Laalandske Herreder, til et aarligt Beløb af omtrent 300 Rbd.

5. En Kapitalmasse, som efterat den nedenfor anførte Stipendiefonden, efter en paa nøjagtig Undersøgelse grundet Opgjørelse, tilhørende Andel deraf var afsondret, udgjorde noget over 3600 Rbd.

6. Stipendiefondens Kapitaler, hvis nuværende Beløb, efterat de for et Par Aar siden vare afsondrede og særskilt udlagte, udgjorde noget over 1900 Rbd.

7. Endvidere tilhørte Stipendiefonden nogle tildels i Jordejendomme bestaaende Legater, hvis Indtægter, der for en Del erlægges i Korn, kunde anslaaes til 50—60 Rbd. aarlig.

Efter den af Direktionen paatænkte Deling, som Kancelliet aldeles havde tiltraadt, skulde af disse Indtægter Nr. 1 forblive ved Byen i Forbindelse med Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater; Nr. 4 og 5 henlægges til Nykjøbing Kathedralskole eller inddrages i den almindelige Skolefond; derimod Nr. 2 og 3 — de ovenfor berørte Indtægter hvis Oprindelse ikke nøjagtigen kunde oplyses —, samt 6 og 7 for den halve Del overlades Byen, for den anden halve Del tilfalde Nykjøbing Skole eller dens Stipendiefond, hvorved dog var at bemærke, at et af de under Nr. 7 indbefattede Legater — Tonne Rasmussens — for det Tilfælde at Skolen ophævedes, ifølge Fundatsens udtrykkelige Bestemmelse, skulde tilfalde Byens Fattigvæsen.

Ved denne Skoles Nedlæggelse vilde saaledes, foruden de besparede Tilskud, indvindes for det lærde Skolevæsen noget over 900 Rdb. aarlig, samt for Nykjøbing Skoles Stipendiefond en Kapital af omtrent 950 Rdb. og nogle mindre betydelige aarlige Indtægter.

C. Nyborg Skole.

1. Nogle Indtægter fra Byen, under Navn af St. Gjertrudspenge, Smaaredsel, Kirkens Løn til Rektor og Hørerne, til Beløb ialt omtrent 60 Rdb. aarlig.

2. Nogle Tiendeindtægter, som i 1836 indbragte omtrent 450 Rdb., men ialmindelighed havde udgjort et mindre Beløb, f. Ex. i 1834 omtrent 300 Rdb.

3. Degnepensioner af 6 Herreder, der vel kunde anslaaes til omtrent 280 Rdb. aarlig.

4. En Kapitalmasse af omtrent 4500 Rdb.

5. De Stipendiefonden vedkommende Kapitaler, der for nogle Aar siden bleve regulerede til ialt 3861 Rbd. 32 Sk., nu omtrent 4000 Rbd.
6. Nogle samme Fond tilhørende Afgifter, deels i Korn deels i Penge, der kunde beregnes til omtrent 35 Rbd. aarlig.
7. De Baggerske Legater, hvoraf 114 Rbd. aarlig tilkom Disciplene og 70 Rbd. Skolens Lærere.

Direktionens allerunderdanigste Forslag, som ligeledes her Kancelliet havde tiltraadt, gik ud paa at af ovenstaaende Indtægter alene Nr. 1 skulde udelt tilfalde Byen tilligemed Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater, at Nr. 2 og 3 skulde udelte henlægges til Odense Skole, men Nr. 4 — hvis Oprindelse ikke med Visshed kunde oplyses —, saavelsom Nr. 5, 6 og 7 komme til lige Deling mellem Byen og den almindelige Skolefond eller Odense Kathedralskole og dens Stipendiefond; ved hvilken Afgjørelse vilde indvindes, foruden Tilskudenes Besparelse, idetmindste 700 Rbd. aarlig, og derhos for Odense Skoles Stipendiefond en Kapitalmasse af omtrent 2000 Rbd. og en aarlig Indtægt af omtrent 75 Rbd.

Fra alle tre Skoler vilde altsaa indvindes:

fra Helsingør Skole	aarlig	omtrent		3750	Rbd.
— Nakskov	—	—	—	900	—
— Nyborg	—	—	—	700	—
		ialt	omtrent	5350	Rbd.

hvortil endvidere vilde komme for de nærmeste Skolers Stipendiefonds:

for Frederiksb. Sk. en Kapital af omtr.				3000	Rbd.		
— Nykjøbing	—	—	—	950	—	f. aarl.	10—20 R.
— Odense	—	—	—	2000	—	—	75 R.
ialt Kapitaler omtrent				6000	Rbd.	samt aarl.	100.

Naar til de aarligen indvundne 5350 Rbd. (hvilket dog efter det oven ved Helsingør Skole bemærkede, turde være nogle 100 Rbd. for højt regnet) føjedes det Beløb af 5700 Rbd., eller idetmindste 4200 Rbd., som de hidtilværende, men ved Nedlæggelsen besparede, Tilskud kunde beregnes til, vilde det samlede Beløb af de Ressurser som ved de tre Skolers Nedlæggelse kunde indvindes for det lærde Skolevæsen udgjøre, efter den højere Beregning 11050 Rbd., efter den lavere 9550 Rbd. aarlig.

Men herved mødte den vigtige Omstændighed, at det saaledes indvundne Beløb langt fra ikke strax vilde kunne haves til Disposition, da det nemlig ikke kunde undgaaes, at de ved de tre Skoler nu ansatte faste Lærere maatte beholde deres fulde Gager i Vartpenge indtil de kunne vorde anbragte ved andre Skoler eller i andre passende Stillinger, eftersom det vilde være altfor haardt at berøve dem, uden nogen Skyld fra deres Side, de dem hidtil tillagte Indtægter, som de med Rette havde kunnet gjøre Regning paa fremdeles at beholde. Direktionen havde imidlertid søgt saavidt muligt at forberede den allerede i længere Tid paatænkte Foranstaltning, derved at en Del af Undervisningen ved de tre Skoler i den senere Tid er besørget ved Timelærere, som strax kunne afskediges saasnart Skolerne nedlægges, og ved at de ved Helsingør og Nyborg Skoler i afvigte Aar ledigblevne Overlærerposter ikke vare blevne besatte; men ved den tredie Skole har aldrig været ansat nogen Overlærer. De Lærere som saaledes vilde være at entledige med Vartpenge vare 3 Rektorer og 6 Adjunkter, hvis Gager beløb sig til ialt 6900 Rbd. Følgeligen vilde de ved de tre Skolers Nedlæggelse indvundne Ressurser, naar den laveste Beregning, hvorefter de vilde udgjøre 9550 Rbd. lægges til Grund, alene med et Beløb af 2650

Rbd. overstige de Udgifter som til Vartpenge for disse Lærere for det Første vilde blive fornødne.

Hvad endelig angik det Tidspunkt da den foreslaaede Foranstaltnings Iværksættelse skulde træde i Kraft, da formente Direktionen, at da Tiden var saa langt fremrykket, kunde dette ikke sættes tidligere end til Udløbet af næste Skoleaar eller 30te September 1839, eftersom Vedkommende burde gives den tilstrækkelige Tidsfrist til at faae deres Børn eller Myndlinger anbragte i andre Skoler, ligesom de dertil modne Disciple til at blive dimitterede, hvorimod Underviisningens Fortsættelse i en længere Tid end den anførte efter at Skolernes Nedlæggelse var bestemt maatte synes hensigtsløs. Det turde endog være sandsynligt, at Underviisningen af sig selv vilde ophøre tidligere, eftersom alene Rygtet om disse Skolers forestaaende Nedlæggelse havde haft en kjendelig Virkning paa deres Frekvens, saa at f. Ex. i Helsingør Skole ved Skoleaarets Begyndelse d. 1ste Oktober 1837 ikkun vare 16 Disciple, hvilket Antal senere var formindsket, ligesom øverste Klasse var aldeles gaaet ind.*)

I Henhold til alt Foranførte indstillede Direktionen allerunderdanigst, at de tre lærde Skoler i Helsingør, Nakskov og Nyborg fra nysnævnte Tidspunkt at regne maatte nedlægges, at de dem tilhørende Ejendomme og Indtægter maatte deles mellem det lærde Skolevæsen og vedkommende Kjøbstad paa den ovenangivne Maade, og at de ved dem ansatte faste Lærere maatte i Naade entlediges med Beholdning af deres fulde Gage i Vartpenge indtil de kunde erholde anden passende Ansættelse.

*) Den 1ste Oktober 1838 havde denne Skole 9 Disciple, hvilket Antal senere er formindsket til 4, og baade øverste og nederste Klasse er gaaet ind. Nakskov Skole havde paa samme Tid 21 Disciple, Nyborg Skole 14.

Ved Sagens Foredrag i Geheimestatsraadet, d. 28de September 1838, blev imidlertid den af Direktionen allerunderdanigst foreslaaede Delingsmaade af de tre Skolers Midler ikke aldeles bifaldet, hvorimod den kongelige Resolution faldt saaledes som følger:

Vi ville allernaadigst have bestemt, at de tre lærde Skoler i Helsingør, Nakskov og Nyborg skulle med Skoleaarets Udløb d. 30te September 1839 nedlægges. Af de til disse Skoler henhørende Ejendele og Indtægter ville Vi allernaadigst have vedkommende Kjøbstæders Kommuner tillagt de herefter bestemte Andele, for at anvendes til at skaffe Byen en forbedret og udvidet Ungdoms-Undervisning; hvorimod det Øvrige forbliver til det lærde Skolevæsens Fremme og Forbedring; i hvilken Henseende Vi allernaadigst ville have fastsat Følgende:

1. Ved Skolens Nedlæggelse i Helsingør skal til denne Kjøbstad henlægges:
   a. Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater;
   b. Jordskyld, Accidentser, og hvad andet hidtil af Byen, dens Kirker eller Indvaanere er aarligen betalt til den lærde Skole;
   c. den Andel af Hospitalets Indtægter som i Overensstemmelse med Regulativet af 31te Maj 1820 aarlig skulde tilfalde den lærde Skole;
   d. den halve Del af Stipendiefondens nuværende Kapital.

   Derimod forbeholdes det lærde Skolevæsen det deraf efter Tilbageblivende af den lærde Skoles hidtil hafte Indtægter, navnligen den halve Stipendiefond, samtlige Skolens øvrige Kapitaler, de 300 Rbd. som Hospitalet svarer i aarlig Leje af det ældre Skolelokale,

de af Skolen hidtil oppebaarne Kongetiender og Degnepensioner.

2. Nakskov Kjøbstad tillægges af den der nedlagte Skoles Ejendele:

a. Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater;

b. de Korn- og Pengeafgifter som hidtil ere svarede til Skolen af Nakskov By og af nogle i dens Marker beliggende Jorder.

b. Halvdelen af de hidtil fra Amtstuen indbetalte Kornafgifter, saavelsom af Stipendiefondens nuværende Kapital og af dens aarlige Indtægter.

Derimod forbeholdes det lærde Skolevæsen det derefter Tilbageblivende af den nedlagte Skoles hidtil hafte Indtægter, navnligen Halvdelen af Stipendiefondens Kapital og af dens aarlige Indtægter, saavelsom af de fra Amtstuen indbetalte Kornafgifter, samtlige Skolens øvrige Kapitaler, den hele Indtægt af de af Skolen hidtil oppebaarne Degnepensioner og, Herritskirke Sogns Kongetiende.

3. Af Nyborg Skoles Ejendele og Indtægter overgaaer til Byen:

a. Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater;

b. de af Byen under Navn af St. Gjertrudspenge, Smaaredsel, m. v., erlagte Afgifter, samt Kirkens Løn til Lærerne;

c. den halve Del af Stipendiefondens nuværende Kapital og af dens aarlige Indtægter.

Derimod forbeholdes det lærde Skolevæsen det derefter Tilbageblivende af den nedlagte Skoles hidtil

hafte Indtægter, navnligen Halvdelen af Stipendiefondens Kapital og af dens aarlige Indtægter, samtlige Skolens øvrige Kapitaler, det Baggerske Legat, de Skolen tilhørende Tiender og Degnepensioner.

4. Samtlige i det Foregaaende nævnte, det lærde Skolevæsen forbeholdne Kapitaler og Indtægter blive, ved Foranstaltning af Vor Direktion for Universitetet og de lærde Skoler, at inddrage i den almindelige Skolefond, med Undtagelse af det som er forbeholdt fra de nedlagte Skolers Stipendiefonds, samt de Indtægter som ere af den Beskaffenhed at de ikke bekvemmelig ved den almindelige Skolefond kunne indkasseres, hvilke blive at henlægge fra Helsingør til Frederiksborg Skole, fra Nakskov til Nykjøbing Skole, og fra Nyborg til Odense Skole.

Endelig ville Vi allernaadigst have de ved de ovennævnte Skoler for Tiden ansatte faste Lærere, nemlig: ved Helsingør Skole Rektor Professor Mejsling, Adjunkterne Schov og Thaarup, ved Nakskov Skole Rektor Stephansen, Adjunkterne Clod og Hjort, ved Nyborg Skole Rektor Bjørn, Adjunkterne Guldberg og Lassen, fra den Tid Skolerne nedlægges, i Naade entledigede fra deres respektive Embeder, og dem tillagt deres hidtil hafte fulde Gager i Vartpenge, indtil de til andre Embeder maatte vorde befordrede, hvilke Vartpenge blive af den almindelige Skolefond at udrede.

Derved at Helsingør Kjøbstad ifølge Resolutionen beholder den hele Indtægt fra Hospitalet, altsaa 1250 Rbd. mere end efter Forslaget, hvorfor Skolefonden alene faaer Erstatning ved Renten af den Halvdel af Kapitalerne som efter Forslaget skulde overlades Byen, eller 370 Rbd., bliver altsaa nu det der indvindes fra Helsingør Skole 880 Rbd. mindre end oven beregnet, altsaa istedetfor 3750 ikkun 2870 Rbd. Derimod indvindes fra

de af Skolen hidtil oppebaarne Kongetiender og Degnepensioner.

2. Nakskov Kjøbstad tillægges af den der nedlagte Skoles Ejendele:

a. Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater;

b. de Korn- og Pengeafgifter som hidtil ere svarede til Skolen af Nakskov By og af nogle i dens Marker beliggende Jorder.

b. Halvdelen af de hidtil fra Amtstuen indbetalte Kornafgifter, saavelsom af Stipendiefondens nuværende Kapital og af dens aarlige Indtægter.

Derimod forbeholdes det lærde Skolevæsen det derefter Tilbageblivende af den nedlagte Skoles hidtil hafte Indtægter, navnligen Halvdelen af Stipendiefondens Kapital og af dens aarlige Indtægter, saavelsom af de fra Amtstuen indbetalte Kornafgifter, samtlige Skolens øvrige Kapitaler, den hele Indtægt af de af Skolen hidtil oppebaarne Degnepensioner og, Herritskirke Sogns Kongetiende.

3. Af Nyborg Skoles Ejendele og Indtægter overgaaer til Byen:

a. Skolebygningen med Inventarium, Bibliothek og Apparater;

b. de af Byen under Navn af St. Gjertrudspenge, Smaaredsel, m. v., erlagte Afgifter, samt Kirkens Løn til Lærerne;

c. den halve Del af Stipendiefondens nuværende Kapital og af dens aarlige Indtægter.

Derimod forbeholdes det lærde Skolevæsen det derefter Tilbageblivende af den nedlagte Skoles hidtil

hafte Indtægter, navnligen Halvdelen af Stipendiefondens Kapital og af dens aarlige Indtægter, samtlige Skolens øvrige Kapitaler, det Baggerske Legat, de Skolen tilhørende Tiender og Degnepensioner.

4. Samtlige i det Foregaaende nævnte, det lærde Skolevæsen forbeholdne Kapitaler og Indtægter blive, ved Foranstaltning af Vor Direktion for Universitetet og de lærde Skoler, at inddrage i den almindelige Skolefond, med Undtagelse af det som er forbeholdt fra de nedlagte Skolers Stipendiefonds, samt de Indtægter som ere af den Beskaffenhed at de ikke bekvemmelig ved den almindelige Skolefond kunne indkasseres, hvilke blive at henlægge fra Helsingør til Frederiksborg Skole, fra Nakskov til Nykjøbing Skole, og fra Nyborg til Odense Skole.

Endelig ville Vi allernaadigst have de ved de ovennævnte Skoler for Tiden ansatte faste Lærere, nemlig: ved Helsingør Skole Rektor Professor Mejsling, Adjunkterne Schov og Thaarup, ved Nakskov Skole Rektor Stephansen, Adjunkterne Clod og Hjort, ved Nyborg Skole Rektor Bjørn, Adjunkterne Guldberg og Lassen, fra den Tid Skolerne nedlægges, i Naade entledigede fra deres respektive Embeder, og dem tillagt deres hidtil hafte fulde Gager i Vartpenge, indtil de til andre Embeder maatte vorde befordrede, hvilke Vartpenge blive af den almindelige Skolefond at udrede.

Derved at Helsingør Kjøbstad ifølge Resolutionen beholder den hele Indtægt fra Hospitalet, altsaa 1250 Rbd. mere end efter Forslaget, hvorfor Skolefonden alene faaer Erstatning ved Renten af den Halvdel af Kapitalerne som efter Forslaget skulde overlades Byen, eller 370 Rbd., bliver altsaa nu det der indvindes fra Helsingør Skole 880 Rbd. mindre end oven beregnet, altsaa istedetfor 3750 ikkun 2870 Rbd. Derimod indvindes fra

Nakskov og Nyborg noget mere end i Forslaget var paatænkt, nemlig fra førstnævnte Skole den Byen tiltænkte Halvdel af Herritskirke Sogns Kongetiendeindtægt, 110 Rbd., og fra Nyborg Skole den Byen tiltænkte Halvdel af Kapitalerne, altsaa 2250 Rbd. eller aarlig 90 Rbd., og Halvdelen af det Baggerske Legat, der for Skolekassens Vedkommende er 35 Rbd. aarlig (ligesom for Stipendiefondens Vedkommende 57 Rbd.). Det som efter Resolutionen erholdes mindre end efter Direktionens Forslag, er altsaa omtrent 645 Rbd. aarlig.

II.

En Realskoleindretning sat i Forbindelse med Sorø Akademi's Skole, tilligemed adskillige Forandringer og Forbedringer ved denne.

At man i længere Tid fra flere Sider havde offentlig udviklet Trangen til og fremsat Ønsket om Oprettelse af højere Skoler for den Del af Statens Ungdom som, skjønt ikke bestemt for den egentlige videnskabelige Bane eller til at uddanne sig for de vigtigere offentlige Embeder, desuagtet kunde behøve en videnskabelig Uddannelse i en anden Retning, og at disse Ønsker vandt foreget Styrke derved at begge de danske Provindsialstænder-Forsamlinger ved allerunderdanigste Petitioner androge paa videnskabelige Realskolers Oprettelse, er almindelig bekjendt. Ved kgl. Resol. af 3die Juni 1836 blev derfor nedsat en Kommission til at overveje, hvorledes efterhaanden højere videnskabelige Realskoler paa dertil passende Steder kunde være at oprette.

Men allerede tidligere, ved allerhøjeste Reskript af 11te Juli 1835, var det bleven Universitetsdirektionen paalagt at nedlægge allerunderdanigst Betænkning om, hvorvidt det maatte være tilraadeligt og gjørligt at organisere en Realskoleindretning ved

Stiftelsen i Sorø, enten i Forbindelse med den nuværende Skole og Akademiet, eller særskilt fra disse Anstalter, og i saa Fald paa hvilken Maade dette maatte kunne iværksættes.

For at kunne efterkomme denne allerhøjeste Befaling, affordrede Direktionen strax Akademiets daværende Direktor Dr. Estrup hans Betænkning over Sagen, og efter at have modtaget denne, der gik ud paa Oprettelsen af en Realundervisnings-Anstalt i Forbindelse med Skolen og Akademiet, forskaffede Direktionen sig endvidere adskillige Oplysninger om Realundervisningen fra flere med denne Gjenstand nøje bekjendte Mænd. Imidlertid blev Sagen standset ved Direktor Estrups Ønske om at fratræde sit Embede og paafølgende Entledigelse under 17de Jan. 1837, eftersom det fandtes nødvendigt ogsaa at indhente Erklæring fra den ny Direktor. Da denne imidlertid ikke troede at burde afgive nogen Betænkning i en Sag af denne Beskaffenhed og Vigtighed, og af en saa gjennemgribende Betydning for hele Skolens og Akademiets Indretning og Virksomhed, uden derom paa det nøjagtigste at have raadført sig med samtlige Akademiets og Skolens Lærere, blev det derved foranlediget, at Direktionen først i August 1837 fra den nuværende Direktor Dr. Baage modtog Resultatet af hans og de øvrige i Sorø ansatte Læreres Overvejelser angaaende denne Sag, tilligemed en ny Plan for en med Skolen og Akademiet forbunden Anstalt for realistisk Dannelse.

Efterat Direktionen havde overvejet de indkomne Forslag og alle de Omstændigheder som ved deres Udførelse vilde komme i Betragtning, troede Den at burde yttre sin allerunderdanigste Formening derhen, at en Forbindelse af Realundervisning med den bestaaende lærde Undervisning ved Sorø Skole og Akademi uden Vanskelighed vilde lade sig iværksætte, og at det netop vilde være i alle Henseender rigtigst og hensigtsmæssigst, just nu at

lade Indretningen træde i Kraft. Det kunde nemlig efter Directionens Formening neppe være Tvivl underkastet, at en saadan kombineret Underviisning i de reale og lærde Disciplinner vilde være i alle Henseender at foretrække for Oprettelsen af en særskilt Realskole ved Siden af den nuværende lærde Skole, hvortil vilde udfordres store og uforholdsmæssige Bekostninger, uden at man dog deraf turde love sig noget sikkert Resultat, idet idelige Rivninger mellem begge Skolers Elever neppe vilde lade sig forebygge, og den nødvendige Enhed og Forbindelse mellem begge under samme Bestyrelse staaende Instituter vanskeligen vilde lade sig opnaae. Derimod vilde man ved en kombineret real og lærd Underviisning i det samme Institut, paa den nedenfor udviklede Maade, opnaae den store Fordel, at Realunderviisningen kunde indføres efterhaanden som Elever indstille sig, og derhos lade sig modificere efter Omstændighederne og den vundne Erfaring, alt med forholdsviis ubetydelige Omkostninger, saa at intet Betydeligt opoffredes, om det end skulde blive nødvendigt igien at lade Realunderviisningen ophøre. Som en særdeles væsentlig Omstændighed ved denne Plan fremhævede Directionen, at den af samtlige i Sorø ansatte Lærere var erklæret for iværksættelig, og af de allerfleste vedtaget som tilraadelig; man vilde altsaa kunne gjøre Regning paa at disse Lærere med desto mere Iver og Interesse vilde arbejde paa Udførelsen af de Ideer som de selv havde fremsat eller bifaldet, og dette maatte vistnok ansees som den bedste Garanti for at en saadan Indretning, hvis den nogensinde skal kunne lykkes, vilde have Fremgang netop under disse Omstændigheder og paa denne Maade. Da der tillige fra saamange Sider var opfordret til Oprettelse af Realskoler, syntes der ikke at kunne vælges noget heldigere Tidspunkt end netop det nærværende Øjeblik til at anstille et Forsøg af denne Art

med de saavel aandelige som materielle Kræfter og Midler som Sorø Akademi har til sin Raadighed.

Hertil kom, at en Udvidelse af den Underviisning som Sorø Skole og Akademi tilbyder, til de reale Disciplinér, vilde være aldeles i Overeensstemmelse med det Formaal hvortil Akademiet ifølge sammes Statuter har at virke. I dettes § 1 fastsættes nemlig: „det paa ny oprettede Sorø Akademi skal være et Opdragelses- og Underviisningsinstitut for et vist Antal af Statens Ungdom, hvor de kunne dannes, ikke alene ved fundamentale Skolestudier, men ogsaa ved forberedende akademiske Studier, til at vorde oplyste og duelige Mænd for Staten, være sig i Embeder, naar noget saadant i Fremtiden maatte dem anbetroes, eller for det private Liv, i hvilket velordnede Kundskaber mærkeligen kunne samvirke til det offentlige Vel." Paa ingen til Tidens Fordringer mere svarende, og, som man tør haabe, mere frugtbringende Maade, vilde Akademiet kunne stræbe at fyldestgjøre denne sidste Del af sin Bestemmelse, end ved at modtage ej alene Elever der ere bestemte til Studeringer, men ogsaa saadanne hvis Hensigt det er, ved saakaldet Realunderviisning at erhverve sig en almennyttig Dannelse for det praktiske Liv.

De Foranstaltninger der vilde være fornødne og nyttige, deels for at fremme den lærde Underviisning i og for sig ved Sorø Skole og Akademi, deels for at forberede disse Instituter til at kunne udvide deres Virksomhed ogsaa til Realunderviisningen, vare følgende:

For det første ansaaes det ønskeligt, at Skolen, som hidtil kun havde haft 4 Klasser, erholdt 6 Klasser, af hvilke de 5 første i Regelen vilde blive at gjennemgaae i et Aar hver, men den 6te eller øverste i to Aar. Dette vilde, ogsaa uden Hensyn til Realunderviisningen, være en meget betydelig Forbedring. Det

er almindelig erkjendt, at den gamle Inddeling i 4 Klasser er en stor Ufuldkommenhed ved de lærde Skoler, efterdi der i Regelen udkræves to Aar for at gjennemgaae hver Klasse, og det derfor ikke kan undgaaes, at der i hver Klasse som oftest findes Disciple paa saa forskjelligt Trin af Kundskaber, at den Undervisning som meddeles hele Klassen, paa engang letteligen bliver for langt tilbage for nogle og for langt frem for andre Disciple, hvorved deres Fremgang enten forsinkes eller forstyrres. Denne Inddeling taales derfor i de almindelige Latinskoler alene fordi man ikke hidtil har seet sig istand til at udfinde Ressurser til at forskaffe den ved et forøget Klasseantal fornødne Udvidelse af Lokalerne og Forøgelse af Lærerpersonalet. I Sorø Skole derimod, hvor Midler dertil ikke savnes, burde denne nyttige Forandring, efter Direktionens Formening, ikke længer udsættes.

Skolen vilde derefter kunne modtage, foruden de studerende, ogsaa Realelever, efterhaanden som saadanne maatte melde sig, og samtlige Elever skulde da i deres hele Skoletid nyde fælles Undervisning i de respektive Klasser i alle de Fag i hvilke de skulde føres til samme Grad af Kundskab og Færdighed, saasom: i Dansk, Religion, Historie, Geografi og tildels de nyere Sprog; men i de Fag i hvilke de skulde bringes til forskjelligt Maal, skulde den fælles Undervisning kun vedvare saalænge og saaledes som det kunde bestaae med deres forskjellige Bestemmelse, hvorimod særskilt Undervisning i disse Fag skulde indtræde saasnart det ene Slags Elever skulde begynde at gaae videre end det andet Slags; ligesom naturligvis ogsaa særlig Undervisning maatte meddeles i saadanne Discipliner som vare udelukkende bestemte for det ene Slags Elever, saaledes at t. Ex. medens de Studerende i de højere Klasser undervises i Latin og Græsk, skulde Realeleverne i andre Lokaler modtage den for dem bestemte udvidede Undervisning i Mathematik, Naturvidenskaber m. m.

Hensigten med denne saavidt muligt forenede Undervisning var ikke blot den, at kunne ved samme Anvendelse af Tid fra Lærernes Side udrette det meste muligt, men ogsaa og fornemmelig den, deels at forene begge Arter af Elever saa nøje med hverandre som muligt og derved undgaae enhver Adskillelse mellem dem som Følge af deres forskjellige Bestemmelse, deels at bevirke, at Underviisningen for begge Slags Elever skulde have samme strengt videnskabelige Grundighed og samme praktiske Tendens. Under Forudsætning af at Skolen erholdt 6 Klasser, skulde i de 3 nederste Klasser i alle Fag gives fuldkommen fælles Underviisning for Alle, og den ovenomtalte Deling i enkelte Fag først indtræde fra 4de Klasse af; hvorved tillige vilde vindes det Gode, at Forældrene ikke vare i den Nødvendighed strax at bestemme hvilken Vej deres Sønner skulde gaae, hvorimod den afgjørende Bestemmelse herom kunde udsættes, indtil det nærmere havde viist sig, hvilken Vej der efter deres Anlæg og Lyst kunde være at foretrække, ligesom det ogsaa da blev muligt for Disciplene, paa enhver Plads i Skolen at gaae over fra den ene Bestemmelse til den anden, uden Forstyrrelse i Underviisningens Gang eller betydeligt Tab af Tid og Kræfter, da det kun vilde være det hvori Eleven med Hensyn til enkelte særegne Discipliner, kunde staae tilbage, som han i saadant Tilfælde havde at indhente, medens han i alle øvrige Fag stod paa lige Trin med sine ny Meddisciple. Denne fuldstændige Forening af de 3 nederste Klasser vilde vel medføre den betydelige Afvigelse fra de sædvanlige Forslag angaaende Realunderviisning, at Realeleverne ogsaa bleve at undervise i Latin, hvilken Underviisning, da den i disse Klasser erhvervede Elementarkundskab vedligeholdtes og udvidedes i 1 til 2 ugentlige Timer i de højere Klasser — ligesom paa den anden Side ogsaa Underviisningen i de naturhistoriske Discipliner skulde fortsættes med de Studerende i de højere Klasser, — ikke

alene vilde forskaffe Realeleverne det almindelige Hjelpemiddel til Forstandens Øvelse og til Fremgang i de nyere Sprog, som Bekjendtskab med det latinske Sprogs Elementer giver, men derhos sætte dem istand til at kunne forstaae et Værk skrevet i dette Sprog, i de Videnskaber der høre til deres Fag. Fordringerne til Realeleverne, hvad Underviisningen i Religion, Dansk, Tydsk, Fransk, Engelsk, Historie og Geografi angaaer, skulde aldeles stemme overens med hvad Sorø Akademi's Skole, deels som lærd Skole ialmindelighed, deels efter de for den gjeldende særegne Bestemmelser, skal præstere i disse Fag, i hvilke derfor ogsaa fælles Underviisning saa meget desto lettere kan gives samtlige Elever. Hvad angaaer det danske Sprog især deleshed, da var dette, for at det kan indtræde i sine naturlige Rettigheder og afgive det vigtige Dannelsesmiddel som det bør, ikke alene for Realeleverne, men ogsaa for de Studerende, i Planen tillagt et betydeligen forøget Timeantal, hvorimod Latintimernes Antal i de nederste Klasser var indskrænket tildeels med Hensyn til Realelevernes Tarv, uden at dog derved vilde tabes noget for de Studerende, efterdi det forøgede Klasseantal vilde bøde paa det formindskede Timeantal i de forskjellige Klasser. For om muligen at bringe Realeleverne til at tale det franske Sprog inden de forlade Skolen, foresloges det at tillægge disse Elever to særegne Timer i Fransk i øverste Klasse; iøvrigt kunde der ikke være Tvivl om, at ialtfald de Realelever der ville fortsætte deres Dannelse ved Akademiet, vilde kunne opnaae den omtalte Færdighed.

I Naturhistorien skulde for Realeleverne, efterat de i de tre nederste Klasser have deltaget i Elementar-Underviisningen i denne Videnskab med de studerende Elever, i de tre øverste Klasser foredrages et for den Alder passende videnskabeligt Kursus over Zoologi, Botanik og Mineralogi, de to sidste med bestandigt Hensyn til den praktiske Anvendelse af Gjenstandene. Af Natur-

læren skulde gjennemgaaes i de to øverste Klasser saavel den mekaniske Del, som ogsaa Kemien, tilligemed Elektrisitetslæren, ligeledes bestandig med praktisk Hensyn. I Mathematiken skulde — efterat Færdighed i praktisk Regning er erhvervet i de to nederste Klasser, og medens samme i en særskilt Time vedligeholdes i de øvre Klasser — foredrages Arithmetik, Geometri, Stereometri, Trigonometri, Læren om Logarithmerne og Algebra indtil Ligningerne af anden Grad inklusive.

Af Kunster og Færdigheder skulde indøves Regning, geometrisk Tegning, Frihaands-Tegning, Skrivning, Gymnastik derunder indbefattet Svømning, og Exercits og Dands, samt Sang og Instrumentalmusik.

Efter den foreslaaede Fagfordeling*) skulde i de tre nederste Klasser gives ugentlig, foruden Gymnastik og Sang, 36 fælles Timer i hver. I 4de Klasse skulde gives 23 og i 5te 22 fælles Timer; og i hin 13, i denne 14 Timer i hvilke Undervisningen deles; men i den 6te eller øverste 20 fælles og dels 17 dels 19 særskilte Timer. Totalantallet af ugentlige Timer gjennem hele Skolen vilde da blive:

For de Studerende.	Timer.	For Realeleverne.	Timer.
Dansk	21	Dansk	21
Latin	42	Latin	22
Græsk	13	Græsk	=
Tysk	18	Tysk	18
Fransk	22	Fransk	24
Engelsk	6	Engelsk	10
Historie og Geografi .	29	Historie og Geografi .	29

*) Se hostrykte Undervisningstabel.

Religion	13	Religion	12
Mathematik og praktisk Regning	22	Mathematik og praktisk Regning	32
Naturhistorie og Naturlære	9	Naturhistorie og Naturlære	23
Skrivning	12	Skrivning	14
Geometrisk Tegning .	2	Geometrisk Tegning .	4
Frihaands-Tegning . .	8	Frihaands-Tegning . .	10

Efter fuldendt Skoleunderviisning skulde de Studerende, som hidtil, underkaste sig Examen artium og gaae over til Akademiet. Ogsaa for Realeleverne skulde foranstaltes en Afgangsexamen, samtidig med de Studerendes Examen artium, hvorefter de, hvis de strax vilde gaae bort til deres videre Bestemmelse i Livet, erholde et Testimonium; men, hvis de ville forblive i Sorø for at fortsætte deres Dannelse, admitteres til Akademiet med Navn og Rettigheder, saalænge de der opholde sig, som Akademister ved Sorø Akademi. De vilde da ved Akademiet deels, ligesom hidtil i Skolen, have Foredrag tilfælles med de Studerende i adskillige Fag, deels i andre Fag særegne. Fælles med de Studerende vilde de deltage i Forelæsninger over Philosophi (theoretisk og praktisk), Astronomi, Dansk, Tydsk, Fransk og Engelsk Sprog og Literatur, samt praktiske Øvelser i disse Sprog; særskilte Forelæsninger og dermed forbundne praktiske Øvelser vilde de derimod have i Mathematik og Naturvidenskaberne, i hvilke de maatte antages at medbringe fra Skolen de Kundskaber som Studenten først skal erhverve ved Akademiet; ligeledes særskilte Forelæsninger i Statistik, i hvilke Videnskaben foredrages med særdeles Anvendelse paa den danske Stat, dens Forvaltning og indre Forholde, der for Mange kan være af stor Vigtighed i deres fremtidige Stilling i Livet. Ligeledes, da

der kun holdes Forelæsninger over det engelske Sprog og Literatur for de studerende Akademister hvertandet Halvaar, vilde det være nødvendigt, at der for Realakademisterne foranstaltedes særskilte Øvelser i dette Sprog ogsaa i de Semestre da saadanne ikke foretages med hine, for at Øvelsen af dette Sprog kunde fortsættes uafbrudt, saaledes som Tilfældet er med Tydsk og Fransk. Samtlige skulde deltage i Fællesskab i den akademiske Underviisning i Ridning, Vaabenøvelser, Musik og Tegning.

Efter denne Plan vilde Realeleven i en Alder af 18½ Aar — under Forudsætning af, at han 10 Aar gammel er indsat i Skolen, hvilken han ialmindelighed vil have gjennemgaaet i 7 Aar, ligesom Akademiet i 1½ Aar — kunne forlade Akademiet udrustet med langt flere og flersidigt dannende Kundskaber, end nogen Skole i Landet kan tilbyde ham, ja, med saadanne dannende Kundskaber som ikke engang Kjøbenhavns Universitet kan tilbyde den Studerende, da der navnligen ikke der holdes Forelæsninger over de levende Sprogs Literatur og Øvelser i Sprogene. Med Hensyn til at mange Forældre, enten af Mangel paa Midler eller af en misforstaaet Stræben efter at see deres Sønner tidligt anbragte i en praktisk Vei, hyppigen udtage dem af Skolen saasnart de ere konfirmerede, er Planen for Skolen derhos lagt saaledes, at selv naar Realeleven gaaer ud af 5te Klasse — som han under ovennævnte Forudsætning vil have gjennemgaaet naar han er 15 Aar gammel, som er den sædvanlige Alder for Konfirmationen — vil han, foruden hvad han har lært i de øvrige Fag, medbringe en afrundet Kundskab i Realvidenskaberne, navnlig i Mathematik: Arithmetik og Algebra, Læren om Logarithmer og Ligninger, Geometri, Trigonometri og Grundbegreberne af Stereometri; i Naturvidenskaberne: det Vigtigste af Zoologi, Botanik og Mineralogi, samt Grundbegreberne af Physiken.

De Udgifter som Udførelsen af forestaaende til Realvidenskaberne udvidede Underviisningsplan vilde udkræve, vilde, idetmindste i Begyndelsen, og saalænge indtil det kunde vise sig hvorvidt noget heldigt Resultat af samme kan forventes, blive forholdsviis højst ubetydelige. Hvad nemlig det fornødne Lokale angaaer som den forøgede Klasseinddeling vilde udfordre, da kunde dette uden Vanskelighed og uden synderlig Bekostning tilvejebringes, idet Skolen allerede nu havde 5 Klasseværelser, nemlig 4 ordinære og en Hjelpeklasse, og som 6te Klasse kunde benyttes det nederste akademiske Auditorium, hvor i sin Tid holdtes Forelæsninger for det Mørupske Agerdyrkningsinstituts Elever. Saaledes vilde der haves 6 Værelser for de 6 faste Klasser. For den delte Underviisning antoges to Hjelpeklasser at være nødvendige, og Lokalet hertil kunde forskaffes ved dertil at indtage tvende af de nuværende Adjunktværelser, hvorefter til Bolig for vedkommende Adjunkt kunde indrettes tvende for Eleverne eller disses Forberedelse nu benyttede Kamre, alt ved ubetydelige Skillerumsforandringer. For at bestride det fornødne Antal af Underviisningstimer, behøvedes tre ny Adjunkter, af hvilke de tvende, som den lærde Skoles Udvidelse til 6 Klasser, uden Hensyn til Realeleverne, udkrævede, maatte ansættes strax, hvorimod den trediес Antagelse kunde udsættes indtil Realunderviisningen havde naaet den Fremgang, at særlig Underviisning skulde meddeles Realeleverne i de højere Klasser. Hver af disse Adjunkter maatte tillægges den sædvanlige reglementerede Gage af 400 Rbd. Fremdeles vilde noget forøget Arbejde, deels ved Skolen, deels ved Akademiet, tilfalde enkelte af Lektorerne, hvem i Betragtning heraf et passende Tillæg til deres hidtil havte Gage enten allerede var eller maaskee kunde vorde tilstaaet. Endelig vilde der udfordres Anskaffelse af adskillige Apparater til den naturhistoriske Underviisning, men som allerede vilde være nødven-

dige for denne Videnskabs hensigtsmæssige Foredrag ved Akademiet for de Studerende, og vilde derfor ikke kunne betragtes som en Udgiftspost for Realskoleindretningen.

Endnu et andet Punkt vilde være af væsentlig Indflydelse paa den ny Plans heldige Fremme. Ligesom det nemlig forhen af Flere havde været yttret, at det høje Kontingent for Eleverne ved Akademiet hidtil havde været den væsentligste Hindring for Akademiets Frekvens, efterdi Omkostningerne ved at holde en Eleve i Sorø maatte antages, foruden det bestemte Kontingent af 200 Rbd., at beløbe for Klæder, Bøger osv. idetmindste 150 Rbd., altsaa tilsammen 350 Rbd. aarlig, saaledes havde man nu ogsaa herfra hentet en Indvending mod Indførelsen af en Realundervisningsanstalt ved Sorø Akademi, idet man havde befrygtet, at det høje Kontingent vilde nøde mange Forældre til at undertrykke Ønsket om at benytte denne Anstalt for deres Sønner, og at den derfor vilde blive uden Frekvens. Med Hensyn hertil havde Direktør Baage yttret, at ligesom det vistnok var ønskeligt, at en Indretning som Stiftelsen i Sorø skulde blive benyttet saa meget som muligt, overensstemmende med den Hensigt i hvilken dens Midler ere den skjænkede eller erhvervede, saaledes syntes det ogsaa, saalænge Akademiet har et saa betydeligt aarligt Overskud, med Rette at kunne dadles, hvis et højt Kontingent skulde være til Hinder for Frekvensen. Han havde derfor troet at burde omtale adskillige Forslag der havde været fremsatte angaaende Forandring i Bestemmelserne om Kontingentet, saasom enten at gjøre alle Pladser paa Akademiet til Fripladser, eller idetmindste at udvide disses Antal, eller at nedsætte Kontingentet for Forældre der have flere Børn i Skolen, eller endelig at nedsætte Kontingentet for samtlige Elever; hvorved bemærkedes, at om man end ellers vilde finde disse Forslag mindre tilraadelige, fordi de let i Publikum kunde betragtes blot som

Midler til at holde en Indretning vedlige der ikke ved sin egen Fortrinlighed og den almindelige Mening kunde bestaae, saa turde dog Indførelsen af en Realunderviisning i Skolen og ved Akademiet give passende Anledning til at nedsætte Kontingentet for Alle, uden at det fik et saadant Udseende, naar nemlig Akademiets Bestyrelse fandt sig opfordret til at komme Tidens Fordringer imøde ved at benytte en Del af dets Midler til en saadan Foranstaltning, og, for at ikke de der ellers kunde ønske at benytte den for deres Børn, skulde afholdes derfra med Hensyn til den høje Betaling, vilde indskrænke det aarlige Kontingent for en Eleve til den Sum som Akademiet direkte udgiver for den enkelte Eleve til hans Forplejning, uden at beregne noget for hans Underviisning, Logi og deslige, hvilken Sum for hver udgjør 128 Rbd. aarlig. Men da de studerende og Realeleverne skulde have fælles Underviisning i de tre nederste Klasser, og det overhovedet ikke i Regelen ved Elevers Indtrædelse i Skolen kunde betragtes som afgjort, hvilken Afdeling de i Tiden skulde tilhøre, og man desuden, selv naar Bestemmelsen desangaaende var taget, ikke vilde foranledige den Misforstaaelse, som om man betragtede Realunderviisningen som den der var af mindre Værd, efterdi den i alle Maader skulde være lige omhyggelig og streng videnskabelig, saa vilde det være en Selvfølge, at Kontingentet maatte nedsættes til samme Sum for samtlige Eleves. At denne Nedsættelse maatte finde Sted, foreslog derfor Direktor Baage, og henstillede tillige, om der maaske, med Hensyn til den ved Realskoleindretningen udvidede Underviisning ved Akademiet, maatte findes Anledning til at forøge Gratistpladserne saaledes at deres Antal f. Ex. forhøjedes fra 14 til 20.

Direktionen kunde ikke andet end tiltræde Direktor Baages Formening angaaende Hensigtsmæssigheden af i Anledning af den paatænkte ny Indretning at nedsætte Kontingentet paa den fore-

slaaede Maade. Vel maatte det ansees for særdeles ønskeligt, at saavel den hidtilværende Opdragelses- og Underviisningsanstalt, som den nu paatænkte ny Realunderviisningsanstalt, kunde bestaae ved sig selv uden at kræve et saadant Offer; men ligesom den førstnævnte virkelig i de senere Aar betydeligen havde tabt den tidligere Frekvens, i den Grad, at samme nu ikkun havde 22 betalende Elever, hvortil visinok Grunden for en stor Del maatte søges i de betydelige Udgifter som en Elevs Anbringelse i Sorø medførte, saaledes var det ikke urimeligt, at den samme Omstændighed kunde hindre Frekvensen i Realunderviisningsanstalten, og saaledes have den uheldigste Indflydelse paa Resultatet af det Forsøg man ønskede at anstille, og som man efter Direktionens Formening burde gjøre alt muligt for at bringe til et heldigt Resultat. Af det hidtil erlagte Kontingent, 200 Rbd., udgjorde, som anført, de 128 Rbd. Erstatning for hvad Akademiet selv udgiver for Elevernes Kost og Vask, saa at de overskydende 72 Rbd. kunde betragtes som Vederlag for Elevernes Logi og Underviisning; men ligesom det aarlige Beløb af denne Sum for hver Elev hidtil langt fra havde kunnet ansees tilstrækkeligt til at dække Akademiets Udgifter til Bygnings Vedligeholdelse og til Læreres Lønninger og Emolumenter, men alene betragtes som et ringe Bidrag hertil, saaledes skjønnedes ikke rettere, end at Eftergivelsen af dette Bidrag, ved Kontingentets Nedsættelse til 128 Rbd., maatte ansees som et meget ubetydeligt Offer, i Sammenligning med det udbredte Gavn Akademiet kunde stifte ved at aabne sine Læreanstalter for den Masse af Elever der antoges at udelukkes fra samme formedelst det nu bestemte høje Kontingent.

Direktionen troede saaledes at burde allerunderdanigst anbefale det af Direktor Baage fremsatte Forslag. Med Hensyn til den af ham endvidere foreslaaede Udvidelse af Gratistpladsernes

Antal fra 14 til 20, formente Direktionen, at der neppe kunde være Tvivl om, at jo ogsaa herved vilde kunde bidrages betydeligt til det heldige Udfald af den ny Indretning, og at det især deleshed vilde blive til Gavn for Stiftelsen, dersom der, i Forbindelse med den foreslaaede Udvidelse af Gratistpladsernes Antal, kunde tillige indføres den muligste Garanti for at disse Pladser ikkun komme Disciple tilgode der ved Anlæg og Flid gjøre sig værdige til et saadant Beneficium, for hvilke altsaa de af Akademiet bragte Offere kunne siges at være vel anvendte. Ifølge den ved de lærde Skoler i denne Henseende gjeldende Indretning blive, overensstemmende med Forordningen af 7de Novb. 1809, Stipendie- eller Fripladserne stedse ikkun uddelte for et Aar ad Gangen, efter et af Skolens Rektor hvergang indgivet Forslag, hvorved tages Hensyn ikke alene til enhver Disciples Trang til Understøttelse, men ogsaa til hans Anlæg i Forbindelse med den Flid og Opførsel han i det forløbne Skoleaar har udviist, samt den gjorte Fremgang, og er det udtrykkelig foreskrevet, at ingen Discipel i Reglen maa foreslaaes til fri Underviisning, førend han i Skolen har gjennemgaaet et eller idetmindste et halvt Prøveaar. Da denne Indretning i de lærde Skoler har viist den gavnligste Indflydelse, formente Direktionen, at en lignende Indretning i Sorø vilde være særdeles at anbefale, saaledes at det blev bestemt, at Gratistpladserne herefter ikke kunde ventes tildelte nogen Eleve førend efter et helt eller idetmindste et halvt Aars Prøvetid; og formente Direktionen, at saafremt en Forøgelse af Gratistpladsernes Antal maatte blive bestemt, vilde det just nu være det mest passende Tidspunkt til at lade denne Forandring indtræde.

I Henhold til alt Foreslaaende indgik Direktionen til Hans Majestæt Kongen med allerunderdanigst Forestilling om, at der ved Sorø Akademi og Skole maatte tilstedes Adgang ogsaa for

saadanne Elever der attraae at underviſes i de saakaldte Realvidenſkaber, Alt i Overensſtemmelse med den ovenanførte af Akademiets Direktor- og Lærere udarbejdede Plan; at Sorø Skole maatte inddeles i 6, iſtedetfor som hidtil i 4 Klasser; at Kontingentet for samtlige betalende saavel ſtuderende som Realelever maatte nedsættes til 128 Rbd. aarlig for hver; hvorhos henſtilledes, om det maatte behage Hans Majeſtæt at forøge Gratiſtpladsernes Antal ved Akademiet fra 14 til 20, saaledes at ingen Gratiſtplads herefter tilſtaaes, førend vedkommende Eleve har gjennemgaaet et helt eller idetmindſte et halvt Prøveaar, og at Beneficiet hvergang kun tilſtaaes for et Aar.

Da det derefter behagede Hans Majeſtæt, under 19de September 1837 allernaadigſt at bifalde Direktionens ovenanførte allerunderdanigſte Forſlag, med Undtagelse af det om Gratiſtpladsernes Forøgelse, hvortil Hans Majeſtæt ikke fandt ſig foranlediget, samt at bemyndige Direktionen til derom at udſtede fornøden Bekjendtgjørelse, blev gjennem Direktionen under 17de Oktober næſtefter udfærdiget efterfølgende Bekjendtgjørelse:

Under 19de September d. A. har det behaget Hans Majeſtæt Kongen, efter Direktionens allerunderdanigſte Foreſtilling, allernaadigſt at beſtemme:

1) at der ogsaa for saadanne Elever der attraae at underviſes i de saakaldte Realvidenſkaber, maa tilſtedes Adgang til Sorø Skole og Akademi til Underviisning i Forening med de ſtuderende Elever.

2) At Sorø Skole maa, iſtedetfor de i Statuterne af 28de Januar 1827 § 21 beſtemte 4 Klasser, inddeles i 6 Klasser.

3) At Kontingentet for samtlige betalende Elever, saavel ſtuderende som Realelever ved Akademiet, maa nedsættes fra 200 Rbd. til 128 Rbd. Sølv aarlig for hver Eleve.

4) At ingen Gratistplads herefter tilstaaes, førend vedkommende Eleve har gjennemgaaet et helt Prøveaar, og at Beneficiet hver Gang kun tilstaaes for et Aar; til hvilken Ende der ved hvert Skoleaars Udløb bliver af denne Direktion at nedlægge allerunderdanigst Forestilling om Gratistpladsernes Besættelse for det følgende Aar.

Hvilke allerhøjeste Bestemmelser herved bekjendtgjøres til samtlige Vedkommendes Efterretning.

Fagfordeling

for den foreslaaede kombinerede Skole.

Fælles Klasser.

1ste Klasse		2den Klasse.		3die Klasse.	
Dansk . . Timer	6	Dansk . . Timer	4	Dansk . . Timer	3
Latin	6	Latin	6	Latin	6
Tydsk	3	Tydsk	3	Tydsk	3
Hist. og Geografi	5	Fransk	4	Fransk	4
Religion	2	Hist. og Geografi	5	Hist. og Geografi	5
Regning	5	Religion	2	Religion	2
Naturhistorie . .	2	Regning	4	Mathematik . . . (4 Arithm., 2 geom. Tgn.)	6
Skrivning	4	Naturhistorie . .	2	Naturhistorie . .	2
Tegning	3	Skrivning	4	Skrivning	4
	36	Tegning	2	Tegning	1
			36		36

Klasser i hvilke delt Undervisning finder Sted.

Fjerde Klasse.

Særlige Timer for Studerende.		Fælles Timer.		Særlige Timer for Realelever.	
Latin	8	Dansk	2	Latin	2
Græsk	4	Tydsk	3	Mathematik . . . (Alg., geom. Tgn.)	5
Naturhistorie . .	1	Fransk	4	Praktisk Regning	1
	13	Engelsk	2	Naturhistorie . . (2 Zoologi, 2 Botanik og Mineralogi.)	4
	+ 23	Hist. og Geografi	5	Skrivning	1
	36	Religion	2		13
		Mathematik . . . (Geometri.)	3		+ 23
		Tegning	2		36
			23		

Femte Klasse.

Særlige Timer for Studerende.

Latin 8
Græsk 5
Naturhistorie . . 1

14
+ 22

36

Fælles Timer.

Dansk 3
Tydsk 3
Fransk 5
Engelsk 2
Hist. og Geografi 4
Religion 2
Mathematik . . . 3
(Geometri.)

22

Særlige Timer for Realelever.

Latin 1
Engelsk 2
Mathematik . . . 2
(Trigonometri, Begyndelsesgrunde af Stereometri.)
Praktisk Regning 1
Naturhistorie . . 4
(2 Zoologi, 2 Botanik og Mineralogi.)
Naturlære 2
Skrivning 1
Tegning 1

14
+ 22

36

Sjette Klasse.

Særlige Timer for Studerende.

Latin 8
Græsk 4
Ny Testament . 1
Mathematik . . . 3
Naturhistorie . . 1

17
+ 20

37

Fælles Timer.

Dansk 3
Tydsk 3
Fransk 5
Engelsk 2
Hist. og Geografi 5
Religion 2

20

Særlige Timer for Realelever.

Latin 1
Engelsk 2
Mathematik . . . 6
Naturhistorie . . 4
(2 Zoologi, 2 Botanik og Mineralogi.)
Naturlære 3
Fransk 2
Tegning 1

19
+ 20

39

Timetabel for de Studerende.

	1ste Klasse.	2den Klasse.	3die Klasse.	4de Klasse.	5te Klasse.	6te Klasse.	Sum af ugentl. Timer i hvert Fag i hele Sk.
Danſk . . .	6	4	3	2	3	3	21
Latin	6	6	6	8	8	8	42
Græſk	=	=	=	4	5	4	13
Tydſk	3	3	3	3	3	3	18
Franſk	=	4	4	4	5	5	22
Engelſk . . .	=	=	=	2	2	2	6
Hiſt. og Geogr.	5	5	5	5	4	5	29
Religion . .	2	2	2	2	2	3	13
Mathematik .	=	=	4 (Arith.)	3 (Geom.)	3 (Geom.)	3	13
Praktiſk Regn.	5	4	=	=	=	=	9
Naturhiſtorie	2	2	2	1	1	1	9
Naturlære . .	=	=	=	=	=	=	=
Skrivning . .	4	4	4	=	=	=	12
Geom. Tegning	=	=	2	=	=	=	2
Frihaands Tgn.	3	2	1	2	=	=	8
Sum af ugentl. Tim. i enhv. Kl.	36	36	36	36	36	37	

Timetabel for Realeleverne.

	1ste Klasse.	2den Klasse.	3die Klasse.	4de Klasse.	5te Klasse.	6te Klasse.	Sum af ugentl. Timer i hvert Fag i hele Sk.
Dansk . . .	6	4	3	2	3	3	21
Latin	6	6	6	2	1	1	22
Græsk	=	=	=	=	=	=	=
Tydsk	3	3	3	3	3	3	18
Fransk . . .	=	4	4	4	5	7	24
Engelsk . . .	=	=	=	2	4	4	10
Hist. og Geogr.	5	5	5	5	4	5	29
Religion . .	2	2	2	2	2	2	12
Mathematik .	=	=	4	6	5	6	21
Praktisk Regn.	5	4	=	1	1	=	11
Naturhistorie	2	2	2	4	4	4	18
Naturlære . .	=	=	=	=	2	3	5
Skrivning . .	4	4	4	1	1	=	14
Geom. Tegning	=	=	2	2	=	=	4
Frihaands Tgn.	3	2	1	2	1	1	10
Sum af ugentl. Timer i hver Kl.	36	36	36	36	36	39	

Den ny Indretning traadte strax i Kraft, idet Skolen inddeltes i de befalede 6 Klasser og de to ny Lærere i samme Efteraar ansattes. Ved allernaadigst Resolution af 28de Oktober blev, foruden den allerede i Foraaret konstituerede Kand. Theol. Laurits Christian Hagen, endvidere udnævnt til Adjunkt Kand. Philol. Frederik Christian Carl Birch, ligesom Kand. Theol. Jens Paludan-Müller af Direktionen under 21de Oktober konstitueredes som Lærer. Særskilt Undervisning i Realvidenskaberne kunde endnu i dette Skoleaar ikke finde Sted.

Paa Skolens Frekvens, som i de senere Aar havde været i Aftagende, viiste den ny Indretning strax en kjendelig Indflydelse, hvad enten nu dette er at tilskrive den tilbudne Realunderviisning, eller de øvrige Forbedringer i Forbindelse med Kontingentets Nedsættelse, eller maaskee alle disse Aarsager i Forening. Istedetfor at Skolen i de senere Aar langt fra ikke havde haft det bestemte Maximum af Elevpladser, nemlig 64, bleve i Skoleaarets Løb saamange Elever anmeldte — hvoraf nogle strax optoges —, at ved det ny Skoleaars Begyndelse d. 1ste Sept. 1838 ikke alene det fulde Antal af 64 Elever vare tilstede, men tillige et Antal af Expektanter til de første ledigblivende Pladser. For nemlig saavidt muligt at efterkomme den stærke Søgning efter Elevpladser, havde Direktionen benyttet den Samme ved Statuternes § 30 i Slutningen allernaadigst givne Bemyndigelse til i enkelte Tilfælde og af særdeles Aarsager at antage Sønner af udenby's Forældre som skolesøgende Disciple, d. e. saadanne som blot deltage i Skoleunderviisningen, uden at være Elever af Opdragelses-Anstalten, hvilket ellers kun tilstedes Sønner eller Myndlinger af Familier der boe enten i Byen, eller saa nær ved den at hine fra deres Boliger kunne søge Skolen. Der blev saaledes tilstaaet enkelte Forældres Sønner eller Myndlinger, under Betingelse af at disse foreløbigen anbragtes i Huset hos Embedsmænd eller Embedsmænds Enker i Sorø, Pladser som skolesøgende Disciple med Expektance paa de første ledigblivende Elevpladser, dog kunde af saadanne Pladser ikkun tilstaaes et vist indskrænket Antal, saa at selv paa denne Maade Søgningen ikke nær kunde tilfredsstilles. Ved det ny Skoleaars Begyndelse d. 1ste Septb. 1838 bestod derfor den hele Frekvens af 64 Elever, 8 interimistisk Skolesøgende med Expektance paa de første ledigblivende Elevpladser, og 25 skolesøgende Disciple, ialt 97, et Antal som ingensinde forhen har været i Stiftelsen. I de to foregaaende

Skoleaar*) havde Frekvensen været: d. 1ste Sept. 1836 ialt 64, d. 1ste Sept. 1837 ialt 58. Af Ansøgninger om Elevpladser, enten strax eller til 1ste Sept. 1839, ere til Dato (5te Novbr.) indkomne 39, angaaende hvilke Ansøgninger ikke kan tages nogen Bestemmelse førend i Løbet af 1839, saasnart det med nogenlunde Sikkerhed kan vides, om nogle og i saa Fald hvormange Pladser ved Skoleaarets Udløb ville blive ledige.

Med det ny Skoleaar har ogsaa den særskilte Realundervisning taget sin Begyndelse, i det tvende for denne Undervisning bestemte Elever ere opflyttede i 4de Klasse, hvor efter Planen den delte Undervisning begynder. Det herved fornødne forøgede Timeantal besørges for det første ved nogle af de nuværende Adjunkter og Lektorer. Hvormange af Skolens Elever der iøvrigt ere bestemte for Realundervisningen, kan naturligvis, da i de nederste Klasser begge Slags Elever nyde aldeles fælles Undervisning, ikke angives.

Af Gratistpladser vare ved det ny Skoleaars Begyndelse 5 disponible, deels ved 3 Akademisters Afgang i afvigte Februar Maaned, deels ved to Gratistelevers senere Udmeldelse. De øvrige Pladser maatte, som tildeelte efter den ældre Indretning, ansees som Vedkommende tillagte saalænge de forblive ved Akademiet. Af de 5 ledige Gratistpladser ere dog, efter Direktionens allerunderdanigste Forestilling, ikkun tvende for indeværende Skoleaar bortgivne, da der ikke fandtes flere Elever som forenede alle de fornødne Kvalifikationer.

*) For de tidligere Aar er Frekvensen forhen i disse Tidender angivet, se I. S. 504, II. S. 313 og III. S. 528.

Paa Skolens Frekvens, som i de senere Aar havde været i Aftagende, viste den ny Indretning strax en kjendelig Indflydelse, hvad enten nu dette er at tilskrive den tilbudne Realunderviisning, eller de øvrige Forbedringer i Forbindelse med Kontingentets Nedsættelse, eller maaske alle disse Aarsager i Forening. Istedetfor at Skolen i de senere Aar langt fra ikke havde haft det bestemte Maximum af Elevpladser, nemlig 64, bleve i Skoleaarets Løb saamange Elever anmeldte — hvoraf nogle strax optoges —, at ved det ny Skoleaars Begyndelse d. 1ste Sept. 1838 ikke alene det fulde Antal af 64 Elever vare tilstede, men tillige et Antal af Expsektanter til de første ledigblivende Pladser. For nemlig saavidt muligt at efterkomme den stærke Søgning efter Elevpladser, havde Direktionen benyttet den Samme ved Statuternes § 30 i Slutningen allernaadigst givne Bemyndigelse til i enkelte Tilfælde og af særdeles Aarsager at antage Sønner af udenby's Forældre som skolesøgende Disciple, d. e. saadanne som blot deltage i Skoleunderviisningen, uden at være Elever af Opdragelses-Anstalten, hvilket ellers kun tilstedes Sønner eller Myndlinger af Familier der boe enten i Byen, eller saa nær ved den at hine fra deres Boliger kunne søge Skolen. Der blev saaledes tilstaaet enkelte Forældres Sønner eller Myndlinger, under Betingelse af at disse foreløbigen anbragtes i Huset hos Embedsmænd eller Embedsmænds Enker i Sorø, Pladser som skolesøgende Disciple med Expsektance paa de første ledigblivende Elevpladser, dog kunde af saadanne Pladser ikkun tilstaaes et vist indskrænket Antal, saa at selv paa denne Maade Søgningen ikke nær kunde tilfredsstilles. Ved det ny Skoleaars Begyndelse d. 1ste Septb. 1838 bestod derfor den hele Frekvens af 64 Elever, 8 interimistisk Skolesøgende med Expsektance paa de første ledigblivende Elevpladser, og 25 skolesøgende Disciple, ialt 97, et Antal som ingensinde forhen har været i Stiftelsen. I de to foregaaende

Skoleaar*) havde Frekvensen været: d. 1ste Sept. 1836 ialt 64, d. 1ste Sept. 1837 ialt 58. Af Ansøgninger om Elevpladser, enten strax eller til 1ste Sept. 1839, ere til Dato (5te Novbr.) indkomne 39, angaaende hvilke Ansøgninger ikke kan tages nogen Bestemmelse førend i Løbet af 1839, saasnart det med nogenlunde Sikkerhed kan vides, om nogle og i saa Fald hvormange Pladser ved Skoleaarets Udløb ville blive ledige.

Med det ny Skoleaar har ogsaa den særskilte Realundervisning taget sin Begyndelse, i det tvende for denne Undervisning bestemte Elever ere opflyttede i 4de Klasse, hvor efter Planen den delte Undervisning begynder. Det herved fornødne forøgede Timeantal besørges for det første ved nogle af de nuværende Adjunkter og Lektorer. Hvormange af Skolens Elever der iøvrigt ere bestemte for Realundervisningen, kan naturligvis, da i de nederste Klasser begge Slags Elever nyde aldeles fælles Undervisning, ikke angives.

Af Gratistpladser vare ved det ny Skoleaars Begyndelse 5 disponible, deels ved 3 Akademisters Afgang i afvigte Februar Maaned, deels ved to Gratistelevers senere Udmeldelse. De øvrige Pladser maatte, som tildeels efter den ældre Indretning, ansees som Vedkommende tillagte saalænge de forblive ved Akademiet. Af de 5 ledige Gratistpladser ere dog, efter Direktionens allerunderdanigste Forestilling, ikkun tvende for indeværende Skoleaar bortgivne, da der ikke fandtes flere Elever som forenede alle de fornødne Kvalifikationer.

*) For de tidligere Aar er Frekvensen forhen i disse Tidender angivet, se I. S. 504, II. S. 313 og III. S. 528.

III.

Oprettelse af en offentlig højere Realskole.

Den ovenanførte, under 3die Juni 1836 i Anledning af Provindsialstændernes Petition om Oprettelse af Realskoler allernaadigst nedsatte Kommission, bestaaende af første og bestyrende Medlem af Universitetsdirektionen Geheimekonferentsraad Rothe, Biskoppen over Sjællands Stift Dr. Mynster, Deputeret i det danske Kancelli Konferentsraad Lassen, Medlem af Statsgjeldsdirektionen Etatsraad Johnsen, Undervisningsdirektør ved den militære Høiskole Oberstløjtnant af Ingeniørkorpset Qvaade, Undervisningsdirektør ved Landkadetkorpset Divisionskvartermester Oberstløjtnant Hansen, og Professorerne ved Universitetet P. G. Bang og Schouw, afgav d. 10de Oktbr. 1837 sin allerunderdanigste Betænkning, hvis Indhold i det Væsentlige var følgende:

Aandskræfternes Udvikling og Erhvervelsen af Kundskaber bidrage ikke alene til at hæve Mennesket som saadant, de forøge ogsaa hans Betydning og fremme hans Virksomhed som Medlem af Borgersamfundet; ja selv paa de forskjellige Livssysler, ialtfald med Undtagelse af de allerlaveste aldeles mekaniske Beskjæftigelser, indvirke de gavnligt. Det er ikke blot for Statsmanden og Embedsmanden ialmindelighed, at en tidlig videnskabelig Uddannelse bærer rige Frugter, ogsaa den næringsdrivende Borger bliver ved den mere skikket til at virke i sit Kald. Kan det end ikke nægtes, at medfødte Anlæg til en vis Dont fornemmelig fremkalde et heldigt Udfald af Næringsborgerens Bedrift, og maa det end indrømmes, at en ved langvarig Beskjæftigelse erhvervet Rutine ofte kan føre til Velstand, saa bliver paa den anden Side en flersidig uddannet Aands Overlegenhed tydelig, naar det gjelder om at opfinde noget Nyt, at begynde en ny Bane og at

finde sig tilrette i forandrede Forhold. Hos os som andetsteds lærer Erfaringen, at de virksomste og indsigtsfuldeste Kjøbmænd, Fabrikanter og Agerbrugere, og de især som bidrage til at give disse Næringsveje ny Retninger og forøget Omfang, for det meste ere saadanne som i deres Ungdom have nydt en omhyggelig videnskabelig Undervisning, og det ikke sjelden i de lærde Skoler, skjønt det maa indrømmes, at de Midler til Aandsudviklingen som benyttes i disse ikke staae i nogen direkte Forbindelse med de praktiske Livssysler.

De forbavsende Fremskridt som Naturvidenskaberne, navnligen Physiken og Kemien, i den senere Tidsalder have gjort, og den store Indflydelse disse Fremskridt have faaet paa alle tekniske og industrielle Fag, i hvilke den ene Opfindelse hurtig følger paa den anden, gjøre, at den blot tilvante Duelighed nu langt vanskeligere end tilforn strækker til, naar Næringsborgeren skal følge med Tiden, og naar hele Landet i Agerdyrkning, Industri og Handel skal kunne kappes med Nabolandene.

Med den stigende Oplysning stiger ogsaa Trangen til en udvidet Kundskabskreds. Den bedre Undervisning som Personer af Middelstanden, ja selv af Almuestanden, nu erholde fremfor tilforn, og den nærmere Berørelse hvori de nu komme med de højere Stænder, vise Trangen og vække Lysten til en større Dannelse, og kan man ikke selv erholde den, saa ønsker man den dog for sine Børn. Ogsaa den stigende Luxus er her virksom; thi naar Middelstanden i Klædedragt og Levemaade stræber at nærme sig eller at ligne de højere Stænder, da ledes den let til ogsaa at nærme sig dem i Aandsdannelse; en Stræben der vel stundum kan grunde sig i Forfængelighed, men ogsaa ofte har ædlere Bevæggrunde, og ialtfald ikke bør undertrykkes men fremmes, da den aandelige Luxus, om man saa tør kalde den, er det bedste Middel til at forædle en Stræben efter i andre

Henseender at slutte sig til de højere Klasser, det bedste Middel til at forebygge at denne Stræben ikke udarter enten til raa Pengestolthed eller smaalig Forfængelighed.

Ogsaa i de mere dannede Klasser af Samfundet opstaaer ej sjelden det Ønske, at en større Dannelse maatte findes hos de næringsdrivende Borgere; thi formedelst det store Antal af Studerende og den deraf flydende Vanskelighed for dem at komme i Embede, ønske Forældre i disse Klasser ofte at anbringe deres Sønner i andre Næringsveje, medens de dog ikke ville at de skulle savne den højere Dannelse, hvilken de naturligvis ogsaa ønske almindelig udbredt i den Kreds hvori deres Sønner skulle indtræde.

Foruden disse i Tidsforholdene begrundede Aarsager, der fremkalde Trangen til og Ønsket om Undervisningsanstalter bestemte til at give dem en højere Dannelse der skulle blive næringsdrivende Borgere, maa endnu nævnes den, at det er Kongens Villie, at Kjøbstedborgeren og Landmanden skulle tage en mere virksom Del i Kommunalbestyrelsen end hidtil, ja at Enkelte af disse Borgerklasser, som Talsmænd for deres Medborgere, i en raadgivende Forsamling skulle meddele deres Tanker om Landets offentlige Anliggender. Jo mere de næringsdrivende Borgere erkjendte Betydningen af disse Kald, desto mere maatte de ogsaa føle, at de ialmindelighed i videnskabelig Udvikling staae tilbage for Embedsstandens Medlemmer, som i Reglen gjennem den lærde Skole og Universitetet have erhvervet den; thi hvor det gjelder om at sætte sig ind de offentlige Forhold, kræves en vidtstrakt Synskreds, og derfor viser sig her end tydeligere end ved de borgerlige Sysler selv, hvormeget veløvede Aandsevner og videnskabelige Kundskaber have forud for Rutine og praktisk Detailkundskab, og intet kan vel fra Statens Side være ønskeligere,

end at de Borgere der kaldes til en saadan Medvirkning, i saa høj en Grad som muligt besidde den dertil fornødne Dygtighed.

Det er da ikke at undre over, at Ønsket om videnskabelige Underviisningsanstalter for dem der ere bestemte til at træde ind i Næringsvejene, især i den senere Tid, er blevet saa levende, at dette Ønske har udtalt sig i Samtaler, i Dagblade og Skrifter, og endeligen med stor Stemmeflerhed i begge de danske Stænderforsamlinger. Er end Begrebet om Realunderviisningen for Mange højst uklart, saa er Trangen dertil unægtelig tilstede.

Ved nærmere at betragte, i hvilke af Borgerlivets Stillinger en højere Uddannelse især er nødvendig og nyttig, falder Tanken først paa Agerdyrkernes for Staten saa højst vigtige Klasse. Paa Bondestanden kan her vel ordentligviis ikke tænkes, men desto mere paa Godsejerne og paa de Besiddere af mindre Landejendomme der ere udenfor Bondestanden. Udviklede Aandsevner, fortrinligt Bekjendtskab med Naturen og dens Kræfter, og Kundskab i flere levende Sprog, ville forberede disse Landmænd til et rationelt Agerbrug, en videnskabelig Forst- og Havekultur, ville gjøre dem skikkede til hurtig at tilegne sig de Opdagelser der ideligen gjøres i disse Fag. Dette vil især blive Tilfældet naar de til en hensigtssvarende Skoledannelse føje en fortsat Uddannelse i samme Retning, ved at benytte Universitetets og den polytekniske Læreanstalts Forelæsninger, eller ved Selvstudium. Saaledes dannede Landmænd ville ogsaa med Held kunne deltage i Kommunalanliggenderne, til hvis Bestyrelse de fortrinsviis ville blive kaldede, og nogle ville blive istand til at indtage en hæderlig Plads i Stændernes Forsamlinger.

Blandt Forpagtere og Forvaltere træffes allerede nu ikke faa dannede Mænd, sikkert vil dette endnu hyppigere blive Tilfældet naar man ved Oprettelsen af Realunderviisningsanstalter forøger Lejligheden til at forskaffe sig videnskabelig Uddannelse.

Fabrikantens Næringsvej fordrer, endnu mere end Agerdyrkerens, Evne til at kunne rette sin Virksomhed efter de idelligen vexlende Tidsforhold, og et tidligt Bekjendtskab med Naturens Love. Bliver derfor hos den som er bestemt til Fabrikant Aanden tilbørligen udviklet i Skolen, og fortsættes denne Udvikling enten i den polytekniske Læreanstalt, eller derved at han jevnsides med sine praktiske Sysler gaaer videre paa den begyndte videnskabelige Bane, da vil han med større Kyndighed drive sin Dont; og naar Landet erholder mange saaledes uddannede Mænd, vil dette sikkert væsentligen bidrage til at hæve Industrien i Danmark til et højere Standpunkt. Det forstaaer sig, at her under Fabrikanter ogsaa indbefattes Ejere af store Brændevinsbrænderier, Bryggerier, Sæbesyderier, Garverier og flere lignende Industrianstalter. Haandværkerne ville derimod ialmindelighed ikke komme i denne Klasse; thi deels staaer maaske den Omstændighed i Vejen, at Haandværket udkræver en tidlig erhvervet Haandfærdighed, hvorfor Lærlingen i en ung Alder maa forlade Skolen; deels forhindre Forældrenes Kaar dem ofte fra at udsætte Tidspunktet for Udgangen af Skolen ret længe, og at betale den højere Skoleløn. Imidlertid frembyde de forskjellige Haandværker i denne Henseende en ikke ubetydelig Forskjel, da i nogle Haandfærdigheden spiller en større, i andre en mindre Rolle, og det Tilfælde møder derfor vel ogsaa, at en velhavende Haandværker ønsker at hans Søn, som er bestemt til at indtræde i samme Næringsvej, forinden erholder en videnskabelig Dannelse. Det maa derhos erindres, at om det end vil høre til de sjeldnere Tilfælde, at den vordende Haandværker kan deltage i den højere Realundervisning gjennem alle Klasserne af en videnskabelig Realskole, vil det være til stort Gavn for ham at benytte Undervisningen i de lavere Klasser, især naar, som nedenfor nærmere vil blive udviklet, nogle af Lærefagene først blive Undervisnings-

gjenstande i de højere Klasser; thi da vil Underviisningen i de lavere til en vis Grad udgjøre et afsluttet Helt.

Den tredie store Klasse af Næringsborgere for hvem en grundig videnskabelig Forberedelse maa ansees ønskelig, er Handelsklassen. Til en Tid, hvori Produktionssteder, Produkter og Fabrikater, og derved Handelsgjenstandene, Handelsvejene og Handelens Gang idelig en forandres, kræves der, for at være en dygtig og virksom Kjøbmand, endnu mere end tilforn, en tidlig dannet Aand, et allerede tidlig erhvervet Bekjendtskab med de levende Sprog, og en god Grundvold for de geografiske og naturhistoriske Kundskaber. Den Forskjel der frembyder sig mellem Fabrikanter og Haandværkere i Henseende til den højere Realunderviisnings Benyttelse, finder ogsaa Sted mellem Groshandlere og Detaillister. Det vil især være dem der ere bestemte til Groshandelen som ville benytte den videnskabelige Ungdomsdannelse, men Grændsen mellem Groshandelen og Detailhandelen er ikke skarp, og man kan tænke sig mangen Detailhandler der ønsker at give sin Søn en slig Uddannelse og først senere lade ham indtræde i Handelen, hvilket her lettere lader sig udføre end i Henseende til Haandværket, da de praktiske Færdigheder Detaillisten som saadan behøver, snart ere lærte. Der gives et Slags Detaillister som netop meget behøve en videnskabelig Forberedelse, især i Naturvidenskaberne, nemlig Apothekerne. Derhos gjelder ogsaa om Detaillisterne hvad der er sagt om Haandværkerne, at naar Realunderviisningens Gjenstande passende fordeles, ville de som i en tidligere Alder forlade den, dog i de lavere Klasser erholde en vel mindre omfattende, men dog grundig Underviisning.

Hvad der ovenfor er yttret om den Indflydelse den tidlige højere Dannelse har paa Landmandens Duelighed til at deltage i

offentlige Anliggender, gjelder naturligviis ogsaa om Fabrikanten og Kjøbmanden.

Der gives en, just ikke meget talrig, men dog vigtig, Klasse af Statsborgere som i Ungdommen behøver en god videnskabelig Forberedelse, og som efter de nærværende Forhold meget ofte savner den. Det er Kunstnerne, nemlig Malere, Billedhuggere, Arkitekter og Musikere. Deres tilkommende Beskjæftigelse udkræver en dannet Aand, endel Kundskaber, navnligen i Historie, Sprog, tildels i Mathematik og Naturvidenskaberne; de komme, ved den hæderlige Plads de indtage i Samfundet, i Berørelse med de mest dannede Klasser, og Mange have derfor vist ofte haft Anledning til at beklage den mangelfulde Undervisning der i Ungdommen blev dem til Del.

Flere borgerlige Sysler kunne nævnes hvor en videnskabelig Ungdomsdannelse virker gavnligt, f. Ex. Gartnerens og Veterinærens. Sømanden tør man vel derimod ikke ligefrem regne til dem der kunne benytte en gjennemført Realundervisning; thi hans Beskjæftigelse fordrer en tidlig Applikation, men den der har saadan Bestemmelse kan dog benytte Undervisningen i de lavere Klasser, og siden, enten i en Navigationsskole eller ved privat Undervisning, forskaffe sig de til hans Fag fornødne videnskabelige Kundskaber.

Skjønt de fleste civile Embeder udelukkende besættes med Studerende, saa gives der dog ikke faa hvortil der ikke udkræves en foregaaende Examen ved Universitetet, og som derfor snart besættes af dem der i Ungdommen have haft den lærde eller den militære Dannelse, snart derimod af Andre; — at nu disse sidste ogsaa have erholdt en videnskabelig Forberedelse, maa vistnok ansees ønskeligt. Disse Embeder ere mange og mange Slags; dertil høre Forstembeder, Amtsforvalter- og Postmester-Embeder, samtlige Toldembeder, adskillige Tjenester i Kontorerne

under Rentekammeret, Toldkammeret, Postdirektionen osv. — Forstembedsmændene ville isærdeleshed have Nytte af en Ungdomsundervisning hvori, foruden de almindelige Dannelsesmidler, Naturvidenskaberne og Mathematiken spille en vigtig Rolle.

Den videnskabelige Realundervisnings Virkekreds vilde endvidere betydeligen udvides, naar den ogsaa kunde blive Forberedelse til den militære Løbebane. Erfaringen synes at have godtgjort, at den der sent, f. Ex. som Student, indtræder paa denne Bane, kan blive ligesaa dygtig, som om han fra Barndommen var dannet dertil; ogsaa ere den videnskabelige Realundervisnings Gjenstande just saadanne, at de afgive de mest passende Dannelsesmidler og Kundskabskilder for den Militære, ligesom de ere det for Fabrikanten, Landmanden, Kunstneren og Kjøbmanden. Det er derhos øjensynligt, at Tidsaanden — vistnok med Føie — modstræber den Adskillelse mellem Borger og Kriger som tidligere var saa skarp. Den affondrede militære Ungdomsdannelse medfører ogsaa den Ulempe, at mangen Dreng i en ung Alder sættes i en militær Skole, som siden befindes enten med Hensyn til Legemskræfter eller Aandsretning at være uskikket dertil, og det falder ham da vanskeligt at træde tilbage. En Forbindelse af den militære og borgerlige Realundervisning kan vel altsaa i flere Henseender ansees som ønskelig.

Øjemedet med enhver Skoleundervisning er dobbelt, deels nemlig at uddanne og øve Aandskræfterne (den formelle Del af Undervisningen), deels at forskaffe Eleven Kundskaber og Færdigheder der kunne blive ham gavnlige i Livet (den reelle Undervisning). Disse to Øjemed kunne i Udøvelsen ikke affondres, og bør det ikke heller. Enhver Videnskab maa, naar den læres som den bør, foruden at meddele Kundskaber, tillige uddanne og øve

Elevens Hukommelse, Dømmekraft og øvrige Sjæleevner, og intet Middel der benyttes til at øve Kræfterne er saa aldeles stofløst, at jo noget tillige derved læres. En Skole som blot skulde gaae ud paa hvad man har kaldet en aandelig Gymnastik vilde ligesaa meget være en Uting, som en Skole hvis Maal kun var at meddele Kundskaber og Færdigheder. Navnet „Realundervisning" maa da ikke lede til den Tanke, at den formelle Dannelse her skulde være udelukket eller tilsidesat; ja det kan neppe engang antages, at den ved dette Slags Undervisning skulde spille en mindre betydelig Rolle end ved den lærde Undervisning; thi ikke blot for Embedsmanden, men ogsaa for Næringsborgeren er det vigtigt, at Aanden i Ungdommen saaledes øves, at han siden i Livet med Lethed kan opfatte, med Skarphed og Bestemthed begribe og dømme, ja der gives endog Evner som hos denne maae øves mere end hos hin, f. Ex. Evne til med Lethed og Sikkerhed at kjende og adskille de sandselige Gjenstande, til hvilken Øvelse Naturhistorien er særdeles skikket, og hvortil ogsaa den geometriske Tegnelære bidrager.

Men medens saaledes Realundervisningen ingenlunde adskiller sig fra den lærde Undervisning derved, at den udelukker eller tilsidesætter den formelle Dannelse, saa er der derimod en væsentlig Forskjel mellem disse to Slags Undervisninger i Henseende til de Fag der benyttes som Midler til denne Del af Dannelsen, og derved ogsaa i den Retning hvori Aandskræfterne fornemmelig udvikles. Den formelle Dannelse kan opnaaes ved forskjellige Fag; men Realundervisningen benytter fortrinsviis dem der tillige meddele de for den tilkommende borgerlige Stilling tjenligste Kundskaber. Et af de fortrinligste Dannelsesmidler er vistnok Sprogene; men, medens den lærde Skole hertil benytter de gamle Sprog og navnligen det Latinske (som allerede

af den Grund maa læres, fordi det sætter Nutiden i Forbindelse med den ældre Literatur, som Theologen, Juristen, Medicineren, Philologen og Philosophen bør kjende), saa benytter Realskolen de nyere Sprog, fordi disse paa den praktiske Livsbane blive langt vigtigere end de gamle, efterdi Naturvidenskaberne især skylde den nyere og nyeste Tid deres Udvikling. Mathematiken og Naturvidenskaberne høre ligeledes til de Fag der ere skikkede til Aandsøvelsen; de benyttes i videre Udstrækning i Realskolen end i den lærde Skole, fordi de tillige baade forsyne Eleven med endel siden nyttige Kundskaber, og give Aanden en Retning som staaer i nærmere Forhold til den tilkommende borgerlige Stilling.

Men uagtet der saaledes under Realunderviisningen tages Hensyn til Eleverne tilkommende borgerlige Stilling ialmindelighed, saa er dog Maalet for denne Underviisning ingenlunde en speciel men netop en almindelig Dannelse. At Skolen ikke kan give de praktiske Kundskaber og Færdigheder som behøves i Livsstillingerne, er indlysende, den kan hverken lære Haandværkeren Haandværket, Kjøbmanden at drive Handel, eller Landmanden at dyrke Jorden; disse Ting kunne efter Sagens Natur ikke læres andetsteds end i det praktiske Liv selv, i Værkstedet, paa Kontoret eller Pakhuset, eller i Landbruget; det vilde desuden fordre ligesaa mange Skoler som der gives forskjellige Næringssysler, og man vilde have stor Vanskelighed ved at erholde duelige Lærere, da dygtige Mænd i de praktiske Næringsgrene neppe vilde forlade disse for at underviise i Skolen. Men ikke engang om en Underviisning skikket til at forskaffe de forskjellige Næringsborgere, Kjøbmanden, Landmanden, Fabrikanten osv., de Forkundskaber enhver af dem for sig kunde behøve, altsaa om Specialskoler, kan her blive Spørgsmaal. For det Første vilde det nemlig atter her blive nødvendigt at dagne idetmindste saamange Skoler

som der gives Hovedklasser af borgerlige Sysler, altsaa en Handelsskole, hvori levende Sprog, Geografi, Bogholderi, Varekundskab osv. isærdeleshed skulde læres; en Skole for tilkommende Agerdyrkere, hvori Physik, Kemi og Naturhistorie vilde spille Hovedrollen, og behandles med specielt Hensyn til Agerdyrkningen; en tredie Skole for Fabrikanter og Haandværkere, hvori Mathematik, Kemi, Physik, Maskinlære og Tegning især vilde være vigtige; en fjerde for Kunstnere, hvori fortrinsvis Tegning, Modellering, Historie, Mythologi og Sprog dyrkedes; en femte for Militære, osv.

Saa mange Specialskoler vilde udenfor Hovedstaden aldeles ikke kunne oprettes, og selv i Hovedstaden vilde det falde vanskeligt, og medføre en uhensigtsmæssig Bortødslen af Pengemidler. De vilde dernæst ikke engang tilfredsstille dem der af Skolen fordrede speciel Uddannelse, da f. Ex. Detaillisten vilde fordre andre Kundskaber end Grossereren, de forskjellige Fabrikanter, Haandværkere og Kunstnere ligeledes forskjellige.

Men selv om man kunde see bort fra disse Vanskeligheder, vilde saadanne Specialskoler ikke være hensigtssvarende. Drengen skal ikke blot uddannes til et vist Fag, men ogsaa til at blive Menneske og Borger, og en blot Afretten til en vis Bestemmelse er Mennesket uværdig; thi Staten er ikke en Maskine, hvori hvert enkelt Hjul kun skal due til at virke paa et enkelt Sted og til et enkelt Øjemed. Ja man tør endog paastaae, at Eleven ved en saadan speciel Uddannelse vilde vorde mindre skikket til hans egentlige Fag, idet han udsattes for at blive ensidig og vanskelig at kunne finde sig i ny og uventede Tilfælde. Ogsaa vilde man derved lægge store Hindringer ivejen for at gaae over fra en borgerlig Beskjæftigelse til en anden.

Det her fremstillede Begreb om højere eller videnskabelig Realunderviisning, som den der, fornemmelig bestemt for de næringsdrivende Borgere, skulde skaffe disse en almindelig og videnskabelig Uddannelse, stemmer overens med det som de betydeligere Skrifter over denne Gjenstand hos os have fremsat, f. Ex. Pastor Gads og Rektor Tadeys, og det er det som ligger til Grund for begge Stænderforsamlingernes Petitioner, til den første af hvilke der var henviist i den kongelige Befaling. Det er altsaa dette Begreb som stadigen maa haves for Øje ved at undersøge Realunderviisningens Indretning, om end maaske Mange der mundtligen eller paa Tryk have yttret Ønske om Realunderviisningens Fremme, have tænkt sig Oprettelsen af Special- eller Applikationsskoler.

Ved at gaae over til nærmere at undersøge, hvormange og hvilke Fag der bør være Gjenstande for Realunderviisningen, skjønnede Kommissionen ikke rettere, end at der paa den ene Side bør sørges for at intet af Hovedmidlerne til Aandens Uddannelse forbigaaes, for at denne kan skee flersidig og harmonisk, og ikke heller nogen af de Hovedgrene af den menneskelige Viden der passe for Skolen, og som intet dannet Menneske bør være ukjendt med; men paa den anden Side, at Eleverne ikke overvældes med for mange Fag, hvorved baade det grundige Studium vilde lide, og Elevens Sind letteligen adspredes. En passende Middelvej vil imidlertid ej være vanskelig at træffe, naar man:

1. udelukker de Fag der enten udkræve en større Aandsmodenhed end den Skolens Elever ialmindelighed have, eller forudsætte Bekjendtskab med borgerlige Forhold hvori de endnu ikke ere indtraadte. Hertil synes at kunne

henføres: Philosophien, Statsvidenskaberne, og Kundskaben om Fædrelandets Lovgivning. Vistnok er det særdeles ønskeligt, at den Næringsborger der vil gjøre Fordring paa at høre til de Dannedes Klasse, og som muligen vil kaldes til Medvirkning i offentlige Anliggender, bliver bekjendt med disse Fag, men de høre ikke til Skoleundervisningen, men til den akademiske Undervisning, og den næringsdrivende Borger vil kunne erholde den ved i en modnere Alder at benytte Forelæsninger, eller ved Selvstudium;

2. udelukker Alt hvad der gaaer ud paa at forberede til et specielt Fag, saasom Varekundskab, Navigation, Arkitektur;

3. ikke som særskilte Fag optager Læregjenstande der vel hyppigen benyttes til at give et Undervisningsskema flere Rubriker, men hvoraf det Fornødne bekvemt kan meddeles under andre Fag, f. Ex. Anthropologi, der kan behandles som en Del af Naturhistorien, Statistik, der passende optages i Geografien, Æsthetik, der, forsaavidt den hører til Skoleundervisningen, kan behandles ved Undervisningen i Modersmaalet og de fremmede levende Sprog, Teknologi, hvoraf de nødvendigste almindelige Sætninger forekomme i Naturhistorien, Physiken og Kemien, medens Detailkundskaben om de forskjellige Fabrikationsgrene ikke kan gives i en Skole, blandt Andet ogsaa af den Grund, at der ikke er Lejlighed til at see Gjenstandene i Naturen.

De Lærefag som derefter blive tilbage som Gjenstande for Realundervisningen ere:

A. Religion.

Skjønt Aandens religiøse og moralske Uddannelse nærmest henhører til Opdragelsen, saa bør dog vistnok en Fremstilling af den kristelige Religions Sandheder og Bibelhistorien, samt en Udvikling af de religiøse og sædelige Begreber der baade i Henseende til Indhold og Form sysselsætte og danne Tænkningen, finde deres Plads i Realunderviisningen, men der vil i Henseende til Omfang og Methode neppe være nogen Forskjel mellem det som Realunderviisningen, og det som den lærde Underviisning i denne Henseende bør præstere.

B. Sprog.

1. Modersmaalet er en af de vigtigste Underviisningsgjenstande. Den danske Sproglære vil give Eleven de første grammatikalske Begreber, fortsatte Stileøvelser ville lære ham at udtrykke sig klart og bestemt i Modersmaalet, Læsning af den danske Literaturs bedste Skrifter, deels under Lærerens Veiledning deels efter hans Anviisning, vil fremme hans Nationalfølelse.

Den snevre Kreds inden hvilken det danske Sprog er indskrænket, den mindre rige Literatur og Nødvendigheden af i Samkvem med Fremmede mundtlig og skriftlig at betjene sig af fremmede Sprog, som deraf ere Følger, gjøre Sprogkundskab nødvendig for den dannede Danske, og det bør derhos ikke oversees, deels at Studiet af de fremmede levende Sprog i Realunderviisningen træder istedetfor Studiet af de gamle Sprog, som et vigtigt Middel til den formelle Dannelse, dernæst at Fordringen paa Kundskab i flere Sprog, som Bestanddel af almindelig Dannelse, eftersom Forholdene nu engang ere, ikke

kan afvises. Ved at lade de tre fremmede Sprog hvorom her kun kan være Tale, indtræde efterhaanden i Læreplanen, ville nogle af de med den udstrakte Sprogundervisning forbundne Ulemper afhjelpes, og desuden flere Fordele opnaaes.

2. Det tydske Sprogs Studium slutter sig nærmest til Modersmaalet. Hint Sprogs vanskelige Grammatik vil i Forbindelse med den danske betydeligen bidrage til en fuldstændigere og klarere Indsigt i de grammatikalske Begreber. Stileøvelser ville, ved den selvvirksomme Anvendelse af hin Indsigt, væsentligen medvirke til at forskaffe den Aandsøvelse som det latinske Sprogs Studium giver i de lærde Skoler. Ojemedet med denne Undervisning maa være at bringe Eleven, naar det hele Skolekursus er gjennemgaaet, til ikke blot at læse, men ogsaa at skrive og saavidt muligt at tale dette Sprog.

3. Da det, naar ikke andre Fag skulle tilsidesættes, neppe vil være gjørligt, at bringe Undervisningen baade i det engelske og franske Sprog til det Punkt som ovenfor er angivet for det tydske, saa vil det blive nødvendigt, at man kun i det ene af disse Sprog stræber at naae dette Punkt, i det andet derimod indskrænker sig til at bringe Eleverne saavidt, at de kunne læse og om muligt skrive det. Men der opstaaer da det Spørgsmaal, hvilket af disse tvende Sprog der i saa Henseende bør have Fortrin. For den der er bestemt til Kjøbmand vil det engelske udentvivl foretrækkes, men i de fleste andre Livsstillinger vil man give det franske Fortrinet. Betragtet som Middel til den formelle Dannelse, har det sidste det forud for det engelske, at det hører til en ganske anden

Sprogklasse end Modersmaalet. Da ikke Alles Fordringer kunne opfyldes, og da Realskolen ikke kan paatage sig den specielle Forberedelse til en bestemt Levevej, saa maa det som ikke kan præsteres i Skolen overlades til Privatundervisning, enten jevnsides med Skoleundervisningen, eller efterat denne er fuldendt.

Efter nogle Skolemænds Mening at optage Latinen som et Lærefag i Realundervisningen, fortjener neppe Bifald. Skulde dette Sprog der benyttes som Dannelsesmiddel, vilde det medtage megen Tid, som da, naar Eleverne ikke skulde anstrænges over Evne, maatte fragaae de andre Fag, uden at derved vilde erholdes en formel Dannelse der var væsentlig forskjellig fra den der kan erhverves ved en grundig videnskabelig Undervisning i de levende Sprog. For at bringe det til at læse de latinske Forfattere, vilde ligeledes udkræves et langvarigt Studium af dette vanskelige Sprog. At gjøre det til Undervisningsgjenstand blot for at Eleven kunde lære nogle latinske Ord, og til Nød forstaae et latinsk Citat, kan allermindst billiges.

C. Videnskaber.

1. Mathematiken er baade et fortrinligt Middel til at uddanne og øve Aandskræfterne, og de derved erhvervede Kundskaber blive mere eller mindre anvendelige i det praktiske Livs forskjellige Stillinger. Efter at der i de lavere Klasser er erhvervet Færdighed i praktisk Regning, synes for de højere Klasser Arithmetik, Geometri, Stereometri, Trigonometri, Læren om Logarithmerne og Algebra indtil Ligninger af anden Grad inklusive, at være de passende

Læregjenstande. Dette udfordres til Adgangsexamen ved den polytekniske Læreanstalt, og videre kan man neppe gaae naar man ikke vil træde ud af Skolens og gaae ind i de høiere Læreanstalters Sphære. Under Undervisningen i Physik og mathematisk Geografi er der Leilighed til at gjøre opmærksom paa Mathematikens Anvendelse; ogsaa kunde praktisk Landmaaling passende benyttes i dette Øiemed, hvormed muligen (ialtfald i særskilte Undervisningstimer) kunde forbindes Undervisning i topografisk Tegning. Den geometriske Tegnelære understøtter ligeledes den mathematiske Undervisning.

2. Naar Naturhistorien foredrages efter en rigtig Methode, er den et fortrinligt Middel til den formelle Dannelse. Den indeholder Anvendelse af endel logiske Begreber og Slutninger, den gjør Forholdet mellem Aarsag og Virkning, Øiemed og Middel, anskueligt for Eleven, skjærper hans Iagttagelsesevne, styrker hans Hukommelse, og virker gavnligt paa den moralske og religiøse Følelse. Denne Videnskab meddeler derhos Kundskaber der blive nyttige i Livet, og gjør Eleven fortrolig med Naturen, hvormed han siden i de praktiske Livssysler saa ofte kommer i Berørelse. Saavidt muligt bør de Naturlegemer der tjene til at oplyse Foredraget forevises, hvorfor Plantelæren bør foredrages om Sommeren.

3. Naturlæren indeholder ligesom Naturhistorien et dannende Element, men anbefaler sig desuden især ved den store Anvendelighed i Livet som de herhen hørende Kundskaber frembyde. Saavel den mekaniske Del af Naturlæren, som Kemien, derunder Elektrisitetslæren indbefattet,

bør foredrages. De vigtigste Instrumenter maae være tilstede og Experimenter gjøres.

4. Geografi bliver som Overgangsled fra de naturvidenskabelige til de historisk=statistiske Videnskaber vigtig i Realunderviisningen; den er derhos af betydelig praktisk Anvendelighed. Den smaalige Detail bør undgaaes saavel i den politiske som physiske Geografi. De vigtigste astronomiske Kundskaber kunne meddeles i den mathematiske Geografi, eller gives i et, dog kortfattet, særskilt Kursus.

5. Historien er ikke mindre vigtig i den reale end i den lærde Underviisning, da den er en væsentlig Bestanddel af almindelig Dannelse. Den udøver en gavnlig Indflydelse paa Aandsudviklingen, og de Kundskaber den meddeler finde deres Anvendelse i Livet. At Underviisningen ikke maa indskrænkes til Navne og Aarstal, men bør gaae ud paa at give en klar Oversigt af Verdensbegivenhederne og Indsigt i de enkelte Folkeslags Historie, forstaaer sig af sig selv. Kulturhistorien, Opdagelsernes, Industriens og Handelens Historie blive vigtige Dele af denne Underviisningsgren.

D. Kunster og Færdigheder.

De skjønne Kunster forudsætte særegne Anlæg hos Eleven for at Underviisningen deri kan blive frugtbar; de kunne derfor ikke henhøre under Gjenstandene for den almindelige Dannelse. Derimod bør den geometriske Tegnelære, Frihaandstegning, og maaske i de højere Klasser noget af Perspektivlæren foredrages, da hertil intet særegent Talent udkræves, og de virke gavnligt i Henseende til den formelle Dannelse, og navnligen skjærpe Øjet.

Ogsaa Sang, der, naar den indskrænkes til de første Elementer, med faa Undtagelser er tilgængelig for Alle, og som bidrager til Ørets Uddannelse, bør læres, ialtfald i særskilte Timer.

Færdighed i at skrive, der antages til en vis Grad allerede at finde Sted ved Indtrædelsen i Realskolen, maa her øves og bringes videre. Skjønskrivning er for den tilkommende næringsdrivende Borger tildels vigtigere end for den der underviises i den lærde Skole.

Gymnastik, derunder indbefattet Svømning, Dands, Fægten og Huggen, samt i de øverste Klasser Vaabenøvelser, bør ogsaa være Underviisningsgjenstande i Realskolen.

I Henseende til Lærefagenes Fordeling vil det være gavnligt, at ikke alle Fag strax indtræde i Underviisningskredsen, men at nogle først senere komme til i de øvre Klasser. Ved en saadan Fordeling vil nemlig vindes:

a. at Eleverne ikke paa engang overvældes af formeget uensartet Stof, hvorved Sindet let adspredes og Grundigheden i de enkelte Fag lider;

b. at de Lærefag som fordre en større Aandsmodenhed først foredrages naar denne Modenhed virkelig er tilstede. Disse ville da drives til større Fuldkommenhed og i kortere Tid, og de lettere Fag og Færdigheder ligeledes i de lavere Klasser. Saaledes vindes ikke blot Tid, men Aandsudviklingen skrider mere naturligt frem. Derfor bør Mathematiken først indtræde i en senere Periode af Underviisningen, medens den tidligere Alder benyttes til at skaffe fortrinlig Færdighed i Regning; Physik og Kemi først sent indtræde, medens Naturhistorien allerede ved

Begyndelsen er en passende Læregjenstand; ogsaa de fremmede levende Sprog bør indtræde efterhaanden;

c. en tredie Fordel af en saadan Fordeling er den, at Skolen ogsaa kan blive nyttig for den der af økonomiske eller andre Aarsager maa forlade den førend det hele Kursus er tilendebragt; thi hvad han har lært vil da udgjøre noget Helt, og saaledes vil en højere Realskole komme flere Elever og flere Stænder tilgode. Naar en velhavende Haandværker eller Detailhandler sætter sin Søn i en saadan Skole, skjønt han allerede i det 14de eller 15de Aar igjen maa tage ham ud deraf, saa vil dog Eleven, naar han forlader Skolen, baade som Menneske og med Hensyn til sin borgerlige Stilling være bedre dannet, end om han forlod den med Brudstykker af flere begyndte Lærefag. Hvis man herimod vilde indvende, at den højere Realskole forsaavidt ikke præsterer andet end en almindelig Borgerskole, da svares, at den vel ikke giver de saaledes tidlig Udtraadte Underviisning i flere Fag end der læres i de bedre Borgerskoler, men at den skaffer dem Underviisning af flere og fortrinligere Lærere, og derfor upaatvivleligen en grundigere Underviisning.

Hvormeget end Fagenes Antal og Ønsket om ved en grundig og omfattende Underviisning at bringe Disciplene saavidt som muligt, opfordre til at forøge Skoletimernes Antal, bør man dog vogte sig for at dette ikke bliver for stort, ligesom og for ikke at kræve formegen Tid til den daglige Forberedelse. Foruden den skadelige Indflydelse som et Overmaal af Stillesidden og aandelig Anstrængelse let kan medføre, saa hindrer en altfor lang Skoletid Eleven i at anvende noget af sin Tid til Beskjæf-

tigelser overeensstemmende med egen Tilbøjelighed, hvorved hans Aand kunde erholde en friere og selvstændigere Udvikling. Naar hans Tid næsten udelukkende optages, blive ofte medfødte Anlæg, f. Ex. til Musik, Tegning, en eller anden Videnskab, kvalte eller tilbageholdte i deres Udvikling, eller hans Tilbøjelighed kommer i en fortsat skadelig Strid med Opfyldelsen af hans Pligter; selv om Anlæggene ikke ere større, end at Eleven vil blive Dilettant, kan det have en skadelig Virkning at han forhindres fra en Sysselsættelse der kunde vække Aanden og forædle Sindet.

Disse Grunde mod et for stort Timeantal gjelde vistnok ikke mindre for Realskolen end for den lærde Skole. Med Hensyn til Realeleven kommer endnu den Betragtning til, at den vordende Næringsborger ikke formeget bør vænnes til Boglivet, hvorved han kunde udsættes for at blive mindre skikket til det praktiske Livs Sysler; ligesom og at et altfor stort Timeantal for de Elever hvis tilkommende Livsstilling allerede tidligen var bestemt, vilde lægge Hindringer ivejen for Underviisning udenfor Skolen i de Fag der kunde gavne i en saadan Stilling. Ved at gjøre Beskjæftigelse udenfor Skolen lettere, vil man tillige noget bortfjerne de Klager som vel jevnligen ville høres over at Skolen ikke præsterer hvad Forældrene ønske.

Det formentes herefter, at Underviisningen i de egentlige Lærefag som kræve Aandsanstrængelse og Forberedelse, ikke bør optage mere end 4—5 Timer om Dagen, og den hele Skoletid ikke letteligen udgjøre mere end 5—6 Timer; ligesom og at Forberedelsen ikke bør fordre noget stort Antal af Timer.

I Henhold til alt Foreslaaende formente Kommissionen at følgende Timetabel maatte ansees som hensigtsvarende, hvorhos dog indrømmedes, at den i Enkelthederne kan modificeres uden at derfor Grundprinciperne for Fordelingen og Timetallet opgives.

Det var antaget, at Undervisningen i den videnskabelige Realskole maatte begynde med det 8de Aar og fortsættes indtil det 18de Aar. Der er i Provindsstæderne Mangel paa Lejlighed til at faae de mindre Børn godt underviste, og det er ønskeligt at den for Realskolen lagte Undervisningsplan allerede anvendes i den unge Alder.

Ligeledes er det vigtigt, at der gives Lejlighed til at Alderen fra 15—18 Aar, i hvilken formedelst den erhvervede Aandsmodenhed saa meget kan udrettes, bliver benyttet til Undervisningen, om det end efter de nærværende Forhold er at vente, at de for Elever af denne Alder bestemte Klasser kun ville blive benyttede af forholdsvis færre Elever.

Det vilde være ønskeligt, at hver Klasse i Regelen kun krævede et Aar, og at Skolen altsaa havde 10 Klasser, men da de økonomiske Forhold neppe, idetmindste for Tiden, ville tillade Oprettelsen af saamange Klasser i Provindsbyerne, var tilføjet en Timetabel for en saadan Skole paa 5 Klasser.

Timetabel
for en Realskole paa 10 Klasser.

	1ste Klasse. 8—9 Aar.	2den Klasse. 9—10.	3die Klasse. 10—11.	4de Klasse. 11—12.	5te Klasse. 12—13.	6te Klasse. 13—14.	7de Klasse. 14—15.	8de Klasse. 15—16.	9de Klasse. 16—17.	10de Klasse. 17—18
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Regning	6	6	4	4	4	4	1	1	1	1
Mathematik . .	:	:	:	:	3	3	6	6	6	6
Physik og Kemi	:	:	:	:	:	:	2	2	2	2
Naturhistorie . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Historie	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Dansk	3	3	4	4	4	4	2	2	2	2
Tydsk	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Engelsk	:	:	:	:	:	:	5	5	5	5
Fransk	:	:	3	3	4	4	4	4	4	4
	21	21	23	23	27	27	32	32	32	32
Skrivning . . .	4	4	4	4	2	2	1	1	1	1
Tegning	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Gymnastik . . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	31	31	33	33	35	35	39	39	39	39

Timetabel
for en Realskole paa 5 Klasser.

	1ste Klasse. 8—10 Aar.	2den Klasse. 10—12.	3die Klasse. 12—14.	4de Klasse. 14—16.	5te Klasse. 16—18.
Religion	2	2	2	2	2
Regning	6	4	4	1	1
Mathematik	=	=	3	6	6
Physik og Kemi . . .	=	=	=	2	2
Naturhistorie	2	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2	2
Historie	3	3	3	3	3
Dansk	3	4	4	2	2
Tydsk	3	3	3	3	3
Fransk	=	3	4	4	4
Engelsk	=	=	=	5	5
Skrivning	4	4	2	1	1
Tegning	4	4	4	4	4
Gymnastik	2	2	2	2	2
	31	33	35	39	39

Timetabel
for en Realskole paa 10 Klasser.

	1ste Klasse. 8—9 Aar.	2den Klasse. 9—10.	3die Klasse. 10—11.	4de Klasse. 11—12.	5te Klasse. 12—13.	6te Klasse. 13—14.	7de Klasse. 14—15.	8de Klasse. 15—16.	9de Klasse. 16—17.	10de Klasse. 17—18
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Regning	6	6	4	4	4	4	1	1	1	1
Mathematik . .	:	:	:	:	3	3	6	6	6	6
Physik og Kemi	:	:	:	:	:	:	2	2	2	2
Naturhistorie . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Historie	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Dansk	3	3	4	4	4	4	2	2	2	2
Tysk	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Engelsk	:	:	:	:	:	:	5	5	5	5
Fransk	:	:	3	3	4	4	4	4	4	4
	21	21	23	23	27	27	32	32	32	32
Skrivning . . .	4	4	4	4	2	2	1	1	1	1
Tegning	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Gymnastik . . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	31	31	33	33	35	35	39	39	39	39

Timetabel
for en Realskole paa 5 Klasser.

	1ste Klasse. 8—10 Aar.	2den Klasse. 10—12.	3die Klasse. 12—14.	4de Klasse. 14—16.	5te Klasse. 16—18.
Religion	2	2	2	2	2
Regning	6	4	4	1	1
Mathematik	=	=	3	6	6
Physik og Kemi . . .	=	=	=	2	2
Naturhistorie	2	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2	2
Historie	3	3	3	3	3
Dansk	3	4	4	2	2
Tydsk	3	3	3	3	3
Fransk	=	3	4	4	4
Engelsk	=	=	=	5	5
Skrivning	4	4	2	1	1
Tegning	4	4	4	4	4
Gymnastik	2	2	2	2	2
	31	33	35	39	39

Hvad der fremfor alt betinger en Skoles, altsaa ogsaa en højere Realskoles, Flor er Lærernes Dygtighed. Det bliver derfor aldeles nødvendigt, baade at der ansættes et nogenlunde betydeligt Antal af Lærere, for at disse ikke skulle være nødte til at overtage flere Fag end de ere vel funderede i, og kunne vedblive at studere, og at de ansatte Lærere lønnes saaledes, at de kunne have anstændigt Udkomme, og tillige have Udsigt til forøgede Indtægter ved tiltagende Embedsalder. Rektor, Overlærere og Adjunkter ved en saadan Realskole bør da ikke sættes paa lavere Gager end dem der nu gives ved de lærde Skoler, men snarere, da disse ikke uden Grund ansees for at være for lave, paa højere Gager. Adjunkterne bør kunne rykke op til Overlærer-Embederne, og Overlærerne, forsaavidt de maatte have den fornødne Administrations-Duelighed, til Rektoraterne; men da det ved Besættelsen af disse sidste er af største Vigtighed, at der sees hen til denne sidste særegne Duelighed, saa maatte her intet strengt Ancjennitets-System følges, men derimod paa den anden Side den i sit Fag duelige og nidkjære Overlærer kunne rykke op til en Gage der var lig Rektorernes, eller dog de yngre Rektorers.

Gagerne formentes omtrent at maatte blive følgende:

Rektor .	1500—2000	Rbd.
Overlærer	800—1200	—
Adjunkter	600 — 800	—

I Begyndelsen, medens de fleste ansatte ville være unge Mænd, vil man ialmindelighed kunne holde sig til de her anførte laveste Gager. Dog burde man visseligt ikke tage i Betænkning endog strax at tillægge Rektor en betydelig Gage, naar man derved kunde erholde en fortrinlig duelig Mand til at forestaae en Realskole.

Da det i Provindsstæderne vil være vanskeligt at erholde gode Timelærere, saa maatte man fornemmelig gjøre Regning paa de faste Lærere, og disses Antal derfor ikke være for lidet. Foruden Rektor maatte det faste Lærer-Personale derfor nok bestaae af 2 Overlærere og 3 Adjunkter, forsaavidt Skolen kun havde 5 Klasser, og af et større Antal, naar den havde 10 Klasser.

Hvor en Realskole med 10 Klasser kan oprettes, ville Lærerne hver kun erholde et Fag, eller højst to beslægtede, hvilket vistnok er det ønskeligste; hvor der derimod kun kan blive 5 Klasser, er Forbindelsen af flere Fag nødvendig. Denne bør imidlertid neppe forud engang for alle være bestemt, f. Ex. at Physik og Kemi altid skulde være forbundne med Mathematik, Engelsk med Fransk, Geografi med Historie, men bør rette sig efter de enkelte Tilfælde, da man ellers vil være udsat for, snart at maatte give Slip paa en fortrinlig Lærer i et enkelt Fag, snart at antage en der i et af Fagene kun nogenlunde kan fyldestgjøre Fordringerne.

Af den der vilde ansættes som fast Lærer ved en Realskole, maatte man vel, om ikke ved disse Skolers Oprettelse saa dog senere, fordre en Prøve, og det ikke blot paa Kundskaber i det eller de Fag hvori han vilde ansætttes, men ogsaa paa praktisk Duelighed i at undervise. En saadan theoretisk og praktisk Prøve, der jo ikke meget ofte vilde forefalde, kunde skee for en Examinations-Kommission, hvis Medlemmer kunde vælges blandt de vedkommende Universitets-Professorer og Lærerne ved den militære og polytekniske Højskole, samt de Mænd som ellers i Hovedstaden maatte have gjort sig fortjente af Realundervisningen.

Kommissionen var i det Foregaaende gaaet ud fra den Forudsætning, at Trangen til en højere Realundervisning bør af-

hjelpes ved Oprettelsen af selvstændige videnskabelige Realskoler, en Forudsætning der ogsaa ligger til Grund for Stændernes Petition, og synes at finde Medhold i det allerhøjeste Reskript. Da det imidlertid ikke sjelden paastaaes, at de allerede bestaaende Undervisningsanstalter, ialtfald ved at udvides eller noget omdannes, kunne afhjelpe Trangen, ansaaes det passende nærmere at undersøge, om denne Paastand fortjener Bifald.

At vore nuværende Borgerskoler, selv hvor de ere adskilte fra Almueskolerne og ere forsynede med en Realklasse, ikke kunne gjøre Ønsket om højere videnskabelige Realskoler overflødigt, har Erfaringen, i den lange Aarrække der er forløbet siden Skoleanordningen udkom, nøksom godtgjort. Kjøbstædernes mere dannede Indvaanere (Embedsmændene, de mere velhavende Kjøbmænd, Kapitalister, Pensionister osv.) benytte dem ikke for deres Børn; for de dannede Landmænd ere de ikke bestemte, og de vilde, om de vare det, heller ikke blive benyttede af dem. Hovedgrundene hvorfor disse Skoler ikke kunne tilfredsstille dem der ønske at give deres Børn en videnskabelig Uddannelse ere, at de have saa faa og saa sparsomt lønnede Lærere, ordentligvis kun en theologisk Kandidat og en Seminarist, dernæst, at de besøges af Børn der have haft højst forskjellig forberedende Undervisning og nydt en meget forskjellig Opdragelse.

At disse Skoler kunne trænge til Forbedringer, og at det for Kjøbstadborgernes Uddannelse ialmindelighed vilde være ønskeligt at Borgerskolerne præsterede mere end for nærværende Tid, indrømmede Kommissionen, men skjønnede dog ikke rettere, end at disse Skoler, selv om de hævedes til et højere Trin, ikke vilde kunne yde den videnskabelige Realundervisning. Disse Skoler ere nemlig, efter deres hele Indretning, Kommunalanstalter. Deres Indtægter eller dog de vigtigste af disse erholdes ved Bidrag fra Kommunens Medlemmer; til disses Tarv

ialmindelighed maa der derfor tages Hensyn, og ikke til enkelte Indvaaneres, endnu mindre til Indbyggerne i andre Kjøbstæder eller Landboerne, ligesom ingen Kjøbstad kan undvære Skoler af dette Slags.

Men heraf synes ligefrem at følge, at den højere videnskabelige Realundervisning ikke kan blive Gjenstand for Kjøbstædernes Borgerskoler. I Regelen vil det være deels Embedsmændene, deels de mere dannede og velhavende blandt de næringsdrivende Borgere, der ønske at give deres Børn denne Undervisning; den simple Haandværker vilde da med Grund kunne beklage sig over at maatte bidrage til en Undervisning som ikke han men hans mere velhavende Nabo havde godt af. Da dernæst Bekostningerne til videnskabelige Realskoler ere saa betydelige, vilde det kun være i faa Byer at Borgerskolerne dertil kunde omdannes, og saaledes maatte disse blive besøgte af Børn fra andre Byer, ligesom ogsaa Landejere, Landsbypræster og andre paa Landet Boende vilde benytte dem. Men heri synes allerede at ligge, at slige højere Skoler maae betragtes som tilværende for hele Landet, og ikke for de enkelte Byer hvori de findes; hvoraf da synes at flyde, at de ikke bør være Gjenstande for Kommunernes, men for Statens Omsorg.

Borgerskolernes Omdannelse til Realskoler, i den Betydning som Ordet her tages, kunde saaledes ialtfald ikke skee uden fuldkommen at forlade de for Borgerskolerne hidtil fulgte Grundsætninger; men selv om Kommissionen ansaae saadant for hensigtssvarende, maatte Den antage det udenfor Grændserne af Dens Virkekreds herom at gjøre Forslag; thi skjønt Provindsialstændernes Petition om Realskolers Oprettelse tillige henpeger paa en, dog mindre betydelig, Forandring i Borgerskolerne, nævner det kongelige Reskript kun den førstnævnte Gjenstand.

De lærde Skoler kunne vistnok ogsaa besøges af dem der ikke ere bestemte til at gaae Embedsvejen, og det er ogsaa den Udvej der oftest vælges; men unægteligt er det, at den Undervisning som gives i disse Skoler, skjønt den vistnok har Betydeligt forud for den der erholdes i Borgerskolen, dog ikke skaffer en Dannelse der staaer i nærmere Forhold til saadanne Elevers tilkommende Bestemmelse. De gamle Sprog betragtes som de vigtigste Lærefag; Undervisningen i de levende Sprog og Mathematiken er mindre udstrakt end Realeleven behøver, og Naturvidenskaberne ere i Regelen aldeles udelukkede.

Om de lærde Skoler saaledes kunde og burde ombannes, at de levende Sprog og Realvidenskaberne erholdt en større Udvidelse, er et Spørgsmaal som Kommissionen maatte antage at ligge udenfor nærværende Sag. Vist er det, at saadant vilde udkræve en Hovedreform i alle lærde Skoler, fortrinligere Lærere maatte ansættes i de levende Sprog og i nogle af Realfagene, naar disse skulde dyrkes i større Omfang, og Undervisningsmethoden maatte betydeligen forandres, naar Eleverne ikke uforholdsmæssigen skulde overvældes med Arbejde; ligesaa vel og de fleste af de nærværende Skolebestyrere maatte have forandret deres Anskuelser om de gamle Sprogs Forhold til den hele lærde Undervisning, førend en saadan Reform med Held kunde gjennemføres, og der vilde dog stedse blive grundet Anledning til Frygt for, at en Undervisning i 5 Sprog foruden Modersmaalet, og i saamange Videnskaber, neppe lod sig realisere, naar alle Fag skulde drives med Alvor og i fornødent Omfang, uden at gjøre uforholdsmæssig Fordring til Elevernes Kræfter.

Det kunde synes, at man ved at oprette Realklasser ved de latinske Provindsialskoler maatte være istand til at afhjelpe Trangen til Realunderviisning paa en mindre bekostelig Maade end ved at oprette selvstændige Realskoler, og at Planen

da kunde udføres for flere Byer. De jydske Provindsialstænder have andraget paa at saadant maatte skee i de Byer som ikke kunde erholde en selvstændig Realskole. Det er foreslaaet og udviklet i en Artikel i Aarhus Stiftstidende 1836 Nr. 88, der, saavidt vides, har en bekjendt dygtig Skolemand der paa Stedet til Forfatter.

Men Sagen har større Vanskeligheder, end der ved den første Tanke frembyder sig. De nærværende Rektorer ere alle blevne vante til udelukkende at have den saakaldte klassiske Undervisning for Øie, og ville derfor ikke saa let sætte sig ind i et nyt Slags videnskabelig Undervisning, og behandle den med den Kjerlighed og Omhu som en ny Anstalt netop i høj Grad udkræver; de ere næsten alle Philologer, og lidet bekjendte med de Fag som skulle være de vigtigste Undervisningsgjenstande i Realskolen. Realklasserne kunde saaledes let af selve Skolebestyrerne blive betragtede som Bisag. Det er dernæst netop i Realskolens Hovedfag, Mathematik, levende Sprog og Naturvidenskaberne, at de latinske Skoler enten aldeles fattes Lærere (nemlig i Naturvidenskaberne) eller have Mangel paa tilstrækkelig gode Lærere. Skulde Realundervisningen bringes til samme Punkt som den lærde Undervisning, da maatte der være ligesaa mange Realklasser, som lærde Klasser. Betænkes nu, at disse ny Klasser skulde have Lokale, hvilket vel i Reglen ikke vilde findes i de nærværende Skolebygninger, og at det meget forøgede Antal af Undervisningstimer fordrede, at deels flere Lærere maatte ansættes, deels de nuværende Lærere erholde forholdsmæssig Forhøjelse i Gage, hvilket da ogsaa maatte gjelde om Rektor, saa vilde Omkostningerne ikke blive saa særdeles meget under dem som en fuldstændig Realskole vilde medføre; ja det er aldeles ikke usandsynligt, at saadanne Realklasser endog vilde komme til at koste mere end en fuldstændig Realskole; thi naar Resultatet af Under-

visningen, netop fordi den kun var et Surrogat for hvad en Realskole kunde give, blev mindre fordelagtigt end i Realskolen, saa vilde hine Klasser blive mindre besøgte, og altsaa afgive en ringere Indtægt i Skoleløn. Det kunde vel hænde, at tvende selvstændige Realskoler, anlagte paa passende Steder i Provindserne, ialtfald naar de kom i Flor, vilde kræve et mindre betydeligt Tilskud af det Offentlige, end Realklasser føjede til fire af de lærde Skoler i Provindserne. De Erfaringer man i Hovedstaden har gjort i Henseende til de nogle private lærde Skoler tilføjede Realklasser, synes heller ikke at anbefale dette Forslag.

Det er derfor kun under Forudsætning af, at Rektor ved en eller anden Skole i de større Byer maatte have særdeles Interesse for Realundervisningen, at der ved denne Skole allerede fandtes eller bleve ansatte fortrinlige Lærere i Mathematik, Naturvidenskaberne og de levende Sprog, at saadanne Realklassers Oprettelse kunde ansees gavnlig, og dog vilde, selv under disse Forudsætninger, en saadan Foranstaltning kun være at betragte som et Surrogat, hvorved man ufuldkomment vilde opnaae det tilsigtede Maal. Hvor det gjelder om at kalde noget Nyt tillive der skal staae sin Prøve, der maa man hellere samle de disponible Kræfter til at skabe noget Fortrinligt og Selvstændigt, end adsplitte Kræfterne paa endel Surrogater og halve Foranstaltninger, der rimeligvis mislykkes eller give et ufyldestgjørende Resultat, som sætter den hele Sag Decennier tilbage.

Ligesom Kommissionen saaledes ikke troede at burde anbefale Oprettelsen af Realklasser i de latinske Skoler, saaledes kunde Den heller ikke tilraade et lignende Forslag, der gaaer ud paa at den lærde Skoles tvende nedre Klasser skulde være fælles for alle Eleverne, men at disse derefter ved det fortsatte Studium skulde adskilles, saa at de der vare bestemte for den klassiske Dannelse skulde gaae over til de tvende lærde Klasser, de øvrige derimod

til tvende Realklasser. Underviisningen i de gamle Sprog skulde da for hine først begynde med Indtrædelsen i tredie Klasse, eller omtrent med det 14de Aar. Denne Forandring i de lærde Skoler vilde sikkert finde megen Modsigelse hos de fleste Philologer, idet de antage, at kun Enkelte ved en saa sen Begyndelse kunde vente at erholde grundig Indsigt i Oldtidens Sprog, og at derhos den gavnlige Virkning som disse Sprogs Studium har paa den formelle Dannelse i den unge Alder, vilde gaae tabt. Hertil kommer, at naar Eleverne i de to øverste lærde Klasser skulde bringe det til samme Punkt i de gamle Sprog som der nu fordres til Examen Artium, vilde det være at befrygte, at de øvrige Fag, navnligen Mathematik og de levende Sprog, i denne senere Periode af deres Skolegang uforsvarligen maatte tilsidesættes. Vilde man derimod blot lade den nederste Klasse være fælles, da vilde Bekostningerne ikke blive betydeligen mindre, end om man oprettede en fuldstændig Række af Realklasser. I begge Tilfælde er det desuden at befrygte, at Fællesklasserne vilde erholde for stort et Antal af Elever.

Man kunde maaskee opkaste det Spørgsmaal, om ikke Realunderviisningen paa en endnu inderligere og tillige endnu mindre bekostelig Maade kunde forenes med den lærde Underviisning, naar de studerende og ikkestuderende Elever erholdt fælles Underviisning undtagen i de Timer der ere bestemte til de gamle Sprog, i hvilke Timer de Ikkestuderende da kunde undervises i andre Fag; thi vel har Erfaringen lært, at uagtet Ikkestuderende kunne optages i de latinske Skoler og fritages for Underviisningen i Latin og Græsk, dette dog benyttes af yderst Faa (i 1834 vare der kun 10 saadanne i hele Landet); men man kunde maaskee troe, at Aarsagen hertil fornemmelig ligger deri, at saadanne Elever i endel Timer blive ubeskjæftigede. En nærmere Undersøgelse vil imidlertid vise, at en saadan Kombination endnu

mindre end Oprettelsen af Realklasser vilde føre til Maalet. Det som især er Aarsag i at Underviisningen i de lærde Skoler ikke passer for Realeleven er, at de for ham vigtigste Fag, Mathematik, Naturvidenskaberne og de levende Sprog, ikke blot behandles af mindre gode Lærere, men ogsaa i et langt mindre Omfang end det for ham er ønskeligt; men den her nævnte Foranstaltning vilde jo intet afhjelpe i denne Henseende, saalænge Realeleven i disse Fag skulde undervises i Forening med de Studerende; thi særskilte Timer i samme Fag kunde jo ikke gives, siden Eleverne da i Fællestimerne ikke kunde følges ad. Realeleven fik altsaa ingen udvidet Underviisning i Mathematik, Fransk, Tydsk, rimeligviis heller ingen i Naturvidenskaberne, der vel efterhaanden ville indtræde som Læregjenstande i de lærde Skoler, og der blev da altsaa nok kun Engelsk tilbage der kunde læres istedetfor Latin og Græsk, og det vilde vanskeligen udfylde alle Timer. Vilde man affondre Eleverne med Hensyn til Underviisningen i Mathematik, Fransk, Tydsk og Naturvidenskaberne, og kun lade dem blive samlede i Religion, Dansk, Historie, Geografi, Regning, Skrivning og de øvrige Færdigheder, da vilde Bekostningen til de ny Klasser som maatte oprettes med særskilte Lokaler og Lærere, ingenlunde blive ubetydelig. Hertil kommer endnu, at efter en hensigtsmæssig Skoleplan staae Fagene ikke isolerede, men gribe ind i hverandre. Underviisningen i Historie og Geografi har mangfoldige Berøringspunkter med Underviisningen i de gamle Sprog; ved Underviisningen i de nyere Sprog kan, især i deres Grammatik, henvises til de gamle, osv. Havde Skolen et nogenlunde betydeligt Antal af Elever, vilde Klasserne desuden blive for store i Fællestimerne. Foruden disse særegne Vanskeligheder ved en saadan Kombination af Realunderviisningen med den klassiske Underviisning, møde

endnu de som ovenfor ere anførte med Hensyn til Oprettelsen af Realklasser.

Endnu et andet Forslag er gjort til Realunderviisningens Fremme, nemlig at oprette et Slags Real-Gymnasier, det vil sige Realskoler for konfirmerede Elever fra 15 eller 16 til 18 Aar, et Slags Supplement til de almindelige Borgerskoler eller Privatinstituter, hvor altsaa det skulde erhverves som ikke kan faaes i de andre ikkelærde Skoler. Til en saadan Anstalt under Navn af Real-Lycæum blev for nogen Tid siden en Plan udkastet og en Indbydelse udstedt i Odense. Men Sagen havde ikke Fremgang, og en saadan Foranstaltning synes heller ikke at fortjene Anbefaling.

For det Første vilde man i et saadant Gymnasium modtage Elever af overordentlig forskjellig Kundskabsgrad, som det vistnok vilde være yderst vanskeligt at undervise tilsammen; dernæst vilde de Elever som udgik fra Borgerskolerne i de fleste Kjøbstæder være saa lidet fyldestgjørende forberedede, at man neppe vilde bringe det synderlig vidt med dem i en Tid af 2—3 Aar i Gymnasiet. Det vilde saaledes være vanskeligt at bringe noget fyldestgjørende Resultat frem af Underviisningen i et saadant Gymnasium; medens en fuldstændig Realskole, hvor de fleste af de højere Klassers Elever have gjennemgaaet de lavere Klasser, og hvor altsaa den forberedende og den videre fremskredne Underviisning staae i Harmoni med hinanden, langt snarere kan love et heldigt Resultat.

Et saadant Gymnasium vilde dernæst, især i Provindsstæderne, blive forholdsmæssig kostbarere end en fuldstændig Realskole. Vilde man have duelige Lærere i alle Fag, saa maatte man have et ikke lidet Antal, men da erholdt man i de to eller tre Klasser hvoraf en saadan Skole vel vilde komme til at bestaae, ikke tilstrækkelig Beskjæftigelse for dem, og dog

maatte de lønnes godt. I Planen for Lycæet i Odense antoges, at det kun skulde have 1 eller 2 faste Lærere, men det er let at indsee, at man saaledes ikke vilde kunne fyldestgjøre de Fordringer der gjøres til en højere realvidenskabelig Undervisningsanstalt.

En væsentlig Hindring for Realundervisningens Fremme ligger i Forældrenes Tilbøjelighed til at tage deres Børn ud af Skolen ved Konfirmationsalderen. Men det er klart, at Forældrene vilde være endnu mindre tilbøjelige til at sætte Drengen, der i Konfirmationsalderen traadte ud af Borgerskolen eller et privat Institut, i et Gymnasium, ofte endog i en anden By, end at lade ham gaae hele Realskolen igjennem, naar han der havde faaet sin foregaaende Undervisning.

De samme Grunde, der tale mod Oprettelsen af et Gymnasium som Supplement til Borgerskoler eller Privatinstituter, tale ogsaa imod at tilstaae offentlig Understøttelse til private Institutter hvis Bestyrere ved Hjelp heraf ville oprette højere Klasser for en mere videnskabelig Realundervisning. En saadan Maade at afhjelpe Trangen til Realundervisning paa, har desuden det imod sig, at et Privatinstitut, idetmindste udenfor Hovedstaden, ikke kan ventes at erholde saa mange og fortrinlige Lærere som der, efter hvad forhen er udviklet, udkræves til den højere Undervisning; ligesom der heller ikke for Lærernes Duelighed og Skolens fortsatte Flor kan erholdes den fornødne Garanti. I Henhold hertil havde Kommissionens Pluralitet holdt for, ikke at kunne tage noget Hensyn til en fra Odense indgivet allerunderdanigst Ansøgning om Understøttelse til Oprettelsen af højere Klasser i et privat Institut sammesteds. Den maatte desuden betragte det der gaaer ud paa at bringe en hensigtssvarende Plan for Realundervisningsanstalter i Udøvelse — ved at ordne Realundervisningen paa det enkelte Sted, vælge Lærere som

kunne røgte deres Kald og holde hvad de i denne Henseende love o. desl. — som Noget der ligger udenfor Dens Virkekreds, ligesom Den ansaae ethvert Skridt i saa Henseende for ubetimeligt, forinden en Plan hvorledes Realunderviisningen i det Hele bør fremmes, er allernaadigst bifaldet.

I Kjøbenhavn gives nogle private Underviisningsanstalter der mere eller mindre nærme sig det Slags videnskabelige Realskoler hvortil ovenfor er fremstillet en Plan; udenfor Hovedstaden gives derimod, efter Alt hvad Kommissionen havde haft Lejlighed til at erfare, ikke nogen Skole der endog kun fjernt kunde antages at svare til dette Begreb.

Efterat Kommissionen saaledes havde fremsat de Grunde ifølge hvilke Den holdt sig overbeviist om, at det er ved offentlige højere Realskoler at Trangen til Realunderviisningen bør afhjelpes, havde Den dernæst at undersøge, hvormange saadanne Skoler der bør oprettes, og hvor disse bør anlægges.

Da Anlæggelsen af saadanne højere videnskabelige Realskoler, fra en vis Synspunkt betragtet, maa ansees som et Forsøg, ikke blot forsaavidt Adskillige endnu have Tvivl om hvorvidt Underviisningen i samme kan give en grundig videnskabelig Udbannelse, lig den der erholdes ved Underviisningen i de lærde Skoler, men fornemmelig fordi der, uagtet den Trang der unægteligen finder Sted til saadan Underviisning for mange Medlemmer af Borgersamfundet, dog kan være Tvivl om, til hvilken Grad denne Trang erkjendes hos Forældrene med Hensyn til deres Børn, og hvorvidt der derfor hos dem vil vise sig Tilbøjelighed til at benytte saadanne Anstalter; da der dernæst i Begyndelsen vil være Mangel paa fortrinlige Lærere, og da endeligen saadanne Skolers Oprettelse og Vedligeholdelse vil medføre betydelige Udgifter, hvortil de fornødne Fonds ikke letteligen ville kunne er-

holdes, saa ansaae Kommissionen det for tilraadeligt, i Begyndelsen kun at oprette nogle faa saadanne Skoler i Landet, og Kommissionens Pluralitet indskrænkede sig derfor til at foreslaae Oprettelsen af tvende saadanne Skoler, begge udenfor Kjøbenhavn.

Kommissionens Pluralitet havde troet at burde erklære sig imod Oprettelsen af en videnskabelig Realskole i Kjøbenhavn for det Offentliges Regning, ej blot fordi den er mindre fornøden, idet der i Hovedstaden, som nys bemærket, allerede ere flere private Instituter der nærme sig til de af Kommissionen foreslaaede Realskoler, og man da bør undgaae den Udgift som Anlæggelsen af en saadan Skole i Hovedstaden vil medføre, men ogsaa fordi Anlæggelsen af en offentlig Realskole, hvortil man ved en god Løn og især ved den faste kongelige Ansættelse i selve Hovedstaden vilde drage de fortrinligste Lærere fra hine gamle Instituter, rimeligvis vilde indvirke forstyrrende paa de Fremskridt som Realunderviisningen just i de senere Aar har gjort i disse Instituter. Ligesom det synes klart, at flere videnskabelige Realskoler i Kjøbenhavn i Tiden maae kunne bestaae ved sig selv, saaledes er ogsaa den indbyrdes Konkurrence det simpleste Middel til at befordre deres Udvikling og Forbedring. En saadan Konkurrence virker gavnligst naar den finder Sted under lige Forhold, men der vilde ej være et lige Forhold mellem den for Statens Regning med dertil anviste Ressurser oprettede videnskabelige Realskole, og det private Institut som skulde holde sig selv. Vel bestaae de private lærde Skoler meget vel ved Siden af Metropolitanskolen, men Kommissionens Pluralitet skjønnede ej at herfra kunde drages noget gyldigt Argument for Oprettelsen af en ny højere Realskole i Hovedstaden for det Offentliges Regning; thi der er endnu en ganske anden fast og sikker Søgning efter den lærde Underviisning, end den der finder Sted efter

den højere Realunderviisning, ligesom der ere langt flere duelige Lærere at erholde i de lærde Fag end i Realvidenskaberne.

Medens Kommissionen imidlertid saaledes paa den ene Side indskrænkede sig til at foreslaae et saa lidet Antal Realskoler, maatte Den derimod paa den anden Side allerunderdanigst andrage paa, baade at disse Skoler anlægges efter den ovenanførte Maalestok, saaledes at de i deres Sphære kunne bringe det til en ligesaa grundig og videnskabelig Underviisning som den der erholdes i de bedste lærde Skoler, og at de anlægges i saadanne Byer som efter deres Folkemængde, Næringsdrift og Velstand kunne ventes selv at afgive et betydeligt Antal Disciple, og tillige ved deres Beliggenhed samt Bekvemhed til at modtage Pensionærer kunne lette Adgangen for Forældre i andre Byer og paa Landet, der ønske at skaffe deres Børn den højere realvidenskabelige Dannelse. Kommissionen frygtede nemlig for, at naar slige Skoler enten bleve anlagte efter en ringere Maalestok, eller man ved at bestemme hvor de skulle anlægges, skulde tage andre Hensyn end Realunderviisningens eget Tarv i Betragtning, vilde man udsætte sig for at kalde Instituter tillive der vilde mislykkes, eller dog ikke have den ønskelige Fremgang. Den maatte derhos ansee det for fordelagtigt, at disse Realskoler anlægges i Byer der allerede have en latinsk Skole. Lærerne i de Fag som enten i begge eller i den ene af Skolerne kun have et forholdsmæssig lidet Antal Timer, kunne da underviise i begge, f. Ex. Læreren i Fransk, der i en Realskole paa 5 Klasser kun fik 15 Timer om Ugen; Læreren i Mathematik, der, forsaavidt han ikke overtog Regning eller et andet Fag, ligeledes kun erholdt 15 Timer; Læreren i Naturhistorie, der, selv om han tillige overtog Physik og Kemi, kun havde 14 Timer, samt Lærerne i Haandfærdighederne. Derved vilde ogsaa den lærde Skole vinde. Dernæst vilde den Omstændighed, at et saa stort Antal videnskabeligt dannede Mænd

vare samlede i en By, betydeligen forøge det videnskabelige Samkvem, og derved den videnskabelige Sands som er saa vigtig for Skolemanden. Til at benytte de literære Apparater, navnligen Skolebibliothekerne, vilde der være større Lejlighed baade for Lærerne og de ældre Elever. Gymnastiklokalet kunde være fælles for begge Skoler.

At adskillige af Landets latinske Skoler uden Skade for den lærde Undervisning, ja endog til Gavn for samme, kunde nedlægges, maatte Kommissionen antage; men med Hensyn til hvad der efter det Ovenanførte formentligen bør haves for Øje ved Valget af de Byer hvor videnskabelige Realskoler maatte anlægges, kunde Den ikke finde det tilraadeligt at anlægge dem der hvor latinske Skoler maatte blive nedlagte. Vel vilde man saaledes kunne erholde en Skolebygning, og undertiden vel ogsaa nogle af de den latinske Skole tillagte Indtægter, især saadanne som maatte ansees for lokale, men paa den anden Side vilde det vel i Reglen ikke være i de større, men tvertimod i de mindre Byer en saadan Nedlæggelse vilde finde Sted, og saaledes maatte det befrygtes, at den ny Skole ikke vilde erholde tilstrækkelig Frekvens, ligesom man og vilde savne de Fordele som Tilstedeværelsen af en højere Realskole og en latinsk Skole i samme By maatte antages at medføre. Helsingør, hvis latinske Skole er lidet besøgt, og derfor maaske kan ventes at blive nedlagt, kunde vel synes herfra at gjøre en Undtagelse, da denne By er en af Landets største Provindsstæder, men paa den anden Side er det ikke at vente, at en Realskole i denne By vilde blive besøgt af andre end dens egen Ungdom, dels fordi den ligger i en Udkant af Landet, og dels fordi det er et dyrt Levested, ligesom ogsaa den Omstændighed at den er et Samlingssted for mange Fremmede, synes at gjøre den mindre skikket til Sædet for en Undervisningsanstalt for en stor Del af Landet. Dog sees der

Intet til Hinder for, at Noget af denne Skoles Midler kunde, i Tilfælde af dens Nedlæggelse, anvendes til Bedste for den private Realskole som allerede er oprettet i Helsingør, saafremt man seer sig istand til at vedligeholde samme til Nytte uden videre Tilskud fra det Offentlige. Men forsaavidt som der iøvrigt ved Nedlæggelsen af latinske Skoler maatte blive Bygninger og Fonds disponible, vilde disse passende kunne anvendes til Undervisningsanstalter med mere lokal Bestemmelse; altsaa til en Forbedring af Borgerskoler, der ogsaa maa ansees for meget ønskelig. Kommunerne kunde saaledes forskaffes lavere Realskoler, og denne Trang til Realundervisning afhjelpes for dem der af Mangel paa Evne eller af andre Aarsager ikke see sig istand til at sende deres Børn til de højere videnskabelige Realskoler.

Betragtes saaledes disse sidste som Skoler for hele Landet, og tages derfor, ved at vælge Stedet til deres Anlæg, intet fremmed Hensyn, — hvilket Hensyn let bliver skadeligt for Sagens Fremme — saa formente Kommissionen, at Odense ved sin Folkemængde og Beliggenhed maatte ansees for det mest passende Sted, hvad Østifterne angaaer, og at den anden af Landets højere Realskoler maatte anlægges enten i Aarhus eller Randers, helst dog paa det første Sted, der ligger omtrent midt i Provindsen, og hvor det er venteligt, ifølge Stadens Beliggenhed og Oprettelsen af et Bankinstitut i samme, at Handel og Søfart vil hæve sig til en større Betydenhed end i de andre jydske Steder, og da give Anledning til Realskolens større Benyttelse af Byens egne Indvaanere, ligesom Aarhus i Henseende til Børns Anbringelse i samme fra Provindsens øvrige Dele ogsaa er et passende Sted. Den lærde Skole har endog, og under mindre heldige Konjunkturer, været temmelig stærkt besøgt.

Udgifterne til enhver af disse tvende Realskoler, beregnede til 5 Klasser, troede Kommissionen at kunne anslaae saaledes:

Gage til Rektor	1500	Rbd.
— til 2 Overlærere à 800 Rbd.	1600	—
— til 3 Adjunkter à 600 Rbd.	1800	—
Løn til Timelærere, der antages at læse tilsammen 41 Timer om Ugen*) og at erholde 2 Mk. for Timen	700	—
Husleje	400	—
Brændsel	100	—
Belysning	50	—
Rengjøring, Opvartning osv.	100	—
Inventariets Vedligeholdelse og Fornyelse . .	100	—
Bibliothek og Samlinger	200	—
Uberegnede Udgifter	450	—
	7000	Rbd.

Efter Tingenes nærværende Stilling vilde det i Provindsstæderne ikke være at vente, at en saadan Skole strax bliver saa besøgt, at Skolelønnen kan dække Udgifterne, og man maatte derfor i Beregningen gaae ud fra det Discipelantal der maa ansees som Minimum, naar Skolen overhovedet bør existere. Antages da et Antal af 40 Disciple som et saadant Minimum, og sættes Skolelønnen til 50 Rbd. aarlig, saa vilde Indtægten af samme udgjøre 2000 Rbd., og det Tilskud altsaa der behøvedes til de 2 Realskoler være 10000 Rbd.

Vel vil efterhaanden, som disse Skoler blive mere besøgte, Indtægten af Skolelønnen forøges, men paa den anden Side vil det forøgede Antal af Disciple foranledige Oprettelse af flere

*) Det antages at Rektor læser 16 Timer, hver af de andre 5 faste Lærere 24 Timer om Ugen, tilsammen 136 Timer af de 177 Timer som ovenstaaende Timetabel indeholder.

Klasser, Ansættelse af flere Lærere og en Forhøjelse i Lønningerne i passende Forhold til det forøgede Arbejde og det heldige Udfald af Lærernes Bestræbelser; hvortil kommer, at et heldigt Udfald af de først oprettede højere Realskoler vil indeholde en kraftig Opmuntring til at anlægge flere, hvortil det der maatte blive tilovers af den nævnte Sum, da passende kunde anvendes.

De tvende Hovedkilder hvorfra man nu kunde vente at erholde et saadant aarligt Tilskud, ere de fra den almindelige Statsformue afsondrede Midler som hidtil ere anvendte til det lærde Skolevæsen, og Finanserne. Det er ogsaa disse der ere paapegede i Stænderforsamlingernes Petitioner.

Hvad da de hidtil til det lærde Skolevæsen anvendte Midler angaaer, da bliver her Spørgsmaal, deels om den almindelige Skolefond, deels om de Fonds og Midler der tilhøre Sorø Akademi.

De i Forslag bragte videnskabelige Realskoler kunne ikke ansees som noget der er de til det lærde Skolevæsen hidtil anvendte Fonds uvedkommende. Disse Fonds ere bestemte til at fremme videnskabelig Underviisning; men naar Tidens Trang, ved Siden af de Skoler der ere beregnede paa den saakaldte klassiske Underviisning, fremkalder Skoler der give en anden, men derfor ikke mindre videnskabelig Underviisning, saa have disse forholdsmæssig Krav paa Understøttelse af hine Fonds. Slige Realskoler kunne vel ogsaa ansees for at afvige mindre fra de nærværende latinske Skoler, end disse afvige fra dem der existerede dengang da Fondene dertil bleve henlagte, og som næsten blot gik ud paa at danne til Kirkens Tjeneste. De til de lærde Skoler henlagte Fonds ere ingenlunde udelukkende bestemte til at danne Embedsmænd; deres Bestemmelse er at forberede til videnskabelig Underviisning, ligemeget om Disciplene blive Statens Tjenere eller næringsdrivende Borgere. Dertil kommer, at en

Del af de omhandlede Fonds udentvivl oprindeligen hidrøre fra Kjøbstædkommunerne, hvis Tarv nu netop synes at fordre Realunderviisningens Fremme. Vel havde den kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skole, med hvilken Kommissionen var traadt i Korrespondence betræffende Tilvejebringelsen af de til Realunderviisningens Fremme fornødne Pengemidler fra de hidtil alene til den lærde Underviisning anvendte Fonds, i en Skrivelse til Kommissionen af 23de Maj 1837, erklæret sig herimod, og navnligen med Hensyn til Bidrag fra den almindelige Skolefond blandt andet erindret, at Forordningen af 7de Nov. 1809 § 1 angiver det som de lærde Skolers Hovedbestemmelse, at forskaffe Eleverne en saadan Uddannelse, at de ved Universitetet kunne fortsætte og fuldende deres Studier. Men foruden at heri ikke skjønnedes at ligge Noget der kunde være til Hinder for Anvendelsen af noget af Skolefonden til videnskabelige Realskoler, maatte det erindres, at ikke faa af dem der i disse Skoler erholde en videnskabelig Dannelse, ville ved Universitetet og den dermed nøje forbundne polytekniske Læreanstalt fortsætte og fuldende deres Studier. At disse videnskabeligen dannede Ynglinge skulde være udelukkede fra at benytte Universitetet, er der vel ingen der vil paastaae, ligesom vel heller ikke, at Universitetet overhovedet kun er bestemt for tilkommende Embedsmænds Uddannelse.

Kommissionens Pluralitet maatte ogsaa antage, at flere Grunde tale for at den almindelige Skolefond, uden at tilsidesætte det lærde Skolevæsens Tarv, enten allerede kan, eller, ialtfald ved at træffe Foranstaltninger der ogsaa i andre Henseender maae ansees gavnlige, vilde kunne afgive et Bidrag til Realskolevæsenets Fremme. I den senere Tid have Skolefondens Indtægter i de fleste Aar ikke lidet oversteget dens Udgifter, og den aarlige Overbalance var, ifølge en Meddelelse fra Universitetsdirektionen, efter et Middeltal af de sidste 10 Aar, omtrent 7000

Rbd. Vel havde Direktionen bemærket, at Balancen i de næstforegaaende 5 Aar har været uforbelagtigere, men denne uforbelagtigere Balance maa have sin Grund i tilfældige Tab eller andre Omstændigheder, der ikke kunne have Indflydelse paa Middelforholdene; thi efter en rigtig ansat Middelpris for Sæden, hvori Skolefondens væsentligste Indtægt bestaaer, navnligen den Pris som nyligen er lagt til Grund ved Fastsættelsen af Universitetets Normalreglement — 19 Rbmk. for Rug, 14 Rbmk. for Byg og 11 Rbmk. for Havre —, udkommer der udentvivl et saadant Overskud, som det anførte over Skolefondens nærværende Udgifter.

Det kan vist dernæst ikke drages i Tvivl, hvad der ogsaa saavidt vides, allerede er erkjendt fra Universitetsdirektionen Side, at Antallet af de lærde Skoler er større end behøves og er gavnligt. Foruden Skolerne i Kjøbenhavn, Sorø og Herlufsholm, har Landet 17 latinske Skoler, i disse vare der i 1835 kun 678 Disciple, altsaa efter et Middeltal 40 i hver, og i 5 af dem var Antallet under 30. Et saa ringe Antal af Disciple er baade uforbelagtigt for Underviisningen, og medfører en Udgift der ikke staaer i noget rigtigt Forhold til den Nytte Skolen stifter. Saaledes koster en Discipel i Rakskov Skole i 7 Aar Staten omtrent 2300 Rbd., uden at regne Stipendierne. Ved at nedlægge adskillige lærde Skoler vilde Fonden, idetmindste efterhaanden, spare de betydelige Tilskud den nu maa gjøre. Det er altsaa med Vished at forudsee, at det ovennævnte Overskud herved særdeles vilde forøges, og dette vilde endnu stige langt højere naar den almindelige Pensionskasse kunde overtage Vartpengene til de afgaaende Lærere, hvorved Staten paa den lempeligste Maade indirekte kom saavel den saakaldte lærde, som Realunderviisningen, til Hjælp. Der gives derhos et Middel, hvorved Skolefonds-Indtægterne betydeligen kunde forøges, nemlig at

indskrænke Antallet af Gratistpladser og Pladserne for de Halvbetalende, som udgjøre over Halvdelen af samtlige Pladser, en Gavmildhed fra Statens Side, der synes at være saameget uhensigtsmæssigere, som det mere og mere erkjendes, at Antallet af dem der blot studere for at erholde Embeder, er forøget langt over det som behøves, hvorved megen Kraft spildes, og mange Individer erholde en Tilværelse hvori deres Mod og Virkelyst gaae tilgrunde.

Paa den anden Side bør man vistnok ikke oversee, at Lærerne ved de lærde Skoler trænge til forbedrede Kaar, at det ved nogle Skoler ligeledes vilde være ønskeligt at forøge Lærernes Antal, at det var høist ønskeligt, at Lærere maatte kunne søges og ansættes som specielt havde uddannet sig for de enkelte Fag i hvilke de skulde underviise, hvilket ej kan opnaaes uden at indrømme højere Løn, og at de lærde Skolers Bibliotheker og øvrige videnskabelige Apparater i høj Grad behøve forøget Understøttelse. Men Kommissionen kunde dog ikke finde det tilstrækkeligen oplyst, at den almindelige Skolefond, naar de omtalte Forandringer bleve iværksatte, ej skulde kunne fyldestgjørende afhjelpe Manglerne ved de lærde Skoler, og desuagtet, til den højere Realunderviisnings Fremme, afstaae en, dog forholdsmæssig mindre Del, f. Ex. en Fjerdedel af den Sum hvortil dens Overskud efter det Foranførte er eller maatte kunne bringes.

Men ligesom Kommissionens Pluralitet saaledes maatte antage, at Realskolevæsenet ikke er den almindelige Skolefond uvedkommende, og at det endnu ej er afgjort, at denne Fond ej vil være istand til at affee noget af dens Indtægter til Realskolernes Fremme, saaledes holdt Den sig fuldkommen overbeviist om, at en Del af de Midler som tilhøre Sorø's videnskabelige Anstalt, efter deres Bestemmelse billigen og retfærdigen kunde anvendes til det her omhandlede Øjemed, og at blot en Del af

Akademiets Overskud var mere end tilstrækkeligt dertil. Denne Anstalt har, lige fra dens Oprettelse under Frederik den Anden til dens Fornyelse under den nuværende Konges Regjering, fornemmeligen haft til Hensigt at danne deels Adelige deels Borgerlige til det højere Borgerliv; og har man end tidligere især haft de store Godsejere for Øje, saa maatte nu, da Kjøbstædborgeren er skreden frem til en højere Dannelse og større Betydning, ogsaa han blive delagtig i de Fordele disse Fonds kunne yde, i en større Grad end han hidtil har været.

Akademiets særdeles fordelagtige økonomiske Forfatning er nokſom bekjendt. Saavidt vides, har dets Fond i de 6 Aar, 1830—35, haft et rent Overskud af omtrent 80000 Rbd. eller 13300 Rbd. aarlig. Naar man nu dernæst seer hen til at der i de anførte Aar er anvendt en Sum af omtrent 74000 Rbd. eller 12300 Rbd. aarlig til Bygninger, en Udgiftspost der sikkert i de følgende Aar, i hvilke saamange aldeles ny Bygninger ikke kunne blive at opføre, vil blive meget mindre; naar endvidere bemærkes, at der endnu i de 2 første af disse Aar er udgivet omtrent 20000 Rbd. til det ophævede Mørupske Agerdyrknings-Institut, og man endeligen erindrer, at Indtægterne i de seneste Aar have været mindre formedelst de store Restancer paa det nordre Godsdistrikt, som nu ved en Forandring i Bestyrelsen igjen indkomme, saa synes man ikke at regne for højt, naar man anslaaer den aarlige Overbalance til en Middelstørrelse af over 20000 Rbd.

Det kan maaske være hensigtsvarende, at der gives separate, fra Statens almindelige Formue affondrede Fonds, henlagte til at fremme Borgernes højere Undervisning, men at man igjen skulde tilstede en saadan Sønderſplittelse af disse separate Fonds, at de der ere henlagte til et Undervisningsinstitut, ikke blot med en vis Yppighed anvendes til dette, men at deraf endog store Kapitaler samles — og paa samme Tid andre ensartede Under-

visningsanstalter, som Tidsalderen lydeligen kræver, og som efter al Sandsynlighed ville stifte stort Gavn for Landet, skulde aldeles savne de høist nødvendige Midler, eller disse dog kun saa sparsomt ydes, at kun noget Ufuldkomment kunde bringes tilveje, og saaledes den Kraft som ved disse Anstalter burde udvikles gaae tabt for Borgerlivet — det vilde efter Kommissionens Anskuelse stride imod de første Grundsætninger for Benyttelsen af Statens Kræfter og imod Fædrelandets velforstaaede Tarv.

Paa Anvendelse af en Fonds Overskud til andre, med det oprindelige beslægtede, Øjemed fattes aldeles ikke Exempler; ja Sorø Akademi's Historie frembyder selv et saadant, idet Akademiet, ifølge allerhøjeste Befaling, maatte afgive et betydeligt Bidrag til Oprettelsen af Frederiks-Universitetet i Kristiania, en Anvendelse der dog laae fjernere fra Fondens oprindelige Bestemmelse, end Oprettelsen af videnskabelige Realskoler. Kommissionen tillod sig endnu i denne Henseende især deleshed at paaberaabe sig, at det ved Reskript af 11te Juli 1835 allernaadigst var paalagt Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler at nedlægge Betænkning angaaende Oprettelsen af en Realskole i Sorø; men de Summer som kunde bestemmes hertil, vilde udentvivl finde en meget hensigtsmæssigere Anvendelse, naar de brugtes til at fremme Realunderviisningen paa andre Steder, da det, som Kommissionen formente, var indlysende, at Foretagendet paa disse har al Udsigt til en heldig Fremgang, medens det derimod i en By som Sorø med 700 Indbyggere, uden Handel og Industri, vilde efter Rimelighed fremkalde en Anstalt som kun ved kunstige Midler kan skaffes Tilgang af Elever, og som vil faae en sygelig Tilværelse, og tilsidst maaske ikke engang lade sig holde vedlige, saa at kun en betydelig Byrde for Akademiet ved Gagetillæg og Vartpenge, uden Nytte for Staten, vil blive

tilbage. Den kongelige Universitetsdirektion havde vel i forommeldte Dens Skrivelse af 23de Maj 1837 i denne Henseende yttret, at det er for tidligt at fælde en saadan Dom over de paatænkte Indretninger til Realunderviisningens Fremme i Sorø, saalænge man ej har nogen Erfaring for sig i saa Henseende. Men Kommissionens Pluralitet skjønnede ikke rettere, end at man allerede har Erfaring for sig. For ej at tale om det med Akademiet forbundne Mørupske Institut, som maatte ophøre, fordi der tilsidst ikke var en Elev tilbage, saa er det desto værre noksom bekjendt, at Disciplenes Antal i den lærde Underviisningsanstalt i Sorø — selv naar man fradrager Fripladserne, som naturligviis ej kunne komme med i Beregningen — ingenlunde har svaret til de pekuniære og aandelige Kræfter som anvendes paa samme, og Grunden hertil kan, da Underviisningen selv vistnok i det Hele er fortrinligere end i andre lærde Skoler i Provindserne, ene søges i Stedets lokale Beskaffenhed. Men har dette været Tilfældet med Hensyn til den lærde Skole, saa maa det langt mere indtræde med Hensyn til Realskolen, der især skal søge sine Elever fra de Borgerklasser som beskjæftige sig med Handel og Industri, for hvilke intet Sted i Landet kan være mere fremmed end Sorø.

Da Sorø Akademi er grundlagt af Regjeringen, og de Midler der hidrøre fra Baron Holbergs Legat kun udgjøre en liden Del af Akademiets samtlige Fonds, og da det nu oprettede Akademi's Vedligeholdelse mer end fyldestgjør de ved dette Legats Oprettelse til samme gjorte Fordringer, saa er det endeligen ophøjet over al Tvivl, at der fra den Side Intet kunde være til Hinder for den omhandlede Anvendelse. Der er her ikke Tale om at hæve Akademiet, ja ikke engang i fjerneste Maade at indskrænke dets Virksomhed, men blot om en Anvendelse af en Del af dets betydelige aarlige Overskud.

visningsanstalter, som Tidsalderen lydeligen kræver, og som efter al Sandsynlighed ville stifte stort Gavn for Landet, skulde aldeles savne de høist nødvendige Midler, eller disse dog kun saa sparsomt ydes, at kun noget Ufuldkomment kunde bringes tilveje, og saaledes den Kraft som ved disse Anstalter burde udvikles gaae tabt for Borgerlivet — det vilde efter Kommissionens Anskuelse stride imod de første Grundsætninger for Benyttelsen af Statens Kræfter og imod Fædrelandets velforstaaede Tarv.

Paa Anvendelse af en Fonds Overskud til andre, med det oprindelige beslægtede, Øjemed fattes aldeles ikke Exempler; ja Sorø Akademi's Historie frembyder selv et saadant, idet Akademiet, ifølge allerhøjeste Befaling, maatte afgive et betydeligt Bidrag til Oprettelsen af Frederiks-Universitetet i Kristiania, en Anvendelse der dog laae fjernere fra Fondens oprindelige Bestemmelse, end Oprettelsen af videnskabelige Realskoler. Kommissionen tillod sig endnu i denne Henseende især delesd at paaberaabe sig, at det ved Reskript af 11te Juli 1835 allernaadigst var paalagt Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler at nedlægge Betænkning angaaende Oprettelsen af en Realskole i Sorø; men de Summer som kunde bestemmes hertil, vilde udentvivl finde en meget hensigtsmæssigere Anvendelse, naar de brugtes til at fremme Realunderviisningen paa andre Steder, da det, som Kommissionen formente, var indlysende, at Foretagendet paa disse har al Udsigt til en heldig Fremgang, medens det derimod i en By som Sorø med 700 Indbyggere, uden Handel og Industri, vilde efter Rimelighed fremkalde en Anstalt som kun ved kunstige Midler kan skaffes Tilgang af Elever, og som vil faae en sygelig Tilværelse, og tilsidst maaske ikke engang lade sig holde vedlige, saa at kun en betydelig Byrde for Akademiet ved Gagetillæg og Vartpenge, uden Nytte for Staten, vil blive

tilbage. Den kongelige Universitetsdirektion havde vel i forommeldte Dens Skrivelse af 23de Maj 1837 i denne Henseende yttret, at det er for tidligt at fælde en saadan Dom over de paatænkte Indretninger til Realunderviisningens Fremme i Sorø, saalænge man ej har nogen Erfaring for sig i saa Henseende. Men Kommissionens Pluralitet skjønnede ikke rettere, end at man allerede har Erfaring for sig. For ej at tale om det med Akademiet forbundne Morupske Institut, som maatte ophøre, fordi der tilsidst ikke var en Elev tilbage, saa er det desto værre noksom bekjendt, at Disciplenes Antal i den lærde Underviisningsanstalt i Sorø — selv naar man fradrager Fripladserne, som naturligviis ej kunne komme med i Beregningen — ingenlunde har svaret til de pekuniære og aandelige Kræfter som anvendes paa samme, og Grunden hertil kan, da Underviisningen selv vistnok i det Hele er fortrinligere end i andre lærde Skoler i Provindserne, ene søges i Stedets lokale Beskaffenhed. Men har dette været Tilfældet med Hensyn til den lærde Skole, saa maa det langt mere indtræde med Hensyn til Realskolen, der især skal søge sine Elever fra de Borgerklasser som beskjæftige sig med Handel og Industri, for hvilke intet Sted i Landet kan være mere fremmed end Sorø.

Da Sorø Akademi er grundlagt af Regjeringen, og de Midler der hidrøre fra Baron Holbergs Legat kun udgjøre en liden Del af Akademiets samtlige Fonds, og da det nu oprettede Akademi's Vedligeholdelse mer end fyldestgjør de ved dette Legats Oprettelse til samme gjorte Fordringer, saa er det endeligen ophøjet over al Tvivl, at der fra den Side Intet kunde være til Hinder for den omhandlede Anvendelse. Der er her ikke Tale om at hæve Akademiet, ja ikke engang i fjerneste Maade at indskrænke dets Virksomhed, men blot om en Anvendelse af en Del af dets betydelige aarlige Overskud.

Hvad endeligen Statskassen angaaer, som den anden Hovedkilde hvortil Provindsialstænderne have henviist, da havde Kommissionen vel Grund til at haabe, at Hans Majestæt, under hvis Regjering saa meget er skeet saavel for Almueundervisningens som for Videnskabeligheds Fremme, og som har oprettet den polytekniske og militære Høiskole — naar ei andre Midler haves — vilde af Finanserne understøtte de omhandlede ny Undervisningsanstalter, som enstemmigen ere ønskede af Provindsialstænderne, og som i Vigtighed og Værd ikke staae tilbage for adskillige af de videnskabelige Foranstaltninger som nu understøttes af Statskassen; — men Kommissionen kunde ikke fordølge, at Den, som Forholdene ere, ikke havde troet at turde tilraade, at saadan Understøttelse gives af den almindelige Statskasse, naar paa samme Tid en fra denne tidligere afsondret, til samme Øjemed bestemt, Fond er saa rig, at der af samme aarligen oplægges betydelige Kapitaler, og en Del af dens Overskud er tilstrækkeligt til det her omhandlede Øjemed. Kommissionen havde desaarsag ikke engang indledet nærmere Forhandlinger om denne Gjenstand med de Finansdeputerede eller med Direktionen for Fonden ad usus publicos, forsaavidt Hjelpen ialtfald maaske snarere skulde søges fra denne Fond end fra Finanskassen.

Realundervisningen vilde udentvivl fremmes og vinde i Betydning, hvis det maatte behage Hans Majestæt at bestemme, at de Elever som havde gjennemgaaet et fuldstændigt Kursus i de offentlige Realskoler, kunde blive akademiske Borgere ved Kjøbenhavns Universitet, naar de underkastede sig en Examen i samtlige Realfag, der maatte være en ligesaa omfattende og stræng Prøve som Examen Artium nu er for dem der fra de latinske Skoler gaae over til Universitetet. En saadan Foranstaltning vilde for det Første give en gavnlig Kontrol med Realskolerne og virke

fordelagtigen paa deres Flor og Fremgang; den vilde dernæst, ved at give Realisten Adgang til at blive Student, og saaledes til at stilles ved Siden af den der havde uddannet sig i en lærd Skole, indeholde en Opmuntring til at fuldende Uddannelsen i den begyndte Retning; — endeligen vilde denne Foranstaltning give forøget Lejlighed til at erfare Realunderviisningens Værd som Middel til Aandsudvikling.

En saadan Examen maatte give Adgang til alle Universitetets Forelæsninger, men ikke til de akademiske Stipendier. Den maatte ligesaavel som Examen Artium give Ret til at studere ved den polytekniske Læreanstalt uden foregaaende Forberedelses-examen; ligeledes maatte den kunne berettige til Fritagelse for de for Forstkandidaterne og ustuderede Jurister bestemte Forberedelsesexamina, til hvilke Fordringerne nu ere langt under dem der maatte gjøres til Real-Studenterne. Naar en kameralistisk Examen kommer istand, vilde hin Examen ogsaa være den mest passende Indledning til det kameralistiske Studium. Det samme maatte vel gjelde om de ved Kunstakademiet befalede Examina og om Forberedelsesexamen for Pharmaceuter, hvis en saadan skulde blive indført. De ved Handelslaugene anordnede Examina maatte vel og uden Betænkelighed kunne bortfalde for Realstudenten, og hermed kunde maaske forenes en Afkortelse i den lange Læretid som ved disse Laug er anordnet; thi det maatte vel antages, at den vordende Klædekræmmer, Urtekræmmer, Vinhandler i Kjøbenhavn, ved at gjennemgaae en Realskoles øvre Klasser, havde, hvad enten man betragter hans Virksomhed i Faget eller som Borger ialmindelighed, anvendt sin Tid bedre end ved i ligesaa lang Tid at staae i Butiken.

Saadanne Foranstaltninger vilde sandsynligviis medvirke til at Realskolens højere Klasser bleve benyttede. Dertil vilde det ogsaa bidrage, naar der ved Besættelsen af de Embeder under

Rentekammeret, Toldkammeret, Generalpostdirektionen, de militære Kollegier osv., hvortil der ikke kræves juridisk Examen, toges tilbørligt Hensyn til en saadan Examen Artium for Realstudenterne.

De fortrinligste private Realskoler i og udenfor Hovedstaden maatte ogsaa kunne erholde Ret til at dimittere til den her foreslaaede Examen.

At de her foreslaaede Realskoler maatte underlægges Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, syntes Kommissionen klart, ligesom det ogsaa var allerunderdanigst tilraadet af begge Provindsialstændernes Forsamlinger. Disse Skoler skulle nemlig være videnskabelige, ville altsaa mest passende underlægges det Kollegium der har Overbestyrelsen af Landets øvrige videnskabelige Skoler, Universitetet og Sorø Akademi; de skulle ikke som Borger- og Bønderskolerne underholdes ved Kommunalbidrag; Besættelsen af Lærerposterne vilde og mest passende skee gjennem det samme Kollegium gjennem hvilket de latinske Skolers Lærere udnævnes; Forflyttelser fra en lærd Skole til en Realskole og omvendt vilde ofte finde Sted, og samme Lærer vilde undertiden undervise i begge Skoler. Hertil kommer, at det største nærværende Real-Institut, nemlig den polytekniske Læreanstalt, hører under nysnævnte Direktion, og at Denne, saavidt vides, er saa langt fra at ansee Realunderviisningen i Riget for sig uvedkommende, at Den i Overensstemmelse med allerhøjeste Reskript af 11te Juli 1835 allerunderdanigst har tilraadet, at en særegen Realunderviisning organiseres ved Sorø Akademi, ligesom at det ogsaa, hvis Kommissionens nedenanførte allerunderdanigste Indstilling om, at der ved Universitetet maatte allernaadigst anordnes en Examen for Realstudenter, vandt allerhøjeste Bifald, vilde være mindre hensigtsmæssigt, hvis de til

bemeldte Examen forberedende Underviisningsanstalter stode under en fra Universitetets fremmed Bestyrelse.

Efter alt Ovenstaaende blev af Kommissionens Majoritet, — hvorimod Sammes første Medlem havde angaaende Indstillingspunkterne 4 og 7 i et separat Votum yttret en afvigende Mening — allerunderdanigst indstillet:

1. At der til den højere Realunderviisnings Fremme for det Første maatte oprettes tvende videnskabelige Realskoler, i det Omfang og efter den Plan som ovenfor nærmere er udviklet.

2. At den ene af disse videnskabelige Realskoler maatte anlægges i Odense, den anden i Aarhus.

3. At der til Oprettelsen og Vedligeholdelsen af disse to Skoler allernaadigst maatte tilstaaes en Sum af indtil 10000 Rbd. r. S. om Aaret.

4. At denne Sum maatte udredes enten af Sorø Akademi's Fond alene, eller af denne Fond i Forening med den almindelige Skolefond; eller

5. Forsaavidt Hans Majestæt ikke maatte bifalde Udredelsen af disse Fonds, der da maatte allernaadigst befales Betænkning afgivet fra de Finans-Deputerede eller fra Direktionen for Fonden ad usus publicos, om hvorvidt Summen kunde udredes af Finanserne eller af sidstnævnte Fond.

6. At der ved Universitetet maatte anordnes en Examen for Real-Studenter paa den ovenfor angivne Maade.

7. At de ommeldte videnskabelige Realskoler maatte underlægges Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Rentekammeret, Toldkammeret, Generalpostdirektionen, de militære Kollegier osv., hvortil der ikke kræves juridisk Examen, toges tilbørligt Hensyn til en saadan Examen Artium for Realstudenterne.

De fortrinligste private Realskoler i og udenfor Hovedstaden maatte ogsaa kunne erholde Ret til at dimittere til den her foreslaaede Examen.

At de her foreslaaede Realskoler maatte underlægges Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, syntes Kommissionen klart, ligesom det ogsaa var allerunderdanigst tilraadet af begge Provindsialstændernes Forsamlinger. Disse Skoler skulle nemlig være videnskabelige, ville altsaa mest passende underlægges det Kollegium der har Overbestyrelsen af Landets øvrige videnskabelige Skoler, Universitetet og Sorø Akademi; de skulle ikke som Borger- og Bønderskolerne underholdes ved Kommunalbidrag; Besættelsen af Lærerposterne vilde og mest passende skee gjennem det samme Kollegium gjennem hvilket de latinske Skolers Lærere udnævnes; Forflyttelser fra en lærd Skole til en Realskole og omvendt vilde ofte finde Sted, og samme Lærer vilde undertiden undervise i begge Skoler. Hertil kommer, at det største nærværende Real-Institut, nemlig den polytekniske Læreanstalt, hører under nysnævnte Direktion, og at Denne, saavidt vides, er saa langt fra at ansee Realundervisningen i Riget for sig uvedkommende, at Den i Overensstemmelse med allerhøjeste Reskript af 11te Juli 1835 allerunderdanigst har tilraadet, at en særegen Realundervisning organiseres ved Sorø Akademi, ligesom at det ogsaa, hvis Kommissionens nedenanførte allerunderdanigste Indstilling om, at der ved Universitetet maatte allernaadigst anordnes en Examen for Realstudenter, vandt allerhøjeste Bifald, vilde være mindre hensigtsmæssigt, hvis de til

bemeldte Examen forberedende Underviisningsanstalter stode under en fra Universitetets fremmed Bestyrelse.

Efter alt Ovenstaaende blev af Kommissionens Majoritet, — hvorimod Sammes første Medlem havde angaaende Indstillingspunkterne 4 og 7 i et separat Votum yttret en afvigende Mening — allerunderdanigst indstillet:

1. At der til den højere Realunderviisnings Fremme for det Første maatte oprettes tvende videnskabelige Realskoler, i det Omfang og efter den Plan som ovenfor nærmere er udviklet.

2. At den ene af disse videnskabelige Realskoler maatte anlægges i Odense, den anden i Aarhus.

3. At der til Oprettelsen og Vedligeholdelsen af disse to Skoler allernaadigst maatte tilstaaes en Sum af indtil 10000 Rbd. r. S. om Aaret.

4. At denne Sum maatte udredes enten af Sorø Akademi's Fond alene, eller af denne Fond i Forening med den almindelige Skolefond; eller

5. Forsaavidt Hans Majestæt ikke maatte bifalde Udredelsen af disse Fonds, der da maatte allernaadigst befales Betænkning afgivet fra de Finans-Deputerede eller fra Direktionen for Fonden ad usus publicos, om hvorvidt Summen kunde udredes af Finanserne eller af sidstnævnte Fond.

6. At der ved Universitetet maatte anordnes en Examen for Real-Studenter paa den ovenfor angivne Maade.

7. At de ommeldte videnskabelige Realskoler maatte underlægges Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Professor Schouw, som ikke havde været enig med Kommissionens Pluralitet i alene at foreslaae tvende Skolers Oprettelse, men som formente, at der foruden disse ogsaa burde anlægges en i Hovedstaden, havde om denne Gjenstand vedføjet følgende Separatvotum:

Skjønt der i Kjøbenhavn visinok ikke er den Trang til videnskabelig Realundervisning som i Provindsbyerne, eftersom der, foruden de saakaldte Handelsklasser der ere annekterede tre private lærde Skoler i Hovedstaden, i Efterslægten og i Hofmeyers og Bergs Skole haves virkelige Realskoler, i Professor Maribo's Handelsskole og flere Institutter Anstalter der nærme sig til videnskabelige Realskoler; — saa skjønnes dog ikke rettere, end at, blandt de offentlige Skoler af dette Slags som maatte oprettes, den ene burde være i Hovedstaden. For det Første maa det erindres, at en Realskole med det fulde Antal Klasser neppe vil kunne anlægges uden i Kjøbenhavn, dernæst, at man her langt lettere end noget andet Sted vil kunne erholde fortrinlige Lærere i alle Fag, og med større Lethed kunne skifte Lærere; endvidere, at denne Skole vilde staae under umiddelbart Tilsyn af Realskolevæsenets Overbestyrelse, hvilket for en saadan Indretning, især i dens Begyndelse, er vigtigt; at man ogsaa kunde vente Deltagelse og Hjelp fra Hovedstadens Lærde; og at de Lærere som her i en Skole efter saa udstrakt Maalestok, i Forening med saa mange Kolleger og under umiddelbart Tilsyn af Direktionen, havde virket, med Held vilde kunne overtage Bestyrelsen af Provindsial-Realskolerne eller beklæde Overlærerpladser sammesteds. Kort, den Kjøbenhavnske Realskole vilde blive en Normalskole. At en saadan Normalanstalt ved en ny Indretning er, om ikke aldeles nødvendig, dog højst gavnlig, vil neppe kunne nægtes.

At der allerede gives private Realskoler i Hovedstaden, kan ikke afgive nogen tilstrækkelig Modgrund. Konkurrencen er her, som ved saamange andre Lejligheder, gavnlig, og at en Konkurrence mellem en offentlig og en eller flere private Skoler har gavnlig Virkning, det viser sig ved Hovedstadens lærde Skolevæsen. De private Skoler have det Fortrin, at de lettere kunne frie sig fra de mindre duelige Lærere, at Bestyreren ikke blot af Pligtfølelse og Iver for Faget, men ogsaa ved egen Fordel tilskyndes til Anstrængelse; men de offentlige Skoler have igjen ved den sikkrere og mere blivende Existens hvortil der gives Lærerne Udsigt, den Fordel, at de snarere erholde og beholde ret udmærkede og ældre Lærere, og Hensynet til egen Fordel kan her ikke lede Bestyreren til, paa Underviisningens Bekostning, at lempe sig efter de ugrundede Fordringer Forældrene stundum gjøre, hvortil de private Skolebestyrere snarere kunne være fristede.

Endeligen kommer hertil, at efter al Rimelighed en Realskole i Hovedstaden formedelst den større Frekvens, der er at vente, vil koste det Offentlige mindre end en Realskole i en af Provindserne, ja at det ikke er usandsynligt, at den, naar den først kom i Flor, vilde kunne holde sig ved sine egne Indtægter, uden alt Tilskud fra det Offentlige.

Bekostningerne ved en saadan Skole i Kjøbenhavn ville være:

med 10 Klasser.

Rektor	1500 Rbd.
2 Overlærere à 800 Rbd.	1600 —
4 Adjunkter à 600 Rbd.	2400 —
Timelærernes Lønning, 194 Timer om Ugen	
à 2 Mk.	3350 —
Husleje	800 —
Brænde	250 —

Belysning	100 Rbd.
Rengjøring, Opvartning osv.	150 —
Inventariets Vedligeholdelse og Fornyelse . .	200 —
Bibliothek og Samlinger	300 —
Andre Udgifter	550 —
	11200 Rbd.

Med 5 Klasser.

Rektor	1500 Rbd.
2 Overlærere	1600 —
2 Adjunkter	1200 —
Timelærernes Lønning, 65 Timer om Ugen à 2 Mk.	1125 —
Husleje	400 —
Brænde	125 —
Belysning	50 —
Rengjøring, Opvartning osv.	100 —
Inventariets Vedligeholdelse og Fornyelse . .	100 —
Bibliothek og Samlinger	200 —
Andre Udgifter	400 —
	6800 Rbd.

Naar Skolelønnen blev bestemt til 60 Rbd. om Aaret, vilde Betalingen for 200 Elever mere end dække Udgifterne ved en Skole med 10 Klasser, for 120 Elever en med 5 Klasser.

De Udgifter der høre til den første Indretning, saasom Borde, Bænke, Kathedre, Skabe, Tavler osv. kunne for en Skole paa 10 Klasser beløbe sig til i det højeste 1000 Rbd., Gymnastikapparater til 250 Rbd. Det er nu vel ikke at forudsætte, at en saadan Skole, idetmindste en af det første Slags, strax vilde kunne erholde det ovennævnte Antal Elever, eftersom

baade Skolens Værd ved Erfaringen først maatte prøves og anerkjendes, og dernæst de højere Klasser fornemmeligen skulde faae Tilgang fra de lavere Klasser, og der maatte altsaa gjøres Regning paa et Tilskud fra det Offentlige. Til de physiske og naturhistoriske Samlingers Oprettelse kunde vel ventes Bidrag fra Selskabet til Naturlærens Udbredelse og det kongelige naturhistoriske Musæum.

Oprettelsen af en saadan Skole i Kjøbenhavn vilde lettes, naar man paa samme Tid foretog en Forandring med Hensyn til Landkadetakademiet.

De Lærefag som fornemmelig bør foredrages i en videnskabelig Realskole, nemlig Mathematik og Naturvidenskaberne og de levende Sprog, ere netop ogsaa de mest passende Dannelsesmidler og Kundskabskilder for den vordende Militære. Sammenlignes den ovenanførte Plan med Planen for Underviisningen i de 4 nederste Klasser af Landkadetakademiet, saa sees, at ikke blot Lærefagene for største Delen ere de samme, men at endog Timeforholdet mellem de forskjellige Fag er betydeligt overeensstemmende; thi det er først i den øverste Klasse at den egentlige militære Underviisning indtræder. Forskjellen er kun, at Naturhistorie og Engelsk savnes i Landkadetakademiets Underviisningsplan, og at Korttegning efter denne Plan er en nødvendig Læregjenstand. Men der kan vel neppe være Tvivl om, at Engelsk og Naturhistorie ere nyttige Lærefag for den der er bestemt til Militær, og efter den ovenanførte Plan vilde der jo i Realskolen ogsaa kunne faaes Underviisning i Korttegning.

Landkadetakademiets 4 nedre Klasser udgjøre saaledes allerede i Virkeligheden en Realskole, men med den Indskrænkning, at den blot kan benyttes af dem der siden ville blive Officerer,

samt at Eleverne bære Uniform og Vaaben og tildels ere Pensionærer. Lærerne i disse Klasser ere for største Delen civile.

Det synes da, at naar en almindelig videnskabelig Realskole blev oprettet i Hovedstaden, vilde hine 4 Klasser af Landkadetakademiet blive overflødige, og at man altsaa uden Betænkelighed kunde lade disse gaae ind og blot beholde den øverste Klasse, der er en egentlig militær Specialskole, eller maaske bedre henlægge denne Klasse til den militære Høiskole. Allerede nu træde Mange først ind i Akademiets øverste Klasse, og en saadan Tingenes Tilstand som her foreslaaes, finder altsaa allerede tildels Sted. Det er desuden et Spørgsmaal, om ikke, da der nu, foruden at gaae hele Akademiet igjennem, gives 2 andre Veje til at blive Officer, nemlig enten strax at træde ind i Akademiets øverste Klasse, eller at tage Afgangsexamen ved den militære Høiskole og tillige at gjøre Tjeneste et Aar som Underofficer, Akademiets nedre Klasser efterhaanden ville mangle den fornødne Tilgang af Elever.

Af de Indtægter som Akademiet nu har, maatte da først udredes de Omkostninger som den tilbageblivende øverste Klasse, eller det egentlige militære Akademi, vilde udkræve; de derimod som ved denne Forandring bleve disponible, maatte anvendes til Gratistpladser for Militæres Børn, deels ved den almindelige Realskole i Hovedstaden, deels ved Realskolerne i Provindsstæderne. For Tiden ere der 74 saadanne Gratister ved Landkadetakademiet; af disse vilde, efter en passende Fordeling mellem Hovedstaden og Provindserne samt Hertugdømmene, 30—40 falde paa Kjøbenhavn, hvilket, naar der for hver Elev svaredes 60 Rbd. (den nuværende Betaling for Underviisningen paa Landkadetakademiet) vilde sikkre Realskolen en Indtægt af 1800—2400 Rbd.

Gavnligheden af dette Forslag ligger ikke blot deri, at man saaledes lettere vilde tilveiebringe en Realskole i Hovedstaden efter en udstrakt Maalestok, men ogsaa i de Fordele som de vordende Militære vilde have af denne Forandring. En saadan Forandring vilde bidrage til at hæve den skarpe, libet naturlige, Grændse mellem den Civile og Militære; den vilde, ved den Berørelse som Eleverne af forskjellige Borgerklasser kom i til hverandre, modvirke Ensidighed; den vilde hæve de Ulemper som undertiden opstaae deraf, at Uniform og Vaaben allerede bæres i Drengealderen. Naar der saaledes var en fælles Civil- og Militær-Realunderviisning, saa undgik man den tidlige Bestemmelse af Drengens tilkommende Løbebane, der ofte har den skadelige Følge, at den der i en ung Alder bliver Kadet senere befindes ikke at passe til den militære Bane. Endeligen opstaaer ved denne Forening den Fordel, at man da ogsaa udenfor Kjøbenhavn kan dannes til Militær, hvilket vilde være velkomment for de Provindsstæder der erholdt Realskoler, og navnligen for dem der havde Garnison. For Provindsialisterne i de Byer der fik Realskoler, vilde det sikkert ansees som en stor Fordel, at de der kunde forberedes til den militære Bane, og de som boede i andre Byer vilde dog finde det mindre bekosteligt at holde deres Sønner i en Provindsby end i Hovedstaden. Muligen vilde ogsaa Akademiets Fonds kunne udrede nogle Stipendier for Militæres Sønner, da Pensionærernes Antal paa Akademiet blev mindre.

Naar da en saadan Realskole oprettedes paa samme Tid som de lavere Klasser af Akademiet nedlagdes, saa vilde ikke blot de 30—40 Elever som formentligen kunde gives Gratistpladser, men ogsaa en Del af de øvrige, som ellers vilde forberede sig til den militære Bane, indtræde i Realskolen (hvor de havde Valget af at gaae ind paa andre Livsbaner). Naar derhos be-

tænkes Hovedstadens Folkemængde, det store Antal af dem der ere bestemte til at blive Handelsmænd, Fabrikanter, Kunstnere, til at drive de finere Haandværker, eller til at gaae ind i de Embedsstillinger som ikke udkræve Embedsexamen, saa vil man vist kunne gjøre Regning paa 100, og med Rimelighed snart kunne vente 200 Elever, uden at der for de fortrinlige private Realskoler vilde mangle Søgning. Og saaledes vilde man erholde en offentlig højere Realskole efter en udstrakt Plan, til hvilken det offentlige Tilskud rimeligvis vilde blive temporært, og ialtfald efter faa Aar ubetydeligt. Dette Tilskud maatte vel søges fra de samme Kilder som Kommissionen har foreslaaet i Henseende til de to Realskoler i Provindserne.

I Anledning af foreslaaende Separatvotum havde Kommissionens 6te Medlem Oberstløjtnant Hansen vedlagt efterstaaende Modbemærkninger.

Hr. Professor Schouw har i sit Separatvotum som er vedlagt Realskole-Kommissionens allerunderdanigste Indberetning af 10de Oktober 1837 yttret, at en Realskole burde oprettes i Hovedstaden, at Oprettelsen af en saadan Skole vilde lettes naar de 4 yngre Klasser paa Landkadetakademiet nedlagdes, og at de af Akademiets Indtægter som ved denne Forandring bleve disponible, kunde anvendes til Oprettelsen af Gratistpladser for Militæres Børn, deels ved den foreslaaede Realskole i Hovedstaden, og deels ved de foreslaaede Realskoler i Provindserne.

I Henseende til den yttrede Idé om en Realskoles Oprettelse her i Staden, henholder jeg mig til hvad Kommissionen i sin allerunderdanigste Beretning har yttret derimod, da det antages, at der ved de existerende private Realskoler er tilstrækkelig sørget i Hovedstaden for denne Green af Undervisningen.

Uagtet nu den anden Del af Forslaget, der handler om Nedlæggelsen af de 4 yngre Klasser af Landkadetakademiet, er derved indirekte besvaret, tillader jeg mig dog til yderligere Oplysning af Sagen endnu i Korthed at tilføie, at hvormeget der end i de senere Aar er skrevet (navnligen i Tydskland) imod Vibeholdelsen af specielle Militærskoler, ere disse endnu intet Sted afskaffede.

I Frankrig og Preussen, som ere de to Lande hvor man mest har beskjeftiget sig med Militær-Organisation, fordres af de vordende Officerer: enten at have gjennemgaaet Militærskolen eller nogle Aars Tjeneste som Underofficerer, altsaa en særlig Underviisning og Dannelse.

Det synes derfor ikke tilraadeligt, her i Danmark at gjøre Begyndelsen med en saadan Hovedforandring.

Her i Danmark existerer ingen skarp betegnet Grændse imellem den Civile og den Militære, ingen Nødvendighed for at den vordende Officer fra sin tidlige Barndom af skal bestemme sig til den militære Bane.

Erfaring viser tvertimod jevnligen, at unge Mennesker, i en Alder af 20—22 Aar, vælge den militære Vei og udnævnes til Officerer efterat have bestaaet i en Præliminærexamen i de sædvanlige Realvidenskaber, og efter et Aars Ophold ved Akademiet. Man kunde maaskee ledes til den Slutning, at da de præliminære Kundskaber som fordres af den vordende Officer, ikke i det Væsenlige ere andre end saadanne som kunne erhverves i en god Realskole, saa fordrer Staten ingen særlig Forberedelse af de vordende Officerer, behøver altsaa ingen speciel Militærskole.

Det bør imidlertid ikke tabes af Syne, at Pluraliteten af Militæreleverne bestaaer af Officerers Sønner, der vælge denne Vei fordi den er forbunden med adskillige Fordele, saasom fri

Officersekvipering, og en saadan Adgang til Friplabser at i det mindste den halve Tid af et femaarigt Ophold paa Akademiet er fri.

Der er altsaa næsten en Vished for, at Flerheden af de vordende Officerer vil foretrække at gjennemgaae Akademiet og benytte den specielle militære Undervisning og Opdragelse, og det er kun den mindste Del af Kadetterne, bestaaende tildels af civile Forældres Børn, der benytter den givne Tilladelse til at forberede sig i de civile Skoler, og indtræde strax i øverste Klasse.

Var Forholdet anderledes, vilde det vist ligesaa lidt her i Landet som i Tyskland, Frankrig og andre Steder blive tilladt, at Flerheden af de unge Officerer indtraadte i Armeen uden en foregaaende længere speciel Undervisning og Dannelse.

Det bør ej heller oversees, at om end Undervisningsprogrammet for den militære Realskole i de fleste Discipliner ikke er forskjelligt fra den projekterte civile Realskoles, saa gives der dog Fag (Vaabenøvelser, Korttegning) som i den militære Realskole ville vorde plejede med Omhu, hvorimod de i de civile Skoler ville vorde forsømte. Dette vil ikke kunne skee saalænge Militærskolen bibeholdes og tjener til Sammenligning.

Ophævelsen af Landkadetakademiets 4 yngre Klasser vilde under de bestaaende Forholde ikke blive en Besparelse. Da den ældste Klasse maatte bibeholdes, saa vilde Lokalet, der nu er passende til Akademiets mere udvidede Bestemmelse, blive for stort til Akademiet i en mindre Maalestok, uden at dog den overflødige Del deraf kunde anvendes paa en hensigtsvarende Maade; idetmindste vilde det ikke kunne anvendes til en civil Realskole.

Ved den omtalte Nedlæggelse af Akademiets yngre Klasser og Oprettelse af en civil Realskole, vilde der af en Skole blive

gjort to, nemlig det formindskede Militærakademi, der forholdsvis vilde koste betydeligt, og den ny civile Realskole. Der vilde altsaa blive to Administrationer og to Lokaler, og dog i Grunden kun en Skole, eller idetmindste to Skoler der med Fordel kunde sammendrages til en.

Dersom den Sum der besparedes naar Akademiets 4 yngre Klasser nedlagdes, blev anvendt til Oprettelsen af Gratistpladser, saa vilde de Militære i Hovedstaden, og som udgjøre en betydelig Deel af Armeen, Intet vinde ved i Fremtiden at erholde en Gratistplads i en civil Realskole istedetfor som hidtil i en militær Realskole. De Militære i Hertugdømmene (næsten ⅓ af Armeen) vilde ej heller vinde derved, da der for Tiden ingen Realskoler ere organiserede, og af de Militære i Jylland og Fyen (som udgjøre det mindste Antal) vilde kun de meget Faa vinde som beboe de Steder hvor Realskolerne oprettes.

De udenby's Forældre vilde tabe den Fordel de nu have: at kunne indsætte deres Sønner i Pension paa Akademiet for en Betaling (268 Rbd.) der neppe er mere end ⅔ af hvad det vilde koste dem at holde deres Sønner i Privathuse.

Ved en saadan Forandring vilde Akademiet, med Hensyn til sin Tilgang, vorde afhængigt af de civile Realskoler, og da disse ville vorde underlagte den civile Administration, saa vilde Armeen, forsaavidt dens Officerpersonales rationelle Uddannelse angaaer, komme til at afhænge af den civile Administrations Anskuelser.

Da Hensigten af Forslaget er at udbrede Realunderviisningen, saa skjønnes ikke, at dette Formaal fremmes ved at nedlægge den existerende militære Realskole, over hvis Hensigtsmæssighed ingen Anke føres, for af dens Materialier at opføre en anden, civil, Realskole, omtrent efter samme Plan. Det Eneste

Officersbekvipering, og en saadan Adgang til Fripladser at i det mindste den halve Tid af et femaarigt Ophold paa Akademiet er fri.

Der er altsaa næsten en Vished for, at Flerheden af de vordende Officerer vil foretrække at gjennemgaae Akademiet og benytte den specielle militære Underviisning og Opdragelse, og det er kun den mindste Del af Kadetterne, bestaaende tildels af civile Forældres Børn, der benytter den givne Tilladelse til at forberede sig i de civile Skoler, og indtræde strax i øverste Klasse.

Var Forholdet anderledes, vilde det vist ligesaa lidt her i Landet som i Tydskland, Frankrig og andre Steder blive tilladt, at Flerheden af de unge Officerer indtraadte i Armeen uden en foregaaende længere speciel Underviisning og Dannelse.

Det bør ej heller oversees, at om end Underviisningsprogrammet for den militære Realskole i de fleste Discipliner ikke er forskjelligt fra den projekterte civile Realskoles, saa gives der dog Fag (Vaabenøvelser, Korttegning) som i den militære Realskole ville vorde plejede med Omhu, hvorimod de i de civile Skoler ville vorde forsømte. Dette vil ikke kunne skee saalænge Militærskolen bibeholdes og tjener til Sammenligning.

Ophævelsen af Landkadetakademiets 4 yngre Klasser vilde under de bestaaende Forholde ikke blive en Besparelse. Da den ældste Klasse maatte bibeholdes, saa vilde Lokalet, der nu er passende til Akademiets mere udvidede Bestemmelse, blive for stort til Akademiet i en mindre Maalestok, uden at dog den overflødige Del deraf kunde anvendes paa en hensigtsvarende Maade; idetmindste vilde det ikke kunne anvendes til en civil Realskole.

Ved den omtalte Nedlæggelse af Akademiets yngre Klasser og Oprettelse af en civil Realskole, vilde der af en Skole blive

gjort to, nemlig det formindskede Militærakademi, der forholdsvis vilde koste betydeligt, og den ny civile Realskole. Der vilde altsaa blive to Administrationer og to Lokaler, og dog i Grunden kun en Skole, eller idetmindste to Skoler der med Fordel kunde sammendrages til en.

Dersom den Sum der bespares naar Akademiets 4 yngre Klasser nedlagdes, blev anvendt til Oprettelsen af Gratistpladser, saa vilde de Militære i Hovedstaden, og som udgjøre en betydelig Del af Armeen, Intet vinde ved i Fremtiden at erholde en Gratistplads i en civil Realskole istedetfor som hidtil i en militær Realskole. De Militære i Hertugdømmene (næsten ½ af Armeen) vilde ej heller vinde derved, da der for Tiden ingen Realskoler ere organiserede, og af de Militære i Jylland og Fyen (som udgjøre det mindste Antal) vilde kun de meget Faa vinde som beboe de Steder hvor Realskolerne oprettes.

De udenby's Forældre vilde tabe den Fordel de nu have: at kunne indsætte deres Sønner i Pension paa Akademiet for en Betaling (268 Rbd.) der neppe er mere end ⅔ af hvad det vilde koste dem at holde deres Sønner i Privathuse.

Ved en saadan Forandring vilde Akademiet, med Hensyn til sin Tilgang, vorde afhængigt af de civile Realskoler, og da disse ville vorde underlagte den civile Administration, saa vilde Armeen, forsaavidt dens Officerpersonales rationelle Uddannelse angaaer, komme til at afhænge af den civile Administrations Anskuelser.

Da Hensigten af Forslaget er at udbrede Realunderviisningen, saa skjønnes ikke, at dette Formaal fremmes ved at nedlægge den existerende militære Realskole, over hvis Hensigtsmæssighed ingen Anke føres, for af dens Materialier at opføre en anden, civil, Realskole, omtrent efter samme Plan. Det Eneste

som derved kunde vindes vilde være, ifald de militære Aspiranters Tal ikke var tilstrækkeligt til at fylde Skolen, at den kunde kompletteres med saadanne Elever som ikke bestemme sig til den militære Vej, og som nu i Regelen ikke optages i Militærakademiet. En saadan Optagelse af civile Elever i Militærakademiet vilde imidlertid, ifald Trangen dertil skulde vise sig, uden Vanskelighed og med ringe Modifikation i den bestaaende Organisation lade sig iværksætte.

Det her Anførte skulde tjene til at vise, at Øieblikket endnu ikke er kommet, da man kan tænke paa at nedlægge den militære Realskole.

Først naar Realskoler efter den foreslaaede Plan ere oprettede, og have været i Gang i nogle Aar og erhvervet en vis Konsistens, naar de virkelig have forsynet Landkadetakademiets øvre Klasser med Elever, og saaledes afgivet et faktisk Beviis for at de præstere det Samme som Akademiets yngre Klasser, — da, og ikke før, vil Øieblikket være kommet til at tage under Overveielse det opkastede Hovedspørgsmaal, om specielle Militærskoler ere nødvendige til de vordende Officerers Underviisning og Dannelse, eller om en normal Realskole, nærmest bestemt for vordende Militære, kan undværes.

* * *

Efterat Kommissionens Forestilling var bleven Hans Majestæt igjennem det danske Kancelli allerunderdanigst foredraget, behagede det Allerhøistsamme under 14de Februar 1838 allernaadigst at resolvere saaledes:

Vi ville allernaadigst, at der for det Første oprettes en fuldstændig videnskabelig Realskole, i det Væsentlige overeensstemmende med den af den nedsatte Kommission for-

fattede Plan, under Overbestyrelse af Vor Direktion for Universitetet og de lærde Skoler, og at Ressurserne dertil tilvejebringes ved de af Kommissionen foreslaaede Midler, alt under de nærmere Bestemmelser som Vi maatte finde for Godt at foreskrive, efterat allerunderdanigst Forestilling derom til Os er indgivet af bemeldte Direktion. Til Denne bliver derfor, ved Meddelelsen af nærværende Vor allerhøjeste Resolution, den af Kommissionen afgivne allerunderdanigste Betænkning at afgive, ligesom og den af Direktionen for Odense Skole indgivne allerunderdanigste Ansøgning med Bilage bliver i Henhold til Vort allerhøjeste Reskript af 8de April f. A. at tilbagesende merbemeldte Direktion. Endelig ville Vi, at Denne tillige tager under Overvejelse, hvorvidt det desforuden maatte være raadeligt, endvidere at forbinde nogen til Realunderviisningens Fremme sigtende Indretning med en eller anden af de lærde Skoler.

De videre Forhandlinger i Sagen forbeholde vi for det følgende Hefte. Her skal blot foreløbigen bemærkes, at det, efterat Direktionen har nedlagt den befalede allerunderdanigste Forestilling, er under 10de Maj 1839 allernaadigst bestemt: at Realskolen skal indrettes i Kjøbstaden Aarhus; at ved samme skulle ansættes en Rektor, en Overlærer og 4 Adjunkter, der skulle gageres efter samme Regler som følges ved Gageringen ved de lærde Skoler; at Læregjenstandene skulle være de af Kommissionen og Direktionen allerunderdanigst foreslaaede, hvorhos de Disciple i Skolens øvre Klasser som maatte attraae saadant, skal gives Lejlighed til at lære det latinske Sprog; og at Omkostningerne skulle bestrides af den almindelige Skolefond, hvilken derimod fritages for at udrede

de ved den kongelige Resolution af 28de September 1838 i Anledning af de tre lærde Skolers Nedlæggelse allernaadigst tilstaaede Vartpenge, hvis Beløb, 6900 Rbd., bliver at overtage af den almindelige Pensionskasse. Angaaende disse med flere Punkter er af Direktionen, under 21de Maj, udstedt offentlig Bekjendtgjørelse.

Til hvad oven S. 320 er anført angaaende den nuværende Frekvens i Sorø Akademi's Skole, tilføjes her, at de 8 Disciple der fra 1ste Septbr. 1838 vare antagne som interimistisk Skolesøgende med Expektance paa de første ledigblivende Elevpladser, deels i Skoleaarets Løb ved extraordinære Vakancer ere indtraadte som Elever, deels ville indtræde fra 1ste Septb. 1839 i de Pladser som ved Dimissionen i forestaaende Sommer ville blive ledige. Blandt de paa anførte Sted omtalte Konkurrenter til Elevpladser ere derhos 5 antagne som Elever fra 1ste Septb. 1839, i Pladser som ventes til den Tid at blive vakante, deels ved Dimissionen, deels ved extraordinær Afgang, hvorhos 3 andre ere antagne fra samme Tid som skolesøgende Disciple med Expektance paa de første ledigblivende Pladser, paa samme Maade som de tidligere 8. Til bemeldte Elev- og Expektantpladser ere valgte Saadanne for hvilke en eller anden særdeles Omstændighed talte, f. Ex. at de vare underviste med særdeles Hensyn til den Plan som følges i Akademiets Skole, at Forældrene boede i en By hvis lærde Skole var bleven nedlagt osv. En blev antaget fordi han var Broder til en nylig afdød Elev, paa Forældrenes indstændige Bøn, at den yngre Søn maatte faae den Afdødes Plads. Samtlige øvrige Konkurrenter, der ikke kunde erholde hverken Elev- eller Expektantpladser, er det

bleven tilbudet, som det eneste der fra Akademiets Side lod sig gjøre, at deres Sønner eller Myndlinge, naar de bleve anbragte i Huset hos Embedsmænd eller Embedsmænds Enker, maatte som Skolesøgende deltage i Underviisningen, dog uden nogensomhelst fortrinlig Adgang til senere at optages som Elever, da man ønskede at have fri Haand til, ved indtræffende Vakancer, blandt saadanne Skolesøgende at kunne vælge dem til Elever hvormed Akademiet maatte finde sig bedst tjent. Dette Tilbud, som er skeet ved Skrivelse fra Direktionen af 4de Maj 1839, synes ikkun Faa at ville modtage.

Oprettelse af en offentlig højere Realskole.

(Fortsættelse fra forrige Hefte.)

Det er i forrige Hefte anført, at det, efterat Kommissionens allerunderdanigste Betænkning var bleven Hans Majestæt foredraget, allerede under 14de Febr. 1838 var bleven allernaadigst resolveret, at en fuldstændig videnskabelig Realskole skulde oprettes, i det Væsentlige overensstemmende med den af Kommissionen forfattede Plan, efter at nærmere allerunderdanigst Forestilling desangaaende af Direktionen var nedlagt.

Omstændighederne foranledigede at dette ikke skete strax. Da det nemlig just paa den Tid var under Forhandling at nedlægge tre af de lærde Skoler, syntes det hensigtsmæssigt, først at oppebie Udfaldet af denne Foranstaltning, for at det kunde erfares, hvorvidt den almindelige Skolefond derved vilde vinde en saa betydelig Forøgelse i Indtægt, at det kunde være tilraadeligt, efter Kommissionens Forslag, derfra at afgive noget Bidrag til Realskolen. Men da Direktionen efter de ved den kongelige Resolution om de tre Skolers Nedlæggelse, under 28de Sept. 1838, fastsatte Bestemmelser ikke troede at burde andrage paa noget saadant Bidrag af Skolefonden, blev det nødvendigt først at indlede Brevvexling med de Deputerede for Finanserne og Direktionen for Fonden ad usus publicos, for at erfare om de til Realskolens Oprettelse fornødne Summer kunde, efter Kommissionens

subsidiære Forslag, afgives af Finanskassen eller af sidstnævnte Fond. Efterat begge de nævnte Kollegiers Svarskrivelser under 12te og 36de Marts 1839 vare indløbne, indgik Directionen derefter med den befalede allerunderdanigste Forestilling.

I denne yttrede Direktionen, hvad for det Første Læregjenstandene angaaer, at Den, overensstemmende med hvad Kommissionen havde fremsat, formente, at Lærefagene burde være: a) Religion, i samme Omfang og efter samme Methode som i de lærde Skoler; b) af Sprogene: Dansk, Tydsk, Fransk og Engelsk, saaledes at der isærdeleshed lægges Vind paa disse Sprogs Grammatik som formelt Dannelsesmiddel, og at Eleverne deri bibringes en fuldstændig og videnskabelig Indsigt, og saaledes at Underviisningens Formaal bør være ikke alene Færdighed i at forstaae og med Korrekthed at skrive dem alle, men derhos, hvad det Tydske og Franske angaaer, ogsaa saavidt muligt Færdighed i at tale. Hvad angaaer Underviisning i Latin, hvis Optagelse blandt Lærefagene Kommissionen ikke havde troet at burde anbefale, bemærkede Direktionen, at naar Kommissionen ansaae det som afgjort, at den formale Dannelse som ved Underviisningen i dette Sprog vilde erholdes, ikke vilde være væsentlig forskjellig fra den der kan erhverves ved en grundig videnskabelig Underviisning i de levende Sprog, da kunde det vistnok være megen Tvivl underkastet, om ikke den ved Latinen vundne formale Dannelse er i den Grad fortrinligere end den som erholdes ved de andre Læregjenstande, at den derved opvejer den derpaa anvendte Tid, eller med andre Ord, om ikke den der har lært Latin og gjort Bekjendtskab med de gamle Klassikere, siden kan paa en grundigere Maade og i en kortere Tid tilegne sig andre Kundskaber, end den der ikke har havt Underviisning i bemeldte Sprog. Men skjønt Direktionen saaledes ikke turde tiltræde Kommissionens Mening, forsaavidt denne gik ud paa

at ansee det for afgjort, at Savnet af den latinske Sprogunderviisning som Grundlag for en videnskabelig Dannelse kan fuldkommen erstattes ved andre Læregjenstande, saa maatte Den dog tilstaae, at dette Spørgsmaal neppe kan paa en fyldestgjørende Maade løses uden ved Erfaring; og da det nu netop hørte til et af de væsentligste Punkter i Kommissionens Forslag, at udelukke det latinske Sprog, maatte Direktionen ansee en Afvigelse herfra for betænkelig og utilraadelig, og derhos i Strid med den allerede afgivne allerhøjeste Resolution af 14de Februar 1838, hvortil kom, at der nu er etableret en Realunderviisning hvori Latinen er optaget, nemlig i Sorø Akademi's Skole efter den ved allerhøjeste Resolution af 19de September 1837 approberede Plan, og ligesom man altsaa her vilde have Lejlighed til at erfare, hvorvidt Kundskab i Latin vil danne Eleverne til at modtage Underviisning i de egentlige Realvidenskaber, saaledes vilde man, ved at indrette Underviisningen i den ny Realskole overensstemmende med Kommissionens Plan, uden Underviisning i Latin, faae en Prøve paa denne Methodes Værd, og derefter blive istand til at anstille en Sammenligning, som ene kan føre til en sikker Afgjørelse af dette saa vigtige Spørgsmaal. Angaaende dette Punkt havde imidlertid Direktionens første Medlem været af en afvigende Anskuelse, og, ved at motivere denne, allerunderdanigst indstillet:

> at en elementar Underviisning i det latinske Sprog optages blandt Læregjenstandene ved Underviisningen i Realskolen.

c) i de øvrige Videnskaber bør underviises i **Mathematik**, saaledes at herunder indbefattes, foruden Færdighed i praktisk Regning: Arithmetik, Plan-Geometri, Stereometri, Trigonometri, Læren om Logarithmerne og Algebra indtil Ligninger af anden Grad inklusive — hvorvidt hermed kunde forbindes Underviisning i Landmaaling og topografisk Tegning, vilde det udentvivl være

rigtigst at lade beroe paa Omstændighederne —; fremdeles i Naturhistorie og Naturlære, saavel dennes mekaniske Del som Kemien med Elektrisitetslæren, og saaledes at de naturhistoriske Gjenstande, ligesom de vigtigste Instrumenter, forevises og Experimenter gjøres; endelig i Geografi, saavel physisk som politisk og mathematisk, hvorved de vigtigste astronomiske Kundskaber bør meddeles, og Historie, i ikke ringere Udstrækning end i de lærde Skoler, og saaledes at Kulturhistorien, Opdagelsernes, Industriens og Handelens Historie, optages i Undervisningen. Af d) Kunster og Færdigheder bør bibringes geometrisk Tegnelære og Frihaandstegning, Skjønskrivning, Sang og Gymnastik, derunder indbefattet Svømning, Dands, Fægten, Huggen og Vaabenøvelser.

Hvad angaaer Kommissionens Forslag med Hensyn til Læregjenstandenes successive Optagelse, Undervisningstimernes Antal og Lærefagenes Fordeling i de enkelte Timer, vidste Direktionen vel Intet til Hinder for, at disse Forslag indtil videre følges ved Undervisningens Anordning; men da dog Hensyn til Lokalet, til Lærernes Personlighed, til Elevernes Antal, og flere Omstændigheder, som først kunne kjendes efterat Undervisningen er kommet i Gang, letteligen kunne gjøre Modifikationer i det Enkelte nødvendige eller tilraadelige, maatte Direktionen ansee det ønskeligt, at der ikke nu toges nogen fast Bestemmelse herom, men at det maatte overlades Den, ved den ny Realskole, ligesom nu finder Sted ved de lærde Skoler, i alle foranførte Henseender at fastsætte de Regler som efter Omstændighederne til enhver Tid maatte findes mest hensigtssvarende.

Med Hensyn til de meget forøgede Bekostninger som saadant vilde medføre, syntes det ikke at være tilraadeligt, ved Skolens første Oprettelse at give den flere end 5 Klasser og et dertil svarende Antal af Lærere. Imod den af Kommissionen

foreslaaede Alder for Disciplene, saa at de ordentligviis skulde være at optage i Skolen i en Alder af 8 Aar, og i en Tid af 10 Aar have gjennemgaaet den, fandtes Intet at erindre.

Hvad angik de Lærere som ved Realskolen vilde blive at ansætte, deres Antal og Benævnelse, og den Gage der maatte være at tillægge dem, da maatte Direktionen i det Hele henholde sig til Kommissionens Yttringer. Et ringere Personale af Lærere end det af Kommissionen foreslaaede Antal af 6, vilde til en Skole med 5 Klasser og beregnet paa et betydeligt Disciplantal neppe være tilstrækkeligt. At Lærerne benævnes paa samme Maade som ved de lærde Skoler, maatte findes aldeles passende; hvad Gagerne angaaer, da vare de vel noget højere end de Gager hvormed Lærerne i de lærde Skoler ere aflagte; men ligesom de dog ikke vare højere end det syntes nødvendigt for at sikkre Lærerne et tarveligt Udkomme, saaledes maatte Direktionen ogsaa ansee det for rigtigst, i et saa vigtigt Punkt ikke at afvige fra Kommissionens Forslag.

Med Hensyn til den By hvor Realskolen skulde oprettes, var Direktionen enig med Kommissionen i, at til Sæde for Realskolen nødvendigen burde vælges en By hvis ydre Forholde saa meget som muligt kunne ventes at ville understøtte Skolens Fremgang, og at dertil helst burde vælges en By hvor der er en lærd Skole; og det antoges, at forsaavidt Realskolen, saaledes som i de kongelige Bekjendtgjørelser til begge de danske Provindsialstænder-Forsamlinger er forudsat, skal oprettes i Jylland, vilde af de tvende af Kommissionen foreslaaede Byer, Aarhus eller Randers, den første være at foretrække.

I Henseende til det Forslag af Kommissionen, at de fra Realskolen dimitterede Elever skulde underkastes en for dem indrettet Examen Artium, og da ansees lige med de akademiske Borgere, have Adgang til at høre Forelæsninger og til at studere

ved den polytekniske Læreanstalt, sámt toges i fortrinlig Betragtning ved visse Embeders Besættelse, da skjønnedes ikke rettere, end at en saadan Examen vilde være i alle Henseender hensigtsmæssig, ligesom den ogsaa maatte give den af Kommissionen nævnede Fritagelse for den ved allerhøjeste Resolution af 7de September 1838 indrettede almindelige Præliminærexamen, samt samme Adgang til at studere ved den polytekniske Læreanstalt der nu tilkommer de akademiske Borgere; ogsaa turde det være ønskeligt om saadan Examen toges i Betragtning ved visse Embeders Besættelse; derimod kunde det synes noget betænkeligt at indrømme dem der have underkastet sig en saadan Examen, den samme Ret som de egentlige akademiske Borgere, ligesom der let vilde møde Vanskeligheder med Hensyn til Examens Afholdelse, der ikke uden Ubillighed kunde paalægges Professorerne ved Universitetet. Direktionen troede derfor helst at burde forbeholde sig, angaaende bemeldte Punkt at indkomme med nærmere allerunderdanigst Forslag naar Realskolen er kommen i Virksomhed og den Tid nærmer sig da en saadan Examen maatte blive at afholde.

Direktionen skjønnede ikke, at de af Kommissionen for en fuldstændig Realskole beregnede aarlige Udgifter af 7000 Rbd. kunde ansees at være for høje. Naar derimod Kommissionen havde formeent at af disse 7000 Rbd. ville de 2000 Rbd. kunne ventes at indkomme ved Disciplenes Kontingenter, da kunde det være meget tvivlsomt, om et saa stort Bidrag paa denne Maade virkelig vilde blive indvundet; thi ved de af Kommissionen foreslaaede aarlige Skolepenge af 50 Rbd. for hver Elev, kan man vist nok ikke med Kommissionen gjøre Regning paa et Antal af 40 Elever. Snarere maatte lavere Skolepenge, der give Udsigt til større Frekvens, antages at blive mere indbringende for Skolen, og Direktionen maatte derfor, dels med Hensyn til Frekvensen, dels fordi det ikke syntes passende, at der skulde

forlanges højere Kontingent af Realskoleeleverne end af Disciplene i de lærde Skoler, ansee det nødvendigt ikke at sætte Kontingentet højere, end hvad der i de lærde Skoler erlægges, nemlig 30 Rbd. Direktionen troede, at der istedetfor det af Kommissionen antagne Antal af 40 Disciple ikke tør regnes paa mere end 20, hvilket med et Kontingent af 30 Rbd. for hver alene giver en Indtægt af 600 Rbd., der kan være at fradrage de 7000 Rbd., saa at der vistnok bør beregnes et aarligt Tilskud fra det Offentlige af 6400 Rbd., især deleshed naar det tillige betænkes, at ved den første Oprettelse bør udentvivl Udgifterne til Anskaffelse af Inventarium, Bibliothek og Apparater, maaske i flere Aar, beregnes højere end af Kommissionen var skeet.

Derimod var der en Maade hvorpaa maaske noget, dog ikke betydeligt, af de beregnede Bekostninger vilde kunne bespares, nemlig ved at benytte, forsaavidt som Skolen blev at oprette i Aarhus, den derværende Kathedralskoles Lokale og nogle af de ved denne ansatte Læreres Hjelp for Realskolen. Aarhus Kathedralskole har nemlig en temmelig rummelig Bygning, i hvilken, foruden Klasseværelserne, i en særskilt Afdeling af Bygningen findes nogle Værelser, der nu benyttes af nogle af de ugifte Adjunkter. Disse Værelser vilde muligen uden synderlig Forandring kunne indrettes til Lokale for Realskolen, ialtfald saalænge dennes Frekvens ikke var betydelig, og selv hvis Frekvensen skulde tiltage, vilde maaske Lokalet uden forholdsmæssig Bekostning kunne udvides. Dette Lokale vilde kunne erholdes til Disposition, dersom der maatte tilstaaes de 3 Lærere som nu benytte samme, en Huslejegodtgjørelse af 100 Rbd. hver, hvorved saaledes vilde spares noget af Husleien, der af Kommissionen var beregnet til 400 Rbd. Ligeledes vilde sandsynligvis idetmindste et Par af de ved Kathedralskolen ansatte Lærere, f. Ex. Læreren i Historie og Geografi, Religion og Dansk, tillige kunne give Undervisning

i Realskolen, hvorved der kunde ansættes nogle faste Lærere mindre ved denne, og saaledes vistnok en Besparelse opnaaes, da det antoges, at et Tillæg for den lærde Skoles Lærere af 2 à 300 Rbd. vilde være et passende Vederlag for tillige at give Undervisning i Realskolen. Under denne Forudsætning vilde saaledes en Besparelse af nogle hundrede Daler være at opnaae. Langt betydeligere vilde den vel kunne blive, saafremt den hele Undervisning i Realskolen kunde bestrides ved Kathedralskolens Lærere; men at iværksætte dette saaledes, at Undervisningen blev fælles for Realeleverne og for Eleverne af den lærde Skole, vilde ligefrem stride mod den allerhøieste Resolution af 14de Februar 1838, ved hvilken allernaadigst var bestemt, at en særegen udelukkende for Realundervisningen bestemt Skole skal oprettes; at lade Bestyrelsen af og Undervisningen i baade Kathedralskolen og Realskolen overtage af den samme Rektor og af de samme Lærere, vilde vel ikke ligefrem medføre, at begge Skoler ophørte at være særskilte Instituter, men vilde dog upaatvivleligen forhindre, at hver af de saa væsentlig forskjellige Methoder, som bør herske i den lærde og Real-Undervisningen, vilde blive fulgte med den Konsekvens og Kraft som maatte ønskes, og vilde kun alt for meget lade befrygte, at enten alene Undervisningen i den ene Skole, for hvilken Lærerne havde overvejende Tilbøjelighed, vilde lykkes, eller maaske snarere, at begge Skoler vilde virke aldeles forstyrrende paa hinanden, og navnligen maatte det ansees for umuligt, at den samme Mand i Egenskab af Rektor eller Bestyrer skulde kunne lede og føre Tilsynet med Undervisningen saavel i Kathedralskolen som Realskolen, da den omtrent maatte forefalde samtidigen i begge Skoler. Ialtfald vilde en saaledes organiseret Realskole paa ingen Maade kunne siges at være en saadan som Kommissionen havde foreslaaet og som nysnævnte allerhøjeste Resolution indeholdt Tilsagn om at skulle indrettes.

Skjønt Direktionen ansaae det sandsynligt, at den ovenanførte mindre Besparelse lod sig forene med Realskolens hensigtsvarende Indretning, vovede Den dog ikke allerede nu at andrage paa nogen definitiv allerhøieste Bestemmelse i denne Henseende, men indskrænkede sig for Tiden til, saafremt det blev allernaadigst bestemt at Realskolen skulde anlægges i Aarhus, da at udbede sig allerhøieste Tilladelse til, efter nærmere indhentet Oplysning om alle lokale Forholde, at forelægge sin allerunderdanigste Formening om, hvorvidt til muligst Besparelse noget af Kathedralskolens Lokale kan indrømmes Realskolen, og hvorvidt nogen af hins Lærere kan overdrages at give Underviisning i denne. Der kunde saaledes efter alt Foranførte ikke med Sikkerhed regnes paa en synderlig mindre Sum end de allerede nævnte 6400 Rbd.

Direktionens første Medlem, som ansaae det hensigtsvarende, at der blev gjort et Forsøg paa at udfinde Midler til de paapegede Besparelser, havde i Henhold til et særskilt Votum allerunderdanigst indstillet:

> om det ikke, i Tilfælde at de til en fuldstændig videnskabelig Realskoles Oprettelse beregnede Omkostninger, 6400 Rbd. aarlig, ikke maatte findes disponible, allernaadigst maatte paalægges Direktionen, efter forud indhentede fornødne Oplysninger, at indgive allerunderdanigst Betænkning, om og hvorvidt det, til Besparelse af Omkostningerne ved den allerhøjst befalede Realskoles Indretning i Kjøbstaden Aarhus, maatte kunne overdrages de ved Kathedralskolen sammesteds ansatte Lærere, tillige at give Underviisning i Realskoleklasserne, i Overensstemmelse med den for Realskole-Underviisningen bestemte Læreplan; samt om og hvorvidt der i Kathedralskolens Bygning maatte kunne indrømmes Lokaler for Realskoleklasserne; ved hvilken Betænkning Direktionen tillige har allerunder-

danigst at forelægge Overslag og Beregninger over samtlige derefter til Realskolens Indretning fornødne aarlige Omkostninger.

Som de Kilder hvorfra disse Bekostninger kunde tages, havde Kommissionen nævnet trende, nemlig: den almindelige Skolefond, Sorø Akademi, eller Statskassen. Vel havde den kongelige Resolution af 14de Februar 1838, saaledes som denne er bleven Stænderforsamlingerne meddelt, henvist til de under Direktionens Bestyrelse staaende Midler, altsaa til den almindelige Skolefond eller Sorø Akademi's Midler, men Direktionen maatte dog ansee det for Pligt at meddele nogle Oplysninger til det Ræsonnement hvorpaa Kommissionen havde grundet den Formening, at de tvende førstnævnte Fonds, nemlig den almindelige Skolefond og Sorø Akademi, baade maatte være istand til at afholde de aarlige Tilskud til en Realskoles Vedligeholdelse, og tillige ifølge deres Bestemmelse maatte antages at være nærmest til at overtage en saadan Udgift; det bemærkedes, at Kommissionen heller ikke selv havde vovet, udelukkende at bringe disse Kilder i Forslag, men derhos tillige nævnet, skjønt kun in subsidium, Finanserne eller Fonden ad usus publicos, og saaledes antydet, at de Forudsætninger paa hvilke den havde bygget sin Formening om det Krav der i denne Henseende kunde haves til de lærde Skolers og Sorø Akademi's Fonds, behøvede en nærmere Drøftelse og Overvejelse.

Kommissionen havde, hvad den almindelige Skolefond angaaer, forment, at videnskabelig Realundervisning ikke kan ansees som noget der er de til det lærde Skolevæsen henlagte Fonds uvedkommende, eftersom Realundervisningen, saaledes som den nu skal fremmes, er i alle Maader ligesaa videnskabelig som den klassiske, og de foreslaaede Realskoler endog afvige mindre fra de nuværende lærde Skoler, end disse fra dem der existerede paa den

Tid hine Midler dertil bleve henlagte, hvilke næsten alene gik ud paa at danne Embedsmænd til Kirkens Tjeneste. Kommissionen havde bemærket, at de lærde Skolers Øjemed ikke er udelukkende at danne Embedsmænd, men blot at meddele videnskabelig Dannelse overhovedet, og at derhos en stor Del af deres Fonds har sin Oprindelse fra Kjøbstad-Kommunerne, hvis Tarv nu netop synes at fordre Realundervisningens Fremme. Den Indvending, at de lærde Skolers Undervisning i Hovedsagen gaaer ud paa at forberede for Universitetet, havde Kommissionen søgt at møde med den Bemærkning, at ogsaa mange af dem der i Realskolerne erholde deres Dannelse, ville fortsætte og fuldende denne ved Universitetet og den dermed nøje forbundne polytekniske Læreanstalt. At de fra Realskolen Dimitterede skulde vorde udelukkede fra Universitetet, troede Kommissionen ikke at Nogen vilde paastaae, ligesaalidet som at Universitetet overhovedet kun skulde være bestemt for tilkommende Embedsmænds Uddannelse. Kommissionen antog det dernæst for afgjort, at den almindelige Skolefond kan afgive Noget til Realskolens Udgifter, eftersom den i de sidste 10 Aar havde haft et aarligt Overskud af 7000 Rbd., og da dette Overskud, naar nogle lærde Skoler nedlægges (saaledes som nu er skeet), endnu formentes at ville stige betydeligt, selv om det tages med i Beregning, at der til Lærernes bedre Lønning og til andre Forbedringers Iværksættelse forestaae Skolevæsenet forøgede Udgifter. Kommissionen antog derfor, at f. Ex. en Fjerdedel af den almindelige Skolefonds Overskud vilde kunne være til Disposition for Realskolen.

Hvad dernæst angaaer Sorø Akademi, da formente Kommissionen, at ligeledes dettes Øjemed ikke ligger saa fjernt fra videnskabelig Realundervisning, at jo dets Midler billigen og retfærdigen kunne anvendes til saadan Undervisnings Fremme, hvorved navnligen var bemærket, at Akademiet, under de forskjellige Skikkelser

hvori det har virket, stedse har netop haft til Formaal at uddanne dets Elever til det højere Borgerliv. Kommissionen havde gjort opmærksom paa Akademiets særdeles betydelige aarlige Overskud, der formentes i de nærmeste Aar at ville endmere tiltage, og erindret om det Exempel som allerede er givet paa at Akademiet er kommet fremmede Stiftelser til Hjelp, i den betydelige Understøttelse som derfra blev ydet til Frederiks-Universitetet i Kristiania ved dettes Oprettelse. Endelig havde Kommissionen troet, at et Bidrag af Akademiets Midler til en selvstændig Realskoles Oprettelse vilde være en langt hensigtsmæssigere Maade at fremme Realundervisningen, end ved at kombinere saadan Undervisning i Akademiets Skole, hvilket Forsøg Kommissionen formente ikke at kunne lykkes, ligesom den antog, at netop den lærde Skole i Sorø afgiver Beviis for at Stedet ikke er fordelagtigt for deslige Indretninger.

Det skjønnedes imidlertid ikke rettere, end at Kommissionen, hvad for det Første den almindelige Skolefond angaaer, var gaaet ud fra en i dobbelt Henseende urigtig Forudsætning, at nemlig Skolefonden baade kan og bør komme Realskolen til Hjelp. Men ligesom det første, efter det nedenfor Anførte, i Virkeligheden ikke er Tilfældet, saaledes maatte Direktionen paa det Bestemteste modsige den Anskuelse, at der skulde være en saa nær Forbindelse mellem de lærde Skolers og Realskolernes Øiemed, at de Fonds som ere udelukkende bestemte til hines Fremme, skulde passende kunne anvendes til disses Oprettelse. At den lærde eller saakaldte klassiske Undervisning, trods alle de Modifikationer den i Tidens Løb har været underkastet, dog endnu stedse baade i Henseende til Indhold og Formaal er væsentligen forskjellig fra Realundervisningen, vil Man neppe for Alvor kunne nægte; thi ligesom det, uagtet Realundervisningen i den nye Skole skal være saa videnskabelig som muligt, dog endnu er et

meget omtvistet og aldeles uafgjort Spørgsmaal, om den formale Dannelse som ved denne Underviisning kan opnaaes, nogensinde kan blive saa fuldkommen som den der erhverves ved den klassiske Dannelse, saaledes ere og de Stillinger i Livet til hvilke den realistiske Dannelse skal forberede, aldeles forskjellige fra dem til hvilke den klassiske Dannelse giver Adgang; ogsaa er den lærde Underviisning, der endnu i vore Dage hviler paa det selvsamme Grundlag som i de ældre Tider, deri væsentligen afvigende fra den realistiske, at den, saaledes som i Forordningen 7de November 1809 udtrykkeligen er indskærpet, forbereder til Universitetet; thi om man end vil indrømme de fra Realskolen Dimitterede Ret til at høre Forelæsninger, ville de dog neppe kunne admitteres som akademiske Borgere, og ialtfald vil dog kun en uforholdsmæssig ringe Del af dem benytte Universitetets Veiledning, da de ville være udelukkede fra alle de Studier der høre til Embedsexamina, for hvilke Studier fortroligt Bekjendtskab med de gamle Klassikere udgjør det væsentlige Grundlag.

Det formentes saaledes at ville være indlysende, at Realskolerne i Henseende til Væsen og Formaal maae ansees for at være de lærde Skoler saa uvedkommende, at disses Midler under ingen Omstændigheder dertil burde anvendes, selv om det kunde skee uden noget Afbræk for det lærde Skolevæsen selv. Men dette er saa langt fra at være Tilfældet, at det lærde Skolevæsens økonomiske Forfatning i Sandhed kan kaldes meget mislig, og at Direktionen maatte antage, at alene den nylig allernaadigst approberede Foranstaltning, at tre af de hidtilværende Skoler nedlægges, vilde være istand til at tilvejebringe en sikker Ligevægt mellem Skolernes Udgifter — med den disse forestaaende uundgaaelige Forøgelse — og deres Indtægter, men ingenlunde til at tilvejebringe noget Overskud, der kunde anvendes til fremmede Øjemed. At Skolefonden i nogle Aar har havt et aarligt Over-

skud af flere Tusinde Rbd. er vel sandt, men det maatte bemærkes, at Kapitelstaxterne i de senere Aar have været tildels betydeligt højere end den Middelpris paa Kornvarerne som bør lægges til Grund naar man vil gjøre en sikker Kalkule; hvor vigtigt det er hertil at tage Hensyn, sees ogsaa af den i Direktionens Skrivelse til Kommissionen af 23de Mai 1837 anførte Omstændighed, at Skolefonden, naar man tager, ikke, som Kommissionen, alene de 10 sidste, men de 15 sidste Aar 1822—36 i Betragtning, i dette Tidsrum har haft, istedetfor Overskud, et aarligt Deficit af over 3000 Rbd., eller ialt omtrent 46,000 Rbd., der er bleven dækket fornemmelig ved en i Aarene 1824—26 allernaadigst skjænket Gave af Finanserne af 35,000 Rbd. Rpr. og 12,000 Rbd. r. S., og maatte herved især delesheb lægges Mærke til, at en væsentlig Hjelp, der i de senere Aar har bidraget til for en Tid at ophjelpe Skolernes Forfatning, var den Skolefonden ved den allerhøjeste Resolution af 9de August 1826 forundte Lettelse, at nemlig alle de daværende paa Skolefonden hvilende Pensioner, til Beløb omtrent 9000 Rbd., bleve overtagne af Finanskassen; at Skolevæsenet uagtet en saa betydelig Lettelse, i den derefter — siden 1826 — følgende Række af Aar, i hvilke i det Hele Kapitelstaxterne have været over Gjennemsnittet for samme, dog ikke har haft bedre Fremgang, end at samme i det Hele har haft et aarligt Overskud af omtrent 7000 Rbd., viser tilfulde, hvor mislig sammes Forfatning er; og det kan naturligvis ikke undgaaes, at efterhaanden som Skolefonden paadrages ny Pensioner, der ikke overtages af Finanskassen, vil den ovenomtalte Lettelse bortfalde, medens paa den anden Side de mange Forbedringer som forestaae de lærde Skoler, og som maaske altfor længe have været udsatte, ville forøge Skolevæsenets Udgifter i en saadan Grad, at disse umuligen vilde kunne afholdes uden tilsvarende forøgede Indtægter, hvilke man nu har søgt at tilveje-

bringe ved allerunderdanigst at foreslaae tre Skolers Nedlæggelse. Da der imidlertid ved denne Foranstaltning for Øjeblikket maa overtages Vartpenge til Beløb af omtrent 7000 Rbd., er den Forøgelse af Indtægterne som strax vindes, langtfra at være saa betydelig, at de nødvendige Forbedringer endnu paa engang, eller alle, ville kunne indføres, med mindre det maatte behage Hans Majestæt allernaadigst at komme Skolefonden yderligere til Hjelp ved af særdeles kongelig Naade at tillade at bemeldte Vartpenge ligeledes af Pensionskassen maatte overtages. Men selv i dette Tilfælde vilde Direktionen paa ingen Maade kunne forsvare allerunderdanigst at tilraade, at nogetsomhelst Tilskud af den almindelige Skolefond blev anvendt til den ny Realskoles Oprettelse, da dette vilde være at berøve det lærde Skolevæsen hvad det højligen til sine egne paatrængende Fornødenheder kan behøve.

Hvad dernæst angaaer Sorø Akademi, da gjelder vel ikke i samme Grad om denne Stiftelse, som om den almindelige Skolefond, at den er ude af Stand til at komme Realskolen til Hjelp; men Direktionen maatte desuagtet formene, at de til bemeldte Skole fornødne Ressurser ligesaalidet burde tages herfra. Da Sorø Akademi er en Stiftelse der baade som Skole og Akademi har den lærde Undervisning til Formaal, gjelder om denne naturligvis det selvsamme som ovenfor er udviklet, at Realunderviisningen er dens Formaal uvedkommende; at Akademiet tillige skal virke til at fremme det højere Borgerliv, er vel ved de allernaadigste Statuter givet, men at dette ikkun kan ansees som et underordnet Formaal, kan ikke omtvivles, og da der nu ved Akademiet ifølge allerhøjeste Resolution af 19de September 1837 er indrettet en med den lærde Skole kombineret Realunderviisning, hvorved netop hint underordnede Formaal synes paa den mest passende Maade at fyldestgjøres, maatte det ansees for utilraadeligt, at der endydermere skulde afgives noget til en Realskole paa et ganske

fremmed Sted. Men ogsaa af en anden Grund maatte Direktionen finde det utilraadeligt, at bestemme nogen Del af Sorø Akademi's Indtægter til den ny Realskole. Da nemlig Hans Majestæt, uagtet Direktionen i allerunderdanigst Forestilling af 10de August 1836, angaaende Midlerne til at bringe Universitetets Økonomi paa en fastere Fod end hidtil, havde allerunderdanigst at foreslaae, at Akademiet i en Række af Aar skulde afgive en betydelig Sum af sit aarlige Overskud til at opspare en Hjelpefond for Universitetet, ikke fandt Anledning til allernaadigst at bifalde dette Direktionens Forslag, hvorimod det blev allernaadigst bestemt, at en Sum der medtager saagodtsom hele Kommunitetets aarlige Overskud, indtil videre skal derfra afgives til Universitetet, maatte Direktionen ansee det som saa meget mindre passende, at en Hjelp som fandtes ikke at burde tilstaaes en med Akademiet saa aldeles beslægtet Indretning som Kjøbenhavns Universitet, nu skulde tilstaaes en Indretning der i langt mindre Grad er beslægtet med Akademiets hidtilværende og fra den ældste Tid bestemte Formaal og Virksomhed, og det, vel at mærke, efterat Akademiet netop, paa den Maade som for samme er befundet mest passende, bidrager ikke ganske ubetydeligt til samme.

Paa Grund af Foreſtaaende traadte Direktionen, uagtet de af de Deputerede for Finanserne og Direktionen for Fonden ad usus publicos afgivne ugunstige Erklæringer, at burde paa det Indstændigste andrage paa, at saavel den almindelige Skolefond, som Sorø Akademi fritages for alt Bidrag til den allerhøijst befalede Realskole, og at derimod den i Realskolekommissionens allerunderdanigste Betænkning nævnte tredie Udvej, nemlig Bidrag fra Statskassen til Udredelse af de Omkostninger som Realskolens Anlæg og Fremgang aarlig udfordrer, allernaadigst maatte tages til Følge.

Forsaavidt det endelig var Direktionen allernaadigst paalagt at afgive sin allerunderdanigste Formening angaaende Tilraadeligheden af, endvidere at forbinde nogen til Realunderviisningens Fremme sigtende Indretning med en eller anden af de lærde Skoler, da yttrede Direktionen, at Den maatte, forsaavidt saadant uden Erfaring kan bedømmes, holde for, at en til Øiemedet svarende Realunderviisning maatte kunne meddeles i de lærde Skoler, enten paa den Maade som allerede nu finder Sted i Sorø, eller efter en fra den der indførte forskjellig Plan. Men Direktionen ansaae dette Spørgsmaal for saa vigtigt, at det bør ad den eneste Vei, paa hvilken det er muligt, nemlig ved Erfaringen, fuldstændigen og overbeviisende afgjøres, og Den maatte derfor formene, at der ikke, førend der fra Indretningen i Sorø kan hentes nogen sikkrere Erfaring, burde gjøres noget nyt Forsøg af denne Art, hvilket ogsaa deels med Hensyn til de forøgede Bekostninger, deels af den Grund syntes tilraadeligt, fordi det vel lod sig tænke, at der ogsaa fra en af de paa forskjellige Steder deels allerede oprettede deels paatænkte private Realskoleindretninger, kunde i faa Aar hentes en meer sikker Erfaring end der for Øieblikket havdes.

Paa Grund af alt Foranførte indstillede Direktionen:

1) om det maatte allernaadigst behage Hans Majestæt at approbere den i nærværende allerunderdanigste Forestilling af Direktionen udkastede Plan for en fuldstændig videnskabelig Realskole i Kjøbstaden Aarhus;
2) om der til Iværksættelse af den saaledes allernaadigst approberede Plan maa allernaadigst stilles til Direktionens Disposition en Sum af indtil 6,400 Rbd. aarlig.

Efterat Direktionens Forestilling var bleven allerunderdanigst foredraget, behagede det Hans Majestæt Kongen, under 10de Mai 1839 at resolvere som følger:

Efter at have ladet Os foredrage den af Vor Direktion for Universitetet og de lærde Skoler allerunderdanigst nedlagte Forestilling angaaende den nærmere Organisation af den selvstændige videnskabelige Realskole som ved Vor allerhøjeste Resolution af 14de Februar f. A. er bestemt at skulle oprettes, ville Vi allernaadigst have fastsat Følgende:

1) Realskolen bliver at indrette i Vor Kjøbstad Aarhus, og har Vor Direktion dertil at træffe de fornødne Foranstaltninger;

2) ved Skolen skulle foreløbigen ansættes en Rektor, en Overlærer og 4 Adjunkter, hvilke Lærere blive at gagere efter samme Regler som følges ved Gageringen for Lærerne ved de lærde Skoler;

3) Kontingentet for Realskolens Disciple, der ordentligvis blive at optage i en Alder af 8 Aar, og som antages i en Tid af 10 Aar at kunne gjennemgaae Skolen, bliver det samme som erlægges for Disciplene i de lærde Skoler udenfor Kjøbenhavn.

4) Vi bifalde allernaadigst den i nærværende Forestilling allerunderdanigst foredragne Plan for Underviisningen i Realskolen, i Overeensstemmelse med hvilken Læregjenstandene blive:

a) Religion, i samme Omfang og efter samme Methode som i de lærde Skoler;

b) Mathematik, saaledes at herunder, foruden Færdighed i praktisk Regning, indbefattes Arithmetik, Plangeometri, Stereometri, Trigonometri, Læren om Logarithmerne, og Algebra indtil Ligningerne af anden Grad inklusive;

c) Naturhistorie og Naturlære, saavel dennes mekaniske Del, som Kemien med Elektricitetslæren;

d) Geografi, saavel physisk som politisk og mathematisk, hvorved de vigtigste astronomiske Kundskaber bør meddeles;

e) Historie, i ikke ringere Udstrækning end i de lærde Skoler, og saaledes at Kulturhistorien, Opdagelsernes, Industriens og Handelens Historie optages i Underviisningen;

f) Sprog: Dansk, Tydsk, Fransk og Engelsk, saaledes at Underviisningens Formaal bør være ikke alene Færdighed i at forstaae og med Correcthed at skrive dem alle, men derhos, hvad det Tydske og Franske angaaer, ogsaa saavidt muligt Færdighed i at tale. Ogsaa skal der gives de Disciple i Skolens høiere Klasser som attraae saadant, Lejlighed til at lære det latinske Sprog, hvilket forøvrigt ikke bliver at optage blandt Læregjenstandene;

g) af Kunster og Færdigheder bør bibringes: geometrisk Tegnelære og Frihaandstegning, Skjønskrivning, Sang og Gymnastik, derunder indbefattet Svømning, Dands, Fægten, Huggen og Vaabenøvelser.

5) Overbestyrelsen af Realskolen ville Vi allernaadigst have anbetroet Vor Direktion, der har at drage Omsorg for at Underviisningen indrettes i Overensstemmelse med den af Os allernaadigst bifaldte Plan.

Den samme Bemyndigelse som ved Forordningen af 7de November 1809 er givet Direktionen til at regulere det Specielle af Underviisningen i de lærde Skoler, ville Vi ogsaa allernaadigst have Den tillagt med

Efter at have ladet Os foredrage den af Vor Direktion for Universitetet og de lærde Skoler allerunderdanigst nedlagte Forestilling angaaende den nærmere Organisation af den fuldstændige videnskabelige Realskole som ved Vor allerhøjeste Resolution af 14de Februar f. A. er bestemt at skulle oprettes, ville Vi allernaadigst have fastsat Følgende:

1) Realskolen bliver at indrette i Vor Kjøbstad Aarhus, og har Vor Direktion dertil at træffe de fornødne Foranstaltninger;

2) ved Skolen skulle foreløbigen ansættes en Rektor, en Overlærer og 4 Adjunkter, hvilke Lærere blive at gagere efter samme Regler som følges ved Gageringen for Lærerne ved de lærde Skoler;

3) Kontingentet for Realskolens Disciple, der ordentligvis blive at optage i en Alder af 8 Aar, og som antages i en Tid af 10 Aar at kunne gjennemgaae Skolen, bliver det samme som erlægges for Disciplene i de lærde Skoler udenfor Kjøbenhavn.

4) Vi bifalde allernaadigst den i nærværende Forestilling allerunderdanigst foredragne Plan for Underviisningen i Realskolen, i Overensstemmelse med hvilken Læregjenstandene blive:

a) Religion, i samme Omfang og efter samme Methode som i de lærde Skoler;

b) Mathematik, saaledes at herunder, foruden Færdighed i praktisk Regning, indbefattes Arithmetik, Plangeometri, Stereometri, Trigonometri, Læren om Logarithmerne, og Algebra indtil Ligningerne af anden Grad inklusive;

c) Naturhistorie og Naturlære, saavel dennes mekaniske Del, som Kemien med Elektrisitetslæren;

d) Geografi, saavel physisk som politisk og mathematisk, hvorved de vigtigste astronomiske Kundskaber bør meddeles;

e) Historie, i ikke ringere Udstrækning end i de lærde Skoler, og saaledes at Kulturhistorien, Opdagelsernes, Industriens og Handelens Historie optages i Underviisningen;

f) Sprog: Dansk, Tydsk, Fransk og Engelsk, saaledes at Underviisningens Formaal bør være ikke alene Færdighed i at forstaae og med Korrekthed at skrive dem alle, men derhos, hvad det Tydske og Franske angaaer, ogsaa saavidt muligt Færdighed i at tale. Ogsaa skal der gives de Disciple i Skolens højere Klasser som attraae saadant, Lejlighed til at lære det latinske Sprog, hvilket forøvrigt ikke bliver at optage blandt Læregjenstandene;

g) af Kunster og Færdigheder bør bibringes: geometrisk Tegnelære og Frihaandstegning, Skjønskrivning, Sang og Gymnastik, derunder indbefattet Svømning, Dands, Fægten, Huggen og Vaabenøvelser.

5) Overbestyrelsen af Realskolen ville Vi allernaadigst have anbetroet Vor Direktion, der har at drage Omsorg for at Underviisningen indrettes i Overensstemmelse med den af Os allernaadigst bifaldte Plan.

Den samme Bemyndigelse som ved Forordningen af 7de November 1809 er givet Direktionen til at regulere det Specielle af Underviisningen i de lærde Skoler, ville Vi ogsaa allernaadigst have Den tillagt med

Hensyn til Underviisningen i Realskolen, saa at Den i denne Henseende har at foreskrive de Regler som til enhver Tid efter Omstændighederne maatte findes mest hensigtssvarende.

6) Angaaende hvorvidt en Examen bør anordnes for de Disciple som have gjennemgaaet Realskolen, hvilket Omfang og hvilken Indretning den bør gives, samt hvorvidt nogen særegen Rettighed kunde tillægges dem som have udholdt samme, derom ville Vi allernaadigst have Vor Direktion paalagt at indkomme med nærmere allerunderdanigst Forestilling, efterat Underviisningen i Realskolen i nogen Tid har været sat i Gang.

7) De med Realskolens Oprettelse og senere Vedligeholdelse forbundne Udgifter blive at udrede af den almindelige Skolefond, hvilken Vi derimod allernaadigst ville have fritaget for at afholde de ved Vor allerhøjeste Resolution af 28de September f. A. allernaadigst tilstaaede Vartpenge til Rektorerne og Adjunkterne ved de tre lærde Skoler som ere bestemte til med indeværende Skoleaars Udløb at nedlægges, til Beløb ialt 6900 Rbd. Disse Vartpenge ville Vi have overført paa den almindelige Pensionskasse, hvilken det saaledes vil komme tilgode, naar nogen af bemeldte paa Vartpenge satte Lærere afgaaer ved Døden, eller befordres til andet Embede.

Denne kongelige Resolution blev — med Undtagelse af den Del af Nr. 7 der bestemmer Skolefondens Fritagelse for at udrede Vartpengene, og disses Overgang paa den almindelige Pensionskasse — ved en den 21de s. M. udstedt Bekjendtgjørelse fra Direktionen bragt til offentlig Kundskab.

Til Benyttelse for Realskolen bleve flere Gaarde i Aarhus tilbudte tilsalgs, men da de forlangte Kjøbesummer, i Forbindelse med hvad der endvidere vilde medgaae til disse Bygningers Indretning til et bekvemt Lokale for Skolen, vilde medtage en altfor betydelig Sum, fandtes det hensigtsmæssigst, for det Første at lade Skolen behjelpe sig med et lejet Lokale. Et saadant blev derfor lejet i Tobaksfabrikør Siegumfeldts Gaard paa Byens Vestergade, i hvilken 5 Værelser tilligemed Plads til Gymnastik m. m. bleve overladte Skolen paa halvandet Aar, fra Oktober Flyttetid 1839 at regne, for en Lejesum af 500 Rbd. I en ligeoverfor beliggende Gaard tilhørende Enkemadame Schmidt fandtes en til Rektorbolig passende Lejlighed, der blev lejet paa et Aar fra samme Tid for 150 Rbd. Der var saaledes intet til Hinder for at Skolen kunde aabnes endnu i Efteraaret, kort efter Flyttedagen, og herom blev i de offentlige Blade udstedt den fornødne Bekjendtgjørelse, med Opfordring til vedkommende Forældre til at anmelde de Sønner de ønskede optagne i Skolen.

Til Rektor for Skolen blev under 22de Juli allernaadigst udnævnt Kand. Philos. og Medbestyrer af det Vestenske Undervisningsinstitut her i Staden **Knud Christian Nielsen**, til Overlærer under 14de Septb. Kand. Theol. og Lærer ved Landkadetakademiet **Caspar Gerhard Clemens Funch**. Som Adjunkter konstituerede Direktionen, under 17de s. M., foreløbig: Kand. Theol. **Rasmus Løren Vorm** i Religion, Historie og Geografi, Kand. Theol. **Johan Frederik Anton Martinus Carøe** i Fransk og Engelsk, polytekniske Kandidat **Svend Holmstedt** i Mathematik, og Kand. Philos. **Niels Christian Nyborg Lassen** i Naturhistorie. Til Timelærere antoges derhos: Ritmester

Freiesleben i Gymnastik, Kantor Rabell i Sang og E. Høegh-Guldberg i Tegning.

Skolen aabnedes i Begyndelsen af November 1839 med et Antal af 23 Disciple, inddelte i to Klasser. For Øieblikket, i Decb. 1840, er Antallet steget til 35, og Skolen er siden det ny Skoleaars Begyndelse inddelt i 3 Klasser.

Efterretninger Universitetet vedkommende.

A. Forelæsninger holdte i Vintersemestret 1835—36 og i Sommersemestret 1836.

Uagtet Efterretningen om disse Forelæsninger ikke længere har Nyhedens Interesse, er det dog anseet rigtigst, for at supplere de i Tidsskriftets 2den og 3die Aargang meddelte Efterretninger af dette Slags, der senere ere fortsatte i Universitetets Aarbog, her at meddele Indholdet af de til Direktionen indkomne Indberetninger om de i de ovennævnte to Semestre holdte Forelæsninger og Øvelser.

1. Det theologiske Fakultets Forelæsninger.

Professor **Clausen** foredrog i Vintersemestret i en privat Forelæsning, 6 ugentlige Timer, den kristelige Dogmatiks første Halvdel for 121, og fuldendte i en offentlig Forelæsning, 2 ugentlige Timer, for 43 Tilhørere, den patristiske Forelæsning over de 3 første Aarhundreders Apologeter; desuden holdt han privatissime i 5 Timer om Ugen skriftlige og mundtlige Øvelser. I Sommersemestret fuldførte han i private Forelæsninger, 6 ugentlige Timer, den anden og sidste Del af det dogmatiske Kursus, og i tvende ugentlige Timer en offentlig exegetisk Forelæsning over udvalgte Afsnit af

Apostlenes Gjerninger; førstnævnte Forelæsning for 101, sidstnævnte for 85 Tilhørere.

Professor Kohlenberg gjennemgik i Vintersemestret, i en offentlig Forelæsning, 2 Timer om Ugen, en Del af de Salomoniske Ordsprog, og i en privat Forelæsning i 4 Timer den første Halvdel af Genesis; Tilhørernes Antal var respektive 127 og 59. I Sommersemestret fuldendte han i 3 ugentlige Timer Forelæsningen over Genesis, og i 4 andre Forklaringen over den sidste Del af Jesaia, begge Forelæsninger offentligt for resp. 93 og 12 Tilhørere; holdt desuden privatissime en Gang om Ugen theologiske Skriveøvelser, i hvilke 62 Studerende deltoge.

Professor Scharling foredrog i Vintersemestret offentligt i 3 ugentlige Timer, for et Auditorium af 129, Indledningen til det Ny Testamente, og fuldendte i 6 andre Timer, privat, Fortolkningen af de anmeldte 5 apostoliske Breve, nemlig Pauli Brev til Galaterne, Peters to Breve, Jacobi og Judæ Breve. Til denne Forelæsning havde 91 Tilhørere tegnet sig. I Sommersemestret holdt han en offentlig Forelæsning, i 3 ugentlige Timer, over Brevet til Hebræerne, for 73, og en privat, i 4 Timer, over Apologetiken, for 37 Tilhørere.

Professor Engelstoft fortsatte i Vintersemestret, i offentlig Forelæsning 4 ugentlige Timer, sit Foredrag over Kirkehistorien for 99, og holdt en privat Forelæsning i 3 Timer, for 109 Tilhørere, over naturlig Theologi, samt privatissime, i 2 Timer om Ugen, examinatoriske Øvelser. I Sommersemestret fortsatte og sluttede han den førstnævnte Forelæsning for 68 Tilhørere i 4 Timer om Ugen, og holdt i 3 til 4 andre privat et examinatorisk Repetitorium over de forskjellige Discipliner, i hvilket 12 Studerende deltoge.

Som Privatdocenter anmeldte Lic. Theol. E. V. Kolthoff i Vintersemestret et Repetitorium privatissima over Brevet til Hebræerne, 2 Timer om Ugen; i Sommersemestret Lic. Theol. P. C. Kierkegaard en offentlig exegetisk Forelæsning over Johannes' Evangelium og sammes første Brev. Hvorvidt disse Forelæsninger ere holdte, og for hvormange Tilhørere, derom savnes Oplysning.

2. Det juridiske Fakultets Forelæsninger.

Konferentsraad Schlegel, der ved Døden afgik i Midten af Sommersemestret, havde ifølge den ham tidligere som Universitetets Senior allernaadigst forundte Bevilling ikke læst i noget af Semestrene.

Etatsraad Bornemann holdt i Vintersemestret i to Timer ugentlig offentlige Examinatorier over den almindelige Stats- og den almindelige Folkeret, hvori 20 (6) Studerende deltoge, og tvende private Forelæsninger, hver i tre Timer om Ugen, over den specielle Del af Fædrelandets Kriminalret for 14 (4), og over Retsfortolkningsvidenskabens Grundlære for 36 (23) Tilhørere. I Sommersemestret læste han ikke, ifølge den ham ved kongelig Resolution af 3die Maj (hv. s. oven S. 38) allernaadigst forundte Fritagelse.

Etatsraad Kolderup-Rosenvinge læste i Vintersemestret offentlig i 3 ugentlige Timer over den juridiske Encyklopædi for 23 (13, 12) Tilhørere, og holdt tvende private Foredrag, hvert i 3 Timer, over Fædrelandets Retshistorie for 61 (41, 38), og over Ret til Tingen efter Fædrelandets Love for 13 (2) Tilhørere; endelig et privat Examinatorium over Kirkeretten i 1 Time om Ugen, der bivaanedes

af 21 (7) Deltagere. I Sommersemestret holdt han en offentlig Forelæsning over positiv Folkeret og fuldendte privat Foredraget over den danske Retshistorie, begge Forelæsninger i 4 Timer om Ugen. Den førstnævnte bivaanedes af 10 (6), den sidstnævnte af 48 (27, 23) Tilhørere.

Professor Bang var i Vintersemestret ved sin Fraværelse ved Stænderforsamlingen hindret fra at holde Forelæsninger; i Sommersemestret læste han offentlig i 3 Timer om Ugen over Fædrelandets kriminelle Proces, og privat, i 5 Timer, over den almindelige Del af den danske Privatret, ligesom han i 2 Timer holdt skriftlige Øvelser. Professorens Entledigelse fra Universitetet i Sommerens Løb medførte, at Lister over hans Tilhørere ikke bleve indsendte.

Professor Larsen holdt i Vintersemestret offentlig i 2 ugentlige Timer praktiske Øvelser med 26 (22) Deltagere, og fuldendte i 4 andre Timer den i forrige Semester afbrudte Forelæsning over Processens anden Del for 27 (17) Tilhørere. Privat foredrog han i 3 Timer om Ugen, for 45 (34, 26) Tilhørere, Hertugdømmenes Statsret, og gjennemgik i 2 ugentlige Timer skriftlige Øvelser, hvortil 14 Deltagere havde meldt sig. Privatissime endelig havde han anmeldt et 4 Timers Examinatorium over den hele danske Proces, om hvis Afholdelse savnes Oplysning. I Sommersemestret holdt han offentlig i 2 Timer ugentlig praktiske Øvelser, og privat i 5 Timer en Forelæsning over den extraordinære Civilproces for resp. 29 (26) og 48 (32, 19) Deltagere og Tilhørere. Angaaende et anmeldt Privatissimum i 5 Timer om Ugen over den danske Privatret, savnes Oplysning.

3. Det medicinske Fakultets Forelæsninger.

Etatsraad Saxtorph læste i begge Semestrene i 2 ugentlige Timer privat over de til Fødselshjelpen hørende Operationer, for resp. 10 (6) og 9 (3) Tilhørere. Til hans anmeldte offentlige Forelæsninger over Fødselshjelpen meldte sig ingen Tilhørere.

Etatsraad Herholdt, som ved Døden afgik den 19de Februar, havde for Vintersemestret anmeldt en offentlig Forelæsning i 2 Timer om Ugen over Menneskelivets vegetative Funktioner.

Professor Bang har igjennem begge Semestre holdt de sædvanlige kliniske Forelæsninger og Øvelser paa Frederiks Hospital i 14 og 15 Timer, og Forelæsninger over den specielle Therapi i 4 og 3 Timer ugentlig. Ved de førstnævnte vare tilstede som Tilhørere, Examinander og Praktikanter i Vintersemestret 10 (12), 7 (4) og 7 (5), i Sommersemestret 25 (19), 7 (7) og 5 (5), ved de sidstnævnte resp. 25 (19) og 21 (14) Tilhørere.

Professor Eschricht holdt i Vintersemestret tvende Foredrag, hvert i 3 Timer om Ugen, over den almindelige Physiologi og de dyriske Livsyttringer for 26 (15), og for 21 (14) Tilhørere over den almindelige Anatomi og Organernes Bygning. I Sommersemestret læste han i 5 Timer ugentlig over Physiologien og i 2 Timer over Sandse-Organernes Anatomi for et Auditorium af respektive 55 (30) og 12 (6). Desuden anmeldte han i begge Semestre Foredrag i enkelte Timer over de nyeste Opdagelser i Anatomien og Physiologien.

Professor Otto holdt i Vintersemestret en Forelæsning, 4 Timer ugentlig, over Giftlæren, for 12 (7) Tilhørere. I Sommersemestret holdt han tvende Foredrag, over de vigtigste Plantelægemidlers Pharmakognosi og Pharmakody-

namik i 4 Timer om Ugen, og i 2 Timer over almindelig Pharmakologi; Tilhørernes Antal var respektive 27 (17, 7, 6) og 15 (7).

Som Privatdocent havde desuden Prosektor Dr. Svitzer i Vintersemestret anmeldt Forelæsninger over Anatomien 1 Time daglig. De indsendte Lister over 5 forskjellige Rækker af Foredrag udvise et Antal af 28, 24, 34, 33 og 34 Tilhørere. I Sommersemestret anmeldte han Forelæsninger over Osteologi.

Ligeledes læste Professor Dr. Stein i Vintersemestret i 10 ugentlige Timer over hele den menneskelige Anatomi, hvilken Forelæsning bivaanedes af 105 stadige Tilhørere.

Ogsaa Dr. Sommer anmeldte i samme Semester en Forelæsning, 4 Timer ugentlig, over de kroniske Hudsygdommes Pathologi og Behandling, angaaende hvilken imidlertid de nærmere Oplysninger savnes.

4. Det philosophiske Fakultets Forelæsninger.

Etatsraad Engelstoft læste i Vintersemestret offentlig, 2 Timer ugentlig, over de geografiske Kundskabers successive Udvidelse indtil det romerske Riges Undergang (7 Tilhørere), og gjennemgik privat i 3 Timer den første Del af sit aarlige Kursus over det danske Monarki's Statistik (30, 13, 9 Tilhørere). I Sommersemestret fortsattes begge Foredrag (de geografiske Kundskabers Udvidelse fra Begyndelsen af det 15de Aarh. indtil vore Dage) for respektive 4 og 18 (10, 9) Tilhørere.

Etatsraad Ørsted fortsatte gjennem begge Semestre de sædvanlige offentlige Maanedsforelæsninger over de nyeste Opdagelser i Physiken. Foruden disse holdt han i Vintersemestret, da de tilbudne Forelæsninger over udvalgte Kapitler af

Physiken ikke kom istand, alene de nedenfor anførte tvende Kursus i den polytekniske Læreanstalt; i Sommersemestret en privat Forelæsning, 1 Time daglig, over Naturlærens mekaniske Deel, for de yngste Studerende, af hvilke 157 havde tegnet sig, samt desuden de nedenanførte Forelæsninger og Øvelser i den polytekniske Læreanstalt.

Etatsraad Hornemann var i Vintersemestret ved Sygdom forhindret fra at holde de anmeldte tvende Foredrag over fremmede Lægeplanter og over de danske Tarrers Naturhistorie. I Sommersemestret anmeldte han en offentlig Forelæsning i 2 Timer om Ugen, over den botaniske Terminologi, og en privat, i 3 Timer, over de indenlandske og fremmede Lægeplanter, af hvilke fornemmelig den sidstnævnte blev holdt.

Etatsraad Schumacher har i begge Semestre, som fraværende ifølge kongelig Tilladelse, ingen Forelæsninger holdt.

Professor Øhlenschlæger begyndte i Vintersemestret og fortsatte i Sommersemestret en offentlig Forelæsning over Skjønhederne i nogle af Evalds, Wessels, Thaarups og Baggesens bedste Værker.

Etatsraad Verlauff læste i Vintersemestret i en privat Forelæsning for de yngste Studerende, 4 ugentlige Timer, over Danmarks Historie fra Kalmar-Unionens Ophævelse; Tilhørere 168. Gav desuden i en offentlig Forelæsning, 1 Time om Ugen, en kort Udsigt over Kilderne til Fædrelandets Historie. I Sommersemestret fortsatte han sidstnævnte Forelæsning i 3 Timer ugentlig for 6 Tilhørere.

Geheimelegationsraad Brøndsted kunde formedelst Forlængelsen af hans Ophold i London ikke holde de tvende for Vintersemestret anmeldte Foredrag, over det græske satyriske Drama og over Grækenlands Geografi. I Sommersemestret

namik i 4 Timer om Ugen, og i 2 Timer over almindelig Pharmakologi; Tilhørernes Antal var respektive 27 (17, 7, 6) og 15 (7).

Som Privatdocent havde desuden Prosektor Dr. Svitzer i Vintersemestret anmeldt Forelæsninger over Anatomien 1 Time daglig. De indsendte Lister over 5 forskjellige Rækker af Foredrag udvise et Antal af 28, 24, 34, 33 og 34 Tilhørere. I Sommersemestret anmeldte han Forelæsninger over Osteologi.

Ligeledes læste Professor Dr. Stein i Vintersemestret i 10 ugentlige Timer over hele den menneskelige Anatomi, hvilken Forelæsning bivaanedes af 105 stadige Tilhørere.

Ogsaa Dr. Sommer anmeldte i samme Semester en Forelæsning, 4 Timer ugentlig, over de kroniske Hudsygdommes Pathologi og Behandling, angaaende hvilken imidlertid de nærmere Oplysninger savnes.

4. Det philosophiske Fakultets Forelæsninger.

Etatsraad Engelstoft læste i Vintersemestret offentlig, 2 Timer ugentlig, over de geografiske Kundskabers successive Udvidelse indtil det romerske Riges Undergang (7 Tilhørere), og gjennemgik privat i 3 Timer den første Del af sit aarlige Kursus over det danske Monarki's Statistik (30, 13, 9 Tilhørere). I Sommersemestret fortsattes begge Foredrag (de geografiske Kundskabers Udvidelse fra Begyndelsen af det 15de Aarh. indtil vore Dage) for respektive 4 og 18 (10, 9) Tilhørere.

Etatsraad Ørsted fortsatte gjennem begge Semestre de sædvanlige offentlige Maanedsforelæsninger over de nyeste Opdagelser i Physiken. Foruden disse holdt han i Vintersemestret, da de tilbudne Forelæsninger over udvalgte Kapitler af

Physiken ikke kom istand, alene de nedenfor anførte tvende Kursus i den polytekniske Læreanstalt; i Sommersemestret en privat Forelæsning, 1 Time daglig, over Naturlærens mekaniske Del, for de yngste Studerende, af hvilke 157 havde tegnet sig, samt desuden de nedenanførte Forelæsninger og Øvelser i den polytekniske Læreanstalt.

Etatsraad Hornemann var i Vintersemestret ved Sygdom forhindret fra at holde de anmeldte tvende Foredrag over fremmede Lægeplanter og over de danske Træers Naturhistorie. I Sommersemestret anmeldte han en offentlig Forelæsning i 2 Timer om Ugen, over den botaniske Terminologi, og en privat, i 3 Timer, over de indenlandske og fremmede Lægeplanter, af hvilke idetmindste den sidstnævnte blev holdt.

Etatsraad Schumacher har i begge Semestre, som fraværende ifølge kongelig Tilladelse, ingen Forelæsninger holdt.

Professor Øhlenschlæger begyndte i Vintersemestret og fortsatte i Sommersemestret en offentlig Forelæsning over Skjønhederne i nogle af Evalds, Wessels, Thaarups og Baggesens bedste Værker.

Etatsraad Werlauff læste i Vintersemestret i en privat Forelæsning for de yngste Studerende, 4 ugentlige Timer, over Danmarks Historie fra Kalmar-Unionens Ophævelse; Tilhørere 168. Gav desuden i en offentlig Forelæsning, 1 Time om Ugen, en kort Udsigt over Kilderne til Fædrelandets Historie. I Sommersemestret fortsatte han sidstnævnte Forelæsning i 3 Timer ugentlig for 6 Tilhørere.

Geheimelegationsraad Brøndsted kunde formedelst Forlængelsen af hans Ophold i London ikke holde de tvende for Vintersemestret anmeldte Foredrag, over det græske satyriske Drama og over Grækenlands Geografi. I Sommersemestret

holdt han en Forelæsning over Grækernes Brændt-Leers- (terra-cotta) Vaser og Broncevaser, for 13 Tilhørere, og muligen flere Foredrag, men hvorom Oplysning savnes.

Professor Sibbern holdt i Vintersemestret et offentligt Foredrag i 3 ugentlige Timer, i Maanederne Novb. og Decb. over Ontologien for 16, i Maanederne Januar—April, for 28 Tilhørere, over den specielle Del af Æsthetiken; hvorvidt en anmeldt Forelæsning, 1 Time ugentlig, til Opklaring af de nu bestaaende selskabelige Forholde, er kommen istand, derom savnes Oplysning. Privat læste han i 4 Timer om Ugen over Psykologi for 159 af de yngste Studerende. I Sommersemestret blev ifølge Lektionskatalogen sidstnævnte Forelæsning offentligen fortsat, hvorhos læstes privat i 3 Timer over Logik. Tilhørere 146. Desuden havde Professoren lovet nærmere Bekjendtgjørelse om andre Forelæsninger for Provektiores, om hvis Indhold eller Afholdelse imidlertid intet er oplyst.

Professor Reinhardt holdt i Vintersemestret tre offentlige Forelæsninger, hver i 2 Timer om Ugen, over de nordiske Fiskes Naturhistorie, over den almindelige Insektlære og over Jagtzoologien for Forststuderende; Tilhørere resp. 8, 10, hvoraf Halvparten Forststuderende, og 9. I Sommersemestret holdt han to offentlige Foredrag, hvert paa 2 Timer ugentlig, over Reptiliernes almindelige Naturhistorie, og den almindelige Ornithologi samt enkelte Slægter af de nordiske Fugle, for resp. 18 og 18 Tilhørere.

Professor Begtrup har igjennem begge Semestre holdt offentlige landøkonomiske Forelæsninger 3 Timer om Ugen, for et Auditorium af omtrent 5 Tilhørere.

Professor Petersen holdt i Vintersemestret en offentlig Forelæsning over den attiske Stats Antikviteter med forudskikket Udsigt over den klassiske Oldtidsvidenskabs Encyklopædi, og

en privat over den græske Tragedies Historie tilligemed latinsk Interpretation af Sophokles' Oedipus Kongen, begge i 3 Timer om Ugen, og bestemte for de Studerende der forberedede sig til den philosophiske Examen. Tilhørernes Antal ved dem begge var omtrent 170. I Sommerhalvaaret holdt han tvende offentlige Foredrag, ligeledes i 3 Timer hvert, over Oldtidens, især Grækernes og Romernes, Kunsthistorie, og over de græske Antikviteter. Begge bivaanedes af 15 ældre Studerende.

Professor Schouw har i begge Semestrene, som fraværende ved Provindsialstænder-Forsamlingerne, ikke holdt Forelæsninger.

Professor Zeise holdt i Vintersemestret to Foredrag, offentlig i 2 Timer, over Reagentierne (12 Tilhørere), og privat, i 8 Timer om Ugen, over Elementerne af den almindelige analytiske Kemi (ligeledes 12 Tilh.). I Sommerhalvaaret har han, for 11 Tilhørere, i 1 Time ugentlig læst over udvalgte Kapitler af den organiske Kemi, og i 3 andre over Elementerne af den almindelige Kemi. Desuden ved den polytekniske Læreanstalt de nedenanførte Forelæsninger og Øvelser.

Justitsraad Molbech læste i Vinterhalvaaret i 2 ugentlige Timer over udvalgte Digte af den danske lyriske Poesi, og i Sommerhalvaaret i samme Timeantal over de gamle Nordboers og Islænderes Oldsagn, Kultur og selskabelige Forfatning i den hedenske Tidsalder, begge Dele offentligt, for resp. 10 og 13 Tilh. For det førstnævnte Semester var tillige anmeldt en grammatisk-kritisk Forelæsning over den danske Sproglære, men om hvis Afholdelse intet vides.

Professor Forchhammer har, foruden nedenstaaende Forelæsninger og Øvelser i den polytekniske Læreanstalt, i Vintersemestret læst offentlig i 2 Timer om Ugen over Danmarks Geognosi, og privat i 4 Timer over den almindelige Naturhistorie for de yngste Studerende. Tilhørere resp. 8 og 50. I Sommersemestret holdt han ingen Forelæsninger formedelst Beskjæftigelse med Museets Ordnen og Katalogens Forfattelse.

Professor Madvig holdt i Vintersemestret to Foredrag for de yngste Studerende, hvert i 3 ugentlige Timer, offentlig over de romerske Statsindretninger, privat over Tacitus' Historiebøger; Antallet af de tegnede Tilhørere var 167. Desuden holdt han offentlige Interpretationsøvelser over Properts' Elegier med 12 Deltagere. I Sommersemestret holdt han ligeledes tvende Forelæsninger i 3 Timer hver, offentlig over Indledningen til den romersk-historiske Oldkyndighed, privat over Ciceros Bøger om Lovene, hin for 14, denne for 11 Tilhørere.

Professor P. Møller forklarede i Vintersemestret i 3 ugentlige Timer, offentlig, Aristoteles' Bøger om Sjælen (10 Tilh.), og foredrog privatissime i 3 andre Timer Metaphysiken (24 Tilh.). I Sommersemestret læste han i 6 Timer om Ugen offentlig over Moralphilosophien (111 Tilh.) og privat over den philosophiske Propædeutik, for de yngste Studerende.

Professor David havde i Lektionskatalogen for Vintersemestret lovet senere at bekjendtgjøre sine Forelæsninger. Da hans Suspension først blev hævet i Februar Maaned og han den 24de Marts blev entlediget fra sit Embede, har han rimeligvis ingen Forelæsninger holdt, hvorom ogsaa savnes Indberetning.

Professor Abrahams holdt i Vintersemestret en Forelæsning over vort Aarhundredes franske Prosaister, og læste i Sommerhalvaaret over udvalgte Lystspil af Moliere. Tilhørernes Antal resp. 32 og 10.

Professor Olufsen læste i Vinterhalvaaret offentlig, 3 Timer om Ugen, over Theorien af Kometbaners Beregning, for 1 Tilhører; havde desuden tilbudt privat Veiledning i den praktiske Astronomi, hvorom nærmere Oplysning savnes. I Sommerhalvaaret læste han privat i 5 Timer over Begyndelsesgrundene af Astronomien for 163 af de yngste Studerende, og havde desuden anmeldt offentlig Veiledning i Instrumenters Brug.

Professor Johannsen holdt i Vinterhalvaaret en privat Forelæsning i 4 ugentlige Timer, som Forberedelse til anden Examen, over Profeterne Hosea og Nahum for 113 Tilhørere, og holdt 3 offentlige Foredrag, over Begyndelsesgrundene af det arabiske Sprog (25 Tilh.), over Arabisk for mere Øvede (Bidpais Fabler) for 2, og over Sanskritsproget for mere Øvede for 2 Tilh. I Sommerhalvaaret holdt han 3 offentlige Forelæsninger, 1 Gang ugentlig hver, over Sanskritgrammatik og Digtet Nalas (13 Tilh.), over Hariris Taler (3 Tilh.) og over Koranens anden Sure (4 Tilh.). Tillige havde han privatissime tilbudt Underviisning i de første Elementer af det hebraiske Sprog, og i det persiske Sprog.

Professor Velschow foredrog i Vintersemestret i en offentlig Forelæsning, 3 ugentlige Timer, Danmarks Historie i Perioden 1375—1536, og fortsatte i Sommersemestret samme Forelæsning, saaledes at Perioden 1536—1660 blev gjennemgaaet. Tilhørernes Antal var i det førstnævnte Halvaar 20—25, i det sidstnævnte 9.

Professor Ramus holdt i Vintersemestret to Forelæsninger for de yngste Studerende, offentlig i 2 Timer over elementær Algebra for 130, privat, 3 Timer om Ugen, for 175 Tilhørere, over Stereometri og Trigonometri; i Sommersemestret en offentlig Forelæsning for Proveektiores over den højere Theori af de trigonometriske Funktioner, forsaavidt den er indeholdt i uendelige Rækker og Integraler. Tilhørere 5.

Som Privatdocenter havde i Vinterhalvaaret Mag. L. S. Fallesen anmeldt en offentlig Forelæsning, 2 ugentlige Timer, over Begyndelsesgrundene af den rene Mathematik, og i Sommerhalvaaret Mag. P. F. A. Hammerich en lignende over udvalgte Stykker af Skandinaviens Historie, især Kristendommens Indførelse og Reformationen i Norden. Om disse Forelæsninger savnes nærmere Oplysning.

I den polytekniske Læreanstalt bleve i de omhandlede tvende Semestre følgende Forelæsninger og Øvelser anmeldte:

a) Vintersemestret.

Etatsraad Ørsted: læser Mandag, Tirsdag, Torsdag og Løverdag, Formiddag Kl. 10—11, over Naturlærens mekaniske Del, og holder derover Examinatorier om Onsdagen Kl. 11—12; Mandag, Onsdag, Torsdag og Løverdag Eftermiddag Kl. 5—6 foredrager han Naturlærens kemiske Del, hvori indbefattes Læren om Varmen, Elektrisiteten, Galvanismen og Magnetismen, og i Timer som nærmere skulle bestemmes holder han Examinatorier.

Professor Zeise: læser Mandag, Onsdag, Torsdag og Løverdag Aften Kl. 6—7 over den almindelige Kemi, og holder om Tirsdagen Kl. 11—12 Examinatorier; desuden leder han

kemiske Øvelser Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Kl. 12—3.

Professor Forchhammer: læser Torsdag og Løverdag Kl. 11—12 over Krystallografien, og holder i andre belejlige Timer Examinatorier og Øvelser derover; desuden leder han kemiske Øvelser Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Kl. 12—3.

Professor Hetsch: bestyrer Tegneøvelserne, som holdes dagligen Kl. 1—3 under Medvirkning af Assistent Olsen.

Kapitajn Kellner: foredrager Onsdag og Fredag Kl. 10—11, samt Tirsdag og Fredag Kl. 5—6, Begyndelsesgrundene af den deskriptive Geometri.

Professor Ramus: foredrager hver Dag Kl. 9—10 de vanskeligere Kapitler af Algebra og Trigonometri; om Løverdagen Kl. 12—1 holder han Examinatorier.

Mekanikus Poulsen: leder Arbejderne i Værkstederne. De staae aabne fra om Morgenen tidligt til Kl. 12 og om Eftermiddagen Kl. 3—5.

b) Sommersemestret.

Etatsraad Ørsted: læser Tirsdag, Torsdag, Fredag og Løverdag Kl. 11—12 over Læren om Lyset. Mandagen Kl. 1—2 og Onsdagen Kl. 1—3 holder han Examinatorier og Øvelser.

Professor Schouw: giver i den sidste Halvdel af Sommeren om Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag, Kl. 7½—9 om Morgenen, en Oversigt over Planteriget med særdeles Hensyn paa Fædrelandets Naturfrembringelser og disses Anvendelse.

Professor Zeise: læser Onsdag, Torsdag og Fredag Kl. 10—11 over de organiske Legemers almindelige og analytiske Kemi; Mandagen Kl. 12—1 holder han Examinatorier,

og leder kemiske Øvelser Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Kl. 12—3.

Professor Forchhammer: holder i første Halvdel af Sommeren Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag, om Morgenen Kl. 7½—9, Forelæsninger over de uorganiske Stoffers kemiske Analyse. Mandag og Onsdag Kl. 11—12 giver han en Oversigt over Oryktognosien. De kemiske Øvelser holdes Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Kl. 12—3.

Professor Hetsch og Kandidat Hummel: lede Tegneøvelserne, som holdes daglig fra Kl. 1—3, under Medvirkning af Assistent Olsen.

Kapitajn Kellner: fortsætter Forelæsningerne over den deskriptive Geometri om Mandagen Kl. 8—9, Tirsdagen Kl. 10—11 og Torsdagen Kl. 12—1.

Professor Ramus: foredrager hver Dag Kl. 9—10, og Mandag og Løverdag Kl. 12—1, deels Fortsættelsen af den analytiske Geometri, deels Differential- og Integral-Regningen.

Kandidat Hummel: læser Mandagen Kl. 10—11, Tirsdag, Onsdag og Fredag Kl. 12—1, over den tekniske Mekanik og Maskinlæren. Det Foredragne gjentages ved Examinatorier.

Mekanikus Poulsen: vejleder Arbeiderne i Værkstederne, som staae aabne fra om Morgenen tidlig til Kl. 12, og om Eftermiddagen Kl. 1—8.

B. Dødsfald og anden Afgang, Befordring.

Foruden det ovenfor S. 31 omtalte Tab, har Universitetet i 1836 mistet tvende af sine Lærere, den ene ved Dødsfald, den anden ved Befordring.

Den 19de Juli døde Universitetets Senior og første Professor i Lovkyndigheden Konferentsraad Dr. Juris **Johan Frederik Vilhelm Schlegel**, Kommandør af Dannebrog, i en Alder af henimod 71 Aar. I den lange Række af 47 Aar var han Lærer ved Universitetet, hvor han blev ansat 1789 som Adjunkt og senere paa Aaret som Professor extraordinarius i det juridiske Fakultet. 1800 blev han Ordinarius, Aaret efter udnævnt til Deputeret i det danske Kancelli, fra hvilken Stilling han dog to Aar senere traadte tilbage. Han var 3 Gange Universitetets Rektor, 1803, 1812 og 1828. Efterat han (i 1830) var bleven Universitetets Senior, blev ham ved kongl. Resol. af 7de Juni 1833, efter indgivet Ansøgning, allernaadigst bevilget, i Henhold til Fundatsens Kap. I § 16, Dispensation fra at holde Forelæsninger, mod at besørge de øvrige ham som Medlem af Fakultetet og Konsistorium paaliggende Forretninger. Hans store Lærdom og talrige Skrifter ville bevare hans Minde fra snart at uddøe.

Omtrent paa samme Tid indtraf en anden Vakance i det juridiske Fakultet, idet Professor ordinarius Dr. Juris **Peter Georg Bang** fratraadte denne sin Stilling ifølge det paa ham i den forenede Bankbestyrelses Møde den 16de Juni faldne Valg til at være Bankdirektør fra det næste Bankaars Begyndelse den 1ste August, hvilket Valg det derefter under 5te Juli blev Professor Bang allernaadigst tilladt at modtage.

I Anledning af disse tvende Vakancer bleve under 2den August Professor extraordinarius **Johannes Efraim Larsen**, og Assessor i den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret **Anton Vilhelm Scheel** allernaadigst udnævnte til Professores ordinarii i Lovkyndigheden og Assessorer i Konsistorium. Den Sidstnævnte kom som yngste Ordinarius i det juridiske Fakultet til tillige at fungere som Konsistoriets **Referendarius**, ligesom han og af dette blev valgt til Inspector quæsturæ. Da saaledes kun en ny Professor indtraadte i Fakultetet istedetfor de to Afgaaede, har dette ikkun talt 4 Medlemmer indtil i Efteraaret 1839 atter en 5te Docent blev beskikket.

Efterat det ved den kongelige Resolution af 2den December 1836 var bestemt, at de hidtil Inspectores quæsturæ paaliggende økonomiske Forretninger herefter skulde besørges af en egen Embedsmand udenfor Universitetets Professorer som dettes **Kvæstor**, blev ovennævnte Bankdirektør Professor **P. G. Bang** under 24de December s. A. allernaadigst beskikket til denne Post.

De hidhørende Efterretninger for de senere Aar findes i „Universitetets Aarbog".

C. Andre Efterretninger.

Da Konsistorium antog, at Universitetet skyldte afdøde Etatsraad Professor **F. T. Hurtigkarls Minde**, at der paa denne Mands Grav reistes et vel simpelt men dog værdigt Monument, til Erindring om at han, efter at have i mange Aar gavnet den studerende Ungdom som Lærer, og efter at have taget virksom Del i Universitetets vigtigste Anliggenders Bestyrelse, tilsidst har skjænket til Videnskabelighedens Fremme ved Universitetet sin hele Formue af over 60,000 Rbd., blev hos Kunstneren Professor

Freund bestilt et saadant Monument, der blev udført i Sandsten med et Marmorbasrelief forestillende en Justitia. Efterat dette Monument var færdigt, indstillede Konsistorium, at Prisen for samme, 250 Rbd. Sølv, saavelsom de til dets Anbringelse paa Graven medgaaende Omkostninger, maatte udredes af Universitetets Kasse, og ved kongelig Resolution af 12te August 1836 blev dette allernaadigst bifaldet.

Over en anden Universitetslærer, den i 1833 afdøde Professor i Theologien Dr. J. Møller, er ligeledes oprejst et Mindesmærke, tilvejebragt ved Subskription især blandt Fædrelandets Gejstlige, og udført i Marmor, hvilket i 1838 er bleven opstillet i Frue Kirke.

I Anledning af disse tvende Vacancer bleve under 2den August Professor extraordinarius **Johannes Efraim Larsen**, og Assessor i den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret **Anton Vilhelm Scheel** allernaadigst udnævnte til Professores ordinarii i Lovkyndigheden og Assessorer i Konsistorium. Den Sidstnævnte kom som yngste Ordinarius i det juridiske Fakultet til tillige at fungere som Konsistoriets **Referendarius**, ligesom han og af dette blev valgt til **Inspector quæsturæ**. Da saaledes kun en ny Professor indtraadte i Fakultetet istedetfor de to Afgaaede, har dette ikkun talt 4 Medlemmer indtil i Efteraaret 1839 atter en 5te Docent blev beskikket.

Efterat det ved den kongelige Resolution af 2den December 1836 var bestemt, at de hidtil **Inspectores quæsturæ** paaliggende økonomiske Forretninger herefter skulde besørges af en egen Embedsmand udenfor Universitetets Professorer som dettes **Kvæstor**, blev ovennævnte Bankdirektør Professor **P. G. Bang** under 24de December s. A. allernaadigst beskikket til denne Post.

De hidhørende Efterretninger for de senere Aar findes i „Universitetets Aarbog“.

C. Andre Efterretninger.

Da Konsistorium antog, at Universitetet skyldte afdøde Etatsraad Professor **F. T. Hurtigkarls Minde**, at der paa denne Mands Grav reistes et vel simpelt men dog værdigt Monument, til Erindring om at han, efter at have i mange Aar gavnet den studerende Ungdom som Lærer, og efter at have taget virksom Del i Universitetets vigtigste Anliggenders Bestyrelse, tilsidst har skjænket til Videnskabelighedens Fremme ved Universitetet sin hele Formue af over 60,000 Rbd., blev hos Kunstneren Professor

Freund bestilt et saadant Monument, der blev udført i Sandsten med et Marmorbasrelief forestillende en Justitia. Efterat dette Monument var færdigt, indstillede Konsistorium, at Prisen for samme, 250 Rbd. Sølv, saavelsom de til dets Anbringelse paa Graven medgaaende Omkostninger, maatte udredes af Universitetets Kasse, og ved kongelig Resolution af 12te August 1836 blev dette allernaadigst bifaldet.

Over en anden Universitetslærer, den i 1833 afdøde Professor i Theologien Dr. J. Møller, er ligeledes opreist et Mindesmærke, tilvejebragt ved Subskription især deleshed blandt Fædrelandets Gejstlige, og udført i Marmor, hvilket i 1838 er bleven opstillet i Frue Kirke.

Efterretninger om Sorø Akademi for 1836—40.

Den vigtigste Efterretning Akademiet vedkommende i dette Tidsrum, nemlig Skolens Udvidelse til en kombineret lærd og Realskole, med flere væsentlige Forandringer, er allerede meddelt i nærværende Bind S. 300—321. Hertil saavelsom til de tidligere i Tidsskriftets foregaaende Aargange indførte Beretninger, slutte sig de efterfølgende fragmentariske Notitser.

Forelæsninger ved Akademiet

have været holdte efter følgende Fortegnelser.

Sommersemestret 1836.

Lektor B. S. Ingemann: giver i Timerne Fredag 11—1 Anvisning til praktiske Øvelser.

— O. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag Kl. 11—12 over den praktiske Geometri.

— L. A. Rothe: vil Onsdag 12—1 fortsætte de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger over den franske Literatur, og franske Sprogøvelser.

— P. Hjort: fortsætter om Tirsdagen fra 11—1 de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger og Sprogøvelser.

Lektor Dr. J. C. Hauch: læser over den experimentale Naturlære Mandag og Tirsdag Kl. 8—10 og Torsdag 11—12; over Zoologien Onsdag fra 8—10.

— Dr. J. H. Bredsdorff: læser Torsdag, Fredag og Løverdag Kl. 8—9 over Botaniken, og de samme Dage Kl. 9—10 over Mineralogien.

— Mag. K. J. F. Henrichsen: holder Mandag og Torsdag 12—1 latinske Skrive- og Taleøvelser.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimerne 5—6 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Undervisning i Vokal- og Instrumentalmusik for de Akademister som have Lyst og Anlæg til at afbenytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Øvelse i Maling og Tegning for de Akademister der ønske Fortsættelse i denne Kunst.

Lærer i Gymnastiken Kapitajn J. C. Thomsen: fortsætter 4 Dage om Ugen efter Kl. 5 Eftermiddag de i Vintersemestret begyndte Rideøvelser, og giver ugentlig en Dag fra 1—2 Undervisning i Brugen af Jagtgeværer og Pistoler.

Vintersemestret 1836—37.

Direktor Dr. H. F. J. Estrup: foredrager i Timerne Torsdag 11—1, Tirsdag, Fredag og Løverdag 12—1, det britiske Riges, Frankriges og Ruslands Statistik.

Lektor O. V. Nielsen: læser Mandag 12—1, Tirsdag, Onsdag og Fredag 11—12, over den sidste Del af den lavere Mathematik.

Lektor L. A. Rothe: vil Onsdag 8—10 holde skriftlige og mundtlige franske Sprogøvelser med de ældre Akademister, og Onsdag 1—2 samt Løverdag 8—10 meddele de yngre Akademister en Udsigt over Literaturen i Frankrig.

— P. Hjort: fortsætter om Løverdagen Kl. 8—10 de tydske Sprogøvelser med de ældre Akademister, og læser om Onsdagen 8—10 og Torsdagen 1—2 for de yngre Akademister over den tydske Literatur, hvormed forbindes skriftlige Sprogøvelser.

— C. Lütken: foredrager Psykologi og Logik i Timerne 8—10 Mandag, Tirsdag og Torsdag.

— Mag. C. Vilster: agter i Timerne Mandag og Løverdag 11—12 at gjennemgaae Shakespeares King Lear, og at meddele en Udsigt over den engelske Literatur.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: foredrager Torsdag 12—1 og Fredag 9—10 romerske Stats-Antikviteter; Onsdag 12—1 og Fredag 8—9 forklarer han udvalgte Elegier af Tibull. I tvende Timer ugentlig, efter nærmere Aftale, forklarer han for de Akademister som have underkastet sig den første Prøve i Hebraisk, Profeterne Joel, Amos, Obadias. Ligeledes tilbyder han de yngre Akademister Undervisning i Elementerne af det Hebraiske Sprog.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen 5—6 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Undervisning i Vokal- og Instrumentalmusik for

de Akademister som have Anlæg og Lyst til at benytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Undervisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Anlæg til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Lærer i Gymnastik m. v. Kapitain J. C. Thomsen: agter Mandag, Tirsdag, Fredag og Løverdag Kl. 1—2 at give Undervisning i at ride. Efter nærmere Aftale foretages Øvelser i Brugen af militære Geværer samt Pistoler.

Sommersemestret 1837.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Fredag 11—1 praktiske Sprogøvelser i Forbindelse med Forelæsninger over de mythisk-historiske Eddasange.

— O. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag Kl. 11—12 over den praktiske Geometri.

— L. A. Rothe: vil Mandag, Torsdag 12—1 og Løverdag 11—12 læse over udvalgte Stykker af den franske Literatur.

— P. Hjort: fortsætter om Tirsdagen fra 11—1 de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger og Øvelser.

— Dr. J. C. Hauch: læser Mandag og Tirsdag Kl. 8—10, Torsdag Kl. 11—12, over Experimentalphysiken, samt Onsdag Kl. 8—10 over Zoologien.

— Dr. J. H. Bredsdorff: læser Fredag og Løverdag Kl. 8—9 over Botaniken, og de samme Dage Kl. 9—10 over Mineralogien.

Lektor L. A. Rothe: vil Onsdag 8—10 holde skriftlige og mundtlige franske Sprogøvelser med de ældre Akademister, og Onsdag 1—2 samt Løverdag 8—10 meddele de yngre Akademister en Udsigt over Literaturen i Frankrig.

— P. Hjort: fortsætter om Løverdagen Kl. 8—10 de tydske Sprogøvelser med de ældre Akademister, og læser om Onsdagen 8—10 og Torsdagen 1—2 for de yngre Akademister over den tydske Literatur, hvormed forbindes skriftlige Sprogøvelser.

— C. Lütken: foredrager Psykologi og Logik i Timerne 8—10 Mandag, Tirsdag og Torsdag.

— Mag. C. Vilster: agter i Timerne Mandag og Løverdag 11—12 at gjennemgaae Shakespeares King Lear, og at meddele en Udsigt over den engelske Literatur.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: foredrager Torsdag 12—1 og Fredag 9—10 romerske Stats-Antikviteter; Onsdag 12—1 og Fredag 8—9 forklarer han udvalgte Elegier af Tibull. I tvende Timer ugentlig, efter nærmere Aftale, forklarer han for de Akademister som have underkastet sig den første Prøve i Hebraisk, Profeterne Joel, Amos, Obadias. Ligeledes tilbyder han de yngre Akademister Undervisning i Elementerne af det Hebraiske Sprog.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen 5—6 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Undervisning i Vokal- og Instrumentalmusik for

de Akademister som have Anlæg og Lyst til at benytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Anlæg til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Lærer i Gymnastik m. v. Kapitajn J. C. Thomsen: agter Mandag, Tirsdag, Fredag og Løverdag Kl. 1—2 at give Underviisning i at ride. Efter nærmere Aftale foretages Øvelser i Brugen af militære Geværer samt Pistoler.

Sommersemestret 1837.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Fredag 11—1 praktiske Sprogøvelser i Forbindelse med Forelæsninger over de mythisk-historiske Eddasange.

— O. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag Kl. 11—12 over den praktiske Geometri.

— L. A. Rothe: vil Mandag, Torsdag 12—1 og Løverdag 11—12 læse over udvalgte Stykker af den franske Literatur.

— P. Hjort: fortsætter om Tirsdagen fra 11—1 de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger og Øvelser.

— Dr. J. C. Hauch: læser Mandag og Tirsdag Kl. 8—10, Torsdag Kl. 11—12, over Experimentalphysiken, samt Onsdag Kl. 8—10 over Zoologien.

— Dr. J. H. Bredsdorff: læser Fredag og Løverdag Kl. 8—9 over Botaniken, og de samme Dage Kl. 9—10 over Mineralogien.

Lektor Mag. N. J. F. Henrichsen: holder Onsdag og Løverdag Kl. 12—1 latinske Tale- og Skriveøvelser.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen 5—6 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Undervisning i Vokal- og Instrumentalmusik.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: fortsætter, efter nærmere Bestemmelse, i fire Timer ugentlig de i Vintersemestret begyndte Rideøvelser, og giver en Time ugentlig Underviisning i Brugen af Jagtgeværer og Pistoler.

Vintersemestret 1837—38.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Torsdag og Fredag 9—10 Forelæsninger over National-Literaturen.

— O. V. Nielsen: læser Mandag, Onsdag og Fredag 11—12 over Astronomien.

— L. A. Rothe: holder Løverdag 11—1 Sprogøvelser med de ældre Akademister, og meddeler Tirsdag 11—1 og Fredag 1—2 de yngre Akademister en Udsigt over den franske Literatur. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: holder Tirsdag 11—1 Sprogøvelser med de ældre Akademister, og læser Løverdag 11—1 over den tyske Literaturs Historie for de yngre Akademister, hvormed forbindes Sprogøvelser.

— C. Lütken: vil Mandag og Onsdag i Timerne 8—10 søge at give en encyklopædisk og historisk

Udsigt over Philosophien ialmindelighed og Metaphysiken isærdeleshed.

Lektor Mag. C. Vilster: agter i Timerne 9—10 Tirsdag og Løverdag, 12—1 Onsdag og 11—12 Torsdag, at gjennemgaae Euripides's Medea, og at meddele en Udsigt over de interessanteste Partier af den græske Literaturs Historie.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: forklarer i 2 Timer ugentligen, efter nærmere Aftale, Profeterne Micha, Nahum og Habakuk. De yngre Akademister giver han Underviisning i Elementerne af det hebraiske Sprog.

— Lic. V. Rothe: agter i Timerne Tirsdag og Torsdag 8—9, Fredag 12—1, at foredrage den philosophiske Moral.

— Dr. C. F. Vegener: agter i Timerne Mandag og Torsdag 12—1, Fredag og Løverdag 8—9, at foredrage Danmarks Historie under Kongerne af Svend Estrithsens Slægt.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen 6—7 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Underviisning i Vokal- og Instrumentalmusik for de Akademister som have Anlæg og Lyst til at benytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Lejlighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: agter Mandag, Tirsdag, Onsdag og Løverdag fra 1—2 at give

Lektor Mag. R. J. F. Henrichsen: holder Onsdag og Løverdag Kl. 12—1 latinske Tale- og Skriveøvelser.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen 5—6 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Undervisning i Vokal- og Instrumentalmusik.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Undervisning i Tegning og Maling.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: fortsætter, efter nærmere Bestemmelse, i fire Timer ugentlig de i Vintersemestret begyndte Rideøvelser, og giver en Time ugentlig Undervisning i Brugen af Jagtgeværer og Pistoler.

Vintersemestret 1837—38.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Torsdag og Fredag 9—10 Forelæsninger over National-Literaturen.

— O. V. Nielsen: læser Mandag, Onsdag og Fredag 11—12 over Astronomien.

— L. A. Rothe: holder Løverdag 11—1 Sprogøvelser med de ældre Akademister, og meddeler Tirsdag 11—1 og Fredag 1—2 de yngre Akademister en Udsigt over den franske Literatur. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: holder Tirsdag 11—1 Sprogøvelser med de ældre Akademister, og læser Løverdag 11—1 over den tydske Literaturs Historie for de yngre Akademister, hvormed forbindes Sprogøvelser.

— C. Lütken: vil Mandag og Onsdag i Timerne 8—10 søge at give en encyklopædisk og historisk

Udsigt over Philosophien ialmindelighed og Metaphysiken isærdeleshed.

Lektor Mag. C. Vilster: agter i Timerne 9—10 Tirsdag og Løverdag, 12—1 Onsdag og 11—12 Torsdag, at gjennemgaae Euripides's Medea, og at meddele en Udsigt over de interessanteste Partier af den græske Literaturs Historie.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: forklarer i 2 Timer ugentligen, efter nærmere Aftale, Profeterne Micha, Nahum og Habakuk. De yngre Akademister giver han Underviisning i Elementerne af det hebraiske Sprog.

— Lic. V. Rothe: agter i Timerne Tirsdag og Torsdag 8—9, Fredag 12—1, at foredrage den philosophiske Moral.

— Dr. C. F. Vegener: agter i Timerne Mandag og Torsdag 12—1, Fredag og Løverdag 8—9, at foredrage Danmarks Historie under Kongerne af Svend Estrithsens Slægt.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen 6—7 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Underviisning i Vokal- og Instrumentalmusik for de Akademister som have Anlæg og Lyst til at benytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Lejlighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: agter Mandag, Tirsdag, Onsdag og Løverdag fra 1—2 at give

Underviisning i at ride. Efter nærmere Aftale foretages Øvelser i Brugen af Jagt- og militære Geværer samt Pistoler.

Sommersemestret 1838.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Fredag 11—1 praktiske Sprogøvelser, tildels i Forbindelse med Forelæsninger over Literaturen.

— C. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag Kl. 11—12 over den praktiske Geometri.

— L. A. Rothe: vil Onsdag, Torsdag og Løverdag Kl. 12—1 fortsætte de i afvigte Vintersemester begyndte Forelæsninger over den franske Literatur. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: fortsætter Tirsdag 11—1 de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger og Øvelser.

— Dr. J. C. Hauch: læser over Zoologien Mandag 8—10, over Physik og Kemi Tirsdag og Onsdag 8—10, Løverdag 11—12.

— Dr. J. H. Bredsdorff: foredrager Mandag Kl. 12—1, Torsdag og Fredag Kl. 8—9, Botanik; Torsdag, Fredag og Løverdag Kl. 9—10 Mineralogi.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: holder Torsdag fra 11—12 og Løverdag 8—9 latinske Tale- og Skriveøvelser. Desuden fortsætter han den i Vintersemestret begyndte Underviisning i det hebraiske Sprogs Elementer.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Aftentimerne 6—7 Mandag, Tirsdag og Fredag Veiledning i Instru-

mental- og Vokalmusik for de Akademister som maatte have Anlæg og Lyst til at afbenytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Lejlighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: fortsætter Mandag, Tirsdag, Onsdag, Fredag og Løverdag efter Kl. 5 Eftermiddag Øvelserne i at ride og bruge Jagtgeværer.

Vintersemestret 1838—39.

Lektor O. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag 11—12 samt Løverdag 12—1 over den sidste Del af den lavere Mathematik.

— L. A. Rothe: holder for de ældre Akademister skriftlig og mundtlig Sprogøvelse Mandag og Torsdag 12—1, og for de yngre Akademister Forelæsning over den franske Literatur i Forbindelse med nogen skriftlig Sprogøvelse, Torsdag og Fredag 11—12 og Løverdag 1—2. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: fortsætter med de ældre Akademister de begyndte Sprogøvelser, Torsdag og Fredag 11—12, og holder Forelæsninger over Literaturhistorien for de yngre Akademister, med hvilke forbindes skriftlige Sprogøvelser, Mandag og Torsdag 12—1 og Tirsdag 1—2.

— C. Lütken: foredrager Psykologi og Logik i Timerne 8—10 Mandag, Torsdag og Løverdag.

Lektor Mag. C. F. E. Vilster: agter i Timerne Fredag 9—10 og Løverdag 11—12 at gjennemgaae Shakespeares Romeo og Julie og at meddele en Udsigt over den engelske Literaturs Historie.

— Mag. X. J. F. Henrichsen: giver Tirsdag 12—1 og Torsdag 9—10 en Udsigt over den romerske Literaturs Historie, og gjennemgaaer Onsdag og Fredag Kl. 12—1 udvalgte Stykker af Lucrets's Digt de rerum natura. I tvende Timer ugentlig, efter nærmere Aftale, forklarer han et Affnit af Psalmerne for dem af Akademisterne som have underkastet sig den befalede Prøve i Hebraisk. De yngre Akademister tilbyder han Underviisning i Elementerne af det hebraiske Sprog.

— Dr. C. F. Vegener: agter i Timerne Tirsdag, Onsdag, Torsdag og Fredag 8—9 at gjennemgaae de europæiske Staters almindelige Statistik.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Aftentimerne 6—7 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Vejledning i Instrumental= og Vokalmusik for de Akademister som maatte have Anlæg og Lyst til at afbenytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Lejlighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Lærer i Gymnastik m. m. Kapitajn J. C. Thomsen: agter at undervise alle Søgnedage, undtagen Tirsdag og Løverdag, fra 1—2, i Riden, Brugen af Jagtgeværer og Pistoler, samt Exerceren. For de

Akademister som maatte ønske Underviisning i Fægten, anvises særskilte Timer.

Sommersemestret 1839.

Lektor B. S. Ingemann: foredrager om Torsdagen Kl. 9—10 en Udsigt over Edda-Poesien og Nordens Mythologi, og giver om Fredagen 11—12 Anviisning til praktiske Øvelser.

— C. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag 11—12 over den praktiske Geometri.

— L. A. Rothe: vil deels fortsætte den i Vintersemestret begyndte Forelæsning over den franske Literatur, deels gjennemgaae nogle Digte af Lafontaine og Boileau, i Timerne 12—1 Torsdag, Fredag og Løverdag.

— P. Hjort: fortsætter om Tirsdagen 11—1 de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger og Øvelser.

— Dr. J. C. Hauch: læser Mandag og Tirsdag 8—10 og og Løverdag 11—12 over Experimentalphysiken, og Onsdag 8—10 over Zoologien.

— Dr. J. H. Bredsdorff: læser Torsdag, Fredag og Løverdag 8—9 over Botaniken, og Mandag 12—1, samt Fredag og Løverdag 9—10, over Mineralogien.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: holder Onsdag 12—1 og Torsdag 11—12 latinske Tale- og Skriveøvelser.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Aftentimerne 6—7 Mandag, Torsdag og Fredag Vejledning i Instrumental- og Vokal-Musik for de Akademister som maatte have Anlæg og Lyst til at afbenytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Lejlighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: fortsætter de i Vintersemestret foretagne Rideøvelser Mandag, Tirsdag, Onsdag og Løverdag, en Time daglig, og giver en Dag ugentlig, efter nærmere Aftale, en Times Underviisning i Brugen af Jagtgeværer og Pistoler.

Vintersemestret 1839—40.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Tirsdag og Fredag 11—12 Forelæsninger over National-Literaturen.

— O. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag 11—12 og Tirsdag 12—1 over Astronomien.

— L. A. Rothe: foredrager for de yngre Akademister Literaturens Historie i Frankrig, Onsdag og Løverdag 9—10 og Fredag 1—2, og holder med de ældre Akademister Sprogøvelser Onsdag og Løverdag 8—9. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: holder Onsdag og Løverdag 9—10 Sprogøvelser med de ældre Akademister, og læser de samme Dage 8—9 og Torsdag 1—2 over den tydske Literaturs Historie for de yngre Akademister, hvormed forbindes Sprogøvelser.

— C. Lütken: vil Mandag 8—10 og Torsdag og Fredag 8—9 søge at give en encyklopædisk og historisk Udsigt over Philosophien ialmindelighed og Metaphysiken isærdeleshed.

Lektor **Mag. C. Wilster***) agter i Timerne 12—1 Onsdag og Løverdag, 11—12 Torsdag og 9—10 Fredag, at gjennemgaae Euripides's Alkestis, og at meddele en Udsigt over de interessanteste Partier af den græske Literaturs Historie.

— **Mag. A. J. F. Henrichsen**: forklarer i to Timer ugentlig, efter nærmere Aftale, en Deel af Profeten Jesaias. De yngre Akademister giver han Underviisning i Elementerne af det hebraiske Sprog.

— **Lic. W. Rothe**: agter i Timerne Tirsdag 8—9, Torsdag 9—10, og Løverdag 11—12, at foredrage den philosophiske Moral.

— **Dr. C. F. Wegener**: agter i Timerne Mandag, Torsdag og Fredag 12—1 og Tirsdag 9—10 at foredrage en Indledning til det historiske Studium.

Musiklærer **F. W. C. Pedersen**: giver i Eftermiddagstimerne 6—7 Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag Underviisning i Vokal- og Instrumental-Musik for de Akademister som have Anlæg og Lyst til at benytte samme.

Tegnelærer **H. Harder**: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Leilighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Gymnastiklærer Kapitain **J. C. Thomsen**: agter Mandag, Tirsdag, Onsdag og Løverdag Kl. 1—2 at give Underviisning i at ride. Efter nærmere Aftale foretages

*) Lektor Wilster, som døde den 11te Jan. 1840, havde formedelst Sygdom ikke kunnet begynde de anmeldte Forelæsninger.

Øvelser i Brugen af Jagt- og militære Geværer, samt Pistoler.

Sommersemestret 1840.

Lektor B. S. Ingemann: holder i Timerne Mandag 9—10, Torsdag 11—12, praktiske Sprogøvelser, tildels i Forbindelse med Forelæsninger over Literaturen.

— O. V. Nielsen: læser Mandag og Onsdag 11—12 over den praktiske Geometri.

— L. A. Rothe: vil Tirsdag og Løverdag 11—12, Fredag 9—10, fortsætte de i afvigte Vintersemester begyndte Forelæsninger over den franske Literatur. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: fortsætter Onsdag 8—10 de i Vintersemestret begyndte Forelæsninger og Øvelser.

— Dr. J. C. Hauch: læser over Zoologien Tirsdag 8—10, over den experimentale Naturlære Torsdag og Løverdag 8—10, Fredag 11—12.

— Dr. J. H. Bredsdorff: foredrager Mandag 8—9, Tirsdag og Onsdag 12—1, Botanik; Mandag og Løverdag 12—1, Fredag 8—9, Mineralogi.

— Mag. R. J. F. Henrichsen: holder Torsdag og Fredag Kl. 12—1 latinske Tale- og Skriveøvelser.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Aftentimerne 6—7, Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag, Vejledning i Instrumental- og Vokal-Musik for de Akademister som maatte have Anlæg og Lyst til at afbenytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver tvende Timer ugentlig Underviisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Leilighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Lærer i Gymnastik m. v. Kapitain J. C. Thomsen: fortsætter Mandag, Tirsdag, Onsdag, Fredag og Løverdag efter Kl. 5 Eftermiddag Øvelserne i at ride og bruge Jagtgeværer.

Vintersemestret 1840—41.

Lektor O. V. Kielsen: læser Tirsdag, Onsdag og Fredag Kl. 11—12, samt Løverdag 12—1, over den sidste Del af den lavere Mathematik.

— L. A. Rothe: vil, med de ældre Akademister, holde franske Sprogøvelser Tirsdag 8—9 og Løverdag 9—10, og for de yngre Akademister meddele en Oversigt over den franske Literatur Tirsdag 9—10, Fredag 1—2 og Løverdag 8—9. Forelæsninger og Examinatorier holdes paa Fransk.

— P. Hjort: holder Sprogøvelser med de ældre Akademister Tirsdag 9—10 og Løverdag 8—9, og læser over den tydske Literaturs Historie Tirsdag 8—9, Løverdag 9—10 og Torsdag 1—2, for de yngre Akademister.

Over engelsk Literatur læser Samme om Mandag og Onsdag 12—1 ad interim.*)

— C. Lütken: foredrager Psykologi og Logik i Timerne Mandag og Fredag 8—10, Onsdag 9—10 og Torsdag 11—12.

*) Lektor Hjort er efter Mag. Bilsters Død bleven konstitueret som Lektor i Engelsk. Se nedenfor.

Lektor Mag. N. J. F. Henrichsen: fortolker Tirsdag og Torsdag Kl. 12—1 udvalgte Satirer af Juvenal, og foredrager Torsdag 9—10 og Fredag 12—1 romerske Stats-Antikviteter. De yngre Akademister tilbyder han Undervisning i Elementerne af det hebraiske Sprog.

— Dr. C. F. Vegener: agter i Timerne Mandag og Løverdag Kl. 11—12, Onsdag og Torsdag 8—9, at gjennemgaae de vigtigste evropæiske Staters almindelige Statistik.

— Dr. E. Bojesen: agter i to ugentlige Timer efter nærmere Aftale at fortolke Euripides's Alkestis, efter en forudskikket kort Fremstilling af den græske Dramatiks Historie.

Musiklærer F. V. C. Pedersen: giver i Eftermiddagstimen Mandag, Tirsdag, Torsdag og Fredag 6—7 Undervisning i Vokal- og Instrumental-Musik for de Akademister som have Anlæg og Lyst til at benytte samme.

Tegnelærer H. Harder: giver i tvende Timer ugentlig Undervisning i Tegning og Maling for de Akademister som maatte have Lyst og Lejlighed til at fortsætte Øvelserne i denne Kunst.

Gymnastiklærer Kapitajn J. C. Thomsen: agter i fire Timer om Ugen at give Undervisning i at ride. Efter nærmere Aftale foretages Øvelser i Brugen af Jagt- og militære Geværer, samt Pistoler.*)

*) Kapitajn Thomsen afgik ved Døden den 19de Oktober.

Af ovenstaaende saavelsom de tidligere meddeelte Fortegnelser og Øvelser ved Akademiet for ialt 15 Semestre erfares, at fire af Lektorerne: Nielsen, A. Rothe, Hjort og Henrichsen, have læst i hvert Semester; den Sidstnævnte dog saaledes, at han i fire Vintersemestre alene har læst over det ham i Forbindelse med hans Hovedfag særligen overdragne Bifag: Hebraisk. Lektor Ingemann har læst i hvert Semester med Undtagelse af fire Vintersemestre. Lektorerne i Historie og Statistik (tidligere den forrige Direktor, nu en egen Lektor) og i Philosophi have læst i hvert Vintersemester; Lektorerne i Naturvidenskaberne og i Botanik og Mineralogi (Hauch og Bredsdorff) i hvert Sommersemester. Lektor Wilster har læst i hvert Vintersemester, men hver anden Gang over Græsk, hver anden Gang over Engelsk. Lektoren i Religion og Moral endelig (Scharling, W. Rothe) har læst hvert andet Vintersemester, ialt fire Gange. Alt i Overeensstemmelse med Studiiplanen ved Akademiet. Antallet af Forelæsningstimer have i Vintersemestrene udgjort 31 à 32, i Sommersemestrene 22 à 24, begge Dele foruden de til Kunstøvelserne anvendte Timer.

Af nedenstaaende Fortegnelse over dem der ved Akademiet have underkastet sig **Examen Artium** i Aarene 1836—40, saavelsom af de i Tidsskriftets 2den Aarg. S. 312 og 3die Aarg. S. 527 meddeelte lignende Lister for de to foregaaende Aar, erfares, at i disse 7 Aar ere ialt 42 Disciple overgaaede fra Skolen til Akademiet, altsaa i Gjennemsnit 6 aarlig. Af disse 42 have 2 opnaaet encomium publicum, nemlig:

Td. Aug. Jes **Regenburg**, dimitteret 1835, og
Mrk. Gh. **Hoff-Rosenkrone**, — 1840,
28 have erholdt Hovedkarakteren **Laudabilis**,
12 — — — — **Haud illaudabilis.**

Beregnes dette Udfald paa den sædvanlige i nærværende Skrift brugte Maade, bliver samme at udtrykke med Tallet $^{17}/_{6}$, og Akademiets Skole vilde saaledes, ved Sammenligning med de I. S. 105 og III. S. 64 anførte Generaltabeller for resp. 4 og 6 Aar, erholde Plads, paa den førstnævnte som Nr. 7, paa den sidstnævnte som Nr. 6.

Ligesom i I. Aarg. S. 513, er af de ved de omtalte Examina givne Specialkarakterer uddraget nedenstaaende Tabel A. over Specialkaraktererne i det hele Tidsrum, hvis Resultat ligesom paa anf. St. er paa Tabellen B. sammenlignet med Resultatet af den III. S. 64 meddelte lignende Tabel for Universitetet for Tidsrummet 1828—33. I begge Tidsrum, der dog omfatte forskjellige Aar, har Udfaldet i samtlige Rubriker, med Undtagelse af Historie, Geometri, samt Fransk og Tydsk, været fordelagtigere for Akademiet; men hvad Tydsk og Fransk angaaer, er allerede paa anf. St. bemærket, at Aarsagen hertil ligger i de strængere Prøver der aflægges ved Akademiet, hvilket og tydelig sees naar Rubriken for Tydsk og Fransk Stil ved Akademiet udelades af Beregningen, da Forholdet bliver omvendt.

Tabel A.	Dansk.	Latin.	Lat. Stil.	Græsk.	Fransk.	Fr. Stil.	Tydsk.	T. Stil.	Religion.	Geografi.	Historie.	Arithm.	Geometri.	Engelsk.
Laud. p. c.	:	3	:	7	4	1	11	4	2	6	3	2	1	3
Laudab.	38	27	11	26	26	16	27	22	24	26	27	28	22	20
H. illaud.	4	12	27	9	12	24	4	16	16	9	11	12	16	12
N. cont.	:	:	4	:	:	1	:	:	:	1	1	:	3	1
Tabel B.														
Universitetet.	7/3	3/1	3/11	3/1	11/8		5/1		11/12	5/2	3/1	3/1	5/3	
Sorø.	9/1	4/1	1/3	5/1	3/2		9/2		7/1	11/8	5/2	3/1	1/1	

Ligeledes følger nedenstaaende en Fortegnelse over dem der have underkastet sig den philosophiske Examen i Aarene 1836—1840, ligesom Listerne for de to foregaaende Aar findes paa vedkommende Steder i Skriftets to foregaaende Aargange. I det hele Tidsrum af 7 Aar, 1834—40, have ialt 45, eller paa 1 nær alle de der i de tilsvarende Aar have underkastet sig Examen Artium, absolveret bemeldte Examen, med følgende Karakterer:

5 med encomium publicum, nemlig:

V. Rothe og
J. F. Tolderlund } i 1833—34.
C. F. Monrad og
T. A. J. Regenburg } i 1836—37.
H. J. Rink i 1839—40.

35 med Laudabilis.

5 med H. illaudabilis.

Examen Artium ved Sorø Akademi

Kandidaternes Navne.	De specielle Karakterer: Udarbeid. i Dansk.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Fransk.	Fransk Stil.
1836.						
Buchvald, C. Vld.,	laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.
Grüner, G. Jh. Røby,	laud.	laud.	n. ent.	laud.	laud.	h. ill.
Krog-Meyer, C. Ch. Fr. Em. Aug., . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.
Meyer, Frederik, . .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Rosen, V. Sph. Andr.,	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.
Scholten, H. Rd., .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.
Tøttrup, C. Em., . .	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					
1837.						
Fisker, Lor. Hn., . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.
Irgens-Bergh, Alfr. Andr. Holsten, . .	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.
Moltke, Ld. Jr. Fr.,	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.
Monrad, Mrt. Ant.,	laud.	laud.	h ill.	laud.	laud.	laud.
Nissen, Jh. Hn., . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					
1838.						
Hansen, Jakob, . . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.
Lebel, Fr. Ch., . . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Moltke, Frederik, . .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.
Rink, Hn. Jhn, . .	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.
Simesen, R. Andr. Ch.,	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.
Voigt, Ch. Dt. Ammentorp, ...	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					

i Aarene 1836, 37, 38, 39, 40.

i de enkelte Rubriker.

Tysk.	Tysk Stil.	Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Hoved-karakter.	Engelsk.
h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.	h. ill.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	laud.
ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c	Laudab.	laud.
ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	laud.
ld.p c.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	laud.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudab.	h. ill.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.	h. ill.

Scharling, Madvig, Olufsen, Velschow.

laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	Laudab.	h. ill.
laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	Laudab.	laud.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	Laudab.	h. ill.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	h. ill.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	Laudab.	h. ill.

Verlauff, Brøndsted, Ramus, Engelstoft.

laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	laud.
laud.	laud.	h. ill.	laud	laud.	laud.	laud.	Laudab.	laud.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	H. ill.	laud.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	laud.
ld.p.c.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	H. ill.	laud.
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. ill.	laud.

Clausen, Petersen, Abrahams, Olufsen.

Kandidaternes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbeid. i Dansk.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Fransk.	Fransk Stil.
1839.						
Brakle, Sam. Vll., .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.
Lerche, V. Corn. Mgn.,	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Moltke, A. Fr., . . .	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.
Smith, Hother, . . .	laud	laud.	h. ill.	laud	laud.	laud.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					
1840.						
Benzon, C. Ld. Ad.,	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.
Hoff-Rosenkrone, Mrk. Gh., ...	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.
Juel-Vind-Frys, Fr. Jl., Greve, ...	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill	h. ill.	h. ill.
Lund, C. Em., . . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Rosenørn, Fr. Jl. Ch.,	laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.
Uttenthal, C. Jff., . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					

i de enkelte Rubrikker.

Tydsk.	Tydsk Stil.	Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Hoved-karakter.	Engelsk.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. ill.	h. ill.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	Laudab.	laud.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud	h. ill.	laud.	Laudab.	laud.
laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill	laud.	h. ill.	Laudab.	ld.p.c.

Hohlenberg, Zeise, Madvig.

laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	Laudab.	*)
ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	Ld.p.e.o.	
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	n. cnt.	H. ill.	
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	Laudab	
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.	
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	

Brøndsted, Oluffsen, Martensen.

*) Rubrikken Engelsk bortfaldt i dette Aar, da der formedelst Lektor Wilsters Sygdom og Død ikke i det sidste Skoleaar var bleven læst over dette Sprog i Skolens øverste Klasse.

Kandidaternes Navne.	De specielle Karakterer					
	Udarbejd. i Dansk.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	Fransk.	Fransk Stil.
1839.						
Brakle, Sam. Wll., .	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.
Lerche, W. Corn. Mgn.,	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Moltke, A. Fr., . . .	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.
Smith, Hother, . . .	laud	laud.	h. ill.	laud	laud.	laud.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					
1840.						
Benzon, C. Ld. Ad.,	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.
Hoff-Rosenkrone, Mrk. Gh., ...	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.
Juel-Vind-Frys, Fr. Jl., Greve, ...	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill	h. ill.	h. ill.
Lund, C. Em., . . .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.
Rosenørn, Fr. Jl. Ch.,	laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.
Uttenthal, C. Jff., . .	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.
	Censurerende Professorer fra Kjøbenhavn:					

i de enkelte Rubriker.

Tydsk.	Tydsk Stil.	Religion.	Geografi.	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Hoved-karakter.	Engelsk.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	H. ill.	h. ill.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	Laudab.	laud.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud	h. ill.	laud.	Laudab.	laud.
laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill	laud.	h. ill.	Laudab.	ld.p.c.
Hohlenberg, Zeise, Madvig.								
laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	Laudab.	*)
ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	laud.	Ld.p.e.o.	
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	n. cnt.	H. ill.	
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	Laudab	
laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.	
laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.	
Brøndsted, Olufsen, Martensen.								

*) Rubriken Engelsk bortfaldt i dette Aar, da der formedelst Lektor Wilsters Sygdom og Død ikke i det sidste Skoleaar var bleven læst over dette Sprog i Skolens øverste Klasse.

Examen philosophicum ved Sorø Akademi

Kandidaternes Navne.	De specielle Karakterer					
	Dansk.	Latin.	Græsk.	Fransk.	Tydsk.	Engelsk.
1835–36.						
Baudiz, Fl. Td. W.,	h. ill.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.
Gyldenfeldt, Christian,	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.
Knox, John, ...	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.
Mitchel, Charles, . .	laud.	laud.	laud.	n. cnt.	h. ill.	laud.
Plesner, Jh. Fr., . .	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.
Schmidten, U. Ch., .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.
Smith, Mk. Fr. Gu.,	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	laud.
1836–37.						
Frys, Ch. Em., Gr.,	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	laud.
Hansen, Ableth Sph.,	laud	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.
Hansen, Wld. Hn. Ch,	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	ld.p.c.
Lund, N. Holm Hostrup,	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.
Monrad, Ch. Fdn., .	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.
Regenburg, Td. Aug. Jes,	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.
Rosenørn, Ch. Pt. Td.,	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud.	laud.
1837–38.						
Grüner, G. Jh. Røby,	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	laud.
Krog-Meyer, C. Ch., Fr. Em. Aug., . .	laud.	ld.p.c.	laud.	h. ill.	laud	h. ill.
Meyer, Frederik, . . .	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.
Rosen, W. Sph. Andr.,	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.
Scholten, H. Rd., .	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.
Tottrup, C. Em., . .	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.

i Aarene 1836, 37, 38, 39, 40.

i de enkelte Rubrikker.

Historie.	Mathematik.	Astronomi.	Philosophi.	Physik.	Naturhistorie	Moral.	Statistik.	Hoved-karakter.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudab.
h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.
laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudab.
laud.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	H. ill.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	Laudab.
laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	Laudab.
h. ill.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	Laudab.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laud. p. enc. orn.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	ld.p.c.	Laud. p. enc. orn.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	Laudab.
h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	h. ill.	H. ill.

Skolerne.	Skolen selv.		Stipendiefonden.		Stipendie-Overskudsfond.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	187259.	46	100982.	36	22969.	84
Aarhus Skole	20892.	27	2953.	80	=	=
Randers Skole . . . . . (med det Estrupske Legat)	1730.	24	4445.	67	=	=
Horsens Skole	2350.	=	11615.	=	4850.	=
Kolding Skole . . . . . (med Rektorboligens Kapital)	3240.	84	975.	=	=	=
Kjøge nedlagte Skole . .	17443.	32	=	=	=	=
Kallundborg	3549.	72	=	=	=	=
Odense Kommunitet . .	160828.	75	=	=	=	=
Tilsammen	347294.	72	120951.	87	27819.	84

b) Aarligt Kornbeløb.

	Rug.			Byg.			Havre.		
	Tdr.	Skpr.	Fk.	Tdr.	Skpr.	Fk.	Tdr.	Skpr.	Fk.
Metropolitanskolen .	26.	=	1	615.	7.	$3\frac{1}{2}$	1.	4.	=
Roskilde Skole . .	209.	4.	$2\frac{1}{6}$	2557.	6.	$3\frac{1}{2}$	63.	4.	=
Helsingør Skole . .	28.	=	=	498.	=	$2\frac{11}{12}$	37.	=	=
Slagelse Skole . .	=	=	=	113.	4.	2	=	=	=
Vordingborg Skole	3.	=	=	234.	5.	$3\frac{5}{12}$	3.	2.	=
Nykjøbing Skole . .	126.	3.	$1\frac{1}{2}$	181.	3.	$2\frac{1}{2}$	35.	6.	$\frac{5}{6}$
Nakskov Skole . .	216.	3.	$3\frac{1}{6}$	216.	3.	$2\frac{1}{3}$	36.	=	=
Odense Skole . . .	523.	2.	$3\frac{1}{2}$	758.	2.	$3\frac{1}{2}$	548.	=	=
Nyborg Skole . . .	35.	6.	1	74.	3.	2	33.	6.	=
Aalborg Skole . . .	332.	4.	$1\frac{7}{12}$	677.	3.	$2\frac{13}{36}$	145.	=	$\frac{5}{6}$
Viborg Skole . . .	970.	=	=	1000.	=	=	460.	=	=
Ribe Skole	178.	7.	$2\frac{1}{3}$	223.	2.	$1\frac{17}{21}$	135.	1.	$2\frac{1}{4}$
Aarhus Skole . . .	739.	6.	$3\frac{1}{5}$	1224.	6.	$3\frac{5}{8}$	788.	4.	$1\frac{1}{5}$
Randers Skole . .	90.	6.	$1\frac{7}{20}$	274.	1.	$1\frac{7}{10}$	324.	1.	$2\frac{3}{8}$
Horsens Skole . .	98.	6.	$2\frac{17}{20}$	174.	4.	$1\frac{1}{6}$	198.	1.	2
Kolding Skole . .	132.	2.	$1\frac{1}{4}$	460.	5.	$1\frac{5}{8}$	=	=	=
Kjøge nedlagte Skole	10.	1.	=	12.	3.	=	=	=	=
Kallundb. nedl. Sk.	=	=	=	4.	=	=	=	=	=
Er	3722.	=	$\frac{9}{10}$	9302.	2.	2	2799.	7.	$1\frac{1}{2}$

i de enkelte Materier.

Historie.	Mathematik.	Astronomi.	Philosophi.	Physik.	Naturhistorie	Moral.	Statistik.	Hovedkarakter.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	Laudab.
laud.	ld.p.c.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudab.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laud. p. enc. orn.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	H. ill.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	Laudab.

Kandidaternes Navne.	De specielle Karakterer					
	Dansk.	Latin.	Græsk.	Fransk.	Tydsk.	Engelsk.
1838—39.						
Fisker, Lor. Hn., . .	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.
Irgens-Bergh, Alfr. Andr. Holsten, . .	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	laud.	laud.
Moltke, Ld. Fr. Fr.,	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.
Meinradt, Mrt. Ant.,	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.
Nielsen, Jh. Hn., . .	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	ld.p.c.
1839—40.						
Hansen, Jakob, . . .	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	laud.
Lebel, Fr. Ch., . . .	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.
Moltke, Fr., ...	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.
Rink, Hn. Jhn., . .	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.
Simonsen, N. Andr. Ch.,	h. ill.	h. ill.	laud.	n. cnt.	laud.	laud.
Voigt, Ch. Dt. Ammentorp, ...	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.

i de enkelte Videnskaber.

Historie.	Mathematik.	Astronomi.	Philosofi.	Physik.	Naturhistorie.	Moral.	Statistik.	Hoved-karakteer.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	ld.p.c.	h. ill.	h. ill.	Laudab.
laud.	ld.p.c.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	Laudab.
ld.p.c.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laudab.
laud.	laud.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	ld.p.c.	laud.	Laudab.
ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	ld.p.c.	laud.	laud.	laud.	laud.	Laud. p. enc. orn.
laud.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	h. ill.	n. cnt.	h. ill.	H. ill.
laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	Laudab.

Med Hensyn til Skolen er allerede ovenfor S. 320—21 og 386—87 bemærket, at dennes Frekvens, som i de senere Aar havde været i kjendeligt Aftagende, efterat de ved den kongelige Resolution af 19de Sept. 1837 bestemte ny Indretninger — Klasseinddelingens Udvidelse, Realunderviisnings Indførelse, Kontingentets Nedsættelse m. m. — vare traadte i Kraft, betydeligen tiltog; at Direktionen, for saavidt muligt at tilfredsstille Søgningen efter Elevpladser, benyttede den Tilladelse som ved Statuternes § 30 var Den givet, til under extraordinære Omstændigheder at lade Andre end dem hvis Forældre boe i Byen eller dens nærmeste Omegn, deltage i Underviisningen som blot Skolesøgende og uden at indtræde som Elever i Opdragelses-Anstalten, saaledes at der fra 1ste Sept. 1838, efterat det fulde Antal af Elevpladser var besat, optoges et Antal af 8 saadanne Disciple, under Betingelse af at de anbragtes i Huset hos en Embedsmand eller Embedsmands Enke i Sorø, som interimistisk Skolesøgende, og derhos med Exspektance paa de første ledigblivende Elevpladser, og at der senere endog blev tilbudt alle dem der havde ansøgt om Elevpladser, naar de ønskede det, Adgang til at faae deres Sønner eller Myndlinger under den anførte Betingelse optagne som skolesøgende Disciple, dog uden nogen bestemt Udsigt til senere at erholde Elevpladser. Paa denne Maade, som ogsaa i det seneste Skoleaar er bleven fulgt, er altsaa Adgangen til Skolen aabnet for Enhver der maatte ønske netop at benytte denne Skole for sine Børn, og navnligen for dem der maatte ønske Realunderviisning, og Akademiet har derhos sikkret sig et frit Udvalg blandt de Disciple der bedst maatte egne sig for at optages i Opdragelsesanstalten, medens det paa den anden Side har fri Haand til at besætte de ledige Pladser med Saadanne som ikke først have frekventeret Skolen, hvis disse ansees for mest skikkede, saa at det ingenlunde bliver en Betingelse for at opnaae Elevpladser, at

Børnene først skulde i nogen Tid anbringes som Skolesøgende. Det ommhandlede Tilbud er benyttet af ikke faa Forældre, og de Skolesøgendes Antal har derfor i disse sidste Aar været betydeligt større end forhen, medens Elevernes Antal stedse har været fuldtalligt, ja endog ved Begyndelsen af hvert Skoleaar for en kort Tid overkomplet. Fra Begyndelsen af Skoleaaret 1839 bleve optagne 5 ny Elever og 3 Exspektanter, fra Begyndelsen af Skoleaaret 1840 ligeledes 5 ny Elever og 2 Exspektanter. Det hele Antal som frekventerede Skolen var

den 1ste Sept. 1839 65 Elever*), 3 Exspektanter, 34 andre Skolesøgende, hvoraf 9 vare Sønner af udenby's Forældre,

den 1ste Sept. 1840 65 Elever, 2 Exspektanter, 43 andre Skolesøgende, hvoraf 18 Sønner af udenby's Forældre.

Det hele Antal var saaledes den 1ste Sept. 1839 102, den 1ste Sept. 1840 110, som er det største Antal der nogensinde har været i Skolen. Akademisterne iberegnede, var Totalantallet respektive 112 og 120. Af nysnævnte 110 Disciple, der den 1ste Sept. 1840 udgjorde Skolens Frekvens, vare i VI Kl. 13, i V Kl. 12, i IV Kl. 20, i III Kl. 21, i II Kl. 23, i I Kl. 21.

Realundervisningen, som den 1ste Sept. 1838 tog sin Begyndelse med 2 i IV Kl. opflyttede Elever, der saaledes udgjorde IV Realklasse, men af hvilke den Ene i Skoleaarets Løb udmeldtes af Akademiet, er senere bleven fortsat. I Skoleaaret 1839—40 bestod V og IV Realklasse hver kun af 1 Discipel; i det nu begyndte Skoleaar fra 1ste Sept. 1840 har V Realklasse endnu kun 1 Discipel, hvorimod IV Realklasse har 4.

Til Oplysning om Timefordelingen i Skolen aftrykkes nedenfor den for det ny Skoleaar approberede Timetabel, med Angivelse

*) Af hvilke En var bestemt til at udtræde, men først noget efter Skoleaarets Begyndelse forlod Akademiet.

af de Lærere som i hver Time give Underviisning. Ved denne bemærkes, at VI Kl. har 12 delte Timer, uagtet Realunderviisningen endnu ikke der er begyndt; ligeledes have II og III Kl. hver 6 delte Timer, som foranledigedes ved det store Antal af Disciple i disse Klasser, og da Skrivelæreren troede i 3 Timer med den delte Klasse at kunne udrette mere end med de i Pla-

Timetabel for Sorø Akademi's

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
8—9	VI. Latin. Hnr. V. Fransk. S. IV. St. Latin. Bi. IV.R. Mathem. M. III. Tegning. Hd. II. Latin. P.-M. I. Dansk. Hg.	VI. Latin. Hnr. V. Fransk St. S. IV.St. Naturh. Brd. IV. R. Latin. Bi. III. Mathem. M. II. Geografi. T. I. Geografi. Hg.	VI. Latin. Hnr. V. Fransk St. S. IV. St. Lat. St. Bi. IV. R. Mathm. M. III. Geografi. T. II. Latin. P.-M. I. Historie. Hg.
9—10	VI. Latin. Hnr. V. St. Latin. Bi. V. R. Mathem. M. IV. Historie. Hns. III. Dansk. P.-M. II. Fransk. S. I. Latin. Hg.	VI. Latin. Hnr. V. Geometri. M. IV. St. Latin. Bi. IV.R. Naturh. Brd. III. Tydsk. Lor. II. Fransk. S. I. Latin. Hg.	VI. Latin. Hnr. V. Engelsk. T. IV. St. Lat. St. Bi. IV.R. Naturh. Brd. III. Arithmetik. M. II.a Skrivning. S. II.b Lat. St. P.-M. I. Latin. Hg.
10—11	VI. Historie. Vg. V. Dansk. P.-M. IV. Geometri. M. III.a Skrivning. S. III.b Lat. St. Bi. II. Tegning. Hd. I. Naturh. Lor.	VI.a Mathem. K. VI.b Fransk. A. R. V. St. Latin. Bi. V. R. Naturh. Brd. IV. Geometri. M. III. Naturh. Lor. II. Fransk. S. I. Historie. Hg.	VI.a Fransk. A. R. VI.b Mathem. K. V. Historie. Hns. IV. St. Græsk. Boj. IV. R. Skrivn. Hg. III.a Lat. St. Bi. III.b Skrivning. S. II. Naturhist. Lor. I. Regning. T.

nen bestemte 4 Timer med den samlede Klasse. Den ene af de derved besparede Timer i disse Klasser, ligesom den ene af de I Kl. i Planen tillagte Regnetimer, anvendes siden dette Skoleaars Begyndelse til Latin, der saaledes nu i enhver af disse 3 Klasser er tillagt 7 Timer ugentlig istedetfor efter Planen 6, hvilket Antal efter Lærernes Pluralitets Mening var utilstrækkeligt.

Skole i Vintersemestret 1840—41.

Torsdag.	Fredag.	Løverdag.
VI. Tydsk. Hj. V. Religion. V. R. IV. Geografi. Hns. III. Latin. Bi. II.a Dansk St. Hg. II.b Skrivning. S. I. Regning. T.	VI. Engelsk. Hj. V. Dansk. P.-M. IV. Historie. Hns. III. Latin. Bi. II. Fransk. S. I. Skrivning. Hg.	VI. Religion. V. R. V. Fransk. S. IV. Engelsk. T. III. Mathem. M. II. Dansk. Hg. I. Tydsk. Lor.
VI. Tydsk. Hj. V. Geografi. Hns. IV. St. Latin. Bi. IV. R. Naturh. Brd. III. Tegning. Hd. II. Historie. T. I. Latin. Hg.	VI. Græsk. Boj. V. Historie. Hns. IV. St. Latin. Bi. IV. R. Mathem. M. III. Fransk St. S. II. Dansk. Hg. I. Tegning. Hd.	VI. Dansk. I. V. Tydsk. Lor. IV. Fransk. S. III. Mathem. M. II. Historie. T. I. Latin. Hg.
VI.a Mathem. K. VI.b Fransk. A. R. V. St. Latin. Bi. V. R. Zoologi. Hauch. IV. Geometri. M. III. Fransk. S. II. Geografi. T. I. Naturh. Lor.	VI. Geografi. Vg. V. St. Græsk. Boj. V. R. Engelsk. T. IV. Geometri. M. III. Latin. Bi. II.a Lat. St. P.-M. II.b Skrivning. S. I. Geografi. Hg.	VI. Dansk. I. V. Historie. Hns. IV. St. Latin. Bi. IV. R. Mathem. M. III. Naturh. Lor. II.a Skrivning. S. II.b Dansk St. Hg. I. Regning. T.

	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.
11—12	VI.a Fransk. A. R. VI.b Mathem. K. V. Geometri. M. IV. Dansk. P.-M. III.a Skrivning. S. III.b Lat. St. Bi. II. Tydsk. Lor. I. Skrivning. Hg	VI. Historie. Vg. V. St. Latin. Bi. V. R. Tegning. Hd. IV. Tydsk. Lor. III.a Geom. Tgn. M. III.b Skrivning. S. II. Regning. T. I. Skrivning. Hg.	VI. Religion. V. R. V. St. Græsk. Boj. V. R. Skrivn. Hg. IV. Geografi. Hns. III.a Lat. St. Bi. III.b Skrivning. S. II. Tegning. Hd. I. Tydsk. Lor.
12—1	Gym-	na-	
12—3	Underviisning i Vokal- og Instrumentalmusik		
3—4	VI.a Tydsk St. Hj. VI.b Lat. St. Hnr. V. Dansk. P.-M. IV. Fransk. S. III. Tydsk. Lor. II. Historie. T. I. Latin. Hg.	VI. Naturh. Brd. V. St. Græsk. Boj. V. R. Naturl. Ha. IV. Historie. Hns. III. Fransk. S. II. Tydsk. Lor. I. Regning. T.	VI. Græsk. Boj. V. Religion. V. R. IV. Tydsk. Lor. III. Latin. Bi. II. Latin. P.-M. I. Dansk. Hg.
4—5	VI.a Tydsk St. Hj. VI.b Lat. St. Hnr. V. Tydsk. Lor. IV. Religion. V. R. III. Fransk St. S. II. Regning. T. I. Dansk. Hg.	VI. Græsk. Boj. V. St. Naturh. Brd. V. R. Naturl. Ha. IV. Fransk St. S. III. Historie. T. II. Religion. Hns I. Fransk. P.-M.	VI. Engelsk. Hj. V. Tydsk. Lor. IV. St. Græsk. Boj. IV. R. Latin. Bi. III. Dansk. P.-M. II. Regning. T. I. Latin. Hg.
5—6	Samlet	Sang.	

De latinske Bogstaver efter Læerefaget udtrykke Lærernes Navne saaledes:

Boj., Brd., Ha., Hnr., Hj., I., K., A. R., V. R., Vg., Lektorerne Bojesen, Bredsdorff, Hauch, Henrichsen, Hjort, Ingemann, Kielsen, A. Rothe, V. Rothe og

Torsdag.	Fredag.	Løverdag.
VI. Historie. Vg.	VI. Historie. Vg.	VI.a Mathem. K.
V. St. Græsk. Boj.	V. Geometri. M.	VI.b Fransk. A. R.
V. R. Latin. Bi.	IV. St. Latin. Bi.	V. Engelsk. T.
IV. Religion. V. R.	IV. R. Naturh. Brd.	IV. Tegning. Hd.
III.a Skrivning. S.	III. Geografi. T.	III. Latin. Bi.
III.b Geom. Tgn. M.	II.a Skrivning. S.	II.a Dansk St. Hg.
II. Regning. T.	II.b Dansk St. Hg.	II.b Skrivning. S.
I. Tysk. Lor.	I. Tegning. Hd.	I. Religion. Hns.
stik.,	VI.a Fransk. A. R. VI.b Mathem. K.	
for forskjellige Elever og Disciple.		
VI. Religion. V. R.	VI.a Fransk St. A. R.	VI.a Lat. St. Hnr.
V. St. Lat. St. Bi.	VI.b Tysk St. Hj.	VI.b Fransk St. A. R.
V. R. Engelsk. T.	V. Fransk St. S.	V. St. Latin. Bi.
IV. St. Græsk. Boj.	IV. St. Græsk. Boj.	V. R. Naturh. Brd.
IV. R. Mathem. M.	IV. R. Mathem. M.	IV. Engelsk. T.
III. Religion. Hns.	III. Tysk. Lor.	III. Religion. Hns.
II. Tysk. Lor.	II. Latin. P.-M.	II. Latin. P.-M.
I. Fransk. P.-M.	I. Historie. Hg.	I. Skrivning. Hg.
VI. Græsk. Boj.	VI.a Fransk St. A. R.	VI.a Lat. St. Hnr.
V. St. Lat. St. Bi.	VI.b Tysk St. Hj.	VI.b Fransk St. A. R.
V. R. Mathem. M.	V. St. Græsk. Boj.	V. St. Latin. Bi.
IV. Tysk. Lor.	V. R. Mathem. M.	V. R. Naturl. Hauch.
III. Historie. T.	IV. Fransk St. S.	IV. Dansk. P.-M.
II. Latin. P.-M.	III. Dansk. P.-M.	III. Historie. T.
I. Religion. Hns.	II. Naturh. Lor.	II. Religion. Hns.
	I. Dansk. Hg.	I. Dansk. Hg.

Samlet Sang.

Vegener; Bi., Hd., Hg., Hns., Lor., M., P.-M., S., T., Adjunkterne Birch, Hagen, Hansen, Lorenzen, Mundt, Paludan-Müller, Sibbern og Tolderlund, og Tegnelærer Harder.

De Forandringer som ere foregaaede med Akademiets Lærerpersonale siden Udgangen af 1835, ere følgende:

Den 17de Jan. 1837 blev Akademiets hidtilværende Direktor Dr. Philos. H. F. J. Estrup, Ridder af Dannebrog, efter Ansøgning i Naade entlediget fra sit Embede fra 1ste April s. A. at regne, hvorhos han udnævntes til virkelig Etatsraad. I hans Sted blev under samme Datum første residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke her i Staden, samt Medlem af Direktionen for Pastoralseminariet, Professor Dr. Theol. Georg Holger Vaage, allernaadigst beskikket til Akademiets Direktor, ligeledes fra 1ste April at regne. Da det derhos blev nødvendigt at ansætte en ny Lektor til at overtage den afgaaede Direktors akademiske Lærefag, Historie, Geografi og Statistik, blev den 25de Marts næstefter hidtilværende Adjunkt ved Skolen Overlærer Dr. Philos. Caspar Frederik Wegener udnævnt til denne Post.

Som Lærer ved Skolen i Sidstnævntes Sted konstituerede Direktionen under 20de Maj Kand. Theol. Laurits Christian Hagen, som derefter under 28de Oktober næstefter blev udnævnt til Adjunkt. Og da det endvidere blev nødvendigt i Anledning af den ifølge den kongelige Resolution af 17de Septbr. foretagne Udvidelse af Klassernes Antal til 6, at ansætte 2 ny Lærere ved Skolen, bleve dels under nysnævnte Datum, 28de Oktober, Kand. Philol. Frederik Christian Carl Birch allernaadigst udnævnt til Adjunkt, dels Kand. Theol. Jens Paludan-Müller den 21de i s. M. af Direktionen konstitueret som Lærer. To Aar senere, i Efteraaret 1839, maatte paa Grund af den tiltagende Frekvens og Realklassernes Oprettelse atter en ny Lærer ansættes, og Direktionen konstituerede hertil under 5te Oktober 1839 Kand. Theol. Julius Ferdinand Tolderlund. Begge de Sidstnævnte, Paludan-Müller og Tolderlund, ere under 17de Oktbr. 1840 udnævnte til Adjunkter.

De første Dødsfald blandt Akademiets Lærere ere indtrufne i 1840. Den 11te Jan. afgik nemlig ved Døden efter længere Tids Svagelighed Lektor i Græsk og Engelsk Sprog og Literatur Mag. art. Christian Frederik Emil Wilster, i sit 48de Aar; et Dødsfald som med Rette blev almindelig beklaget; den Afdødes sjeldne Digtertalent havde, foruden værdifulde originale Arbejder, fremdragt herlige Frugter i fuldstændige saare vellykkede poetiske Oversættelser af Iliaden og Odysseen; en lignende af en Deel af Euripides's Tragedier var under Arbejde, og er senere udgivet af Lektor Henrichsen. Hvad havde man ikke efter saadanne Prøver kunnet vente af et længere Liv? Lektor Wilster blev strax ved Akademiets Gjenoprettelse i 1822 ansat som Adjunkt ved Skolen, og blev i Foraaret 1828 udnævnt til Lektor. — Den 19de Oktober døde efter et kort Sygeleje en af Akademiets Kunstlærere, Lærer i Gymnastik og Ridning, Kapitajn (af Livkorpset) Johan Christian Thomsen. Ogsaa denne hørte til Akademiets ældste Lærere, da han i 1822 blev udnævnt til Lærer i Gymnastik og i 1826 tillige i Ridning. Han var ikke mindre end hin agtet og elsket af Medlærere og Disciple.

Til Lektor i græsk Sprog og Literatur udnævntes under 1ste Maj 1840 Lærer ved Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn Dr. Phil. Ernst Frederik Bojesen. Da det tillige blev allernaadigst bestemt, at Lektoratet i engelsk Sprog og Literatur indtil videre skulde besørges ved midlertidig Foranstaltning, konstituerede Direktionen under 22de August Lektor P. Hjort til at overtage dette Lærefag i Forbindelse med sit Hovedfag, mod en særskilt Godtgjørelse.

Til Lærer i Gymnastik, Ridning og Dands er under 31te Decbr. 1840 allernaadigst udnævnt karakteriseret Wagtmester ved Livgarden til Hest Christian Jakob Gottlieb Prehn, Dannebrogsmand, som senere er forundt Titel af virkelig Krigsassessor.

En Adjunktpost ved Skolen er ved Aarets Udgang ledig, da ovennævnte Adjunkt Hagen under 10de Decbr. er beskikket til Sognepræst i Jylland.

Direktør Dr. Vaage blev under 9de Novbr. 1839 benaadet med Dannebrogordenens Ridderkors, og i Anledning af Deres Majestæters Kroning d. 28de Juni 1840 med Dannebrogsmændenes Hæderstegn. Ved samme Leilighed blev ligeledes Lektor Ingemann forundt sidstnævnte Dekoration, og Lektorerne A. Rothe og Hjort, saavelsom Justitsraaderne Povelsen (Godsinspektør) og Sarauw (Forstinspektør) Ridderkorset af Dannebrogordenen.

Da det ansaaes passende, at Akademiet bekostede et Gravmonument over dets afdøde Velgjører Distriktskirurg H. F. Müller, som ved Testament af 10de Marts 1828 havde indsat Akademiet til Universalarving af hele sin efterladte Formue, omtrent 20000 Rbd., hvoraf er oprettet det Müllerske Stipendielegat til Fordel for Embedsmænds Sønner*), indgik Direktionen desangaaende med allerunderdanigst Forestilling, og det blev derpaa under 15de Jan. 1836 allernaadigst bifaldet, at der for Akademiets Regning maatte anbringes et Monument efter en allerunderdanigst fremlagt Tegning paa bemeldte Afdødes Grav paa Skjelskjør Kirkegaard, saaledes at der til dets Anskaffelse, Transport og Opførelse maatte anvendes en Sum af indtil 650 Rbd., foruden den Bekostning der vilde medgaae til dets hensigtsmæssige Indhegning. Monumentet er udført af afdøde Professor Freund af Bremer Sandsten med tvende Basreliefs i hvidt Marmor, det ene forestillende Hygiea, det andet den opfostrende eller opmuntrende Velgjørenhed.

Ved samme Leilighed foranstaltede Direktionen tillige, at Distriktskirurg Müllers Navn og Gave blev tilført de tvende i Akademiets Hovedbygnings Vestibule ophængte Tavler, paa hvilke samtlige mod Akademiet siden dets første Stiftelse udviste Velgjerninger og andre vigtige Momenter af dets Historie i kronologisk Orden ere opførte i latinske Inskriptioner.

Disse Indskrifter, hvorved man foreløbigen er standset med Aaret 1828, lyde saaledes:

---

*) Hvorom se disse Tidenders 1ste Aarg. S. 501.

Tabula Sorana

I.

Anno 1150. Toko, patruus Absalonis Archiepiscopi, moriens patrimonium legat novo Monasterio condendo.

1151. Ascerus Ryg, pater Absalonis, offert villagium Soram cum agris adjacentibus futuris Monachorum usibus, eodemque anno moritur Soræ in sacello lapideo nuper consecrato.

1161. Absalon Monasterium Soranum a se conditum novis donationibus auget, fratresque Ordinis Cisterciensium regulæ Sti Bernhardi addictos Monasterio Esrom Soram traducit (d. 13mo Junii.)

1170-1292. Esbernus Snare, reliquique cognati Absalonis sensim plura prædia monasterio largiuntur.

1247. Coenobium totum miserabili casu incendio perit (d. 13mo Maii).

1269. Ericus Glipping rusticos Soranos levat operà publicà in arcibus regiis muniendis præstandà.

1285. Templum novum loco deusti inauguratur.

1304. Ericus Menved fraterque Valdemarus varia dona offerunt Monasterio.

1315. Christophorus, postea rex Daniæ ordine Secundus, & Euphemia regina ejusdem, pro honorifica in Templo Sorano sepultura patrimonium Sundby largiuntur.

13 . . Valdemarus, cognomine Atterdag, beneficum se præbet in Monasterium Soranum.

Anno 1393. Margaretha Regina pro missa piaculari sibi post mortem habenda varia offert dona.

1538. Christianus III. Coenobio Sorano supremātum concedit in IV. Monasteria post Reformationem usibus publicis reservata.

1586. Christianus, postea IV. puer VIII. annos natus, cum Uldarico fratre, traditur præceptori Johanni Michaelis in Monasterio Sorano educandus instituendusque.

1586. Fredericus II. Regiam scholam fundat XXX. pueris nobilibus totidemque plebejis.

1623. Christianus IV. eandem scholam confirmat augetque instituendo Regiam Academiam Equestrem amplissime donatam. (d. 30mo Novbr.).

1627. Fredericus, postea III, Soræ triennium moratur artibus ingenuis imbuendus.

1632. Sophia Regina, vidua Frederici Secundi, legat Academiæ 12000 imperiales.

1657-1660. Vergere coepit status Academicus, bello his terris devastatis.

1665. Schola Regia stabilita, jubente Frederico III. desinit Academia Equestris Sorana.

1737. Desiit schola Regia Sorana.

1737-1745. Christianus VI. nova ædificia Academica exstruenda curat.

1743-1751. Rabe de Kalckreutz, chiliarchus regius, legat prædia Hellestrup et Nidlöse ea lege, ut rustici prædiorum leni imperio teneantur, et viginti pauperes honesto stipendio sustententur, quæ prædia 1751 tutelæ Academiæ Soranæ traduntur.

Anno 1747. Fredericus V. restituit novisque privilegiis ornat Regiam Academiam eqvestrem, fundatam die (7mo) et dedicatam (d. 26to Julii).

1747. Ludovicus, liber Baro de Holberg, prædia Terslöse et Brorup donat Academiæ (d. 16to Martii).

1748. Idem legat Academiæ Soranæ bona allodialia qvæ dicuntur, ad summam 12000 imperialium et bibliothecam instructissimam cum summâ 1000 imperialium bibliothecæ augendæ destinata (d. 20mo Janv.).

Tabula Sorana

II.

1747. Nicolaus de Griis, Regi a consiliis status legatusque apud Belgas extraordinarius, dimidium bibliothecæ legat Academiæ.

1749. Londemannus de Rosencrone bibliothecam Academiæ legat.

1782. Christianus VII. instaurat Regiam Academiam Soranam eamque novis privilegiis instruit (d. 29 Januar).

1796-1822. Quiescentibus studiis Academicis, opera impenditur meliori agrorum distributioni, et pecuniarum reditus augentur.

1813. Aedificia Academica cum bibliothecâ omnique adparatu litterario incendio delentur (d. 11 Junii).

Anno 1821. Edictum Frederici VI. promulgatur de Academia Sorana instauranda (d. 9 Martii).

1822. Aperitur schola Academiæ Soranæ annexa in domicilio ad id comparato, et XXX. pueri publice educandi hospitio excipiuntur alià in domo huic usui aptata (d. 3tio Octob,).

1823. Aedificari coepta est nova domus Academica, qvæ

1827. die 21mo Maii sollenniter est inaugurata, præsente Rege augustissimo Frederico VI.

1826. d. 9no Julii Johannes de Bülow, Regi a consiliis interioribus, Academiæ Soranæ, in qua tirocinii rudimenta posuerat, maximam bibliothecæ qua villam Sanderumgaard ornaverat partem testamento legat.

1827. d. 30mo Augusti Rex augustissimus Academiæ, quam nuper admodum renatam fovere pergit, splendidam instrumentorum supellectilem, quæ conditoris nomine Hauchiana apellatur, dono dat.

1828. d. 10mo Martii Henricus Fredericus Müller, chirurgus provinciæ Skjelskoranæ, quo juventus academica bonæ spei meliori conditione utatur, Academiam Soranam instituit heredem ex asse. Cujus liberalitate tempestiva factum est, ut sedecim iuvenes, quorum patres publico munere ornati, beneficio annuo quinquaginta imperialium fruantur.

En udmærket Prydelse har Akademiet modtaget i Slutningen af 1839 i dets store Velgjørers Baron L. Holbergs Buste, modelleret i Gibs af den værdigste Haand — Thorvaldsens. Akademiet har Haab om at faae Busten udført i Marmor, hvortil haves allerhøjeste Bemyndigelse, og hvorom, saavidt vides, allerede er truffet Overenskomst med Kunstneren Matthiæ.

Fortsatte Efterretninger om de lærde Skoler og den almindelige Skolefond.

I Fortsættelse af den i Tidsskriftets forrige Aargang meddelte Samling af Efterretninger om de lærde Skolers økonomiske Forfatning, ved hvilken er forklaret om hver enkelt Skoles Indtægtskilder og Formuesforfatning i det Hele, følger her en Oversigt over hver enkelt Skoles — derunder ogsaa indbefattede de nedlagte Skoler i Kallundborg, Ringsted og Kjøge, samt Odense Kommunitet — Indtægter og Udgifter i ethvert af de 3 Aar 1836—1838*), med Angivelse af Kapitalernes Størrelse ved sidstnævnte Aars Udgang, Kornindtægternes Beløb, og de Forandringer som maaate være foregaaede i Stipendiefondene. Til denne Oversigt skal slutte sig en almindelig Sammenstilling af samtlige aarlige Indtægter og Udgifter saavel ved Skolerne som ved Skolefonden tilligemed de sædvanlige Efterretninger om denne sidstes Forfatning.

*) For Aaret 1839 vare ved disse Efterretningers Udarbejdelse endnu ikke Regnskaberne fra alle Skoler indkomne. Iøvrigt grunder denne Oversigt sig paa de Oplysninger som i Efteraaret 1839 bleve officielt meddelte de Embedsmænd som af Finansministeren vare kommitterede til at undersøge det hele under Direktionen sorterende Finansvæsen.

1. Metropolitanskolen.

Kornbeløbet udgjør:

Rug 26 Tdr. ⸗ Skpr. 1 Fk.
Byg 615 — 7 — 3½ —
Havre 1 — 4 — ⸗ —

Kapitalernes Beløb ved 1838 Aars Udgang:

a) Skolens egne, med Indbegreb af den saakaldte Bibliotheksskapital . 13104 Rbd. 24 Sk. Sølv.
b) Stipendiefondens . 16000 — ⸗ — —
c) Stipendieoverskudsfondens Repr. 15600 og 4500 — ⸗ — —
(Denne sidste Kapital er saaledes siden 1834 voxet fra 18815 til 20100 Rbd.)

Aarlig Indtægt:*)	1836. Rbd.	1836. Sk.	1837. Rbd.	1837. Sk.	1838. Rbd.	1838. Sk.
Beholdningen fra foregaaende Aar	2393.	79	4358.	55	4328.	60
Renter	1144.	16	1139.	47	1144.	17
Tiender samt Tiende- og Jordafgifter	4162.	44	2108.	49	2369.	46
Degnepensioner	234.	⸗	234.	⸗	234.	⸗
Børnehusets Afgift	500.	⸗	500.	⸗	500.	⸗
Indtægter af Stadens Kirker	413.	50	403.	3	403.	2
Degnepenge fra Magistraten	790.	⸗	790.	⸗	790.	⸗
Jord-, Sang- og Kopulationspenge	1995.	24	2258.	24	2019.	40
Er	11633.	21	11791.	82	11788.	69

*) For at lette Oversigten er ved alle Skolerne saavel Indtægt som Udgift anført i en Myntsort uden Forskjel paa rede Sølv og Repræsentativer; med Hensyn til den ubetydelige Kursforskjel som endnu i disse Aar fandt Sted, og da en forholdsvis meget ringe Del af det Hele er modtaget eller indbetalt i r. S., gjør dette kun en ganske ubetydelig Fejl. Det bemærkes, at ved Ribe og Kolding Skoler finder det omvendte Forhold Sted, idet de allerfleste Indtægter og Udgifter beregnes i rede Sølv, og kun ubetydeligt i Repræsentativer.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	11633.	21	11791.	82	11788.	69
Privatistpenge	780.	:	800.	:	920.	:
Skolekontingenter og Testimonier	3425.	16	3306.	48	3004.	48
Forskjellige Indtægter (derunder Afdr. paa Forskud)	398.	48	406.	15	543.	84
Tilskud fra Skolefonden	:	:	:	:	900.	:
Tilsammen	16236.	85	16304.	49	17157.	9
Aarlig Udgift:						
Lønninger til faste Lærere og Timelærere, Regnskabsføreren, Inspektor, Kustos, Famulus Kvæsturæ, samt til Ligbærerlaugets Formand for Kontrollister .	8450.	95	8290.	28	8480.	71
Pensioner	706.	40	706.	57	704.	36
Brændsel og Lys	477.	16	533.	18	558.	91
Sangvikariering	480.	:	480.	:	480.	:
Bibliotheket	214.	67	156.	72	158.	:
Stipendier*)	643.	68	643.	87	643.	87
Bygnings- og Inventariums Vedligeholdelse, Afskrivning, Skolehøjtider og andre ubestemte Udgifter (derunder Gratialer, udbetalte Forskud, indfriet Bankhæftelse) . .	905.	32	1165.	15	985.	11
Afgivet til Skolefonden .	:		:	:	1200.	:
Tilsammen	11878.	30	11975.	85	13211.	8
Indtægten var	16236.	85	16304.	49	17157.	9
Beholdning	4358.	55	4328.	60	3946.	1

*) At denne Udgift, som ikke findes ved nogen af de andre Skoler, da Stipendiefondene ere denne Oversigt uvedkommende, her er medtaget, hidrører fra at Stipendiefondens Kapital tilligemed Skolens egen staaer under Magistratens Bestyrelse, og at dens Renter altsaa indbetales tilligemed Skolens egne og derfor atter fra Skolekassen maae udbetales til Stipendiekassen.

2. **Roskilde Kathedralskole.**

Det aarlige Kornbeløb:
Rug 209 Tdr. 4 Skpr. 2⅛ Fk.
Byg 2557 — 6 — 3⅛ —
Havre 63 — 4 — ꞉ —
Kapitalerne ved 1838 Aars Udgang:
a) Skolens egne: Sølv 15480 Rbd., Repr. 495 Rbd.
b) Stipendiefondens . . . . . Sølv og Repr. 14452 Rbd. 36 Sk.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdningen fra foregaaende Aar	331.	42	꞉	꞉	꞉	꞉
Renter	639.	꞉	639.	꞉	639.	꞉
Indtægter fra Hospitalet	7752.	43	9328.	90	8196.	18
Tiender	8728.	5	8278.	75	7445.	13
Landgilde og andre Jordebogsafgifter	875.	71	828.	53	739.	41
Refusion af Kirker og Præstekald m. m.	959.	74	953.	10	938.	29
Skolekontingenter	1133.	꞉	1390.	8	1457.	40
Forskjellige andre Indtægter (derunder Afdrag)	321.	48	600.	80	432.	18
Tilsammen	20740.	91	22019.	28	19847.	63
Aarlig Udgift.						
Deficit fra foregaaende Aar	꞉	꞉	56.	1	72.	42
Lønninger til faste Lærere, Timelærere, Skolekonen	5293.	1	5632.	70	5794.	14
Regnskabsførerens Procenter	269.	68	276.	17	254.	44
Pensioner	202.	꞉	202.	꞉	201.	24
Skatter og Afgifter . . .	1082.	35	1355.	78	1064.	32
Bibliothekets Fornødenheder	89.	80	69.	4	146.	76
Er	6936.	88	7591.	74	7533.	40

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	6936.	88	7591.	74	7533.	40
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse m. m.	1479.	75	716.	60	687.	71
Brændsel og Lys	317.	91	237.	68	259.	12
Adskillige Udgifter (herunder Gratialer, Forskud, Skolehøjtider) .	1062.	30	1045.	60	1296.	56
Afgivet til Skolefonden .	11000.	:	12500.	:	10000.	:
Tilsammen	20796.	92	22091.	70	19776.	83
Indtægten var	20740.	91	22019.	28	19847.	63
Deficit	56.	1	72.	42	:	:
Beholdning	:	:	:	:	70.	76

3. Frederiksborg lærde Skole.

Kornindtægter ingen.

Kapitalmassen ved 1838 Aars Udgang var:

a) Skolens egen (tildels 5 pCt. rentebærende) — Sølv 25891 Rbd. 11 Sk. og Repr. 500 Rbd.

b) Stipendiefondens Sølv 500 Rbd.

Det bemærkes, at saaledes som ovenfor S. 297 jfr. S. 287 fg. er anført, har denne Skole ved den Helsingørske Skoles Nedlæggelse erholdt betydelig forøgede Indtægter af Tiender, Degnepensioner, Kapitalrenter og Lejeafgift, ligesom Stipendiefonden faaer en Tilvæxt af Halvdelen af den nedlagte Skoles Stipendiefond, hvilken Tilvæxt vil udgjøre over 3000 Rbd. Dog kan den nøjagtige Kapitalforøgelse hverken for Stipendiefonden eller for selve Skolen angives her, da den endelige Afregning og Aflevering endnu i dette Øjeblik, over Midten af 1840, formedelst nogle mødende Spørgsmaale ikke har fundet Sted.

Foruden den nysnævnte Forøgelse, har Frederiksborg Skoles Stipendiefond i indeværende Aar 1840 erholdt en anden ikke ubetydelig Tilværxt ved Restitutionen af nogle ældre Stipendielegater, paa hvis Tilværelse man ikke før havde været opmærksom. Ved den ældre i 1835 skete Undersøgelse af Skolens Stipendiefond var af Forstanderskabet bleven opgivet, at der kun fandtes et eneste Stipendielegat ved Skolen paa 200 Rdd., hvilket i Forbindelse med en mindre Kapital af hjemfaldne Oplagspenge blev lagt til Grund for Stipendiefonden, som derved blev reguleret til 500 Rdd.*) Imidlertid blev Direktionen i Slutningen af 1836 af Overlærer Dahl, som da fungerede som Skolens Bestyrer, gjort opmærksom paa nogle i ældre Tider skjænkede Legater eller Gaver, hvorom Underretning fandtes i nogle af Skolens gamle Regnskabsbøger, og som formentes at maatte tilhøre Stipendiefonden som af private Velgjørere givne til Disciplenes Understøttelse, og paa hvis Restitution Overlæreren derfor androg. Disse Legater vare følgende:

1.	Karen Hans Lychows gav Aar 1624 100 Dal. in specie, halvt til Skoles-Personer, halvt til Fattige, altsaa		Sp.	50 Rd.	
2.	Fru Kirstine Munk gav .		—	283 —	32 Sk.
3.	Andre Godtfolk		—	316 —	64 —
4.	Bisp Morten Madsen . .		—	100 —	= —
5.	Samme i D. Kur. 352 Rd.				
6.	Frederik Reedtz . 149 — (sidstnævnte Sum var udkommet ved Salget af en skjænket Gaard).				
	ialt D. K. 501 Rd.		Sp.	750 Rd.	= Sk.

*) Se disse Tid. III. 240, jfr. I. 245.

Af disse Legater havdes dog ikke Fundatser for noget, undtagen forsaavidt Nr. 2 og 3 omtales i Kong Christian den IVs Fundats for Skolen, der bestemmer, at 3000 Rd. som Kongen gav, i Forbindelse med 600 Rd. som andre Godtfolk tilforn havde givet „til Skolens Begyndelse", skulde anvendes til 10 „nødtørftige Skolespersoner". Derimod saaes det af Skolens gamle Regnskabsbøger, at Renten af samtlige Legater stedse var bleven uddelt til Disciplene.

Overlæreren havde fremdeles forment, at en Sum af 3020 Rdd., der i sin Tid efterhaanden var opsamlet af Tavlepenge, hvilke ved nogle ældre Reskripter vare blevne bestemte til Disciplenes Understøttelse, nu ligeledes burde restitueres, ligesom han havde andraget paa, at den ovenanførte Sum i Species — paa samme Maade som i sin Tid var skeet ved Opgjørelsen af Roskilde Skoles Stipendiefond — maatte ved Restitutionen beregnes efter det nuværende Kursforhold til 1500 Rdd., istedetfor at den ellers efter det ældre Kursforhold vilde være lige med 937½ Rd. D. K.

Uagtet man, da der ikke havdes Fundatser for noget af de paapegede ældre Legater, ikke kunde have fuldkommen Vished for at de virkelig af Giverne vare bestemte til Disciples Understøttelse (hvilket navnligen kunde synes at finde Modsigelse i det ovenanførte Udtryk: „til Skolens Begyndelse"), antog Direktionen dog at der, hvad de tre førstnævnte angaaer, var tilvejebragt en temmelig høj Grad af Sandsynlighed for at de oprindelig havde haft saadan Bestemmelse, men fandt derimod de for Legaterne Nr. 4, 5 og 6 fremkomne Oplysninger i denne Henseende mindre fyldestgjørende. Direktionen troede at der saameget mindre burde tillægges Stipendiefonden andre af bemeldte Legater, end de under 1, 2 og 3 anførte, som den paa samme Tid vilde faae den ovenomtalte betydelige Forøgelse fra Helsingør, og Den fandt ingen Anledning til at lade disse Legater overgaae til Stipendiefonden

paa den af Overlærer Dahl foreslaaede Maade, men alene med det Beløb som de, naar alle Omstændigheder tages i Betragtning, kunde oplyses nu i Virkeligheden at udgjøre. I denne Henseende blev under Sagens Forhandling oplyst, at bemeldte Legater ikke kunde beregnes til et ringere, men tvertimod til et betydeligt højere Beløb end deres oprindelige, da de ikke havde deltaget i det Tab Skolens Kapitalmasse havde lidt ved Omskrivningen efter Frdn. 5te Jan. 1813, men stedse været indbefattede i den saakaldte ældre, uomskrevne, Kapital, der hidrørte fra to kongelige Obligationer, og, da den svarede 6 Procent Rente, havde en betydelig højere Værdi end den nominelle; disse Legaters nuværende Størrelse vilde derfor efter en nøjagtig Beregning være at ansætte til 1176 Rbd. Hvad dernæst Tavlepengene angaaer, fandt Direktionen, deels med Hensyn til deres store Forskjellighed fra Privatlegater og det Utilstrækkelige i de derom fremkomne Oplysninger, deels fordi der ikke ved Opgjørelsen af nogen af de øvrige Skolers Stipendiefond var taget Hensyn til deslige Gaver, og dette saaledes kunde have farlige Følger, at Paastanden paa disses Restitution for Stipendiefonden ikke kunde gives Medhold. Disse Anskuelser havde ogsaa Stiftsøvrigheden aldeles tiltraadt, hvorimod Skolens Forstanderskab vel havde været enigt i, at Paastanden paa Tavlepengene burde bortfalde, men derimod forment, deels at ogsaa Legaterne under 4, 5 og 6 burde komme Stipendiefonden tilgode, idetmindste for de to Trediedele, deels antaget, at ogsaa hele den saakaldte Ridderkapital, eller de Summer der efterhaanden vare skjænkede af Elefantridderne ved deres Udnævnelse, saavelsom den ved en kongelig Resolution af 4de Juli 1811 i denne Indtægts Sted traadte aarlige Godtgjørelse af 200 Rbd., med Urette vare fratagne Disciplene eller Stipendiefonden, og derfor nu maatte være denne at restituere idetmindste med den halve Del. Da Stiftsøvrigheden og

Direktionen vare enige i at heller ikke denne sidste Paastand burde gives Medhold, blev det ved Skrivelse fra Direktionen af 3die Marts 1840 bestemt, at de oftnævnte under Nr. 1, 2 og 3 anførte Legater skulde tilhøre Stipendiefonden og beregnes denne tilgode med det ovenangivne Beløb af 1176 Rbd. Dette er senere skeet saaledes, at en Skolen selv tilhørende Obligation paa 1200 Rbd. er overgaaet til Stipendiefonden, mod at de overskydende 24 Rbd. ere kontant indbetalte fra Stipendiekassen i Skolekassen.

	1836.		1837.		1838.	
Aarlig Indtægt:	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Beholdning fra foregaaende Aar	219.	43	23.	49	3.	52
Indkomne Restancer . .	17.	48	50.	41	126.	44
Renter	1071.	5	1071.	62	1066.	62
Faste Indtægter fra Zahlkammeret og Amtstuerne (Rente af den gamle Kapital)	1644.	80	1765.	20	1656.	8
Degnepensioner	45.	=	45.	=	45.	=
Skolekontingenter	410.	=	575.	=	882.	48
Forskjellige Indtægter (derunder Afdr. paa Forskud)	452.	75	486.	88	991.	21
Tilskud fra Skolefonden	5200.	=	2400.	=	1700.	=
Tilsammen	9060.	59	6417.	68	6471.	43
Aarlig Udgift.						
Lønninger til Lærerne og for Skoleopvartning .	4563.	89	4148.	2	3988.	7
Regnskabsførerens Procenter	137.	76	112.	84	112.	89
Pensioner	408.	87	410.	32	408.	69
Inventarium til den ny Skolebygning	1336.	80	=	=	=	=
Er	6447.	44	4671.	22	4509.	69

	1836.		1837.		1837.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	6447.	44	4671.	22	4509.	69
Omkostninger ved sammes Indvielse	1148.	21	:	:	:	:
Til Stipendiefondens Komplettering	60.	:	:	:	:	:
Til extraordin. Stipendier	40.	:	40.	:	40.	:
Til Bibliotheket	182.	8	176.	95	190.	46
Skatter og Afgifter . . .	34.	59	72.	2	101.	14
Brændsel og Lys	101.	1	78.	10	62.	43
Vedligeholdelse af Bygning og Inventarium	156.	87	194.	88	79.	48
Forskjellige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud)	784.	75	1054.	43	619.	13
Udestaaende Restancer . .	82.	3	126.	44	194.	74
Tilsammen	9037.	10	6414.	16	5797.	19
Indtægten var	9060.	59	6417.	68	6471.	43
Beholdning	23.	49	3.	52	674.	24

4. Helsingør lærde Skole.

Det aarlige Kornbeløb:

Rug 28 Tdr. : Skpr. : Fk.
Byg 498 — : — 2 1/12 —
Havre 37 — : — : —

Kapitalmassen ved 1838 Aars Udgang:

a) Skolens egne: Sølv 17578 Rbd. 48 Sk., Repr. 950 Rbd.
b) Stipendiefondens . . . — 6000 —

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foregaaende Aar	709.	88	919.	70	709.	90
Indkomne Restancer . .	163.	72	208.	14	130.	77
Renter af Kapitaler . . .	708.	62	741.	14	741.	14
Tiendeafgift	1837.	59	1746.	61	1563.	35
Afgift af Hospitalet . . .	2816.	84	1612.	21	2136.	67
Degnepensioner	78.	64	78.	64	78.	64
Andre Indtægter fra Hospitalet (Leje), Byen og Kirkerne	416.	13	416.	13	416.	13
Skolekontingenter	647.	48	422.	48	202.	48
Forskjellige Indtægter (derunder indfriede Laan og Afdrag paa Forskud) . .	719.	69	736.	9	349.	40
Tilskud fra Skolefonden .	2400.	"	2100.	"	750.	"
Tilsammen	10498.	79	8981.	26	7078.	64
Aarlig Udgift:						
Lærernes Lønninger samt for Skoleopvartning .	5038.	80	4398.	42	3776.	57
Regnskabsførerens Proc.	150.	34	140.	76	117.	38
Pensioner	845.	77	808.	"	805.	"
Bibliotheket	64.	49	64.	37	62.	33
Brændsel og Lys	147.	29	145.	69	133.	91
Skatter og Afgifter samt Renter og Afdrag . .	568.	63	556.	78	559.	85
Bygningers og Inventariums Vedligeholdelse	193.	92	1020.	12	68.	76
Forskjellige Udgifter (derunder Udlaan af Kapitaler)	2361.	51	1006.	25	168.	47
Restancer ved Regnskabets Afslutning	208.	14	130.	77	220.	78
Tilsammen	9579.	9	8271.	32	5913.	25
Indtægten var	10498.	79	8981.	26	7078.	64
Beholdning	919.	70	709.	90	1165.	39

5. Slagelse Skole.

Aarlig Kornindtægt:
Byg 113 Tdr. 4 Skpr. 2 Fk.
Kapitalmassen ved 1838 Aars Udgang:
a) Skolens egne: Repr. 828 Rbd. 12 Sk.
b) Stipendiefondens: Sølv 8600 Rbd.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	967.	4	618.	36	1538.	67
Restancer fra dito	162.	12	410.	95	421.	80
Renter af Kapitalen . .	33.	12	33.	12	33.	12
Tiendeindtægt	360.	77	306.	38	377.	25
Afgift fra Hospitalet . .	11145.	23	10755.	27	8776.	52
Degnepensioner	223.	80	223.	80	223.	80
Jordleje og Refusioner af Kirker	29.	86	26.	53	31.	28
Overskud fra Kallundborg nedlagte Skole	213.	61	220.	24	211.	70
Skolekontingenter	696.	24	740.	60	525.	26
Forskjellige Indtægter (derunder Afdr. paa Forskud)	312.	75	570.	43	369.	32
Tilsammen	14144.	70	13905.	84	12508.	88
Aarlig Udgift:						
Lærernes Lønninger samt Skoleopvartning . . .	4568.	95	4679.	57	4342.	10
Regnskabsførerens Proc.	181.	10	189.	2	160.	10
Bibliotheket	59.	10	48.	81	123.	78
Brændsel og Lys	133.	48	119.	32	98.	80
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	340.	40	309.	26	415.	68
Skatter og Afgifter . . .	118.	95	114.	18	122.	90
Adskillige Udgifter	713.	25	285.	8	815.	93
Udestaaende Restancer . .	410.	95	421.	81	304.	25
Afgivet til Skolefonden . .	7000.	"	6200.	"	5000.	"
Tilsammen	13526.	34	12367.	17	11383.	70
Indtægten var	14144.	70	13905.	84	12508.	88
Beholdning	618.	36	1538.	67	1125.	18

6. Vordingborg Skole.

Det aarlige Kornbeløb:
Rug 3 Tdr. = Skpr. = Fk.
Byg 234 — 5 — $3\frac{5}{12}$ —
Havre 3 — 2 — = —

Kapitalerne ved 1838 Aars Udgang:
a) Skolens egne: Sølv 734 Rbd.
b) Stipendiefondens: Sølv og Repr. 917 Rbd., samt det Schouffe Legat . . . . 1100 — (derhos nogle faste Indtægter i Korn og Penge).

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	24.	21	338.	12	220.	16
Restancer fra dito . . .	462.	18	236.	9	117.	83
Kapitalrenter	29.	34	29.	34	29.	34
Tiendeindtægt	755.	79	682.	59	606.	90
Degnepenst. og Degnebyg	258.	47	253.	54	244.	26
Kostpenge fra Amtstuen .	416.	=	416.	=	416.	=
Skolekontingenter	1094.	12	1226.	=	1119.	24
Forskjellige Indtægter . .	343.	91	591.	40	315.	32
Tilskud fra Skolefonden	2900.	=	3000.	=	3600.	=
Tilsammen	6284.	14	6773.	16	6669.	17
Aarlig Udgift:						
Lærernes Lønning og for Skoleopvartning . . .	4418.	32	4838.	5	4778.	77
Regnskabsførerens Proc.	110.	42	113.	17	112.	67
Bibliotheket	57.	48	74.	84	126.	56
Brændsel og Lys	73.	76	75.	=	82.	=
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	282.	27	261.	40	234.	91
Skatter og Afgifter . . .	108.	51	107.	87	215.	4
Den Stipendiefonden tilkommende Afgift . . .	45.	78	45.	78	45.	78
Forskjellige Udgifter . . .	613.	23	918.	87	863.	32
Udestaaende Restancer . .	236.	9	117.	82	51.	8
Tilsammen	5946.	2	6553.	=	6511.	13
Indtægten var	6284.	14	6773.	16	6669.	17
Beholdning	338.	12	220.	16	158.	4

7. Rønne Skole.

Kornindtægter ingen.
Kapitalerne ved 1838 Aars Udgang:
a) Skolens egne: Sølv og Repr. 2820 Rbd. 72 Sk.*)
b) Stipendiefondens: — — 700 — ꞉ —

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foregaaende Aar	793.	27	3566.	89	1427.	57
Kapitalrenter	112.	79	112.	79	110.	28
Degnepensioner	14.	92	14.	92	12.	44
Tavlepenge	43.	91	58.	24	42.	81
Skolekontingenter	520.	꞉	577.	72	567.	48
Forskjellige Indtægter . .	319.	58	215.	56	241.	66
Tilskud fra Skolefonden	6000.	꞉	1000.	꞉	5000.	꞉
Tilsammen	7804.	59	5546.	28	7402.	36
Aarlig Udgift:						
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	3207.	88	3412.	꞉	3450.	89
Regnskabsførerens Procenter	132.	15	33.	52	106.	33
Bibliothekets Fornødenheder	93.	77	83.	14	87.	44
Brændsel og Lys	135.	72	120.	92	134.	36
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	110.	44	122.	84	63.	52
Skatter og Afgifter . . .	24.	꞉	27.	24	21.	84
Afgivet til Stipendiefonden en Fjerdedel af Skolepengene	83.	72	108.	42	98.	72
Forskjellige Udgifter . . .	449.	82	210.	47	282.	20
Tilsammen	4237.	66	4118.	67	4245.	46
Indtægten var	7804.	59	5546.	28	7402.	36
Beholdning	3566.	89	1427.	57	3156.	86

*) Denne Sum blev i disse Tidd. III. S. 250 ved en Feil angivet til 1264 Rbd. 32 Sk. istedetfor 2707 Rbd. 40 Sk.

8. Nykjøbing Kathedralskole.

Det aarlige Kornbeløb:

Rug	126	Tdr.	3	Skpr.	$1\frac{1}{2}$	Fk.
Byg	181	—	3	—	$2\frac{1}{2}$	—
Havre	35	—	6	—	$\frac{5}{6}$	—

Kapitalmassen ved 1838 Aars Udgang var:

a) Skolens egen: Sølv 7009 Rbd. 4 Sk.
b) Stipendiefondens — 3671 — 75 —
(samt 125 Tdr. Byg).

Saaledes som ovenfor S. 298 jf. 292 er angivet, har denne Skole ved Naboskolens Nedlæggelse erholdt forøgede Indtægter af Tiende-, Penge- og Kornafgifter, Kapitalrenter og Degnepensioner, ligesom ogsaa Stipendiefondens Kapital er bleven forøget. Den fuldstændige Afregning mellem begge Skoler fandt Sted allerede i Oktober 1839, saaledes at foruden de aarlige Indtægter der ifølge den kongelige Resolution tilkomme Nykjøbing Skole — nemlig: 1) Halvparten af de fra Amtstuen indbetalte Korn- og Pengeafgifter med 50 Tdr. 6 Skpr. $\frac{1}{2}$ Fk. Rug, 51 Tdr. 3 Skpr. $2\frac{7}{12}$ Fk. Byg og 18 Tdr. Havre, samt i Penge 61 Rbd. 64 Sk.; 2) de Skolen tillagte Degnepensioner, ialt 147 Tdr. 1 Skpr. $\frac{1}{4}$ Fk. halvt Rug, halvt Byg. 3) Anparten af Herritskirke Sogns Kongetiende, 39 Tdr. 7 Skpr. 3 Fk. Rug og 38 Tdr. 4 Skpr. 2 Fk. Byg —, udlagdes til denne ovenfor anførte Kapitalmasse 3205 Rbd. 48 Sk., og til Stipendiefonden en Obligation paa 600 Rbd., samt et Tilgodehavende hos den almindelige Skolefond af 2421 Rbd. 28 Sk., i hvilket Kapitalbeløb tillige indeholdtes Valuta for den Nakskovske Stipendiefonds aarlige Indtægter evaluerede i Penge.

Herefter bliver altsaa Skolens aarlige Kornbeløb:

290 Tdr. 5 Skpr. $3\frac{1}{8}$ Fk. Rug,

345 — : — $1\frac{5}{24}$ — Byg og

53 — 6 — $:\frac{5}{8}$ — Havre.

Kapitalmassen 10214 Rbd. 52 Sk.; Stipendiefondens 6693 Rbd. 7 Sk.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foregaaende Aar	146.	19	250.	75	159.	74
Indkomne Restancer	12.	38	30.	70	27.	35
Ældre Tilgodehavende, der kan ansees som uerholdeligt	498.	21	498.	21	498.	21
Kapitalrenter (i 1836 tillige af Stipendiefondens)	411.	16	280.	35	280.	35
Kornindtægt fra Amtstuen	1461.	42	1064.	59	937.	78
Indtægter fra Hospitalet	212.	92	208.	:	208.	:
Af Vikariegodset	31.	51	31.	51	31.	51
Jordleje	8.	48	8.	48	8.	48
Skolekontingenter	371.	24	527.	48	832.	47
Forskjellige Indtægter (derunder Afdr. paa Gjeld og Forskud)	445.	:	687.	76	895.	11
Tilskud fra Skolefonden	2200.	:	2800.	:	2900.	:
Tilsammen	5798.	63	6388.	3	6779.	17
Aarlig Udgift:						
Lønninger til Lærerne, samt for Skoleopvartning	3904.	:	3624.	46	3608.	18
Regnskabsførerens Procenter	100.	92	105.	57	110.	21
Pension	:	:	981.	57	1257.	78
Er	4004.	92	4711.	64	4976.	21

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	4004.	92	4711.	64	4976.	21
Til Bibliotheket	:	:	12.	72	50.	16
Brændsel og Lys	113.	10	116.	94	133.	24
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	127.	70	460.	42	385.	28
Til Stipendier (indtil Stipendiefondens Affondring)	230.	:	1.	75	:	:
Skatter og Afgifter ...	141.	4	138.	41	139.	59
Forskjellige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud)	394.	57	260.	62	224.	90
Paadragne Restancer i Aarets Løb	38.	22	27.	34	97.	34
Det ovennævnte ældre Tilgodehavende	498.	21	498.	21	498.	21
Tilsammen	5547.	84	6228.	25	6505.	5
Indtægten var	5798.	63	6388.	3	6779.	17
Beholdning	250.	75	159.	74	274.	12

9. Nakskov Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug	216	Tdr.	3	Skpr.	$3\frac{1}{6}$	Fk.
Byg	216	—	3	—	$2\frac{1}{3}$	—
Havre	36	—	:	—		

Kapitalerne ved 1838 Aars Udgang:

a) Skolens .... Sølv og Repr. 3205 Rbd. 48 Sk.

b) Stipendiefondens .... Sølv 2000 — : —

foruden det ovennævnte

Tilgodehavende ..... — 2421 — 18 —

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	37.	13	282.	4	32.	79
Restancer fra foreg. Aar	21.	89	72.	32	48.	62
Kapitalrenter	130.	46	130.	46	128.	22
Fra Abildtorp og Krukholm*)	11.	75	1.	78	13.	93
Herritskirke Sogns Kongetiende	229.	71	231.	57	269.	14
Kornindtægter fra Amtstuen	869.	15	873.	50	786.	68
Degnepensioner	467.	87	464.	6	412.	58
Jordleje	35.	38	40.	32	32.	91
Indtægter af Byens Kasse	29.	77	29.	77	29.	77
Skolekontingenter	422.	48	482.	48	507.	48
Forskjellige Indtægter . .	6.	66	12.		•	
Tilskud fra Skolefonden	1400.		800.		1300.	
Tilsammen	3662.	49	3420.	46	3562.	36
Aarlig Udgift:						
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	2839.	20	2859.	72	2800.	84
Regnskabsførerens Procenter	70.	89	61.	76	70.	22
Brændsel og Lys	109.	48	109.	48	134.	24
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	45.	72	71.	16	43.	88
Skatter og Afgifter . . .	53.	6	60.	91	29.	8
Forskjellige Udgifter . . .	189.	66	175.	82	164.	
Restancer	72.	32	48.	62	18.	23
Tilsammen	3380.	45	3387.	63	3260.	57
Indtægten var	3662.	49	3420.	46	3562.	36
Beholdning	282.	4	32.	79	301.	75

*) Kornindtægten herfra er i 1837 indbefattet under Kongetiendeindtægten, da alt Kornet solgtes ved Auktion under et.

10. Odense Kathedralskole.

Det aarlige Kornbeløb:

Rug 523 Tdr. 2 Skpr. 3½ Fk.
Byg 758 — 2 — 3½ —
Havre 543 — : — : —

Kapitalmassen ved 1838 Aars Udgang:

a)	for Skolen	S. og Repr.	21931 Rbd.	38 Sk.	
b)	— Stipendiefonden	— — —	18423 —	20 —	
c)	— Stipendieoverskudsfonden ..	— — —	2869 —	84 —	
d)	— Frøken Ernsts Legat	— — —	9885 —	: —	

Overensstemmende med det ovenfor S. 298 jf. 293 Anførte, har Skolen ved Nyborg Skoles Nedlæggelse senere erholdt Forøgelse i Indtægt af Kapitalrenter, Tiender og Degnepensioner, ligesom Stipendiefonden (Stipendie-Overskudsfonden) er forøget baade i Kapital og anden Indtægt. Det bliver imidlertid her at tilføje, at en Forandring i den kongelige Resolution af 28de Septbr. 1838, forsaavidt angaaer Delingen af den Nyborgske Skoles Indtægter, senere har fundet Sted. Det blev nemlig i Anledning af et af Eforus for de Baggerske Legater Agent Suhr indgivet Andragende, og da det navnligen ved en Erklæring af den endnu levende Koncipist af Legatets Fundats, Kjøbmand N. Møller, som havde været Fundators Fortrolige, var bragt til nogen Sandsynlighed, at Sidstnævnte, ved at tillægge Nyborg lærde Skole en Andel i disse Legater, i højere Grad havde haft Byens end den lærde Dannelses Tarv for Øje, efterat Direktionen desangaaende havde nedlagt allerunderdanigst Forestilling, ved allerhøjeste Resolution af 17de Maj 1839 tilladt, at den til Nyborg Skole henlagte Indtægt af bemeldte Legater, istedetfor at over-

drages til Odense Skole, maatte tillægges Nyborg By's Skolevæsen for at kunne anvendes til Opnaaelse af den ved allerhøjeste Resolution af 17de Jan. 1838 tilkjendegivne Hensigt, at fremme en mere udvidet Underviisning i Borgerskolen. Indtægten fra dette Legat, der saaledes nu fragaaer det lærde Skolevæsen, var omtrent 68 Rbd. aarlig for Skolen, og 114 Rbd for Stipendiefonden.

Iøvrigt ere Stipendiefondens Midler — hvis Kapital i 1839 var bleven forøget med 200 Rbd., der indbetaltes for at frigjøre en Ejendom for en aarlig Afgift af 8 Rbd. til Fonden — ved den endelige Opgjørelse blevne delte saaledes, at Odense Skoles Stipendiefond har erholdt en Kapital af 2180 Rbd. 88 Sk. foruden Halvdelen af den kontante Beholdning, samt det største af de to Kornlegater, nemlig 6 Tdr. Byg aarlig fra Glorup. Skolen selv er tilfaldet Tiendekornet, Degnepensionerne og Skolens egne Kapitaler.

	1836.		1837.		1838.	
Aarlig Indtægt:	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Beholdning fra foregaaende Aar	:	:	153.	32	:	:
Af Restancer fra Dito	212.	12	216.	42	856.	87
Afdrag paa den forrige Kasserers Gjeld	1027.	88	250.	:	139.	85
Kapitalrenter	857.	26	863.	44	870.	36
Tiendeindtægt	4453.	66	5220.	27	4582.	85
Af Bøndergods	356.	92	334.	74	364.	1
Refusioner fra Kirker	653.	7	624.	11	547.	18
Dito fra Amtstuen	63.	64	63.	64	63.	64
Degnepensioner og Degnekorn	272.	83	272.	73	270.	38
Jordskyldspenge	27.	38	27.	38	27.	88
Skolekontingenter	1255.	:	1126.	24	1057.	48
Forsk. andre Indtægter	160.	62	896.	48	1240.	4
Tilskud fra Skolefonden	800.	:	:	:	:	:
Tilsammen	10140.	58	9548.	88	10010.	24

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Udgift:						
Deficit fra de foregaaende Aar	1023.	78	:	:	360.	92
Restancer ved Aarets Udgang	216.	40	932.	1	906.	14
Lærernes og Regnskabsførerens Lønninger, samt for Skoleopvartning	5752.	88	5820.	24	5923.	6
Pensioner	223.	70	38.	83	30.	19
Til Bibliotheket	331.	25	288.	48	713.	87
Brændsel og Lys	127.	72	176.	56	165.	52
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse .	647.	93	345.	63	332.	90
Skatter og Afgifter . .	524.	43	799.	54	801.	31
Forskjellige Udgifter . . .	1138.	93	708.	43	1478.	91
Afgivet til Skolefonden	:	:	800.	:	:	:
Tilsammen	9987.	26	9909.	84	10713.	2
Indtægten var	10140.	58	9548.	88	10010.	24
Beholdning	153.	32				
Deficit			360.	92	702.	74

11. Nyborg Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug 35 Tdr. 6 Skpr. 1 Fk.
Byg 74 — 3 — 2 —
Havre 33 — 6 — : —

Kapitalmassen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen . . . . Sølv 4500 Rbd. 32 Sk.
b) — Stipendiefonden Sølv og Repr. 4145 — 16 —
(Foruden nogle andre Korn- og Pengeindtægter).

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foregaaende Aar	240.	81	304.	38	231.	70
Restancer fra Dito . . .	8	:	25.	:	:	:
Kapitalrenter	173.	59	173.	59	173.	59
Tiendeindtægt	451.	35	440.	1	377.	63
Degnepensioner	276.	48	276.	53	276.	48
Af Kirkerne og andre faste Smaaindtægter .	59.	82	61.	55	61.	49
Af det Baggerske Legat til Lærerne	68.	13	68.	11	68.	10
Skolekontingenter . . .	276.	24	270.	:	182.	48
Forskjellige Indtægter . .	305.	:	160.	:	215.	80
Tilskud fra Skolefonden .	3250.	:	2800.	:	2650.	:
Tilsammen	5109.	54	4579.	25	4237.	43
Aarlig Udgift:						
Udestaaende Restancer . .	25.	:	:	:	9.	:
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning .	3783.	65	3511.	81	3361.	32
Regnskabsførerens Procenter	96.	84	85.	48	79.	90
Til Bibliotheket	19.	38	18.	:	18.	:
Brændsel og Lys	97.	80	97.	32	110.	48
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	113.	51	35.	72	58.	46
Renter af en i Skolebygningen indestaaende Kapital	120.	:	120.	:	120.	:
Skatter og Afgifter . .	53.	84	50.	66	51.	68
Forskjellige Udgifter . . .	494.	94	428.	40	271.	79
Tilsammen	4805.	16	4347.	51	4080.	75
Indtægten var	5109.	54	4579.	25	4237.	43
Beholdning	304.	38	231.	70	156.	68

12. Aalborg Kathedralskole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug 332 Tdr. 4 Skpr. $1\frac{7}{12}$ Fk.

Byg 677 — 3 — $2\frac{1}{1}\frac{3}{6}$ —

Havre 145 — ≠ — $\frac{5}{6}$ —

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen . . . . Sølv og Repr. 3175 Rbd. 62 Sk.

c) — Stipendiefonden — — — 15967 — 74 —

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	335.	24	1604.	65	1053.	20
Restancer	35.	54	28.	58	45.	84
Kapitalrenter	147.	40	127.	8	127.	8
Indtægt af Tiender . .	3944.	12	3345.	11	2825.	28
Af Sognekald, Kirker og Kæmnerkassen	690.	32	604.	28	568.	44
Kostpenge fra Hospitalet	414.	8	414.	8	414.	8
Degnepensioner	343.	17	343.	17	343.	18
Skolekontingenter	1562.	48	1536.	24	1365.	≠
Forskjellige Indtægter (derunder Afdrag paa Forskud, Vexling af Penge m. m.)	271.	50	1225.	≠	280.	64
Tilskud fra Skolefonden	1150.	≠	≠	≠	1550.	≠
Tilsammen	8893.	93	9228.	27	8572.	82
Aarlig Udgift:						
Udestaaende Restancer . .	28.	58	45.	84	29.	19
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	5139.	68	5174.	3	5329.	66
Regnskabsførerens Procenter	130.	47	111.	94	121.	30
Pensioner	40.	40	40.	30	40.	25
	5339.	21	5372.	19	5520.	41

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	5339.	21	5372.	19	5520.	44
Til Bibliotheket	82.	48	52.	18	52.	18
Brændsel og Lys	121.	60	101.	32	159.	76
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse .	122.	52	386.	26	112.	60
Skatter og Afgifter . .	605.	52	587.	42	584.	92
Refusioner til Øster- og Vesterhassing Kirker .	266.	3	249.	9	244.	70
Renter af et i Skolebygningen indestaaende Laan	60.	26	60.	26	60.	26
Forskjellige Udgifter (derunder Forskud, Gratialer, Auktionsomkostninger, indfriet Bankheftelse m. m.) . . .	691.	54	1366.	27	1384.	38
Tilsammen	7289.	28	8175.	7	8119.	40
Indtægten var	8893.	93	9228.	27	8572.	82
Beholdning	1604.	65	1053.	20	453.	42

13. Viborg Kathedralskole.

Det aarlige Kornbeløb:

Rug 970 Tdr.
Byg 1000 —
Havre 450 —

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen . . . Sølv og Repr. 13660 Rbd. 30 Sk.
b) — Stipendiefonden . . . . . — — — 5207 — 64 —

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	1145.	23	2390.	36	2385.	31
Restancer fra samme . .	917.	77	1484.	13	1019.	91
Kapitalrenter	566.	7	566.	40	566.	40
Tiende- og Landgildekorn	8293.	45	7237.	86	6552.	75
Landgildeafgifter	145.	66	137.	70	135.	70
Jordleie	225.	64	225.	64	225.	64
Degnepensioner	149.	89	139.	90	137.	68
Indfæstning	=	=	50.	=	50.	=
Indtægter af Den Læsø	1666.	8	417.	88	381.	92
Skatter som refunderes Skolen	741.	25	783.	17	787.	53
Skolekontingenter	830.	=	637.	48	280.	=
Forskjellige Indtægter (derunder Gjeldsafdrag) .	1819.	72	316.	=	477.	48
Tilsammen	16500.	92	14386.	72	13000.	56
Aarlig Udgift:						
Udestaaende Restancer . .	1484.	13	1019.	91	1236.	53
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning .	4491.	54	4788.	22	4890.	12
Regnskabskommissionens Honorar	400.	=	400.	=	400.	=
Pensioner	100.	72	101.	=	100.	60
Bibliotheket	109.	68	69.	52	103.	92
Brændsel og Lys	160.	32	136.	16	135.	32
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	178.	32	232.	76	297.	30
Skatter og Afgifter . .	1855.	77	1906.	87	1948.	93
Rente af et Legat udbetalt som Livrente .	160.	=	160.	=	160.	=
Adskillige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud)	669.	92	886.	81	923.	81
Afgivet til Skolefonden .	4500.	=	2300.	=	800.	=
Tilsammen	14110.	56	12001.	41	10996.	69
Indtægten var	16500.	92	14386.	72	13000.	56
Beholdning	2390.	36	2385.	31	2003.	83

14. Ribe Kathedralskole.

Aarlig Kornindtægt:

Rug	185	Tdr. 2	Skpr.	$2\frac{1}{2}$	Fk.
Byg	216	— 7	—	$1\frac{17}{21}$	—
Havre	135	— 1	—	$2\frac{1}{4}$	—

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen . . . Sølv og Repr. 5395 Rbd. 49 Sk.
b) — Stipendiefonden. . . . . — — — 3247 — 39 —
(samt endel Afgifter).

Aarlig Indtægt:	1836. Rbd.	1836. Sk.	1837. Rbd.	1837. Sk.	1838. Rbd.	1838. Sk.
Beholdning fra foregaaende Aar	116.	11	274.	40	69.	93
Restancer fra Dito . . .	3.	:	:	:	:	:
Kapitalrenter	210.	8	209.	87	209.	87
Tiender	1792.	4	1585.	42	1517.	67
Af Jordejendomme og Bondergods	220.	29	160.	11	161.	69
Af Stiftets Kirker . . .	149.	93	149.	93	149.	93
Degnepensioner og Degnekorn	142.	87	134.	25	133.	71
Af Hospitalet	407.	6	407.	6	407.	6
Af Domkirken	58.	:	58.	:	58.	:
Skolekontingenter	458.	72	548.	72	465.	:
Forskjellige Indtægter (derunder Afdrag paa Forskud)	476.	64	284.	40	227.	48
Tilskud fra Skolefonden	1510.	:	2504.	:	2370.	:
Tilsammen	5544.	86	6316.	32	5770.	54

Aarlig Udgift:	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Restancer fra foregaaende Aar	;	;	;	;	5.	;
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	4294.	71	4314.	79	4339.	39
Regnskabsførerens Procenter	105.	;	113.	14	110.	70
Pensioner	200.	;	200.	;	200.	;
Til Bibliotheket	55.	73	30.	;	30.	;
Brændsel og Lys	45.	6	104.	80	114.	57
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	24.	14	487.	31	44.	67
Skatter og Afgifter. . .	214.	81	217.	5	214.	88
Refusioner af Landskatten til Fæstere	8.	18	7.	56	7.	56
Forskjellige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud, indfriet Bankheftelse)	322.	71	771.	58	559.	71
Tilsammen	5270.	46	6246.	35	5626.	64
Indtægten var	5544.	86	6316.	32	5770.	54
Beholdning	274.	40	69.	93	143.	86

15. Aarhus Kathedralskole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug	739	Tdr.	6	Skpr.	$3\frac{1}{8}$	Fk.
Byg	1224	—	6	—	$3\frac{5}{8}$	—
Havre	788	—	4	—	$1\frac{1}{8}$	—

Af disse Kornvarer tilkommer dog Horsens Skole, af Degnepensioner fra de nedlagte Skoler, de to Tredieddele af et Beløb af

22 Tdr. 5 Skp. 1½ Fk. Rug, 44 Tdr. 7 Skpr. ½ Fk. Byg og 3 Skpr. Havre.

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen . . Sølv og Repr. 20892 Rbd. 26¾ Sk. (hvoraf dog 1337 Rbd. 74¾ Sk. ere usikkre Fordringer).

b) for Stipendiefonden Sølv og Repr. 2953 Rbd. 80 Sk.

Aarsagen til at Stipendiefonden nu udgjør et saa betydeligt mindre Beløb end det i disse Tid. III. S. 546 angivne, hidrører derfra, at et af de største af de Legater der ere Grundvolden for den nuværende Stipendiefond, det Rosenkrandsske, er udgaaet fra denne for at danne et særskilt Stipendielegat. Da det nemlig var bragt i Erfaring, at Denominationsretten til dette Legat, der ved Fundatsen for samme var tillagt den Rosenkrandsske Familie, endnu stedse udøvedes af denne paa den Maade, at Skolens Rektor, efterat Direktionen havde bestemt Beneficiernes Fordeling ved Skolen, derefter indhentede bemeldte Families Samtykke for Legatets Renters Vedkommende, men Direktionen ikke kunde finde en saadan Fremgangsmaade passende, og da den Rosenkrandsske Familie ligesaalidet som den nuværende Besidder af Nyomgaard for det Foghske Legats, eller Stiftsøvrigheden for de Davidsenske og Hertelske Legaters Vedkommende, havde villet renoncere paa den dem tillagte Denominationsret, bestemtes det ved Direktionens Skrivelse af 23de Marts 1839, at det Rosenkrandsske Legat herefter, ligesom allerede var Tilfældet med de sidstnævnte 3 Legater, vilde være at affondre fra den egentlige Stipendiefond som et særegent Stipendielegat.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarligt Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	750.	30	3491.	69	3121.	6
Restancer fra Dito . . .	276.	56	873.	78	1590.	21
Kapitalrenter	811.	55	811.	5	774.	48
Tiender	8125.	83	7326.	71	6883.	70
Af Bøndergods	586.	28	531.	65	497.	88
Degnepensioner	778.	93	644.	61	598.	15
Skolekontingenter	976.	24	1042.	48	882.	48
Bibliothekfondens Indtægter	23.	10	23.	:	23.	:
Forskjellige Indtægter (derunder Afdr. paa Laan og Forskud, Indfæstning)	893.	40	1022.	30	1129.	66
Tilsammen	13222.	35	15767.	43	15500.	74
Aarlig Udgift:						
Udestaaende Restancer . .	873.	78	1590.	1	508.	77
Lærernes Lønning og for Skoleopvartning . . .	5600.	78	5779.	82	4744.	59
Regnskabsførerens Proc.	166.	42	164.	76	171.	55
Til Bibliotheket	21.	28	38.	54	79.	13
Brændsel og Lys	171.	16	140.	75	178.	77
Inventarium og Bygningers Vedligeholdelse (derunder Skolens Kirker indbefattede) . . .	407.	64	288.	:	2084.	81
Til Stipendier (nemlig førend Stipendiefondens Udskillelse) . . .	109.	65	19.	46	:	:
Skatter og Afgifter . .	950.	75	1079.	74	889.	46
Nogle Afgifter til Kirkerne	45.	75	50.	44	48.	50
Horsens Skoles Andel af Degnepensionerne . .	185.	59	152.	50	144.	51
Forskjellige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud, udlaante Kapitaler)	1197.	58	1277.	47	1849.	27
Afgivet til Skolefonden .	:	:	2064.	64	500.	:
Tilsammen	9730.	62	12646.	37	11199.	56
Indtægten var	13222.	35	15767.	43	15500.	74
Beholdning	3491.	69	3121.	6	4301.	18

16. Randers Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug	90	Tdr.	6	Skpr.	$1\frac{7}{20}$	Fk.
Byg	274	—	1	—	$1\frac{7}{10}$	—
Havre	324	—	1	—	$2\frac{3}{8}$	—

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen	Sølv	1000	Rbd.	:	Sk.
samt det Estrupske Legat .	—	730	—	24	—
b) for Stipendiefonden	—	4445	—	67	—

Ved Randers Skoles Stipendiefond er foregaaet en lignende Forandring som den nylig omtalte ved Aarhus Skoles Stipendiefond, idet ligeledes her et af de ældre Legater, der konstituere Stipendiefonden, er som særskilt Stipendielegat bleven affondret fra den almindelige Stipendiefond, dog her saaledes, at det vedbliver at henhøre under Direktionens Overbestyrelse og Uddeling. Dette Legat er det Blichfeldtske, oprindelig givet til Fordel for den daværende Skole i Grenaa, men ved et kongeligt Reskript af 16de Febr. 1770*) overført til Randers Skole med den Bestemmelse, at Renten af Legatet, som da udgjorde 300 Rbd., ikkun skulde nydes af fattige Disciple fra Grenaa, og at i Mangel af saadanne Disciple Renten hvert Aar skulde oplægges til Kapitalen. Foranlediget af en Begjering om at nyde dette Legat for en af Skolens Disciple, som var Søn af Forældre fra hin By, udbad Skolens Rektor sig Direktionens Bestemmelse for, hvorledes der med bemeldte Legat skulde forholdes, idet han tillige oplyste, at den omtalte Bestemmelse for Legatets Anvendelse i den tidligere Periode indtil 1805 var bleven nøjagtig overholdt, saa at det i

*) Aftrykt i Rektor Flemmers Skoleprogram for 1833 S. 61–62.

sidstnævnte Aar var opvoxet til 474 Rbd. 13 Sk., hvorimod det efter den Tid var bleven sammenblandet med Skolens øvrige Legater og intet særskilt Regnskab derover ført, ligesom det ikke synes at Legatet siden den Tid var bleven anvendt til Bedste for Disciple fra Grenaa. Efter at have hørt Stiftsøvrigheden, bestemte Direktionen under 25de Novbr. 1837, at det Blichfeldtske Legat herefter skulde behandles i nøjagtig Overensstemmelse med Reskriptet af 1770, og til den Ende afsondres fra den almindelige Stipendiefond med et saadant Beløb som det efter en rigtig Opgjørelse maatte befindes at ville have udgjort dersom Renten siden 1805 stedse var bleven lagt til Kapitalen, dog efter Fradrag af hvad der maatte befindes at være udbetalt i Stipendier til Grenaaske Disciple. Ved Decisionen over 1837 Aars Regnskab blev det i Overensstemmelse hermed bestemt, at Legatet skulde udlægges med et Beløb af 916 Rbd. 80 Sk. Men for at ikke den almindelige Stipendiefond, ved at refundere de saaledes manglende 442 Rbd. 67 Sk., skulde lide en altfor følelig Formindskelse, blev efter Forstanderskabets Anmodning, og efter ny Brevvexling med Stiftsøvrigheden, ved Skrivelse fra Direktionen af 19de Jan. 1839 bestemt, at Legatet alene skulde udlægges med det ovennævnte Beløb af 474 Rbd. 13 Sk. som det i 1805 havde udgjort, saaledes at de senere paaløbne 442 Rbd. 67 Sk. skulde ansees som tabte for Legatet.

Iøvrigt har Direktionen ved Skrivelse af 13de Jan. 1838 antaget det som en Følge af de i Frdn. af 7de Novbr. 1809 fastsatte almindelige Grundsætninger for Uddeling af Understøttelser til Disciple, at der med Hensyn til de Egenskaber der udfordres for at kvalificere til at nyde det Blichfeldtske Legat, lægges de samme Regler til Grund som i bemeldte Forordning ere foreskrevne for Tildelingen af Skolebeneficier ialmindelighed.

Den oven for Stipendiefonden angivne Kapital omfatter saavel den almindelige Stipendiefond, som det Blichfeldtske Legat, hvilket sidste udentvivl kan antages i de fleste Aar at ville stige ved Renteoplag, idetmindste har det ikke hidtil efter den ny Bestemmelse været uddelt.

Det bemærkes, at det Mellemværende som ifølge disse Tids. III. S. 557 tidligere fandt Sted mellem Randers Skoles Stipendiefond og Skolens almindelige Kasse eller den almindelige Skolefond, senere er bleven berigtiget derved at de fornødne kontante Summer fra sidstnævnte Fond ere oversendte til Stipendiefondens Komplettering, hvilken saaledes har faaet særskilte Aktiver udlagte.

Endelig tilføjes, at det Estrupske Legat i indeværende Aar, 1840, har opnaaet den fundatsmæssige Størrelse, 750 Rbd., som var Betingelse for at det kunde begynde sin Virksomhed. Renten af nysnævnte Kapital er derfor nu første Gang bleven uddelt til en Rektorenke, nemlig Enken efter afdøde Professor Lund.

Aarlig Indtægt:	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Beholdning fra foreg. Aar	238.	36	383.	64	161.	26
Af Restancer fra Dito .	27.	68	17.	18	7.	55
Kapitalrenter	40.	=	40.	=	40.	=
Tiender	1871.	68	1712.	26	1574.	12
Degnepensioner	215.	46	178.	=	163.	32
Fra Kirken og Byen . .	44.	=	44.	=	44.	=
Af Stipendiefonden refunderet	=	=	=	=	15.	58
Skolekontingenter	904.	66	714.	66	925.	78
Forskjellige Indtægter (derunder Afdrag paa Forskud)	357.	51	648.	31	952.	=
Tilskud fra Skolefonden	3100.	=	3200.	=	3300.	=
Tilsammen	6799.	42	6938.	13	7183.	69

sidstnævnte Aar var opsparet til 474 Rbd. 13 Sk., hvorimod det efter den Tid var bleven sammenblandet med Skolens øvrige Legater og intet særskilt Regnskab derover ført, ligesom det ikke syntes at Legatet siden den Tid var bleven anvendt til Bedste for Disciple fra Grenaa. Efter at have hørt Stiftsøvrigheden, bestemte Direktionen under 25de Novbr. 1837, at det Blichfeldtske Legat herefter skulde behandles i nøjagtig Overensstemmelse med Reskriptet af 1770, og til den Ende affondres fra den almindelige Stipendiefond med et saadant Beløb som det efter en rigtig Opgjørelse maatte befindes at ville have udgjort dersom Renten siden 1805 stedse var bleven lagt til Kapitalen, dog efter Fradrag af hvad der maatte befindes at være udbetalt i Stipendier til Grenaaske Disciple. Ved Decisionen over 1837 Aars Regnskab blev det i Overensstemmelse hermed bestemt, at Legatet skulde udlægges med et Beløb af 916 Rbd. 80 Sk. Men for at ikke den almindelige Stipendiefond, ved at refundere de saaledes manglende 442 Rbd. 67 Sk., skulde lide en altfor følelig Formindskelse, blev efter Forstanderskabets Anmodning, og efter ny Brevvexling med Stiftsøvrigheden, ved Skrivelse fra Direktionen af 19de Jan. 1839 bestemt, at Legatet alene skulde udlægges med det ovennævnte Beløb af 474 Rbd. 13 Sk. som det i 1805 havde udgjort, saaledes at de senere paaløbne 442 Rbd. 67 Sk. skulde ansees som tabte for Legatet.

Iøvrigt har Direktionen ved Skrivelse af 13de Jan. 1838 antaget det som en Følge af de i Frdn. af 7de Novbr. 1809 fastsatte almindelige Grundsætninger for Uddeling af Understøttelser til Disciple, at der med Hensyn til de Egenskaber der udfordres for at kvalificere til at nyde det Blichfeldtske Legat, lægges de samme Regler til Grund som i bemeldte Forordning ere foreskrevne for Tildelingen af Skolebeneficier ialmindelighed.

Den oven for Stipendiefonden angivne Kapital omfatter saavel den almindelige Stipendiefond, som det Blichfeldtske Legat, hvilket sidste udentvivl kan antages i de fleste Aar at ville stige ved Renteoplag, idetmindste har det ikke hidtil efter den ny Bestemmelse været uddelt.

Det bemærkes, at det Mellemværende som ifølge disse Tidd. III. S. 557 tidligere fandt Sted mellem Randers Skoles Stipendiefond og Skolens almindelige Kasse eller den almindelige Skolefond, senere er bleven berigtiget derved at de fornødne kontante Summer fra sidstnævnte Fond ere oversendte til Stipendiefondens Komplettering, hvilken saaledes har faaet særskilte Aktiver udlagte.

Endelig tilføjes, at det Estrupske Legat i indeværende Aar, 1840, har opnaaet den fundatsmæssige Størrelse, 750 Rbd., som var Betingelse for at det kunde begynde sin Virksomhed. Renten af nysnævnte Kapital er derfor nu første Gang bleven uddelt til en Rektorenke, nemlig Enken efter afdøde Professor Lund.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	238.	36	383.	64	161.	26
Af Restancer fra Dito .	27.	68	17.	18	7.	55
Kapitalrenter	40.	:	40.	:	40.	:
Tiender	1871.	68	1712.	26	1574.	12
Degnepensioner	215.	46	178.	:	163.	32
Fra Kirken og Byen . .	44.	:	44.	:	44.	:
Af Stipendiefonden refunderet	:	:	:	:	15.	58
Skolekontingenter	904.	66	714.	66	925.	78
Forskjellige Indtægter (derunder Afdrag paa Forskud)	357.	51	648.	31	952.	:
Tilskud fra Skolefonden	3100.	:	3200.	:	3300.	:
Tilsammen	6799.	42	6938.	13	7183.	69

Aarlig Udgift:	1836. Rbd.	1836. Sk.	1837. Rbd.	1837. Sk.	1838. Rbd.	1838. Sk.
Udestaaende Restancer . .	32.	64	7.	56	=	=
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	4536.	71	4481.	17	4333.	32
Regnskabsførerens Procenter	134.	71	134.	24	144.	58
Pensioner	50.	36	50.	48	170.	30
For Bibliotheket udgivet	76.	56	118.	82	35	72
Brændsel og Lys	176.	72	149.	32	218.	32
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	44.	16	584.	68	121.	92
Afgivet til Stipendiefonden	144.	22	100.	59	56.	56
Skatter og Afgifter . . .	145.	57	149.	64	146.	80
Forskjellige Udgifter (derunder Forskud, Gratialer, indfriet Bankhæftelse)	1073.	89	1000.	17	1280.	8
Tilsammen	6415.	74	6776.	83	6507.	76
naar hermed sammenholdes Indtægten	6799.	42	6938.	13	7183.	69
udkommer Beholdning	383.	64	161.	26	675.	89

17. Horsens Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug 98 Tdr. 6 Skpr. $2\frac{17}{20}$ Fkr.

Byg 174 — 4 — $1\frac{1}{8}$ —

Havre 198 — 1 — 2

(foruden de ved Aarhus Skole anførte to Tredjedele af de der nævnte Beløb af Degnepensioner fra nedlagte Skoler.)

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen . . . . Sølv og Repr. 2350 Rbd.

b) — Stipendiefonden . . . . — — — 11645 —

c) Stipendieoverskudsfonden . . Sølv og Repr. 4850 Rbd. foruden betydelige aarlige Indtægter.

Affondringen mellem Skolens og Stipendiefondens Kapitaler er først foretaget i 1838.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	52.	25	102.	85	=	=
Af Restancer fra Dito . .	106	4	185.	40	224.	30
Kapitalrenter	25.	64	25.	64	201.	1
Tiender	1313.	74	1182.	36	1104.	33
Degnepensioner, derunder det fra Aarhus Skole Indbetalte	355.	41	295.	33	270.	51
Af Svanes Legat, Skolens Andel	550.	=	550.	=	550.	=
Skolekontingenter	1206.	24	891.	24	723.	72
Forskjellige Indtægter (derunder Afdr. paa Forskud)	150.	92	307.	70	861.	57
Tilskud fra Skolefonden	800.	=	1400.	=	1400.	=
Tilsammen	4560.	36	4940.	64	5335.	52
Aarlig Udgift:						
Deficit fra foreg. Aar . .	=	=	=	=	214.	=
Udestaaende Restancer . .	185.	40	265.	54	68.	72
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	3730.	20	3767.	16	3820.	72
Regnskabsførerens Proc.	88.	4	88.	95	97.	33
Brændsel og Lys	47.	80	74.	82	87.	6
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse .	28.	60	24.	92	28.	44
Skatter og Afgifter . . .	155.	71	155.	51	158.	16
Afgivet til Stipendiefonden	=	=	=	=	247.	2
Forskjellige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud)	221.	60	777.	58	324.	2
Tilsammen	4457.	47	5154.	64	5045.	55
naar hermed sammenholdes Indtægten	4560.	36	4940.	64	5335.	52
fremkommer Beholdning	102.	85	=	=	289.	93
og Underbalance	=	=	214.	=	=	=

18. Kolding Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Rug 132 Tdr. 2 Skpr. 1¼ Fk.
Byg 460 — 5 — 1⅝ —

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

a) for Skolen	Sølv	1278	Rbd.	32	Sk.
samt Bibliothekets Kapital .	—	301	—	16	—
og Rektorboligens	—	1661	—	36	—
b) for Stipendiefonden	—	975	—	:	—

Aarlig Indtægt.	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Beholdning fra foregaaende Aar	2310.	70	2115.	49	359.	6
Restancer fra Dito . . .	1785.	35	1413.	1	1787.	61
Kapitalrenter	50.	72	50.	71	50.	71
Tiendeindtægt	1719.	59	1656.	27	1804.	47
Kostpenge fra Amtstuen	312.	:	312.	:	312.	:
Refusioner	44.	46	44.	9	45.	66
Jordafgifter	180.	54	187.	71	171.	70
Degnepensioner og Degnekorn	176.	16	164.	22	155.	17
Af Stipendiefonden modtaget	39.	:	:	:	:	:
Bibliothekets Indtægter	52.	6	56.	6	52.	6
Af Rektorresidensens Beholdning	:	:	106.	25	66.	41
Skolekontingenter	398.	29	486.	72	621.	72
Forskjellige Indtægter (derunder Afdrag paa Forskud)	185.	51	190.	5	431.	:
Tilskud fra Skolefonden	1400.	:	600.	:	2550.	:
ialt Indtægt	8654.	54	7382.	70	8407.	73

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Udgift:						
Udestaaende Restancer . .	1413.	1	1787.	61	2007.	41
Lærernes Lønninger og for Skoleopvartning . . .	4030.	80	4309.	32	4493.	⸗
Regnskabsførerens Procenter	98.	40	69.	49	121.	73
Pensioner	160.	⸗	160.	⸗	160.	⸗
For Bibliotheket udgivet	39.	74	69.	16	64.	89
Brændsel og Lys	54.	9	48.	13	56.	12
Bygnings og Inventariums Vedligeholdelse	71.	29	19.	88	104.	32
Til Stipendier afgivet . .	5.	⸗	179.	1	1.	⸗
Skatter og Afgifter . . .	190.	66	198.	39	201.	41
Forskjellige Udgifter (derunder Gratialer og Forskud, indfriet Bankheftelse)	475.	90	182.	53	767.	9
ialt Udgift	6539.	5	7023.	64	7977.	9
Indtægt	8654.	54	7382.	70	8407.	73
Beholdning	2115.	49	359.	6	430.	64

19. Kjøge nedlagte Skole.

Aarligt Kornbeløb:
Rug 10 Tdr. 1 Skp.
Byg 12 — 3 —

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:
Sølv og Repr. 17443 Rbd. 32 Sk.

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Aarlig Indtægt:						
Beholdning fra foreg. Aar	213.	48	1027.	27	1025.	11
Restancer	⸗	⸗	⸗	⸗	44.	9
Kapitalrenter	697.	71	697.	70	697.	70
Degnepensioner	143.	80	143.	80	143.	80
Refusion for Højelse Sogns Kongetiende .	77.	68	73.	21	85.	40
Ialt	1132.	75	1942.	6	1996.	9

Aarlig Udgift:	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Restancer	:	:	44.	:	22.	:
Gage til Regnskabsføreren	50.	:	50.	:	50.	:
Pension til den forrige Regnskabsfører	50.	48	50.	48	50.	36
Porto og Skrivmaterialier	5.	:	5.	:	5.	:
Indsendt til Skolefonden	:	:	767.	43	1498.	52
Ialt	105.	48	916.	91	1625.	88
naar hermed sammenholdes Indtægten	1132.	75	1942.	6	1996.	9
udkommer Beholdning	1027.	27	1025.	11	370.	17

20. Kallundborg nedlagte Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Byg 4 Tdr.

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

Sølv og Repr. 3549 Rbd. 72 Sk.

Aarlig Indtægt:	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Restance fra foregaaende Aar	7.	8	7.	8	18.	28
Kapitalrenter	141.	76	141.	92	141.	92
Jordleje	83.	40	80.	46	74.	73
For 4 Tdr. Byg fra Grevskabet Lerkenborg . . .	12.	88	11.	20	13.	72
Anden Indtægt	:	14	:	.	:	:
Er	245.	34	240.	70	248.	73

Aarlig Udgift:	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Restance	7.	8	18.	28	7.	8
Regnskabsførerens Procenter	4.	74	4.	43	4.	93
Godtgjørelse for Skrivmaterialier	6.	=	6.	=	6.	=
Anden Udgift	7.	24	=	18	=	21
Afgivet Beholdning til Slagelse lærde Skole	220.	24	211.	77	230.	47
som er lig ovenstaaende Indtægt	245.	34	240.	70	248.	73

21. Ringsted nedlagte Skole.

Aarligt Kornbeløb:

Byg 1010 Tdr. = Skpr. $2\frac{8}{21}$ Fk.
Havre 1 — 7 — $=\frac{8}{7}$ —

Aarlig Indtægt:	1836. Rbd.	Sk.	1837. Rbd.	Sk.	1838. Rbd.	Sk.
Fæsteafgift af Jorder . .	3232.	30	3055.	31	2709.	90
Tiendeindtægt	146.	68	138.	10	121.	82
Ialt	3379.	2	3193.	41	2831.	76
Aarlig Udgift:						
Skatter og Refusioner .	108.	11	108.	26	108.	26
Overskud	3270.	87	3085.	15	2723.	50

22. Odense Kommunitet.

Aarligt Kornbeløb:

Rug	1419	Tdr.	5	Skpr.	$2\frac{63}{240}$	Fk.
Byg	1752	—	1	—	$3\frac{77}{96}$	—
Havre	1954	—	2	—	$1\frac{41}{48}$	—
Boghvede	51	—	1	—	$1\frac{1}{8}$	—

Kapitalformuen ved 1838 Aars Udgang:

Sølv og Repræsentativer 160828 Rbd. 75 Sk.

	1836.		1837.		1838.	
Aarlig Indtægt:	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Beholdning fra foreg. Aar	754.	64	197.	76	258.	82
Restancer fra Dito . . .	1504.	6	565.	37	954.	8
Kapitalrenter	6691.	84	6302.	3	6305.	11
Afgift af Kongetiender .	14691.	55	14575.	41	12596.	43
Afgift af Bøndergods . .	96.	37	95.	13	80.	88
Konsumtions-Godtgjørelse	70.	;	70.	;	70.	;
Skatte-Godtgjørelse . . .	17.	82	17.	82	17.	82
Tilfældige Indtægter . .	258.	32	22.	50	97.	92
Afdrag paa rentebærende Kapitaler	1048.	93	892.	35	1217.	27
Indfriet Obligationsgjeld	1543.	57	1600.	12	3078.	51
Summa Indtægt	26677.	30	24338.	61	24677.	4
Aarlig Udgift:						
Restancer ved Aarets Udgang	565.	37	954.	8	1332.	62
Lønninger til Regnskabsfører, Revisor og Bud	975.	48	977.	48	1028.	;
Godtgjørelse for Skrivmaterialier, Porto og Reiseudgifter	241.	2	181.	76	157.	2
Pensioner	100.	;	100.	;	100.	;
Skatter af Tiender . . .	1627.	33	1627.	32	1509.	2
Er	3509.	24	3840.	68	4126.	66

	1836.		1837.		1838.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	3509.	24	3840.	68	4126.	66
Seminariifonds-Afgiften.	184.	93	103.	47	112.	52
Odense Kathedralskoles Andel af Allesø Kongetiende	42.	58	41.	33	36.	37
Eftergivelse, Tab og andre Udgifter	305.	14	329.	22	300.	22
Udlaan af Kapitaler	2812.	54	2515.	1	3499.	39
Indfrielse af Bankheftelse	:	:	:	:	3001.	84
Afgivet til Skolefonden	19625.	:	17250.	:	13400.	:
Summa Udgift	26479.	51	24079.	75	24477.	12
naar hermed sammenholdes Indtægten	26677.	30	24338.	61	24677.	4
fremkommer Beholdning	197.	75	258.	82	199.	88

En Sammenstilling af samtlige foreſtaaende Regnskaber og øvrige Oplysninger giver følgende Oversigter:

a) Kapitaler ved Udgangen af 1838.

Skolerne.	Skolen selv.		Stipendiefonden.		Stipendie-Overskudsfond.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Metropolitanskolen	13104.	24	16000.	:	20100.	:
Roskilde Skole	15975.	:	14452.	36	:	:
Frederiksborg Skole	26391.	11	500.	:	:	:
Helsingør Skole	18528.	48	6000.	:	:	:
Slagelse Skole	828.	12	8600.	:	:	:
Vordingborg Skole	734.	:	917.	:	:	:
Schouske Legat			1100.	:	:	:
Rønne Skole	2820.	72	700.	:	:	:
Nykjøbing Skole	7009.	4	3671.	75	:	:
Nakskov Skole	3206.	48	2000.	:	:	:
Odense Skole	21931.	38	18423.	20	2869.	84
Nyborg Skole	4500.	32	4145.	16	:	:
Aalborg Skole	3175.	62	15967.	74	:	:
Viborg Skole	13660.	30	5207.	64	:	:
Ribe Skole	5395.	49	3247.	39	:	:
Er	137259.	46	100932.	36	22969.	84

Skolerne.	Skolen selv.		Stipendie-fonden.		Stipendie-Overskudsfond.	
	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.	Rbd.	Sk.
Fra forr. S.	187259.	46	100932.	36	22969.	84
Aarhus Skole	20892.	27	2953.	80	=	=
Randers Skole . . . . . (med det Estrupske Legat)	1730.	24	4445.	67	=	=
Horsens Skole	2350.	=	11645.	=	4850.	=
Kolding Skole . . . . . (med Rektorboligens Kapital)	3240.	84	975.	=	=	=
Kjøge nedlagte Skole . .	17443.	32	=	=	=	=
Kallundborg	3549.	72	=	=	=	=
Odense Kommunitet . .	160828.	75	=	=	=	=
Tilsammen	347294.	72	120951.	87	27819.	84

b) Aarligt Kornbeløb.

	Rug.			Byg.			Havre.		
	Tdr.	Skpr.	Fk.	Tdr.	Skpr.	Fk.	Tdr.	Skpr.	Fk.
Metropolitanskolen .	26.	=	1	615.	7.	$3\frac{1}{2}$	1.	4.	=
Roskilde Skole . .	209.	4.	$2\frac{1}{6}$	2557.	6.	$3\frac{1}{2}$	63.	4.	=
Helsingør Skole . .	28.	=	=	498.	=	$2\frac{1}{2}$	37.	=	=
Slagelse Skole . .	=	=	=	113.	4.	2	=	=	=
Vordingborg Skole	3.	=	=	234.	5.	$3\frac{5}{12}$	3.	2.	=
Nykjøbing Skole . .	126.	3.	$1\frac{1}{2}$	181.	3.	$2\frac{1}{2}$	35.	6.	$\frac{5}{6}$
Nakskov Skole . .	216.	3.	$3\frac{1}{6}$	216.	3.	$2\frac{1}{8}$	36.	=	=
Odense Skole . . .	523.	2.	$3\frac{1}{2}$	758.	2.	$3\frac{1}{2}$	548.	=	=
Nyborg Skole . . .	35.	6.	1	74.	3.	2	33.	6.	=
Aalborg Skole . . .	332.	4.	$1\frac{7}{12}$	677.	3.	$2\frac{13}{36}$	145.	=	$\frac{5}{8}$
Viborg Skole . . .	970.	=	=	1000.	=	=	450.	=	=
Ribe Skole	178.	7.	$2\frac{1}{3}$	223.	2.	$1\frac{17}{21}$	135.	1.	$2\frac{1}{4}$
Aarhus Skole . . .	739.	6.	$3\frac{1}{5}$	1224.	6.	$3\frac{5}{8}$	788.	4.	$1\frac{1}{5}$
Randers Skole . .	90.	6.	$1\frac{7}{20}$	274.	1.	$1\frac{7}{10}$	324.	1.	$2\frac{3}{8}$
Horsens Skole . .	98.	6.	$2\frac{17}{20}$	174.	4.	$1\frac{1}{6}$	198.	1.	2
Kolding Skole . .	132.	2.	$1\frac{1}{4}$	460.	5.	$1\frac{5}{8}$	=	=	=
Kjøge nedlagte Skole	10.	1.	=	12.	3.	=	=	=	=
Kallundb. nedl. Sk.	=	=	=	4.	=	=	=	=	=
Er	3722.	=	$\frac{9}{10}$	9302.	2.	2	2799.	7.	$1\frac{1}{2}$